

**H.1111 (1699-1700) TARİHLİ AHKÂM DEFTERİ'NİN (MAD 9885)
LATİN HARFLERİNE ÇEVİRİLMESİ VE
DEĞERLENDİRİLMESİ (S. 1-181)**

(Yüksek Lisans Tezi)

Nebahat PEHLİVAN

Kütahya - 2018

T.C.
KÜTAHYA DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Tarih Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

**H.1111 (1699-1700) TARİHLİ AHKÂM DEFTERİ'NİN (MAD 9885)
LATİN HARFLERİNE ÇEVİRİLMESİ VE
DEĞERLENDİRİLMESİ (S. 1-181)**

Danışman:
Doç. Dr. Süleyman POLAT

Hazırlayan:
Nebahat PEHLİVAN

Kütahya – 2018

Kabul ve Onay

Nebahat PEHLİVAN'ın hazırladığı "H.1111 (1699-1700) Tarihli Ahkâm Defteri'nin (MAD 9885) Latin Harflerine Çevrilmesi ve Değerlendirilmesi (S. 1.-181)" başlıklı Yüksek Lisans tez çalışması, jüri tarafından lisansüstü yönetmeliğinin ilgili maddelerine göre değerlendirilip oybirliği / oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

...../...../2018

Tez Jürisi	İmza	
	Kabul	Red
Prof. Dr. Mustafa ALKAN		
Doç.Dr. Süleyman POLAT (Danışman)		
Doç. Dr. Nurgül BOZKURT		

Doç Dr. Ayhan KAHRAMAN

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Yemin Metni

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “H.1111 (1699-1700) Tarihli Ahkâm Defteri'nin (MAD 9885) Latin Harflerine Çevrilmesi ve Değerlendirilmesi (S. 1-181)” adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım kaynakların kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

.../.../2018

Nebahat PEHLİVAN

Özgeçmiş

19.05.1973 tarihinde Samsun'un Havza ilçesinde doğdu. İlkokulu Almanya Ludwig- Uhland Schule'de, Lise eğitimini Açıköğretim Lisesi'nde tamamladı. 2013 yılında Dumlupınar Üniversitesi Fen- Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümünü bitirdi. Aynı yıl Dumlupınar Üniversitesi Tarih Bölümü Yeniçağ ABD'da yüksek lisans eğitimine başladı.

ÖZET

H.1111 (1699-1700) TARİHLİ AHKÂM DEFTERİ'NİN (MAD. 9885) LATİN HARFLERİNE ÇEVİRİLMESİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ (S. 1-181)

PEHLİVAN, Nebahat
Yüksek Lisans Tezi, Tarih Anabilim Dalı
Tez Danışmanı: Doç.Dr Süleyman POLAT
Haziran, 2018, 369 sayfa

Ahkâm Defterleri, Divân-ı Hümâyün'da görüşülen konular hakkında padişah adına çıkan kararların yazıldığı defterlerdir. Hüküm adı verilen bu kararlar Divân'dan çıkan fermanların bir kopyası niteliğindedir. Maliye Ahkâm Defterleri ise Osmanlı Maliye teşkilatı içerisinde en yetkili kurum olan Defterdarlıktan çıkardı. Defterdarlığa bağlı alt kalemlerden olan gelir-gider kalemlerinin en önemlisi olan Başmuhâsebe, diğer kalemlerin yöneticisi konumunda olması nedeniyle gelir ve giderleri denetler ve kaydını tutardı.

Tutulan bu kayıtlar bu gün Osmanlı Mali Tarihi açısından araştırmacılar için oldukça önemli verileri bünyesinde barından başvuru kaynaklarının başında gelir. Özellikle 17. yüzyılda yapılan uzun süreli savaşların yenilgiyle sonuçlanması ekonominin kötüye gitmesine neden olmuştur. Üzerinde çalıştığımız 9885 numaralı Ahkâm Defteri, Osmanlı Devleti için bir dönüm noktası olan Karlofça Antlaşması'ndan sonra tutulması sebebiyle bize dönemin ekonomik şartları hakkında önemli bilgiler vermektedir.

Çalışmamız dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde 1695-1703 yılları arasında tahtta buluna II. Mustafa dönemi siyasi olaylar aktarılmış ardından 17. yüzyılın ikinci yarısından itibaren devletin ekonomik durumu ele alınmıştır. İkinci bölümde Osmanlı maliye teşkilatı anlatılmıştır. Üçüncü bölümde Ahkâm Defterleri hakkında bilgi verilerek defterimizde bulunan 404 hükmün transkripsiyon ve özetlerine yer verilmiştir. Dördüncü bölümde ise defterin değerlendirmesi ve hükümlerin konularına göre dağılımı verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı Devleti, Maliye, Defterdarlık, Hüküm, Ahkâm Defteri

ABSTRACT

THE TRANSCRIPTION AND EVALUATION OF AHKÂM DEFTERİ (MAD.9885) DATED 1699-1700 (PAGES 1-181)

PEHLİVAN, Nebahat

Postgraduate Thesis, Department of History

Thesis Advisor: Doç.Dr Süleyman POLAT

June, 2018, 369 pages

“Ahkâm Defterleri” are the notebooks in which the decisions made by the approval of Padishah regarding the issues discussed in the Imperial Council had been written down. Referred to as Verdict, such decisions are the copies of the “fermans” (i.e. imperial orders) issued by the Divan (i.e. Ottoman Council of State). Whereas, on the other hand, the Treasury Ahkâm Defterleri had been issued by the Defterdarlık (i.e. Financial Office) that was the top authority within the organization of the Ottoman Financial body. The Chief Finance Office, the most important one of the income – expense items which had been among the sub-items of the Financial Office, had supervised and taken under record the incomes and expenses due to its functioning as a manager of the other items.

The abovementioned records are today the primary references incorporating the very important data for the researchers of the Ottoman Financial History. In particular, the long standing wars that were made in the 17th Century and resulted in defeats caused the economic downturns. As the Ahkâm Defteri No. 9885 on which we are currently studying had been kept under record after the Treaty of Karlowitz that marks a milestone for the Ottoman State, it gives us important information on the economic conditions of that period.

Our study consists of four sections. In the first section, we have addressed the political events of the II. Mustafa period, who had been on the throne from 1695 to 1703, and then we have dealt with the economic situation of the state from the second half of the 17th Century. The second section tells about the Ottoman financial organization. The third section gives information about the Ahkâm Defterleri, including the transcriptions and summary previews of the 404 verdicts contained in our notebook. And, the fourth section presents an evaluation of the notebook and gives a distribution of the verdicts by the subject matters they deal with.

Key Words: Ottoman State, Finance, Defterdarlık (i.e. Financial Office), Verdict, Ahkâm Defteri (i.e. Judgment Books).

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
KISALTMALAR	x
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

MAD. 9885 NUMARALI DEFTERİN TUTULDUĞU DÖNEMDE SİYASİ HAYAT: II. MUSTAFA DÖNEMİ (1074-1115)

1.1. II. MUSTAFA DÖNEMİNE MEYDANA GELEN SİYASİ GELİŞMELER.4

1.1.1. Doğumu, Hayatı, Tahta Çıkışı.....	4
1.1.2. I. Avusturya Seferi.....	5
1.1.3. Azak'da Kazanılan Başarı ve Kalenin Düşüşü.....	7
1.1.4. II. Avusturya Seferi (Olaş Zaferi).....	8
1.1.5. Nemçe Seferi (Zenta Yenilgisi)	10
1.1.6. Karlofça Antlaşması (26 Ocak 1699)	12
1.1.7. II. Mustafa'nın Edirne'ye Gelişi.....	16
1.1.8. Sadrazam Amcazade Hüseyin Paşa'nın Azli ve Daltaban Mustafa Paşa'nın Sadâreti	16
1.1.9.Edirne Vak'ası ve II. Mustafa'nın Hal'i	17

1.2. XVII. YÜZYILIN İKİNCİ YARISINDAN İTİBAREN EKONOMİK GELİŞMELER.....18

1.2.1. Karlofça Antlaşmasından Önce Alınan Tedbirler	19
1.2.2. Karlofça Antlaşmasından Sonra Alınan Ekonomik Tedbirler.....	22

İKİNCİ BÖLÜM

MAD. 9885 NUMARALI DEFTERİN TUTULDUĞU DÖNEMDE OSMANLI DEVLETİNİN MALÎ SİSTEMİ VE AHKÂM DEFTERLERİ TUTMA YÖNTEMİ

2.1. OSMANLI DEVLETİNDE MALÎ SİSTEM

2.1.1.Osmanlı Malî Sisteminin Tarihsel Gelişimi	28
2.1.2.Osmanlı Maliye Teşkilatı	28

2.2.KLASİK DÖNEM OSMANLI DEVLETİNİN MERKEZ MALİYESİ.....29

2.2.1.İç Hazine	29
2.2.2. Dış Hazine	30

2.3.OSMANLI MALÎ SİSTEMİNDE MALİYE KALEMLERİ.....30

2.3.1.Deftardarlık.....	31
2.3.2.Ruznamçe Kalemi.....	31
2.3.3. Maliye Kalemi	32
2.3.4.Tarihçi Kalemi	32
2.3.5.Gelir Kalemleri	32
2.3.5.1.Muhâsebe-i Evvel (Başmuhâsebe).....	32
2.3.5.2. Cizye Muhâsebecisi.....	33
2.3.5.3.Haremeyn Muhâsebesi	33
2.3.5.4.Haremeyn Mukataası.....	33
2.3.5.5. Mevkûfat Kalemi.....	34
2.3.5.6. Mukataa-i Evvel (Baş Mukataa)	34
2.3.5.7. Ziyâde-i cizye	34
2.3.5.8. Maden Mukataası	34
2.3.5.9. Bursa Mukataası	35
2.3.5.10.İstanbul Mukataası	35
2.3.5.11. Avlonya Mukataası	35
2.3.5.12. Hâslar Mukataası.....	35
2.3.5.13. Kefe Mukataası	35
2.3.5.14. Anadolu Muhâsebesi.....	36
2.3.5.15. Ağnâm Mukataası	36
2.3.5.16.Şikk-1 sâni.....	36
2.3.6.Gider Kalemleri	36
2.3.6.1.Yeniçeri Kalemi	37
2.3.6.2.Süvari Mukâbelesi.....	37
2.3.6.3.Piyade Mukabelesi	37
2.3.6.4. Küçük Rûznamçe Kalemi.....	37
2.3.6.5.Salyâne Mukataası.....	37
2.3.6.6. Hâslar Kalemi.....	38
2.3.6.7. Muhâsebe-i Evvel.....	38
2.3.6.8.Anadolu Muhâsebesi	38
2.3.6.9.Büyük Kale ve Küçük Kale.....	38
2.3.6.10.Teşrifat Kalemi.....	39

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

AHKÂM DEFTERLERİ VE HÜKÜMLERİN TRANSKRİPSİYON VE ÖZETLERİ

3.1. AHKÂM DEFTERLERİ	41
3.1.1 Ahkâm-ı Mâliye Defterleri	41
3.1.2.Ahkâm-ı Mühimme Defterleri.....	43
3.1.3. Ahkâm-ı Şikâyet Defterleri.....	44
3.2. HÜKÜMLERİN TRANSKRİPSİYON VE ÖZETLERİ.....	44

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM HÜKÜMLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

4.1. MAD.9885 NUMARALI DEFTERİN DİPLOMATİK VE TEKNİK ÖZELLİKLER	326
4.2. HÜKÜMLERİN KONULARINA GÖRE DAĞILIMI	328
4.2.1.Mukataalar İle İlgili Hükümler	328
4.2.2. Malikâne Uygulaması İle İlgili Hükümler	330
4.2.3. Ocaklık Uygulaması İle İlgili Hükümler	331
4.2.4.Darphânelerin Ekonomiye Gelir Sağlayan Faaliyetleri İle İlgili Hükümler	332
4.2.6.Aşiretler İle İlgili Hükümler	335
4.2.7. Cebelü Bedeliyyesi İle İlgili Hükümler	337
4.2.8. Mirî Binaların Bakım ve Onarımı İle İlgili Hükümler	338
4.2.9.Kamaniçe Kalesinde Bulunan Osmanlı Askerinin Tahliyesi İle İlgili Hükümler	339
4.2.10.Yabancı Elçiler İle İlgili Hükümler	340
4.2.11.Macarların İskânı İle İlgili Hükümler	341
4.2.12. Mısır İrsâliyesi İle İlgili Hükümler	342
4.2.13.Donanma-yı Hümâyun ve Tersâne-i Âmire İle İlgili Hükümler	343
4.2.14.Be Dergâh Uygulaması İle İlgili Hükümler	345
4.2.15. Matbah-ı Âmire İle İlgili Hükümler	346
4.2.16. Menziller İle İlgili Hükümler	347
4.2.17.Mühimmat ve Cebehâne İmalâtı İle İlgili Hükümler	348
4.2.18. Nakliye İle İlgili Hükümler	349
4.2.19.Vakıflar İle İlgili Hükümler	349
4.2.20. Havâss-ı Hümâyun İle İlgili Hükümler	351
4.2.21. Çeşitli Vergiler İle İlgili Hükümler	352
4.2.22. Çeşitli Kalelerin Tamir, Mevacib ve İaşesi İle İlgili Hükümler	352
4.2.23. Çeşitli Görevlendirmeler İle İlgili Hükümler	354
4.2.24.Mülknâme İle İlgili Hükümler	355
4.2.25. Diğer Meseleler İle İlgili Hükümler	355
4.2.26. Tespit Edilen Hükümlerdeki Konuların Yüzdelik Dağılımına Dair Grafik	358
SONUÇ	359
KAYNAKÇA	360
DİZİN	365

KISALTMALAR

a.g.e	Adı geçen eser
a.g.m.	Adı geçen makale
a.g.t.	Adı geçen tez
ATASE	Askerî Tarih ve Stratejik Etüt
bkz.	Bakınız
BOA	Başbakanlık Osmanlı Arşivi
C.	Cilt
Çev.	Çeviren
DİA	Diyanet İslam Ansiklopedisi
gös.yer.	Gösterilen Yer
Haz	Hazırlayan
H	Hicri
h.	Hüküm
İA	MEB İslam Ansiklopedisi
M	Miladi
MAD	Maliyeden Müdevver Defter
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
No	Numara
s	sayfa
S	Sayı
ss.	Sayfa sayısı
TDV	Türkiye Diyanet Vakfı
TTK	Türk Tarih Kurumu
vd.	ve diğeri

TEZ METNİ

GİRİŞ

XVII. yüzyıla kadar en geniş sınırlarına sahip olan Osmanlı Devleti, yüzyılın ikinci yarısından itibaren başlayan uzun süreli savaşların etkisiyle ekonomik kriz dönemine girmiştir. 1645’de Girit Savaşı ile başlayan buhran dönemi 1683’de Viyana Kuşatması’nın başarısızlıkla sonuçlanmasıyla devam etmiştir. Ardından Avrupalı Devletlerin yaptığı Kutsal İttifak’a karşı dört cephede savaşan Osmanlı Devleti güç kaybederek Avrupa’daki hâkimiyetini sona erdiren Karlofça Antlaşması ile yeni bir döneme girmiştir. Bu savaşlarla birlikte devlet bütçesinde oluşan açıklara karşı bir takım önlemler ve uygulama yolları aranmıştır. Tamamı gelirleri arttırmak ve masrafları azaltmaya yönelik olan bu uygulamalarda amaç hazineye mümkün olduğu kadar nakit girdisi sağlamaktır.

Ahkâm-ı Maliye Defterleri, Osmanlı malî örgütlenmesinin başı olan Defterdarlıktan çıkan defterlerdir. Defterdarlığa bağlı kalemler tarafından tutulan bu defterler devletin gelir giderlerini en ince ayrıntıya kadar tutması bakımından oldukça önemli verileri bünyesinde barındırır.

XVII. yüzyılın ikinci yarısından itibaren uygulanmaya başlanan ekonomik tedbirlerin yüzyılın sonunda imzalanan Karlofça Antlaşması ile başlayan barış döneminde revize edildiği bilinir. Bu çalışmanın amacı malî alanda yapılmaya çalışılan bu uygulamaların ipuçlarını MAD. D 9885 numaralı defter ekseninde tespit etmektir.

“H. 1111 (1699-1700) Tarihli Ahkâm Defteri’nin (MAD.9885) Latin Harflerine Çevrilmesi ve Değerlendirilmesi (S. 1-181) “ adlı çalışmamızın seçiliş sebebi, siyasi ve malî açıdan zorlu geçen Kutsal İttifak savaşları sonunda tutulan bir defter olması ve edindiğimiz bilgiler ışığında çıkarımlarda bulunabilmektir.

Çalışmamızın en önemli kısmı MAD.9885 numaralı Maliye Ahkâm Defteri’nin transkripsiyon ve özetlerinden oluşmaktadır. Defterin 1-181. sayfalarında bulunan toplam 404 hükmün Latin harflerine çevrildiği bu çalışmada bu tür çalışmalarda yapılan basit transkripsiyon kuralları uygulanmıştır. Mesela (ع) harfi (‘) işareti ile, (ل) harfi sonda ise (?) işareti ile, ortada ise (^) işareti ile gösterilmiştir. Yine (و) harfi (û) veya (ü) ile, (ع) harfi de (î) veya (ı) harfleriyle gösterilmiştir. Hükümlerde boşluk olan yerler (...) işareti ile, okunamayan yerler (?) işareti ile, defterin muhafaza koşullarından oluşan yıpranma gibi sebepler yüzünden okunamayan yerler ise

(SİLİK) işareti ile gösterilmiştir. Okunduğu halde doğruluğundan emin olunamayan kelimelerin yanına “?” işareti konmuştur. Hükümlerde bulunan derkenârlar parantez içerisine alınarak gösterilmiştir. Hükümlerinin özetleri italik yazı stili ile hükümlerin üzerine yazılmıştır. Ayrıca Arapça dua ve elkab formülleri de italik yazı stili ile belirtilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

**MAD. 9885 NUMARALI DEFTERİN TUTULDUĞU DÖNEMDE SİYASÎ
HAYAT: II. MUSTAFA DÖNEMİ (1074-1115)**

1.1. II. MUSTAFA DÖNEMİNE MEYDANA GELEN SİYASİ GELİŞMELER

1.1.1. Doğumu, Hayatı, Tahta Çıkışı

M. 2 Haziran 1664 (H. 8 Zilkâde 1074) tarihinde Edirne’de dünyaya geldi¹. Doğumu Defterdâr Sarı Mehmed Paşa’nın Zübde-i Vekayiât adlı eserinde “ Sene-i erba’a ve seb’îne ve elf Zi’lka’desinin yedinci selâsâ günü Şehzâde Sultân Mustafa hazretlerinin nahl-ı vücudu pirâyeye-bahş-ı gül-zâr-ı şuhûd olup, ravzatü’s-safây-ı hâtır Süleymâni zinet-yâfte-i ezhâr-ı şâd-mânî oldu” şeklinde nakl edilir². Babası IV. Mehmed, annesi Gülnûş Emetullah Sultândır. Beş yaşına girince ilk dersini Vanî Mehmed Efendi’den aldı. Hocasının tavsiyesiyle Seyyid Feyzullah Efendi’nin talebesi oldu. Babasının M. 1672 (H. 1083) yılında çıktığı birinci Lehistan seferine katılarak Babadağ’ına kadar gitti. M. 6 Haziran 1675’de (H. 12 Rebî’u'l-levvel 1086) kardeşi Ahmed’le birlikte görkemli bir törenle sünnet oldu³.

M. 1687’de (H. 1099’da) babasının hâl edilmesi esnasında babası tarafından tahta aday gösterildi. Ancak devlet erkânı II. Süleyman’ı uygun gördü. Şehzade Mustafa babası ve kardeşi Ahmed’le birlikte Topkapı Sarayı’nın Şimşirlik Dairesi’ne kapatıldı, daha sonra Edirne’ye gönderildi. M.1691’de (H.1102) Süleyman’ın ölümüyle Şehzade Mustafa’nın tahta geçmesi tekrar gündeme geldi fakat Sadrazam Köprülüzâde Fâzıl Mustafa Paşa, II. Ahmed’i tercih etti⁴.

Dört yıl hükümdarlık yapabilen Sultân Ahmed’in öldüğü sırada hazinedarbaşı Nazır Ağa, Mustafa’yı amcasının ölümünden haberdar ederek kapalı bulunduğu yerden serbest bıraktı ve kendisini saltanat konusunda destekledi⁵.

Sultân Ahmed’in ölümünün ardından bu desteği gören Mustafa hanedanın en büyüğü sıfatıyla Edirne Sarayı’nda veziriâzam ve şeyhülislâmı beklemeden padişahlığını ilân etti (M. 6 Şubat 1695/H. 21 Cemâziye’l-âhir 1106)⁶. Sadrazam ve

¹ Abdülkadir Özcan,(1991), “MUSTAFA II”, *DİA*, C:III, TDV, İstanbul: s.275.

² Defterdar Sarı Mehmed Paşa, (1995), *Zübde-i Vekayiât Tahlil Ve Metin (1066-1116/1656-1704)*, Haz. Abdülkadir Özcan, TTK, Ankara: s. 8.

³ Özcan, a.g.m., s.276.- Defterdar Sarı Mehmed Paşa, a.g.e.,s.58-59.

⁴ Özcan, a.g.m., gös. yer.

⁵ Dimitri Kantemir,(1980), *Osmanlı İmparatorluğunun Yükseliş Ve Çöküş Tarihi*, (Çev. Özdemir Çobanoğlu), C.III, Kültür Bak. Yay., Ankara : s.240-243.

⁶ Özcan, gös. yer.

diğer devlet erkânı saraya geldiklerinde Mustafa'nın padişahlığını ilân ettiğinden haberdâr oldu ve Has odada kurulan taht önünde kendisine biat etti⁷.

Macaristan taraflarına sefere çıkma niyetinde olan Sultân II. Mustafa⁸, babası Sultân Mehmed Han zamanından beri padişahların zevk ve sefa içerisinde yaşadığını, seferlerde bu yüzden başarısız olunduğunu düşünüyordu. Sultân Süleyman Han'ı örnek alan II. Mustafa, bizzat sefere çıkma isteğinin devlet erkânı tarafından istişâre edilip kararın kendisine bildirilmesini istiyordu. Padişahın sefere çıkma isteği üzerine devlet erkânı, bunun hazineye yük getireceği, kendisine de zahmet vereceğini belirtilmesine rağmen “ elbette kendüm giderim” diyerek fermân buyurdu⁹.

Tahta çıktığında bazı tayin ve azillerde bulundu. Şehzadeliğinde hocası olan ve Erzurum'da bulunan Seyyid Feyzullah Efendi'yi İstanbul'a davet ederek Şeyhülislâm yaptı. Sadrazam Ali Paşa'yı azlederek yerine Elmas Mehmed Paşa'yı göreve getirdi¹⁰.

II. Mustafa tahta geçtiği sırada Osmanlı donanması Venediklilerin eline geçen Sakız adasını geri almak üzere, M. 8 Şubat 1695 günü (H. 23 Cumâde'l-âhire 1106) Foça önünde Orak adaları mevkiinden hareket etti. Osmanlılar M. 21 Şubat 1695 gecesi (H. 7 Receb 1106) Koyun adaları mevkiinde Venedik donanmasını bozguna uğratarak Sakız adasını geri aldı¹¹.

1.1.2. I. Avusturya Seferi

II. Viyana Kuşatmasında kaybedilen toprakları geri almak isteyen II. Mustafa, gerekli hazırlıklar tamamlandıktan sonra M. 30 Haziran 1695'de (H. 18 Zi'l-ka'de 1106) Avusturya seferine çıkmak üzere Edirne'den hareket etti. Edirne sahrasından hareket ettikten sonra Filibe, Sofya ve Niş menzillerinde konaklayarak M. 9 Ağustos 1695'de (H. 28 Zi'l-hicce 1106) Belgrad'a ulaştı¹². Burada topladığı savaş meclisi ile öncelikle hangi kalenin muhasara edileceğini görüştü. Uzun görüşmelerin ardından Temeşvar kalesinin tahkim edilmesine ve buradan Lipva kalesi üzerine gidilmesine

⁷ Defterdar Sarı Mehmed Paşa, a.g.e.,s.518.

⁸ Anonim Osmanlı Tarihi (1099-1116/1688-1704), (2000), Haz. Abdülkadir Özcan, TTK, Ankara:s.108.

⁹ Defterdar Sarı Mehmed Paşa,a.g.e., s.522-523.

¹⁰ Özcan, a.g.e., s.109-110.

¹¹ Defterdar Sarı Mehmed Paşa, a.g.e., s.528-532.

¹²Özcan, a.g.e., s.113; İsmâil Hâmi Danişmend,(1971), *İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi*, C.V, Türkiye Yayınevi, İstanbul: s.478.

karar verildi. Böylece Temeşvar kalesi de sağlamlaştırılacak, asker zahire yönünden sıkıntı çekmeyecekti¹³.

Tuna nehri üzerine bir köprü kurularak askerin Temeşvar kıyısına geçmesi sağlandı. Temeşvar tarafında olan köprü'nün başına bir tabya inşa edildi. Purçe karyesi mevkiinde konaklayan ordu ertesi gün Pançova menziline bekledi. Ardından Tise nehri kenarında bulunan Ohçe denilen palanka muhasara edildi ve bir gün sonra ele geçirildi¹⁴.

Temeşvar sahrasından Lipova kalesi üzerine yüründü. Elli altmış bin Nemçe ve Macar askeri mevcudu olan kaleye siper almaksızın saldıran Osmanlı askeri ağır top atışlarıyla karşılık gördü. Ancak kale varoşunun ateşe verilmesi ve ardından düşman askerinin iç kaleye sığınması üzerine Osmanlı askeri kaleye bayrak dikti¹⁵. Elde edilen mühimmat Temeşvar'a gönderildi¹⁶.

Lugos'un zabtına gönderilen Rumeli Beylerbeyi Mahmud Paşa, Erdel generali Veterani'nin kendi üzerine geleceğini haber alıp süvari ihtiyacı olduğunu bildirdi. Bu sırada Tatar askeri ile Selim Giray'da orduya katıldı. Bunu duyan Veteran geri çekildi. Ormanlık bir alana sokulup ordusunu buraya kurdu. Osmanlı ordusu düşmanı çember içine alıp bozguna uğrattı¹⁷. Bu savaşta Rumeli Beylerbeyi Mahmud Paşa Diyarbakır Valisi Vezir Şahin Paşa ve birçok gazi şehit düştü. Düşman askerinden ancak dört beş yüzü kurtulabildi¹⁸. Askerde bozgun hareketleri görülse de Padişahın seferi bizzat yönetmesi ve Kırım Hanı'nın yetişmesi durumu düzeltmişti¹⁹.

Bu zaferin ardından Lugoş kalesi alındı. Lugoş'un zabtından sonra Şebeş kalesi üzerine gidildi. Diyarbakır Valisi Topal Hüseyin Paşa ve Anadolu Valisi Mısırlızâde İbrahim Paşa kale tarafına gönderildi²⁰. Kaleye vardıklarında kalenin terkedildiği anlaşılıp mühimmat ve cephaneye el konuldu²¹. Ele geçirilen ganimetlerle

¹³ Defterdar Sarı Mehmed Paşa, a.g.e., s.553.

¹⁴ Raşid Mehmed Efendi ve Çelebizâde İsmail Asım Efendi, (2013), *Tarih-i Raşid Ve Zeyli (1071-1141 /1660-1729)*, C.I, Haz. Abdülkadir Özcan, Klasik Yayınları, Ankara: s.504.

¹⁵ Anonim Osmanlı Tarihi, s.114.

¹⁶ Defterdar Sarı Mehmed Paşa, a.g.e., s.559.

¹⁷ Anonim Osmanlı Tarihi, s. 115.

¹⁸ Anonim Osmanlı Tarihi, s.116.

¹⁹ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, (2011), *Osmanlı Tarihi*, C.IV, TTK, Ankara: s.560.

²⁰ Raşid Mehmed Efendi, a.g.e., s.505.

²¹ Raşid Mehmed Efendi, a.g.e., s.510.

birlikte Temeşvar'a dönen Osmanlı ordusu mevsim kışa yaklaştığından İstanbul'a hareket etti²².

Yine M. 15 Eylül 1695 günü (H.5 Safer 1107) Mezemorta Hüseyin Paşa komutasındaki Osmanlı Donanması, Sakız Adası önlerinde Venedik Donanmasıyla karşılaştı. Venedik Donanmasının çekilmesi üzerine Osmanlı Donanması takip ederek Zeytinburnu açıklarında düşmanın on üç gemisini batırıp kalanını da tahrip ederek M. 18 Eylül 1695 tarihinde (H. 8 Safer 1107) büyük bir zafer kazandı²³.

1.1.3. Azak'da Kazanılan Başarı ve Kalenin Düşüşü

M. 10 Temmuz 1695'de (H. 28 Zi'l-ka'de 1106) Azak kalesini muhasara etmek amacıyla deniz yoluyla on beş bin asker gönderen Moskof Çarı, bizzat kendisi de deniz tarafından iki yüz bin kadar askeriyile Azak kalesi yakınlarına ulaştı. Bu sırada kale dışında bulunan Kefe Beylerbeyi Murtaza Paşa ve Kırım Hanı'nın oğullarından Kaplan Giray Sultân yanlarında bulunana Çerkez ve Tatar askerleriyle karşılık verdi. Düşman topları kalede büyük hasara yol açtı ise de düşman siperleri basılmak suretiyle karşılık verildi. Kaplan Giray atılan toplarla ağır hasar alan kaledeki bu hasarın tamir edilmediği takdirde kalenin elden çıkacağını belirterek düşman tabyası üzerine hücum etti. Hücum çıkan askerlerinin teker teker öldüğünü gören Çar, doksan altı gün sonra asker mevcudunun azalması ve mukavemetin mümkün olmaması nedeniyle geri dönmeye mecbur kalmış, yirmi kadar top, mühimmat ve cephanesini Osmanlı kuvvetlerine bırakarak M. 13 Ekim 1695 (H. 4 Rebî'-u'l-evvel 1107) tarihinde geri çekilmiştir²⁴.

M. 3 Haziran 1696'da (H. 2 Zi'l-ka'de 1107) düşman tarafından tekrar muhasara edilen Azak kalesi'nde önceki muhasaralar esnasında oluşan ağır hasar, buraların tamiriyle görevlendirilen mübaşirin ihmali sonucu giderilememiştir. Kale muhafazasına gönderilen Vezir Ali Paşa, Erzurum Valisi Vezir Baki Paşa, Vezir Hazinekar Hasan Paşa, Trabzon Valisi Vezir Kalaylıkoz Ahmed Paşa da firar etmiş, dolayısıyla kale savunmasız kalmıştı. Bunun üzerine kapı halkıyla buraya tayin olunan Ahmed Paşa'nın kethüdası Hasan Paşa'nın muhasaraya yetişememesi sonucu Azak kalesi M. 6 Ağustos 1696'da (H. 7 Muharrem 1108) düşman eline geçti. Kaleye memur olan Kalaylı

²² Anonim Osmanlı Tarihi, s. 116.

²³ Raşid Mehmed Efendi, a.g.e.,s.510-511;Defterdar Sarı Mehmed Paşa, a.g.e., s.567.

²⁴ Raşid Mehmed Efendi, a.g.e., s.514-515; Defterdar Sarı Mehmed Paşa, a.g.e., s.573-574.

Kethüdası Hasan Paşa, Konya Beyi Kadri Bey ve eski Konya Beyi Ahmed, zamanında yetişemedikleri için katilleri ferman olundu²⁵.

Azak kalesinin düşmesinden sonra, Azak Denizi'ne karışan Kurban nehrinin her iki yakasında yaşayan yerleşik halka yönelik gerçekleşebilecek herhangi bir düşman saldırısına karşı, nehrin denize döküldüğü yerde²⁶ bir kale inşa edilmesine karar verildi. Kısa sürede tamamlanan kaleye Açu ismi verilerek buraya bir beylerbeyi ile bir miktar asker tayin edildi. Böylece buraya beylerbeylik statüsü verilmiş oldu²⁷. Dönemin kaynaklarında kesin tarih belirtilmemekle birlikte kalenin yapımı H.1108 senesi Z'ıl-ka'de ayı olarak zikredilmektedir²⁸. Bu durumda Açu Kalesi'nin yapımının, Azak Kalesi'nin düşmesinden yaklaşık 9 ay sonra başlamış olaması ihtimal dahilindedir.

1.1.4. II. Avusturya Seferi (Olaş Zaferi)

Avusturya üzerine ikinci defa sefere çıkma niyetinde olan II. Mustafa, maliyenin kötü durumda olması sebebiyle sefer öncesinde yapılacak hazırlıklar için varlıklı devlet erkânından, vezir ve beylerden belirli sayılarda asker hazırlamalarını, bunların ihtiyaç ve masraflarının kendileri tarafından görülmesini emretti²⁹.

Ayrıca H. 1107 Şevvâl ayında (M. Mayıs/Haziran 1696) H.1108 senesi Muharrem ayına (M. Temmuz/Ağustos 1696) ertelenen sürsat bedellerinin, sefer masraflarının çokluğu nedeniyle hali vakti yerinde olan ayanlardan toplanmasına, bunların da alacaklarını Muharrem ayı girdiğinde halktan tahsil etmelerine karar verildi³⁰.

İstanbul'da bulunduğu süre içerisinde Üngürüs (Macaristan), Mora, Özi, Boğdan ve Toman taraflarına ihtiyaç olan asker ve mühimmat takviyesi yapıp Tersaneye nizam verilmiş, Vezir Yûsuf Paşa sadaret kaymakamı olarak kalmıştır. II.

²⁵ Raşid Mehmed Efendi, a.g.e., s.531-532; Defterdar Sarı Mehmed Efendi, a.g.e., s.602-603.

²⁶ Defterdar Sarı Mehmed Paşa, buranın düşman tarafından çete kayıklarıyla kolaylıkla geçilerek Karadeniz'e inilebilecek kritik bir yer olduğundan bahsetmektedir. Ayrıca bölgeyi "bir tarafı deryâ ve bir tarafı nehr-i mezbûr ve tarafeyni bataklık ve saz ve kamlılıktır" sözleriyle betimlemektedir. Bkz. a.g.e., s. 613.

²⁷ Raşid Mehmed Efendi, a.g.e., s.538.

²⁸ Defterdar Sarı Mehmed Paşa, a.g.e., s.613.

²⁹ Defterdar Sarı Mehmed Paşa, a.g.e., s.582.

³⁰ Defterdar Sarı Mehmed Paşa, a.g.e., s.583.

Mustafa, Feyzullah Efendi, Elmas Mehmed Paşa ve diğer devlet erkânı İstanbul'dan hareket ederek M. 21 Nisan 1696 günü (H. 18 Ramazan 1107) Edirne'ye vardı³¹.

Mevsimin bahar ve yağışların bol olması sebebiyle deve ve atların helak olmaması için iki ay kadar Edirne sahrasında beklendi. Bu esnada sefer hazırlıkları tamamlanıp gerekli zahire Belgrad'da toplandı. Edirne'den hareket eden ordu Sofya ve Niş menzillerinde beşer onar gün kalarak Belgrad'a vardı. Sava nehri ve Tuna üzerine köprüler kurularak Avlonya, Delvine ve Özi eyaletlerinden Temeşvar muhafazasına takviye asker gönderildi³².

Belgrad'a varıldığında toplanan savaş meclisi ile istişare edildiği sırada Temeşvar kalesinin Saz Herseki Saksı³³(Saksonya kralı Friedrich Auguste) ve General Hayzer³⁴ kumandasındaki kuvvetler tarafından muhasara edildiği haberi geldi. Yardıma ihtiyacı olan kaleye takviye kuvvet göndermek üzere mîr-i mirân İsmâil Paşa görevlendirildi. Tuna nehrinden geçerek Pançova sahrasına varıldı. Düşman tarafından on sekiz gündür muhasara edilen kaleye hemen gitmek yerine düşmanın biraz yorulması beklendi. Nihayet ordu Pançova sahrasına ulaştığında düşman geri çekildi³⁵.

Geri çekilen düşman Temeşvar'dan kalkıp Bekey suyu taraflarına geldi. Bekey suyunun bataklık olması sebebiyle Osmanlılar buraya bir köprü inşasına başlayarak askerinin karşıya geçmesini sağladı. Çok geçmeden öncülerden gelen haber üzerine düşmanın yeri tespit edildi. Ormanlık ve bataklık alanda çok yakında olduğu anlaşılan düşman ordusu ile kılıç kılıca verilen mücadelede Yeniçeri ağası Mahmud Paşa yaralandı, Yeniçeri Efendisi Zülfikar Efendi şehit oldu. Temeşvar muhafızı Hacı Mustafa Paşa kolundan yaralandı, üç gün sonra şehit oldu. Mısırlı koluna yürüyen düşman ordusu komutanı Hayzer vuruldu. Dört saat süren top atışlarından sonra top sesleri kesildi. M. 27 Ağustos 1696'da (H. 28 Muharrem 1108) yapılan savaşta başta Avusturya ordusunun Generali Hayzer olmak üzere, önemli komutanları ve onbin askeri öldü. Sağ kalanlar geriye bir miktar zahire ve mühimmat bırakarak Bekey suyunu geçerek kaçtı³⁶.

³¹ Anonim Osmanlı Tarihi, s. 117-118.

³² Anonim Osmanlı Tarihi, gös.yer.

³³ Defterdar Sarı Mehmed Paşa, a.g.e., s.588

³⁴ Anonim Osmanlı Tarihi, s.121.

³⁵ Anonim Osmanlı Tarihi, s. 119.

³⁶ Anonim Osmanlı Tarihi, a.g.e., s. 121-122.

Şehit olan Temeşvar muhafızı Hacı Mustafa Paşa'nın yerine Vezir Cafer Paşa'nın tayini münasip görüldü. Ertesi gün Temeşvar'dan hareket edilerek Pançova'ya gelindi. Tuna nehri geçilerek Belgrad'a varıldı. Buradan Filibe üzerinden Edirne'ye dönüldü. Padişah kışı burada geçirerek yeni bir sefer için hazırlık yaptı³⁷.

1.1.5. Nemçe Seferi (Zenta Yenilgisi)

Fransa ile yaptığı savaşı sona erdiren Avusturya, Osmanlı Devleti'ne de barış teklifi götürmüştü. Barış teklifini kazandığı iki savaşın etkisiyle kabul etmeyen II. Mustafa, üçüncü ve son Avusturya seferine çıktı³⁸.

M. 17 Haziran 1697 günü (H.27 Zi'l-ka'de 1108) Nemçe seferine çıkılmak üzere Edirne'den Filibe sahrasına yola çıkıldı. On dördüncü gün varılan Sofya sahrasında birkaç gün konaklandı³⁹.

M. 10 Ağustos 1697 günü (H. 22 Muharrem 1109)⁴⁰ Belgrad sahrasına geldiğinde savaş meclisi toplanıp öncelikle Varadin'e mi yoksa Temeşvar'a mı gidilmesi konusunda istişarede bulundu. Belgrad muhafızı Hüseyin Paşa Varadin'e gitmeyi teklif ederken Temeşvar'a gitmeyi teklif edenlere Tuna, Tise ve Filvar köprülerinden geçmenin tehlikeli olacağını, şayet düşman bunu haber alırsa Osmanlı kuvvetlerinin bir kısmı geçip bir kısmı geride kalmış iken baskın yapabileceğini, bunu defalarca yaptığının tecrübe ile sabit olduğunu belirtmiştir⁴¹.

Hüseyin Paşa'nın tüm uyarılarına rağmen Veziriâzam Elmas Mehmed Paşa ve Belgrad muhafızı Cafer Paşa Temeşvar üzerine gidilmesini uygun görmüş, şayet Temeşvar'da düşman taburunu bozarlarsa daha sonra Tise suyunu geçip Varadin'i de muhasara edebileceklerini belirtmiştir. Böylece Donanma da Tuna üzerinden destek sağlayabilecekti. Sonunda Tuna geçilip, Tise karşısına gidilip, askeri iki bölük halinde, birini Tilel'e diğerini dört saat ilerdeki bir geçide göndermeye karar verdiler. İhtiyaç halinde bu iki geçidin birine köprü kurulmaya karar verildi. Neticede Pançova'dan hareket edilerek ve Tuna üzerinde gerekli yerlere köprüler yapılarak Titel karşısına geçildi. Tise suyu karşısında siper alan düşman kuvvetleri ile Osmanlılar iki gün

³⁷ Anonim Osmanlı Tarihi, s. 123-125.

³⁸ Abdülkadir Özcan, a.g.m., s.277.

³⁹ Raşid Mehmed Efendi, a.g.e., s.540.

⁴⁰ Raşid Mehmed Efendi, a.g.e., s.542.

⁴¹ Raşid Mehmed Efendi, a.g.e., 543.

boyunca karşılıklı olarak savaştı. Bu sırada yetişen Donanmanın top atışları fayda etmedi. Düşman kuvvetleri birçok askeri şehit ederek, kaleyi ateşe vererek kaçtı. Ertesi gün Tise suyu üzerinde inşa edilen köprüden karşıya geçildi. Burada siperler kazılıp ordunun etrafı çevrildi⁴².

Cafer Paşa ile ayrılıp giden askerler geri gelip orduya katıldıktan sonra Titel'den Varadin'e yola çıkıldı. Varadin karşısına varıldığında dokuz yere köprüler yapıldı. Varadin karşısına gelindiğinde düşman taburunun daha önce konakladığı yerde siperler kazıldı, tabyalar çevrildi. Osmanlı askerleri düşman askerleri kale yakınlarına yerleşirler düşüncesiyle kale karşısına yerleşti, ancak piyade asker ve top olmadığı için savaşmak mümkün olmadığından oyalanıldı⁴³.

Daha sonra Segedin'e doğru yola çıkıldı. Donanma-yı Hümâyûn ise Tise'nin Tuna'ya birleştiği yerde beklerken, Tise'ye girmeye imkânı olanlara girmeleri emredildi. Tise kenarına gelene kadar birkaç yerde köprüler inşa edildiğinden asker fazlasıyla yorgundu. Tise kenarına yarım saatlik mesafede siperler alınıp tabyalar yapıldı. Tise üzerine bir köprü yapıp karşıya geçmeye karar verildi. Böylece Padişah karşıya geçti. Üç gün üç gece boyunca meşaleler ile ağırlıklar ve arabalar karşıya geçirildi. Siperlerde sadece piyadeler kaldı. Düşmanın Segedin tarafından gelebileceğine ihtimal verilmediğinden bu siperler ihmal edildi. Düşmanın adım adım yaklaştığı haberi üzerine askerde bir panik hali baş gösterdi⁴⁴. Düşman kuvvetleri çoğu askerin Tise'den Temeşvar tarafına geçmesini ve vezir-i âzam, vezirler ve diğerlerinin ise Zenta tarafında kalmasını fırsat bilip saldırdı⁴⁵.

Tatar askerleri ile Selim Giray'ın oğullarından Şehbaz Giray Sultân ve Halep Valisi Osman Paşa siperlerin dışında idi. Düşmanı bir müddet oyalayıp mukavemet mümkün olmayınca köprüyü geçip karşıya geçtiler. Düşman bu sırada Bosna piyadesi ve Rumeli askeri üzerine yürüdü. Rumeli Beylerbeyi Cafer Paşa, Avlonya Mutasarrıfı Kaplan Paşa ve Bosna askerinin başbuğu Fazlı Bölükbaşı şehit oldu. Düşman askeri sökülemeyen siperlerden içeri girdi, toplarla köprüyü yıktı. Ordu ve Padişah II. Mustafa M. 11 Eylül 1697'de (H. 24 Safer 1109) Temeşvar'a doğru yola çıktı. O gece ve ertesi gün durmaksızın yirmi sekiz saat boyunca yürüyen Osmanlı ordusu Temeşvar'a vardı

⁴² Anonim Osmanlı Tarihi, s.126-127.

⁴³ Anonim Osmanlı Tarihi, s.127-128.

⁴⁴ Anonim Osmanlı Tarihi, s.128.

⁴⁵ Raşid Mehmed Efendi, a.g.e., s.545-546.

fakat büyük zayiât verdi⁴⁶. Birçok eşya, top, mühimmat ve cephane Osmanlı ordugâhında terkedildi⁴⁷. M. 30 Eylül 1697 günü (H. 14 Rebî'u'l-evvel 1109) Belgrad sahrasından Edirne'ye gelindi⁴⁸.

1.1.6. Karlofça Antlaşması (26 Ocak 1699)

Osmanlıların başarısız Viyana Kuşatması ardından Avusturya, Lehistan, Venedik'in oluşturduğu ve M. 1695 (H. 1106) yılında Rusya'nın da katıldığı *Kutsal İttifak* kuvvetleri karşısında değişik cephelerde yaptıkları mücadelelere son veren Karlofça Antlaşması Osmanlı tarihinde bir dönüm noktası olarak kabul edilir⁴⁹.

Avusturya ile M. 1683'den (H. 1094) beri süren savaş hali hazineye ve reayaya büyük yük getirmiş Osmanlı Devleti'ni zora sokmuştu. M. 1695 (H. 1106) senesinde tahta çıkan Sultân Mustafa Han on iki yıldır kaybedilen toprakları geri almak üzere üç defa bizzat Avusturya seferine çıkmıştı⁵⁰. İlk iki seferde başarılı olan Osmanlı Devleti üçüncü Avusturya seferinde Zenta'da yapılan savaşta ağır bir yenilgi almıştı. Birçok Osmanlı Paşası hayatını kaybetmiş, ordu hazinesi ve sadrazamın mührü Avusturya ordusunun eline geçmiştir⁵¹.

M. 1683'den beri (H. 1094) Osmanlı Devleti'nin savaş halinde olduğu Venedik, Mora'yı aldıktan sonra Girit'i almak için Suda Kalesi'ne yığınak yaparak Hanya'yı zapt etmeye gelmişti. Bu esnada Mora yakınlarında bulunan Koca Halil Paşa, düşmanı Hanya'dan uzaklaştırmak amacıyla Mora üzerine taarruza geçmiştir. Diğer taraftan Serasker Fındık Mehmed Paşa'nın kalabalık bir kuvvetle Hanya üzerine yürüdüğünü haber alan düşman ordusu muhasarayı kaldırmak zorunda kalmıştır. Öte yandan Bosna'da çeşitli kalelere taarruz eden Venedik kuvvetleri, Bosna Valisi Mehmed Paşa'nın gelişi üzerine çekilmek durumunda kalmış ancak Mehmed Paşa'nın M. 1697 (H. 1109) yılında vefat etmesinin ardından Saray Bosna'yı zapt etmişlerdir⁵².

On iki seneden beri Kamaniçe'yi ele geçirmeye çalışan Lehistan, Kırım Hanı'nın oğlu Şahbaz Giray'ın M. 1695'de (H. 1106'da) Lehistan'a girmesiyle büyük zarar

⁴⁶ Anonim Osmanlı Tarihi, s.128-129.

⁴⁷ Raşid Mehmed Efendi, a.g.e., s.547.

⁴⁸ Raşid Mehmed Efendi, a.g.e., s.549.

⁴⁹ Abdülkadir Özcan, (2001) ,"Karlofça Antlaşması", *DİA*, C:XXIV, TDV, İstanbul: s.505.

⁵⁰ Anonim Osmanlı Tarihi, s.133.

⁵¹ Danişmend, a.g.e., s.481.

⁵² İsmail Hakkı Uzunçarşılı, (2011), *Osmanlı Tarihi*, C.III, I. Kısım, TTK Basımevi, Ankara: 573-575.

görmüştür. Kamanîçe Kalesi'ni elde edemediği gibi sık sık Tatar akınlarına maruz kalan Lehistan, bu yüzden barış görüşmelerine sıcak bakmıştır⁵³.

Rusların M. 1695 (H. 1106) yılında Azak üzerine yaptıkları taarruz Kefe Beylerbeyi Murtaza Paşa ve Kırım Hanı'nın oğlu Selim Giray'ın müdâfası sonucu bir miktar engellendi. Azak Kalesi'nin Kuş kulesi karşısına bir kule yaparak kaleyi toprakla dövmen Ruslar, Kaplan Giray'ın taarruzları ve Kırım veliahtı Devlet Giray'ın geliş haberini üzerine geri çekilmişlerdir. Doksan altı gün süren Azak muhasarası sonunda Ruslar birçok zayıat vermişlerdir. Ancak bu saldırıda zarar görmüş olan Azak kalesine gereken tamir yapılamadığı ve mühimmat yerleştirilemediğinden, Rusların M. 1696 (H. 1108) yılında yaptıkları muhasarada kale elden çıkmıştır⁵⁴. Azak Kalesi'ni ele geçiren Rusya, Karadeniz'e inmek istemiş ancak Kerç boğazının Osmanlıların elinde olmasının ve Osmanlı-Avusturya barış görüşmelerinin başlaması nedeniyle buna cesaret edememiştir. Diğer Hıristiyan devletlerin Osmanlı Devleti ile barış yapma isteği karşısında yalnız kalan Rusya, barış görüşmelerini kabul etmiştir⁵⁵.

Öte yandan Avusturya, M. 1697'de (H. 1108) Osmanlı ordusunu Zenta'da yenerek toparlanmış, ancak yakın zamanda beklenen Habsburgların bir kolu olan İspanya tahtı için veraset meselesi yüzünden barış taraftarı olmuştur⁵⁶.

Veziriâzam Amcazâde Hüseyin Paşa H. 1109 (M.1697) yılında vezarete tayin olduğunda, düşman ile sulh yapmaya kesinlikle yanaşmayan Padişahın emriyle kara ve deniz yoluyla zahire, mühimmat ve asker toplayarak Tuna, Akdeniz ve Karadeniz donanmalarına çeki düzen vermiştir. Bu esnada İngiltere ve Felemenk krallarının İstanbul'da bulunan elçileri aracılığıyla Avusturya tarafından Osmanlı Devleti'ne barış teklifleri gönderildi⁵⁷.

Amcazade Hüseyin Paşa, on altı yıldır devam eden savaşların devletin iç durumunu her yönden bozması, halkın olağan üstü vergiler altında ezilmesi, birçok köyün boşalması, savaş için asker ve mühimmat sevkinin imkânsız hale gelmesi, Anadolu'da asayişsizliğin artması, Rumeli'de Hıristiyan tebaanın isyana kalkışması ve

⁵³ Uzunçarşılı, a.g.e., s.571-572.

⁵⁴ Uzunçarşılı, a.g.e., s.580-583.

⁵⁵ Uzunçarşılı, a.g.e., s.593.

⁵⁶ Özcan , a.g.m., s.504.

⁵⁷ Defterdar Sarı Mehmed Paşa, a.g.e., s.639.

Bağdad ve Basra taraflarında bir takım ayaklanmaların görülmesini gerekçe göstererek Padişah ve devlet erkânını barışa ikna etti⁵⁸.

Osmanlı Devleti tarafından barış görüşmelerini yürütmekle görevlendirilen Râmî Mehmed Paşa ve Baş Tercüman İskerletzâde Aleksandre İngiltere ve Felemenk elçileriyle Ordu-yu Hümâyûn'dan önce Belgrad'a gönderildi. Amcazade Hüseyin Paşa da her hangi bir anlaşmazlık çıkması ihtimaline karşı önlem olarak M. 30 Mayıs 1698 tarihinde (H. 20 Zi'l-ka'de 1109) Ordu-yu Hümâyûn ile Belgrad'a doğru yola çıktı⁵⁹.

Görüşmelerin yapılacağı yer hakkında çıkan anlaşmazlık nedeniyle veziriâzam Belgrad'a vardığında Râmî Paşa henüz görüşme yerine gitmemişti. Sonunda Varadin ile Belgrad arasında Karlofça denilen mahalde görüşmelerin yapılmasına karar verildi⁶⁰.

Avusturya heyeti Kont Wolfgang von Öttingen, Kont Leopold von Schlick, Luigi Marsigli ve kâtip Till'den, Venedik heyeti Carlo Ruzzini, Lorenzo Fondra ve kâtip Giovanni Battista Nicolosi'den oluşuyordu. Rusya Procopios Begdanowitch Vozhnitsin tarafından, Lehistan ise Kont Stanislas Malachowsky tarafından temsil ediliyordu⁶¹.

M. 13 Kasım 1698 Cumartesi günü (H. 9 Cemâziye'l-evvel 1110) Karlofça barış görüşmeleri resmen başladı. Yüz yirmi gün süren görüşmeler sonunda Avusturya ile yirmi, Lehistan ile on bir ve Venedik ile on altı madde üzerinde anlaşma sağlandı⁶².

Avusturya ile yapılan antlaşmaya gereği Macaristan ve Erdel Avusturya'ya bırakıldı (1. Madde).Temeşvar Osmanlılarda kalacak, civardaki Lipva, Çanadul, Karansebeş, Lugoş, Herkonisya, Beça, Beşkereç ve Saba kentlerinin kale ve surları yıkılacak ve bir daha onarılmayacaktı (2. Madde). Tisa ve Sava nehirleri gemi nakliyatı, balık avı ve diğer ihtiyaçlar için her iki tarafa serbest bırakılacaktı. Sava nehri doğal sınır olarak kabul ediliyordu (2, 4 ve 5. Madde). Muharebe esnasında Osmanlı ile çalışan Macar, Erdelli ve Kursluların huzursuzluk çıkarmamaları için bunların Osmanlı sınırları dahilinde iskân ettirilmeleri ve ailelerinin yanlarına getirilmesi kabul edilmiştir (10. Madde). Savaş esirleri bedelleri verilerek salınacaktır(12. Madde). Osmanlı Devleti

⁵⁸ Özcan, a.g.m., s.505.

⁵⁹ Defterdar Sarı Mehmed Paşa, a.g.e., s.641.

⁶⁰ Defterdar Sarı Mehmed paşa,a.g.e., 645; Anonim Osmanlı Tarihi, s.135.

⁶¹ Özcan, a.g.m., s.505.

⁶² Özcan,a.g.m., s.506.

sınırları içerisinde yaşayan Katoliklere ibadet özgürlüğü tanınacaktır(13. Madde). Her iki ülkenin tüccarları diğer tarafın ülkesinde özgürce ticaret yapabilecektir(14. Madde). Antlaşmanın diğer maddeleri ise sınırların tespitine, eski ahidnâmelerin devamı ve tatbikine, elçiler ve nâmelerin verilmesine dair idi. Sonuncu madde sulhun yirmi beş sene devam edeceği ve bu sürenin devamında istenilirse iki ülke tarafından uzatılabileceği ve Kırım Hanı'nın da dostluk ve barış hukukuna gereği gibi uyması hakkındadır⁶³.

Lehistan ile yapılan görüşmelerde Kamanıç, Podolya ve Ukrayna Lehistan'a geri verilecek, Lehliler de buna karşılık Suçava, Nemoş ve Soroka'yı geri verecektir⁶⁴. Ayrıca Osmanlı Devleti Ukrayna'da kurduğu Kazak Hatmanlığı'nı kaldıracak, Kazak taarruzlarının yapılmayacağına dair teminat verecek ve Lehlilerin Kırım Hanlarına ödedikleri vergileri de sonlandıracaktı. Ayrıca Venedik ile yapılan uzun müzakereler sonucunda M. 20-23 Ocak 1699 (H. 18-21 Receb 1110) tarihinde yapılan antlaşma gereği Mora yarımadası, Ayamavra adası ve yanındaki Küçük ada ve Dalmaçya'da Knin, Sin, Gabela, Zadvarya, Vorgoraç, Velika Çeklot kaleleriyle daha güneyde kalan Kotor taraflarındaki Nove (Hersek Novesi) ve Risen kaleleri Venediklilerin elinde kalacak⁶⁵. Venediklilerin Zaglise adası için verdikleri vergi kaldırılacak⁶⁶, Venedikliler İnebahtı körfezinin kuzeyinde elde ettikleri bütün şehir ve kasabaları geri verecek, İnebahtı limanını ve kalesini iade edeceklerdir⁶⁷.

Rus elçisiyle ilk görüşme M. 19 Kasım 1698'de (H. 26 Cemâziye'l-evvel 1111) yapıldı. Râmî Mehmed Paşa Azak ve etrafının Rusya'ya bırakılabileceğini, ancak Dinyeper nehri ağzındaki Togan, Nusret Kirman, Gazi Kirman ve Kılburun kalelerinin boşaltılmasını teklif etti⁶⁸. Fakat Rus elçisinin barış için tam yetkili olmadığını öne sürmesi üzerine üç yıl savaş yapmamak üzere anlaşma yapıldı⁶⁹. Daha sonra M. Temmuz 1700'de (H. 1112 Safer) İstanbul'a gelen Rus elçisi ile yapılan görüşmelerde on dört maddelik bir antlaşma sağlandı⁷⁰.

⁶³ Kantemir, a.g.e., s.294, Defterdar Sarı Mehmed Paşa, a.g.e., s.659-662, Uzunçarşılı, a.g.e., s. 591-592.

⁶⁴ Kantemir, a.g.e., s. 295.

⁶⁵ Uzunçarşılı, a.g.e., s.592.

⁶⁶ Defterdar Sarı Mehmed Paşa, a.g.e., s.668.

⁶⁷ Uzunçarşılı, a.g.e., s.592.

⁶⁸ Özcan ,a.g.m., s.507.

⁶⁹ Defterdar Sarı Mehmed Paşa, a.g.e., s.672.

⁷⁰ Uzunçarşılı, a.g.e., s.593.

1.1.7. II. Mustafa'nın Edirne'ye Gelişi

Karlofça Antlaşması sonrasında devlet işlerinden elini çeken Padişah Edirne'de oturuyordu. Osmanlı Devleti'nin on altı yıl süren savaşları sona erdiren yirmi beş yıllık bir anlaşma ve barış sürecine girdiği bu zamanda yapılan anlaşma gereği İstanbul'a gelecek Avusturya, Venedik, Lehistan ve Rus elçileri karşılamak üzere Padişah'ın İstanbul'da oturması gerektiği devlet recâli tarafından ileri sürüldü. Bunu kabul eden II. Mustafa, M. 31 Temmuz 1699'da (H. 3 Safer 1111) Edirne'den İstanbul'a geldi⁷¹.

Padişah burada elçilerle görüştüktan sonra, Şeyhülislâm Efendi'nin oğullarını ve kendi adamlarını kayırmak, ulemayı geri planda bırakmak amacıyla verdiği telkinler doğrultusunda, tekrar Edirne'ye döndü⁷².

1.1.8. Sadrazam Amcazade Hüseyin Paşa'nın Azli ve Daltaban Mustafa Paşa'nın Sadâreti

Veziriâzam Amcazâde Hüseyin Paşa görevi başında olduğu süre zarfında devletin hayrı için çalışıp barış antlaşması gibi önemli bir hadiseye muvaffak olmuş⁷³ ancak Şeyhülislam Feyzullah Efendi hükümetin bütün işlerine müdahale ederek karşısına çıkmıştır. Şeyhülislam Feyzullah Efendi'nin, şehzadelğinde Padişah'ın hocalığını yapmış olması, bu nedenle II. Mustafa'nın kendisine hürmet göstermesi ve sözünü dinlemesi bu durumda etkili olmuştur⁷⁴.

Şeyhülislâm Feyzullah Efendi'nin, Padişah'a olan yakınlığını kullanarak oğulları ve akrabalarını ilmiye sınıfı içerisinde önemli mevkilere getirmesi, devlet kademesinde bu denli söz sahibi olması üzerine sadâretten çekilmek isteyen Amcazâde, hastalığının da artmasıyla kendi isteğiyle görevinden azledilerek Silivri'deki çiftliğine yerleşmiş, bir süre sonra vefat etmiştir⁷⁵.

Amcazâde Hüseyin Paşa'nın istifasından sonra sadrazamlık görevi Bağdat valisi Daltaban Mustafa Paşa'ya verildi. Daltaban Mustafa Paşa sert ve kaba mizacı, tok sözlülüğü ve Seyhülislâm'ın telkinleri doğrultusunda davrandığı için devlet erkânı

⁷¹ Silahdar Fındıklılı Mehmed Ağa, (1966), *Nusretnâme*, C:II ,Fas.I, Milli Eğitim Basım Evi, İstanbul:s.22.

⁷² Silahdar Fındıklılı Mehmed Ağa, a.g.e., s.47.

⁷³ Raşid Mehmed Efendi, a.g.e., s.613.

⁷⁴ Uzunçarşılı, a.g.e., s.15.

⁷⁵ Defterdar Sarı Mehmed Efendi, a.g.e., s.735, Anonim Osmanlı Tarihi, s.163, Uzunçarşılı, a.g.e., s.15-16.

tarafından sevilmiyordu ⁷⁶. Veziriâzam'ın aleyhdarlarından olan Râmî Mehmed Paşa ise Veziriâzam'ın sadâretde kalabilmek için Şeyhülislam ve taraftarları hakkında Tatarları ve Yeniçeri Ocağını tahrik ettiğini söyleyerek Feyzullah Efendi'yi vesveseye düşürmüştür. Kırım Hanı Devlet Giray isyanını bastırmakta ağır davrandığından Padişah'ın güvenini kaybeden Daltaban Mustafa Paşa görevinden azledilerek haps edilmiş üç gün sonra da idam edilmiştir⁷⁷. Yerine Kubbe veziri olan Râmî Mehmed Paşa tayin edilmiştir⁷⁸.

1.1.9.Edirne Vak'ası ve II. Mustafa'nın Hal'i

Râmî Mehmed Paşa, Şeyhülislamı azlettirme yolları ararken o sırada Gürcistan'a gönderilmek istenen iki yüz kadar cebecinin gecikmiş ulufelerini bahane ederek ayaklanması ona bu fırsatı vermiştir⁷⁹.

Sadrazamın el altından desteklediği bu hadise kısa sürede büyüyerek devlete yönelik bir hal aldı. II. Mustafa'nın Karlofça Antlaşmasının ardından İstanbul'a gelen yabancı elçileri kabulünden sonra tekrar Edirne'ye dönerek buraya yerleşmesi, İstanbul halkında bir kırgınlık yaratmıştı. Ayrıca Seyyid Feyzullah Efendi'nin Şeyhülislamlığı sırasında çocukları ve yakın adamlarını yüksek ilmiye derecelerine getirmiş olması da rahatsızlık sebebi idi⁸⁰. İstanbul'a hâkim olan isyancılar Edirne'ye bu şikayetlerini ve isteklerini bildiren bir mahzar gönderdi. Feyzullah Efendi ve oğullarının derhal İstanbul'dan gönderilmelerini ve Padişah'ın da bir an önce Payitahta gelmesi ve bu istekler yerine getirilmezse ordunun Edirne üzerine yürüyeceği bildirilmişti. Şeyhülislam'ın bu yazıyı Padişah'a ulaştırmamasını fırsat bilen Râmî Mehmed Paşa onu azlettirdi⁸¹. Şeyhülislam ve oğulları Erzurum'a sürgün edildi. Ertesi gün, ayaklanan isyancılara isteklerinin yerine getirilip Şeyhülislam Efendi'nin oğullarıyla birlikte Erzurum'a sürgüne gönderildiği bildirildi⁸². Ancak isyancılar Padişah'ın İstanbul'a gelmemesi üzerine Edirne'ye yürümeye karar verdi⁸³.

⁷⁶ Uzunçarşılı, a.g.e., s.18.

⁷⁷ Uzunçarşılı, a.g.e., s.18-19.

⁷⁸ Raşid Mehmed Efendi, a.g.e., s.627.

⁷⁹ Kantemir, a.g.e., s.308, Defterdar Sarı Mehmed Paşa, a.g.e., s.778,788.

⁸⁰ Silahdar Fındıklılı Mehmed Ağa, a.g.e., s.143.

⁸¹ Özcan, a.g.m., s.279.

⁸² Silahdar Fındıklılı Mehmed Ağa, a.g.e., s.162-163.

⁸³ Silahdar Fındıklılı Mehmed Ağa, a.g.e., s.170.

Böylece M. 13 Ağustos 1703 günü (H. 30 Rebî‘u'l-evvel 1115) İstanbul’dan Edirne’ye hareket eden asiler ile Edirne ordusu Çorlu civarında karşılaştı. Edirne hükümetinin temsilcisi Vezir Çakırcı Hasan Paşa’nın yaptığı görüşmeler sonuçsuz kalınca Sultân II. Mustafa ordusunun başına çağırıldı. İki tarafın kuvvetleri Hafsa’da karşılaşıncı İstanbul’dan gelenler ile Edirne’den gelenler arasında gizli mektuplaşmalar oldu. İstanbul’dan gelenlerden aldıkları emirler doğrultusunda, yatsı vaktinde silahlarını ateşleyen Edirne kuvvetleri bu karışıklıktan faydalanarak İstanbul ordusuna katıldı. Sultân Mustafa’nın yanında vezirler ve yüksek rütbeli komutanlarından başka kimse kalmadı. Bu gelişmeler üzerine Edirne’ye dönen Sultân Mustafa İstanbul’dan gelenlerin kendisini tahttan indirmek istediklerini habercileri aracılığıyla öğrendiğinde durumdan ümidini kesmişti. Edirne’ye döndüğünde Vâlîde Sultân tarafından karşılanan Sultân Mustafa M. 22 Ağustos 1703 (H. 9 Rebî‘u-âhir 1115) tarihinde tahtını kardeşi Ahmed’e bırakarak saraydaki özel bölümüne çekilmiştir⁸⁴.

Sultân Mustafa 8 yıl, 9 ay, 13 gün padişahlık yaptıktan sonra tahtı bırakmak zorunda kalmış, bundan 140 gün sonra M. 29 Aralık 1703’de (H. 20 Şaban 1115) ölmüştür⁸⁵.

1.2. XVII. YÜZYILIN İKİNCİ YARISINDAN İTİBAREN EKONOMİK GELİŞMELER

Uzun yıllar devam eden savaşlar Osmanlı ekonomisini bozarken sosyal sorunları da beraberinde getirmiştir. On altı yıl süren savaşlar nedeniyle Osmanlı maliyesi sıkıntılı bir döneme girmiş halk da sürekli artan vergiler nedeniyle zor durumda kalmıştır. Devlet sefer masrafları için sürekli yeni vergiler çıkarırken mevcut olanların da miktarını arttırmıştır. Devletin zor bir süreçten geçtiği bu dönemde ekonominin çöküşü bir takım siyasi olayların patlak vermesini tetiklemiş, durum taht değişikliğine kadar gitmiştir.

Sultân II. Mustafa’nın Edirne’de vaktini avla geçirmesi, uzun süreden beri devlet merkezinin Edirne’ye kayması ve İstanbul’da bulunan devlet temsilcilerinin tutumları, İstanbul halkında ve esnafında bir hoşnutsuzluk yaratmıştı⁸⁶. Ticari faaliyetleri azalan

⁸⁴ Silahdar Fındıklılı Mehmed Ağa , a.g.e., s.178-184.

⁸⁵ Silahdar Fındıklılı Mehmed Ağa, (1969), *Nusretnâme*, C:II, Fas. II, Milli Eğitim Basım Evi, İstanbul:s.209

⁸⁶ Abdülkadir Özcan, (1994),”Edirne Vak’ası”, *DİA*,C:X, TDV ,İstanbul:s.445.

esnaf ve halk, ayaklanan Cebeciler safında yer alarak ayaklanmanın büyümesine, Edirne'ye sığmasına ve nihayet İstanbul'a dönmeyi kabul etmeyen Sultân II. Mustafa'nın hâl' edilmesinde büyük rol oynamıştır.

Bununla beraber Osmanlı devleti tüm bu gelişmeler öncesinde ekonominin kötüye gitmesi sebebiyle malî bir takım tedbirler de almıştır. Konunun daha iyi anlaşılması bakımından aşağıda bu tedbirler, Karlofça Antlaşmasından önce ve sonra alınan tedbirler olarak ele alınmıştır.

1.2.1. Karlofça Antlaşmasından Önce Alınan Tedbirler

Osmanlı Devleti'nin sınırlarının genişlemesiyle birlikte kısa süreli savaşlar yerini uzun yıllar süren savaşlara bırakmıştır. 1645'de başlayan ve 25 yıl süren Girit savaşının ardından arkası kesilmeyen savaşlar ve peş peşe gelen yenilgilerle birlikte malî sistemde de bir takım aksaklıklar belirdi⁸⁷. Osmanlı Devleti bu sorunu aşağıda açıklayacağımız tedbirlerle çözmeye çalıştı.

Bir süreden beri Hamr ve Arakdan vergi alınırken M. 1688 (H. 1099) yılında Köprülüzâde Ahmed Paşa zamanında Mehmed Vanî Efendi'nin verdiği fetvayla bilâd-ı selâse ve Memâlik-i Mahrûsa'da içki kullanımı yasaklanarak, Hamr emâneti kaldırılmış, meyhaneler kapatılmıştır. Ancak içki tüketiminde azalma olmadığı, aksine küffâr taifesinin bunu getirip evinde tüketmesinin devlete bir fayda sağlamaması nedeniyle sefer masraflarının karşılanması ve hazinenin girdiği darlığın hafifletilmesi amacıyla yasak tekrar kaldırılmıştır. Senelik altmış yük akçenin devlete ödenmesi karşılığında Küfri Ahmed Paşa Hamr emini görevine getirilmiştir⁸⁸.

Ancak M. 1689 (H. 1100) yılında içkinin açıkça kullanım ve dolaşımının câiz olmadığı, buna müsamaha göstermenin Allah'ın emrine aykırı olduğu gerekçesiyle ulemânın ortak kararıyla tekrar yasaklandı. Hamr emini Küfri Ahmed ise Üç Şerefeli Camii⁸⁹önünde idam edildi⁹⁰.

⁸⁷ Yavuz Cezar,(1986), *Osmanlı Maliyesinde Bunalım Ve Değişim Dönemi (XVIII. yy.dan Tanzimâta Mali Tarih)*,İstanbul: s.32.

⁸⁸ Anonim Osmanlı Tarihi, s.4.; Defterdar Sarı Mehmed Paşa, a.g.e., s.298.

⁸⁹ II. Murad tarafından inşa ettirilen cami, saatli medrese, mektep, sebil, çeşme ve hazireden meydana gelen küçük bir külliye'dir . 1437-1447 yılları arasında yapıldığı kabul edilir. Üç şerefeli caminin mihrap cephesinde dönemin ileri gelen ulemâ ve devlet adamlarının defnedildiği hazire yer alır. Yapılan araştırmalarda toplam 194 mezar taşından en erken tarihlisinin H. 1071(1666) yılına ait olduğu tespit edilmiştir. Bkz. N. Çiçek Akçıl, (2012), “ Üç Şerefeli Camii ve Külliyesi”, *DİA*, C: XXXXII, TDV, İstanbul: s. 277-280.

Bir diğerk uygulama M. 1691 (H. 1102) yılında yapılan ve günümüzde *Cizye reformu* olarak adlandırılan uygulamadır. Bütün Anadolu ve Rumeli taraflarında bulunan gayri Müslimlerden İstanbul'da *yave cizyesi* adıyla toplamda dört bin kese akçe toplanmıştı. Bunların tek bir kaleme yazılmadığı, Cizye ve Baş Muhâsebe ve Maden kalemlerine kayıt olduğundan farklı kişilerin bundan kazanç sağlayarak yolsuzluk yapması mümkündü. Köprülüzâde bu konuyu ulemâ ile görüşerek ve fıkıh kurallarına uygulayarak tek elden toplanmasına karar verdi. Tamamının Cizye kalemine kaydedilmesi ve a'lâ, evsât ve ednâ olarak sınıflandırılmasına karar verildi. Buna göre a'lâdan dört şerifi altın, evsâtta altı ve ednâdan bir şerifi altının tahsil edilmesine, devlet tarafından mübaşire a'lâda on, evsâtta altı ve ednâda dört para maaş verilmesine karar verildi⁹¹. Bu reform ile cizye gelirinde üç bin sekiz yüz sekiz kese akçe ek gelir sağlanmış oldu⁹².

Viyana yenilgisinden sonra devlet yeni kaynaklar bulmak amacıyla piyasaya bakır para (*mankur*) çıkarmaya başladı. Böylece devlet artan harcamaları emisyon yoluyla finanse edecekti⁹³. Nitekim II. Süleyman tahta çıktığında hazine borçlarından olan birikmiş ulûfeler *mankur* ile ödendi⁹⁴.

Başlangıçta İstanbul Darbhânesi'nde ikişer kese akçelik *mankur*'lar basıldı. Böylelikle hazineye ek gelir sağlandı. Halkın talebi arttıkça İstanbul Darbhâne'si yeterli gelmediğinden Tavşantaşı'nda yeni bir Darbhâne kuruldu⁹⁵. 1688'de bir okka bakırdan 800 adet olmak üzere önce yarım dirhem ağırlığında basılan *mankur* ikisi bir akçe üzerinden tedavüle sürülmüştür. Daha sonra bir *mankur* bir akçe üzerinden tedavüle girdi. Bu bir okka bakırın 800 akçe olması demektir. Oysa serbest piyasada bir okka bakır en fazla 150 akçe idi. Aradaki fark olan 650 akçelik kâr hazineye kalacaktı. Bu kârdan faydalanabilmek adına olabildiğince kısa sürede ve oldukça fazla miktarda *mankur* basıldı⁹⁶. Bundan başka yine M. 1688 (H. 1099) yılında sefer masraflarına katkı sağlamak amacıyla Has Ahur'da saklanan koşum takımları ve altın, gümüş kap kakak

⁹⁰ Anonim Osmanlı Tarihi, s.10-11.

⁹¹ Anonim Osmanlı Tarihi,, s.19.

⁹² Anonim Osmanlı Tarihi, s.20.

⁹³ Ahmet Tabakoğlu,(2016), *Osmanlı Mâli Tarihi*,1. Baskı, Dergâh Yayınları, İstanbul: s.321.

⁹⁴ Tabakoğlu, a.g.e., s.518.

⁹⁵ Anonim Osmanlı Tarihi, s.21.

⁹⁶ Ahmet Tabakoğlu, (1985), *Gerileme Dönemine Girerken Osmanlı Maliyesi*, Birinci Baskı, Dergâh Yayınları, İstanbul: s.279-280.

Darbhâne'ye teslim edilip, sikke haline getirilen kap kacaktan beş yüz elli dört kîse gelir elde edildi⁹⁷.

M.1691'de (H. 1102) II. Ahmed'in tahta geçmesiyle birlikte *Mankur* kesiminin durdurulmasının ardından diğer sikkelerin *Mankur* karşısındaki değerinde büyük artışlar oldu. Bu artışlarla devlet hazineye ek gelir sağlamak amacındaydı. Ayrıca sefer masraflarına katkı sağlamak üzere alım satım fiyatlarını farklılaştırarak cizye, avâriz, bedel-i nüzül, mukatâ'a ve diğer gelirlerde sikkeleri resmi kurdan kabul etmiş, mevâcip, salyâne, vazife gibi ödemelerinde ise piyasa kurunu *akçe* ve *mankur* olarak geçerli saymıştır⁹⁸. Bu sayede devlet gelir ve gider arasında oluşan farktan elde edilen geliri hazineye aktararak ek gelir elde etmiştir.

Yıllarca süren savaşlar nedeniyle devletin artan nakit ihtiyacını karşılamak amacıyla M. 1695 (H. 1106) yılında Defterdar Köse Halil öncülüğünde Osmanlı vergi iltizam sisteminde yeni bir uygulamaya gidilmiştir⁹⁹. Bu uygulama, mukataaların Malikâne adı verilen yeni bir usûl ile idare edilmesi idi. Malikâne, bir kimseye gelirinden hayatı boyunca faydalanmak, fakat satmamak ve miras bırakmamak şartıyla verilen arazidir. Malikânenin tasarruf hakkı şahsa aitken mülkiyeti devlete aitti¹⁰⁰. Mukataa devlete ait her hangi bir gelirin belirli bir bedel karşılığı iltizama verilmesidir. Mukataa adı verilen vergi kalemleri iltizama verilirken yapılan müzayedede 1-3 yıllık bir dönem için hazineye ödenecek vergi miktarı belirlenirdi. Malikâne sisteminde ise müzayedede vergi kaynağının ömür boyu tasarruf hakkını elde edebilmek üzere yapılırdı. Bunun bedeli olarak ödenmesi gereken ve adına *muaccele* denilen peşin meblağ açık arttırma ile belirlenir en yüksek *muaccele*yi veren malikâne sahibi olarak berât alırdı¹⁰¹.

Malikâne sahibi mukataanın satış tarihinde devlete temin ettiği ve hazine kayıtlarına *mal* adı altında kayd edilen yıllık nakdî vergiyi ve bu verginin kalem harçlarını her sene üç taksitle ödemeyi kabul ediyordu. Vergisini müddetinde

⁹⁷ Defterdar Sarı Mehmed Paşa, a.g.e., s.287.

⁹⁸ Tabakoğlu, a.g.e., s.284.

⁹⁹ Sertoğlu, a.g.e., s.48.

¹⁰⁰ Sertoğlu, a.g.e., s.207.

¹⁰¹ Mehmet Genç, (2003), "Malikâne", *DİA*, C: XXVII, TDV, İstanbul: s. 516; MAD.9885 numaralı defterde bulunan 97 numaralı hüküm bu uygulamaya örnek teşkil eder. Hükümde Malatya ve tevabi hassalarının yapılan müzayedede ile 6000 kuruş muaccele karşılığında Mehmet adlı şahsa Malikâne olarak verildiği belirtilir.

ödeyemeyen malikâne sahibi mukataasının elinden alınması ile karşı karşıya kalıyordu¹⁰². Sahibi ölen malikâne yeniden satışa çıkarılırdı. Sahibinin varislerine miras bırakılmayan malikâne ancak ölenin oğlu varsa en yüksek muacceleyle vermek şartıyla boş (mahlûl) kalan malikâneyi satın alabilirdi¹⁰³.

Devletin zor durumda olduğu bu dönemde hazineye daha fazla ve acil gelir toplama amacıyla uygulanmaya başlanan malikâne sistemi, M. 17 Ocak 1716 (H. 22 Muharrem 1128) tarihinde İmparatorluk çapında alınan bir kararla lağvedilmiştir¹⁰⁴. Malikânelerin tekrar eski usule döndürülmesinde devletin arttırmayı umduğu vergi gelirlerini hedefi doğrultusunda arttıramamış olması etkili olmuş olmalıdır.

1.2.2. Karlofça Antlaşmasından Sonra Alınan Ekonomik Tedbirler

II. Süleyman (M. 1687-1691/H. 1099-1102) zamanında maliyeye ek gelir sağlamak amacıyla İstanbul ve Tevabi gümrüklerine kahve getirenlerden *resm-i bid'at* adı altında kahvenin her vakiyyesinde Müslüman tüccarlardan sekizer akçe, gayri müslimlerden onar sağ akçe, Edirne'ye getirilenden ise altmışar sağ akçe alınması kararlaştırıldı. Bu kahvenin okkasının iki, iki buçuk kuruşa çıkmasına neden olmuştu¹⁰⁵. II. Mustafa zamanında ise bu vergi daha da ağırlaştırıldı. Getirilen kahvenin gümrük vergileri alındıktan sonra tek bir yerde toplanıp buradan dağıtımının yapılması, satış vergisi olarak da beşer pâre alınması kararlaştırıldı¹⁰⁶. Avrupalı tüccarlar kendi memleketlerine götürdükleri kahveye vergi ödemeyecek ancak Osmanlı ülkesine getirip sattıkları kahveden bu vergi tahsil edilecekti. Bu verginin tahsili emanet usulüyle

¹⁰² MAD 9885 numaralı defterde bulunan 256 numaralı hükümde Sayda ve Beyrut eyaleti mukataalarının mültezimi olan mübaşir Salih Ağa'nın 107 senesinden beri vergi ödemesini geciktirdiği ancak mevacic ödemeleri için bir an önce vergisini hazineye teslim etmesi gerektiği bildirilir. Yine aynı defterde yer alan 257 numaralı hükümde Trablusşam eyaleti mukataalarının mültezimi olan Salih Ağa'nın 1110 senesi ödeme zamanının girmesine rağmen ödeme yapmadığı belirtilir. Her iki hükümde de hiçbir özrün kabul edilmeyeceğinin altı çizilerek üstü kapalı bir tehdit sözkonusudur.

¹⁰³ Mehmet Genç, (2014), *Osmanlı İmparatorluğunda Devlet Ve Ekonomi*, Ötüken Neşriyat, İstanbul: s.103-104; MAD 9885 numaralı defterde yer alan 356 numaralı hükümde Erzurum'da bulunan Bedel-i Gilman mukataası Defterdar Ali'nin üzerinde iken şahsın vefat etmesi sonucu boş (mahlûl) kalan malikânenin babasına tevcih edildiği, malikânenin yıllık geliri olan 1000 yük 8000 akçe malın nerelerde kullanılacağı belirtilir.

¹⁰⁴ Genç, a.g.e., s.109.

¹⁰⁵ Mehmet Zeki Pakalın, (1978), *Maliye Teşkilâtı Tarihi (1442-1930)*, C: II, Başbakanlık Basımevi, Ankara: s.64.

¹⁰⁶ MAD 9885 numaralı defterde yer alan 28 numaralı hükümde Mısır'dan gelen kahve ve şekerden gümrük resmi adıyla vergi alınması, alınan bu verginin yeniçeri odalarının masrafında kullanılacağı üzerinde durulur.

Kabasakal Abdullah Ağa'ya tevcih edildi. Böylelikle M. 1697 (H. 1109) senesi içerisinde 204 kîse akçe¹⁰⁷(10 milyon 200 bin akçe¹⁰⁸) tahsil edildi.

Yine Defterdar Fındık Mehmed Paşa'nın teşvikiyle tüm Osmanlı ülkesinde *imdadiye* adıyla yeni bir vergi getirildi. İstanbul, Galata ve Üsküdar'da hâne başına üç yüz kuruş, diğer Osmanlı memleketlerinde ise hâne başına yüz otuzar kuruş toplanması için tahsildarlar gönderildi. Müslüman ve gayri Müslim halktan toplamda kırk bin akçe vergi toplandı¹⁰⁹.

Osmanlı Devleti'nde hazineye kaynak sağlamak amacıyla başvurulan bir diğer uygulama *Müsâdere*'dir. “ İsrarla istemek ” anlamındaki sudûr kökünden türeyen ve “çekip almak ” anlamına gelen müsâdere, devlet tarafından hazineye irad kaydetmek veya bir süre koruma altına almak üzere ceza veya tedbir olarak bir mala el konması tasarrufudur¹¹⁰. Osmanlı Devleti'nde ileri gelen devlet görevlilerinin servetleri hazineye intikal edebiliyordu. Sürekli gelir sağlayan mansıplara sahip olan bu şahıslar ticaret ya da başka yollarla servet ediniyordu. Öldüklerinde veya öldürüldüklerinde devlet memuru sıfatıyla kazandıkları bu servetin nakit kısmı müsâdere edilerek hazineye aktarılırdı. Ayrıca bazı kıymetli eşya, silah, hayvanlar ve çadır gibi sefer mühimmatına da devlet tarafından el konulurdu. Varislerine ise geçinecekleri kadar mal bırakılır ya da yeterli mal kalmamışsa devlet tarafından kendilerine ödenek verilirdi¹¹¹.

M. 1683-1699 yılları içerisinde özellikle Köprülüzâde (M. 1689-1691) ve II. Mustafa (M. 1695-1703) dönemlerinde bir hayli müsâdere örneği mevcuttur. Mesela Amcazâde Hüseyin Paşa'nın İstanbul ve Edirne'de bulunan emlâk, mal ve eşyası ile toplamda 400 kîse akçesi hazineye intikal etmiştir¹¹².

Yine Yeniçeri ağalarından Diyarbakır ve Musul eyaletleri kendisine tevcih edilen vali İbrahim Paşa bazı muhalif tavırları neticesinde katledilerek malları müsâdere edilmiştir¹¹³. Rüşvet alması ile tanınan Veziriâzam Daltaban Mustafa Paşa'nın

¹⁰⁷ Defterdar Sarı Mehmed Paşa, a.g.e., s.633.

¹⁰⁸ Tabakoğlu, *Osmanlı Mâlî Tarihi*, s.526.

¹⁰⁹ Pakalın, a.g.e., s.25.

¹¹⁰ Cengiz Tomar, (2006),” Müsâdere”, *DİA*, C:XXXII, TDV, İstanbul: s. 65.

¹¹¹ Tabakoğlu, *Gerileme Dönemine...*, s.295-296; MAD.9885, s.41, hk.3'de ölen kişinin mirasının yarısının eşine intikal edeceği, kalan malların satılarak gelirin hazineye aktarılacağı anlatılmaktadır. Yine s.69, hk.1'de Aydın muhassılı Abdülbaki Paşa'nın zevcesinin 1000 kuruş olan mehr-i mü'eccel hakkından bahsedilmektedir.

¹¹² Raşid Mehmed Efendi, a.g.e., s.616; Defterdar Sarı Mehmed Paşa, a.g.e., s.738.

¹¹³ Defterdar Sarı Mehmed Paşa, a.g.e., s.754.

azledildiğinde 50 kîse nakdi olmak üzere 500 kîse gibi bir mal varlığı hazineye aktarılmıştır¹¹⁴.

1703 Edirne vakasından sonra idam edilen Feyzullah Efendi'nin müsadere edilen malları nakit olarak 49.362 540 akçe tutmuştur¹¹⁵. Dönemin ekonomik şartları düşünüldüğünde müsadere yoluyla elde edilen gelir hazineye bir hayli nakit akışı sağlamıştır.

Bir yandan hazine geliri arttırılmaya çalışılırken diğer yandan Osmanlı hazinesini tehdit eden unsurlarla da mücadele edilmiştir. Şöyle ki İstanbul'da basılan altınlarla Mısır'da kesilenler arasında büyük bir ayar farkı olduğu için esnaf ve tüccarlar İstanbul'dan topladıkları altınları Mısır'a götürüp yeniden darp ettiriyordu. Tüccar aradaki fark nedeniyle önemli miktarda kâr elde ederken, hazine büyük zarara uğruyordu. Bu zararın ortadan kaldırılması amacıyla bundan sonra Darphanede basılacak olan altınların aynı ağırlık ve ayarda kesilmesi, üzerine Tuğra basılıp 300 akçe ile yeniden tedavüle girmesine karar verildi. Bundan sonra İstanbul'dan taşraya altın götürülmesi yasaklanarak reyanın ellerinde bulunan altınları darphaneye götürerek üzeri tuğralı olarak yeniden bastırması emredildi¹¹⁶.

Osmanlı Devletinin en büyük yükümlülüğü olan kalabalık bir orduyu beslemek, aynı zamanda Osmanlı ekonomisini darlığa sokan en önemli etkendi. 1683 Viyana kuşatmasından sonra devam eden savaşlar mali darlığı daha da şiddetlendirmiştir. Devlet mali darlığı aşmak için iki yol izlemiştir. Harcamaları azaltmak ve gelirleri arttırmak. Bu anlamda aldığı tedbirlerden birisi de üretimi arttırmaktı¹¹⁷.

1685-1705 yılları arasında Rumeli ve Anadolu sancaklarından bazılarının halkı, topraklarını terk ederek sarıca sekban teşkilatına katılmıştır. II. Mustafa, kaçanları yeniden üretime teşvik etmek amacıyla bu yıllarda avâriz ve bedel-i nüzül, bedel-i beldâr, bedel-i sürsat, ordu bedelleri ve bu tarihe kadar geçmiş senelerin sefer

¹¹⁴ Defterdar Sarı Mehmed Paşa, a.g.e., s.763.

¹¹⁵ Tabakoğlu, *Gerileme Dönemine...*, s. 297.

¹¹⁶ Pakalın, a.g.e., s.63; bu konu ile ilgili olarak MAD.9885 numaralı defterde yer alan 53 numaralı hükümde Karakaşoğlu Kemal Bahrûdî adlı şahsın Mısır'dan aldığı bin adet tuğralı altını İstanbul'da Vâlîde hanında kapı kethüdası Ali'ye teslim etmek üzere yolcu temessüğü verildiği belirtilir.

¹¹⁷ Tabakoğlu, *Osmanlı Mali Tarihi*, s.529-530.

tekâliflerinde olan zahire, beygir, öküz, araba, cerahor, güherçile yükümlülüklerinden toplam 3085 kîse (154 250 000 akçe) tutarında bir meblağı affetti¹¹⁸.

II. Mustafa, yine M. 1699 (H. 1111) senesi içerisinde Karlofça Antlaşması'ndan sonra Belgrad ve Temeşvar eyaletlerinde sakin reayadan sınıra yakın bölgelerde bulunanların uzun süredir imdad-i seferiye ile yükümlü olmaları nedeniyle cizyelerini ödeyemediklerinden dolayı H.1111 senesi cizyelerini affetti¹¹⁹. Ayrıca taşra yöneticilerine gönderilen tembihnâmelerle reayadan “tekâlif-i şâkka” adıyla vergi talep etmemeleri istendi¹²⁰.

On altı yıl süren savaşlar sonunda imzalanan Karlofça Antlaşması ile devletin bozulan iktisadi durumunun düzeltilmesi için yapılan çalışmalardan birisi de aşiretlerin iskânıdır. Savaşlar sırasında bozulan sosyal ve ekonomik yapı sonucu binlerce köylü, yerlerini yurtlarını terk ederek buraların harabe haline gelmesine neden olmuştu. Ekonomisi tarıma dayanan bir devlet için gelirin azalması demek olan bu duruma son vermek amacıyla Anadolu ve Suriye’de konargöçer hayat yaşayan, zaman zaman yerleşik halka zarar veren aşiretleri yerleştirme, iskân ettirme bir çare olarak düşünülmüştür. Böylelikle konargöçer halk yerleşik halka zarar veremeyecekti¹²¹. Boş olan köylere iskân edilecek aşiretler vasıtasıyla burada ekilemeyen toprakların işlenmesi sağlanarak vergi geliri artırılabilecekti. Devlet bir taraftan da bu kontrol edilemeyen grupları Suriye’deki Arap bedevilerine karşı bir set olarak kullanabilecekti¹²².

Bu sebeple devlet 1691’den itibaren konar-göçerlerin iskânına girişti. Bazı Türk, Kürt ve Arap aşiretleri Rakka, Halep ve Anadolu eyaletlerinin, Adana, Bozok, Hama ve Humus sancaklarına yerleştirerek bunlara toprak ve mesken verilecekti. İşledikleri

¹¹⁸ Tabakoğlu, a.g.e., s.532.

¹¹⁹ Raşid Mehmed Efendi, a.g.e., s.582.

¹²⁰ Özcan, “MUSTAFA II”, s.278. MAD.9885 numaralı defterde yer alan 92. hükümde Paşa sancağına bağlı Çetrofça’ya yerleştirilen Kurslulara ziraî faaliyetlerde bulunabilmeleri için tarım arazileri verildiğinden bahsedilmektedir. Kursluların öşürlerine eşdeğer maktualarını ödedikleri takdirde cizye ve her türlü tekâlif-i örfiyye ve şakka’dan muaf olacakları belirtilmektedir.

¹²¹ Konargöçerlerin yerleşik halka zarar vermeleri nedeniyle iskân ettirilmelerine örnek teşkil eden MAD.9885’nin 82 numaralı hükmünde Yeni-il Türkmenlerinden bir kısmının gönderildikleri yerlere gitmeyip, Malatya’ya bağlı Anbarcık köyüne yerleştikleri ve burada bulunan yerli halkı zor durumda bırakmaları nedeniyle bir kısmının Hama ve Humus’a, bir kısmının da Rakka’ya iskân edileceği belirtilir.

¹²² Cengiz Orhonlu, (1987), *Osmanlı İmparatorluğu’nda Aşiretlerin İskânı*, İstanbul: s.106-107; MAD 9885 numaralı defterde bulunan 175 nolu hüküm bu uygulamaya kanıt niteliğindedir. Hükümde Mamalu aşiretinin, Bozok sancağında boş ve uzak bölgelere iskân edilmesi, buralarda zırratle uğraşıp çiftçilik yapmaları, ürünlerin öşürlerinin adı geçen Bektaş tarafından toplanması belirtilir. Yine 190 numaralı hükümde aynı konudan bahsedilir.

toprakların ürününden 1/5-1/7 oranında vergi isteniyor buna karşılık avâriz türü vergilerden ve raiyet rüsumlarından muaf tutuluyorlardı¹²³.

¹²³ Tabakoğlu, *Osmanlı Mâlî Tarihi*, s.535; Buna karşın MAD.9885 numaralı defterde yer alan 114 numaralı hükümde aşiretlerden nüzül ve avâriz vergisi alındığı görülür. Hükümde Diyardakır’da bulunan nüzül ve avarız hanelerinden 46 haneli Karakeçili aşiretinin çeşitli bahanelerle vergilerini ödemek istemedikleri, avâriz ve nüzüllerin tahsil edilmesi, bahane bulanların veya muhalefet olanların merkeze bildirilmesi, buna göre ferman verileceği bildirilir. Bu durumda devlet, zaman içerisinde gelirlerini arttırmaya yönelik olarak aşiretlerin avarız türü vergilerden muafiyetini kaldırmış olabilir.

İKİNCİ BÖLÜM

**MAD. 9885 NUMARALI DEFTERİN TUTULDUĞU DÖNEMDE OSMANLI
DEVLETİNİN MALÎ SİSTEMİ VE AHKÂM DEFTERLERİ TUTMA YÖNTEMİ**

2.1. OSMANLI DEVLETİNDE MALÎ SİSTEM

2.1.1. Osmanlı Malî Sisteminin Tarihsel Gelişimi

Osmanlı Devleti'nin maliye teşkilatının İlhanlılar'dan örnek alınarak kurulduğu, İlhanlılar'ın vergi toplama ve defter tutma gibi uygulamalarının Osmanlılar tarafından benimsenerek uygulandığı bilinmektedir¹²⁴.

Osmanlı malî sisteminin şekillenmesi Orhan Gazi döneminde başlamıştır. Osman Gazi'den sonra Osmanlı Beyliği'nin başına geçen Orhan Gazi devlet teşkilatına ait ilk düzenlemeleri yapmıştır. İlk Osmanlı parasının basılması, devlet görevlilerine maaş bağlanması, arazi ve vergi kanunnâmelerini konu alan ilk düzenlemeler bunlardan bazılarıdır¹²⁵.

I.Murat dönemi, Osmanlı vergi sisteminin gelişmesiyle birlikte malî bürokrasinin de geliştiği bir dönemdir¹²⁶. Zaman içerisinde malî bürokrasinin gelişimi devam etmiş ancak asıl önemli gelişme İstanbul'un fethi ile birlikte Fatih'in yapmış olduğu düzenlemelerdir. Fatih Kanunnâmesi olarak bildiğimiz düzenleme ile birlikte devlet görev ve yetkilerinin vezâret, defterdarlık ve kadıaskerlik arasında paylaştırılarak görev yetki ve sorumlulukların belirtildiği görülür. Daha sonra buna dördüncü bir makam olarak nişancılık eklenmiştir¹²⁷.

Fatih kanunnâmesiyle defterdâra özel bir yetki verilir. Kanunnâmeye göre defterdâr Padişahın malının vekili, vezir-i azâm ise "malın nâzırı" kabul edilir. Vezir-i azâmın defterdâr üzerinde sadece gözeticilik yetkisi vardır. Başdefterdâra verilen maliye kayıtlarının tutulması, malî işlerin düzenlenmesi ve bu konularda tuğralı hüküm verme yetkisi defterdârın Osmanlı devlet teşkilatında ne derece önemli bir yer teşkil ettiğini gösterir¹²⁸.

2.1.2. Osmanlı Maliye Teşkilatı

Osmanlı Devleti'nde mali teşkilat, merkez maliyesi, tımar sistemi ve vakıflar olmak üzere üç bölüm halinde değerlendirilir. Ülkenin gayri safi milli hasılası bu üç

¹²⁴ Erol Özvar, (2009), "Osmanlılar- Malî Yapı", *DİA*, C:XXXIII, TDV, İstanbul: s.521.

¹²⁵ Bilgin Aydın-Rıfat Günalan, (2008), *XV-XVI. Yüzyıllarda Osmanlı Maliyesi Ve Defter Sistemi*, Yeditepe Yayınevi, İstanbul: s.16.

¹²⁶ Aydın- Günalan, a.g.e., s.17.

¹²⁷ Halil İnalçık, (2012), *Devlet-i Aliyye Osmanlı İmparatorluğu Üzerine Araştırmalar-I*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul: s.118.

¹²⁸ Ahmet Mumcu, (1986), *Divân-ı Hümayun*, Birey Ve Toplum Yayınları, Ankara: s.49-50.

kurum tarafından oluşturulmuştur. Bunlar içerisinde % 51’lik bir oranla hazine gelirleri ilk sırada yer alırken tımar sisteminden oluşan gelirler %37, vakıf gelirleri de %12’lik bir paya sahiptir¹²⁹.

2.2.KLASİK DÖNEM OSMANLI DEVLETİNİN MERKEZ MALİYESİ

Merkez Maliye, Havvas-ı Hümâyun adı verilen yerlerden tahsil olunan gelirlerin dâhil olduğu Hazine-i Âmire’den oluşurdu. Hazine-i Âmire’nin yaklaşık % 70’lik bir bölümü merkez ordunun maaş ödemeleri, iaşe, barınma ve donanımında kullanılırdı. Geriye kalan kısmı ise saray giderleri için harcanırdı¹³⁰.

Klasik dönem merkez maliyesi Defterdarlık ve hazine yönetimi olmak üzere ikiye ayrılır. Hazîne, “Bir şeyi saklamak, biriktirmek” anlamına gelen hazn kökünden mekân ismi olan hizâne kelimesinin Türkçe’ye hazîne şeklinde geçmesiyle kullanılmaya başlanmıştır. Osmanlılar’da ise devlete ait nakit, kıymetli eşya ve bunların kayıtlarının tutulduğu evrakların saklanıp muhafaza edildiği yere karşılık olarak kullanılmıştır¹³¹. Osmanlı Devletinde Hazine iç ve dış olmak üzere iki kısımdır.

2.2.1.İç Hazine

İç hazine, Hazine-i Enderûn ya da Hazine-i Hâssa da denilen ve padişahın özel gelir ve giderlerini idare eden teşkilat olarak tanımlanır¹³². Ancak Padişahın şahsî gelirlerinin muhafaza edildiği ve sarayın iç bölümlerinden birinde saklanan hazine anlamında kullanılır. İç hazine; Bodrum hazinesi, İfrâz hazinesi, Çilhâne hazinesi, Hâs oda hazinesi, Hâs ahûr hazinesi, Ceyb-i Hümâyun (Harem-i Hümâyun) hazinesi gibi hazinelerden oluşuyordu¹³³. Sayılan ilk dört hazinede değerli eşyalar, sikke çubuklarını ve sikkeler bulunur ve bunlara ihtiyaç duyulduğunda darphaneye gönderilerek yeni sikke kestirilir, muhafaza edilmek üzere Ceyb-i Hümâyun Hazinesine konulurdu¹³⁴. 17. yüzyıl ortalarında 110 kadar görevli memur tarafından idare edilen iç hazinenin başında hazînedârbaşı ve yardımcısı olarak hazînedâr kethüdası bulunurdu¹³⁵.

¹²⁹ Tabakoğlu, *Osmanlı Malî Tarihi*, S.237.

¹³⁰ Cezar, a.g.e., s.28.

¹³¹ Cengiz Orhonlu, (1998), “Hazine”, *DİA*, C:XVII, TDV, İstanbul: s.130.

¹³² Arzu Tozuduman Terzi, (1998), “Hazîne-i Hâssa”, *DİA*, C:XVII, TDV, İstanbul: s.137.

¹³³ Tabakoğlu, *Gerileme dönemine...*, s.35.

¹³⁴ Tabakoğlu, *Osmanlı Malî Tarihi*, a.g.e., s.279.

¹³⁵ Orhonlu, a.g.m., gös.yer.

Dış hazînenin fazla vermesiyle ortaya çıkan iç hazîne (Enderûn), kaynağını dış hazinenin (Birûn) fazla parasının gereksiz yerlere harcanmasının önlenmesi amacıyla buraya aktarılmasından oluşturuyordu. İhtiyaç halinde bu para iç hazineden tekrar alınıyordu¹³⁶.

İç hazinenin başlıca gelir kaynakları has, mukataa, vakıf gelirleri, darphane gelirleri çeşitli hediyeler¹³⁷, Bağdad Gümrüğü ve müsaderelerden elde edilen gelirler ile en büyük gelir kalemini oluşturan Mısır irsaliyesi idi¹³⁸. Bunlar padişahın günlük harcamalarını karşılamaya yöneliktir. Ancak gerektiği durumlarda ihtiyat amaçlı kullanılmıştır.

2.2.2. Dış Hazine

Dış hazine, Hazine-i Hümayun, Mirî hazine, Divân-ı Hümayun hazinesi, Hazine-i Birun, Taşra hazinesi adlarıyla da anılırdı. Kayıtları Ruznamçe kalemi tarafından tutulur, yönetimi ve sorumluluğu sadrâzam ve defterdarın üzerinde bulunur¹³⁹ ancak defterdara bağlı ve ona karşı sorumlu olan Hazinedarbaşı ve hazine kâtipleri tarafından yönetilirdi¹⁴⁰. Dış hazinenin gelir kalemleri arasında devlete ait toprakların şer'î ve örfî vergiler, devlete ait mukataaların gelirleri, savaşlarda elde edilen ganimetlerin beşte bir oranındaki devlet hisseleri, Osmanlı Devleti'ne haraç veren devletlerden gelen vergiler, Hristiyan halkın ödemekle yükümlü olduğu cizyeler yer alırdı¹⁴¹.

2.3.OSMANLI MALİ SİSTEMİNDE MALİYE KALEMLERİ

Bâb-ı Defteri, Defterhâne-i Âmire veya Defterdarlık kapusu olarak da anılan bu bürolar gelirlerin dış hazineye tesliminden harcamaya dönüşmesine kadar geçen süreçte gelir ve gider özelliklerine göre yönetilmesinden sorumludur. Defterdarlık, Ruznamçe kalemi, Maliye kalemi, Tarihçi kalemi ve Gelir-Gider kalemi olmak üzere dört alt kaleme ayrılırdı¹⁴².

¹³⁶ Orhonlu, a.g.m., s.131.

¹³⁷ Tabakoğlu, a.g.e., s.279

¹³⁸ Orhonlu, a.g.m., s.131.

¹³⁹ Tabakoğlu, *Gerileme dönemine...*, s.35.

¹⁴⁰ Orhonlu, a.g.m., s.130.

¹⁴¹ Serdoğlu, a.g.e., s.147.

¹⁴² Tabakoğlu, *Gerileme Dönemi...*, s.40.

2.3.1.Deftardarlık

Osmanlı devlet teşkilatında mali işleri yürüten en üst makam Başdeftardarlıktır. Merkez ve taşra teşkilatı buraya bağlıdır¹⁴³.

Başlangıçta bir defterdar varken daha sonra devlet sınırlarının genişlemesiyle birlikte defterdar sayısı ikiye çıkmıştır. Fatih Kanunnâmesinde “ başdeftardar” ve “defterdarlar” tâbirlerinin ayrı ayrı kullanılması defterdar sayısının bu dönemden itibaren arttığının göstergesi olabilir. 17.yüzyılın ilk yarısına kadar Rumeli'nin malî işleri iki, Anadolu'nun malî işlerine ise bir defterdar bakıyordu. Bu sayı bazen iki defterdara çıkabiliyordu. Rumeli'de maliye işlerine bakan defterdara Rumeli Defterdarı veya Başdeftardar, Anadolu ile ilgili mali işlere bakan defterdara ise Anadolu Defterdarı denilirdi. Yavuz Sultân Selim'in Doğu Anadolu ve Suriye'yi feth etmesinden sonra ülkeye yeni katılan toprakların mali işlerinin yerinde görülmesi amacıyla merkezi Halep'te bulunan Acem ve Arap Defterdarlığı adında yeni bir defterdarlık kurulmuştur. Kanunî Sultân Süleyman döneminde “şikk-1 sâni” adıyla bir defterdarlık daha kurulduğu bilinir. 17. yüzyıldan itibaren Anadolu Defterdarı “şikk-1 sâni”, “şikk-1 sâni” adını taşıyan defterdar ise “şikk-1 sâlis” olarak anılmaya başlandı¹⁴⁴.

2.3.2.Ruznamçe Kalemî

Defterdara bağlı olan ve hazinenin bütün işlemlerini yapan kalemdir. Kendi içerisinde ikiye ayrılır. *Rûznamçe-i Evvel*, Büyük Rûznâmçe ya da Rûznâmçe-i Hümâyun adıyla da anılır. Büyük Rûznâmçe Kalemî Defterdarlığa bağlı olup maliye teşkilatı içerisinde gerçekleşen bütün gelir gider hareketliliğinin kaydedildiği birimdir. *Rûznamçe-i Sâni* ise daha dar bir alanı olan ve devlet görevlilerinin maaş ödemelerinin hesap ve kayıtlarını tutan ve Küçük Rûznâmçe kalemî de denen kalemdir¹⁴⁵.

Defterdarlığa bağlı hesap hareketlerinin bu kalemde kayıt altına alınması sebebiyle muhâsebe kayıtlarında oluşacak her hangi bir yanlışlık durumunda bunlar Rûznâmçe kayıtlarıyla karşılaştırılarak bulunurdu. Bu nedenle Başmuhâsebe, Anadolu Muhâsebesi, Büyük Küçük Kalemler ve Salyâne Kalemî gibi gider kayıtlarının tutan

¹⁴³ Tabakoğlu, a.g.e., gös. yer.

¹⁴⁴ Mübahat Kütükoğlu, “Defterdar”, *DİA*, C:IX, TDV, İstanbul: s. 95.

¹⁴⁵ Erhan Afyoncu, (2008), “Rûznâmçe”, *DİA*, C: XXXV, TDV, İstanbul: s.276.

büroların muhâsebe defterlerinin birer nüshasını Rûzname Kalemine göndermeleri istenmiştir¹⁴⁶.

2.3.3. Maliye Kalemi

Diğer kalemler gibi Başdefterdara bağlı olan bu kalem mali yazışmaların yürütüldüğü ve emirlerin yazıldığı kalemdir. Maliye ile ilgili emirler “Evamîr-i mâliye” adı verilen bir deftere kaydedilirdi¹⁴⁷.

2.3.4. Tarihçi Kalemi

Maliyeden çıkan evraklara tarih atılması ve çeşitli gelirlere alacağı olanlara verilecek havaleleri hazırlamakla görevli olan kalemdir. 18. yüzyılın ilk yarısında kapıkulu mevâcipleri, ümerâ-i deryanın salyâneleri, bazı mukataa, cizye, avârız ve bedel-i nüzül gelirlerinden yapılacak havalelerin hükümlerini de bu kalem yazardı¹⁴⁸.

2.3.5. Gelir Kalemleri

Yukarıda bahsedilen kalemler günlük mali işlerle ilgilenir ve bunların yazışmalarını yürütürken bazıları da gelir ve gider denetiminden sorumlu idi. Başmuhâsebe'nin gözetimi altında çalışmalarını yürüten bu kalemlerin mukataaların satışı ve işletilmesi işlemleri, avarız, cizye gibi vergilerin tahsil edilmesi gibi görev ve sorumlulukları vardı¹⁴⁹.

2.3.5.1. Muhâsebe-i Evvel (Başmuhâsebe)

Osmanlı maliyesinin en önemli kalemi olan Başmuhâsebe aynı zaman da diğer kalemlerin de yöneticisi durumundadır. En büyük görevi devlete ait gelir ve giderleri denetlemek olan Başmuhâsebe, Maliye kaleminin çalışmalarını da denetlerdi. Başmuhâsebe kalemi devletin gelir ve giderlerini denetlerken aynı zamanda maliye ile ilgili kanun ve düzenlemeleri, İç Hazine'de bulunan her türlü değerli eşyanın kayıtlarını da kontrol ederdi. Birçok gelir kalemini denetlemekle görevli olan Başmuhâsebenin başındaki en yetkili kişi Başmuhâsebeci idi ve bütün çalışmalar onun denetiminde gerçekleşirdi¹⁵⁰.

¹⁴⁶ Tabakoğlu, a.g.e., s.42-43.

¹⁴⁷ Tabakoğlu, *Osmanlı Malî...*, S.249.

¹⁴⁸ Tabakoğlu, a.g.e., s. 249-250.

¹⁴⁹ Tabakoğlu, *Türkiye İktisat Tarihi*, s. 255.

¹⁵⁰ Feridun Emecen, (1992), "Başmuhasebe", *DİA*, C.V, TDV, İstanbul: s.134.

Cizye, mukataa, avâriz, bedel-i nüzül gelirlerinin toplanması, mukataaların satışı ve bununla ilgili bürokratik işlemler esnasında yapılan her türlü yazışmalar, fermanlar, maliye tarafından yazılan hükümler burada muhafaza edilirdi. 1691'de yapılan Cizye reformundan önce devlete ait gelir kaynaklarının büyük bölümünü denetlerken bu tarihten sonra çalışmaları yeniden düzenlendi. 1679 yılında Muhâsebe-i Evvel kalemine ait 70 gelir kaynağı tespit edilirken bu rakam 1690-91'de 99'a, 1698-1699'da 225'e, 1748'de 557'ye kadar çıkmıştır¹⁵¹. Çalışmamızın temelini oluşturan Mad.d.9885 numaralı defterde bu gelir kaynakları açıkça görülürken ilerleyen kısımlarda konuya daha detaylı değinilecektir.

2.3.5.2. Cizye Muhâsebecisi

1691 yılından itibaren devletin en büyük gelir kalemi olan Cizye muhâsebesi bazı gider hesaplarıyla da ilgilenirdi. En önemli sorumluluk alanı Hıristiyan ve Yahudilerden alınan cizyenin mali ve bürokratik işlerini yürütmektir. Cizye kağıtlarının hazırlanıp dağıtılması ve cizye vergisinin toplanması bunlardan bazılarıdır. Bazı emekli ve duacıların aylıkları da buradan ödenirdi. Cizye reformundan sonra mukataa gelirleri bu kalemden çıkarılırken adet-i ağnâm vergileri toplanmaya devam edilmiştir¹⁵².

2.3.5.3.Haremeyn Muhâsebesi

Hac yönetimi, büyük camiiler ve kutsal topraklarda bulunan vakıfların gelirlerinin tahsili ve gerekli yerlere harcanması ile ilgilenirdi. Ayrıca bazı kale neferlerinin mevâcib ödemeleri ile emekli ve duacıların vazife denilen ödemelerini bu kalem denetlerdi. En önemli gelir kaynağı 1686-87 yılında yıllık 10 Milyon akçelik bir gelir getiren Halep Türkmenleri hâsları, Suğla ve Mardin hâslarıdır¹⁵³.

2.3.5.4.Haremeyn Mukataası

Haremeyn muhâsebesinin yetki alanına giren bazı mukataaları yönetirken aynı zamanda bazı emekli ve duacıların hâs dağıtımını da yapardı. En önemli gelir kaynağı 1686-87 kayıtlarına göre Antalya Gümrüğü iken 1690-91 yılından sonra bu kaleme

¹⁵¹ Emecen, a.g.m., gös.yer.

¹⁵² Tabakoğlu, *Osmanlı Malî Tarihi*, s.258-259.

¹⁵³ Tabakoğlu, a.g.e., s.259.

aktarılan İfrâz-ı Zülkadiriye hâsları 1 milyon 680 bin akçe ile buranın en önemli gelir kaynağını oluşturmuştur¹⁵⁴.

2.3.5.5. Mevkûfat Kalemi

Diğer kalemlerden ayrı bir vergi toplama sistemi olan Mevkûfat Kalemi, avâız akçesi, bedel-i nüzül ve bedel-i sürsat gibi avâız hânesi üzerinden hesaplanarak alınan vergilerden sorumluydu¹⁵⁵.

2.3.5.6. Mukataa-i Evvel (Baş Mukataa)

16.yüzyıl ortalarında kurulan bu kalem özellikle Rumeli’de bulunan Filibe pirinç sahaları, Kratova maden mukataaları, Tuna nehri kıyısında bulunan bütün iskele ve tuzlaların mukataa hesaplarını kontrol ederek bunlar hakkındaki emirlerin kayıtlarını tutardı¹⁵⁶. En önemli gelir kaynaklarının Rumeli’de bulunması sebebiyle 1683’den sonra buraların işgal edilmesi ve toprak kayıplarıyla birlikte Baş mukataa gelirlerinde azalma olmuştur¹⁵⁷.

2.3.5.7. Ziyâde-i cizye

Selâtin vakıflarındaki cizye, âdet-i ağnâm, avâız, ağıl resmi gibi vergilerle ilgilenen bu kalem, 1691 Cizye reformundan sonra lağvedilerek gelir kaynakları Cizye Muhâsebesine aktarılmıştır¹⁵⁸.

2.3.5.8. Maden Mukataası

Ergani ve Keban’da bulunan altın ve gümüş madenleri, İstanbul ve Rumeli’de resm-i dönüm-i dûhan, İstanbul, Edirne, Gelibolu, İzmir, Sakız’da satılan tütün mahsulleri ile üzümünden alınan resimler ile Kıptîlerin vergilerini denetlerdi¹⁵⁹. 1691’de İstanbul ve Rumeli’de bulunan tütün resmi mukataalarının denetiminin bu kaleme geçmesiyle birlikte en önemli gelir kaynağını bu mukataalardan sağlamıştır¹⁶⁰.

¹⁵⁴ Tabakoğlu, a.g.e., s.261.

¹⁵⁵ Ahmet Tabakoğlu, *Türkiye İktisat Tarihi*, s. 256.

¹⁵⁶ Feridun Emecen, “Baş Mukataa Kalemi”, *DİA*, C:V, TDV, İstanbul: s.135.

¹⁵⁷ Tabakoğlu, *Osmanlı Malî Tarihi*, s.262.

¹⁵⁸ Tabakoğlu, a.g.e., s.263.

¹⁵⁹ Ziya Karamursal, (1989), *Osmanlı Malî Tarihi Hakkında Tetkikler*, 2. Baskı, TTK, Ankara: s. 155.

¹⁶⁰ Tabakoğlu, *Osmanlı Malî Tarihi*, s. 263.

2.3.5.9. Bursa Mukataası

Bursa, Biga, Bolu, Adapazarı, Kastamonu ve Çankırı'da bulunan bazı mukataalar ile ipek kapamı vergileri ve eski ve yeni Avlonya tuzlaları ile Draç iskelesi gümrüğünün gelir hesaplarını tutan bu kalem aynı zamanda Rumeli'deki kale neferlerinin mevâcib kayıtlarını da tutardı¹⁶¹.

2.3.5.10. İstanbul Mukataası

Selanik, Tırhala mukataaları ile Mora iskele gümrükleri mukataalarını denetlerken 1733 yılında Kefe Mukataası ile birleştirilmiştir. Viyana bozgununu takip eden yıllarda kaybedilen topraklarla birlikte birçok mukataa elden çıkmıştır ancak 18. yüzyılın ikinci yarısından itibaren tekrar toparlanmıştır¹⁶².

2.3.5.11. Avlonya Mukataası

Avlonya, Eğriboz ve Rodos mukataaları ile ilgili işlerden sorumlu olan bu kalem¹⁶³, 1748 yılında Bursa mukataası ile birleştirilmiştir¹⁶⁴.

2.3.5.12. Hâslar Mukataası

Malikânelerin iltizama verilmesi işleri ilgilenen bu kalem aynı zamanda padişah ve yüksek rütbeli devlet adamlarına verilen hâsların tahsisine de bakardı¹⁶⁵. Adet-i ağnâm gibi gelir kaynaklarının hesabını tutarken Rumeli'de ve Güneydoğu Anadolu'daki bazı mukataaların gelirlerini ve bunların vezirler hâs olarak dağıtılmasıyla ilgilenirdi¹⁶⁶.

2.3.5.13. Kefe Mukataası

Kefe ile Ege sahillerinde ve adalarda bulunan mukataaların gelirleri denetlerken, gider kalemi altında bazı kale muhafızlarının üç aylık maaşları ile salyâne ödemelerini de denetlerdi. Kırım'ın elden çıkması ile İstanbul mukataası ile birleşerek buradaki birkaç mukataanın işlemlerini yürütmüştür¹⁶⁷.

¹⁶¹ Tabakoğlu, a.g.e., s.265.

¹⁶² Tabakoğlu, a.g.e., s.266.

¹⁶³ Karamursal, a.g.e., s.155.

¹⁶⁴ Tabakoğlu, a.g.e., s. 266.

¹⁶⁵ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, (1988), *Osmanlı Devletinin Merkez Ve Bahriye Teşkilâtı*, TTK, Ankara: s.359.

¹⁶⁶ Tabakoğlu, a.g.e., s.267.

¹⁶⁷ Tabakoğlu, a.g.e., 268.;Karamursal, a.g.e., s.155.

2.3.5.14. Anadolu Muhâsebesi

Anadolu ve Suriye civarında bulunan kalemlere, mütekâid ve duacıların hesaplarına bakan bu kalemin önemli sayılabilecek bir gelir kaynağı yoktu. 1715'de yapılan denetlemenin ardından mahlûl olanlar hesaptan düşülmüş maaş alanlar ise Süvari Mukabelesi, Küçük Rûzname, Piyade Mukabelesi ve Büyük Kale kalemleri arasında paylaştırılmıştır¹⁶⁸.

2.3.5.15. Ağnâm Mukataası

Bu kalem ülkedeki küçükbaş hayvan sayısı üzerinden alınan vergilerin (âdet-i ağnâm ve âdet-i celebkeşân) hesaplarına bakardı. Gelibolu sancağına bağlı sol kol kalemi, Edirne kazası, Sofya kalemi, Vize sancağına bağlı sağ kol kalemi, Üsküp ve Köstendil sancakları 1748 yılı içerisinde mukataa gelirler göstergelerinde 1-10 Milyon akçe gelir ile en önemli gelir kaynağıdır¹⁶⁹.

2.3.5.16.Şikk-ı sâni

Piskopos halifesi kalemi adıyla da anılan bu kalem İmparatorluk sınırları içerisinde bulunan manastır ve kiliselerin işleri ile ilgilenirdi. Patrik ve metropolit gibi dini liderlere temasta bulunur, bunların beratları ve gayri müslim halkın her türlü hak ve özgürlüklerine dair hükümler burada yazılırdı¹⁷⁰. Önemli bir gelir kaynağı olmayan kalemin Şikk-ı sâni defterdarı tarafından denetlendiği, bunun sorumluluğu altında olduğu tahmin edilir¹⁷¹.

2.3.6.Gider Kalemleri

Maliye gider kalemlerinin sayısı 20 civarında olup bunların bir kısmı hem gelir hem gider kalemidir. Genellikle maaş ödemelerini denetliyordu. Ancak bu büroların denetlediği giderler ülkedeki bütün gider kalemlerini kapsamıyordu¹⁷². Gider kalemlerinden hariç hazineye doğrudan harcama yapıldığını biliyoruz. Bunlar Kapıkulu askerlerinin maaş, iâşe, barınma ve teçhizat gibi giderleridir¹⁷³.

¹⁶⁸ Tabakoğlu, a.g.e., s.269.

¹⁶⁹ Tabakoğlu, a.g.e., gös.yer.

¹⁷⁰ Mithad Sertoğlu, (1955), *Muhteva Bakımından Baş Vekâlet Arşivi*, TTK , Ankara: s.11 ; Karamursal, a.g.e., s.156.

¹⁷¹ Tabakoğlu, a.g.e., s. 270.

¹⁷² Tabakoğlu, a.g.e., s.271.

¹⁷³ Cezar, a.g.e., s.28.

2.3.6.1.Yeniçeri Kalemi

İstanbul'daki ve serhad boylarında bulunan yeniçerilerin, korucu, emekli, zağarcı, sekban ve acemi oğlanlarının maaşlarını dağıtmakla görevli olan Yeniçeri kalemi giderlerin en büyük bölümünü denetliyordu. Sorumluluk alanı merkez ve taşradaki kalelerde muhafızlık yapan yeniçeriler, acemi oğlanları, saray bahçıvanları ve baltacıların maaşları idi. Yeniçerilere yapılan 1669-1670 yılında Piyade Mukabelesi kaleminde yer alırken birkaç sene sonra yeniçeri mevacicb ödemeleri bağımsız olarak Yeniçeri kaleminden yapıldı¹⁷⁴.

2.3.6.2.Süvari Mukâbelesi

Altı bölük halkı olarak bilinen sipâh, silâhdâr, sağ ve sol ulûfeciler ile sağ ve sol gariplerin künye ve maaş kayıtlarını tutarken Dergâh-ı âlî kapıcıları ve Bâbüssaâde ağalarının maaşlarını da üzerine almıştır¹⁷⁵.

2.3.6.3.Piyade Mukabelesi

Kapıkulu yaya askerler olan yeniçeri, topçu, top arabacı, cebeciler gibi yardımcı sınıflarla alemdar, hassa terzisi, çamaşırcılar, mutfak çalışanları, çadır mehterleri, ehl-i hiref, deveci ve eşek bölüklerinin künye ve maaş defterlerini tutardı¹⁷⁶.

2.3.6.4. Küçük Rûzname Kalemi

Maaş ödemelerini denetleyen kalemlerin sonuncusu olan bu kalem Büyük Rûzname Kaleminin yardımcısı olup maaş alan devlet görevlilerinin maaş hesaplarını tutardı. Rikâb-ı Hümâyun ağaları, emekli Enderûn ağaları, müteferrikalar, hazine memurları, defterhâne kâtipleri, divân kâtipleri ve saray hekimleri bunlardan bazılarıdır¹⁷⁷.

2.3.6.5.Salyâne Mukataası

Bu kalem Akdeniz ve Tuna kaptanları ile denizcilerin, Kırım hanlarının yıllık ödemelerini yapar. Ayrıca bazı salyâne mukataa şeklinde olan gelir kaynakların denetimini yapardı¹⁷⁸.

¹⁷⁴ Tabakoğlu, a.g.e., s.271.

¹⁷⁵ Sertoğlu, a.g.e., s.10; Tabakoğlu, a.g.e., gös.yer.

¹⁷⁶ Sertoğlu, gös.yer; Tabakoğlu, *Türkiye İktisat Tarihi*, s.259.

¹⁷⁷ Tabakoğlu, a.g.e., s.259.

¹⁷⁸ Tabakoğlu, a.g.e, s.259-260..

2.3.6.6. Hâslar Kalemî

Gider kalemleri içerisinde küçük bir orana (% 4,5-6,2) sahip olan bu kalem hâslara karşılık yapılan ödemelerle bazı emekli ve duacıların aylıklarını denetlemektedir¹⁷⁹.

2.3.6.7. Muhâsebe-i Evvel

Daha önce gelir kalemleri içerisinde ilk sırada gördüğümüz Muhâsebe-i Evvel, ayrı zamanda bazı giderlerin de hesabını tutuyordu. Bundan başka Cizye muhâsebesi, Anadolu Muhâsebesi, Haremeyn Muhâsebesi, Mukataa-i Evvel, Kefe Mukataası, Haremeyn, Avlonya, Bursa, Maden mukaaaları ile Mevkufat kalemî de hem gelir hem gider hesaplarını tutardı. % 6,2i le %8,5 arasında değişen bir oranla en büyük gelir kalemîne sahip olan bu kalem kale mecâcibleri ile hâs ve salyânelerden sorumluydu¹⁸⁰.

2.3.6.8. Anadolu Muhâsebesi

Çeşitli malikânelerin, Ege denizindeki askerlerin ulûfeleri ve askeri tahkimat defterlerine bakardı¹⁸¹.

2.3.6.9. Büyük Kale ve Küçük Kale

Büyük Kale Bosna, Belgrad ve Avusturya sınır boylarında bulunan kalelerdeki askerlerin defterlerini muhafaza ederken Küçük kale de Arnavutluk ve Mora'daki kale muhafızı olan askerlerin defterlerini saklardı¹⁸².

Tezkire-i kal'a-i evvel ve Tezkire-i kal'a-i küçük adlarıyla da anılan Büyük ve Küçük Kale kalemleri Rumeli'de bulunan İşkodra, Dukakin, Ohri, İlbasan, Avlonya, Delvine, Yanya, Tırhala, İnebahtı, Alacahisar, Köstendil gibi kalelerin muhafızlarına yapılan maaş ödemeleri ile ilgili idi¹⁸³.

¹⁷⁹ Tabakoğlu, *Osmanlı Malî Tarihi*, s.272.

¹⁸⁰ Tabakoğlu, a.g.e., gös.yer.

¹⁸¹ Karamursal, a.g.e., s.154.

¹⁸² Karamursal, a.g.e., s.155.

¹⁸³ Tabakoğlu, a.g.e., s.273.

2.3.6.10. Teşrifat Kalemi

Protokol harcamaları ile ilgili olan bu kalemdede, elçilere tahsis edilen gider, giydirilen hilâtlara yapılan ödemeler ve bütçede gider adı altında yapılan harcamaların muhâsebesi tutulurdu¹⁸⁴.

¹⁸⁴ Tabakoğlu, gös. yer.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
AHKÂM DEFTERLERİ VE HÜKÜMLERİN TRANSKRİPSİYON VE
ÖZETLERİ

3.1. AHKÂM DEFTERLERİ

“Karar, yargı, ilim, anlayış ” anlamlarına gelen hüküm kelimesinin çoğulu olan *Ahkâm*, daha geniş anlamda belli bir konu hakkında konulmuş kuralların tamamını ifade etmek için belirli konulara ait hükümleri toplayan eserlere de denir¹⁸⁵.

Hükümün çoğulu olan “*Ahkâm*” kelimesi Osmanlı bürokrasisinde “*padişah buyruğu*” anlamına gelmektedir. Osmanlılarda hükümler padişah tarafından verilmediğinden padişahın yetki verdiği makam tarafından verilirdi. Bu makamlar genellikle sadâret ya da defterdarlıktı ve hükümler buradan çıkardı¹⁸⁶.

Osmanlı merkez teşkilatına ait defterler iki seri halinde tutulmuştur. Birincisi devletin siyasi, hukuki kararları ile asayiş ve düzenine dair hükümlerin kaydedildiği Divân-ı Hümâyun Defterleri, diğeri ise malî konuların kaydedildiği Maliye (*Bâb-ı Defteri*) defterleridir¹⁸⁷.

Ahkâm Defteri, Divân-ı Hümâyun’dan çıkan hükümlerin kayıtlarının tutulduğu defterlere verilen genel addır. Divân’dan çıkan hükümler türleri ve ihtiva ettikleri konulara göre çeşitli defterlere kaydedilirdi. Bunlar Ahkâm-ı Mühimme, Ahkâm-ı Şikâyet, Ahkâm-ı Ruûs ve Âhkâm-ı Tahvil defterleridir. Malî konulara ait hükümlerin yer aldığı defterlere ise Ahkâm-ı Maliye denir ve bunlar defterdarlıktan çıkardı¹⁸⁸.

3.1.1 Ahkâm-ı Mâliye Defterleri

Ahkâm-ı Mâliye, Defterdarlıktan çıkan hükümlerin toplandığı defterlere verilen addır. Bu defterler Defterdarlığa bağlı bürolardan Başmuhâsebe, Başmukataa, Mevkufat gibi kalemlerde hazırlanırdı. Başmuhâsebe ve Başmukataa kalemlerinden çıkan defterlere “*Muhâsebe-i Evvel Ahkâmı*, *Mukataa-i Evvel Tezkire* ve *Âhkâmı*” adı verilirdi. Mevkufat defterleri ya da *Mevkufat Ahkâmı* denilen defterler ise nüzül, sürsat, bedel-i kürekçi gibi vergilerle bunların tahsili ile ilgili konuların işlendiği defterlerdi¹⁸⁹.

Maliye ahkâm defterlerinin ortaya çıkışına dair ilk bilgi Fatih Kanunnâmesi’nde tespit edilmiştir. Kanunnâne’nin

¹⁸⁵ Ahmet Özel, (1988), “Ahkâm”, *DİA*, C: I, TDV, İstanbul: s.550.

¹⁸⁶ Halil Sahillioğlu, (1988), “Ahkâm Defteri”, *DİA*, C:I, TDV, İstanbul: s.551.

¹⁸⁷ Başbakanlık Osmanlı Arşivi, *Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi*, (2010), Üçüncü Baskı, Başbakanlık Basımevi, İstanbul: s.56.

¹⁸⁸ Sertoğlu, *Osmanlı Tarih Lügatı*, s.10

¹⁸⁹ Özel, a.g.m., s.551.

“*Ve tuğrâ-yı şerifim ile ahkâm buyurulmak üç cânibe mütevvezdir. Umûr-ı âleme müte‘allik ahkâm umuma vezir-i a‘zam buyruldu ile yazıla. Ve mâlîma müte‘allik olan ahkâmı defterdârlarım buyruldu ile yazalar. Ve şer‘-i şerîf üzere deâvî hükmünü kadıaskerlerim buyruldu ile yazalar.*”

maddesinde belirtildiği gibi padişah tuğrası ile hüküm yazma yetkisi veziriâzam, defterdar ve kadıaskere verilmiştir. Buna bağlı olarak üç farklı daireden çıkan hükümlerin kaydedildiği farklı ahkâm defteri türlerinin bulunması ihtimal dahilindedir¹⁹⁰.

Maliye ahkâm defterlerinin varlığına dair bir diğer belge M. 27 Kasım 1482 (H. 15 Şevval 887) tarihli kayıttır. Kayıta geçen “*hüküm verildi ki teftiş oluna, ahkâmda mezkûrdur*” ifadesi ahkâm defterlerinin II. Bayezid döneminin başında da tutulduğuna dair kanıt niteliğindedir. Bir diğer kanıt ise yine II. Bayezid dönemine ait M.1510/H.916 tarihli Anadolu ahkâm defterine kayd edilen ve pençik kanunnamesinden bahsedilen belgedir. Maliye ahkâm defterleri ile ilgili bu kayıtlara rağmen Fatih, II. Bayezid ve Yavuz Sultân Selim dönemlerinden bu güne herhangi bir belge intikal etmemiştir¹⁹¹. Bu konuyla ilgili olarak İsmâil Hakkı Uzunçarşılı, ahkâm defterlerinden günümüze ulaşan en eski defterin M.1521/H.927 tarihli defter olduğunu öne sürmektedir. Uzunçarşılı, ahkâm defterlerinin bir dönem karışmakla beraber M.1793/H.1152 tarihinden M.1878/H.1295 tarihine kadar düzenli olarak devam ettiğinden bahsetmektedir¹⁹².

Başlangıçta *Maliye Ahkâmı* adı altında sadece Rumeli ve Anadolu defterdarlıklarında defter tutulmuştur. Ancak 16. yüzyıl sonlarından itibaren maliye kalemleri artmış olduğundan her bir kalem kendine ait ayrı bir defter tutmuştur¹⁹³.

Maliye Ahkâm Defterleri Defterdarlık tarafından tutulduğu halde Başbakanlık Osmanlı Arşivi tasniflerinde Divân-ı Hümâyun tarafından tutulan diğer ahkâm defterleri arasına tasnif edilmişlerdir. Ahkâm Defterlerinin tasnifi ilk defa Kamil Kepeci tarafından yapılmıştır. Kepeci, M. 1521-1658/H. 927-1168 tarihlerini içeren, içerisinde farklı konularla ilgili hükümlerin yer aldığı 13 defteri, tutuldukları kalemi dikkate

¹⁹⁰ Bilgin Aydın-Rıfat Günalan, (2008), *XV.-XVI. Yüzyıllarda Osmanlı Maliyesi Ve Defter Sistemi*, Yeditepe Yayınevi, İstanbul: s.226.

¹⁹¹ Bilgin Aydın- Rıfat Günalan, a.g.e., gös.yer.

¹⁹² İsmail Hakkı Uzunçarşılı, a.g.e., s.83.

¹⁹³ Özel, a.g.m., gös. yer.

almaksızın “*Ahkâm Defteri*” adı altında genel bir tasnife tâbi tutmuştur. Bu tasnifte yer alan 61, 62, 63 ve 67 numaralı defterler maliye ahkâm defteridir. Diğerleri ise *Tahvil Ahkâm Defteridir*¹⁹⁴.

Osmanlı Arşivinde arazi, tahrir, saray, yeniçeri mevâcibleri gibi konuları içeren çeşitli maliye kalemlerine ait defterler Maliyeden Müdevver Defterler adı altında tasnif edilmişlerdir. Bu defterler Fatih döneminden başlayarak 20. yüzyıla kadar gelmektedir¹⁹⁵.

3.1.2.Ahkâm-ı Mühimme Defterleri

Önemli devlet meseleleri ile ilgili buyruklara *Ahkâm-ı mühimme* adı verilir. Bunlar Divân-ı Hümâyun toplantılarında görülen iç ve dış meselelere ait önemli siyasi, askeri, sosyal ve ekonomik kararların Divân-ı Hümâyun Kalemi tarafından kaydedildiği defterlerdir. Osmanlı arşivinde M. 1553-1915/H. 961-1333 tarihleri arasında tutulmuş 419 adet Mühimme defteri vardır¹⁹⁶.

Mühimme defterleri Osmanlı bürokrasisinde hiçbir zaman “Mühimme” olarak anılmamışlardır. Bunları tanımlamak için “mirî ahkâm, sefer-i ahkâm, ahkâm-ı beylik” gibi ifadeler kullanılmıştır. *Ahkâm-ı Mühimme* 1660 yılında Köprülü Mehmed Paşa’nın görev başında olduğu ve reisülküttaplık görevini Şâmîzâde Mehmed Efendi’nin yürüttüğü dönemde görülür¹⁹⁷.

Divan toplantılarında devlet işleri ile ilgili her türlü konunun görüşülmesi ve karara bağlanan konularla ilgili fermanların kaydedilmesi bakımından Mühimme Defterleri kendi içerisinde konularına dört farklı alt gruba ayrılırlar. Bunlar Mühimme defterleri, Rikâb Mühimmesi, Ordu Mühimmesi ve Kaymakamlık Mühimmesi’dir.

¹⁹⁴ Bilgin Aydın-Rıfat Günalan, a.g.e., s.227.

¹⁹⁵ Necati Aktaş- Yusuf Halaçoğlu, (1992), “Başbakanlık Osmanlı Arşivi”, *DİA*, C: V,TDV, İstanbul: s. 125.

¹⁹⁶ Başbakanlık Osmanlı Arşivi, a.g.e., s.7.

¹⁹⁷ Feridun Emecen,(2005), “Osmanlı Divânının Ana Defter Serileri: Ahkâm-ı Mirî, Ahkâm-ı Kuyûd-ı Mühimme Ve Ahkâm-ı Şikâyet, *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, C:3,S.5, s.10.

3.1.3. Ahkâm-ı Şikâyet Defterleri

Şahsî davalara ait fermân kayıtlarının tutulduğu defterlere *Ahkâm-ı Şikâyet* adı verilir. 1742 tarihinden itibaren eyâlet eyâlet ayrı defterlere yazılmış ve bunlara *Ahkâm-ı Şikâyet* denilmiştir¹⁹⁸.

Ahkâm Defterleri, Divân'da görüşülen konular sonucunda çıkan hukukî kararların ileride tekrar edebilmesi ihtimali halinde bunlara bakılabilmesi için kayıt altına alınmasından oluşmuştur. Bunlar konularına göre muhafaza edilmeleri amacıyla Ahkâm-ı Şikâyet, Ahkâm-ı Mühimme gibi kategorilere ayrılmıştı¹⁹⁹.

Mühimmelere bağlı olarak ortaya çıkan Şikâyet Ahkâmının biçim özelliklerini gösteren defterler tasnifde M. 1649-1837 (H. 1059-1253) yıllarına ait Atik Şikâyet Defterleri koduyla yer alır²⁰⁰. Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nin Şikâyet Defterleri kısmının ilk Şikâyet Defteri M. 1649/H. 1059 tarihlidir.

Eyâlet Ahkâm Defterleri ise Atik Şikâyet Defterlerinin devâmı niteliğinde olup mahallinde çözülemeyip merkeze intikal eden sorunların daha kolay ve hızlı çözülmesi bunun yanında bürokratik işlemleri kolaylaştırmak amacıyla ortaya çıkmış olmalıdır²⁰¹.

Mühimme Defteri ve Şikâyet Defterlerinin ayrımını net olarak yapmak zordur çünkü "Kuyûd-u Ahkâm-ı Şikâyet ibaresi ile görülen en erken tarihli defter Arşivdeki Atik Şikâyet Defterleri tasnifinde değil Mühimme Defterleri tasnifinde yer almaktadır²⁰².

3.2. HÜKÜMLERİN TRANSKRİPSİYON VE ÖZETLERİ

KUYÛD-I AHKÂM VE BEREVÂT TÂBÎ'-İ KALEM-İ MUHÂSEBE-İ
EVVEL EL-VÂKÎ' FÎ GURRE-İ MUHÂRREM SENE 1111

1. s.2/hk.1

Âsitâne kaymakamına, defterdar vekiline ve şehreminine:

Âsitâne'de Hass Bahçe'de bulunan Kasr-ı Hümayûnların zaman içerisinde harabe olmasından dolayı keşfinin yapılarak gerekli tamirin yapılması hakkında.

¹⁹⁸ Sertoğlu, *Osmanlı Tarih Lügati*, s.88.

¹⁹⁹ Emecen , a.g.m., s.12.

²⁰⁰ Emecen, a.g.m., s.18.

²⁰¹ Emecen, a.g.m., s.19.

²⁰² Emecen , a.g.m., s.20.

Âsitâne kâyim-makâmına ve defterdâr vekîline ve şehremînine hüküm ki;

Âsitâne-i Sa'âdet'de Bağça-i Hâssa'da vâki' Kasr-ı Hümayûnların kurşun ve perdeleri ve surûd-ı bezemeler mürûr-ı eyyâm ile harâbe, masraf ve ta'mîre lüzûmu olduğundan ve Arabalı köşkün perdeleri merâmatı ve kurşunları harîç ve saçaklarının kuvvânî câbeca ta'mîre muhtâc olduğu i'lâm olmağla ne mikdâr ile olacağı keşf ve defter lüzûmu mertebe ta'mîr ü termîm ettirmeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî Gurre-i Muharrem Sene 1111

2. s.2/hk.2

Âsitâne kaymakamına, defterdar vekili ve şehreminine:

İstanbul'da Yeni Saray'da vâlide sultanın ve hizmetinde olanların dairelerinde ve binalarında tamire ihtiyacı olan yerlerin iki yüz otuz iki kuruş masrafla tamir olunması hakkında.

Âsitâne kâyim-makâmına ve defterdâr vekîline ve şehremînine hüküm ki;

İstanbul Saray-ı Cedîd-i Âmire'sinde devletlü vâlide sultân *dâmet ismetühânun* ve hürmetlerinin dâ'irelerinde ve imâretlerinde ta'mîre muhtâc olan mevâzi' ma'rifetinüz ile iki yüz otuz iki kuruş olacağına keşf olunup Hassa mi'mârının memhûrlu defter olunmağla imdi keşf olunduğu üzere şehremîni ma'rifetiyle ta'mîr ittirmeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım ısdâr olunmuş şurûtla vech-i meşrûh üzere emr-i şerîfim yazılmak için tezkire virildi.

Fî Gurre-i Muharrem Sene 1111

3. s.3/hk.1

Tersâne eminine:

Padişah ve Harem'e ait kayıkların tamirinin yapılıp hazır edilmesi, Tersâne-i Âmire'de bulunan filika, piyade ve sandalların yeniden inşâ edilmesi, döşemeliklerin yenilenmesi için sekiz bin iki yüz doksan iki buçuk kuruş ile keşf olunup, ihtiyaç olan malzemelerin gönderilmesi hakkında.

Tersâne-i Âmire emîni İbrâhîm zîde *mecdühûya* hüküm ki ;

Nefs-i Hümayûn ve Harem-i ismet makrûn ve sâyir biniş kayıkları görölüp ve bir gün mukaddem ta'mîr ü termîm ve hâzır âmâde olmasiçûn bundan akdem emr-i şerîf âlî-şânım gönderilmişdi hâlâ gönderdikleri defter-i atîk olduğı üzere Bağçe-i Hâssa'da olan sandal-ı hümayûn ve piyade ve asmanlu ve vâlide sultân *dâmet ismetühâ* 'nun kebîr ve sağır kayıkla ve üç kıt'a kırlangıç kayıkları ve dâru's-sa'âde ağası ve hazînedârı şehriyârının sandal ve piyade ve Harem-i Hümayûn ve silahdar ağa ve musâhîp ağaların sandalları Tersâne-i Âmire'de olan filika-i hümayûn ve piyadeler ve biniş sandallarının müceddeden inşâ' ve ta'mîre lâzım gelenleri mefrûşâtı tecdîdi lâzım gelenler defter olduğı üzere sekiz bin iki yüz toksan iki buçuk guruş olacağı keşf olunmağla mücebince tecdîd olacakları, tecdîd ve ta'mîre lâzım gelenler ta'mîr ve mefrûşâtların ve sâyir mühimmâtların gönderilmek üzere telhîs olunduğı arz olundukda mücebince fermân-ı âlî-şânım sâdır olmağın şurûtle emr-i şerîf yazılmak için işbu tezkire virildi.

Fî Gurre-i Muharrem Sene 1111

4. s.3/hk.2

Âsitâne kaymakamına ve defterdar vekiline:

Önceden Mısır valisi olan Hüseyin Paşa'nın devlete olan borcunu ödemek için bin beş yüz erdeb mercimeği satıp geliri olan on bin kuruşun ebniye-i hümayûn masrafları için şehreminine göndermesi hakkında.

Âsitâne kâyim-makâmına ve defterdâr vekîline hüküm ki ;

Sâbıkâ Mısır vâlisi Hüseyin Paşa hazretleri tarafından Âsitâne-i Sa'âdet'e gelüp mirîye olan deyni için kabzı fermân olan bin beş yüz erdeb mercimek değer-i bahâsıyla fûrûht ve hâsıl olan akçesinden Âsitâne-i Sa'âdetin ebniye-i hümayûn masârıfı için şehreminîni *zîde mecdühûya* on bin guruş havâle olunmağla teslim olunmak bâbında fermânım olmuştur emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî Gurre-i Muharrem Sene 111

5. s.3/hk.3

Âsitâne kaymakamına ve defterdar vekiline:

Geçen sene biner kuruş bedelleri verilerek Özi taraflarına gönderilen sefinelerden gidip hizmetde bulunmayan iki kıta sefinenin biner kuruşdan iki bin kuruş meblağının ebniye-i hümayûn masrafı için şehreminine havale olunması hakkında.

Âsitâne kâyim-makâmı ve defterdâr vekîline hüküm ki ;

Geçen sene Âsitâne-i Sa'âdet'de gemiciler kethudâsı ma'rifetiyle biner guruş bedelleri virilüp Özi cânibinde iktizâ iden hidemât-ı mühimmede istihdâm olunmak üzere fermân olan sefinelerden varup hizmetinde bulunmayan iki kıt'a sefinenin biner guruşdan iki bin guruş bedelleri zikr olunan sefinelerden yollanmadıkları halde gemiciler kethudâsından tahsîl olunmak üzere fermân olunmuş idi. Hâlâ meblağ-ı mezbûr Âsitâne-i Sa'âdetüm'de ebniye-i hümayûn masârifü için ale'l hesâb şehremîni zîde mecdûhûya havâle olunmak bâbında fermânım olmuştur emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî Gurre-i Muharrem 1111

6. s.4/ hk.1

Trabzon valisine ve kadısına ve gümrük eminine:

Hâla Gümüshâne emini olan Abdullah ve Tomas adlı zimminin on bin batman bakırdan iki bin batmanının Tophâne-i Âmire'ye teslim olduğu ve altı batmanının Trabzon'da hazır beklediği, fakat sefinelerin Abaza tarafında olması nedeniyle adı geçen bakırın acele olarak sefinelere yüklenip gönderilmesi, her hangi bir bahâne ve gecikmeden sakınılması hakkında.

Trabzon vâlisine ve kâdisına ve Trabzon gümrük emînine hüküm ki ;

Hâlâ Gümüshâne emîni olan Abdullah ve Tomas “?” nâm zimmînin tarafı mirîye olan on bin batman nuhâsından yalnız iki bin batman nuhâsı Âsitâne'ye nakîl ve teslim-i Tophâne- i Âmire olduğu ve altı bin batman dahî Trabzon'da hâzırda olup lâkin Trabzon'da olan sefinelerin ekseri Abaza tarafında mücâvir olduğundan sefine tedârîki ve tahsîl ve irsâline mahsûsâ mübâşire muhtâc olduğu ihbâr olunup zikr olunan nuhâs ber-vech-i müsâra'at sefinelere vâz'ı ve irsâli mühimm ve muktezî olmağın imdi işbu emr-i şerîfim varduğu sâ'at zikr olunan altı bin batmân nuhâsına kifâyet idecek mertebe mu'accelen tedârik ve nuhâs-ı mezkûru vâz' ve tahmîl ve mevsim-i hevâ ile avn-ı hakkıyla irsâl ve inşâ'a'llâhü te'âlâ bir gün mukaddem iriştirüp teslim-i anbâr-ı âmire

ittirilmekte ihtimâm idüp sefine bulunmadan ve yahud dahî ba'zı özr ve bahâne ile te'hîr ve tâvikine bâ'is olmağdan be-gâyet ihtirâz eylesesiz deyû fermân olmuştur. Emr-i şerîfim yazılmak için tezkire virildi.

Fî Gurre-i Muharrem Sene 1111

7. s.4/hk.2

Kırşehir beylerbeyine, Danişmendlü Türkmen voyvodası ve mirî aşiretleri olan İsmâil Bey'e:

Cafer adlı kişinin hayatta iken hasımları olan Harik Ali, oğlu Koca ve Timur Bölükbaşı ve Köse Hüseyin ve Elhâc Mehmed ve Vahab adlı kişiler ile sürekli çekişme halinde olmasından dolayı Kırşehir beylerbeyi tarafından davâlarının görüp bir daha anlaşmazlık çıkması halinde kendilerinden ve tâbi olanlardan beş bin guruşun otuz taksit ile tahsil edilmesi hakkında.

Kırşehir beğlerbeğisine ve Danişmendlü Türkmen voyvodasına ve mirî aşiretleri olan İsmâ'îl Beğ'e hüküm ki ;

Bundan akdem merhûm olan Cafer'in evlâdından İbrâhîm ve Mehmed ve vâlideleri Edirne'de Divân-ı Hümayûn'uma arz-ı hâl sunup babaları mezbûr Cafer hayatta iken hasımları olan Harîk Ali ve oğlu koca ve Timur bölükbaşı ve Köse Hüseyin ve nefsi el-hacc Mehmed ve Vahab nâm kimesneler ve sâyirleri kendü hallerinde olmayup dâ'ima şer'î da'vâlardan hesâp olmadıklarından Kırşehir beğlerbeğisi bundan akdem birkaç def'a dahî da'vâları olup câniblerinde musâlehûn girüp te'allüm olmuşlar. Lâkin tekraren da'vâya sülûk olmağla muktebis Yûsuf Paşa o günden müdâfî' ve gayrı mahâllinde oldukda tarafından bir daha bu da'vâ görülmeyüp istimâ olmamak üzere yüz yedi senesinde ta'ahhüd ve kavli-i şart eyleyüp bundan sonra tarafların biri dahî da'vâyı nizâ'ya zuhûr ider ise kendülerimizden ve etbâ'mızdan taraf-ı mirîye beş bin guruş ve Anatoli mütesellemine beş bin guruş ki cem'an on bin guruş taktîr idüp hüccet-i şer'îyye ve Yûsuf Paşa dahî yevmiyyeleri virüp lâkin mezbûrları kabz-ı ahz idüp gelüp babalarından katl ve emvâl ve erzâklardan tahmîd ve gayret itmeleri ile tereddüt eyledikleri on bin guruş mirî için tahsîl itdirilmek üzere yüz on Cemâziye'l-evvel'inde emr-i şerîf virilmek derkenâr olunup bu ana değin tahsîl-i mümkün olmayup ta'allül üzere olmaları ile bî-eyyi vechin kân tahsîl ettirmek bâbında telhîs ve arz olundukda

telhis-i mücebince hükm-ü hümâyûn bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmağın şurûtle emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî Gurre-i Muharrem Sene 1111

8. s.5/ hk.1

Gümüştane, Canik ve Torul kadılarına:

Canik ve Torul kalesi imam, müezzineyn ve kethüdâ tımârları havâss-ı hümâyûn olmak üzere bin yüz sekiz Mart ayı başından itibaren satışının yapılıp hazineye teslim edilmesi görevi Dergâh-ı Âlî Kapudanlarından Kadir Paşa'ya verilmiş ancak henüz berâtı getirip teslim etmediğinden bu görevin Kara İbrahim Paşa'nın yeğeni İsmâil'e verildiği, adı geçen yerlerden mahsullerin alınıp Dersaadet'e gönderilmesi hakkında.

Gümüştâne ve Canik ve Torul kâdîlarına hüküm ki ;

Canik ve Torul Kal'aları'nun lüzûm olmadığı i'lâm olmağla ancak Torul Kal'a sı'nun imâm, müezzîn ve kethudâ tımârlarından mâ'adâ zıkr olunan iki kal'anun umûmen neferât tımârları ile Canik Kal'ası'nun dahî imâm, müezzîn ve kethudâ tımârları bi'l-cümle havâss-ı hümâyûn olmak ve bin yüz sekiz Mart'ının ibtidâ'sında mahsûlat ve rusûmatdan mirî için efzâ ve ma'rifet-i şer'le defter ve hâsıl olan akçeye defterleri teslîm-i Hazîne-i Âmire eylediği mu'accele ile fûrûht eylemek üzere Dergâh-ı Âlî Kapucubaşlarından Kadir *zîde mecdûhû* ta'yîn ve emr-i şerîf verilmiştir. Henüz berâtını getirüp ve teslîm itmeyüp ve ne mikdâr akçe olduğundan dahî ma'lûm olmamağla hala Kara İbrâhîm Paşa'nun yeğeni İsmâ'îl *zîde mecdûhû* ma'rifetiyle senin-i mezbûrelerin berû ve vâki' olan mahsûlünden ma'rifet-i şer'le ahz ü kabz ittirdüp ve ma'ruzât üzere defter itdirüp ve defterlerin Der-Sa'âdetüme irsâl eyleyesiz deyû fermânım olmuştur şurûtle emr-i şerîf için tezkire virildi.

Fî Gurre-i Muharrem Sene 1111

9. s.5/hk.2

Âsitâne kaymakamına ve defterdar vekiline:

Davutpaşa'da bulunan has araba beygirleri ve ahırları, kışlak beygirler ve ahırları ve araba kârhânesi mîrâhûr-ı sâni'ye kararlaştırıldığı halde keşfinin

yapılmadığı, buraların keşfinin yeniden yapılıp defter edilerek Dersaadet'e gönderilmesi hakkında.

Âsitâne kâyim-makâmına ve defterdâr vekîli şehremînine hüküm ki ;

Istabl-ı Âmire-i evvel-i sâni'ye müte'allik olan âhûrların ta'mirî mukaddem gelen keşf defterlerine vâsıl olup lâkin Davutpaşa'da vâki' hâssa araba bârgîrlerin âhûrları ve kışlâk bârgîrlerin âhûrları ve araba kârhânesi ve mîrâhûr-ı sâni'ye mu'ayyen olan âhûrları keşf olunmayup hesâb üzre kalmağın eğer mukaddem keşf me'mûriyeti için mîrâhûr-ı sâni İbrâhîm *zîde mecdûhû* i'lâm itmekle müceddeden zikr olunan âhûrları tasrîhen yazılmağa ma'lûm olmayup eğer mukaddem gelenden keşf defterlerine bunlar dahîl ise ta'mîr-i termîm olup eğer dahîl değil ise müceddeden keşf ve ta'mîrde ve defter dahî kadimce Dersa'âdetüm'e irsâl olunduktan mu'ayyen ta'mîr olunmak üzre keşf için emr-i şerîf yazılmak telhîs olup mücebince fermân-ı âlî sâdir olmağın emr-i şerîf yazılmak için tezkire verildi

Fî Gurre-i Muharrem Sene 1111

10. s.5/hk.3

Edirne'den Belgrâd'a kadar yol üzerinde olan kadılara:

Âsitâne'ye gelecek Nemçe çasarının elçisinin yanına tayin olan Dergâh-ı Âlî Kapucubaşlarından Yusuf'un Belgrad'a varıp Rikâb-ı Hümâyûn'a dönene kadar konakladığı kazaların vergilerine karşılık her menzile adı geçen miktarda zahire verilmesi hakkında.

Edirne'den Belgrâd'a varınca yol üzerinde olan kâdîlarına ve a'yân-ı vilâyete hüküm ki ;

Nemçe çasarı tarafında atabe-i ulyâya gelecek elçisin yanına ta'yîn olunan vekîl-i harç Dergâh-ı Âlî kapucubaşlarından Yûsuf *dâme mecdûhû* Edirne'den Belgrâd'a varup ve anda meks ve yine Rikâb-ı Hümâyûnuna gelince nüzûl eylediği kazâların tekâliflerine kabz olmak üzre beher menâzilde beher yevm sekiz kîle şa'îr ve iki araba otluk ve bir araba hatab virilüp mûmâ-ileyhin yedinde ma'mûlüne bih temessük idesiz deyû fermân olmağın emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî Gurre-i Muharrem Sene 1111

11. s.6/hk.1

Belgrad muhafızı ve anbar eminine:

Nemçe çasarının padişahın eşiğine gelecek elçisinin yanına vekîl-i harç tayin olunan Dergâh-ı Âlî Kapucubaşlarından Yusuf'un Belgrad'a varıp kaldığı süre için Belgrad anbar emini elinden adı geçen miktarda zahirenin senet karşılığı verilmesi hakkında.

Belgrâd muhâfızı ve Anbâr emînine hüküm ki ;

Nemçe çasarı tarafından atebe-i ulyâya gelecek elçisi yanına vekîl-i harç ta'yîn olunan Dergâh-ı Âlî kapucubaşlarından Yûsuf *dâme mecdühû* Belgrâd'da vasıl olduğu günden Belgrâd'da kaç gün meks iktizâ ider ise Belgrâd anbârı emîni yedinden beher yevm sekiz bin şa'îr ve iki araba otluk ve bir araba hatab virilüp mûmâ-ileyhin yedinden ma'mûlüne bih temessük eylesin deyû fermânım olmuştur şurutuyla emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî Gurre-i Muharrem Sene 1111

12. s.6/hk.2

Belgrad muhafızı paşaya:

Razine Kalesi dizdârlığının yevmi kırk akçe ulufe ile adı geçen Hüseyin'in üzerinde olduğu, bunun kaydına şerh düşülmesi için hüküm yazılması hakkında.

Belgrâd muhâfızı Paşa'ya hüküm ki ;

Razine dizdârı Hüseyin *zide kadrühû* Edirne'de Dîvân-ı Hümâyûnuma arz-ı hâl idüp bu sene-i mübârekede tavâf-ı beldeteyni el-harâm eylemekle varup gelince tarafından vekîl olup me'mûr olduğu zarfında olmak şartıyla ulûfe sâdır gelmemek üzere kaydına şerh virilmek bâbında inâyet recâ eylemeğin Hazîne-i Âmirem'de mahfûz olan Başmuhâsebe defterlerinde nazar olundukda Razine Kal'asının dizdârlığı yevmi kırk akçe ulûfe ile mezkûr Hüseyin üzerinde olduğu derkenâr ve vech-i meşrûh üzere kaydına şerh ve emr-i şerîf virilmek telhîs olunup arz olundukda telhîs-i mûcebince kaydına şerh için hükm yazıla deyû fermânı âlîşân sâdır olmağın şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 2 Muharrem Sene 1111

13. s.6/hk.3

Bin yüz yedi senesi Cemâziye'l-evvel'in on sekizinci gününde verilen berât-ı şerîf üzere Kasr-ı Şirin sancağı mutasarrıfı olan Asâf'ın vefatı üzerine oğlu Osman'ın adı geçen sancağın aşireti halkının kendisinden razı olmaları dolayısıyla buranın kendisine tevcih edilip eline tahvil verildiği, Bağdad valisinin de buradaki hizmetin var olduğunu görmesi üzerine Babası Asaf'ın yokluğundan bu yana adet olduğu gibi mukâtanın tasarruf hakkının kendisine verilmesi hakkında.

Nişân-ı Hümâyûn yazıla ki ;

Bundan akdem Bağdâd muhâfızı olan vezir-i mükerrem Alî Paşa Dîvân-ı Hümâyûn'uma arz gönderüp Bağdâd eyaletine vâki' Kasr-ı Şirîn sancağına ve mülhakâtıyla mâl-ı maktû'ların bu sene Bağdâd hazînesine virilmek üzere ve sefer vâki' oldukça yüz nefer atlı ile sefere eşmek şartıyla mahâlinden aşireti mirî aşiretlik üzere mutasarrıf olan Asaf fevt olup yeri mahlûl olmağla merkûmun erşed evlâdı olan Osman sancak-ı mirînin zabt u rabtına kâdir ve sancağı aşîreti halkı ile hüsn-i zindegânîsi olup kendüden hoşnûd ve râzî olmaları ile mahâll-u müstehakk olmağın merkûm zabt ve deynine mahsûl virilmek üslûb-ı sâbık üzere kendüye inâyet virilene berât-ı âlîşân virilmek recâsına i'lâm eylemeğın Hazîne-i Âmirem'de mahfûz olan Başmuhâsebe defterlerine nazar olundukda eyâlet-i Bağdâd'da vâki' Kasr-ı Şirîn sancağına senede bin iki yüz elli guruş Semân sancağı mukâta'sınun bin yüz kırk guruş ki cem'an üç yüz toksan guruş mâl-ı maktû'aları olup mukâta'-i mezbûrenin mâl-ı mirîsi Bağdâd hazînesine teslim eylemek üzere ve sefer vâki' oldukça yüz nefer atlı ile sefere eşmek şartıyla virilmek eyâletde vâki' Dicle nehrinden ber-vech-i tahmîl on bin akçe tımâr mahsûlünden sancağ-ı mezbûrun ilhâk ve senevî maktû'at sancağ-ı mezbûre mirîsiyle ma'an virilmek üzere ve sefer vâki' oldukça yüz nefer atlı ile sefere irişmeyüb ve tımâr mahsûlünden dahî sancağ-ı mezbûra ilhâk olunmak şartıyla Bağdâd muhâfızı vezîr-i mükerrem Ali Paşa arz itmeğın ve Asaf Bey'e der-uhde ve mirî öşründen bâ havâlâtın ile ma'an zabt eylemek üzere telhîs ve sâdır olan fermân-ı âlîşân ile bin yüz yedi senesi Cemâziye'l-evvel'in on sekizinci gününde berât-ı şerîf virildiği derkenâr olunup ve hala mezbûr Asâf fevt olup yeri mahlûl olmağla merkûmun evhâd evlâdı olan Osman sancağ-ı mezbûrun zabt u rabtı ve aşireti halkıyla hüsn-i zindegânîsi olup kendüden hoşnûd ve râzî olmalarıyla merkûma tevcih ve zabt ve yedine tahvîl virildiği sâbıkâ

Bağdâd vâlîsi Alî Paşa arz ve berât eylemek recâsına i'lâm eylemeğin hâlâ mahâzır-ı meşrût-ı mezkûr üzre el-yevm hizmetin mevcûd olduğu hala Bağdâd vâlîsi vezîr-i mükerrem İsmâ'îl Paşa dahî görüb şurût-ı mezkûr üzre edâ-yı hizmet eylemek vâki' ise mukâta'a-i mezbûreye mutasarrıf olup zabt eylemek üzre tevcîh olunmak bâbında telhîs olunması arz olundukda telhîs-i mücebinece tevcîh olunmak fermân-ı âlî sâdir olmağın şurût-ı mezkûr üzre merkûm Osman edâ-yı hizmet eylediği vâki' ise babası Asaf mahlûlünden ola geldiği âdet-i kadîm üzre mukâta'-i mezbûreye mutasarrıf kılınıp taraf-ı âhardan bir ferd dâhîl eylemeye deyû şurûtuyla berât-ı şerîf âlî-şanum yazılmağa tezkire virildi.

Fî Gurre-i Muharrem Sene 1111

14. s.7/hk.1

Erzurum, Çıldır valilerine, Erzurum kadısı ve defterdarına:

Erzurum sakinlerinden Mehmed'in, Kocakayış nahiyesinde çıkan bakır madenini kendi imkanı ile sarf ederek bir kârhâne inşâ etmesi, bu madenin gelirini taraf-ı mirî'ye vermek üzre buranın kendisine mâlikâne olarak verilmesi talebi hakkında.

Erzurum ve Çıldır vâlîlerine ve Erzurum kâdîsı ve defterdârına hüküm ki ;

Erzurum sâkinlerinden Mehmed nâm kimesne Dîvân-ı Hümâyûnuma arz-ı hâl sunup Çıldır eyâletine tâbi' Kocakış nâm kârîye de müceddeden zuhûr iden nuhâs ma'deninden kendü malı ile sarf ve kârhâne binâ idüp vâki' olan hâsılını taraf-ı mirîye teslîm itmek üzre uhdesinde olup Erzurum Gümrük emîni ve Gümüşhâne emîni ve mîr-i mîrân ve sâyir tarafından müdahale olunmayup Erzurum defterdârı ma'rifetiyle görülmek bâbında emr-i şerîfim inâyet recâ itmekle Hazîne-i Âmirem'den mahfûz Başmuhâsebe defterlerine nazar olundukda livâ-i mezbûrede Kocakış nahiyesi sınırında müceddeden zuhûr iden nuhâs ma'deni kayd olmayup Erzurum sâkinlerinden Mehmed nâm kimesne kendü malı ile ve Erzurum'da Monlâ Hâlil ve Erzurum defterdârı ma'rifetiyle ma'den-i mezbûru bir sene işledüp hâsılına göre sene-i atî'de her ne mikdâru ma'deni kendüye mâlikâne ile virilmek recâsına Erzurum Mâliyye defterdârı i'lâm eylemekle zuhûr iden mukarr ma'den ne makule ma'denleri mezkûr malı ile açdırup ve işlettürüp ba'de'l-masârif taraf-ı mirîye her ne hâsıl olundu ise arz-ı i'lâm olup cedîd ma'den olmağla taraf-ı ahârdan bir ferde müdâhale eylememek üzre

evâmîr-i şer‘le virilmek derkenârı arz olundukda derkenâr mûcebince Mâliyyeden hükm-ü hümâyûn virilmek fermân olunmuştur. Şurûtuyla emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 2 Muharrem Sene 1111

15. s.8/hk.1

Midillü muhafazasına, kadısına ve ayân vilâyetine:

Midilli Kalesine gönderilecek buğdayın mikdarı ve bir kısmıyla peksimet pişirtilip gönderilmesi hakkında.

Midillü muhâfazasına ve kâdîsına ve a‘yân-ı vilâyete hüküm ki ;

Midillü nâibü'l-şer‘i olan Hasan *zîde fazlihû* Dîvân-ı Hümâyûna arz-ı gönderüp Midillü Kal‘asında hîn-i vezâifede mevcûd bulunmak üzre bundan akdem cânib-i mirîden vaz‘ olan beş bin kîle hintanun kifâyet görölüp arz-ı i‘lâm olunmak üzre bundan akdem emr-i şerîfimle mübâşir götürüp mahâlline varup husûsu mezbûr (?) üç yüz yigirmi beş kîlesinden mukaddemâ yüz yigirmi beş kantâr peksimet tabh ve hâlâ kal‘ada mevcûd olduğu yedi yüz kîle hintası dahî Midüllü Kal‘asından mevcûd olup ancak beş yüz bir kîle hintası dahî muhâfazasından buyrulduklarıyla ba‘zı mahâlle masraf olduğuna buyuruldu sûretleri götürmekle tâam Midillü Kal‘asında üç bin altı yüz seksen altı buçuk kîle atîd hinta mevcûd olup tahrîr ittirmek için ahâlîye virilüp ba‘zı kimesneler zimmetlerinden olduğuna cevâb ve i‘lâm olunmağla bu sûretten mevcûd men‘ olan peksimet ve Midüllü Kal‘asında olan hinta ve ahâlîye vilâyet zimmetlerinden olan hinta ile ma‘an mevcûdu ve mecmu‘ dört bin beş yüz on bir buçuk kîle hinta olup zikr olunan hintanun her sene ahâlî-yi memlekete tevzi‘ ve yine harman mevsiminde cem‘ olmakda fukarâya dahî kemâl-i izzet mukarrer olmağla zikr olunan dört bin beş yüz kîle hintanun her kîlesi için yalnız seksen akçe bedelleri yerlü yerinden cem‘ ve tahsîl olunup ba‘de’l-yevm ahâlî-i cezîre dahî zikr olunan hintanun tahrîr-i tekâlifi ile müte‘allik olmayup ve mirîye dahî gadr olmak mukarrer olmağla zikr olunan hintanun her bir kîlesi ancak seksen sağ akçe bedelleri ma‘rifet-i şer‘le ahâlî-yi memleket ma‘rifetiyle cem‘ ve tahsîl olunup ve meblağ-ı mezbûr seksen akçeden her bir kîlede yalnız üç sağ akçesi mübâşire cihet-i müddetinde olmak üzre ta‘yîn olunup min-ba‘d seksen akçeden ziyâde mübâşire ve sâyir bahâne ile bir akçe talep ve tahsîl olunmak üzre mezkûr emr-i

şerîf yazılmak bâbında telhîs olunup mûcebince fermân-ı âlîşân sâdır olmağın emr-i şerîf yazılmak içün tezkire virildi.

Fî 4 Muharrem Sene 1111

16. s.8/hk.2

Sivas beylerbeyine, Sivas kadısına ve Bozok mütesellimine:

Mamalu Türkmen cemâatinden Keller cemâati'nin iskânı kabul etmemesi hakkında.

Sivas beğlerbeğisine ve Sivas müftüsüne ve Bozok mütesellimine hüküm ki ;

Mamalu Türkmeni mirî aşireti Bektaş *zîde kadrühû* Dersa'âdetüm'e arz-ı hâllerin demeğın Mamalu Türkmen cemâ'atinden Keller cemâ'ati evvel ve âhir iskân kabul eylemeyüp ve yalnız on altı nefer mukaddemâ Genç Mehmet Paşa'nun iskâna me'mûr olduğunda Süleymanlı-yı Kebîr kâzasında Kayırcık nâm mezra' kadîmden harâbedir deyû iskânlarına hüccet-i şeri'yye virilmeğın hâlâ Kamuhâcılı ve Arslan, Hâcılı ve Meskenler nâm kârye ahâlîleri mezra'-ı mezbûr bizim mezra'mızdır ve arâzîyi vire gelmişlerdir ve yerinde olan cemâ'atten haberimiz yoktur deyû iskânlarına rızâ' virmeyüp kethudâları olan Hasan dahî gayri mahâlle rağbet itmeyüp Kayırcık mezra'sına mukarrer olmağla vâkt-i iskânda açık kalmağla ba'de'-l zamân livâ-i mezbûrdan hâriç mahâllinde merkûm Hasan gelüp Süleymanlı-yı Kebîr kâzasında Beylicik mezra'sından iskâna hüccet lâzım ise deftere kayd olmağla müracaat itmekle hücceti var ise mûcebince yerine tezkire virilmişdir. Hüccet yok ise açıktan kalmış olur bir harâbede iskân olunmaz ise müte'âhhid olan nezd-i alî bâ kesr-i merkûm Hasan ile karındaşı el-hacc Mustafâ'dan alınmak lâzım gelür re'âyâsının kabzı yokdur deyû Başmuhâsebeden derkenar olunup Mamalı aşireti Bozok sancağının harâbe yerlerinden iskâna ve mâl-ı mirî ve a'şâr-ı şer'iyyelerine kabzına me'mûr olanlara beher sene edâ eylemek üzere mukaddemâ fermân sâdır ve herkes itâ'at üzere olup minnâ yerine vaz' iderler ise her cemâ'atin hâsslarına göre taraf-ı mirîye yerinden tahsîl olunmak üzere ahâlî-yi vilâyetinden yerlerine hüccet-i şer'yye virmişler iken mezbûr Keller cemâ'ati kethudâsı Hasan ol vâkit şurûtuyla mütemekkin olmayup ba'de'-l yevm ve tarîkiyle ma'rifetiyle münâsip olan mahâlle iskân olmaz ise meblağ-ı mezbûr bin guruş nezd hâlinde taraf-ı mirîye kendü malından virilmek üzere te'ahhüd itmişler iken bu ana değın zimmetlerinde olan envâl mikdârı yüz on senesi malından ve a'şâr şer'iyyelerinden

virneyüp ve hâlâ iskân olmayup kemâ-fi'l-evvel göçüp ve konup vâki'olan zulm ve te'addîsinin nihâyeti olmadığundan mâ'adâ bir sefere gitmiş değıller iken bâlasından cümle mirî aşâyîri olarak iskâna teklîf oluruz deyû nizâ' ve itâ'at-ı şer' itmeyüp ve bi'l-cümle iskân tâyifesi ifade bâ'is olmağla mezbûrlar ahz ve senetlerine bakılup emvâl-i mirîye ve a'şâr-ı şer'iyye ve mâl-ı nüzülleri taraf-ı mirîye ve müte'ahhidin tahsîl eyleyecekleri hukûklarına tahsîl ve imtiyazları arz olunmak üzere Sivas müftüsü havâle olmak üzere Mamallu aşireti beğı olan Bektaş Beğ'in arz-ı mücebince emr-i şerîf âlîşân virilmek bâbında telhîs olunup mücebince fermân-ı âlî sâdır olmağın maliyeden emr-i şerîf için tezkire virildi.

Fî 7 Muharrem Sene 1111

17. s.9/hk.1

Boğdan voyvodasına:

Kamaniçe Kalesi'nde olan muhafızlar için gönderilecek buğdayın Tatar askeri tarafından alındığı, gereken on bin kîle buğdayın Kahraman Paşa marifetiyle teslim edilmesi hakkında.

Boğdan voyvodasına hüküm ki ;

Bundan akdem Bucak Tatarından istirdâd-ı fermânım olan irsâliyeleri için senin tedârik edeceğin hıntayı Tatar aldığın bundan akdem mektubun ile i'lâm eyledikte zikr olunan hıntayı on bin kîleye temekkin ve Kamaniçe kal'asından olan muhâfızın için ber-vech-i ta'cîl irsâl eylemek üzere fermân-ı emr-i şerîfim gönderilmiş idi. Hâlâ gelen mektubunda zehâyîr- i mezbûreyi yine Tatar askeri aldı deyû tahrîr ve kapucubaşı Ahmet zîde mecdühûnun mührü ile memhûr zehâyîr-i mezbûrun kabz olduğun nâtik bir temessük irsâl eylemişsin ancak zahîrenin mikdârına askerde mutasarrıh olunmayup ancak gerek ol zahîre virilmiş ve gerek virilmemiş lâzım gelen bahâları Boğdan hazînesine mahsûb olmak üzere bî eyyihâl on bin kîle hinta mukaddem fermânım olduğu üzere tedârik ve kal'a-i mezbûrede irsâl ve Kahraman Paşa marifetiyle teslim eyleyüp ve zikr olunan on bir kîleden mâ'adâ neferât-ı mezbûrun inşâ'a'llâhü te'âlâ Kamaniçe'den ihrâc ve her ne mahâlle iskân olunur ise iskân olunup bir hoşca bir türlü zaruret ve müzâyâka çektirmeyeler iktizâsına göre lüzûm-u mertebe dahî hinta tahsîl lâzım gelen bahâları Boğdan hazînesi malından mahsûb olmak üzere bi-eyyi hâl tedârik ve münâsib görüldüğü vech üzere eriştirüp bir türlü müzâyâka ve zaruret

çektirmemeğin ihtimâm eylemek için emr-i şerîf tahrîr bâbında telhîs mûcebince fermân-ı âlîşân sâdır olmağın vech-i meşrûh emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fi 2 Muharrem Sene 1111

18. s.10/hk.1

Âsitâne kaymakamına ve defterdar vekiline:

Eski Mısır valisi Hüseyin'in İstanbul'a gelen yolculardan aldığı bin beş yüz akçe, yolcu akçesinin kabz edip gizlediği, adı geçen akçelerin ve yolcular tarafından verilen keçe ve keneviçe gibi kumaşların devlete teslim edilmesi hakkında.

Âsitâne kâyim-makâmına ve defterdâr vekîline hüküm ki ;

Sâbıkâ Mısır vâlisi vezîr Hüseyin Paşa tarafından bundan akdem İstanbul'a yolcu ile gelenden el-hacc Hüseyin götürdüğü yolcu akçelerinden vakt-i berhevâ hissiyle biz dahîden aldığı bin beş yüz akçeden izhâr ve kabz idüp mâ'adâsında ketm ve ihfâ ve hâlâ cem'le kendüsünden olduğu kapukethudâsı Alî i'lâm eylemekle imdi zikr olunan bin beş yüz akçenin kendisinden kabz ile Hüseyin *zîde mecdühû* ma'rifetiyle tahsîlinden yolcular dahî erbâbından minvâl ve keneviçe ve keçe virilmişdir sıhhât üzre defter idüp defter ile ma'an mezbûr mübâşir mûmâ-ileyhe kumâşsı der-i devletime ihzâr eylesiz deydü fermânım olmuştur. Şurûtle emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 3 Muharrem Sene 1111

19. s.10/hk.2

Âsitâne kaymakamına, kadısına ve defterdar vekiline:

Eski Mısır valisi Hüseyin, kız kardeşi ile birlikte gizlenerek deniz yoluyla yanlarında bir mikdar nakit ve eşya ile seyir ettikleri, Kapucubaşı Hasan'ın meseleyi araştırmak için görevlendirilmesi, adı geçenlerin Demirkapı karyesinde olan evlerinin yoklanarak gizledikleri eşya ve yolcuların merkeze gönderilmesi hakkında.

Âsitâne-i Sa'âdet kâyim-makâmına ve kâdîsına ve defterdâr vekîline hüküm ki ;

Sâbıkân Mısır vâlisi vezîr Hüseyin Paşa'nun ba'zı tebdîller ile ihfâ için hemşiresi ile deryâ tarafından bir mikdâr nakd ve bir mikdâr eşya irsâl eylediğünden bundan akdem ihbâr olundukda her ne mahâllde musâdefe olunur ise deydü kalmayup defter-i irsâl olunmak için bu taraftan emr-i âlî-şânım ile kapucubaşı Hasan *zîde*

mecdühû gönderülüp mûmâ-ileyhe boğaza varınca hemşiresinin süvâr olduğu kalyondan boğaza mürûr idüp İstanbul'a varmak üzere iken İstanbul'dan dahî tecessüs için fermân-ı âlî sâdır ve irsâl olunmuş idi. Hâlâ Hasan'ın dahî kendüsü Gelibolu'ya varmazdan mukaddem kalyon-ı mezkûr boğazdan girüb İstanbul'a girdiği i'lâm olunmağla husus-u mezbûrun sıhhati ma'lûm olmak için gereği gibi tefahhus olunmak fermân olmağla Âsitâne'de kalyon-ı mezkûrun kapudânından vâbeste-i karuşup izâmına vâkıf olandan eğer fukarâ ve eğer eşyâdır kalyondan kimi çıkarmış ise ve ne mahâlde nakîl itmişler ma'lûm-u mürettebatı istihbâr olunduktan sonra hemşiresinin hânesi ve müşârun-ileyhin efsed iden ve kethudâsının Demirkapı kâryesinde olan hânesinin ve sâyir kıt'a olan mahâlde yoklatdırılıb ve minvâl-i iktizâ idenlerden kemâl-i mertebe ihtimâm ile tefahhus, eğer fukarâ yolcu ve eğer eşyâdır ihfâları zâhir olur ise vaz' eyledikleri mahâllinden ihrâc ve ma'rifet şer'le defter ve âher defterin bu tarafa irsâl eylemek üzere emr-i şerîf mûmâ-ileyh Hasan *zîde mecdühû* mübâşir ta'yîn ve emr-i şerîf yazılmak bâbında tezkire virildi.

F î 6 Muharrem Sene 1111

20. s.10/hk.3

Âsitâne kaymakamına ve Tersane eminine:

Mirî Donanma kalyonlarından dört kıta sefine köhne ve çalışacak durumda olmadığından Tersâne'de kalmasına karar verilmesi, her birinde bulunan top, yuvarlak ve demirin Tophâne-i Âmîre'ye, sütun ve seren gibi malzemelerin ise Tersâne-i Âmîre mahzenine teslim edilmesi hakkında.

Âsitâne kâyim-makâmına ve tersâne eminine hüküm ki ;

Donânma-yı Hümâyûn kalyonlarından atık üç anbârlı ve Sâlih kapudân ve Mehmed re'îs ve el hâcc Mehemed'in medâr oldukları dört kıt'a sefine köhne ve amel mânde ve sefere sâlih olmayup ve Kapudân Paşa sefinesi ve iki kıt'a işlemeniz ki bu vechle yedi kıt'a kalyonun bu sene Tersâne-i Âmîre'de alı konulmak üzere mukaddemâ karâr virilirken bu kalyonların her birine ne mikdâr top ve yuvarlak vardır, top ve temür ve her biri kaçar vakıyyedir ihyası ile başka başka defter ve sütûn ve seren ve gamaha ve (?) ve temür ve yelken velhâsıl cümle edevât ve mühimmât her ne ise ale'l-ehîl defter olunduktan sonra top ve yuvarlak ve mühimmât Tophâne-i Âmîre'yi ve Tophâne ve sütûn ve seren ve mühimmât-ı sâyire Tersâne-i Âmîrem mahzenine teslim eylemek ve

temessük itmeyüp mikdârı ma'lûm ve Hazîne-i Âmirem defterlerine kayd olmak üzere ber-vech-i müsâra'at irsâl eylesiz deyû bundan akdem emr-i şerîfim ısdâr irsâl olunmuştur. Bu ana değin hazîne defterin köndermediğinden cümleniz mes'ûl ve mukâbil olunmuşsundur. İmdi işbu emr-i şerîfim varduğı gibi mukaddemâ fermân olduğu üzere ber-vech-i müsâra'at defterlerin Dersa'âdetüm'e irsâl eylesiz deyû fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur. Vech i meşrûh üzere şurûtle emr-i şerîf için tezkire virildi.

Fî 3 Muharrem Sene 1111

21. s.11/hk. 1

Âsitâne kaymakamına ve defterdar vekiline:

Mısır valisi Hüseyin Paşa'nın devlete olan borcu için satılması ferman olan mercimek değerinin, tamir edilmesi ferman olunan Rikâb-ı Hümâyûn kayıkları masrafı için tersâne emini İbrahim'e teslim edilmesi hakkında.

Âsitâne kâyim-makâmına ve defterdâr vekîline hüküm ki ;

Mısır vâlisi Hüseyin Paşa tarafından Âsitâne'ye gelüp müşârûn-ileyhin taraf-ı mirîye olan deyni için taraf-ı mirîden fûrûhtu fermân olan mercimek bahâsının müctemi' olan akçeden hâlâ ta'mîr ve tahrîri fermân olan Rikâb-ı Hümâyûn kayıkları masrafı için yalnız dört bin guruş nakit havâle olunmağla zikr olunan memhûr mercimek fûrûht olundukça hâsıl olan akçeden meblağ-ı mezbûr masârif-i merkûm için tersâne emîni İbrâhîm zîde mecdühûya teslim eylesiz deyû fermânım sâdır olmağın emr-i şerîf için tezkire virildi.

Fî 3 Muharrem Sene 1111

22.s.11/hk .2

Erzurum valisine:

Âsitâne'de meydan kasapbaşı olan Şaban'ın görevinin kaldırılıp bu görevin hâlâ Hassa kasapbaşı olan Mehmed'e verilmesi hakkında.

Erzurum vâlîsine hüküm ki ;

Bin yüz on senesine mahsûb olmak üzere vilâyet-i Erzurum zu‘emâ ve erbâb-ı tımâr bedeliyyesi tahsiline me‘mûr olan *zîde kadrühû* ya dahî hüküm ki ;

Bundan akdem tımâr-ı mezbûr bedeliyyesi malından Âsitânede meydan kasapbaşısı olan el-hacc Şâban *zîde mecdühû* on beş bin guruş mikdârı havâle olunmuştur. Lâkin merkum Şâban’a ref ‘-i meydan kasapbaşılığı hâlâ hassa kasapbaşı Mehmed *zîde mecdühûya* tevcîh olundu. Havâle olunan meblağ-ı mezbûrun on bin guruşu mûmâ-ileyhe teslim itdirilmek fermân olmağın vech-i meşrûh üzere tahsili için bir kıt‘a dahî emr-i şerîf yazılmak için fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur. Vech-i meşrûh üzere şurûtle emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 3 Muharrem Sene 1111

23. s.11/hk.3

Âsitâne kaymakamına ve defterdar vekiline:

Mısır valisi Hüseyin Paşa’nın borcuna karşılık alınan kahve ve şekerin mirî olmasından dolayı vergi alınması icâb etmezken gümrük emîni tarafından ve kahve resmi emîni Abdullah tarafından toplanan vergilerin acele olarak talep edilmesi hakkında.

Âsitâne kâyim-makâmına ve defterdâr vekîline hüküm ki ;

Mısır vâlîsi Hüseyin Paşa tarafından bundan akdem Âsitâne’ye gânim (?) kalyonuyla gelüp, müşârun-ileyhin taraf-ı mirîye olan deyni mukâbelesinde fûrûhtu fermân olunan kahve şeker mirî olup rüsûm alınmak iktizâ eylemez iken gümrük emîni tarafından bin yedi yüz yetmiş üç guruş gümrük ve kahve resmi emîni Abdullah tarafından on üç bin elli tokuz guruş resminle cem‘an dört bin sekiz yüz otuz kîle guruş imdi zikr olunan kahve ve şeker bahâsının hâsıl olan akçeden ücretleri ile zikr olunan kahve ve şeker mirî olup bir tarafıyla gümrük rüsûmu talep olunmak iktizâ eylemez iken meblağ-ı mezkûr gerü ve kendülerinden mirî için tahsili lâzım gelmesiyle gümrük emîninin gümrük nâmıyla aldığı meblağ-ı mezbûru emîn-i mezbûrdan ve kahve rüsûmu emîni Abdullah’a rüsûm nâmıyla aldığı meblağ-ı mezbûru dâhî Abdullaha *zîde kadrühû* dan mirî için ber-vech-i ta‘cîl talep olunup bir dürlü gadr ve bahâne eylememek için müvekkil emr-i şerîf tahrîr bâbında telhîs olunup arz olundukda mücebince hükm

virilmek fermân-ı âlî sâdır olmuştur. Vech-i meşrûh üzre şurûtla emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 3 Muharrem Sene 1111

24. s.12/hk.1

Diyarbakır valisine, kadısına ve voyvodasına:

Diyarbakır'den İstanbul'a gelecek buğdaydan alınacak âmediyye hakkında.

Diyârbekir vâlisine ve kâdîsına ve voyvodasına hüküm ki ;

Ulemâdan Derviş Mehmed Edirne'de Dîvân-ı Hümâyûnuma arz-ı hâl idüp Diyârbekir hazînesinden olmak üzre senevi yiğirmi kîle hinta İstanbul'a olmak üzre ta'yîn olup cihet-i mu'ayyîn bu gibi münhasır olup recâ eylemekle virilen İstanbulî hinta-i âmediyye kîlesine mu'addil olunmamasından inâyet recâ eylemeğin merkûm Derviş Mehmed Kürt Sinan'dan tahsil-i ilm idüp ve hâlâ Diyârbekir'de sâkin ümerâ ve talebeye tederrüs ile mukayyed olup Diyârbekir voyvodalığı malından senede yiğirmi İstanbulî kîle hinta cerâ ve ta'yîn ve yüz on Şa'bân'ın yiğirminci günü berât virildüğü mukayyid olup ve hâlâ vech-i teftîş cihet-i merkûmeye münhasır olmağın yiğirmi İstanbulî kîle yiğirmi âmedî kîleye mu'addil olunmak bâbında inâyet recâ eyledüğü telhîs olunup arz olundukda telhis-i mücebince kîle-i âmedî virilmek üzre mahâlline kayd ve hüküm virilmek fermân-ı âlî-şânum sâdır olunmuştur. Şurûtla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 6 Muharrem Sene 1111

25. s.12/hk. 2

Şam valisine ve kadısına:

Vefat eden Abdîzâde Mehmed Paşa'nın çocukları zor durumda olduğundan babalarının devlete olan borcunu ödeyemedikleri, müteveffanın Armusoğlu Kerkal ve Hamitoğlu Hüseyin'den alacaklı olduğu, borcuna karşılık bu meblağın tahsil edilmesi, kalan kısmının ise eşya ve emlakının zabt edilerek tahsil edilmesi hakkında.

Şâm vâlisine ve kâdîsına hüküm ki ;

Müteveffâ Abdîzâde Mehmed Paşa'nun eytâmı ve Hüseyin Ali zîde kadriühû arz-ı hâl sunup müteveffâ-yı mezbûrun eytâmı el-yevm nafaka ve kisveye muhtâc olup

mirîye olan babaları deynini edâya kudretleri olmamağla mukaddemâ Bağlık mukâta'ası malından Kızılbaş tâyifesinden Armusoğlu Kerkâl ve akrabasından Hamiyetoğlu Hüseyin nâm kimesnelerden müteveffâ-yı mezbûrun on bin guruşu olup edâda te'allül ve muhâlefet üzere olduklarından Şâm kal'asına rehîn tarîkiyle habs olunup müddet-i medîd mahbûs olmalarıyla zikr olunan bin guruş Bağlık mukâta'ası malı olup mâl-ı mirîye olmağla mezbûrlardan bi eyyi-hâl talep ve tahsîl ve mirîye olan deyni mikdârı bu tarafa irsâl ve teslîm-i hazîne olunup be-gâyet itlâk olunmaları için emr-i şerîf virilmek bâbında istid'â-yı inâyet eylemeğın Hazîne-i Âmirem'de mahfûz olan Başmuhâsebe defterlerine nazar olundukda bundan akdem Şâm-ı Şerîf sâkinlerinden müteveffâ Abdîzâde Mehemed Paşa'nun Bağlık mukâta'ası malından ve Şâm defterdârlığı mukâta'ası malından mukaddemâ sebep-ı tahrîr hükmü ile havâle olunan tokuz bin beş yüz altmış üç buçuk guruş yerli yerine edâ olunduğu sûretten zimmetinde dört bin tokuz yüz altmış sekiz buçuk guruş kalup ve müteveffâ-yı mezbûrun mirîye ve sâyir ashâb-ı hukûk olan ve bundan vereseşi edâ eylemeleri üzere eşya ve emlâkı taraflarından zabt olunup müdahîl olunmamak üzere mukaddemâ emr-i şerîf virildiği derkenâr ve vech-i meşrûh üzere telhîs olundukda mücebince amel olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdir olmağın şurûtıyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 7 Muharrem Sene 1111

26. s.13/hk.1

Hâlen Belgrad veziri olan Ali Paşa'ya:

Ordu-yı Hümâyûn Belgrad'da iken Temeşvar Kalesi için gönderilecek zahirenin Tuna nehri ile nakil edilmesi, Belgrad muhafızı vezir Ali Paşa'nın zahireyi bölerek vermesi üzerine bu durumun araştırılması, neferâtın bir senelik zahire ihtiyacının verilmesi hakkında.

Hâlâ Belgrâd muhafızı vezîrüm Ali Paşa'ya hüküm ki ;

Bundan akdem Ordu-yı Hümâyûn Belgrâd'da iken Temeşvar Kal'a sı için irsâl olunacak teslîm-i anbâr olan dakîk ve hınta otuz bin altmış iki kîle zahîre olup Dergâh-ı Âlî yeniçerilerine virilen kereste bahâlarına kıyâs ile sâyirlerine dahî mukaddemâ Temeşvar'a gelen anbâr defterinin şehriyelerine göre bir senesi yigirmi tokuz bin beş yüz yetmiş dört kîle zahîre olup ve bundan mâ'adâ nehr-i Tuna ile irsâli fermân olunan zahîre sefinelerinden ibtidâ Belgrâd'da dâhil olan sefinelerden irsâl olunan defter

mûcebince bu seneki iktizâ iden zahîreleri Belgrâd muhâfızı vezîr-i mükerrerem Ali Paşa ifrâz ve kendüleri ile haberleşüp münâsib gördükleri vech üzere irsâl ittirmek için yüz on Ramazân-ı şerîfde emr-i şerîf gönderilmiş idi. Şimdiğe değin kal'a-i mezbûre neferâtına verilmek üzere Belgrâd'dan irsâl olunan zahîre ne mikdâr olmuştur ve bir senelik zahîrelerin tamâmen virilmişmidir sıhhatı üzere bu tarafa i'lâm ve henüz tekmîlen virilmiş değil ise münâsib görüldüğü vakti ile tekmîl olunup bir zaruret ve müzâyaka çektirmemek üzere ihtimâm eylemeleri için emr-i şerîf tahrîr-i bâbında telhîs olunup arz olundukda telhis-i mûcebince hükm verilmek fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi

Fî 8 Muharrem Sene 1111

27. s.13/hk. 2

Âsitâne kaymakamına ve defterdar vekiline:

Mısır İskenderiye limanından Âsitâne'ye gönderilen İngiliz gemilerinde mevcut olan eşya ve zahîrenin İngiliz elçisi marifetiyle kontrol edilip, özenle tartılıp, defter edildikten sonra gemiden çıkartılıp gereken yerlere dağıtılması hakkında.

Âsitâne kâyim-makâmına ve defterdâr vekîline hüküm ki ;

Mısır Kahire'den irsâli mu'tâd olan Kılâr-ı Âmirem zahîresinden üç bin kantar zahîre İskenderiye iskelesinden İngiltere sefinelerinden bir sefineye vaz' ve tahmîl ve Âsitâne'ye gelüp dahîl olalı beri sekiz gün mikdârı olduğun bu taraftan İngiltere elçisi ihbâr ve İskenderiye'de zahîre-i mezkûrun tahmîl olduğundan eyledikleri hüccet dahî gönderüp sâbıkâ ve Mısır vâlîsi Hüseyin Paşa tarafından havâle olan Ali *zîde kadrihû* ve İskenderiye gümrük emîni *zîde mecdühû* ve Mısır gümrük vekîl-i harca tâbi' Mustafâ *zîde mecdühûlar* ma'rifetiyle sefine-i mezbûrlarınca Mısır vâlîsi vezîr müşârun-ileyh tarafından dahî bir mikdâr eşyâ ve emr-i nukûdu konulduğun bezirgan tâ'ifesi devâ'ir idüp husus-u mezbûrun gereği gibi tahsis ba'zı lâzım gelmeğın imdi işbu emr-i şerîfim vardığı gibi olunan sefinelerin içinde mevcûd olan zahire ve eşyâ her ne ise görölüp cümlesi Âsitâne'de olan İngiliz elçisi vekîli ma'rifetiyle bez (?) mübaya' ve yoklatdırılmak üzere vezn-i ihtimâm ile isnâ'sıyla ve vezn-i kintârı ile tahrîr ve defter ve sefineden ihrâcı ve münâsib mahfûz mahâlle vaz'(idüp Mısır'dan defter ve hüccet mûcebince Kılâr-ı Âmirem zahiresinden evlâ'sı aded isnâ'sıyla Matbah-ı Âmirem emîni tarafından ta'yîn olunan (...) ma'rifetiyle Kılâr-ı Âmire'me teslîm olunan mâ'adâ

İskenderiye gümrük emîni ve havâle ağası ve Mısır vekîl-i harcına tâbi‘ Mustafâ nâm kimesne ma‘rifetiyle bilâ Hüseyin Paşa tarafından vaz‘ eyledikleri nukûd ve eşyâ her ne mikdâr ise ânı dahî defter ve sefineden ihrâc) ve hıfz ve defterin bu tarafa irsâl idüp (kat‘en bir eşyâsı (?) itdirilmemekde ihtimâm eylesiz) ve sefine-i mezbûr Âsitâne’ye vâsıl olduğu günden iş bu emr-i şerîfim varduğuna değin içinde olan gerek zahire ve gerek eşyadan bir sene ihrâc olunmuştur, bulunduğu sûrette kim çıkarmıştır ve ne mahâlle nakîl ve vaz‘ olunmuştur ve ihrâc eyledikleri nedir suâli iktizâ idenlerden gereği gibi tefahhus defter-i mirînin dahî defteri irsâl ve İsmâ‘îl ve Mustafâ *zîde kadrühûlardan* her teftîşde ma‘an gelmiş ise ol dahî (merkûmun) âher ve kendisünden husus-u mezbûra tefahhus ve takrîri zabt ve tahrîr ve bu tarafa i‘lâm (ve kendüsün haps edüp) ve tekrar tarafından fermân vârid olmadıkça (husûsu mezbûrun) itlâf olmamak üzere tahrîri bâbında telhîs olunup arz olundukda telhis-i mûcebince hüküm verilmek fermân-ı âlî sâdir olmağın şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 8 Muharrem Sene 1111

28. s.14/hk.1

Âsitâne kaymakamına ve defterdar vekiline:

Âsitâne’de inşası ferman olunan yeniçeri odaları masrafında kullanılmak üzere Mısır’dan gelen kahve ve şekerden vergi ve gümrük resmi alınması hakkında.

Âsitâne-i Sa‘âdet kâyim-makâmına ve defterdâr vekîline hüküm ki ;

Âsitâne’de binâsı fermân olunan Dergâh-ı Âlî yeniçerileri odaları masârıfı için bundan akdem Zağarcıbaşı *zîde mecdühûdan* fermân olunan üç kîse akçe in‘âm olunup Sâbıkâ Mısır kapu kethüdâsı Ali *zîde mecdühûdan* dahî fermân olunan iki kîse akçenin alınması mümkün olmayup tarafımızdan tekâmîli lâzım gelmekle bundan akdem Mısır vâlisi Hüseyin Paşa tarafından Âsitâne’ye gelüp mirînden fûrûhtu fermân olunan kahve ve şekerin müctemî olan akçesinden resm-i kahve ve gerek meblağı gümrük emîni ve kahve rûsûmu emîni tarafından ahz olunup taraf-ı mirîye istirdâdı fermân olunan akçeden meblağ-ı mezbûr beş kîse akçe virmek üzere havâle olunmak fermân olunmağla havâlesi için emr-i şerîf tahrîri bâbında fermân sâdir olunmağın şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 8 Muharrem Sene 1111

29. s.14/hk.2

Belgrad muhafızı Ali Paşa'ya:

Kocacık kalesinde bulunan mustahfiz ve azabânların yüz on bir senesi için zahirelerinin Belgrad anbarından verilmesi hakkında.

Belgrâd muhâfızı vezîr-i mükerrerem Ali paşa'ya hüküm ki ;

Kocacık Kal'ası mustahfizları ve azabânların yüz on bir senesi zahireleri virilmek bâbında inâyet recâ itmeleri ile kal'a- i mezbûrun kırk iki mustahfiz ve otuz bir nefer azabân neferâtı olup beher yevmi yetmiş üç vakıyye hıntaları ve yüz on Muharrem-i guresinden sene-i mezbûre Zi'l-hicce'si gâyetine değin Belgrâd anbarından virilmek üzere bundan akdem emr-i şerîf virilüp ve Belgrâd muhâfızı vezîr-i mükerrerem Ali Paşa'ya irsâl olup anbardan virilmek üzere gönderülen deftere neferât-ı mezbûrun zahireleri dahîl olduğu derkenâr olunup arz olundukda derkanarı mücebince fermân olduğu üzere emr-i şerîf virilmek fermân olmağın şurûtuyla emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 3 Muharrem Sene 1111

30. s.14/hk.3

Âsitâne kaymakamı ve gümrük eminine:

Fâtıma Sultan'ın gittiği Üsküdar Ayazma Bağçe-i Hümâyûn'un tamiri için gereken otuz guruşun gümrük emininden alınması hakkında.

Âsitâne kâyim-makâmına ve gümrük eminine hüküm ki ;

Azametlü Fâtıma Sultân dâmet ismetühâ'nun hâliyâ nakîl eyledikleri Üsküdâr'da vâki' Ayazma Bağçe-i Hümâyûnun ta'mîrâtı bin dört yüz otuz guruş ile olacağı mukaddemâ Rikâb-ı Hümâyûn tarafından vârid olan fermân mücebince keşf ve ta'mîr ve meblağ-ı mezbûrdan üç yüz guruş gümrük emîninden ahz ve kusûru bin yüz otuz guruş dahî yine gümrük emîni tarafından verilmek üzere emr-i şerîf virilmek için Âsitâne'de şehremîni kâtibi Mehmed zîde kadrühûya memhûr defter göndermek ile yüz otuz guruş tenzîli ile yalnız bin guruş yine gümrük emîni tarafından Âsitâne'de virilüp inşâ'a'llâhü te'âlâ hîn-i hesâbında asıl keşf defteri ile hesâbına mahsûb olmak üzere müfredât üzere olan memhûr keşf defteri gümrük emîni yedinde ibkâ' ittirdüp ve meblağ-

1 mezbûrun gurusu dahî edâ vü teslîm eylemek üzere emr-i şerîf tahrîr bâbında telhîs olunup arz olundukda telhîs-i mücebince hükm virilmek fermân-ı âlî sâdir olmağın şurûtuyla emr yazılmak için tezkire virildi.

Fî 7 Muharrem Sene 1111

31. s.15/hk.1

Tokat kadısı, voyvodası ve ayân vilayetine:

Tokat Mevlevihâne fukarasının masraflarının Mevlevihâne'ye vakf olan Kadı Hanı ve Kapan Hanı'na gelen eşya ve zahire rüsumlarından karşılanması hakkında.

Tokat kâdîsına ve voyvodasına ve a'yân-ı vilâyete hüküm ki ;

Kıdvetü's-sülehâ-i sâlikîn Tokat Mevlevihâne şeyhi derviş Mustafâ arz-ı hâl sunup Tokat'da vâki' Mevlevihâne fukarâsına vakıf olan hânda kadîmden bu ana gelince gelen eşyadan aluna gelüp âherdan bir vechile müdâhale ve âher yerde vezn olunagelmîş değil iken yine medîne-i mezbûrda vâki' Kadîhânı hâncısı olan nâm kimesne hılâf-ı inhâ' bir tarîkiyle hân-ı mezbûrede dahî vezn olunmak üzere Başmuhâsebeye kayd ve emr-i şerîf ihrâc ve vakf-ı mezbûrun gadr eylemekle mahâllerinde derkenâr-ı kadîmi üzere yine Mevlevihâne vakfı olan hânda vezn ettirilüp mezkûr Kâdîhanı'nda hılâf-ı inhâ' ahdâs olunan mîzân-ı ref' olunmak bâbında emr-i şerîf virilmek recâ eylediği ecîlden Anatoli muhâsebe defterlerine mürâca'ât olundukda Tokat'da vâki' Mevlevihâne'ye meşrûr olan Kapan Hânı'nın vezzânlığı Mevlevihâne şeyhi Mustafâ'nun berât-ı âlîşân ile üzerinden olunduğu derkenâr ve Başmuhâsebe defterlerine dahî nazar olundukda medîne-i Tokat'da Kutbabalar “?” çarşısında mersûm Hamza Bey evkâfından Kâdî hânı dimekle ma'rûf hân diyar-ı âherden gelen sâbûn ve pirinç ve yağ ve penbe ve sâyir zehâyir ma'kûlesinin cânib-i mirîye râcî rüsûmları alunup fûrûht olundukda hân-ı mezkûrda mevzu'-u kebîr terazîde vezn olunup hâsıl olan akçe hân-ı mezkûr icârisıyla vakf-ı mezbûr zâviyesinde olan fukarâ ve zu'efâ ve talebe-i ulûm ve sâyiri için senevî tabh olunan ta'âmiyye harç olunup mirîye ve sâyir hânların vezzânlığına zararı yoğiken ba'zı kimesneler mâni' olmağla hân-ı mezkûre gelen zikr olunan zehâyir makûlesine hân-ı mezkûrede maktû' kebîr terazîde vezn ittirüp âherden müdâhale ittirmeye deyû Tokat voyvodası Kâsım'ın arzıyla bin yüz on Receb'inin ikinci gününde emr-i şerîf virilüp ve sene-i mezbûre Zi'l-kâde'sinin yigirmi üçüncü gününde mücebince bir tarîkiyle emr-i şerîf dahî virildiği derkenârı ve vech-i

meşrûh üzere Kapan Hânı başka ve Kâdî Hânı dahî başka olup nizâ'larına yine bu tarafda kabz virilmekle evtân olunmağla husûs-u mezbûr mahâllinde ma'rifet-i şer'le ve ahâlî-yi memleket ma'rifetiyle görülüp bu âna değin tevcîh üzere oluna gelmiştir. Ve mirîye ve fukaraya infâkı tevcîh üzredir sıhhat üzere arz ve i'lâm olunmak telhîs olundukda mûcebine amel olunmak bâbında emr-i âlî-şânım sâdır olmağın şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 5 Muharrem Sene 1111

32. s.16/hk.1

Havza kadısına:

Amasya mukâtaasına tabi Havza kazasında bulunan Sivrikilise ve Güvercinlik karyeleri mâlikâne uhdesinde iken, Eren kazasına bağlı Belvar ve Cürlü köylerinde evlâdiyyet üzere mutasarrıf olan Paşaoğlu Mehmed'in Güvercinlik köyünde hassı olduğu iddası üzerine burayla alâkasının olmadığı, Sivrikilise ve Güvercinlik köylerinin mâlikâne kayıtlarının defter-i icmâlde mevcut olduğu hakkında.

Havza kâdısına hüküm ki ;

Kıdvetü'l-emâcidi ve'l-akrân Süleyman zîde kadrühû arz-ı hâl sunup Amasya mukâta'asına tâbi' Havza kâzasında vâki' Sivrikilise ve Güvercinlik nâm kâryelerin te'bîden mâlikâne berât-ı âlîşân ile uhdesinde olup âherdan müdâhale olunmak icâb itmez lâkin Eren kâzasında tâbi' Belvar ve Cürlü nâm kâryeler evlâdiyyet üzere temlik mutasarrıf olan Paşaoğlu Mehmed nâm kimesne mezkûr Güvercinlik kâryesinde benim hâssım vardur deyû müdâhaleden hesâb olmağla mahâllinden derkenâr ve alâkası olmadığı zâhir olduktan sonra bî vechi müdâhaleden men' ü def' olunmak bâbında emr-i şerîf virilmek recâ eylediği ecîlden Hazîne-i Âmirem'de mahfûz olan Başmuhâsebe defterlerine nazar olundukda Amasya mukâta'asına tâbi' Havza kâzasında vâki' Güvercinlik ve Sivrikilise ve Celil nâm kâryeler beher sene virilegelen malın ve hâss olunduğu müddetden bin guruş mala iki yüz guruş hesâb üzere iktizâ iden kalemiyyesin dört taksit ile mutasarrıfına virilmek ve te'bîden mâlikâne mutasarrıf olunmak üzere mezkûr “?” (silik) Süleyman'a der-uhde ve bin yüz on Cemâziye'l-evvel'inin beşinci gününde mâlikâne berâtı virildiği derkenâr ve Simre- Lâdik nâhiyesine tâbi' Sivrikilise nâm kâryenin nısfî mâlikânesi Hızır Paşa medresesine ve rub' mâlikâne emîr Celeb bin Ahmed'in ve rub'-u âher malın Hâcî Paşa bin Mehmed Celebe malın verese-i

Yahyâ'nun divân-ı hak Hâss-ı Hümâyûn ve Güvercinlik kâryesinin nısfı mâlikânese Osman'ın etbâ'sının iken etbâ' fukarâsın olmağla bin tokuz tarihinde nışâncı kalemiyle tımâra tashîh olup ve nısfı âher malın İbrâhîm'in hâliyâ hâss-ı İbrâhîm ve divân-ı mezkûr kâryede mâlikânedden İbrâhîm hâssası ki nısfı mukayyîd olup ma' Divân-ı Hâss-ı Hümâyûn tasvîr olunmuştur. Mezkûr nısf-ı hâss mâlikânedden sülüs-i sülüsân i'tibârî üzre sülüs nısf-ı mâlikâne Serhin “?” nâm hatun mezkûr İbrâhîm'in hemşiresi olmağla mülk-ü mevrûtdur ve hâliyâ mülk-ü mukaddem Şaban kâdî olduğı ber-mûceb-i hüccet-i şer'ıyye kayd olundu deyû memhûr kalemiyle defter-i mufassalda tahrîr olunan Güvercinlik nâm kâryetü'l-mezbûr defter-i icmâlde mâlikâne-i hâssa İbrâhîm ve Divân-ı Hâss-ı Hümâyûn mülhakâtından olmak üzre tahrîr ve defter deyû akdemce Güvercinlik nâm kârye ol mezbûrda Hâcî Paşa bin Mehmed alâkası yokdur deyû defter emîni i'lâm etmeğı i'lâm-ı mûcebince amel olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmağın şurûtuyla emr-i şerîf için berât virildi.

Fî 8 Muharrem Sene 1111

33. s.16/hk.2

Belgrad muhafızı Ali Paşa'ya ve kadısına:

Belgrad yerli yeniçerilerinin yüz on yılı mevâciblerinin emîn Yahya'dan tahsil olunması, yüz dokuz emini Mustafa ile hesablari varsa aralarında görüp neferâta ödenmesi hakkında.

Belgrâd muhâfızı vezîr-i mükerrem Ali Paşa'ya ve kâdîsına hüküm ki ;

Belgrâd yerli yeniçerilerinin mevâcibleri için ocaklıkları olan Belgrâd gümrüğünün malî senesi içinde olan mevâcibleri için virilmek üzre ta'yîn olup yüz on senesi mevâcibleri hâliyâ emîn olan Yahyâ'dan tahsil olunmak iktizâ itmeğın yüz tokuz senesi emîni Mustafâ ile bir türlü hesâbları var ise beynlerinde görölüp neferât-ı mezbûrun yüz on senesi mevâcibleri hâlâ yüz on senesi emîni olan bazı neferâta virüp bir dürlü mufalefet eylemeyüp ve yüz tokuz emîni ile hesâbları var ise beynlerinde görölmeğ üzre emr-i şerîf virilmesi bâbında telhîs olup arz olundukda telhîs-ı mûcebince hüküm virilmek fermân-ı âlî sâdır olmağın şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 9 Muharrem Sene 1111

34. s.17/hk.1

Âsitâne kaymakamına ve defterdar vekiline:

Diyarbakır voyvodası Ahmed tarafından Matbah-ı Âmire eminine gönderilen akçelerin Seyyid Hacı'ya teslim edilmesi hakkında.

Âsitâne kâyim-makâmına ve defterdâr vekîline hüküm ki ;

Diyarbakır voyvodası Ahmed *zîde mecdühû* tarafından sâbıkâ Matbah-ı Âmirem emîni *zîde mecdühûya* mukaddemâ havâle olunan yiğirmi bin guruş Diyârbekir bezirgânlarından Âsitâne'de tahsîl olunmak üzere yolcu idüp havâle eylediğün voyvoda-i mûmâ-ileyhe mektup ile i'lâm idüp lâkin matbah emînin hâliyâ *kıdvetü'l-emâcidi ve'l-a'yân* Seyyid Hâcî efendiye tefvîz ve sipâriş olunmağla meblağ-ı mezbûr işbu mukaddemâ dahî Matbah-ı Âmirem masârifî için havâle olunmuş akçelerden olup mûmâ-ileyh Seyyid Hâcî *zîde mecdühû* tarafına ve teslim olunmak iktizâ itmekle hâliyâ tarafından götürdüğü adamları ma'rifetiyle ol tarafdân tahsîs ve meblağ-ı mezbûr yiğirmi bin guruşu ki yolcuları bezirgânlarından her kimi gelmiş ise buldurmayup bir gün evvel yerli yerinde tahsîl ve mûmâ-ileyhin adamına teslim itdirdüp bir türlü nizâ' ve te'allül ittirmeyesiz deyû fermân-ı şerîf sâdır olmağın emr-i şerîf için tezkire virildi.

Fî 7 Muharrem Sene 1111

35. s.17/hk.2

İstanbul kaymakamına ve defterdar vekiline:

Rikâb-ı Hümâyûn için işlettirilecek hilatların işlenip Rikâb-ı Hümâyûna gönderilmesi hakkında.

İstanbul kâyim-makâmına ve defterdâr vekîline hüküm ki ;

Bundan akdem Âsitânede neftciler kethudâsı Hâcî Sun'ullâh ma'rifetiyle her sevbi altmış beş buçuk guruşa olmak üzere yiğirmi sevbi hâss-ı el-hâss cedîden işlettirilüp Rikâb-ı Hümâyûn'uma irsâl olunmuş idi. Hâliyâ zikr olunan hâss el-hâss hil'atından bu def'a dahî yiğirmi sevbi hil'atı cedîden işletdirüp bir gün evvel bu tarafa irsâli iktizâ eylemekle imdi işbu emr-i şerîfim vardığı gün bu bâbda ihtimâm olunup mukaddem işlettirilen dahî i'lâm-ı müfettiş olmak üzere ve estâr ve zuhruları dahî ayn-ı pâk olmak şurûtuyla ihtimâm olunup birgün evvelce mîr-i sa'î sevbi hâss el-hâss hil'atı

müceddeden işlettirilüp Rikâb-ı Hümâyûna irsâl ü îsâl eylemeniz bâbında fermân-ı âlîşân sâdır olmağın şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için iş bu tezkire virildi.

Fî 11 Muharrem Sene 1111

36. s.17/hk.3

Adana valisi ve Adana, Tarsus, İç-il ve Sis kadılarına ve adı geçen eyaletin alaybeylerine ve çeribaşlarına:

Adı geçen eyaletde bulunan çocuk ve mütekâid olanların bin yüz on bir senesi cebelü bedeliyyelerinin bir nefer dahî eksik kalmayacak şekilde toplanması hakkında.

Adana vâlisine ve Adana ve Tarsus ve İç-il ve Sis kâdîlarına ve eyâlet-i mezbûrun alaybeğlerine ve çeribaşlarına hüküm ki ;

Bin yüz on senesine mahsûb olmak üzere eyâlet-i mezbûrede vâki' zu'emâ ve erbâb-ı timârdan olunup sabî ve mütekâ'idin cebelü bedeliyyeleri kânûn üzere tahsîl-i henüz kimesneye sipâriş olunmayup zaman dahî hulûl eylemeğın Adana vâlisi Mehmed Paşa tahsîl eylemek üzere fermânım olmuştur. Buyurdum ki ;

Hükm-i şerîfim vardukda bundan sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrim üzere amel idüp eyâlet-i mezbûrede vâki' zu'emâ ve erbâb-ı timârdan olup sabî ve mütekâ'idin mutasarrıf oldukları ze'âmet timârları yedlerinden olan cedîd berâtları mücebince her beş bin akçe yazulandan bir nefer cebelü ve her bir nefer cebelüden kırkar gurus bedelleri cem' ve tahsîl ve sene-i mezbûra mahsûb olmak üzere teslîm-i hazîne ittirmek üzere sen ki mirî mirân müşârun-ileyhsin mecd ve sâ'iy olup ve bir nefer hâriç kalmaktan be-gâyet ihtirâz eylesiniz. Siz ki eyâlet-i mezbûr a'yân beylerisiz. Her birinizin sancağında olan sabî ve mütekâ'idin kaydları ale'l-murâd defter idüp ve mühürleyüp mahâlline me'mûr mîr-i mirân müşârun-ileyhe teslîm eylesiniz. Buyurdum ki;

Zikr olunan eyâletden bir nefer cebelü hâriç kalur ise sinîn-i sâbık defterleri ile mukâyese olunup noksân geldikde bir vechile cevâbımız mesmû' olmayup mu'ateb olmanız mukarrerdir. Ve zikr olunan sene-i mezbûrede ba'zı sabî ve mütekâ'id cebelü bedeliyyesin virmemek için biz kendümüz varup teslîm-i hazîne ideriz deyû avk u te'hîr ve kimi dahî murâd-ı ve mâyet idüp deyû makûle mirîye gadr-ı murâd idenlerin ma'rifet şer'le ze'âmet ve timârları mahsûlünden ve subaşidan tahsîl itdirilüp ve yerimizden dahîl ve kabz eyleyeler deyû şurûtle emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 9 Muharrem Sene 1111

37. s.18/hk.1

Edirne Bostâncıbaşıve kadısına:

At bahçesinde Ahûrkökü ve Bolat karyesinde bulunan surun ayaklarının su içinde kalan kısımlarının zarar görmesi nedeniyle tamiri için taş tedarik edilmesi hakkında.

Edirne Bostâncı başısı *dâme mecdühû* ve kâdisına hüküm ki ;

At Bâğçesi'nde Ahûrkökü ile Bolat kâryesi beytinde mukaddemâ Hırvat suru deyû meşhûr olup harâb olan çürük taş ayakları kum içinde kalup ve bu sene köprü karîn dahî su içinde bir kaç taş ayakları kalup kıt'aları dahî olmayup ve hâliyâ binâ olunan Saraçhâne-i cedîd için ziyâde taş tedâriki lâzım olmağla zikr olunan harâbe surun kum ve su içinde kalan ayakların taşları sökülüp ihrâc ve nakîl olunmak münâsib olduğuna haber vermesiyle vech-i meşrûh üzre köprü emîni ma'rifetiyle ihrâc ve nakîl eylemek için telhîs-i mûcebince ihrâc idile deyû fermân-ı âlîşân sâdır emr-i şerîfim yazılmak için tezkire virildi.

Fî 10 Muharrem Sene 1111

38. s.18/hk.2

Edirne darbhânesinin sahib-i ayarlığı hakkında.

Nişân-ı Hümâyûn yazıla ki ;

İshak zimmî arz-ı hâl sunup Darbhâne-i Âmire'mde küllî hidmet-i şâmîl idüp umûr-u darbhânedede ma'lûmatı olmağla Edirne Darbhâne'sinin sâhib-i ayarlığı kendüye virilmek bâbında inâyet recâ eylemeğin ve mezkûr zimmînin hidmeti Darbhâne-i Amire'de mühimmât ve ma'lûmatı olup sâhib-i ayarlık hidmeti uhdesinden gelmekle me'mûr olmuştur. Darbhâne-i mezbûrede nâzır Seyyid Yahyâ Efendi i'lâm itmekle mûcebince tevcih olunmak bâbında bin yüz tokuz senesi Zi'l- hicce'sinin beşinci günü tarihli müverrih virülen sûret-i Rûûs-u Hümâyûn mûcebince berât-ı şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 11 Muharrem Sene 1111.

39. s.19/hk.1

Belgrad muhafızı Paşa'ya:

Belgrad kalesinin Tuna tarafından dış kale neferâtına yapılacak tahrir ile kendilerine verilecek yevmiyenin belirlenmesi hakkında.

Belgrâd muhâfızı Paşa'ya hüküm ki ;

Nehr-i Tuna'nun beri tarafından birûn kal'ası sütte-i serîr-i İslâmiyye'den iken beş bin beş yüz elli beş nefer yerlü neferâtı var idi. El-yevm ise yerlisi ve birûn beğleri ve Vradkova ile Belgrâdın iki bin tokuz yüz yetmiş tokuz nefer olup hâliyâ Belgrâd Kal'ası sütte-i serîr-i İslâmiyye'den ve intihâmen (?) da vâki' olmağla yerinde nizâmı virilmek iktidâ'-i murâd-ı hümâyûnum olup kal'a-i mezbûrenin mevcûd olan neferinden tertîb olunup irsâl olunan neferât defteri mûcebince birûnun neferine tekmîl olunca iki bin beş yüz yetmiş altı nefer ve yevmiyelerinden beş bin elli altı akçe izdâd olunmak lâzım gelüp bu def'a ise yevmiyelerinden tenkis ve tenzîl ile takdîr ve tesdîd olunmak mümkün olduğundan tahrîr olunacak neferâtın kal'a-i mezkûrede olan cemâ'atlerin zâbitlerine nefer olunmak üzere ale'l-usûl onar akçe tevcîh ile müceddeden tahrîr-i iktizâ eylemeğın mukayyid olunan ma'rifetiyle kal'a-i mezbûre yerli neferâtının cemâ'atine cemâ'at yoklandı. Nâ mevcûd defteri ve nâ mevcûd noksânlarına ve müceddeden tekmîli iktizâ eden iki bin beş yüz yetmiş altı nefer ol havâliye ifnâ'-i ömr ile serhâd ahvâline kıyâm-ı tâam tahammül eylemiş ağalar ve ihtiyârlar bulundurup istisâre ve ma'rifetleri amel-mânde ve pîr ve sabî makûlesi olmayup cenk ve çeri ve zırh ve harbe kâdir tâmmü's silâh tüvânâ serhâd yiğitlerinden cem' ve yevmiyeden nâ mevcûd olan birûn neferine tekmîl olunca müceddeden tahrîr iktizâ iden neferâtı cem' el-yevm onar akçe tevcîh ile kal'a-i mezbûrda olan cemâ'atlerin zabitlerine nefer olmak üzere bi't-tamâm tahrîr ve mevcûd ve ilhâk idüp nizâm virilmek bâbında hatt-ı hümâyûnum ile fermân-ı âlî-şânım sâdir olmağın vech-i meşrûh emr-i şerîf için tezkire virildi.

Fî 12 Muharrem Sene 1111

40. s.19/hk.2

Kamaniçe muhafızı Kahraman Paşa'ya, çeribaşı vekiline ve Niğbolu beylerbeyi İbrahim'e:

Turla suyuna varıldığında yoklanacak sallar için gereken çivilerin Kamaniçe kalesi cebehânesinde bulunan ham demirden temin edilmesi hakkında.

Kamâniçe muhâfızı vezîr Kahraman Paşa'ya hüküm ki, ve cebecibaşı vekîline kal'a-i mezbûr tahliyesinde me'mûr olan Niğbolu beğlerbeğisi İbrâhîm *dâme ikbâlühûya* ve Boğdan voyvodası

Sıhhât-ı avâkıb bi'l-hayr Turla suyu kenârına varduklarında yoklanacak sallar için mismâr iktizâ eylemekden ihtimâli olmağın ve Kamâniçe Kal'ası cebehânesinde mevcûd olan âhen-i hâmdan yanlarında olan demürcü ocağına iktizâsı mertebe envâ'ından mesâmîr kat' ittirülmek lâzım gelmişse kifâyet mikdârı âhen-i hâm virüp ve ne mikdâr virmiyor ise mîr-i mîrân mûmâ-ileyhden temessük olup hıfz eylesiz deyû fermân-ı âlî-şânım sâdır olmağın şurûtuyla emr-i şerîf tezkire virildi.

Fî 12 Muharrem Sene 1111

41. s.20/hk.1

Kaptan Paşa'ya:

Ağrıboz kalesine gidecek barutun çektirir gemilerle birkaç defada nakl edilebileceği, Nusayrî korsanlarına karşı dikkatli olunması hakkında.

Vezîrüm Kapudân Paşa'ya hüküm ki ;

İnşâ'a'llahü te'âlâ seddü'l-bahîrin Eğriboz Kal'asına gidecek barut ümerâ-i deryadan nim Ahmed *dâme izzihûnun* çektirir sefinesi ile nakli fermân olmuş idî iken bu def'a nakli mümkün olmayup beher hâl birkaç def'a için nakîl olunabilür. Bu sûretten korsan keferesi kabilinden Nusayrî gâ'ilesi ber taraf olunmak için mirî mûmâ-ileyh seninle haberleşüp zikr olunan barutun nakli husûsunda ümerâ-i topcu-yu deryânun her ne ise üç olan ve kemâl-i mukayyidât ile hareket eylemek için mezbûr serdâr ve sen dahî münâsib gördüğün vech üzre bir gün evvel nakîl ve avn-ı hakk ile sâlimen isâl ve kal'a-i mezbûra teslim ittirmekten bezl müddetinde eylemek bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmağın şurûtla emr-i şerîf için tezkire virildi.

Fî 12 Muharrem Sene 1111

42. s.20/hk.2

Balıkesir kadısına:

Ayas, Kınık ve Berendi'de sakin İfrâz-ı Zûlkadirriye cemâati'nin iskan olunacakları Balıkesir havalisine gitmemeleri hakkında.

Bâlıkessir kâdîsına hüküm ki;

Ümmî Sultân *dâmet ismetühâ'nun* kethudâsı olan Ahmed kethudâ *zîde mecdühû* Divân-ı Hümayûn'uma arz-ı hâl idüp sultân-ı müşârun-ileyh hazretlerinin hâsslarından İfrâz-ı Zülkadirriye hâssları re'âyâlarından Anâmaslu “?” cemâ'ati re'âyâsı kadîm cemâ'atlerine varılan ulûfe olmak üzere Ayas ve Berendi ve Kınık kazâlarına sâkin iken hâliyâ Bâlıkessirin havâlîlerinden göçüp mukaddemâ iskâna fermân olunan mahâlle varmayup ol havâlîde olmaları ile mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim recâ eylemeğin Hazîne-i Âmiremde mahfûz Başmuhâsebe defterlerine nazar olundukda zikr olunan Anâmaslu cemâ'at-i İfrâz-ı Zülkadirriye'm mukâta'sına tâbi' Ayas ve Kınık kazâlarında sâkin re'âyâların bundan akdem iskân itmek için birkaç def'a emr-i şerîf sâdır olunduğu tezkire olunup arz olundukda derkenâr mücebince hükm virile deyû fermân olmağın emr-i şerîf için tezkire virildi.

Fî 10 Muharrem Sene 1111

43. s.20/hk.3

Bosna valisi vezir Halil Paşa'ya:

Bosna sınırını yenileyecek silahdar ağası Osman'ın yanında bulunan iki yüz adamıyla hizmet edeceği, bunların ihtiyacı olan zahirenin Srebreniçe tuzlaları malından karşılanması hakkında.

Hâliyâ Bosna vâlîsi vezîr-i mükerrem Hâilil Paşa'ya hüküm ki ;

Bosna'da tecdîd-i sınıra me'mûr olan İbrâhîm ve sâbıkâ silahtar ağası Osman *zîde mecdühûmâ'nun* yanlarında mecmu' iki yüz adam mikdârı ancak vardır. Bunları itmâm-ı hizmet idünce zımmetleri görülmek lâzım olup lâkin müddet-i muktesibleri ne mikdâr olacağı ma'lûm olmadığından zahîrelerinin mikdârı dahî ma'lûm olmak mümkün olmağla ancak me'mûr olundukları hıdmetleri esmâ' bulunca itmâm mikdârına göre her ne mikdâr zahîre iktizâ ider ise lâzım gelen bahâları yüz on bir senesi Srebreniçe (Silik) ve memlehâları mukâta'a malından virilmek üzere münâsib olan kazâlardan mübâya' ve nakli için dahî iktizâ iden kömür bârgîrlere yevmiye kırkar çürük akçe ücret virilmek üzere lüzûmu mikdârı kömür bârgîrleri ihrâc ve anın dahî ikizâ iden mekkârî akçeleri sene-i mezbûra mahsûb olmak üzere mukâta'a-i mezbûre malından virdirilüp ve hüccet-i şer'iyeye olmak üzere mübâya'sı ve kömür bârgîrleri ihrâc için

emr-i şerîf virilmek bâbında telhîs olunup arz olundukda telhîs-i mûcebince hüküm virilmek fermân-ı âlî sâdır olmağın şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 13 Muharrem Sene 1111

44. s.21/hk.1

Bâlâ'da mestûr olan meşrût üzre bir kıt'a havâle emr-i şerîf dahî yazılmak için tezkire virildi.

Fî 13 Muharrem Sene 1111

45. s.21/hk.2

Erzurum valisine:

Erzurum eyaleti Karahisar-ı Şarkî sancağında bulunan zuemâ ve erbâb-ı tımârın bin yüz on senesi bedeliyyelerini Abaza kâfirleri üzerine sefer olacağından ödemek istememeleri hakkında.

Erzurum vâlîsine hüküm ki ;

Erzurum eyâletinde vâki' Karahisar-ı Şarkî sancağı zu'emâ ve erbâb-ı tımâr bin yüz on senesine bedeliyyeleri mâlî bi'l-cümle umûr-u mühimme masârifi için bundan akdem havâle olunup devr-i Bâğçe-i Hümâyûn'a îrâd husûsunda kayd olunup kendü eyâlet-i mezbûre zu'emâ ve erbâb-ı tımârı bir hâlâ Abâza ve yerel kefereleri üzerine sefere me'mûr olunmuştur deyû üzerlerine edâsı lâzım gelen bedel mallarından edâda muhâlefet üzre olmayup mâl-ı mirîye mu'attal kıldığı sen ki vezîr müşârun-ileyhsin i'lâm eylediğün ecilden imdi mezbûrların me'mûr oldukları hizmet kendü eyâletleri hâriç olup bu bahâne ile bedellerin edâda i'tibârları yerinde olmayup üzerlerine edâsı lâzım gelen bedel mâlları edâ eylemeleri müzâyaka olmağla bir dürlü gadr ve bahâne ittirülmeyip mukaddemâ virülen fermân mûcebince yerli yerinden talep ve tahsîl olunmak üzre emr-i şerîf tahrîri bâbında arz ve telhîs olundukda telhîs-i mûcebince virile deyû fermân-ı âlîşân sâdır olmağın vech-i meşrûh üzre Mâliyyeden emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 14 Muharrem Sene 1111

46. s.21/hk.3

Erzurum valisi ve Amasya kadısına:

Amasya gümrük mukâtaasının kendisine verilmesini isteyen Erzurum valisi Abdülbâki Paşa'nın eski kethüdası Hasan'ın arzı üzerine adı geçen mukâtaanın kendisine deruhde edilmesi hakkında.

Erzurum vâlîsine ve Amasya kâdîsına hüküm ki ;

Sâbıkâ Erzurum vâlîsi vezîr Abdülbâki Paşa'nun sâbıkâ kethudâsı Hasan zîde *mecdühü* arz-ı hâl sunup bin yüz tokuz senesine mahsûb olmak üzere Amasya gümrük mukâta'ası kendüye der-uhde ve berât-ı âlîşân virilüp mukâta'a-i mezbûre mirîmizin hâss-ı hümayûnu olup mîr-i mîrânın bir vechile alâka ve müdâhale yoğiken Amasya Paşa'sı mukâta'a-i mezbûre mîr-i mîrân hâssıdır deyû zabt idüp kendüye ve mirîye gadr eylemekle Başmuhâsebe ve Defterhâne'den derkenâr olunup gümrük-i mezbûr rüsûmâtndan sene-i mezbûrede paşa-yı mûmâ-ileyhin alduğu kendüye kibr ve elvirilmek bâbında emr-i şerîfim virilmek bâbında inâyet recâ eylemeğin Hazîne-i Âmirem'de mahfûz olan Başmuhâsebe defterlerine nazar olundukda Amasya gümrüğünün tevâbi' ile senede altı yüz on guruş malı olup bin yüz tokuz senesinde vâki' mart ibtidâsından yüz on mart ibtidâsına gelince zabt eylemek üzere mûmâ-ileyh Hasan'a der-uhde ve berât virilüp ve mukâta'a-yı mezbûresi için dahî yigirmi üç bin yedi yüz altmış akçe teslim-i hazîne idüp ve mukâta'a-i mezbûre toksan tokuz senesinden beru nâ fûrûht olmağla sene-i mezbûrdan yüz tokuz senesine gelince hâsıl olan mâldan ketm cem' ve tahsîl eylemiş ise yine mûmâ-ileyh Hasan ma'rifet-i mübâşirinle kabz ve tahsîl ittirile deyû emr-i şerîf dahî virildüğü derkenâr olmağın derkenârı mücebince amel olunmak bâbında fermân sâdır olmağın şurûtluya emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 13 Muharrem Sene 1111

47. s.22/hk.1

Edirne Sarayodası karyesinde bulunan Kâdirîler tekkesinde bulunan fukaranın nafakasını karşılayan Sulehâ vakfi Süleyman Paşa tarafından idare edilirken, İbrahim Paşa'nın hakk iddia etmesi hakkında.

Nişân-ı Hümayûn yazıla ki ;

Edirne'de vâki' Sarayodası kurbunda Kâdirîler tekkesinde sâkin tarîk-i Kâdirîyye fukarâsı Rikab-ı Hümayûn'uma arz-ı hâl sunup Vize sancağında Hasköy nâhiyesinde Yunalık nâm kâryenin öşrü Suluyânî “?” Süleyman Paşa ve Sulehâ' vakfi

ve rûsûmât-ı ve tımâr iken hâssa-i Sulehâ' İbrâhîm Paşa vakfından olmak üzere tekke-i mezbûre fukarâsının nafaka ve kisve bahâları için mukayyıt olup ancak tımâr tarafından dahîl olmağla fukarâyâ gadr olundu deyû i'lâm ve inâyet recâ itmeleriyle Defterhâne-i Âmirem'de mahfûz olan defter-i icmâl ve mufassal dirlik ve ruznâmçe-i mürâca'ât oldukda karye-i merkûmenin vech-i meşrûh üzere rûsûmât-ı tımârın ve öşrü Suluyânî Süleyman Paşa ve sulehâ' vakfı olup İbrâhîm Paşa'nun kat'en ulûfesi olmayup ve lâkin subaşı yazılan hâssa-i sulehâ' Başmuhâsebe ve Anatoli muhâsebesinde ve küçük evkâfda kimesnenin üzerinde olmamağla merhamete kârye-i mezkûrenin öşr havâssından ta'yîn olunan hâssa-i sulehâ' Sarayodası kurbunda vâki' Kâdirîler tekkesi fukarâsı zemâ'im olmak üzere müceddeden Başmuhâsebe'ye kayd olunup berât virülmek bâbında yüz on bir Muharrem'inin onuncu gününde ruûs-ü hümayûn virilmekle mücebince berât-ı şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 13 Muharrem Sene 1111

48. s.22/hk.2

Belgrad muhafızı Ali Paşa'ya:

Belgrad anbarlarından kapıkulu ve yerli neferâta günlük ve aylık olarak verilecek un, ekmek ve buğdayın neferâtın hizmetlerine göre verilmesi hakkında.

Belgrâd muhâfızı vezir-i mükerrem Ali Paşa'ya hüküm ki ;

Belgrâd anbarlarından yevmiyye ve şehriyye ta'yîn olan gerek kapıkulu ve gerek yerlü neferâtının aynî nân ve dakîk ve hintaları irsâl olunan memhûr ve mumzâ sûret-i defter mücebince defterde ta'yîn ve tasrîh olunduğu vech üzere virdirilüp tarihleriyle tashîh olunduğu üzere virilmesi iktizâ idenden ziyâde ta'yîn virilmiş var ise bundan sonra alacaklarına mahsûb idüp hizmette iktizâsı ile virilen ta'yînâtın dahî ale'l-umûm yevmiyyeleri virilmeyüp müddet-i hizmetlerine göre virüp hizmette kat' eylesin ve defterden ziyâde kimesneye ta'yîn virmekten ihtirâz idüp itlâf ve isrâfından ziyâde ictinâb eylesin deyû fermânum olmuştur şurûtle emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 14 Muharrem Sene 1111

49. s.23/hk.1

Belgrad Kalesi mühimmatı için Filibe ve Tatarbazarı kazalarından alınan mühimmatın nakledileceği arabaların ücretlerinin mübaşir tarafından sahiplerine ödenmesi ve mühimmatın Belgrad cebehanesine teslim edilmesi hakkında.

İşbu sene-i mübârekede Belgrâd Kal'ası mühimmâtı için Filibe ve Tâtârbâzârı kazâlarından mübâyâ'a ve Belgrâd'da irsâli fermân olunan Cebehâne-i Âmire mühimmâtı beş yüz otuz dört kantâr olup her on kantârı bir arabaya tahmîl olunmak üzere elli üç kıt'a araba tedârik ve ihrâcî mühimm ve muktezî olmağla her bir arabasına Belgrâd'a varınca on dörder guruş ücretleri havâle olunan emvâlden mübâşirî yedinden tamâmen ashâbına virilmek üzere zikr olunan kazâlardan elli üç kıt'a öküz arabaları ihrâc ve mühimmât-ı mezbûru tahmîl ve fermân olduğu üzere bir gün evvel Belgrâd'a nakîl ve irsâl ve teslîmi cebehâne itdirdesiz deyû başka başka iki kıt'a emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 15 Muharrem Sene 1111

50. s.23/hk.2

Bağdad Kalesi için Samakov kazasında satın alınan mühimmatın nakledileceği arabaların ücretlerinin sahiplerine ödenmesi ve mühimmatın Belgrad kalesine nakli hakkında.

İşbu sene-i mübârekede Belgrâd Kal'ası mühimmâtı için Samakov kâzasından mübâyâ'a ve Belgrâd'a irsâli fermân olunan Cebehâne-i Âmire mühimmâtı yedi yüz yigirmi iki buçuk kantâr olup her on kantârı bir arabaya tahmîl olunmak üzere yetmiş iki kıt'a araba tedârik ve ihrâcî mühimm-i muktezî olmağla her bir arabasına Belgrâd'a varınca on üç guruş ücretleri havâle olunan emvâlinden mübâşiri yedinden tamâmen ashâbına virilmek üzere zikr olunan kazâlardan yetmiş iki kıt'a öküz arabaları ihrâc ve mühimmât-ı mezbûru tahmîl ve fermân olduğu üzere bir gün evvel Belgrâd'a nakîl ve irsâl ve teslîm-i cebehâne itdirdesiz deyû başka başka dört kıt'a emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 15 Muharrem Sene 1111

51. s.23/hk.3

Belgrad muhafızı Ali Paşa'ya:

Belgrad kalesi karşısında inşa edilecek ada palangasında görev alacak mustahfiz ve azeplerin tahriri hakkında.

Belgrâd muhâfızı vezir-i mükerrerem Ali Paşa'ya hüküm ki ;

Belgrâd'ın kal'a-i dîrîn mukâbelesinde müceddeden binâ olunan ada palangasının muhâfazası için kırk nefer mustahfiz ve otuz nefer azep ki cem'an yetmiş neferin ma'rifetiyle müceddeden tahrîr olunup Belgrâd mukâbelesine kayd olunmağla Başmuhâsebe'ye kayd olunmak için ale'l-esâmî iki kıt'a defter göndermişsin. İmdi bundan akdem burdan yeniçeriyân neferâtından yüz nefer Tuna yerli mustahfizân neferâtından dahî yüz nefer ki zâbitleriyle iki yüz nefer mukaddemâ ta'yîn olunup hâlâ ada-i mezbûre muhâfazasında olmak üzere mukayyid olup bu def'a lüzûm-u iktizâyla olmak üzere tahrîr eyledüğün yetmiş neferin ancak bir neferi kırk akçe ile dizdâr ta'yîn ve dizdârdan mâ'adâ zâbitân yazılmayup cümlesi yevmi otuz akçe ile te'hîr olmak üzere bu neferler dahî inşâ'allâhü te'âlâ bundan sonra tahrîr ve tekmîl olacak neferâda mahsûb olmak şartıyla ve mukaddem olan cemâ'atlerden her kangı cemâ'ate ilhâk olunmak münâsib ise senin ve re'yinle havâle olunup kangı cemâ'atin zâbitlerine nefer olmak münâsib görürsen ta'yîn ve zimmetlerine ilhâk ve berâtları icrâsı için müfredât üzere ale'l-esamî defterde irsâl idesiz deyû telhîs mücebince fermân-ı âlîşân sâdır olmağın şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 14 Muharrem Sene 1111

52. s.24/hk.1

Maraş beylerbeyine ve kadısına:

Maraş defterdarlığı mukâtaasının bin yüz sekiz Mart başından itibaren adı geçen Abdi ve Mîr Ali 'ye ortak olarak tevcih edilmesi hakkında.

Maraş beğlerbeğine ve kâdîsına hüküm ki ;

Kıdvetü'-emasîli ve 'l-akrân Abdî zîde kadruhû arz-ı hâl idüp vilâyet-i Maraş defter kethudâlığı mukâta'ası bin yüz sekiz Mart ibtidâsından zabt eylemek üzere mîr Ali nâm kimesne ile iştirâken bin beş yüz on guruşa mu'accele ile te'bîden mâlikâne kendülere tevcih ve berât vormeyüp mu'accesesi olan meblâğ-ı mezbûr yüz sekiz ve tokuz ve on senelerinin bi't-tamâm malı ve mu'tâd üzere kalemiyyesin virüp mezbûr mîr Ali mu'accele ve malı virildi ve kalemiyyeden kendüye isabet iden nısf mu'accele ve

malı virildi ve kalemiyye virmeyüp karâr-ı ayniyyet idüp bundan mâ'adâ hüccet-i şer'riyye mücebince tokuz bin üç yüz elli guruş dahî hakkı olup ânı dahî edâ itmiş iken tarafından ba'zı kimesneleri vekîl idüp ve mukâta'a-i mezbûrenin hissesine isâbet iden zabt ve re'âyâdan cebren ve kahren tahsîl ve bu vechile kendüye ve re'âyâ fukarâsına cevri ve te'addîsi olmağla mukâta'a-i mezbûrenin mu'accele ve üç senelik mâlî virildi ve kalemiyyeden nısf hisseli ve hüccet-i şer'riyye ile zimmetinde olan akçe bi't-tamâm kendüye edâ vü teslîm idüp ümerâ-i hizmet eylemedikçe mukâta'a-i mezbûrun mahsûlât ve rüsûmâtına müdâhale ittirilmemek bâbında emr-i şerîfîm virilmek bâbında istid'â-yı mâyet eylemeğın Hazîne-i Âmirem'de mahfûz olan Başmuhâsebe defterlerine nazar olundukda mukâta'a-i mezbûrun senede yüz üç bin dört yüz yigirmi dört akçe malı olup bin yüz sekiz senesi Mart ibtidâsında zabt eylemek üzere iştirâken ber-vech-i te'bîden mâlikâne-i mezkûrun Abdî ve mîr Ali'ye der-uhde ve mâlikâne berâtı virilüp ve yüz sekiz ve tokuz ve on senelerinin mu'accele malı olan üç yük on bin altı yüz yetmiş altı akçe mezkûr Abdî mîriyile tamâmı teslîm-i hazîne ve kalemiyye Abdî'ye dahî edâ olunmağla yedine suret-i mirîye virmeyüp ve mâlikâne mutasarrâflarından mâlî ve kalemiyyesin virmeyüp her senede tamâmında hesâbıbın görmeyenlerin mutasarrıf oldukları mukâta'ât fukarâ âherden talebine fûrûht olunmak üzere fermân-ı âlî-şânım sâdır olunduğu derkenâr vech-i meşrûh üzere mahâllinde hizmet şartıyla gönderüp mezkûr Abdî'nin oğlu evlâ olacağı müddetde edâ-i deyn idince onun dahî hissesi (?) tarafından zabt olunmak için arz i'lâm eylemek için emr-i şerîf virilmek telhîs olundukda mücebince amel olunmak bâbında fermân-ı âlîşân sâdır olundu. Şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için işbu tezkire virildi.

Fî 16 Muharrem Sene 1111

53. s.25/hk.1

Sadâret kaymakamına ve defterdar vekiline:

Karakaşoğlu Kemal Bahrûdî'nin Mısır'dan getirdiği tuğralı altını alıp yolcu ve kapı kethüdasına teslim etmesi hakkında.

Âsîtâne-i Sa'âdet kâyim-makâmına ve defterdâr vekîline hüküm ki ;

Sâbıkâ Mısır vâlîsi vezîr Hüseyin Paşa tarafından Karakaşoğlu Kemâl Bahrûdî Mısır'da bin adet tuğralı altın alıp İstanbul'da Vâlîde Hanı'nda sizinle ileynâ Bahrûdî'den yolcu ve kapı kethudâsı Ali zîde mecdühûya teslîm olmak üzere yolcu

temessükü virmekle imdi memhûr yolcu temessükü mücebince sefûr Bahrûdî'den bi't-tamâm tahsîl idüp ber-vech-i müsâra'at der-i devlet medarîma irsâl ve Hazîne-i Âmirem'e teslim ittirmekle bezl-i iktidâr eylesiz deyû fermân-ı sâdır olmağın şurutuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 15 Muharrem Sene 1111

54. s.25/hk.2

Sadâret kaymakamına ve defterdar vekiline:

Mısır valisi Hüseyin Paşa tarafından gönderilen zahirelerden kahvenin değerinin kapı kethudası Hasan'ın devlete olan borcu olarak alınması hakkında.

Âsitâne kâyim-makâmına ve defterdâr vekîline hüküm ki ;

Bundan akdem Mısır vâlisi vezîr-i mükerrer Hüseyin Paşa tarafından gelüp ve taraf-ı mirîden fûrûhtu fermân olunan zehâyîrden yedi fırk kahve bahâsı olmak üzere kapu kethudâsı vekîli el-hacc Hasan tokuz yüz toksan bir gurus kabz eyledüğün gelen defter-i atık olup müşârun-ileyhin mirîye olan deyn için tahsîli lâzım gelmekle meblağ-ı mezbûr merkûm el-hacc Hasan'dan tahsîl olmak bâbında fermân-ı âli sâdır olmağın emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 14 Muharrem Sene 1111

55. s.25/hk.3

Âsitâne kaymakamına ve defterdar vekiline:

Mısır valisi Hüseyin Paşa'nın oğlu tarafından Âsitâne'ye getirilen kahve, şeker ve pirincin satışı hakkında.

Âsitâne kâyim-makâmına ve defterdâr vekîline hüküm ki ;

Mısır vâlisi vezir-i mükerrer Hüseyin Paşa'nun gânim oğlu kalyon ile Âsitâneye gelüp zahîre emîni Furansuz “?” elçisi tarafına dâhil olacak iki kantâr kahve ve iki kantâr şeker yüz elli kîle pirinç mirî tarafından fûrûhtu fermân olunan zahîrenin içinden ma'an ahz olunup kendüye dâhil olmadığı mikdârı i'lâm eylemekle Âsitane'de kapu kethudâsı vekîli ma'rifetiyle zehâyîr- i mezkûreden kalmak üzere emr-i şerîf gönderilmiş idi. Lâkin zikr olunan zehâyîri fûrûht olunmuş olunmağla ocaklıkları olmamağla iki kantâr kahve ve iki kantâr şeker yüz elli kîle pirinç hâlâ Âsitane'ye gelen

Kılâr-ı Âmire ocaklık zahîresinden virilmek için emr-i şerîf tahrîr için işbu tezkire virildi.

Fî 15 Muharrem Sene 1111

56. s.25/hk.4

Âsitâne kaymakamına ve defterdar vekiline:

Mısır valisi Hüseyin Paşa'nın hemşiresi ile birlikte İskenderiye ağası Ali, kethüdâsı Yusuf'un kethüdâsı Salih ve İskenderiye gümrükçüsü İsmâil'in Mısır'dan gelen kalyonla İstanbul'a geldiklerinde mübaşir eşliğinde huzura getirilerek sorgulanmaları hakkında.

Âsitâne kâyim-makâmına ve defterdâr vekîline hüküm ki ;

Mısır vâlisi Hüseyin Paşa'nun hemşiresi süvâr olup Âsitane'ye gelen kalyon ile İskenderiye Ağası Ali ve kethüdâsı Yûsuf'un kethüdâsı Sâlih İstanbul'a gelüp ve İskenderiye gümrükçüsü İsmâ'îl dahî ol kalyonda ma'an geldüğün haber virirler mukaddemâ tevâtür bulup tefahhusu fermân buyrulan ahvâllerinin tecessüsü mes'ûlâtı için mezbûrların bu tarafa ihzârı lâzım gelmekle mübâşir ma'rifetiyle mezbûrların ihzârları için fermân-ı âlî sâdir olmağın şurûtuyla tezkire virildi.

Fî 15 Muharrem Sene 1111

57. s.26/hk.1

Diyarbakır valisine, kadısına ve voyvodasına:

Diyarbakır voyvodalığı kalemlerinden Amid kazasında bulunan Hatuniye ve Sakık köyleri ile Selmân, Cemâleddin, mezrâ-i Şeyh Matar ve kurâ-i Baytâr köy ve mezrâlarının mâlikâne mutasarrıfı olarak Seyyid Mehmed ve Seyyid Abdurrahman'a berat verilmesi hakkında.

Diyârbekir vâlisine ve kadîsına ve voyvodasına hüküm ki ;

Seyyid Mehmed arz-ı hâl sunup Diyârbekir voyvodalığı aklâmından Garbî Amîd nâhiyesinde vâki' Hatuniye ve Sakık nâm kârîye malından beher sene voyvodalara virilmek ve te'bîden mâlikâne mutasarrıf olmak üzere kendüye der-uhde ve bin yüz on Zî'l-kâ'de'sinin yiğirmi ikinci gününde mâlikâne berâtı virilüp ve yine voyvodalık-ı

mezbûr aklâmından Berazi nâhiyesine tâbi‘ Salman ve Hamal Elrin ma‘ mezra‘-i Şeyh Matar ve kurâ-i Beytâr nâm kurâ ve mezra‘ ve hazîne malından beher sene voyvodalara virilmek te‘bîden mâlikâne mutasarrıf olmak üzere kendüye der-uhde ve yüz on bir Muharremi’nin onuncu gününde mâlikâne berâtı virilüpve lâkin voyvodalık-ı mezbûrun berâtların tarihleri mücebince yüz on senesine mahsûb olmak üzere voyvoda olan kendü köylerinden mezbûrun mâh-ı zabt-ı Mart ibtidâsında zabt eyletdirilüp âhere müdâhale ittirilmemek bâbında emr-i şerîfim hatt virilmek recâ itmeğin Hazîne-i Âmirem’de mahfûz olan Başmuhâsebe defterlerine nazar olundukda Diyârbekir voyvodalığı aklâmından Amid kâzasında vâki‘ Hatuniye ve Sakık nâm kârıye beher sene Diyârbekir hazînesi defterleri mücebince beher sene virülegelen maldan beher sene voyvodalara virmek ve te‘bîden mâlikâne mutasarrıfı olmak üzere mezkûren Seyyid Mehmed ve Seyyid Abdülrahmân nâm kimesnelere der-uhde ve bin yüz on Zi’l-kâde’sinin yiğirmi ikinci gününde berât virilüp ve yine voyvodalık-ı mezbûr aklâmından Berâzî nâhiyesinde vâki‘ Selmân ve Cemâleddin ma‘ mezra‘-i Şeyh Matar ve kurâ-i Baytâr nâm kurâ mezrâri‘ dahî beher sene Diyârbekir hazînesi defterleri mücebince virilü gelen mâldan beher sene voyvodalara virilmek ve te‘bîden mâlikâne mutasarrıf olmak üzere Seyyid Mehmed ve Seyyid Abdurrahmân ve Ahmed nâm kimesnelere der-uhde ve bin yüz on bir Muharrem’inin on üçüncü günü mâlikâne berâtı virilmekle derkenâr olundukda berâtı mücebince zabt eylemek fermânum olmağın şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak bâbında tezkire virildi.

Fî 17 Muharrem Sene 1111

58. s.26/hk.2

Aydın ve Saruhan muhassılı Nasuh Paşa’ya:

Nasuh Paşa’nın bin yüz dokuz senesi mukâtaatından ve yüz on senesi avâriz-ı nüzûl mallarından kabz ettiği mikdarını mübaşir Ömere teslim etmesi hakkında.

Aydın ve Saruhan muhâssılı olan Nasûh Paşa’ya hüküm ki ;

Sâbıkâ Aydın ve Saruhan muhâssılı olan Seyyid Ahmed Paşa Edirne’de Divân-ı Hümâyûn’uma arz-ı hâl idüp bin yüz tokuz senesi ve mukâta‘atından yüz on senesi avâriz-ı nüzûl mallarından mültezim zimmetlerinde olan akçelerden sen ki Aydın muhâssılı Nasûh Paşasın ne mikdâr akçe kabz eylemiş isen mûmâ-ileyhin tarafından kabza me’mûr olan adamın Mustafâ ve mübaşir Ömer’e makbuz mertebesinde teslim

eylemek üzere emr-i şerîf virilmek bâbında mâyet recâ eylemeğin imdi Başmuhâsebe'ye kayd olunan memhûr defterlerinden hâriç ise ma'rifeti şer'le makbuz mertebesinde teslîm eyleye deyû fermân-ı şerîf sâdir olmağın emr-i şerîf yazılmak için iş bu tezkire virildi.

Fî 18 Muharrem Sene 1111

59. s.27/hk.1

Diyarbakır valisine ve kadısına:

Diyarbakır voyvodalığı kalemlerinden olan köylerden Karakeçi ve Eğin köylerinin müzâyede ile Ebubekir ve monlâ Mustafa'ya verilmesi, monlâ Mustafa'nın ölümü üzerine hissesinin yarısının tekrar babası elhacc Derviş'e tevcih edilmesi diğer yarısının Ebubekir'de kalması hakkında.

Diyârbekir vâlisine ve kadısına voyvodasına hüküm ki ;

Amid kadısı Mevlâna Mehmed arz gönderüp bundan akdem Diyârbekir voyvodalığı aklâmı kurâ ve mezari' nin hatt-ı hümayûn-ı şevket makrûnum mücebince ber-vech-i mâlikâne fûrûhtuna me'mûr olan Dergâh-ı Mu'allâm kapucu başlarından Abdülkâdir voyvodalık-ı mezbûr aklâmı kâryelerinden senede yüz altmış beş guruşun mal-ı mirîsi olan Karakeçi ve Eğin nâm kâryeleri mecmu' Nâs ve Seref Sultâniye'de kerrâren ve merrâren müzâyede ve ragabâtı müte'âtif olup iki yüz guruş mu'accele ile Ebûbekir ve monlâ Mustafâ üzerlerine karâr karârdâd oldukları mezbûr kâryelere mukaddemâ dimosiyet üzere mutasarrıf olan Seyyid Ali'ye arz ve teklif oldukda ibâ'ü i'tirâz idüp kabul itmeyüp hüsn-i recâsıyla kasr-ı-yed itmekle yedlerine arz virüp üzerlerine mâlikâne kayd ve berâtı virmeyüp bir sene zabt eyledikten sonra mezbûr monlâ Mustafâ fevt ve nısf hissesi mahlûl ve müzâyede olundukda iki yüz altmış beş guruş mu'accele ile babası el-hacc Derviş üzerinde karârdâd olunmağla arz virilüp Âsitâne-i Sa'âdet (?) tekrâren müzâyede ve otuz beş guruş ziyâde zam olunup üç yüz guruş mu'accele ile merkûm el-hacc Derviş'e tevcih ve mâlikâne berâtı virilüp iki sene zabt ve mirî ve kalemiyyesin voyvodalara teslîm iderler iken mezbûr Seyyid Ali merkûmân Ebûbekir ve Elhâc Derviş'e takdimden nizâ'adan hâli olmayup ta'ciz eyledüğün sikâtdan cemm-i gafir ve cemm-i kesîr her virdiklerinde mezbûr kâryeler kâryeleri mezkûrdan Ebûbekir ve Elhâc Dervişe yedlerinde olan berât-ı âlişan mücebince zabt itdirilmeyüp mal-ı mirî ve kalemiyyesi tevzi'ine me'mûr olanlara

teslîm eylediklerinden sonra mezbûr Seyyid Ali ve âherdan bir ferd müdâhale ittirilmemek bâbında emr-i şerîfim recâ eylediklerinde Hazîne-i Âmirem'de mahfûz olan Başmuhâsebe defterlerine nazar olundukda Diyârbekir voyvodalığı aklâmından Amid kâzasında vâki' zikr olunan Eğin ve Karakeçi nâm kâryeler Diyârbekir hazînesi defterleri mûcebince virile gelinen mâlî beher sene voyvodalara virmek ve te'bîden mâlikâne mutasarrıfı olmak üzere fûrûhtuna me'mûr olan Abdülkâdir Ağa'nun arzı mûcebince iki yüz guruş mu'accele mukâbelesinde mezkûrlardan Ebûbekir ve monlâ Mustafâ'ya iştirâken der-uhde ve bin yüz yedi Zî'l-kâ'de'sinin birinci gününde mâlikâne berâtı virilüp bâde mezkûr Mustafâ fevt olduğu, hissesi mahlûl olmağla mahlûlünden nısf hissesi üç yüz guruş mu'accele mukâbelesinde Derviş nâm kimesneye tevcîh olunup beher sene Diyârbekir hazînesi defterleri mûcebince virile gelen mâldan voyvodalara virilmek üzere hatt-ı hümâyûn mûcebince te'bîden mâlikâne mutasarrıfı olunmak için 1109 Zî'l-kâ'de'sinin ikinci gününde mâlikâne berâtı virilüp ve kârye-i mezbûrun bakî nısf hissesi Ebûbekir üzerinde olduğu derkenâr olundukda mûcebince zabt ittirilmeyüp Seyyid Ali ve bir ferd dahîl idilmeyüp ider ise ism-i resmleriyle arz olunmak bâbında fermân-ı sâdır olmuştur şurûtuyla emr-i şerîf yazılmağa işbu tezkire virildi.

Fî 18 Muharrem Sene 1111

60. s.28/hk.1

Erzurum kadısına ve Erzurum Maliye defterdarına:

Erzurum sakinlerinden Mehmed'in Çıldır Mağmervân sancağında Kocabaş nahiyesinde kendi imkanlarıyla bir bakır madeni açtırıp Erzurum defterdarı ma'rifetiyle işletmesi hakkında.

Erzurum kadısına ve Erzurum Mâliyye defterdârına hüküm ki ;

Erzurum sâkinlerinden Mehmed *zîde kadrihû* Divân-ı Hümâyûn'uma arz-ı hâl sunup Çıldır eyâletinde Mağmervân Sancağında Kocabaş nâm kâryede ve etrâf nâhiyelerden nühâs ma'deni zuhûr ve kendü malı ile masârif görüb ve bulunan yerlerdekine mâni' olmamak için açturup ve her ne hâsıl olur ise Erzurum defterdarı ma'rifetiyle ve ma'rifet-i şer'le defter ve arz ve i'lâm ittirilmek üzere bundan akdem

yedine emr-i şerîf virilüp lâkin ma'den-i mezbûr yine livâ'-î mezbûrede Baroz ve Evlin ve Bekli nâhiyelerinden başka isim ile ma' ba'zı kimesneler müdâhale itmeleri ma'den-i mezbûra ihlâlî bâ'is olmalarıyla men' u def' olunmak bâbında yine Erzurum sâkinlerinden İsmâ'îl *zîde kadrihû* ile zabt ittirilüp bir ferde te'addî ittirilmemek için emr-i şerîf virilmek bâbında inâyet recâ eylemeğin Hazîne-i Âmiremde mahfûz olan Başmuhâsebe defterlerine nazar oldundukda livâ'-i mezbûrede Kocabaş nâm kâryede zuhûr iden ma'den-i nühâs demürde muktedir ma'lûm olmağla mezkûr Mehmet *zîde kadrihû* kendü malı ile açdurup ve Erzurum defterdârı ma'rifetiyle işletdürüp ba'de'l-masraf her ne zuhûr ider ise ma'rifet şer'le defter ve arz olundukdan sonra başka mukâta'a olunmak üzere emr-i şerîf virildüğü derkenâr olunup arz olundukda derkenâr olunan ma'den mukaddemâ fermân olunduğu üzere merkûm Mehmed kendi malıyla açturup ve Erzurum defterdârı ma'rifetiyle işletdirüp her ne zuhûr ider ise ma'rifet-i şer'le defter ve arz oluna nâm-ı diğere bir ma'dene bilâ fermân âhere ta'aruz eyleme için bundan gayrî ma'den zuhûr ihtimâlî olur ise olduğu arz olunup ketm ve ihtifâ olmakdan ısrâr eylemeyeler deyû fermânı olmuşur şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 15 Muharrem Sene 1111

61.s.28/hk.2

Avlonya beylerbeyi ve kadısına:

Avlonya zuemâsından Durmuş'un topladığı sağ kol cebelü bedeliyyelerinden zimmetinde kalan kısmını ödemedede zorluk çıkarırsa işinden alıkonulması hakkında.

Avlonya beğlerbeğine ve kadısına hüküm ki ;

Sâbıkâ Avlonya alaybeği Süleyman nâm kimesne Divân-ı Hümâyûn'uma arz-ı hâl sunup mezkûr Avlonya zu'emâsından Durmuş nâm kimesne ile sağ kol cebelü bedeliyyesi tahsiline me'mûr olup mezbûrun cem' ittürdüğü mal-ı mirîden sekiz yüz elli gurusu zimmette kalmağla zimmette olan mâl-ı mirîyi edâda te'allül ider ise mübâşir ma'rifetiyle Divân-ı Hümâyûn'uma ihzâr olmak bâbında emr-i şerîf recâ eylediği ecîlden zimmetden zuhûr iden mâl-ı mirîyi edâda te'allül ittirir ise ihzâr olunmak fermân olmuşur vech-i meşrûh üzere emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 18 Muharrem Sene 1111

62. s.29/hk.1

Tokat ve Artukabad kadısına:

Tokat voyvodalığı kalemlerinden her sene elli dört buçuk guruş malı olan Hersin ma'Evki “?” köyünün adı geçen Halil'e mâlikâne olarak verilmesi ve her yıl voyvodalara verilen on guruşdan başka bir guruşun voyvodalara dirlik olarak verilmesi hakkında.

Tokat ve Artukabâd kadısına hüküm ki ;

Kıdvetü'l-emâsi'l ve'l-akrân Hâlit zîde kadrihû arz-ı hâl sunup Tokat voyvodalığı aklâmından Artukabâd kâzasında vâki' senede elli dört buçuk guruş Esedî mâlı olan Hersin ma' Evki “?” nâm kârye beher sene mâlından voyvodalara virmek üzere te'bîden mâlikâne uhdesinden olup beher sene mâlın voyvodalara ta'yîn olunan on guruşdan bir guruşu hesâb üzere beş buçuk guruş mâ'îşetleri dahî virüp kusûru olmayup ziyâde metâlibesiyle rencîde olmamak icâb itmez iken mukâta'asına tâbi' zikr olunan dört akçe metâlibesi rencîde eylemekle Hazîne-i Âmirem'de mahfûz olan Başmuhâsebe defterlerine nazar olundukda ve Tokat voyvodalığı aklâmından Artukabâd mukâta'asına tâbi' zikr olunan Hersin ma'Evki “?” kâryesinin maliyesiyle taşrada elli dört buçuk guruş Esedî malı olup beher sene malın voyvodalara virmek sâdır olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket makrûn mücebince te'bîden mâlikâne olunmak üzere mezkûr Hâil'e der-uhde olunup bin yüz yedi Şa'bân'ın yiğirmi sekizinci gününde mâlikâne berâtı virilüp ve meblağ-ı mezbûrdan mâ'adâ voyvoda mâ'îşeti için dahî on guruşdan bir guruş ta'yîn olunduğu derkenâr oldukda berât ve kânûn mücebince amel olunmak fermânum olmağın şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 18 Muharrem Sene 1111

63. s.29/hk.2

Âsitâne kaymakamına, defterdar vekiline ve şehreminine:

Davutpaşa'da hass ahırın yakınında bulunan konakların tamir olunmak üzere keşif yapılması hakkında.

Âsitâne Kâyim-makâmına ve defterdâr vekiline ve şehremînine hüküm ki ;

Silahlâr şehriyârî ve çukadâr ve rikâbdâr kapu ağası Davut Paşa *zîde mecdühûm* arz-ı hâl idüp Davut Paşa'da hâss âhûr kurbında olan konakları bi'l-küllîye mahrum olup kâbil-i süknâ olmamağla müceddeden ta'mîr olunmak bâbında istid'â-yı inâyet recâ itmeğın bundan akdem keşf olunup i'lâm olunması fermân olmuşken henüz gayrî kalmamakla ta'cîl üzre keşf ve ta'mîrine mübâşir olunup keşif defteri irsâl olmak üzre fermân olmağın şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için işbu tezkire verildi.

Fî 18 Muharrem Sene 1111

64. s.30/hk1

İznikmîd kadısına ve serdarına ve iş-erlerine:

Eski ve yeni saraylar, taşra tayinatı ve yeniçerilere verilecek tayinat için gereken odun, kütük, kömür ve unun satın alınıp, gemilerle İstanbul anbarlarına teslim edilmesi hakkında.

İznikmîd kadısına ve serdârına ve iş-erlerine hüküm ki ;

Saray-ı Cedîd-i Âmire ve Saray-ı Atîk-i ma'mure ve taşra ta'yînâtı Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerileri ve sâyir yevmiyye ve şehriyye ve seneviyye virilecek odun ta'yînâtı iş bu sene-i mübâreke de Âsitâne-i Sa'âdet'e hareket-i hümâyûn (?) ocaklığından mâ'adâ ziyâde odun ve kütük ve kömür mübâya'a olmak mühimm ve muktezî olmağla imdi nefsi İznikmid kâzasından beher çekisi otuz bir sağ akçeye olmak üzre yalnız dört bin çeki çekmek ve her çekisi altmış sağ akçeye olmak üzre yedişer yüz çeki kütük ve beher kıyyesi ikişer sağ akçeye olmak üzre on bin vakıyye kömür mübâya'a ve götürüp teslim-i anbâr eylediklerinde re'ayâ fukarâsının bir akçe hıfzı ketm olunmak şartıyla lâzım gelen bahâları İstanbul ağası Ali *zîde kadrihû* yedinden virilmek üzre zikr olunan hatab ve kütük ve kömürü bir gün evvel mübâya'a ve sefâyine tahmîl ve Âsitâne-i Sa'âdetüm'e nakîl ve Anbâr-ı Âmirem'e teslim itdirüp lâkin mübâya'a fermân olunmuştur bahânesi ile re'ayâ fukarâlarına bedel teklîfi ve yahut âher vechile te'addî itdirmeyesiz deyû fermân-ı âlî-şânım sâdır olmağın emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 25 Muharrem Sene 1111

Ve zikr olunan kazâ'lardan dahî zikr olunduğu üzre başka başka emrleri yazılmak için fermân-ı şerîf sâdır olunmuştur.

Fî minhû

65. s.30/hk.2

Kaymakam paşa ve defterdar vekiline:

Eski İstanbul ağası Derviş'in ihtiyaç olan odun bahası için yüz on senesinde verilen on sekiz bin guruşu ve ocaklık odunu hâlen İstanbul ağası olan Ali'ye teslim etmesi hakkında.

Kâyim-makâm paşa ve defterdâr vekîline hüküm ki ;

Sâbıkâ İstanbul ağası olan Derviş *zîde mecdühû* iktizâ iden odun bahâsıçün yüz on senesinde on sekiz bin guruş havâle virilüp ve on senesinin ocaklık odunu gabz eyledi lâkin rûz-ı hızır mürûr ideli çok zaman olmayup ekseriyyet mevcûd-u anbâr olmağla iktizâ ider. Hâlâ İstanbul ağası olan Ali *zîde mecdühû* inşâ'a'llâhü te'âlâ İstanbul'a varup hânında hesâbların gördürüp yüz tokuz ve yüz on senelerinin havâlâtından aldığı akçe ve ocaklık odunlarından ba'de'l-masraf iktizâ iden akçe ve mevcûd-u anbâr olan odunu mûmâ-ileyh Ali *zîde mecdühûya* teslim eylemek bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur şurûtuyla emr yazılmak için tezkire virildi.

Fî 25 Muharrem Sene 1111

66. s.31/hk.1

İstanbul'da bulunan Abdi Baba zaviyesi zaviyedarlığının on akçe yevmiye ile bu göreve uygun olan Abdurrahman'a verilmesi hakkında.

Nişân-ı Hümâyûn yazıla ki ;

Hâliyâ hazîne-i hâssa emîni el-hacc Hüseyin *zîde mecdühû* Dîvân-ı Hümâyûnum'a arz gönderüp İstanbul'da hazîne-i hâssa malından olmak üzere yevm-i beş akçe vazîfe ile İstanbul'da vâki' Abdî baba zâviyesinin zâviyedârı olan Hâcî İbrâhîm fevt ve yeri mahlûl olmağın Abdurrahmân hâlife her vechile mâhall-ü müstehakk olmağın tevcih ve yedine berât-ı âlişân ihsân olunmak bâbında istid'â-yı mâyet eylemeğın Hazîne-i Âmirem'de mahfûz olan Başmuhâsebe defterlerine nazar olundukda yevmi beş akçe vazîfe ile zâviyedârlık-ı mezbûr merkûm Hâcî İbrâhîm üzerinde mukayyid olduğu derkenâr olunup arz olundukda mûcebince on akçe ile tevcîh

olunmak fermân-ı âlîşân sâdır olmağın şurûtuyla berât-ı emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 21 Muharrem Sene 1111

67. s.31/hk.2

Âsitâne kaymakamı paşaya ve şehreminine :

Davutpaşa Bağçe-i Hümâyûn taşrasında bulunan silahdar ağa, rikâbdar, çukadar, hass odabaşı ağalarının ahurlarının tamîr olmak üzere keşfinin yapılması hakkında.

Âsitâne-i Sa'âdet kâyim-makâmı vezir-i mükerrerem paşaya ve şehremîni zîde mecdühûya hüküm ki ;

Davut Paşa Bâğçe-i Hümâyûn taşrasında vâki' silahdâr şehryârî ağa ve rikâbdâr ve çukadâr ağaları ve hâss odabaşı ağanın âhûrları mukaddem üzere keşfe dahîl olmamağla iktizâsı cihetiyesi keşf ve defter ve arz ve i'lâm olunmak için bundan akdem emr-i şerîf gönderilmiş idi. Hâliyen şehremîni ve mîrâhûr vekîli ma'rifetiyle zikr olunan âhûrların ta'mîri bin dört yüz yedi gurus masraf ile olacağı keşf olunduğuna mi'mârbaşı müfredât üzere memhûr keşf defterleri getirdüp inşa'allâhü te'âlâ ta'mîri husûsunda dahî ziyâde ihtimâm olup ve ba'de'l-itmâm tekrar keşf olunmak üzere ta'mirine mübâşeret ve bir gün evvel ta'mîr ve tekmîl olunmak üzere emr-i şerîf tahrîri bâbında telhîs olunup arz olundukda telhîs mücebince hükm deyû fermân-ı âlî sâdır olmağın emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 18 Muharrem Sene 1111

68. s.31/hk.3

Sadaret kaymakamına ve şehreminine:

Davutpaşa Bağçe-i Hümâyûn taşrasında bulunan araba beygirleri, kereste beygirleri ahırları ve mîrâhûr-ı sâni'ye aid olan ahırların tamir edilmek üzere keşfinin yapılması hakkında.

Âsitâne-i Sa'âdet kâyim-makâmına ve şehremîni zîde mecdühûya hüküm ki ;

Davut Paşa Bâğçe-i Hümâyûn'un taşrasında olan araba bârgîrleri ve kâltâk bârgîrleri ve mîrâhûr-ı sâni'ye mahsûs olan âhûr mukaddemâ gelen keşif defterine dahl

olmamağla keşf ve i'lâmı için sâdır olan fermân-ı âlî mücebince bundan akdem emr-i şerîf gönderilmiş idi. Zikr olunan âhûrların ta'mîri üç bin dört yüz on sekiz guruş ile olacağı keşf olduğuna mi'mârbaşı ile memhûr müfredât üzere keşf defteri gönderüp zikr olunan ta'mîrât husûsunda ziyâde tekayyüd ve ihtimâm olunup inşâ'allâhü te'âlâ ba'de'l-itmâm tekrâr keşf olunmak üzere ta'mirîne mübâşeret ve bir gün evvel itmâm ittirilmek üzere bâ telhîs fermân-ı âlî emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 18 Muharrem Sene 1111

69. s.31/hk.4

Erzurum valisine ve Gümüşhane kadısına:

Gümüşhane mukâtaası emînlerinden Abdullah'ın mukâtaasının Edirne'de Mehmet adlı kişiye deruhde edilmesi, adı geçenin peşinatı tedarik edememesi nedeniyle mukâtaanın elinde temessük olan Ömer tarafından zabt edilmesi hakkında.

Erzurum vâlisine ve Gümüşhâne kâdisına hüküm ki ;

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Hüseyin *zîde kadrühü* arz-ı hâl sunup yüz on senesine mahsûb olmak üzere Gümüşhâne mukâta'ası emînleri Abdullâh ve Tanâş'ın Hüsne “?” dimekle ma'rûf mukâta'ası bundan akdem Edirne'de Mehmed nâm kimesne on beş bin guruş ber-vech-i peşîn Âsitâne'de virmek ve kusûruna dahî mu'temed-i alîyye kefil virilmek üzere der-uhde ve yedine temessük alup lâkin Âsitâne'ye varduklarında meblağ-ı mezbûr on beş bin guruşu tedârik itmeyüp ve kusûruna dahî kefil olmakda ömrü olduğundan tekrar Edirne'ye firâr eyledikde merkûm Ömer'in iflâsı ma'zûr olduğundan mezkûr emînler haberdâr olmağın mukâta'a-i mezbûrede yiğirmi yedi bin beş yüz guruşu kendüye der-uhde ve peşîn ahz ve kusûruna dahî mu'temed-i alîyye kefilleri olup ve yedine zabt-ı temessük virüp lâkin merkûm Ömer mukaddem mezkûr emînlerden aldığı temessük yedinde kalmasıyla ol temessük mücebince bir tarafıyla emr-i şerîf olmağla hâlâ mahâllinde varup yedinde olan temessük mücebince mukâta'a-i mezbûreye zabt eylemek murâd eyledikde mezbûr Ömer yedinde olan emr-i şerîf ibrâz ve kendüye zabt itdirmeyüp muhâlefet eylemekle mezbûr Ömer'e bir tarafıyla mu'âraza ve müdâhale itdirmeyüp men' u def' olunmak bâbında emr-i şerîf virilmek bâbında inâyet recâ ve vech-i meşrûh üzere mezkûr Hüseyin *zîde kadrühü*ya yedinde olan temessük mücebince zabt ittirilmek üzere (emr-i şerîf virilmek telhîs

olundukda mûcebince amel olunmak) bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmağın emr-i şerîf yazılmak içün tezkire virildi.

Fî 20 Muharrem Sene 1111

70. s.32 /hk.1

İzmir Darphanesi'nde sahib-i ayar olan Mehmed'in bu görevin tekrar kendisine verilmesi hususunda Darbhane nazırı Mecid'e arzı hakkında.

Nişân-ı Hümâyûn yazıla ki ;

İzmir Darphanesi'nde sâhib-i ayâr olan Mehmed umûr-ı darbhânedede kemâl-i mertebe vukûf-ı bâkî olup her vechile uhdesinden gelmekle kâdir olmağla zikr olunan sâhib-i ayârlık hizmeti yine kendüye ibkâ' ve mukarrer kılınup berât-ı âlîşan virilmek recâsına hâlâ darbhâne-i mezbûr nâzırı olan Mecîd *zîde mecdühû* arz etmeğın Hazîne-i Âmirem'de mahfûz olan Başmuhâsebe defterlerine nazar olundukda sâhib-i ayârlık-ı mezkûr hâlâ merkûm Mehmed üzerinde olduğı derkenâr olunup arz olundukda müceddeden ibkâ' ve mukarrer ve yedine berât-ı âlîşan verilmek bâbında telhîs olunup arz olundukda telhîs mûcebince ibkâ' ve mukarrer kılınmak fermân-ı âli sâdır olunmağın şurûtuyla berat-ı âlîşan yazılmak içün tezkire verildi

Fî 17 Muharrem sene 1111

71. s.32/hk.2

Âsitâne kaymakamına ve defterdar vekiline:

Mısır valisi tarafından İstanbul'a gönderilen mercimeğın satışından elde edilen gelirden bir kısmının kayıklar masrafı için Tersâne eminine gönderilmesi, bir kısmının da valide sultan ve Harem i Hümâyûn'un aylık kahvelerini getiren el-hacc Ahmed'e verilmesi hakkında.

Âsitâne kâyim-makâmına ve defterdâr vekîline hüküm ki ;

Sâbıkâ Mısır vâlisi vezîr-i mükerrerem Hüseyin Paşa tarafından Âsitâne'ye gelüp fûrûhtu fermân olunan mercimeğı bahâsından kayıklar masârıfı içün dört bin guruş Tersâne emîni *zîde mecdühûya* havâle olunmuş idi, lâkin firkatelerin reyîsi getürdölüp mikdârı istifsâr olundukda bin yüz erdeb bir reşhîdî mercimek olmağla her yüz erdebi yüz yığirmişer guruş nevl-i sefinesi Âsitâne'de verilmek üzre tahmîl ve hüccet-i

mûcebince tokuz bin üç yüz yetmiş beş keyl İstanbul'a mercimeği bin sekiz yüz guruş nevli virilmek icâb eder bu sene mercimeğin İstanbul'a ve mert üzere gelmekle gâyet kesâdi olup esnâf nakd akçe ile almada izhâr-ı acz eylediklerinden mâl-ı mirîye kesr gelmemek için her keyli altmış akçeye olmak üzere üç bin altı yüz kîlesi nevl-ı sefinesi için alıkonup bâkî beş bin yedi yüz yetmiş beş kîlesi dahî altmışar akçeden iki bin sekiz yüz seksen yedi buçuk guruş bahâsı dahî fermân olunduğu üzere vâlîde sultân *dâmet ismetühâ* ve sâyir Harem-i Hümâyûn'un aylık kahvelerin viren el-hacc Ahmed'e verildiği Âsitâne-i Sa'âdetüm'de Başdefterdâr vekîli Seyyid Abdülkerîm *zîde mecdühû* mektubu ile i'lâm etmekle bu sûretde Tersâne emînin akçesi âher mahâllden virilmek iktizâ eder lâkin zikr olunan mercimek kaleminde noksân kalmış olmağla gerek nevl ve gerek kahve bahâsına verdiği mercimeğin her kîlesi seksen bir sâğ akçeye hisâb olunmak üzere emr-i şerîf tahrîri bâbında telhîs olunup arz olundukda telhîs mûcebince hükm virilmek fermân-ı âli sâdır olmağın şurutûyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 19 Muharrem Sene 1111

72. s.32/ hk.3

Teke sancağında bulunan valiler ve alaybeylerine:

Adı geçen Yusuf'un Teke sancağında bulunan zuemâ ve timâr erbâbından çocuk ve emekli olanların bin yüz on senesi için cebelü bedeliyyelerini toplama görevinin kendisine verilmesi ile ilgili arzı hakkında.

Teke Sancağında olan vâlîlere ve livâ-i mezbûre ve alaybeğine çerîbaşlarına hüküm ki ;

Yûsuf *zîde mecdühû* Divân-ı Hümâyûnuma arz-ı hâl sunup Teke Sancağı'nun bin yüz on senesine mahsûb olmak üzere cebelü bedeliyyeleri henüz tahsîl olunmayup ve kimesneye dahî fermân olunmaamağla kendüye der-uhde ve tefevvüz ve emr-i şerîfim vermek bâbında inâyet rica eylemeğin Hazîne-i Âmirem'de mahfûz olan Başmuhâsebe defterlerine nazar olundukda bin yüz on senesine mahsûb olunmak üzere Teke Sancağında zu'emâ ve erbâb-ı timârdan olup sabî ve mütekâ'idin cebelü bedeliyyeleri tahsîli henüz kimesneye fermân olunmadığı derkenâr olunup arz olundukda mâlın teslîm-i hazîne eylemek üzere mezkûre emr-i defteri virilmek fermân olmuştur. Buyurdum ki ;

Hükm-i şerîfimle mübâşir-i mezbûr vardukda bu babda sâdır olan fermân-ı celîlül-kadrim üzre amel idüp dahî livâ-i mezbûrede zu'emâ ve erbâb-ı timârdan olup sabî ve mütekâ'idin yedlerinde olan cedîd berâtları mücebince her beş bin akçe yazulandan bir nefer cebelü ve her bir nefer cebelüden kırkar guruş bedeliyyeleri cem' ve tahsîl ve bir ferde te'allül ve nizâ' ittirilmeye ve sen ki livâ-i mezbûre alaybeğisin livâ-i mezbûrede olan sabî ve mütekâ'idin ale'l-esâmî defter idüp ve mühürleyüp mübâşir-i mezbûrun yedine virüp bir ferdi ihfâ' ve ihtifâ'dan be-gâyet ihtirâz eylesin ve zikr olunan sancakda ba'zı sabî ve mütekâ'din mücerret cebelü bedellerinin vermemek için biz kendümüz varup teslîm-i hazîne-i iderüz deyü avk u te'hîr ve kimi dahî cebelüsü noksan vermek için ze'âmet timârım çorak ve bî hâsıldır deyü kendüsi firâr ü ayn edüp ve sene-i sâbıkda olan cebelü bedeliyyelerine kesr ve noksân berât itmeğın bu makûle gerek ze'âmet ve gerek timârı karyelerin muhassıllarından ve subaşılardan ma'rifet-i şer'le mirî için tahsîl ittirilüp bir ferde te'addî ettirilmeye emri şerîf yazılmak için tezkire verildi.

Fî 18 Muharrem sene 1111

73. s.33/ hk.1

Diyarbakır valisi ve kadısına:

Seyyid Abdurrahman, Seyyid Mehemed, Seyyid Mahmud ve Mustafa'nın Diyarbakır voyvodalığı kalemlerinden adı geçen karyeleri mâlikâne olarak kendilerine verilmesi hakkında.

Diyârbekir vâlîsine ve kâdîsına hüküm ki ;

Seyyid Ali Abdurrahmân ve Seyyid Mehemed ve Seyyid Mahmud ve Mustafâ arz-ı hâl sunup Diyârbekir voyvodalığı aklâmından Berâziye nâhiyesine tâbi' Remselü "??" ve Şeyh Abdal ve Bağcecik eş-şehriyye-i Hüseyân Akpınar ve Bubiyan eş-şehriyye-i Şeyh Hasân ve Misafir nâm karyeler ve Kulp kazâ'sında vâki' Akdaka ve Tâci karyesi Diyârbekir hazînesi defterleri mücebince malın beher sene voyvadalara virmek ve te'bîden mâlikâne mutasarrıfı olmak kendülere der-uhde o mâlikâne berâtı verilüp mallarınun Diyârbekir hazînesi defterleri mücebince vermekde rızâları olup muhâlefetleri yoğiken hâlâ voyvada olan Ahmed mücerred ta'mîr için Beraziye'nin sâ'ir harâbe karyeleri kalup göçer tâyifesinin bedeliyyesi tahsîl olunmayıp iltizâmıma zararlı vardır harâbe karyeler ile göçer tâyifesinin dahî mirîleri teahhüd kabul iden

iltizamsınız âhere fûrûht ederim deyû sonra rencîde eylediğün bildirüp Diyârbekir Hazînesi Defterleri mûcebince verilegelen edâ eylediklerinden ol makûle teklîf ile rencîde ettirilmemek bâbında emr-i şerîfim virilmek recâ eyledikleri ecilden Hazîne-i Âmirem'de mahfûz olan Başmuhâsebe defterlerine nazar olundukda Diyârbekir voyvadalık aklâmından Berâziye nâhiyesinde vâki' senede on beş buçuk guruş tâam malı olan Remseli "?" ve Şeyh Abdal nâm karye ve on buçuk guruş tâam malı olan Misafir nâm karyesinden Abdurrahman ve Seyyid Mehmmed ve Kulp kazâ'sında vâki' senede seksen iki guruş tâam malı olan Esah ve tevâbi'-i karye Seyyid Abdurrahmân ve Seyyid Mahmud'a yüz sekiz senesinde der-uhde olunup yine Berâziye nâhiyesinde vâki' senede bin beş yüz yigirmi yedi akçe yazusu olan Bâğçecik eş-Şehr-i Hüseyân Akpınar nâm karye ile bin tokuz yüz yetmiş beş akçe yazusu olan Bubiyan İsmâ'îl eş-Şehriyye Şeyh Hasân nâm karye Seyyid Abdurrahmân ve Mustafâ'ya yüz on senesinde der-uhde olunup Diyârbekir hazînesi defterlerine mûcebince virile gelen malın voyvodalara virmek ve sâdır olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket makrûn şurûtuyla te'bîden mâlikâneye mutasarrıf olmaları için berât-ı âlîşân virildiği derkenâr ve vech-i meşrûh üzere zikr olunan kurâ bu âna gelince voyvodalar tarafından fûrûht olundukda birisinin fazlası birisinin kesrine murâd olamak üzere mâlikâne aldıkları karyeler ile ma'an fûrûht oluna gelen ba'zı kurâ olduğu sûretde bunlara teklîf ve kendülere dahî minvâl eylemeye muhtâcdır ve illâ bu âna dek aldıkları kâryeler ile fûrûht oluna gelmiş değil iken bunları dahî siz der-uhde idün deyû teklîf ve ta'cîz ider ise men'u iktizâ ider mâ'lum ki bunları Diyârbekir hazînesi defterleri mûcebince mal-ı maktû'ları edâ vü teslîm eylediklerinden sonra bu ana dek ma'an zabt oluna gelmemiş bî-hâsıl ba'zı harâbe kâryeleri siz uhdenize alun deyû ta'cîz eylememek için emr-i şerîf virilmek telhîs olundukda mûcebince amel olunmak bâbında fermân-ı âlîşân sâdır olmağın şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 20 Muharrrem Sene 1111

74. s.34/hk.1

Kethudâ Yusuf'u işinden alıkoymakla görevli Mısırlı Ahmed'e:

Eski Mısır valisi vezir Hüseyin Paşa'nın kethudası Yusuf'un Akşehir'de ele geçirilip İstanbul'a getirileceği, ancak zaman kaybetmeden İstanbul'a dahi uğramadan Rikâb-ı Hümâyûn'a götürülmesi hakkında.

Sâbıkâ Mısır vâlisî vezîr Hüseyin Paşa kethudâsı ihsârına me'mûr Mısırlı Ahmed *zîde mecdühûya* hüküm ki ;

Hâlâ ihsârına me'mûr olduğun Yûsuf'u Akşehir'de tasarruf idüp der-i devlet medârına gelmek üzere olduğunuzu i'lâm etmişsiz. İmdi işbu emr-i şerîfim sana her ne mahâllde vâsıl olur ise kat'an te'hîr ve tevkîf eylemeyüp İstanbul'a dahî uğramayup merkum Yûsuf'un yanında olan nukûd ve temessükât ile Rikâb-ı Hümâyûnum ihzâr ve irsâl olmak bâbında fermân-ı şerîf sâdır olmağın şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için işbu berât virildi.

Fî 21 Muharrem Sene 1111

75. s.34/hk.2

Tersâne eminine:

Tersâne-i Âmire'ye getirilerek Donanma-yı Hümâyûn kalyonları ve diğerlerinde kullanılacak kendir miktarı hakkında.

Tershâne emînine hüküm ki ;

Cânibinden Tersâne-i Âmîrem'e ne mikdâr nakl kendir gelmiştir ve bu sene gelen kendirden Donânma-yı Hümâyûnum kalyonları ve sâyire ne masraf olmuştur ve hâlâ mevcûd mikdâr nakl kalmıştır ve cânibinden gelecek kendirden mâ'adâ gerek dahî mübâya'a eylemek üzere mukaddemâ sana dahî başka emr-i şerîfim virilmiş idi. İktizası olmamağla mübâya' eyleyesiz deyû tekrâren emr-i şerîf gönderilmiş idi. Husûs-u mezbûru bu ana dek henüz dahî i'lâm eylemediğın ecîlden bir gün mukaddem i'lâm eyleyesiz deyû fermânım olmuştur. Emr-i şerîf yazılmak için berât virildi.

Fî 19 Muharrem Sene 1111

76. s.34/hk.3

Âsitâne-i Saâdet defterdar vekili ve darbhâne nazırına:

Erzurum Darbhânesi için yaptırılıp gönderilen altın, zolata, rub sikkelerinin kullanımının yararlı olduğu, kullanılmayan eski sikkelerin İstanbul Darbhânesine gönderilmesi hakkında.

Âsitâne-i Sa'âdetin defterdâr vekîline ve Darbhâne-i Âmire nâzırına hüküm ki ;

Erzurum Darbhânesi için bundan akdem altun ve zolata ve rub‘-ı zolata sikkeleri almış adet sikkesiyle (Silik) mukaddemâ Âsitâne’den yapıdırılıp irsâl ve ba‘de zikr olunan sikkeler isti‘mâlden kaldığın nâzıra i‘lâm itmekle tekrâr yiğirmi sikkesi dahî irsâl olunup ve eskiden olan sikkelerin cümlesin memhûrlı (Silik) göndermek üzere emr-i şerîfim gönderilmiş idi. Zikr olunan sikkeler ve sâyire Darbhâne'de olan mühimmât hâlâ nâzır olan İsmâ‘îl *zîde kadrihûya* teslim olunmak üzere sûret-i defter ve emr-i şerîf virildiği Başmuhâsebe’den derkenâr olunmağın zikr olunan sikkeler el-yevm isti‘mâli sâlih olmağla on altı çift zolata sikkesi ve dört çift sülüs sikkesi Gümüşhâne Darbhânesi için müceddeden Âsitâne’de yapıdırılıp irsâl olunmak üzere nâzır mûmâ-ileyhe i‘lâm itmeğın eskiden olup isti‘mâli sâlih olmayan sikkeler memhûren Âsitâne-i Sa‘âdet Darbhânesine irsâl olunmak üzere bu def‘a on altı çift zolata ve dört çift sülüs sikkelerin müceddeden Âsitâne’de yapıdurulup irsâl olunmak üzere ahkâmı yazılmak bâbında telhîs olup arz oldukda telhîs-i mücebince ahkâmı yazılmak fermân-ı âlî sâdir olmağın şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 20 Muharrem Sene 1111

Adı geçen sikkelerin kullanımı uygun olmayanlarının İstanbul Darbhânesi’ne gönderilmesi için Gümüşhane nazırına başka emirler yazılması hakkında.

Vech-i meşrûh üzere zikr olunan sikkeler isti‘mâli sâlih olmayanları memhûren Âsitâne-i Sa‘âdet Darbhânesi’ne irsâl ve teslim eylemek üzere Gümüşhâne nâzırını mûmâ-ileyh İsmâ‘îl *zîde kadrihûya* dahî başka emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî minhu

77. s.35/hk.1

Haleb kadısına ve muhassılına:

Haleb’de bulunan gümrük, dellâliye ve tevâbi mukâtaaları hakkında.

Haleb kâdısına ve muhassılına hüküm ki ;

Yahyâ nâm kimesne Dîvân-ı Hümâyûnum’a arz-ı hâl idüp cümleye taşradan gelen Haleb ipliğinin dellâli olup ba‘zı kimesneler muhassılları beşer yüz müdâhaleden hesâb olmamağla âherdan müdâhale olmamak için beher sene beşer yüz bâre virmek şartıyla mâlikâne ile ber-vech-i te‘bîd kendüye virülmek bâbında inâyet recâ itmeğın Hazîne-i Âmire’de mahfûz Başmuhâsebe defterlerinden Haleb’te vâki‘ gümrük ve

dellâliye ve tevâbi‘ mukâta‘ası muhâssıllarının iltizâmına dâhil olup taşradan gelen Haleb ipliği dellâllığı ne minvâl üzere olduğu ma‘lûm olmadığı derkenâr olunup arz oldukda imdi mirîye menfi olup mâlikâne nukûtiyet ile sâdırı olmaz ise muhassıllardan arz getüre deyû emr-i şerîf yazıla deyû fermân olunmamağla vech-i meşrûh üzere yazılmak için tezkire virildi.

Fî 20 Muharrem Sene 1111

78. s.35/hk.2

Erzurum valisine ve kadısına:

Erzurum, Kars ve Ahışa eyaletlerinde bulunan Çingenelerden alınacak ispençe, bâd-ı hevâ, cürm-i cinâyet ve resm-i arûsların ispençe toplamaya memur olan mîr-livâ tarafından toplanması hakkında.

Erzurum vâlîsine ve kâdîsına hüküm ki ;

Erzurum hazînesi defterdârı Ali *zîde mecdühû* Edirne’de Dîvân-ı Hümâyûnum’a arz-ı hâl sunup nefsi-i Erzurum ve Kars ve Ahışa eyâletlerinde yalnız yüz nefer Kıbtiyân tâyifesi olup bunların ispençe ve bâd-ı hevâ ve cürm-ü cinâyet ve resm-i arûsları defterdâr olanlara hâsıl kayd olmağın bin yüz iki senesinde cizye yed-i vâhidden sıyânet olmak üzere mesfûr virilen ispençe ve cürm-i cinâyet ve resm-i arûsân ve bâd-ı hevâların dahî etraka mîr-livâ tarafından ispençe cem‘ine me’mûr olanlar ahz idüp cefâ ve gadr itmeğın bir ferde müdâhale itmeyüp mu‘tâd-ı kadîm üzere zabt eylemek üzere emr-i şerîfim virilmek bâbında inâyet recâ eylemeğın Hazîne-i Âmirem’de mahfûz olan Başmuhâsebe defterlerine nazar olundukda Erzurum defterdârı Ali bundan akdem arz-ı hâl idüp Erzurum eyâletinde bin sekiz yüz “?” nefer Kıbtiyân tâyifesi olup ispençe ve cürm-ü cinâyet ve resm-i arûsânları ve defterdâr olanlara hâsıl kayd olunup Erzurum defterhânesinden ihrâc olmağla bin yüz yedi senesinde cizye yed-i vâhidden sıyânet olunup mîr-i mîrân ve mîr-livâ tarafından ispençe cem‘ine me’mûr olanlar ahz idüp kendüye gadr itmemeleriyle mu‘tâd-ı kadîm zabt olunduğu üzere yine kendü ahz eylemek bâbında emr-i şerîf virilmek inâyet recâ eylemeğın imdi kânûn ve defter mücebince hüküm virdiğın “?” olmağın bin yüz sekiz Ramazân-ı şerîfin tokuzuncu gününde emr-i şerîf virildiğ derkenâr olunup arz olundukda derkenâr mücebince virilmek fermânım olunmuştur şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 20 Muharrem Sene 1111

79. s.36/hk.1

Tokat kadısına ve voyvodasına:

Ali oğlu Ahmed Tokat voyvodalığı kalemlerinden Adabazarı karyesinde kayıtlı iken tahrîr zamanında Körcü karyesine de kayd edildiğinden yılda iki defa râiyyet rüsûmu vermek zorunda kalması hakkında.

Tokat kâdısına voyvodasına hüküm ki ;

Kazâbad kâdısı Mevlânâ Ahmed Dîvân-ı Hümâyûnum'a arz gönderüp Tokat voyvodalığı aklâmı re'ayasından “?” Ali bin Ahmed kimesne voyvodalık-ı mezbûr aklâmından Adabazârı nâm karyeden öbür seneden mütecâvir sâkin olup voyvodalık-ı mezbûrun muharreri hîn-i tahrîrinde Adabâzârı kâryesine virdiği Körcü nâm kâryeye re'ayâ kayd olup bir senede iki def'a rüsûm-ı ra'iiyyet virmekle kendüye külli gadr olduğun bildürüp Hazîne-i Âmirem'de mahfûz olan Başmuhâsebe defterlerine nazar olundukda Tokat voyvodalığı aklâmından ikrâr olunan Kazâbad kazâsında Körcü nâm kâryenin senede altı yüz altmış yedi gurus mal-ı maktû'u olup ve mezkûr Ali Ahmed kârye-i mezbûrenin kadîm-i re'âyâsı olmağla hîn-i tahrîrde kârye-i mezbûreye tahrîr olunup esâmîsi üzerine Adabazarı kâryesinde sâkindir deyû şerh virilmeğın ve Adabazarı kâryesinde bir dahî Ali Ahmet nâm esâmi olmadığı derkenâr olunup arz olundukda derkenâr mücebince amel olunup fermân olmuştur. Vech-i meşrûh üzre emri i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 20 Muharrem Sene 1111

80. s.36/hk.2

Âsitâne kaymakamı, kadısı ve Dergâh-ı Muallâ kapucubaşlarından Ahmed'e:

Merhum Dursun Mehmed Paşa'nın Haleb valisi iken Haleb eyaletinde Kilis ve Azez havâsslarından aldığı akçelerin bir kısmını hayatta iken ödediği kalan kısmına el konularak varislerinden geri alınması hakkında.

Âsitâne kâyim-makâmına ve kâdısına ve Dergâh-ı Mu'allâm kapucubaşlarından Ahmed zîde mecdühûya hüküm ki ;

El-hacc İbrâhîm nâm kimesne Adana'da Dîvân-ı Hümâyûna arz-ı hâl sunup merhûm Dursun Mehmed Paşa'nun Haleb vâlisi iken Haleb eyâletinde vâki' Kilis ve Azez havâsslarından aldığı akçeleri Edirne'ye geldiklerinde gerû alunması için fermân olunup merhûm bir vechiyle virmekle iktidârı olmayup merhûmun emîrinin ile kefil bi'l-mâl olup ve kefâleti hâsebiyle fâide ile akçe alup mahâlline ve teslîm idüp ve merhûmun hâli hayâtında bir mikdâr bahâ alup ve bin tokuz yüz otuz guruşu bâki kalmağla merhûmun zimmetinde kalan bin tokuz yüz otuz guruşa yed-i vâzife vazî'ül-yed vârislerinden alıvirme emr-i şerîfim virilmek bâbında inâyet recâ ve mücebince hükm virmek fermân-ı âlî sâdır olmağın şurûtuyla emr-i şerîf tahrîr için işbu tezkire virildi.

Fî 21 Muharrem Sene 1111

81. s.37/hk.1

Malatya sancakbeyi Hasan'a:

Malatya dolaylarında Fırat nehrinin ötesinde bulunan Cihanbeyli aşiretlerinden bazı oymakların yolcuların eşya ve erzaklarını yağmalamaları, gelip yerleştikleri yerlerde ekinleri hayvanlarına yedirdikleri için def edilmeleri amacıyla Arabkir kazasına iskan ettirilmeleri hakkında.

Malatya sancağı beği Hasan dâme izzühûya hüküm ki ;

Malatya'da sâkin ulemâ' ve sulehâ' ve sâyir a'yân mahâzır gönderip Malatya muzâfâtından nehr-i Fırat mâverâsından Cihanbeyli aşâyîrinden Ali Kisli “?” tâyifesinin hâlâ Savrun ve Tafta kâzasında olanlar ve yerlerine sâkin olanlardan nüfûs-u küllî Hürili ve Şemâtlı ve İnmeli ve sâyir ekrâd tâyifesi dâ'imâ etnâ'-yı sebîlin emvâl ve erzâkında nehy ve gâdret ve katl-i nüfûs eylediklerinden mâ'adâ semen-i killet ile ziyâde illetleri olup nakîl ve meccânen ükl ve itlâkdan hesâb olmamalarıyla perîşân olmalarından bâ'is oldukları ecilden zararları İbâdullâh üzerinden mündefi' olmak için kadîmi yerlerine iskân ittirmek bâbında emr-i şerîfim virilmek recâsına i'lâm eylemeleriyle Hazîne-i Âmirem'de mahfûz olan Başmuhâsebe defterlerine nazar oldukda kadîmden Diyarbakır toprağında sâkin ekrâd tâyifesinden Cihanbeyli aşâyîrinden Rişvanlı ve Merdallu oymakları ve derhal eşkiyâları Taş-ili ve Gerger ve Kâhta ve Sabd “?” ve Zimhasâd “?” nâhiyelerinden gelüp kışlayup ve hâsıl eyledikleri ekinleri hayvanlarına yedirüb ve nakîl-i müccânen zahîre bahâları alunup bunun emsali zulmlerinin nihâyeti olmamağla zevâde-i mezbûre ahâlîsinin iltimâslarıyla kadîm yerlerinde iskân ittire deyû bin yüz

üç senesinde emr-i şerîf virilüp Cihanbeyli ve Karacor ve Semanlu ve Herdallu ve Elkisli ve Rişvanlı tâyifeleri Divriği ve Arapkir sancaklarında vâki' kurâya gelüp konup mezru'âtların davârlarına yedirüb zulmlerinin nihâyeti olmadığından kurâ ahâlisi iltimasları Divriği kâdîsına arz ve i'lâm itmeğin Cihanbeyli aşâyîrinin Koyunoğlu İbrâhîm'e kırk kadar evleriyle Arapkir ahâlisi ma'rifeti ve Yûsuf Paşa'ya arz ve iltimâsıyla Arapkir kâzasında iskân olunması için mukaddemâ emr-i şerîf virilmekle bunlardan mâ'adâsı kadîm yerlerine iskân ittirile deyû bin yüz on Şa'bân'ın altıncı gününde emr-i şerîf virildiği derkenâr olup arz olundukda derkenâr mücebince iskânı için fermân-ı âlîşân sâdır olmağın şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 22 Muharrem Sene 1111

82. s.37/hk.2

Malatya sancakbeyi Hasan'a:

Yeni-il Türkmênlerinden bir kısmının gönderildikleri yerlere gitmeyip Anbarcık karyesine yerleşip buradaki halkı zor durumda bırakmaları nedeniyle bir kısmının Hama ve Humus'a bir kısmının da Rakka'ya iskân edilmesi hakkında.

Malatya sancakbeği Hasan dâme izzühûya hüküm ki ;

Malatya sancağı ahâlisi arz-ı hâl sunup Yeni-il Türkmânlarından bir mikdâr me'mûr oldukları mahâlle gitmeyüp sancaklarında Anbârcık nâm kâryeye bilâ fermân kendü re'yleri ile gelüp sâkin olup garîb olan kurâ ahâlisi rencîdeden hâli olmamaları ile mukaddemâ iskânları fermân olunan iskân itdirilmek bâbında emr-i şerîf virilmeğin recâ eylemeleri ile Hazîne-i Âmirem'de mahfûz olan Başmuhâsebe defterlerine nazar olundukda Yeni-il Türkmânı re'âyâsından on cemâ'at Hama ve Humus toprağına ve on sekiz cemâ'at Rakka tarafına iskânları fermân olduğu derkenâr olundukda mücebince iskânları için fermân-ı âlî-şânüm sâdır olmağın şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 22 Muharrem Sene 1111

83. s.37/hk.3

Yalova kadısına ve adı geçen vilayetin iş-erlerine:

Mirî fırkatelerin mühimmatlarının, İstanbul'daki mahzenlerin iptal edilerek kirası verilmek suretiyle Yalova'da bulunan mahzenlere konması için Yalova sakinlerinden Yunus'un sunduğu arz hakkında.

Yalakova kâdisına ve vilâyet-i mezbûrun iş-erlerine hüküm ki ;

Yalakova sâkinlerinden Yunus Edirne'de Dîvân-ı Hümâyûnum'a arz-ı hâl idüp bundan akdem mirî fırkatelerin kapudânları icâresin virmek şartıyla mirî fırkatelerin mühimmâtları Yalakova'da vâki' mezbûrların mahzenine vaz' idüp kendüleri İstanbul'a gidüp mahzeni ibtâl ve icâresi dahî virilüp kendüye gadr olmağın mühimmât-ı mezbûru ma'rifet şer'le mahzen-i mezbûrdan ihrâc ve Yalakova Kal'asında hıfz olunmak bâbında inâyet recâ eylemeğın bu gün mahzende olduğı vâki' ise çıkarılıp kal'ası ma'rifet-i şer'le vaz' ve hıfz itdirilüp takdîr-i müddet mahzende olur ise ücret-i mikdârı mislisi i'lâm olmak fermânım sâdır olmağın Mâliyye'den emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 22 Muharrem Sene 1111

84. s.38/hk.1

Kefe muhafızı Paşa'ya, kadısına, dizdarına, neferât ağalarına, ayân vilâyetinin iş-erlerine, Taman, Temruk ve Kızıлтаş kaleleri kadıları, dizdarları, neferât ağaları, ayân vilâyetinin iş-erlerine:

Kefe Kalesi'nin ve adı geçen diğer kalelerin tamire ihtiyacı olan yerlerinin vezir Abdülkadir Paşa tarafından tamir ettirilmesi hakkında.

Kefe muhâfızı Paşa'ya ve kâdisına hüküm ki; ve dizdârına ve a'yân-ı vilâyetin iş-erlerine ve Tamân ve Temruk ve Kızıлтаş kâdîlarına ve dizdârlarına ve neferât ağalarına ve a'yân-ı vilâyetin iş-erlerine dahî hüküm ki;

Bundan akdem bin yüz tokuz senesinde gelen arz ve mahâzırlar mücebince Kefe Kal'ası ta'mîri iktizâ iden mahâllerin vezir-i mükerrer Abdülkadir Paşa ma'rifetiyle ta'mîr olunmak üzere bin iki yüz elli guruş ve Tamân Kal'ası ta'mîri dahî yine vezîrüm müşârun-ileyh ma'rifetiyle görülmek üzere ta'mîr masrafı için bin guruş ve Kerç Kal'asında yine vezîr müşârun-ileyh ma'rifetiyle müceddeden binâ olunan tâbye ve kal'a-i muhâsaranun ba'zı mevâzî'lerin ta'mîrâtı için dahî iki bin sekiz yüz toksan yedi buçuk guruş virildiğı Hazîne-i Âmirem'de mahfûz olan Başmuhâsebe defterlerine

mukayyid olmağla zikr olunan kılâ'nun bundan akdem vezîr müşârun-ileyh ma'rifetiyle fermân olunan ta'mîrlerinin irsâl olunan sûret-i defter mücebince kılâ'-ı mezbûrlara ta'mîri için mukaddem gönderilen akçeler ile kılâ'-i mezbûrlar ta'mîri olunmuştur ve ta'mîr olunan ne mahâlldedir ve hâlâ bu def'â ta'mîri için arz ve tahsîs eyledikleri mahâller mukaddem olan ta'mîrât-dan hâriç mahâller görülüp sahîh üzre iğlam olunmak için fermân-ı şerîf sâdır mücebince emr-i şerîf yazılmak için işbu tezkire virildi.

Fî 22 Muharrem Sene 1111

85. s.38/hk.2

Âsitâne kaymakamına ve kadısına:

İstanbul'da bulunan Simkeşhâne yiğitbaşılığı'nın Çerkes Hasan'a verilmesi hakkında.

Âsitâne kâyim-makâmına ve kâdisına hüküm ki ;

Çerkes Hasan Edirne'de Dîvân-ı Hümâyûnum'a arz-ı hâl idüp İstanbul'da vâki' Simkeşhâne yiğitbaşılığı berât ile üzerinde olup ve tarafında dahî cümlesinin ihtiyâr ve mütehayyîz olmağla azl ider hâli yoğiken Hasan nâm kimesneye husûs-u mezbûru rûûs ile almadım deyû yedinde olan berât-ı âlî-şânuma mugâyır zabt itdirmeyüp mâni' olmağla berât mücebince zabt ve fûrûht ittirmek bâbında inâyet recâ eylemeğın Hazîne-i Âmirem'de mahfûz olan Başmuhâsebe defterlerine nazar olundukda İstanbul'dan hâriç keşhânenin yiğitbaşılığı hâliyâ Çerkes Hasan'ın berâtı şerîfiyle üzerinde olduğı derkenâr olunup arz olundukda derkenâr mücebince zabtiçün hükm yazıla ki deyû fermân-ı âlî-şânım sâdır olmağla şurûtle emr-i şerîf yazılmak için işbu tezkire virildi.

Fî 22 Muharrem Sene 1111

86. s.39/hk.1

İsmâil'den Rikâb-ı Hümâyûn'a gelene kadar olan kadılar, mukâtaât eminleri, mirî emval tahsildarları, kethudayirleri, yeniçeri serdarları ve ayân vilayetinin iş-erlerine:

Âsitâne'ye gelecek Moskov elçisi sınırdan geçtikden sonra kara yoluyla geleceğinden yolcu azığı ve eşyaları taşıyacak araba ve beygirlerin her kazanın vergi yükümlülüğüne karşılık olmak üzere kazalardan temin edilmesi hakkında.

İsmâil'den Rikab-ı Hümâyûna gelince yol üzerinde vâki' olan kâdîlara ve mukâta'ât emînleri ve sâyir emvâl-i mirî tahsildârları ve kethudâyirleri ve yeniçeri serdârlarına ve a'yân-ı vilâyetin iş-erleri *zîde* kadrühûmâlara hüküm ki ;

Moskov çâsarı tarafından der-i devlet medârıma gelecek elçi serhadd-ı mahrûseye dahîl olduktan sonra karadan gelmek üzere olmağla inşâ'a'llahû te'âlâ İsmâ'îl kâzasına gelince iktizâ iden bârgîr otlağları ve zâd ü zahîre bahâları üzerine ta'yîn olunacak mübâşir *zîde mecdühû* tarafından virilüp İsmâ'îl'den Rikâb-ı Hümâyûnum'a gelince nüzl eylediği menâzilde lâzım gelen zâd ü zevâde bahâları ve eşyaları tahmîli için iktizâ iden araba ve davârların kirâları dahî her kâzanın tekâlifine takas olunmak üzere fermânım olunmağla imdi siz ki kâdîlar ve mukâta'ât emînleri sâyir emvâl tahsiline me'mûr olan mübâşirler ve a'yân vilâyetinin iş-erleri yine siz elçi-i Moskov her kangınızın taht-ı kazâsuna dâhil olur ise üzerine ta'yîn olunan mübâşir *zîde kadrühû* ma'rifetiyle iktizâ iden zâd ü zahîrelerin tedârik ve teslîm idüp eşyaları tahmîli için araba ve bârgîr lâzım gelür ise ânı dahî tedârik ve bir türlü müzâyaka çekdirilmeyüp ber-vech-i ta'cîl tedârik eylemekde ihtimâm eyleyesiz ve tedârik eyledikleri zâd ü zahîre ve araba bârgîrleri her ne ise defter ve lâzım gelen bahâları kazâların tekâliflerinden takas olunmak üzere mübâşir yedinden temessük alunup ve hüccet itdirilüp avk u te'hîrden bir dürlü müzâyaka çektirmekden ihtimâm eyleyesiz deyû fermân olmuştur. Şurûtle emr-i şerîf tahrîr için işbu tezkire virildi.

Fî 22 Muharrem Sene 1111

87. s.39/hk.2

Sultâniye kadısına ve dizdarı Mustafa'ya:

Adı geçen kalede bulunan orta kulenin üzerine döşenen taşların zaman içerisinde bozulması, şiddetli kış ve yağmurda damlatıp içeride mevcut olan barutun kullanılamaz hale gelmesi nedeniyle tamire muhtac olduğu, tamir için gerekli levazımâtın defter edilip kale dizdarı mübâşeretiyle tamir edilmesi hakkında.

Sultâniye kâdısına ve dizdarı Mustafâ *zîde kadrühûya* hüküm ki ;

Kal'a-i mezbûrda vâki' orta kule ta'bîr olunur kulenin kadîmden üzeri kayağan taşı ile döşenmiş olup iken mürur u eyyâmın ve ubûr u evân ile derzleri bozulup ve taşlarının ekserî tecdîde muhtâc olmağla şiddet-i şitâ ve kesret-i bârân vuku'undan kule-i mezkûrenin cevânib-i arkası damlayup içerüsünde olan barut-u siyâh ve sâyir cebehâne mühimmâtı zıyâ' ve telef ve içinde olan barutdan üç yüz kantârdan ziyâde barut yaş alup ve hâliyâ bin yedi yüz seksen bir kantâr barut mevcûd olmağla ta'mîre muhtâc olduğun kapûdân paşaya i'lam ve zikr olunan kulenin ta'mirîne iktizâ iden kaygan ve kireç ve kuvarsan ve (?) kurşun ve sâyir levâzımâtı keşf ve defter olup lâkin zikr olunan mühimmât ne mikdâr akçe ile olacağın tahrîr olmamağla imdi sen ki kal'a-i mezbûr dizdârı muhâfızî *zîde kadrühûsun* senin mübâşeretinle iki bin guruş masraf ile gereği gibi ta'mîr olmak üzere mübâşir tayîn olunmuşsunuz. İmdi havâle olunan meblağ-ı mezbûr iki bin guruş ile gereği gibi müsbet ve müstahkem olmak üzere ta'miri olunmak üzere telhîs olunduğu arz olundukda telhîs-i mücebince havâlîsine i'lâm yazılmak fermân-ı âlî sâdır olmağın emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 21 Muharrem Sene 1111

88. s.40/hk.1

Âsitâne kaymakamına, defterdar vekiline ve kadısına:

Müteveffâ Mustafa'nın geriye kalan nakdlerinin Ordu-yı Hümâyûn hazinesine teslim edilmesi, Âsitâne'de satılan eşya gelirinin, on bir baş katırın ve İstanbul'da Hoca Ömer vakfında mutasarrıf olduğu evinin devlete olan borcu için zabt edilmesi hakkında.

Âsitâne-i Sa'adet kâyim-makâmına ve defterdâr vekiline ve kâdisına hüküm ki;

Bundan akdem Ahmet Paşa'nun taraf-ı mirîden fûrûht olunan eşya bahâlarından sâbıkâ cebecibaşı mersûm Mustafâ Ağa'nun (?) olan iki bin guruş icmâlîne mahsûb olmağla vereselerinden tahsîl olur sekiz re's dana “?” mevâciblerine takâs ve mahsûb olmak üzere hâliyâ cebecibaşıya teslim ve hazîne defterlerine masraf olmak üzere yüz tokuz Cemâziye'l-evvel'den emr-i şerîf virilüp ve müteveffâ-yı mezbûr Mustafâ'nun nukûdundan ancak dört yüz toksan sekiz buçuk guruş ber-vech-i nakd Ordu-yı Hümâyûn hazînesine teslim ve beş yüz guruş dahî Âsitâne'de fûrûht olunan eşya bahâsından ki cem'an tokuz yüz toksan sekiz buçuk guruş teslim ve on bir res katır dahî Istabl-ı Âmire tarafından kayd olunup ve kusûru için dahî müteveffâ-yı mezbûrun İstanbul'da Hevâce Ömer vakfında mutasarrıf olduğu hânesi harâb iken ba'de'l-istîcâr

ebniye-i kademiyyesinde mâlî ile ta'mîr ve ba'zı ebniye-i ihdâs ve arz-ı sarfiyesine müceddeden bir hamâm ve bir câmekân ve sâyir binâ ittükden sonra mu'accele ve mersûmun istîfâ' itmezden mukddem fevt olmağla ve irsâli ma'rifet ve ma'rifet-i şer'le görölüp sûret ve vakfindan fûrûht ve mülk binâsı var ise bahâsından hâsıl olan akçeden mirîye olan deyni teslim ve fâzlası kalur ise ve irsâliye virilüp ve sâyir terekesi dahî mirîye olan deyni için kabz olunmağın ve irsâliye ta'cîl olunmak üzere yüz tokuz Şa'bân'ının emr-i şerîf virildüğü derkenâr olmağın hâlâ vârisleri cümle babamız müteveffânun eşyâsı ve tekavvüdü olan bir re's katırı mirî için ahz olunmuşken mükra sâkin oldukları vakf hâneleri dahî fûrûht olunmak fermân olmağla kendülerinden gadr olmağın mallarına merhamet olunup mirî için ba'de't-muhallefâtından ahz olunan bin guruş ve on bir re's katırı matlûb olan iki bin guruş mukâbele takâs olunup el-yevm sâkin oldukları hâneleri fûrûht olunmak üzere emr-i şerîf virilmek recâsına arz-ı hâl olmağın recâ itmeğın hânelerine müdâhale olunmamak üzere mahâlline kayd vech-i meşrûh üzere emr-i şerîf tahrîr için telhîs ve arz olundukda mücebince mahâlle kayd ve emr-i şerîf virilmek bâbında fermân-ı âlî sâdır olmağın şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için işbu tezkire virildi.

Fî 25 Muharrem Sene 1111

89. s.41/hk.1

Gerger, Kâhta ve Taşeli kadılarına:

Gerger kazası, Kâhta ve Taşeli nâhiyelerinde bulunan hâss ve subaşılık mahsulât ve rûsûmâtının ve mîr-livâ hasslarının gelirlerinin Beyzâde İbrâhîm tarafından mîr-livâya teslim edilmesi hakkında.

Gerger ve Kâhta ve Taşeli kâdîlarına hüküm ki ;

Malatya sancağındaki el-hacc Hüseyin dâme izzühû arz-ı hâl sunup livâ'-i mezbûre tevâbi'inden Gerger kâzası ve Kahta ve Taşeli nâhiyelerinde vâki' hâss ve subaşılık mahsulât ve rûsûmâtı mîr-livâ tarafına virilmek üzere Beyzâde İbrâhîm'e virilüp teslimine temessük almadıkça hâssına tefahhus eylemek tasrîh olunmağla kendüye teslim ve temessük olmadıkça tefahhus eylemek üzere emr-i şerîf virilmek bâbında istid'â-yı inâyet eylemeğın Hazîne-i Âmirem'de mahfûz olan Başmuhâsebe defterlerine nazar olundukda mîr-livâ hâsslarının yazuları mîr-livâya voyvodalık aklâmından mâlikâne virilenden gayrîsinin mahâlline fûrûht olduğu üzere virüle gelen

mallarından voyvodalara virmeğin ve Cihânbeyli ekrâdından ol havâlîyi hıfz ve harâset ve ma'mûr ve âbâdân eylemek ve mukaddemâ der-uhde Abdürrahmân'ın iltizâmından beş bin akçe ziyâde virmeğin yüz on senesi ibtidâ'sından zabt ve hesâbet görmek şartıyla Maraş beğlerbeği Hâlil Paşa arzıyla Beyzâde İbrâhîme ve te'bîden der-uhde ve berât virildiği derkenâr ve vech-i meşrûh üzere yedine virilen berât-ı şerîf üzere mîr-livâ-i hâssların yazularından mîr-livâyaya tamâmen edâ vü teslim eylemek üzere emr-i şerîf virilmeğin telhîs olundukda mücebince amel olunmak bâbında fermân-ı âlîşân sâdır olmuştur şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 25 Muharrem Sene 1111

90. s.41/hk.2

Matbah-ı Âmire emîni Ahmed'in masraf-ı şehriyârî kâtipliğine getirilmesi hakkında.

Nişân-ı Hümâyûn yazıla ki ;

Masraf-ı şehriyârî kitâbeti sâbıkâ Matbah-ı Âmire emîni olan *Kıdvet'ül-emâcîdi ve'l-a'yân Ahmed zîde mecdühû* her vechile mahâll-u müstehakk olmağla kitâbet-i mezbûra tevcih ve bin yüz on senesi Muharrem'inin on tokuzuncu günü tarihli müverrih virilen suret-i Rüûs-u Hümâyûn mücebince bu berât-ı sa'âdet-i gâyatı ve mihnet-i gâyatı virdüm ve buyurdum ki ;

Mûmâ-ileyh Ahmed *zîde kadrühû* masraf-ı şehriyârî kâtibi olup Matbah-ı Âmire emîni efendinin Ruznâmçeleri îrâdın ve esnafın yeri ile tahrîr-i lâzimesinden oldukça taraf-ı âherdan bir ferde defter ve arz eyleyeler deyû şurûtla berât-ı şerîf yazılmak için virile.

Fî 27 Muharrem Sene 1111

91. s.41/hk.3

Manisa kadısına:

Manisa sakinlerinden Mücellâ Nasâriyye'nin vefatı üzerine mirasının yarısının eşine, diğer yarısının hazineye kalacağı, eşine aid olan özel eşyaların haricindeki mallarının mezat yerinde satılacağı, gelirin hazineye teslim edilmesi hakkında.

Mânisa kâdısına hüküm ki;

Manisa sâkinelerinden Mücellâ Nasâriye müteveffîye olup terekesinin nıfsı zevcine ve nısf-ı âheri beytü'l-mâl â'id ve âher varisi dahî olmamağla taraf-ı mirîden zabt olunmak lâzım gelmekte aslâ bir senesi ketm ve ihtifâ' olunmamak üzere ma'rifet-i şer'le tahrîr ve defter ve zevcinin hissesi ihrâc olunduktan sonra ve mâ'adâsı sûk-ı sultânîde değer-i bahasıyla fûrûth ve hâsıl olan akçesi Hazîne-i Âmire'me teslîm olmak üzere defterleri ile irsâl için emr-i şerîf tahrîr ve mübâşir ta'yîn olunmak bâbında telhîs olunup mücebince fermân-ı âlîşân sâdır olmağın şurûtıyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 29 Muharrem Sene 1111

92. s.42/hk.1

Çetrofça civarında olan yerlerin kadıları ve ayân vilayeti iş-erlerine, Dergâh-ı Âlî kapucubaşlarından Erdelli, Macar ve Kursların iskanı ile görevli kişiye:

Temeşvar ve Belgrad havalisinde hizmetde bulunup Üskübye'ye gelen Macar, Erdelli ve Kursların vatanlarını terk ederek Devlet-i Âliyye'nin himayesi altına girmek üzere aileleri için yerleşebilecekleri yer olarak Paşa sancağında Çetrofça adlı yerin kendilerine tahsis edildiği, burada çiftçilik yapacakların topraklarının sınırlarının belirlenip tahrir yapılması hakkında.

Çetrofça cânibi civârı olan yerlerin kâdîları ve a'yân-ı vilâyet iş-erleri ve Dergâh-ı Âlî kapucu başlarından olup hâliyâ Erdellü ve Macâr ve Kursların iskânına ta'yîn olunan *zîde mecdühûya* hüküm ki ;

Bundan akdem Temeşvar ve Belgrâd ve ol havâlide hidmet olunup hâliyâ me'mûr Üskübli'ye gelen Erdellü ve Macâr ve Kursların yedi yüz on iki nefer piyâde ve beş yüz yigirmi altı nefer sūvârî olup bunlar birkaç sene mukddem vatanların terk ve Devlet-i Âliyye'nin şâye-i himâye-i pâdişâhîde olmak üzere ehl-i iyâlleri ikâmet idecek bir mahâll gösterülüp ayrû ayrû iskân olunmak üzere şerefyâfte sudûr iden hatt-ı hümâyûn-ı sa'âdet-makrûnum mücebince Dîvân-ı Hümâyûnum tarafından nişân-ı âlîşân virilmekle hâlâ Paşa sancağında üç yük seksen bin akçe malı olan Çetrofça hâssı re'âyâları bundan akdem yüz senesinde bize ahz itmeleri ile bi'l-cümle kayddan virilüp ol vâkitden bu zamana gelince kurâları harâb ve bir kaç def'a necîs “?” olundukda re'âyâdan bir müfettiş bulunmamağla el-yevm hâli ve harâb olmağın tâyife-i mezbûr mahâll-i mezkûrede ikâmet itmek üzere kendülere ve evlâd olduklarına ta'yîn ve tahsîs

olunmak münâsib görülüp hâss-ı mezbûrun toprağında iskân ittirilmek fermânun olmağın husûs-u mezbûr için mübâşir ta'yîn olunan Dergâh-ı Âlî kapucu başlarından *zîde mecdühû* ma'rifetiyle tâyife-i mezbûre kaç nefer ise ba'del-yevm sâyir re'âyâdan icmâline re'âyâ karışmamak için ale'l-esâmî kapudânları ma'rifetiyle tahrîr ve defter ve hâss-ı mezbûrede olan kurâdan kaç kurâyaya iskân olunmak iktizâ ider ise hallerine göre caniblerinde hüsn-i ittifâk ile yerleri taksîm ve cümlesini yerleşdirilüp zirâ'at ve harâsetleri için kendülere kadar kifâye gönderilen arâzilerine hudûd ve sînûr vaz' olunduktan sonra hâss-ı mezbûr toprağında hâli ne mikdâr arâzî kalur ise ânı dahî başka tahrîr ve zabt ve hâss-ı mezbûr toprağında şimdiye dek eğer âher mahâllün re'âyâsından ve eğer asabâtları vakt-i karâr itmekle sonradan gelmiş kadîmi re'âyâsından kimesne bulunur ise yahut bundan sonra gelmek ihtimâli olur ise ol makûleleri dahî ism ü resmleri ve mukaddemâ ra'iyet kayd olundukları mahâlleriyle ma'rifet-i şer'le tahrîr ve defter ve bir münâsib mahâlle iskân olunup bunların ıyâllerine karışdırılmaya ve tâyife-i mezbûreden beş seneye dek çok arâzî tâlib olunmayup kendülere infâk ve inşa'allâhü te'âlâ beş seneden sonra öşre mu'âdil maktû' kayd olunup vech-i meşrûh üzre maktû'ların virdiklerinden sonra cizye ve sâyir tekâlif-i örfiyye ve şâkkadan mu'âf ve müsellemler olurlar sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin husûs-u mezbûrede ziyâde takayyüd ve tâam ve sa'y ve ihtimâm idüp hâlâ Dîvân-ı Hümâyûn tarafından virilen nişân-ı âlişân şurûtu üzre arâzî-i mezkûreden kaç kurâyaya iskânları iktizâ iderler ise hâllerine göre mallarından hüsn-i ittifâk ile yerlerinde taksîm ve cümlesin yerleşdirilmeyüp ve zirâ'at ve harâsetleri için kendülere kadar kifâye gösterilüp arâzilerine hudûd ve sînûr vaz' ve her birin iskân eyledikten sonra Hazîne-i Âmirem defterlerine mahâlline kayd olunmak için ale'l-esâmî defterleri ve iskân olundukları kurânun tahrîr olunan hudûd ve sînûru defterin der-i devlet medârıma götürmek bâbında fermân-ı âlişân sâdır olmuştur. Vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf yazılmak için işbu tezkire virildi.

Fî 21 Muharrem Sene 1111

93. s.43/hk.1

Eski Musul beylerbeyi Süleyman'a:

Bağdâd muhafız zahiresi için narh-ı cârî üzre on beş bin yüz yirmi kîle buğday ve yüz seksen bin dokuz kîle arpa satın alınıp gönderilmesi, ücretinin yüz dokuz Rakka

eyaleti mukâtaât malından, yüz bir senesinde havale olunan zahire bahasından, yüz altı, yedi ve sekiz seneleri mukâtaât malından olmak üzere toplam yirmi altı bin otuz bir guruşun hazineye teslimi hakkında.

Sâbıkâ Musul beğlerbeğisine hüküm ki ; Süleyman Paşadır

Yüz altı Rebî'ü'l-âhir'inin on altıncı gününden sekiz Cemâziye'l-evvel'inin altıncı gününe gelince yigirmi dört ay on dört gün zamân-ı zabtından gayrî ez-tenzîl eyâlet-i mezbûre malından yigirmi iki bin ihrâcât ve Bağdâd Kal'ası'na teslim idüp temessükle gelen 3786 guruş ki bu mecmu' 25786 guruş tarih-i mezbûrda iltizâmınla iktizâ iden elli iki bin iki yüz on iki guruşdan aşağı varıldukda 264262 guruş zimmetin iktizâ idüp bu zimmet mukâbelesinde Bağdâd muhâfaza zahîresi için narh-ı cârî üzere on beş bin yüz yigirmi kîle hinta ve 180009 kîle şa'îr mübâya' ve irsâl ve teslim itmek için gönderesün deyû fermân-ı âlîşân sâdır olunmuş idi. Zikr olunan zehâyîrin irsâl eyledin ise temessükâtına ve eğer henüz göndermedin ise zimmetinle iktizâ iden akçeyi alâ-eyyi hâl gönderüp teslim-i hazîne eylesin ve bundan mâ'adâ toksan tokuz Rakka eyâletin mukâta'âtı malından teslim-i tekmîlinden gayri zimmetinle ve lâzım gelen 23531 guruş ve yüz bir senesinde Hazîne-i Âmirem'den karz alduğun 2500 guruş zahîre bahâsına havâle olunan yüz 6 ve yüz yedi ve yüz sekiz seneleri mevâcib mukâta'âtı malından mâ'adâ bu mecmu' yigirmi altı bin otuz bir guruş zimmetin iktizâ ider imdi sen ki mûmâ-ileyhsin neferât zahîresi irsâl eyledin ise temessükât eyledin ise bahâsın ve kezâlik Rakka mukâta'âtı malı ve karz aldığın akçeleri işbu emr-i şerîf âlî-şânım vardığı sâ'atte bir türlü özr-ü bahâneye mukayyed eylemeyüp alâ-eyyi hâl tedârik ve irsâl ve Hazîne-i Âmirem'e teslim iylesin deyû bu def'a dahî tekâsül ve bahânen olur ise i'tizârın makbûl olmaz mu'ateb olursun âna göre hareket eylemek bâbında fermân-ı âlîşân sâdır olmağın iş bu tezkire virildi.

Fî 29 Muharrem Sene 1111

94. s.44/hk.1

Âsitâne kaymakamına ve defterdar vekiline:

Fener kapusu bekçiliğinde bulunan Makodoki adlı zimmînin evinin, bundan sonra gelecek olan Moskov elçisine tahsis edilmesi nedeniyle tahliye edilmesi hakkında

Âsitâne kâyim-makâmına ve defterdâr vekiline hüküm ki ;

Fener kapusu hâricinde Makodoki nâm zimmînin hânesine bundan akdem der-i devlet medârıma gelecek Moskov elçisi konmuş olmağla hâlâ yine Dersa'âdet'e gelecek Moskov elçisine konak ta'yîn olunup ücreti tarafı mirîden verilmek üzere mukaddem tahsîliyesi ve lâzım olan ba'zı zehâyîr masrafı tedârik görülmek iktizâ eylemekle içinde olan her kim ise ihrâc ve hâne-i mezbûrenin tahliye ve müzâhir eylemek için fermân olunmuştur. Emr-i şerîf yazılmak için iş bu tezkire virildi.

Fî 27 Muharrem Sene 1111

95. s.44/hk.2

Adı geçen Paşa'ya ve defterdar vekiline:

Fener ile Balat arasında ölen gayri müslimin hanesinin Âsitâne'ye gelecek Leh elçisine konak olmak üzere tahliye edilip, tahsis edilmesi hakkında.

Paşa-yı mûmâ-ileyhe ve defterdâr vekiline hüküm ki ;

Fener ile Balât arasında mürd olan baba Yorki'nin hânesine mukaddemâ der-i devlet medârıma gelecek Leh elçisi konmağla hâliyâ Dersa'âdetüm'de olan Leh elçisine konak olunmak üzere ta'yîn olunup ücreti tarafı mirîden virilmek üzere mukaddemce tahliye olunmak üzere fermân olmuştur emr-i şerîf yazılmak için işbu tezkire virildi.

Fî 27 Muharrem Sene 1111

96. s.44/hk.3

Yüz on senesi Maraş sancağının zuemâ ve erbâb-ı timâr bedeliyyelerini toplamakla görevli olan kişiye:

Maraş sancağı Kelhik adlı karye ve diğerlerinin dokuz bir yüz kırk dokuz akçe olan zeametini toplayan es-Seyyid Mehmed'in Divân'a sunduğu arzı hakkında.

Yüz on senesine mahsûb olmak üzere Maraş sancağının zu'emâ ve erbâb-ı timârın bedeliyyesi cem'ine me'mur olana hüküm ki ;

Es-Seyyid Mehmed Divâna arz-ı hâl idüp Maraş sancağında Kelhik nâm kârye ve gayrîsinin kırk tokuz bin yüz kırk dokuz akçe ze'âmet çavuşu kendüne mutasarrıf olup Maraş eyâletinde erbâb-ı timâra bedel-i fermân olunmayup cem'ine me'mûr olur iseler ki külli ze'âmet-i bedel talebiyle rencîdeden hâli olmalarıyla bir vechiyle subaşına

bedel talebiyle rencîde olunmamak bâbında emr-i şerîf virilmek üzere recâ eylemeğin kânûn üzere hükm deyû fermân-ı âlî sâdır olmağın emr-i şerîf için tezkire virildi.

Fî 29 Muharrem Sene 1111

97. s.45/hk.1

Malatya voyvodalığı kalemlerinden Malatya ve tevâbi hasslarının maktûsunun müzâyede ile belirlendiği, ancak altı bin guruş muaccele bedelini ödeyemediklerinden bu bedeli zabt etmeleri için voyvodaların gidip mâlikâne olarak verilen köy ve mezra mallarından tahsil etmeleri hakkında.

Nişân-ı Hümâyûn yazıla ki ;

Kıdvet-ü'l emâcidi'l-izâm ve'l-fazl Mehmet zîde mecdühûma arz-ı hâl sunup Malatya voyvodalığı beher sene malından Âsitâne-i Sa'âdet hazînesine edâ ve kalemiyyesin virüp hesâbın görmek ve sâdır olan hatt-ı hümâyûn şurûtuyla te'bîden mâlikâne mutasarrıfı olmak üzere müzayededen kendüsine tevcîh olup berât-ı âlîşân virilmek bâbında istid'â'-yı inâyet itmeleriyle hazîne mahfûz olan Başmuhâsebe defterlerine nazar Malatya ve tevâbi' hâssları maktû'sunun senede yiğirmi yük yetmiş iki bin beş yüz akçe mâlî zamân-ı zabtı Mart ibtidâ'sından olup bin yüz on bir senesine henüz kimesneye der-uhde olmamışdır deyû derkenâr vech-i meşrûh üzere yinede iltimâs ve mukâbili müzâyede ve ragâbâtı maktû' olduktan sonra altı bin guruş mu'accele ile üzerlerine karâr idüp lâkin tevâbi' olan kurâ ve mezârî' iltizâma mâlikâne virilmemekle mutasarrıflarının yedlerine virilen berâtları mücebince mahâllinde fûrûht olduğu üzere virile gelinen mallarından olup mâ'adâsın bin yüz on bir Mart'ından te'bîden mâlikâne zabt ve beher sene malın Âsitâne-i Sa'âdet hazînesine edâ ve kalemiyyesin virüp hesâbın görmek sâdır olan hatt-ı hümâyûn şurûtuyla te'bîden mâlikâne mutasarrıfı olmalarıçün berât virilmek telhîs olundukda mücebince şurûtle berât olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmağın bu berât-ı hümâyûnu virdüm ve buyurdum ki ;

Mûmâ-ileyhe ihfâ itdükde varup voyvodalık-ı mezbûrun mu'acceleli gününde teslîm-i hazîne eylememeleri altı bin guruş mukâbelesinde bin yüz on bir senesinde vâki' Mart ibtidâ'sından zabt eyleyeler deyû voyvodalık-ı mezbûre tâbi' mâlikâne virilen kurâ ve mezârî'nin mahallinde fûrûht olduğu üzere virile gelen malların mutasarrıflarından beher sene cem' eyleyüp yedlerinde olan berâtları mücebince vakt-ü zamânıyla mûmâ-ileyhe edâda tekâsül ve bahâneden ve malınun irsâl ve Hazîne-i

Âmirem'e teslîm olur ise bâ'is olandan tahrîr eyleyeler ve berâtları mûcebince senesi tamâmında ki mâlî edâ itmeyenlerin mutasarrîf oldukları maktû'ât ve kurâ ve mezârî' âhere fûrûht olunmak üzere ma'rifet-i şer'le cümle mâla beher senede arz ve muhzar oluna veya izn idecek “?” berâtları olup mâlikâne mutasarrîf olduğu maktû'u ve kârîye ve mezra'sı mahlûl oldukda vech-i siyâk üzere taraf-ı mirîden fûrûht olunup mûmâ-ileyhe fûrûht eyleyeler ve bundan gayrî bu ana gelinceye kadar mâlikâne virilmeyen maktû'ât ve kurâ ve mezârî' fî-mâba'd mirîden fûrûhtu derkenâr dahî olunup virdükleri muaccele mukâbelesinden ziyâde oldukları ki çok (?) virirler ise kendüleri mâlikâneye zabt idenler ve hüsn-i rızâ'ları “?” ile akd-ı kasr-ı yed murâd iderler ise mâ'adâ ancak hüccet-i şer'iyye derkenârına temessük mühürledükden sonra mûcebince berât virilüp muaccele talep olunmaz ve mûmâ-ileyhin kasr-ı yedlerinden mutasarrîf olanlar dahî ba'del-yevm fevt olduklarından yine tarafı mirîden mu'accele ile talebine müdahale üzere ve Hazîne-i Âmirem'de ihrâc ve yedlerine virilen mühürlü ve imzalı ve tuğrâ-yı âlî-şânımla murahham ve müstemlî “?” defterin sûreti mûcebince kânûn üzere zabt ve mahâllinde fûrûht olduğu üzere virile gelen mallarından cem' ve tahsîl ve kabz eyleyeler ve ber-vech-i te'bîden mâlikâne maktû'âtı ve kurâ ve mezârî' der-uhde idenler ve re'âyâ-yı mûmâ-ileyhe voyvoda rızâ (?) olunup şer'-i şerîfim muvâfık sözünden tecâvüz eylemeyeler ve voyvodalık-ı mahcûr malından ve tâyife-i mütekâ'id ve duagûyan ve sâyirenin yedlerinde olan sâdır berât-ı âlî-şânım mûcebince müstehak oldukları vazîfelerinden fermân olunduğu üzere virdiklerinden sonra berâtları sûretinin zahrına hüccet-i şer'iyye ittirüp kendüler ve iltizâmın olan mâla kesr ve noksân görülmek şartıyla berâtları şurûtu “?” mürâ'ât idüp ve her sene malın Hazîne-i Âmirem'e edâ ve kalemiyyesin teslîm ve senesi tamâmında hesâbların görüb yedlerine suret-i muhâsebe olduklarından sonra âherdan bir ferde ta'arruz ve te'addî eylemeye deyû mukaddemâ virülen sûretde ve sâdır olan fermân-ı âlîşân şurûtuyla berât-ı şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 27 Muharrem Sene 1111

98. s.46/hk.1

Âsitâne kaymakamına ve defterdar vekiline:

Darbhâne-i Âmire muhafızlığı görevinin Ebubekir'e ihsân olması üzerine önceki nazır Mustafa'nın elinde olan sermâyenin adı geçen Eubekir'e tamamen teslim edilmesi hakkında.

Âsitâne kâyim-makâmına ve defter vekîline hüküm ki ;

Âsitâne-i Sa'âdet medârında vâki' Darbhâne-i Âmirem muhâfızı iftihâru'l-emâcîd ve'l-ekârim Ebûbekir *dâme mecdühûya* inâyet ve ihsânım olmağla imdi sâbıkâ nâzır olan Mustafâ *zîde mecdühûnun* yedinde mevcûd olan sermâye ve Darbhâne-i Âmireme alâka her ne ise tamâmen mûmâ-ileyh *dâme mecdühûya* teslim olunduğun yedinden temessük aldurup hıfz eyleyesiz deyû fermân-ı şerîf sâdır olmağın şurûtle mükerrir emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 29 Muharrem Sene 1111

99. s.46/hk.2

Bostancıbaşıya:

Saray-ı Âmire ve Matbah-ı Mamûre için İstanbul ağası nezâretinde satın alınıp nakl edilecek malları fukarayı taciz etmeden temin edilmesi, aynî odunların ise bir an önce nakl edilmesi hakkında.

Âsitâne-i Sa'âdetimde Bostancıbaşı *zîde mecdühûya* hüküm ki ;

Âsitâne'de Saray-ı Âmire ve Matbah-ı Ma'mûre için İstanbul ağası ma'rifetiyle kazâlardan mübâya' ve nakîl oluna gelmek mu'tâd-ı kadîm olmağla imdi ta'yîn olunan hâssa kilâr hâlis malı sevdâsıyla “?” re'ayâ fukarâların bir tarîk ile ta'cîz ve rencîde eylemeyüp ancak fermân olduğu üzre aynî odunları bir gün evvel tedârik ve nakl itdirilmek üzre tenbîh ve te'kid olunmak şartıyla mu'tâd üzre bu şerh ile ta'yîn ittirilmek bâbında telhîs olup mûcebince hükm virilmek fermân-ı âlî sâdır olmağın şurûtiyle emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 29 Muharrem Sene 1111

100. s.46/hk.3

Yüz on senesi Maraş sancağının zuemâ ve erbâb-ı timâr bedeliyyesini toplayan memura :

Maraş eyaletinde erbâb-ı tımara ferman olunan bedelin reâyâdan toplanması hakkında.

Yüz on senesine mahsûb olmak üzere Maraş sancağının zu‘emâ ve erbâb-ı tımârının bedeliyesi cem‘ine me‘mûr olana hüküm ki ;

Es-Seyyid Mehemmed Dîvân-ı Hümâyûnum’a arz-ı hâl idüp Ayntap sancağında Kelbin nâm kârîye ve gayrîsinin kırk tokuz bin yüz kırk tokuz akçe ze‘âmete çavuş Kördüklü karyesinden olup Maraş eyâletinde erbâb-ı tımâra bedel fermân olundukda cem‘ine me‘mûr olanlar Kördüklü re‘âyâsından bedel talebi ile rencîdeden hâli olmamalarıyla bedelciler bir vechile subaşısına bedel talebi ile rencîde ve mukayyid olunmamak bâbında emr-i şerîf virilmek fermân-ı âlî sâdır olunmağın emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 29 Muharrem Sene 1111

101. s.47/hk.1

Bender kadısına, neferât ağalarına ve ayân vilâyetinin iş-erlerine:

Kamâniçe Kalesi muhafazasından ihraç olup adı geçen kaleye gönderilecek elli bir oda Dergâh-ı Muâllâ yeniçerileri zabıtları ile birer oda cebeci ve topçu ve dört yüz doksan bir yerli neferin Maraş Kalesi’ne ve fazlasının ihtiyaca göre varoşlara yerleştirilmesi, meskenler için gereken kerestenin Boğdan’dan temin edilmesi hakkında.

Bender kâdisına ve neferât ağalarına ve sâyir a‘yân-ı vilâyetin iş-erlerine hüküm ki ;

Kamâniçe Kal‘ası muhâfazasında olup ihrâc ve kal‘a-i mezbûreye vaz‘ olunacak bi’l-cümle ağaları ile elli bir oda Dergâh-ı Mu‘allâm yeniçerileri ve zâbitleri ile ve birer oda cebeci ve topçu ve dört yüz doksan bir yerli neferâtın tekmîli olduğu Maraş Kal‘asına, ziyâdesi varoşdan iktizâsına göre mesken tedârîki ve kifâyet eylemediği sûretde bahâsına lâzım gelen kereste Boğdan’dan fermân olmağla ta‘yîn olunan mübâşirinle lüzumu mertebe meskende yerleştirüp bir dürlü müzâyaka çektirmemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

102. s.47/hk.2

Özi muhafızı, Kılburun beyi ve adı geçen kalelerin tamirine memur Deli Beyzâde Ahmed'e:

Kamaniçe'den gönderilip Özi ve Kılburun Kaleleri'ne gönderilecek Dergâh-ı Muâllâ yeniçerileri muhafızları ile birer oda cebeci ve topçunun Özi'ye, iki yüz sekiz neferi Yanıkhisar'a, yüz neferin Kılburun, yüz seksen beş nefer yerli neferâtı bin yüz sekiz senesinde yeniçeriler, ser-dökücüyân, cebeci ve topçu ocakları için yapılan mahâllere, ihtiyaç halinde yeni meskenler yapıp yerleştirilmeleri hakkında.

Özi muhâfızı Kılburun beği ve zikr olunan kal'alar ta'mirîne me'mûr ümerâ-i deryâdan Deli Beyzâde Ahmed *dâme izzühûya* ve kâdîları ve neferât ağalarına hüküm ki;

Kamaniçe Kal'asından ihrâc ve Özi ve Kılburun Kal'alarına vaz' olunacak dört oda Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerileri muhâfızları ile birer oda cebeci ve topçuyu Özi'ye iki yüz yetmiş sekiz neferâtı ve Yanıkhisâr yine yüz on nefer ve Kılburun yüz seksen beş nefer yerli neferâtı Özi Kal'ası'ndan bin yüz sekiz senesinde yeniçerileri ser-dökücüyânları ve cebeci ve topçu ocakları için müceddeden yapılan mahâllere ve dahî iktizâ ider ise lüzûm-u mertebe meskenlerin tedârik ve yerleşdirüp kifâyet eylemediği halde lâzım gelen kerestesi Boğdan'dan fermân olmağla sen ki Deli Beyzâde Ahmed *dâme izzühûsun* bir kusûrları olur ise inşâ'a'llâhü te'âlâ Boğdan'dan gelen kereste ile tekmi'l olunmak üzresin bu def'a Özi ve Kılburun Kal'alarından iktizâ iden meskenleri mehmâ emken yanında olan keresteden yapıdırup ve sâyir masârifi görüb tekmi'l ve ma'rifet-i şer'le defter idüp götüresin ve siz ki muhâfız ve Kılburun Beği ve neferât ağalarısız zikr olunan neferâtı yerleştirüp bir dürlü müzâyaka çekirtmemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 24 Muharrem Sene 1111

103. s.47/hk.3

Akkirman kadısına ve neferât ağalarına:

Kamaniçe Kalesi'nden ihraç olup adı geçen kaleye gönderilecek iki oda Dergâh-ı Muallâ yeniçerileri ve üç yüz dört nefer yerli neferâtın müsait yerlere yerleştirilmesi, meskenlerin Kili nazırı vasıtasıyla tamir edilmes hakkında.

Akkirmân kadısına ve neferât ağalarına hüküm ki ;

Kamâniçe Kal'ası'ndan ihrâc olunup kal'a-i mezbûreye vaz' olunacak iki oda Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerileri ve üç yüz dört nefer yerli neferâtı kal'a vâroşu vüs'atle olmağla müsait olan mahâllere yerleştiresiz kifâyet eylemediğü hâlde Kili nâzırı mübâşeretiyle meskenlerin ta'mîr ve yerleştürüp müzâyaka çektirmeyesiz deyû fermânım olmuştur. Emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 24 Muharrem Sene 1111

104. s.48/hk.1

Kili kadısı ve neferât ağalarına:

Kamâniçe Kalesi'nden ihraç edilip adı geçen kaleye tayin edilecek iki oda Dergâh-ı Muallâ yeniçerilerinin ve iki yüz kırk yerli neferin müsait yerlere yerleştirilesi, tamir olunması gereken meskenlerin tamir edilmesi hakkında.

Kili kadısına ve neferât ağalarına hüküm ki ;

Kamâniçe Kal'ası'ndan ihrâc ve kal'a-i mezbûreye vaz' olunacak iki oda Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerileri ve iki yüz kırk bir neferâtı kal'a vâroşu vüsâtle olmağla münâsib olan mahâllere yerleştiresiz kifâyet eylemediği halde Kili nâzırı mübâşeretiyle meskenleri ta'mîr ve yerleştürüp müzâyaka çektirmeyesiz deyû fermân olunmuştur emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 24 Muharrem Sene 1111

105. s.48/hk.2

Kili nazırına:

Kamâniçe Kalesi'nden ihraç edilecek kapı kulları ve yerli neferâtın Akkirman ve Kili Kalelerine gönderilmesi, yerleşmeleri için gereken meskenlerin hazırlanması, Boğdan'dan gelecek kerestenin ücretinin yüz on bir yılı Kili nezâreti ve Kili hazinesinden karşılanması hakkında.

Kili nâzırına hüküm ki ;

Kamâniçe Kal'ası'ndan ihrâc olunan kapum kulları ve yerli neferâtından Akkirmân ve Kili Kal'asına vaz' olunacak neferâtın cümlesine mesken tedârik ve yerleştirmek fermânım olup emr-i âlişânım ısdâr ve irsâl olunmuştur. Kifâyet eylemediği halde kerestesi Boğdan'dan ve sâyir lâzım gelen masârifi uhdende olan

bahânın yüz on bir Kili nezâreti ve berât-ı irsâl olunan yüz on iki Kili hazînesi malından mahsûb olunmak üzere iktizâsı mertebe mesken ta'mîr ve yerleşdirüp masârif mikdârı olur ise defter ve zahra emr-i âlişânım hüccet itdirüp hesâbınla mahsûb olunmak için hıfz eyleyesiz deyû fermân olmuştur emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 24 Muharrem Sene 1111

106. s.48/hk.3

Yanıkhisar kadısına ve neferât ağalarına:

Kamâniçe Kalesi'nden ihraç edilen yüz on nefer fârisan neferinin adı geçen kaleye gönderilmesi, ihtiyaç olan meskenlerin temin edilmesi hakkında.

Yanıkhisâr kadısına ve neferât ağalarına hüküm ki ;

Kamâniçe Kal'ası'ndan ihrâc ve kal'a-i mezbûreye vaz' olunacak yüz on nefer fârisan neferâtı için mümkün mertebe mesken tedâriki ve neferâtı mezbûreye yerleştirüp bir dürlü müzâyaka çektirmeyesiz deyû fermân olunmuştur emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 29 Muharrem Sene 1111

107. s.48/hk.4

Vezir Kahraman Paşa'ya:

Kamâniçe Kalesi'nden ihraç olunacak yeniçeri ocağından iki odasının Özi ve Kılburun'a, iki odasının Akkirman'a, iki odasının Bender, Özi ve Kılburun kalelerine birer oda zabıtları ile tayin olunmasına, bunların yerleşmeleri için gerekli meskenlerin temin edilmesi hakkında.

Vezîr Kahraman Paşa'ya hüküm ki ;

Kamâniçe Kal'ası'nun içinde olan esnâf askeri, serhad askeri olup yine serhad kal'aya iskân olunmaları münâsib olmağın Kili hıdmetleri mâkûl olduğu ecîlden emvâl ve erzâk ve ehl-i ve ıyâlleri ile kal'adan mukayyid kalandan müstehakk olduğu ulûfe ve zahîreleri yerleştikleri mahâllere yine virilmek üzere irsâl olunan defterde cemâ'atleri ile ta'yîn ve tasrih olunduğu üzere yerli yeniçeri ve cebeci ve topçu neferâtı ve sağ kol kulları ve Voyvoda kademiyyesi ve çavuşları Bender Kal'ası'nda olmak üzere tekâmîl olduğu kâryesi kal'ada ziyâdesi devletden iktizâsına göre meskenleri tedârik idüp

yerleştiresiz ve gerek azabân-ı evvel ve sâni ve salîs ve humbaracı ve lağımçı ve bâr-ı palanganun azab topçuları ve Yanıkhisâr Kal'ası'nda olmak üzere bin senesinde yeniçeri, ser-dökücüleri ve cebeci ve topçu ocakları için müceddeden yapılan mahâllere yerleştirilüp dahî iktizâ iderlerse lüzûmu mertebe meskenleri görüb ve kezâlik hendek azabları ve martolos ve merzî (?) azap ve topçuları ve fârisân-ı râbi' ve hâmis cemâ'atlerinin dahî hâliyâ ta'mîr olunan Kılburun Kal'ası'nda iktizâsına göre meskenleri olmak üzere Özi ve Kılburun Kal'aları ta'mîrine me'mûr ümerâ-i deryâ'dan Deli Beyzâde Ahmed *dâme ulüvvühû* başka fermân-ı âlişân sâdir olmayup ve müstahfız ve sol kol gönüllüleri Akkirmân Kal'ası ve vâroşu vüsatte olmağla münâsib olan mahâllere yerleşdirilüp ve kezâlik hudâvendden ve vâlidem sultânlar cevâmi'-i şerefesi mesâcid kademiyyesi ve mütekâ'id ve duagûy ve zu'emâ ve erbâb-ı timâr ve merzî fârisânları “?” Kili Kal'amızda münâsib olan mahâllere yerleştirilüp ve kezâlik on bir oda Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerileri ocaklarından ocakları tarafından gönderilen mektub-u hâsseki ile iki odası Babadağı cânibinde serasker olan vezîr-i mükerrerem Yûsuf Paşa'ya gelüp mâ'adâ ocakları ile bir odası Bender'e ve dört odası Özi ve Kılburun Kal'alarına ve iki odası Akkirmân ve iki odası Kili Kal'ası'na ve bundan ğayrî üçer oda Dergâh-ı Âli cebeci ve topçu ocağında dahî Bender ve Özi ve Kılburun Kal'alarına birer oda zâbitleri ile ta'yîn ve iktizâsı üzere meskenleri tedârik ve bu vechile yerleşüp bir ferdi âher mahâlde dağıtılup gitmemek üzere cemâ'atleri zâbitlerine tenbih ve nizâm virüp der-i devlet medârıma arz-ı i'lâm eylemek bâbında fermân-ı âlişân sâdir olmuştur emr-i şerîf yazılmağâ tezkire virildi.

Fî 27 Muharrem Sene 1111

108. s.49/hk.1

Sadâret kaymakamına, defterdar vekiline ve Baruthâne nazırına:

İzmir Baruthânesi'nde hazırlanacak bin kantâr barut için kırk bin vakıyye hâlis güherçileye ihtiyaç olduğu, bunun Âsitâne'den gönderilmesi ve Baruthâne nazırı elhacc Yahya'ya teslim edilmesi hakkında.

Âsitâne kâyim-makâmına ve defterdâr vekiline ve Baruthâne nâzırına hüküm ki ;

İşbu sene-i mübâreke de İzmir Baruthânesi kârhânesinde tabhı fermânım olan bin kantâr barut-u siyahın lâzım gelen güherçilesi Âsitâne-i Sa'âdetüm'den ta'yîn olmak lâzım gelmeğın imdi bin kantâr baruta mu'tâd-ı kadîm üzere kırk bin vakıyye güherçile-i

hâlis iktizâ eylemekle mu‘accelen Âsitâne’den mevcûd olunan gühercileden ifrâz ve İzmir Baruthânesi’nden ta‘yîn ve irsâl ve Baruthâne- i mezbûrun nâzırı el-hacc Yahyâ “?” *zîde kadrihûya* teslim ittirmeniz bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 27 Muharrem Sene 1111

109. s.49/hk.2

Adı geçen kırk bin vakıyye güherçilenin gemi ücretinin İstanbul gümrük malından verilmesi hakkında.

Zikr olunan kırk bin vakıyye güherçilenin mu‘tâd-ı kadîm üzere nevl-i seffinesi İstanbul gümrük malından virilmek üzere fermânım olmuştur emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 27 Muharrem Sene 1111

110. s.50/hk.1

At mukâtaası emini Osman’a:

Edirne bostancılarına kadimden at mukâtaası malından ocaklık olarak verilen buğday ve mercimeği at emininden almakta zorluk çektiklerinden bundan sonra buğday ve mercimeğin satılıp, değerinin kendilerine Edirne hazinesi malından verilmesi hakkında.

At mukâta‘ası emîni el-hacc Osman *zîde kadrihûya* hüküm ki ;

Edirne Bostâncılarına kadîmi senede beş yüz altmış kîle hinta ve yüz kîle mercimek virilmek üzere at mukâta‘ası malından ocaklıkları olup ba‘de neferâtı mezbûr müceddeden izdiyâd oldukda kadîmi ocaklıkları ile ma’an hintaları iki bin kîle ve mercimekleri iki yüz elli kîle olmak üzere fermân olunup ve yine mukâta‘a-i mezbûre mahsûlünden olunmak şartıyla ocaklık ta‘yîn olup lâkin neferât-ı mezbûra ta‘yîn olunan hinta ve mercimekleri at emînden almakda usret vardur deyû iddiâ eyledüklerinden bundan akdem ref‘olunup ve yüz on Muharrem-i guresinden fi-mâba‘d satup ol mikdâr hinta ve mercimekleri bahâsını Edirne hazînesi malından virilmek üzere ocaklık ta‘yîn olunup lâkin neferât-ı mezbûrun kadîm-i ocaklıkları olan beş yüz altmış kîle hinta ve yüz kîle mercimekleri Edirne hazinesinden ta‘yîn olunduğu yüz on bir Muharrem-i

guresinde yine mukâta‘a-i mezbûre mahsûlünden virilmek üzere müceddeden ocaklık ta‘yîn ve fî-mâba‘d tarih-i merkûmdan vakt-ü zamanla satup ol mikdâr hinta ve mercimekleri ve her sene neferât-ı merkûm taraflarına virilmek üzere Başmuhâsebe‘ye kayd ve emr-i şerîf virilmek bâbında telhîs olunup arz olundukda telhîs-i mûcebince Başmuhâsebe‘ye kayd ve emr-i şerîf virilmek fermân-ı âlîşân sâdır olmağın şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 29 Muharrem Sene 1111

111. s.50/hk.2

Sadâret kaymakamına ve defterdar vekiline ve tershâne eminine:

Vâlide sultan‘ın büyük kafesli kayıkları ve kırlangıç kayıklarının köhne olmasından dolayı usta marangozlara tamir ettirilip hazır edilmesi hakkında.

Âsitâne kâyim-makâmına ve defterdâr vekiline ve tershâne eminine hüküm ki ;

Seyyid‘ül-Mehmedzâde iklîl‘ül-Hasan zâdül‘l-Âli ve‘l-sa‘âdet vâlide sultân *dâmet ismetuhânun* büyük kafesli kayıkları ve kırlangıç kayıkları gereği gibi ta‘mîr itdirilüp hâzır oldukda ve merhum vâlide sultân tâbe‘t serâhhümanun büyük kafesli kayığı gâyet köhne ve bir vechile kâbil-i isti‘mâl olmaduğın üstâd-ı marangozlara haber virüp hesâb üzere kaldığın i‘lâm eyledükleri ecîlden imdi zikr olunan büyük kafesli kayığın tecdîdi lâzım gelmekle işbu emr-i şerîfim varduğu sâ‘atte kayık-ı mezbûre dahî başına mübâşeret ve ber-vech-i ta‘cîl tekâmîl ve inşa‘a‘llâhü te‘âlâ devlet-ü ikbâl ve sa‘âdet-i iclâl ile Âsitâne-i Sa‘âdet âşiyâneye nüzül-u hümâyûn olunca hâzır âmâde ittirmekle bezl kudret eylemek bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmağın şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 4 Safer Sene 1111

112. s.51/hk.1

Rakka valisine:

Diyârbekir eyaletinde bulunan nüzül ve avâriz hanelerinden kırk altı haneli Karakeçilü Aşireti‘in Diyârbekir‘e uzak, Ruhâ‘ya yakın oldukları gerekçesiyle ödemek istemedikleri avâriz ve nüzüllerinin tahsil edilmesi, bahane bulanların def edilmesi, muhalefet olanların bildirilmesi, buna göre ferman verileceği hakkında.

Rakka vâlisine hüküm ki ;

Diyârbekir eyâletinde vâki' yüz otuz tokuz avârız hânesiyle yine ol mikdâr nüzul hânesi olan Tekboran Birecik kâzasında sancağıyla emr defteri hâlâ Diyârbekir voyvodası Ahmed *dâme mecdühûya* virilüp yüz on senesine mahsûb olmak üzere tahsiline mübâşir eyledüğünde kazâ-i mezbûre defterine dahîl kırk altı hânesi olan Karakeçilü aşireti Diyârbekir'den ba'îd ve Ruha'ya karîb olmağla edâda te'allül üzere oldukları mesmû'-u hümâyûnum olmağla voyvoda-i mûmâ-ileyhin yedine virülen emr-i defter mücebince üzerlerine edâsı lâzım gelen avârız ve nüzülleri malından bî-eyyihâl aşîret-i mezbûreden bi't-tamâm tahsîl ve voyvoda- i mûmâ-ileyhe edâ vü teslîm ittirdüp hılâf-ı emr-i defter te'allül ve tereddüd ittirmeyesiz te'allül üzere olanları men' u def', ve inâd ve muhâlefet üzere olanları ism ve resmlerine arz ve i'lâm eylesesiz ki ol makûle mâl-ı mirî tahsîlinde muhâlefet idüp veyahud edâsında te'allül idenlerin haklarında ba'dehû ne vechile fermânım sâdır olur ise ânâ göre amel eylesesin deyû fermân olmağın emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

113. s.51/hk.2

Diyârbekir kul kethüdâlığı, Küçük Mehmed ve diğer Mehmed isimli kişilerin ödemeleri gereken yüz on senesi vergilerini zamanında ödemeyip Bağdad'a sefere gittiklerinden üzerlerinde kalan vergilerin kalemiyelerin maktûları aklâmından ve kullardan bir an önce tahsil edilmesi hakkında.

Diyârbekir voyvodalığı aklâmından Hazîne-i Âmirem defterleri mücebince Diyârbekir hazînesine teslîm olunup gelen emvâl- i mu'arrefeden senevî altmış bin akçe mâl-ı mirîsi olan Diyârbekir kul ağalığı Küçük Mehmet nâm kimesnenin mâlikânesi otuz bin akçe malı olan kul kethudâlığı dahî diğer Mehmet nâm kimesnenin mâlikânesi olup mâl-ı mirîleri vakt-ü zamanla edâ eylemek üzere iken üzerlerine edâsı lâzım gelen yüz on senesi malların edâ itmeden mezbûrlar Bağdâd seferine gidüp zimmetlerinde kalmağla Bağdâd zahîresi masârif için havâlâta virülecek akçenin (?) ve vezâifesine bâ'is olduğu mesmû'-u hümâyûn olmağla ağalık-ı mezbûr ve kethudâlık-ı mezbûrenin lâzım gelen mâl-ı mirîleri ve kalemiyelerin maktû'ları aklâmından ve mezbûrları ve kullarından bî-eyyihâl bir gün evvel tahsîl ve masârif-i mühimm için voyvoda-i mûmâ-ileyhe edâ itdirüp te'allül ve tereddüd ittirmeye deyû fermân olmuştur emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 3 Muharrem Sene 1111

114. s.51/hk.3

Diyârbekir voyvodalığı kalemlerinden Dökerli Aşireti'nin toplamda yedi yüz otuz yedi guruş malı eskiden beri ödediği ancak adı geçen aşiretin, artık yeniçeri oldukları bahanesiyle vergilerini ödemekten kaçınmaları ve muhalefet etmeleri hakkında.

Diyârbekir voyvodalığı aklâmından Dögerli Aşireti'nin Başmuhâsebe defterleri mûcebince dört yüz otuz yedi guruş mâlî olup ve yine Kara-Ulus havâssından emvâl-ı kethudâya tâbî' Dögerli aşiretinin üç yüz guruş ki cem'an yediyüz otuz yedi guruşun tâm mâlî olup kadîmü'l-eyyâm'dan beru edâ iderler iken hâlâ aşâyir-i mezbûr biz emîr ve yeniçeri olduk deyû edâda te'allül ve zâbitleri dahî tahsîline muhâlefet idüp bu vechile mâl-ı mirînin itlâf ve izâ'atına bâ'is ve hâl yüz on senesi mâl-ı mirîleri defterlerinde olduğu mesmû'-u hümâyûn olmağla imdi aşâyir-i mezbûrenin sene-i mezbûrede üzerlerine edâsı lâzım gelen mâl-ı mirîleri bî eyyihâl bir gün evvel tahsîl ve mirî için voyvoda-i mûmâ-ileyhe edâ ittirür deyû hılâf-ı kânûn ve defter biz emîr ve yeniçeri olduk deyû mâl-ı maktu'ları edâsında te'addî ve tereddüd ittirmeyesin bundan sonra yine te'allül idüp veyahûd tahsîline muhalefet ider olur ise ism ve resmleri ile arz ve i'lâm eylesesin ol ma'kûle gerek ba'dehû haklarında her ne vech üzre fermân olur ise ânâ göre amel eylesesin deyû fermânüm olmağın emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî minhü

115. s.52/hk.1

Palu, Hakmet, Atma “?” , Kahranlu ve Terhâsıl beylerine ve vekillerine:

Diyârbekir voyvodalığı kalemlerinden Ekrâd-ı Kara-ulus aşiretinden bazılarının yüz on senesine aid olan vergileri ödeyerek senet aldıkları, bazılarının ise ödemede sorun çıkardıkları, bunların vergileri ödemededen yaylağa gitmek için Palu sınırından geçtiklerinin belirlendiği, geri döndüklerinde ödemekle yükümlü oldukları vergilerin tahsil edilmesi hakkında.

Palu, Hâkmet ve Atma “?” ve Kahranlu ve Terhâsıl Beğleri ve vekîllerine hüküm ki ;

Diyarbakır voyvodalığı aklâmından Ekrâd-ı Kara-ulus aşâyirinden ba'zıları yüz on senesine mahsûb olmak üzere üzerlerine edâsı lâzım gelen mâl-ı mirîleri edâ eyledüğüne memhûr temessükü alup ve ba'zıları itâ'at ve inkıyâd eylemeyüp mâl-ı mirîleri edâda muhâlefet eyledikleri için yaylağa gider iken güzergâhları olan sınır boğazında Palu sınırında ubûr eylediklerinde tefahhus olunup mâl-ı mirîlerin edâ eylediklerinde ma'mûlün bih temessükleri olmayanlardan haklarına isâbet eden mâl-ı mirî ve kalemiyyeleri edâ eylemediğünden mürûr ittirilmemek üzere bundan akdem emri i şerîfim varid olmuş idi. Hâlâ aşâyir-i mezbûr mâl-ı mirîlerin ve mu'tâd üzere kalemiyyeleri voyvoda-i mûmâ-ileyhe edâ itmeden sınır-ı mezbûrdan mürûr idüp mâl-ı mirîleri zimmetlerinde kalmağla imdi aşâyir-i mezbûr yaylaklarından gerü avdet eylediklerinden güzergâhları olan sınır-ı merkûm ve boğaz-ı mezbûrdan tefahhus olunup sene-i mezbûrda bir def'a mâl-ı mirîleri edâ eylediklerinde yedlerine ma'mûlün bih temessükleri olmayanlardan üzerlerine edâsı lâzım gelen mâl-ı mirîleri ve mu'tâd üzere kalemiyyeleri kânûn ve defter mücebince voyvoda-i mûmâ-ileyh tarafından mirî için tahsîl ittirmekde herbiriniz mecd ve sâ'iy olup mâl-ı mirîden zimmetlerinde bir akçe ve bir habbe bakî kodurmayasın şöyle ki ;

Mâl-ı mirîleri tahsîlinde tâyife-i mezbûre müsâ'ade ile ihmâl ve müsâmaha ider iseniz bâ'de sizden tahsîl olunur ana göre bilmiş olup zikr olunan mâl-ı mirînin cem' ve tahsîlinde kemâl-i dikkat ve ihtimâm idüp bir dürlü özr-ü bahâneden be-gâyet ihtirâz eyleyesiz deyû fermânum olmuştur emri i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 4 Muharrem Sene 1111

116. s.52/hk.2

Kili nazırı Ahmed'e:

Kamâniçe kalesinden Bender, Özi, Kılburun, Yanıkhisar, Akkirman ve Kili kal elerine yerleştirilecek neferâtın ihtiyacı olan zahirenin temini, kalelere nakli, zahire ücreti ve gemi ücretini Kili hazinesi malından verilmesi hakkında.

Kili nâzırı Ahmed'e hüküm ki ;

Kamâniçe Kal'asından ihrâc ve Bender ve Özi ve Kılburun ve Yanıkhisâr ve Akkirmân ve Kili Kal'aları'na yerleştirilmesi fermânum olan yerli neferâtın dahîl-i kal'a oldukları tarihinden mahsûb olunmak üzere irsâl olunan müfredât defteri mücebince

Bender Kal‘ası’na fermân olan dört yüz toksan nefer piyâde ve süvâri yerli kulunun altı aylık iki bin tokuz yüz kırk altı kîle hınta ve süvâri yüz seksen ile nefer sağ kol gönüllülerinin bir senelik bin iki yüz yetmiş dört kîle şa‘îr ve Özi Kal‘ası’na gelecek iki yüz yetmiş sekiz nefer piyadenin altı aylık bin altı yüz altmış sekiz kîle hınta ve Yanıkhisâr Kal‘ası’nda olacak yüz on nefer fârisân-ı evvel ve sâni ve sâlis altı aylık altı yüz altmış kîle hınta ve bir senelik yedi yüz yetmiş kîle şa‘îr ve Kılburun Kal‘ası’na konulacak yüz seksen beş piyâde ve süvârinin altı aylık bin yüz on kîle hınta ve altmış sekiz nefer ve Kılburun fârisân-ı râbi‘ ve hâmisin bir senelik dört yüz altı kîle şa‘îr ve Akkirmân Kal‘ası’na vaz‘ olunacak üç yüz dört nefer piyâde ve süvârinin altı aylık sekiz yüz yigirmi dört kîle hınta ve yüz toksan altı nefer süvâri sol kol gönüllülerinin bir senelik bin üç yüz yetmiş iki kîle şa‘îr ve Kili Kal‘ası’na ta‘yîn olunacak iki yüz kırk nefer piyâde ve süvârinin altı aylık bin dört yüz kırk altı kîle hınta ve seksen dört neferimizin “?” ubûr-u bâr-ı fârisânun bir senelik bin altı yüz seksen sekiz kîle şa‘îrin ki bu cümle bin altı yüz tokuz nefer piyâde ve süvârinin altı aylık zahîreleri tokuz bin altı yüz elli dört kîle hınta ve altı yüz kırk nefer süvârinin bir senelik dört bin dört yüz seksen kîle şa‘îr ider bu zahîreyi bir gün evvel mübâya‘ ve tedârik ve kal‘a-i mezbûrelere nakil ve neferât-ı mezbûreye (...) ittirilmek lâzım ve mühimm olmağla imdi sen ki Kili nâzırı Ahmedsin, zikr olunan zahîrenin bahâsı sana berâtı gönderilen bin yüz iki Kili hazînesi malından narh-ı carî üzre mübâya‘ ve Akkirmân ve Kili ve Yanıkhisârı Kal‘aları sahilde vâki‘ olmağla nakli meşâkkî olmayup kazâlarından ve Bender ve Özi ve Kılburun Kal‘aları’na dahî lâzım gelen zâhireyi garb süvârilerinden münâsib olan mahâllerden mübâya‘ ve nevl-ı sefinesi yine hazîne-i mezbûr malından mahsûb olmak üzre sefînelere tahmîl ve kal‘a-i mezbûrelere irsâl ve birgün mukaddem hâzır ve amâde eyleyüp inşâ‘allâhü te‘âlâ neferât-ı mezbûre gelüp dahîl-i kal‘a olduklarından her bir cemâ‘atin irsâl olunan defteri mücebince kal‘alara yerleşdikleri tarihte virilecek zahîrelerine mahsûb olmak üzre tevzî‘ ve zabitlerinden temessük alup hıfz eylesin. Şöyle ki ;

Bu fermânım olan zahîre neferât-ı mezbûr gelince amâde olmayup müzâyakalarına bâ‘is olursan bir vechiyle özrün mesmû‘-u hümâyûnum olmaz mu‘ateb olursun anâ göre basîret üzre hareket idüp bu umûr-u mühimmin tekmîline bezl-i iktidâr eylesin ve bu zahîre ne mikdâr akçeye mübâya‘ ve Bender ve Özi ve Kılburun Kal‘aları’na gidecek sefînelere virdiğin nevl-ı hesâbına mahsûb olunmak için hüccet-i

şer‘iyye idüp hıfz eyleyesin deyû fermânım olmuştur. Emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî Gurre-i Safer Sene 1111

117. s.53/hk.1

Şam valisine ve kadısına:

Mîrû'l-hacc Ahmed Paşa'nın vefatı üzerine, hacc yolu için tedarik ettiği mühimmat, levazım ve develerin mîrû'l-hacclık görevine getirilen Kaplan Paşa'ya teslim edilmesi hakkında.

Şâm-1 Şerîf vâlîsine ve kâdısına hüküm ki ;

Şâm-1 Şerîf yerli kulu ağası Hâcî Mustafâ Dîvân-ı Hümâyûn'a arz-ı hâl gönderip mezbûr Şâm-1 Şerîf vâlîsi Ahmed Paşa'nun kethudâsı olup mahsûb-u muhâsebesinden kendüye on buçuk kîse akçesin kesmeyüb hâl-i hayâtında iken meblağ-ı mezbûrun mukâbelesine Mekkeli olan üç yüz elli bir adet devesinin sülüsü hüccet-i şer‘iyye ile kendüye virüp mezbûr maktûlen fevt oldukda hâliyâ mîrû'l-hacc Kaplân Paşa develeri ahz ve kendüye garaz olmağla yedinde olan müşterâ hücceti mücebince zikr olunan ma‘lûm el'aded develerin sülüsünün bahâsı mevsim-i haccda her ne mikdâr akçe takdîr olunur ise tamâmen aluvirilmek bâbında inâyet recâ eylemeğın bundan akdem mîrû'l-hacc Ahmed Paşa fevt oldukta mîrû'l-hacclık Kaplân Paşa'ya ihsân ve müteveffâ-yı mezbûrun tarîk-i hacc için tedârik eylediği mühimmât ve levâzım ve develeri bi'l-cümle kendüye teslîm olunmak üzere ve kimesneye bir dürlü illet ve bahâne ittirilmeyüp bu husûsta da'vâ-yı şer‘iyyeleri var ise vârisleri ile görülmek üzere bundan akdem emr-i şerîf virildiği mukayyîd olup mîrû'l-hacc mûmâ-ileyh Kaplân Paşa her ne mikdâr deve kabz eylemiş ise müteveffâ-ı mezkûrun mukaddemâ hacc mühimmâtı için tedârik eylediği develerden olmağla bu berât-ı emr-i âlişân mücebince zikr olunan develeri hacc-ı şerîf'e gönderilmiş idi. İnşâ'allâhü te'âlâ hîn-i avdet Şâm-1 Şerîf'e geldiklerinde mezbûr yerli kulu ağası Hâcî Mustafâ vereseleri ile ahvâl-i şer‘en görüb iddiâsı olan develeri tahsîsü'l-şer‘ sebt ve zâhir olur ise hacc-ı şerîfden avdet iden develerin aynundan virilmek üzere emr-i şerîf virilmek bâbında telhîs olunup arz olundukda telhîs-i mücebince hükm virilmek fermân-ı âlî sâdır olmağın şurûtuyla emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 2 Safer Sene 1111

118. s.54/hk.1

Vezîr Kahraman Paşa ve Kamaniçe Kalesi'nde cebecibaşı vekiline:

Kamaniçe Kalesi'nden gönderilip Bender Kalesi'ne yerleşecek kapıkulları için yapılacak inşaâtlarda kullanılacak çivilerin adı geçen kaleden ihraç edilen demirden elde edilmesi ve demirin Bender Kalesi'ne tayin olunan mübaşirden senet karşılığı teslim alınması hakkında.

Vezîr Kahraman Paşa'ya ve Kamâniçe Kal'ası'nda cebecibaşı vekîli *zîde kadrühûya* hüküm ki ;

Kamâniçe Kal'ası'ndan ihrâc ve Bender Kal'ası'na yerleşecek kapum kulları ve yerli neferâtı için binâ olunacak yerlerde lâzım gelen mesamirî kat' olunmak üzere kal'a-i mezbûre dahî ihrâc olunan temürden iktizâ iden temürü Bender Kal'ası'ndan ta'yîn olunan mübaşire teslim ve teslim ittiğınle temessük alup hıfz eylesesin deyû fermânım olmuştur. Emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 3 Safer Sene 1111

119. s.54/hk.2

Babadağı tarafında serasker vezir Hasan Paşa'ya:

Kamaniçe Kalesi'nden Bender Kalesi'ne yerleştirilecek kapıkulları için tamir olunacak yerlerde kullanılacak çivilerin adı geçen kaleden ihraç edilecek demirden yapılması hakkında.

Babadağı cânibinde serasker vezîr Hasan Paşa'ya hüküm ki;

Kamâniçe Kal'ası'ndan ihrâc ve Bender Kal'ası'na yerleşecek kapum kulları ve yerli neferâtı için binâ ta'mîr olunan mahâllerde lâzım gelen mesamirî kat' olunmak için kal'a-i mezbûrdan ihrâc olunacak temürden mesâmîr kat' eylemek üzere münâsib olduğu müddetde âhenger ocağı Bender Kal'ası'ndan baş mübaşirine irsâl eylemeniz bâbında fermân olunmuştur emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî minhu

120. s.54/hk.3.

Babadağı tarafında serasker vezir Yusuf Paşa 'ya:

Kamâniçe Kalesi'nden gönderilecek kapıkulları ve yerli neferâtın Bender, Özi, Kılburun, Akkirman, Kili ve Yanıkhisar kalelerine yerleştirilmeleri, yerleşecekleri yerlerin bakım ve onarımı için gerekli malzemelerin temini, piyâde ve süvâriilerin altı aylık zahire ihtiyacının karşılanması ve tüm bunların kış mevsimi girmeden tamamlanıp neferâta sıkıntı çektilirilmemesi hakkında.

Babadağı cânibinde serasker vezîrüm Yûsuf Paşa'ya hüküm ki ;

Kamâniçe Kal'ası'ndan ihrâc olunan kapum kulları ve yerli neferâtın Bender ve Özi ve Kılburun ve Akkirmân ve Kili ve Yanıkhisâr Kal'aları'nun tahkimli olduğu mertebesi kal'alarında ve ziyâdesi varoşlarında yerleşüp kifâyet eylemeyüp iktizâ ider ise eyyâm-ı sit'a da taşrada kalmamak üzere mihmâ emken olacak yerleri görmek karârdâd olmağın hâlâ sana irsâl olunan akçe ile tarafından Bender Kal'ası'na müstakillen adam ta'yîn ve irsâl ve Özi ve Kılburun Kal'aları'nda ta'mîrde me'mûr icrâ-i deryâdan Deli Beyzâde Ahmed *dâme izzühûya* ve Akkirmân ve Kili ve Yanıkhisâr Kal'aları dahî Kili nâzırı Ahmed'e sipâriş lâzım gelen keresteleri Boğdan'dan kat' ve nakîl ve mesamirî kal'a-i mezbûreden ihrâc olunan temürden kat', iktizâ iden temürcü ocakları tarafından gönderilmek üzere vâde inşâ'allâhü te'âlâ gelüp dahîl-i kal'a oldukları tarihinden mahsûb olmak üzere piyâde ve süvâri bin altı yüz tokuz neferin altı aylık hinta ve altı yüz kırk nefer süvârinin bir senelik şa'îrleri bahâsı ve nevl-ı sefinesi cânibinde “?” me'mûr olduğu bin yüz on Kili hazînesi malından mahsûb olunmak üzere mübâyâ' ve nakli Kili nâzırı Ahmed'e tefvîz ve sipâriş olunup evrâk-ı âliyyem ısdâr ve irsâl olunup ve bu husûsun aşîr ve tekmiî senin uhde-i ihtimâmınla tefvîz ve (?) olmuştur. İmdi sen ki vezîr müşârün-ileyhsin, bu husûsda bi'l-fi'l kendün takdîr idüp gerek yerleşecek kal'alarda meskenleri olmayan ve kifâyet eylemedüğü halde binâsı ve lâzım gelen kerestesinin Boğdan'dan kat' ve naklî ve mesamirînin Kamâniçe'den çıkan temürden kat' ve temürcü ocaklarının irsâli ve kezâlik zahirelerinin mübâyâ' ve nakli ve teslîminde ihtimâm idüp cümlesin murâd-ı hümâyûnum üzere tedârik ve mevcûd ittirmek ve kış vaktinde neferât-ı mezbûre gerek mesken ve gerek zahire müzâyakasıyla bir dürlü mahsûr olmamalarına emr-i şerîf yazılmak için işbu tezkire virildi.

Fî minhu

121. s.55/hk.1

Bender kadısına, bina için mübaşir tayin olunan kişiye, neferât ağalarına ve diğer ayânlara:

Kamâniçe Kalesi'nden ihraç olup Bender Kalesi'ne yerleşmesi ferman olan kapıkulları ve yerli neferâtın yerleştirilip, inşâat için gerekli tahta, kereste ve çivilerin temin edilip ücretlerinin gönderilen nakit akçeden verilmesi hakkında.

Bender kâdisına binâ için mübaşir ta'yîn olunan zîde kadrihûya ve neferât ağalarına ve sâyir a'yâna hüküm ki ;

Kamâniçe Kal'ası'ndan ihrâc olunup kal'a-i mezbûreye yerleşmesi fermânım olan kapum kulları ve yerli neferâtı için tekmîli olduğu mertebesi kal'ada yerinde ise vâroşdan yerleşüp kifâyet eylediği sûrette vakt-ü sâ'atte taşrada kalmayup mihmâ emken sâkin olacak yerleri tedârik-i fermân olmağla imdi gerek kapum kulları ve gerek yerli neferâtından tekmîli mertebesin kal'aya mâ'adâsın vâroşa yerleşdirüp kifâyet eylemediği halde vakt-ü sâ'atte taşradan olmak üzere mihmâ emken olacak mertebe yerleri görülüp ve lâzım gelen meşe kerestesi ve Akkirmân tahtası bahâsı hazînelerine mahsûb olmak üzere Boğdan'dan kat' ve nakli fermânım olmağla götürdüp iktizâ iden mesamirîn dahî Kamâniçe'den ihrâc olan temürden Babadağı cânibinde serasker vezîrüm Yûsuf Paşa gönderdiği temürcü ocağına kat' ve sâyir tüccâr ve amelesinin ücretleri irsâl olunan nakd akçeden virüp bir gün mukaddem binâ ve tekmîl ve neferât-ı mezbûreyi yerleşdirüp itmâm-ı hürmet eylesin deyû fermân olmuştur. Emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 3 Safer Sene 1111

122. s.55/hk.2

Akkirman kadılarına ve neferât ağalarına:

Kamâniçe'den gönderilip Akkirman Kalesi'ne yerleşecek kapıkulları ve yerli neferâtın dışarda kalmayacak şekilde yerleştirilip, lazım olan kereste, tahta ve çivi gibi malzemelerin nakil ve amele ücretinin Kili nazırı tarafından bin yüz on iki Kili hazinesi malından karşılanması hakkında.

Bir kıt'a dahî Akkirmân kâdîlarına ve neferât ağalarına hüküm ki ;

Kamâniçe Kal'ası'ndan ihrâc Akkirmân ve kal'a-i mezbûreye yerleşmesi fermânım olan kapum kulları ve yerli neferâtı kulum vârid ise ve vüs'atle olmağla

yerleşdirilüp kifâyet eyledüğü halde vakt-ü sâ'atinde taşrada kalmayacak mertebe mihmâ emken yerleri tedârik ve yerleşdirilmek lâzım ve mühimm olmağla lâzım gelen yaş kerestesi ve Akkirmân tahtası Boğdan'dan lâzım gelen bahâları hazîneleri malından mahsûb olmak üzere kat' ve nakîl ve lâzım gelen mesâmîrleri kat' ve sâyir tüccâr ve amelesinin ücretleri Kili nâzırı Ahmed'e gönderilen bin yüz on iki Kili hazînesi malından virdirüp bir gün mukaddem binâ ve tekmiîl ve neferât-ı mezbûreyi yerleşdirüp itmâm-ı hürmet eylemeniz bâbında fermân olmuştur. Vech-i meşrûh üzere emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 3 Safer Sene 1111

123. s.56/hk.1

Siyâk-ı meşrûhda bir kıt'a dahî Kili kâdîsı ve neferât ağaları ve a'yânına emr yazılmak bâbında fermân olmuştur emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 3 Safer Sene 1111

124. s.56/hk.2

Siyâk-ı meşrûhda bir kıt'a dahî Yanıkhisâr kâdîsı ve neferât ağaları ve a'yâna emr yazılmak bâbında fermân olmuştur emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 3 Safer Sene 1111

125. s.56/hk.3

Kili nazırı Ahmed'e:

Kamâniçe Kalesi'nden gönderilip Akkirman, Kili ve Yanıkhisar kalelerine yerleşdirilecek kapu kulları ve yerli neferâtın yerlerinin hazırlanıp yerleştirilmeleri, gerekli olan kereste ve tahtanın Boğdan'dan kesilip gönderilmesi, çivi, tüccâr ve amele ücretlerinin Kili hazînesi malından verilmesi hakkında.

Kili nâzırı Ahmed'e hüküm ki ;

Kamâniçe Kal'ası'ndan ihrâc ve Akkirmân ve Kili ve Yanıkhisâr Kal'aları'na yerleşmesi fermân olunan kapûm kulları ve yerli neferâtın kal'a-i mezbûre merr ve varışları vüs'atle olmağla görülüp kifâyet eylemediği halde vakt-ü sâ'atte dışarda kalmamak mertebe mehmâ emken yerleri tedârik ve yerleştirilmesi lâzım ve mühimm olmağın lâzım gelen üç bin beş yüz adet yaş kerestesi ve on bin Akkirmân tahtası

bahâsı hazînelerine mahsûb olmak üzere Boğdan'dan kat' ve nakîl ve mesâmirî ve tüccâr ve amelesinin ücretleri sana gönderilen bin yüz on iki Kili hazînesi malından bir gün mukaddem binâ ve tekmîl ve neferât-ı mezbûru yerleştürüp itmâm-ı hürmet eylesin ve ne mikdâr akçe virilür ise virüp hîn-i hesâbından deynine mahsûb olmamak için defter ve hüccet ittirüp hıfz eylesiz deyû fermânım olmuştur emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 3 Safer Sene 1111

126. s.56/hk.4

Boğdan voyvodasına:

Kamâniçe Kalesi'nden ihraç edilerek Bender, Akkirman, Kili ve Yanıkhisar Kaleleri'ne yerleştirecek kapu kulları ve yerli neferâtın inşâ edilecek meskenleri için gereken kereste ve tahtanın ücretlerinin Boğdan hazinesinden verilmesi, Kili nazırı Ahmed tarafından nakledilmesi, vakit geçirilmeden teslim edilmesi hakkında.

Boğdan voyvodasına hüküm ki ;

Kamâniçe Kal'ası'ndan ihrâc Bender ve Akkirmân ve Kili ve Yanıkhisâr Kal'aları'na yerleştirmesi fermânım olan kapûm kulları ve yerli neferâtının binâ olunacak meskenlere her bir kıt'ası otuzar sağ akçe iktizâ iden yedi bin mâyesi kerestesi ve beşerli sağ akçeye yigirmi bin adet Akkirmân tahtasının hesâb-ı merkûm ile bahâsı hazîneniz malına mahsûb olmak bir gün mukaddem kat' ve üç bin beş yüz kırk ve on bin tahtasının dahî Akkirmân ve Kili ve Yanıkhisâr ve Kal'aları'ndan binâ ya me'mûr Kili nâzırı Ahmed ma'rifetiyle nakîl ve kal'a-i mezbûrelere teslim itdirüp itmâm-ı hürmet eylesin deyû kereste emvâli emr-i mühimmâta olmağla ve sâyir vakte kıyâs te'hîr ve tevkîf ile vakt geçirmeyüp bir gün evvel kabzına me'mûr olandan teslim ve tesellümden tekmîl alup hîn-i hesâbda değeri mahsûb olmak üzere hıfz eylesin deyû her birine başka başka iki kıt'a emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 3 Safer Sene 1111

127. s.58/hk.1

Adana beylerbeyine:

Sis sancağı mutasarrıfı İsmâil tarafından Sis sancağı toprağı iken Maraş Zûlkadirriye toprağına katılan toprakların uzak olması ve Defterhâne-i Âmire'de kaydı olmaması nedeniyle tekrar Sis sancağına katılması hakkında.

Adana beğlerbeğı Mehmed Paşa'ya hüküm ki ;

Anavarza mukâta'ası Sis sancağı toprağı olup mukaddemâ mutasarrıfı İsmâ'îl zîde kadrühû Maraş Zulkadirriye toprağına ilhâk itdirdüp müsâf-i ba'îde olmağla kemâfi'l-evvel kadîmisi üzre Sis sancağı toprağına ilhâk olunmak için paşa-yı müşârun-ileyhe arz idüp inâyet recâ eylemeğın toprağı ilhâkının Defterhâne-i Âmire ve Başmuhâsebe'de kaydı olmamağla efrâd-ı hâss sâyire-i havâss-ı hümâyûn bir dürlü muhâlefeti yoğ ise ve kadîmi arâzîsi Sis sancağı olup Maraş sancağına ilhâk olunmuş ise yine Sis sancağına ilhâk olunmak bâbında telhîs-i arz olundukda mücebince hüküm yazıla deyû fermân-ı âlîşân sâdır olmağın şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için işbu tezkire virildi.

Fî 4 Safer Sene 1111

128. s.58/hk.2

Prizrin sakinlerinden Osman'a ve diğere ayân vilâyetinin iş-erlerine:

Dukakin Kalesi'nde tamire muhtaç olan câmiinin tamiri için yedi yüz guruş gerektiğinin Hüdâverdi Paşa tarafından arzı, yerli ahalinin de tamirde birlik içinde olmaları şartıyla taraf-ı mirîden dört yüz guruş gönderilmesi hakkında.

Prizrin sâkinlerinden olup Mahmud Bin-zâde'nin hâne kethudâsı olan Osman zîde kadrühûya ve sâyir a'yân-ı vilâyetin iş-erlerine hüküm ki ;

Dukakin Kal'ası'nda olan câmi'-i şerîf harâb olup ta'mîre muhtâc olduğı mukaddemâ i'lâm oldukda lüzûm olduğı muhakkak ise arz-ı i'lâm olunmak üzre mukaddemâ emr-i şerîf virüldüğü mukayyid olup zikr olunan câmi'-i şerîf yedi yüz guruş ile ta'mîr olunacağı Hüdâverdi Paşa arz ve ahâlîsi muhzar yerli ahâlî-i vilâyetin dahî ta'mîr-i mezbûr husûsunda ittifâk ile i'nât eylememek şartıyla taraf-ı mirîden yalnız dört yüz guruş havâle olunup meblağ-ı mezbûr ile bir gün evvel ta'mîr ittirilmek üzre senin mübâşeretinle ta'mîr ittirilmek üzre emr-i şerîf yazılmak bâbında telhîs olunup arz olundukda mücebince hüküm yazıla deyû fermân-ı âlî-şânnum sâdır olmağın şurûtuyla emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 5 Safer Sene 1111

129. s.58/hk.3

Ruscuk kadısına ve mübayacısına :

Ruscuk'da karaya çekilen şayka ve firkatelerin yağmur ve kardan korunması için üzerlerine tahtadan korunak yapılması hakkında.

Ruscuk kâdisına ve mübâya'acı Mehmed *zîde mecdihûya* hüküm ki ;

Ruscuk'da karaya çekilen şayka ve firkateleri ve Ruscuk Kal'ası neferâtı ve a'yânı hıfz ve hirâset eylemek üzere bundan akdem fermân olunup inşa'allâhü te'âlâ yağmûr ve kışdan muhâfaza olunmak için şayka ve firkateler üzerine sen ki mûmâ-ileyh Mehmed *zîde mecdühûsun* iktizâsına göre şimdidenve münâsib olan tahtalardan her boyuta yabdurulup me'mûr olduğun vech üzere muhâfazasında tekayyüd ve sa'yi ve ihtimâm eyleyesiz deyû fermânım olmuştur emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 6 Safer Sene 1111

130. s.59/hk.1

Kayseriyye kazasının mahkeme mübaşir harcı Kapucuoğullarına mahsus iken, Musa oğlu Mehmed başka dirliğe gittiğinden görevin kapucubaşlarından Ebubekir oğlu Abdullah'a verilmesi hakkında.

Kazâ-i mezbûrun ihzârîsi Kapucuoğullarına mahsûs olup mutasarrıf olan Musa bin Mehmed âher dirliğe sülûk idüp mahlûl olmağın Kapucuzâde'lerden mezbûr Ebûbekir bin Abdullah mahâll ü müstehak olmağla tevcîh olunmak bâbında kapucu kâtibi memhûr tezkire virmeğın Hazîne-i Âmirem'de mahfûz olan Başmuhâsebe defterlerine nazar olundukda Kayseriyye kazâsının ihtiyâl-i ihzâriyyesi mâ mütekaddimeden kapucu oğullarına mahsûs olup altmış bin akçesi hâss ile Musa bin Mehmed be-gâyet üzerinde olup ve yüzde iki akçe resm-i ihzâriyye alagelüp mezbûra berât-ı şerîf virildiği derkenâr olunup mücebince tevcîh olunmak bâbında fermân-ı âlişân sâdır olmağın berât-ı şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 7 Safer Sene 1111

131. s.59/hk.2

Samakov hazinedarına:

Samakov taraflarından satın alınıp Belgrad'a nakil olacak mühimmâtı taşımak üzere, her birine birer kantar konacak şekilde sandık yaptırılması hakkında.

Samakov hazînedârına hüküm ki ;

Samakov cânibinden mübâya' ve Belgrâd'a nakli fermân olunan mühimmât Cebehâneden mismâr vaz' olunmak üzere tahta sanduk yaptırılıp her bir sanduğa bir kantâr vaz' olunmak üzere ve mühimmâtın mikdârına göre sanduk yaptırılıp vaz' olunmak üzere fermân-ı şerîf sâdır olmağın şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 6 Safer Sene 1111

132. s.59/hk.3

Mısır valisine:

Padişâh hazretleri için pişirilmesi gelenek olan hummâs şerbetinden altmış kavanoz pişirilmesi, gerekli malzemelerin hassa helvacılarından mübâşir tayin olunan kişiye teslim edilmesi, piştikten sonra sağlam kaplara konup gemilerle Âsitâne'ye gönderilmesi hakkında.

Mısır vâlisine hüküm ki ;

Bundan akdem ol cânibde nefis-i nefis-i hümâyûn hazreti şehriyâri için hummâs şerbeti tabh olmak mu'tâd-ı kadîm olmağla bundan akdem bin yüz on senesi için sâdır olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket makrûn mücebince altmış kavanoz hummâs şerbeti tabh ve irsâl olunmak fermân olunup işbu bin yüz on bir senesine dahî mahsûb olmak üzere sene-i sâbıkâ üzere altmış kavanoz hummâs şerbeti tabh ve irsâli için fermânum olmağla tabh olmasışün hâssa helvacılarından nâm kimesne mübâşir ta'yîn olunup gönderilmiştir. Ve sonunda zikr olunan altmış kavanoz şerbetin lâzım gelen şeker ve misk ve anberiyeye ve hummâs vakt-ü zamanıyla a'la değerinde sende mübâşir-i mezbûra teslîm idüp tabh olunduktan sonra oluna geldüğü üzere ve kavî zarflarına kodurup ve yerlü sefinelere tahmîl ittirilüp mevsim-i deryâ ile Âsitâne-i Sa'âdet'e irsâl ü isâl Helvahâne-i Âmire'me teslîm ittirilmek bâbında fermân-ı âlî-şânum sâdır olmuştur emr-i şerîf yazılmak için tezkire virile.

Fî 6 Safer Sene 1111

133. s.60/hk.1

Aydın ve Saruhan muhassılı Nasuh Paşa ve Menteşe kadısına ve alaybeyine ve çeribaşına:

Adı geçen livaların cebelü bedeliyyesini tahsil etme görevinin Aydın ve Saruhan muhassılı Nasuh Paşa'ya verilmesi, bu vazife esnasında hiçbir sebeple tek bir neferin bile eksik kalmamasına dikkat edilmesi hakkında.

Aydın ve Saruhan muhassılı Nasûh Paşa'ya ve Menteşe kâdîsına ve alay beğine ve çeribaşına hüküm ki;

Bin yüz on senesine mahsûb olmak üzere livâ'-i mezbûrede vâki' zu'emâ ve erbâb-ı tımârdan olup sabî ve mütekâ'idin cebelü bedeliyyeleri tahsîli bu ana değin mezbûr kimesneye tefevvüz olmayup ve vakît dahî hulûl etmekin Aydın ve Saruhan muhassılı Nasûh Paşa yerli yerinden cem' ve tahsîl ve irsâl ve teslîm-i hazîne itmek fermân olmuştur. Buyurdum ki ;

Hükm-i şerîfim ile vardukta bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel idüp dahî livâ'-i mezbûrede vâki' zu'emâ ve erbâb-ı tımârdan olup sabî ve mütekâ'idin mutasarrıf oldukları ze'âmet ve tımârları yedlerinde olan cedîd berâtları mücebince her beş bin akçe yazandan bir nefer ve her bir nefer cebelüden kırkar gurusu cebelü bedeliyyelerin cem' ve tahsîl ve teslîm-i hazîne ittirilmek sen ki mîr-i mîrân müşârun-ileyhsin takayyüdü tâam ve sa'iy ihtimâm idüp ve kimesneye bahâne ile bir nefer cebelü hâriç kalmandan ihtirâz eylesün ve sen ki livâ'-i mezbûr alaybeğisisin livâ'-i mezbûrda sâbî ve mütekâ'idin kaydların alâ derd neferât defter idüp ve mühürleyüp tahsîle me'mûr mîr-i mîrân müşârun-ileyhe teslîm eylesün şöyle ki ;

Bir nefer cebelü hâriç kalur ise sinîn-i sâbık defterleri ile mukâyese olunup noksân geldiğinde bir vechile cevâbınız mesmû' olunmayup mu'ateb olmanız mukarrerdir ve livâ'-i mezbûrede ba'zı sıbyân ve mütekâ'id cebelü bedeliyyesin virmemek için biz kendümüz varup teslîm-i hazîne ideriz deyû yahut firâr ve inâd idüp bu makûle mirîye gadr-ı murâd idenlerin ma'rifet-i şer'le ze'âmet ve tımârları mahsulünden ve subaşılardan tahsîl ittirilüp bir ferde inâd ve muhâlefet ittirmeyesiz deyû emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 6 Safer Sene 1111

134. s.60/hk.2

İstanbul kaymakamına ve defterdar vekiline:

Bezîrgân el-hacc Mehmed ve bezîrgân el-hacc Ahmed'den iki yüz ellîşer tuğralı altının yolcu temessükü olarak alınıp, İstabl-ı Âmire hizmetlileri maaşlarını karşılamak üzere acele olarak tahsil edilmesi hakkında.

İstanbul kâyim-makâmına ve defterdâr vekiline hüküm ki ;

Kilâr-ı Âmire zahîre bahâsından mahsûb olmak üzere Mısır vâlîsi vezîr Hüseyin Paşa zimmetlerinden olan bu def'a Âsitâne'de Pâpâzoğlu Hanı'nda Tophâneli el-hacc Ali oğlu el-hacc Amir yedinden olmak üzere iki yüz elli tuğralı altuna bezîrgân el-hacc Mehmed'in bir kıt'a memhûr yolcu temessükü ve yine Pâpâzoğlu Hanı'nda İbrâhîm Odabaşı etbâ'ından el-hacc Ahmed'den ancak üzere iki yüz elli tuğralı altuna bezîrgân el-hacc nâm kimesnenin bir kıt'a memhûr yolcu temessükü gelmek ile meblağ-ı mezbûr beş yüz adet tuğrâlî altun hâlâ İstabl-ı Âmire haddâmı mevâcibi için virilmek üzere mezbûrlardan ber-vech-i ta'cîl talep ve tahsîl ve teslim olmak üzere yolcu temessükleri mu'tâd üzere bu taraftan kapû kethudâsına mühür ittirilmeyüp kendülere virilmiştir meblağ-ı mezbûreler temessükleri mücebince mezbûr bezîrgândan aceleten tahsîl ve haddâm-ı mezbûrdan tarafından kabzına me'mûr olana teslim itirdesiz deyû fermân olmuştur. Emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 7 Safer Sene 1111

135. s.60/hk.3

Edirne'den Bender'e kadar yol üzerindeki kuzât efendiler, kethudayirler, yeniçeri serdarları, ayân vilayetinin iş-erleri ve mirî malların tahsilinde görevli mültezimlere:

Adı geçen çâsar tarafından görevlendirilerek gelip geri dönecek olan ulağın Bender'e varınca menzilde ihtiyacı olan yol azığının görülmesi, yanına verilen mübaşirin elinde bulunan deftere göre her menzilde nüzüül zahirelerinin tedarik edilip ücretlerinin mübaşir tarafından nakid olarak ödenmesi hakkında.

Edirne'den Bender'e varınca yol üzerinde vâki' olan kuzât efendilere ve kethüdâyirleri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyetin iş-erleri ve emvâl-i mirî tahsiline me'mûr mültezimlere hüküm ki ;

Bundan akdem Moskov çasarı tarafından gelüp hâlâ yine gerü avdet murahhâs olan nâm-ı resân Bender'e varınca menâzilde iktizâ iden zâd ü zâhirelerin görülmek lâzım ve muktezî olmağla imdi yanuna ta'yîn olunan mübâşirin yedine virilen defterde ta'yîn ve tasrîh olunduğu her menzilde iktizâ iden zâd u zahîreleri mu'accelen tedârik ve ihzâr ve lâzım gelen bahâların mübâşir-i merkûm ma'rifetiyle ber-vech-i nakd tarafından virilmek üzere sen ki kâdî ve siz ki a'yân vilâyetisiz, ol mikdâr zâd u zâhire alâ-eyyi hâl tedârik ve mevcûd ittirülmeyüp bir tarafıyla zarûret ve müzâyaka çekirtmekden begâyet ihtirâz ve ictinâb eylesesiz deyû fermân olmuştur emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 6 Safer Sene 1111

136. s.61/hk.1

Kamanîçe Kalesi'nden ihraç olunup Bender, Özi, Kulburun, Akkirman, Yanıkhisar ve Kili Kaleleri'ne yerleştirilmesi gereken yerli neferâtı ve kapı kullarının Özi eyaletinde vezir Yusuf Paşa ve Dergâh-ı Muallâ kapucubaşlarında Ahmed tarafından yerleştirilmeleri hakkında.

Bucak'da (?) Giray Sultâna hüküm ki ;

Hâlâ Kamânîçe Kal'ası'ndan ihrâc olunan kapum kulları ve yerli kulları neferâtı inşâ'a'llâhü te'âlâ Bender ve Özi ve Kılburun ve Akkirmân ve Yanıkhisâr ve Kîli Kal'aları'na yerleştirilmek mühimm-i muktezî olup ve zikr olunan neferât hâlâ Özi eyâletine mutasarrıf vezîrüm Yûsuf Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehü* ma'rifetiyle kılâ'-ı mezbûrelere yerleştirilmek üzere sâdır olan emr-i emîr-i celîlü's-şân ile Rikab-ı Hümâyûn tarafına Dergâh-ı Mu'allâm kapucu başlarından *kıdvetü'l-emacîd ve'l-a'yân* Ahmed *dâme mecdühü* mübâşir ta'yîn ve irsâl olunmağla inşâ'a'llâhü te'âlâ bu emr-i mühimmenin bir gün evvel itmâmı murâd-ı hümâyûnum olmağın imdi husûsu mezkûra müteallik vâfık olunup vezîrüm müşârun-ileyh ve mübâşir mûmâ-ileyh tarafından i'lâm olunan ahvalleri dahî iktizâsına göre tarafından dahî îânet olunup vakt-ü senâ hulûlünden mukaddem neferât-ı mezbûre fermân olunan kılâ'lara vaz' ittirilmesinde sen dahî bezl ihtimâm ve sa'iy ve ikrâm eylemek bâbında fermân olmuştur. Emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 7 Safer Sene 1111

137. s.61/hk.2

Bucak'ta bâlî ağasına dahî bir kıt'a emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 7 Safer Sene 1111

138. s.61/hk.3

Özi eyaleti mutasarrıfı vezir Yusuf Paşa'ya:

Kamâniçe Kalesi'nden ihraç edilecek olan cebehâne ve mühimmâtın Bender Kalesi'nde uygun şekilde muhafaza edilmesi, burada yer yok ise diğer kalelerde saklanması, nakil için gerekli arabaların Eflak ve Boğdan'dan karşılanması hakkında.

Özi eyâletine mutasarrıf olan vezîr Yûsuf Paşa'ya hüküm ki ;

Hâlâ Kamâniçe Kal'ası'ndan ihrâc ve Bender iskelesine nakli fermân olan toplar ve hâvân ve bârut ve mühimmât cebehâne ve tophâneye inşâ'a'llâhü te'âlâ Bender Kal'ası'na dahîl oldukda cümlesi kal'a-i mezbûrede mahfûz mahâllere vaz' ve hıfz ve bârutu dahî yine kal'a-i mezbûrede vaz' olunmağa salim, emîn ve mahfûz mahâller var ise gereği gibi ihtimâm ve takayyüd-ü tâam ile hıfz ittirilüp ve eğer kal'a-i mezbûrede bi'l-cümle bârutu hıfz ittirecek münâsib mahâll yok ise bârut Mustafâ Paşa bir mühimmâta kıyâs olunmayup her vechile münâsib olan kılâ'da hıfz olunmak üzere tevzi' ve nakl olması ehemmi umûrdan olmağla imdi bu bâbda gâyet taharrî ve teyakkuz ve intibâh üzere hareket ve nakîl için iktizâ iden arabaların bir mikdârı hâlâ Kamâniçe tahliyesinde ta'yîn olunan Eflak ve Boğdan arabalarından bârut-ı mezbûr nakline salih olup intihâb ve kifâyet eylemediği sûret kileleri tahsîl ve dahî ol havâlide münâsib olan kazâlardan kirâları tarafından virilmek üzere kifâyet mikdârı öküz arabaları ihrâc ve mu'accelen tedârik ve ihzâr ve zikr olunan bârutu tahmîl ve sen ki vezîrüm müşârun-ileyhsin ol tarafta olan kılâ'dan kangı kılâ'larda nakîl ve vaz' ve hıfz-ı münâsib ise hâlâ bu taraftan ta'yîn olunan kapucu başı *zîde mecdühû* ma'rifetiyle yollarda gereği gibi hıfz ve der-uhde ittiren avn-ı hakk ile emîn ve sâlim nakîl ve irsâl ve müsâit gördükleri kal'alarda me'mûr ve mahfûz malları vaz' ve hıfz ittirmekte ziyâde dikkat ve ihtimâm eyleyüp bir dürlü özr ve bahâne ile ihmâl ve sâyirden be-gâyet ihtirâz eyleyesiz deyû fermânım olmuştur. Emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 4 Safer Sene 1111

139. s.62/hk.1

Eski Adana beylerbeyi Süleyman Paşa'ya:

Adana ve ahalîsinin tarla defterleri eskiden beri Adana kalesinde saklandığı ve Adana eyaletinde mutasarrıf olanlara lazım iken, defterlerin kaleden çıkarılması üzerine Adana beylerbeyi Mehmed Paşa tarafından gönderilen adama mühürlenerek teslim edilmesi hakkında.

Sâbıkâ Adana beğlerbeği Süleyman Paşa'ya hüküm ki ;

Adana ve ahâlîsinin hâslarına müteallik mezâri' defterleri kadîmden Adana kal'asında mahfûz olup ve Adana eyâletine mutasarrıf olanlara lüzûm ve iktizâsı var iken zikr olunan defterleri kal'adan ihrâc ve ma'an götürdüğü mesmû'-u hümayûnum olmağla imdi zikr olunan defterlerin hâlâ Adana beğlerbeği Mehmed Paşa'ya iktizâsı olmağın işbu emr-i şerîm vardıgı gibi zikr olunan defterlerin paşa-yı mûmâ-ileyh tarafından varan adama mühürleyüp cümlesin teslim idüp min-bâd yanunda bir varak (?) deyû fermânum olmuştur. Emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 5 Muharrem Sene 1111

140. s.62/hk.2

Bosna valisine ve kadısına:

Bosna'da yaptırılacak mirî saray ve mülk konakların ihtiyacı olan kereste ve diğer malların ücretlerinin peşin olarak senet karşılığı verilmesi, câmii ve mescidlerin ise tamir edilmesi hakkında.

Bosna vâlîsine ve kâdîsına hüküm ki ;

Sen ki vezîrüm müşârun-ileyhsin Dersa'âdetüm'e arz gönderüp nefsi-i Bosna şehrinden valâmir olacak saray henüz nâ-tamâm olup ve cihat-ı tegayyür olunur mahâllerinde etibbâ-ı konacak mirî mülkün kışlak kadîmi üzre binâsına mübâşir olunmak muktezî olmağla mesbûk eylediğiniz mirî sarayın ve mülkün konakların tekâmîl-i iktizâ iden kereste ve sâyir mallarım tertibinde hüccet ve ücretleri ber-vech-i nakd tarafından virilmek üzre sende hulûlünden mukaddem tedârik ve itmâm olunmak için ve mukayyed ehl-i islam olan cevâmi' ve mesâcîdin dahî tekâmîli olduğı mertebe izdiyâd-ı vakfından olmayanların sicil-i âlâ (?) birer senelik irâd ile ta'mîr ve ihya

olunmak için ve ba'zı deyn-i kudret kimesneler çiftliklerinde kasabalarında mesken olup şehirde olan hânelerin hâli ve harâbe kalmağla vilâyet-i mezbûre ta'mîr olmak üzere ol makûle kimesneler dahî şehirde olan meskenleri binâ eylemekle muhtâc olduğun i'lâm eylemediği ecîlden vech-i meşrûh üzere bir gün mukaddem tedârik ve itmâmına ihtimâm eylesiz deyû fermân olmuştur. Emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 4 Safer Sene 1111

141. s.62/hk.3

Âsitâne kaymakamına, bostancıbaşı, sekbanbaşı ve defterdar vekiline:

Harem-i Hümâyûn'dan izin alınarak Adana'dan Âsitâne'ye gönderilen kırk ayân, bir taht arabası, öküz arabaları ve yük beygirleri Âsitâne'ye vardıklarında kaçırmadan yanlarında yeterli miktarda adamla Rikâb-ı Hümâyûn'a teslim edilmesi hakkında.

Âsitâne kâyim-makâmına ve bostancıbaşı ve sekbânbaşı ve defterdâr vekîline hüküm ki ;

Hâlâ bu def'a Harem-i Hümâyûn-u Âmire'den makrûn-u müsâ'adeleri Adana'dan Âsitâne-i Sa'âdetüm'e gönderülen kırk a'yân ve bir taht arabaları ve gerek müserrec arabası ve öküz arabaları ve mekkâri bârgîrleri her ne mikdâr ise inşâ'a'llâhü te'âlâ Âsitâne'ye vardıklarında bir danesi iktizâ ve bir tarafıyla bir mahâlle kaçırtılmayup yanlarına kifâyet mikdârı adamla ta'yîn ve gereği gibi yolunda dahî ta'yîn ve karâr eylemeleri için muhâfaza ittirerek Rikab-ı Hümâyûnum'a irsâl ü îsâl ittirmekde ziyâde tekayyüt ve ihtimâm eylemek bâbında fermân olunmuştur. Emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 6 Safer Sene 1111

142. s.63/hk.1

Âsitâne kaymakamına, defterdar vekiline ve şehreminine:

Yeni Sarayın tamir edilecek yerlerinin, şehremini Ali tarafından tutulan iki kıta keşf defterleri hakkında.

Âsitâne kâyim-makâmına, defterdâr vekîline ve şehreminine hüküm ki ;

Sarây-ı Cedîd-i Âmirem'de mukaddemâ şehremîni Ali'nin günde keşf olunup ta'mîr-i fermân olan mevâzi'in iki kıt'a keşf defterleri götürülmüş idi. Henüz ta'mîr olunmadığı ol makûleye imdi evvel ta'mîr-i fermân olan mevâzi' henüz ta'mîr olduğu vâki' ise ol defterleri sâbıkâ şehremîni Ali'nin vekîlinden gelüp ve defter mücebince ta'mîr ve tekmîl ittiresiz deyû fermân olmuştur. Emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 7 Safer Sene 1111

143. s.63/hk.2

Âsitâne'de sadrazamlık ve yüce vekâlet kaymakamı Yusuf Paşa'ya:

Harem-i Hümayûn için satın alınacak kahve ve şekerin değerinin hesaplandığı şekilde kapu kethüdası tarafından memûr olana eksiksiz teslim edilmesi hakkında.

Âsitâne-i Sa'âdetüm'de sadâret-i uzmâ ve vekâlet-i kibrîyâ' kâyim-makâmı vezîrüm Yûsuf Paşa'ya hüküm ki ;

Mısır vâlîleri tarafından Harem-i Hümayûn behmân virilügelen iki yüz toksan beş vakıyye kahve ve iki yüz seksen beş vakıyye şekerin aylığı sekiz yüz seksen beş vakıyye kahve ve sekiz yüz elli beş vakıyye şekerini Mısır vâlîsi vezîrüm Hüseyin Paşa'nun yüz on senesi zabt-ı kaydına değin iktizâ itmekle vezîrüm müşârun-ileyh tarafından gânim oğlu Falhutî “?” ile Âsitâne'ye gelüp taraf-ı mirîden fûrûht-u fermânum olan zahîreden karâr olunan üç yük ta'yînatı için yalnız seksen beş vakıyye kahvenin her vakıyyesi yüz altmış akçe ve sekiz yüz elli beş vakıyye şekerin dahî her vakıyyesi yüz altmış akçeden cem'an iki yük yetmiş yedi bin altı yüz akçe itmekle fûrûht olan zahîre bahâsından hesâb eylediği üzre akçesin kapu kethudâsı ma'rifetiyle kabzına me'mûr olanlara bî't-tamâm teslîm ittirmek bâbında emr-i âlî-şânum ısdâr ve irsâl olunmuş idi. Zikr olunan zahîre fûrûht bahâsı taraf-ı mirîye kabz olunmağa virilmek mümkün olmayup emr-i âlîşân (?) gerü ittirmekle vezîr müşârun-ileyhin olup kethudâsı Yûsuf'un ve bu ed'iyâdan Ali'nin nâmıyla Âsitâne'ye gelüp mâlî kapanında hıfz olunan zahîre ve kahvelerden iki bin tokuz yüz yetmiş üç vakıyye kahve teslîm ittirmek bâbında fermânum olmuştur. Emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 6 Safer Sene 1111

144. s.63/hk.3

Şehreminine:

Edirne ve Çorlu'da bulunan mirî hayratların tamiri ile görevlendirilen Ebubekir'in Büyükçekmece'de Harem-i Hümayûn'un bekleyeceği konağı da görmesi hakkında.

Şehremînine hüküm ki ;

Edirne'den Çorlu'ya varınca iktizâ iden mîr-î hayrâtların ta'mirîne Ebûbekir *zîde mecdühû* ta'yîn ve me'mûr olunup gönderilmiştir. Çatalca ve Yapağcı hayratları dahî senin ma'rifetinle görülmek üzere emr-i şerîf ısdâr ve irsâl olmuş idi. Lâkin Büyükçekmece'de vâki' Harem-i Hümayûn nüzûl ideceği konağı dahî mehmâ emken görmek bâbında fermân-ı âlişân sâdır olmuştur. Emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 6 Safer Sene 1111

145. s.64/hk.1

Âsitâne kaymakamına, şehreminine ve mimarbaşına:

Tersâne-i Âmire bahçesinde kurşun atılan duvarın harabe olması nedeniyle tamirinin yapılması hakkında

Âsitâne kâyim-makâmına ve şehremînine hüküm ki ve mi'mârbaşına da ;

Tersâne-i Âmire'mde Bağça-i Hümayûnum garbında Tersâne gönderleri ardından kurşun atılagelen kasrın önünde olan duvar mehzûm olduğu i'lâm olunmağla keşf ve ta'miri için fermân-ı şerîf sâdır olmuştur. Emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 6 Safer Sene 1111

146. s.64/hk.2

Şâm valisi ve kethudasına:

Eski Mısır valisi vezir Hüseyin Paşa'nun kethudası Yusuf'un götürdüğü yolcu ve akçelerin araştırılması hakkında.

Şâm vâlisine ve kâdîsına hüküm ki ;

Sâbıkâ Mısır vâlisi vezîr Hüseyin Paşa'nun kethudâsı Yûsuf'un mukaddir için vâfir nukûd akçe ve yolcu ile çıktığın şüyü' olmağın kendüsünden su'âl olundukda inkâr idüp müşâhidesin akdini yeni hîne bıraktığı haber olunmağla mezbûrun götürüp

bıraktığı nukûd ve yolcu tefahhus olunup i'lâm olunmak üzere emr-i şerîf tahrîr bâbında telhîs olunup arz olundukda telhîs-i mücebince emr-i şerîf yazılmak fermân-ı âlî sâdır olmağın emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî Gurre-i Safer Sene 1111

147. s.64/hk.3

Bağdad'a memur olan Dergâh-ı Âlî cebecilerinden Avni'nin Diyârbekir bölgesinde voyvodalık kalemlerinden hazır edilecek senetler hakkında

Bağdâd Dârü's-selâm'a me'mûr Dergâh-ı Âlî cebecilerinden Avni'nin yazı ile Diyârbekir havâlînde kifâyet mikdârı sikâk bağlatdırup hâzır ve imzâ iden masârifi uhdende olan voyvodalık aklâmından mahsûb olmak üzere amâde idesin deydü fermân-ı âlî-şânım sâdır olmağın Diyârbekir voyvodasına emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 8 Safer Sene 1111

148. s.64/hk.4

Şam valisine ve defterdarına:

Padişah için özel olarak hazırlanan ribas şerbeti için gereken şeker, misk, anberiyeye ve ribasın arabalara yüklenip Âsitâne'ye nakil edilmesi hakkında.

Şâm-ı Şerîf vâlisine ve defterdârına hüküm ki ;

Bundan akdem ol cânibde nefis-i nefis-i hümâyûn hazret-i şehriyârı için rîbâs şerbeti tabh olunmak mutâd-ı kadîm olmağın işbu bin yüz on bir senesine mahsûb olmak üzere tabh olması için hâssa helvacılarından (...) nâm kimesne mübâşir ta'yîn olunup irsâl olmuştur. Gerektir ki zikr olunan şerbete lâzım gelen şeker ve misk ve anberiyeye ve rîbâsı vakt-ü zamânla ğayet i'lâ ve güzîn senden mezbûre edâ vü teslim itdirüp tabh olundukdan sonra kavî zarflara kodurup olageldiği üzere araba mekkarîlerine tahmîl ittirdüp Âsitâne-i Sa'âdete irsâl ve Helvahâne-i Âmire'ye teslim olasıçün fermân olmağın şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 10 Safer Sene 1111

149. s.65/hk.1

Erzurum Kalesi'nde gönüllü olarak be dergâh olan Mustafa'nın ehl-i kalem ve kitâbetde usta olduğu, hizmete kayıtlı iken eski ocak ağası Seyyid Mehmed'in bu göreve talip olduğu ancak kitâbet görevinin önceki gibi adı geçen Mustafa'ya verilmesi hakkında.

Nişân-ı Hümâyûn yazıla ki ;

Erzurum Kal'ası'ndan gönüllüyân be dergâh olunan Mustafâ ehl-i kalem ve sâhib-i rakam, defter-i kitâbetde mâhir ve hıdmete mukayyid kulum ve ocağı halkı kendünden râzı her vechile hüsn-i zindegânî üzre olup tahavvül-ü ihyâ ider hâli yoğiken sâbıkâ ocak-ı mezbûr ağası olan Seyyid Mehmed Ağa tahavvül hâlinde tama'-ı hâm sebebiyle havâlîsine amire arz ve mücebince berât olunup merkûm Mustafâ'ya gadr olunmağla kitâbet-i mahâzır kemâ fi'l-evvel merkûm ibkâ' ve mukarrer kılınup berât virilmek recâsına kal'a-i mezbûrun gönüllüyan oğlu ise hüsn-i arz itmekle mücebince tevcîh olunması bâbında bin yüz on bir Muharremî'nin yigirminci gününden tarihli müverrih virilen Rûûs-u Hümâyûn mücebince berât-ı şerîf virildiği dâhî mesturdur.

Fî 9 Safer Sene 1111

150. s.65/hk.2

Şam valisine ve defterdarına:

Padişah için pişirilmesi adet olan ribas şerbetine gerekli olan şeker, misk, anber ve ribasın zamanında alınıp Helvahâne'ye teslim edilmesi hakkında.

Şâm-ı Şerîf'de vâlîsine ve defterdârına hüküm ki ;

Bundan akdem ol canibde nefis-i nefis-i hümâyûnum için ribâs şerbeti tabh olunmak mu'tâd-ı kadîm olmağla işbu bin yüz on bir senesine mahsûb olmak üzre tabh olunması için hâssa helvahanesinde (...) nâm kimesne mübâşeretiyle gereğince zikr olunup şerbete lâzım gelen şeker ve misk ve anber ve ribâs vakt-ü zamânla amel ola vakt-ü sâ'atinde mezbûre teslîm idüp tabh oluduktan sonra kavî zarflara godurdup olageldiği üzre (?) bârgîrlerine tahmîl ve helvahâneye teslîm olmağçün emr-i şerîf tahrîr için tezkire virildi.

Fî 9 Safer Sene 1111

151. s.65/hk.3

Aydın muhassılı ve Güzelhisar kadısına:

Eskiden Aydın muhassılı olan müteveffâ Abdülbâki Paşa'nın devlete olan borcu için mallarının ve emlâkının Dergâh-ı Âlî Kapucubaşlarından Eyyüb tarafından satın alınması hakkında.

Aydın muhassılı ve Güzelhisar kâdısına hüküm ki ;

Abdullah *zîde kadrihû* Edirne'de Dîvân-ı Hümâyûnuma arz-ı hâl idüp sâbıkâ Aydın muhassılı olan müteveffâ Abdülbâki Paşa'nun mirîye olan deyni için emvâl-i emlâk olanları kabz ve fûrûht olunmak üzere Dergâh-ı Âlî kapucubaşlarından Eyyüb mübâşeretile fûrûht olunan emlâktan Güzelhisar kâzasında vâki' Orman kâryesi ve Hasan Paşa kâryesinde vâki' olan Atkesen çiftliği hâli hayatında mutasarrıf olduğu cümle emlâkını zabt eylemek üzere atmış üç re's kısrak ve tayları ile kendüne fûrûht idüp çiftlik-i mezbûr cümle arâzileri ile zabt ittirdüğü ahurdan bir ferde müdâhale itmemek için emr-i âlî-şânım olan vezîre ibkâ olunmak üzere istid'â-yı inâyet Hazîne-i Âmirem'de mahfûz olan Başmuhâsebe muhallefât defterlerine nazar olundukda sâbıkâ Aydın muhassılı müteveffâ Abdülbâki Paşa'nun emlâkından olmak üzere Eyyüb *zîde mecdühû* mübâşeretile fûrûht eylediği çiftliği bin beş yüz guruşa ve altmış üç re's kısrak tayları beş yüz guruşa fûrûht olduğu mestûr ve mukayyid arz-ı derkenâr mücebince yazılmağa i'lâm olmuştur deyû emr-i şerîf tezkire virildi.

Fî 8 Safer Sene 1111

152. s.66/hk.1

Silistre, Niğbolu, Çirmen, Vize ve Kırkkilise sancaklarında bulunan kadılar, alaybeyleri, zuemâ ve erbâb-ı timâr çeribaşlarına:

Adı geçen sancakların cebelü bedeliyyesini Matbah-ı Âmîre masrafında kullanmak için tahsil etmek isteyen Matbah-ı Âmîre ağası Seyyid Hacı'nın talebi üzerine bu görevin kendisine tevcih edilmesi hakkında.

Silistre ve Niğbolu ve Çirmen ve Vize ve Kırkkilese sancaklarında vâki' olan kâdılara ve alaybeğlerine ve zu'emâ ve erbâb-ı timâr çeribaşlarına hüküm ki ;

Matbah-ı Âmîre ağası olan Seyyid Hâcî *zîde mecdühû* Dîvân-ı Hümâyûna arz-ı hâl idüp bin yüz on senesine mahsûb olmak üzere Silistre ve Niğbolu ve Çirmen ve Vize ve Kırkkilese sancaklarınınun cebelü bedeliyyeleri tahsîli için kendüye virilmek

bâbında emr-i şerîf ihyâ eylemeğin Hazîne-i Âmirem'de mahfûz Başmuhâsebe defterlerine nazar, zikr olunan sancaklarda vâki' re'ayâ ve erbâb-ı timârdan olup sabî olanların bin yüz on bir senesine mahsûb olmak üzere cebelü bedeliyyesi tahsîli henüz kimesneye fermân olunmadığı derkenâr ve arz olundukda halâ Matbah-ı Âmire masârîfi sarf olunmak üzere emr ve defterini Matbah-ı Âmire emîni Seyyid Hâcî *zîde mecdühûya* virüle deyû fermân olmuştur. Buyurdum ki ;

Hükm-i şerîfimle vardukta bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel idüp dahî siz ki alaybeğisi ve çeribaşılırsız, elviye-i mezbûrede erbâb-ı timârdan sabî ve mütekâ'idin yedlerine olan bir nefer cebelüden ellişer guruş bedelleri cem' ve tahsîl ve teslîm-i hazîne ve zikr olunan elviyelerde bir nefer cebelü hâriç olmamak üzere siz ki alaybeğlersiz, mübâşir-i mezbûrun yedine memhûr defter virüp bir ferdi ihtifâ' itdürmekden ihtirâz eyleyesiz ve zikr olunan sancaklarından ba'zı mütekâ'idin üzerine edâsı lâzım gelen cebelü bedeliyyesi ve bî-eyyi-hâl iken biz kendümüz varup teslîm-i hazîne ideriz deyû mâ'adâ nâ be-kâ'ide olunup ve kimi dahî nısf cebelü virmek için ze'âmet-i timârım çoraktır deyû kendüsü ihfâ' veyahut âher kazâyâ firâr ve mâl-ı miriye gadr-ı murâd idenleri ma'rifet-i şer'le subaşılırlardan ve kâryeleri mahsûlünden tahsîl bu ma'kulelerin ze'âmet timârları âhere tevcîh olunmak için sen ki mübâşir-i mezbûrsun arz eyleyesin. Husûs-u mezbûr için bir ferde te'allül ve nizâ' ittirilmeye deyû emr-i şerîf için tezkire virildi.

Fî 16 Safer Sene 1111

153. s.67/hk.1

İstanbul kaymakamı ve defterdar vekiline:

Hass Bâğçe'de bulunan Kasr-ı Hümayûnların tamiri için bin yedi yüz kırk yedi kuruş keşf ve tahmin olunup Hassa mimârının konuyla ilgili mühürü defter göndermesi hakkında.

İstanbul Kâyim-makâmı ve defterdâr vekiline hüküm ki ;

Âsitâne'de Hâss Bâğçe'de olan Kasr-ı Hümayûnların ta'mîr ü termîmi lâzım gelen yerlerde ta'mîr olunmak üzere bundan akdem fermânım ısdâr ve irsâl olunmuş idi. Hâliyâ bin yedi yüz kırk yedi guruş keşf ve tahmîn olunup hâssa mi'mârı bir vechiyle memhûrlu müfredât defteri gönderilmekle inşâ'allâhü te'âlâ ba'de't-tekmîl yine keşf

olunmak üzere ta'mîri için ahkâm-ı tahrîr olunmak üzere arz-ı telhîs olundukda telhîsi mûcebince ahkâm yazılmağa fermân-ı âlî sâdır oldu. Ziyâde lüzûm olan mahâller mehmâ emken şimdiden görülüp kusûr-u tedbîrinle tekmîl olunmak üzere fermânım sâdır olmağın emr-i şerîf tezkire virildi.

Fî 12 Safer Sene 1111

154. s.67/hk.2

Yine adı geçene ve şehreminine:

İstanbul'da Hâss Bahçe'nin deniz tarafında bulunan Bâli Mustafa ve diğer kasırların dış duvarlarının zaman içerisinde yıpranmasından dolayı keşfinin ardından gerekenin yapılması hakkında.

Yine müşârün-ileyhe hüküm ki ve şehremînine ;

Âsitâne'de Bağça-i Hâssa'nun derya tarafından Bâli Mustafâ Paşa ve sâyir kasr-ı hümayûnları ve ser duvârları ve bi'l-cümle dîzimlerin ba'zı mahâlleri mürûr-u eyyâm ile harâb ve ta'mîre muhtâc olunduğu i'lâm olmağla keşf ve defter lüzûmu mertebe ta'mîr olunmak için bundan akdem fermânım ısdâr olunmuş idi. Hâlâ on dört bin beş yüz kırk üç gurus keşf defter olunmağla ba'de't-ta'mirîne keşf ve tahmîn itdirmeğın tekmîl ittirmek için arz olundukda mûcebince ta'mîri çün hükm yazılmağa fermân-ı âlî sâdır olmağla ziyâde lüzûmu olan mahâller mehmâ emken şimdiden görülüp kusûruyla tedârikli olunmak üzere fermân-ı şerîf sâdır olmağın işbu tezkire virildi.

Fî 12 Safer Sene 1111

155. s.68/hk.1

Âsitâne kaymakamına ve şehreminine:

Davut Paşa Nüzl-ü Hümayûn'unda hass fırın kârhânesinin tamire ihtiyacı olduğu, bunların şehremini ve mimar tarafından görülmeyip keşf defterine dahil edilmediği hakkında.

Âsitâne kâyim-makâmına ve şehremînine hüküm ki ;

Davut Paşa Nüzl-i Hümayûnum'da hâss firûn kârhânesi ta'mîre muhtâc olup bundan akdem gelen keşf defterinden hâss firûn kârhânesi ta'mîri dahîl olmayup

derkenâr olundukda zikr olunan kârhânenin ve firûnların ta'mîri lâzım olduğun hâssa ekmekçibaşısı i'lâm eyleyüp kârhâne-i mezbûr ve firûnları İstanbul'dan şehremîni ve mi'mâr ma'rifetiyle görülmeyüp gâyet ta'mîre lüzûm olan mahâlleri olduğu halde mehmâ emken ta'mîr olunmak üzere telhîs olunup arz olundukda mûcebince hükm virmek fermân-ı âlî sâdır olmağın emr-i şerîf tezkire virildi.

156. s.68/hk.2

Eski Zağra kadısına:

Rumeli'de bulunan Zağra-i Atik'de (Eski Zağra) eskiden beri zeamette olup nişancı kalemiyle havâss-ı hümâyûn'a katılan karyelerin sınırlarının belirlenmemesi nedeniyle anlaşmazlık çıkması hakkında.

Zağra-i Atik kâdisına hüküm ki ;

Mustafâ nâm kimesne Dîvân-ı Hümâyûnum'a arz-ı hâl idüp Rumeli'nde vâki' Zağra-i Atik'de kadîm-i eyyâmdan ze'âmette iken nişancı kalemi ile havâss-ı hümâyûn'uma ilhâk olunup ve ze'âmet-i mezbûrun sahîb-i evveli olan kimesneler zabt eylediği minvâl üzere taraf-ı mirîden mu'accele ile beher sene mirîye bin guruş virmek üzere yüz sekiz senesinde mu'accele ile der-uhde olmağın ol seneden berû sahîb-i ezel olan kimesneler zabt eylediği mutasarrıf iken kazâ-i mezbûrun garbına vâki' Yeniköy sipahîsi kendü zevâtına tâbî' müşâhidleri ile mukâta'a-i mezbûrun hâsıl olan mâl-ı mirîsinin nıfs mirîyesi Yeniköy toprağıdır deyû tımârına ilhâk itmek berât eylemekle mâl-ı mirîye gadr itmekle mezbûr havâss-ı hümâyûnun ilhâk olduğu günden ne hudûdun zabt olageldiği ise yine zabt idüp Yeniköy sipahîsi tarafından müdâhale olunmamak üzere emr-i şerîf virilmek recâsına inâyet recâ Hazîne-i Âmirem'de mahfûz Başmuhâsebe defterlerine nazar ve Paşa sancağında Kızılağac nâhiyesinde kârye-i Kösekalfalar ve kârye-i Azizhalife an nefsi Zağra-i Eskihisâr ve Kavacık mukâta'ası mukaddemâ hüccetde çerîbaşı Mehemed'in ze'âmeti iken havâss-ı hümâyûna tashîh 1108-9 Mart ibtidâsından bu sene malından Âsitâne-i Sa'âdet hazînesine teslim olunmak üzere Mustafâ nâm kimesneye der-uhde ve sâdır hatt-ı hümâyûn mûcebince mâlikâne berâtı virildiği derkenâr olunup Zağra-i Eskihisâr nâhiyesine tâbî' yüz elli nefer re'ayâ ile dört bin dört akçe yazar kârye-i Yenice-i köy der nâhiye-i Kömlü'nün defter-i icmâlde üç bin akçe yazar ve kurâya âher ile biz kendümüz on üç bin akçe ber icmâldir ve icmâl-i mezkûrun altmış bin akçesi Mehemed'in bâkiyyesi müşterekin ve

defter-i icmâlde gurre-i ze'âmet olmak üzere kırk bin akçe yazulur ise nefis-i Zağra-i Eskihisâr'ın yigirmi bin akçesi yüz sekiz tarihinde nişâncı kalemiyle havâss-ı hümâyûna tashîh olunup bu müfriz ki karyemizin icmâl mufassalları başka başka tahrîr ve lâkin hudûd sınuru tahrîr olunmayup ve kadîmden bu vechile zabt ola geldiği mahâllinde ma'lûm olmaz ve atîk defter emîni arz eylemeğin toprak nizâ' olup bu taraftan mahsûl virilmek mümkün olmaduğundan mahâllinde hasta ve ihtiyâr adamlarıyla nizâ' olunan mahâlle varulup kadîmden ne vechile zabt olunageldiği arz ve hüccet olunup i'lâm oldukda telhis-i mücebince hükm virülmek fermân-ı âlî sâdır olmağın şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 9 Safer Sene 1111

157. s.69/hk.1

Aydın muhassılina:

Vefat eden Aydın muhassılı Abdülbâki Paşa'nın devlete olan borcu için bir takım mal ve emlakının satılacağı, Güzelhisar Kalesi'nde bulunan bir mülk menzili satmak üzere Dergâh-ı Âlî kapucubaşlarından Eyyüb'a görev verilmesi, ancak ölenin zevcesinin bin altın mehr-i mü'eccel hakkı olduğu, bu meblağı hazineye teslim etmesi halinde kendisine mülknâme verileceği hakkında.

Aydın muhassılı Nasûh Paşa'ya hüküm ki ;

Müteveffâ Aydın muhassılı Abdülbâki Paşa'nun taraf-ı mirîye olan deyni için bi'l-cümle emvâl ve erzâkı fûrûht olmağla Güzelhisâr Kal'ası'nda vâki' mülk menzil bundan akdem eşyâsı kabzına me'mûr olan Dergâh-ı Âlî kapucubaşlarından Eyyüb *zîde mecdühûnun* Başmuhâsebe'de mahfûz defterde hâne-i mezbûr beş bin guruşa tahsîl ve fûrûht olunmayup hesâb üzere kalmağla zevce-i metrûkesinin bin altûn mehr-i mü'eccel ve hakk-ı şer'iyyesi mukâbil bir sene i'tâ ve emân olunmağla (?) eyledi kâlup mukâbelesinde (?) mezbûr ihsânım buyrulmak recâsına arz ve i'lâm eyledüğün ecilden imdi deyni bir kîsesinden ezber olmağla ziyâde müsâ'id olmayup ancak hâtûnun altûn mehr-i mü'ecceli olduğun me'mûr-ı şer'iyye isyân eyledikten sonra virülüp ve kusûr üzere yeni îrâd kayd olmağla meblağ-ı mezbûru teslîm-i hazîne eyledikde mülknâme-i hümâyûn virülür deyû telhîs ve bâ fermân-ı âlîşân emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 8 Safer Sene 1111

158. s.70/hk.1

Avlonya sakinlerinden Ali adlı kişinin ölümü ardından emlak ve mallarına devlet tarafından el konulmasından sonra varisleri arasında çıkan anlaşmazlık hakkında.

(Bu emr-i şerîfin derkenârı seksen bir ahkâmından derkenârı olmuştur.)

Avlonya beğlerbeği ve kâdîsı ve Arnavud Belgradı kâdîsına hüküm ki ;

Alî nâm kimesne Divân-ı Hümayûnum'a arz-ı hâl sunup Avlonya sakinlerinden olup bundan akdem cânib-i mirîye medyûnen fevt olan Alî'nin cem'-i emlâk ve arazisi taraf-ı mirîden zabt ve fûrûht oldukda Hademe Hasan çiftliğin (?) ve çiftliğin devesi ve tevâbi' ve (?) gönderdiği zamân iştirâ' idüp birkaç sene zabt ba'de (?) kızları Fatma ve büyük vâlidem Şerîfe nâm hâtûnlara ezâyla işgâl idüp imdi dahî zabt ve tasarruf üzere iken müteveffâ-yı mezbûr Alî'nin o Alî'nin oğlu Yûsuf nâm kimesne bu emlâklar bizim babamızdan işgâl olmuştur deyû emlâk-ı mezbûrlara tagallüben sâhib ve te'addî itmekle men' û def' olunmak için hükm-i hümayûnum virilüp ba'de zikr olunan emlâk ve arazîden mezbûre Şerife kendü hisse-i seneviyesin yigirmi beş sene bilâ nizâ' mutasarrıf olup ba'de hüccet-i şeriyye ile emlâk-ı mezbûreye tâbi' ve arazî-yi sâhib-i arza âdetiyle ferâğ ve tefevvüz idüp ba'de-t tefevvüz sekiz sene zabt ve hâlâ nakd-i hüccet iken mukaddemâ mezbûrelere virilen fermânum vâfi olmağla bu defa' müteveffâ-yı mezbûr Alî'nin veresinde Salih kızı Alîyye nâm hâtûn zuhûr idüp kırk seneden beru nakd-i hüccet olan mülk (?) ile arâzîmi babam mülküdür ben zabt iderim deyû hilâf-ı şer' vâlâsından rencide itmemekle men' û def' olup müddetinde zabt olduğu üzere zabtiçün fermân-ı âlîşân recâ eylemeğin Hazîne-i Âmirem'de mahfûz olan Başmuhâsebe defterlerine nazar olundukda Fatma ve Şerîfe nâm hâtûnların bundan istifâde amcaları Alî fevt oldukda cümle emvâl ve erzağı ve emlâkı mirî tarafından zabt ve fûrûht olup babaları Hasan müteveffâ-yı mezbûrun arz-ı mirî ve emlâk-ı mirî tarafından iştirâ' idüp ba'de mirîyi mezbûr Hasan dahî fevt oldukda mutasarrıf olduğu emlâkları kendülerine işgâl idüp zabt ve tasarruf üzere iken müteveffâ-yı mezbûr Alî'nin oğlunun o Alî ve Yûsuf nâm kimesne bu emlâkları benim babamdan işgâl itmiştir deyû te'addî itmeğin hesâb olmayup mirînden iştirâ' ittiğümüz çiftlik(?) ve çiftlik devesi ve

tevâbi‘ ve (?) gönderdiği zamân ve sâyirine yedinde olan suret-i defter mûcebince müdâhale itmeyüp men‘ û def‘ bâbında emr-i şerîf ve arz-ı fermân oldukları ecîlden imdi (?) ve alabaştan işgâl iden eşya ma‘lûm olmağla mirînden emlâkı olanlar müdâhale eylemeye ve Yûsuf dahî babam emlâkın deyû deyni için fûrûht olunan emlâka müdâhale itmeye deyû mukaddemâ seksen bir senesinde emr-i şerîf virildüğü derkenâr olunup arz olundukda derkenâr mûcebince hükm virilmek bâbında fermân-ı âlî sâdır olmağın şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için (?) virildi.

Fi 10 Safer Sene 1111

159. s.71/hk.1

Eski Zağra kadısına:

Rumeli’de bulunan Zağra-i Atik’de eskiden beri zeamet olup nişancı kalemîyle havâss-ı hümâyûn’a katılan köylerin sınırlarının belirlenmesi konusunda çıkan anlaşmazlık hakkında.

Zağra-i Atik kâdisına hüküm ki ;

Mustafâ nâm kimesne Dîvân-ı Hümâyûnum’a arz-ı hâl idüp Rumeli’nde vâki‘ Zağra-i Atik’de kadîm-i eyyâmdan ze‘âmet iken nişancı kalemîyle havâss-ı hümâyûna ilhâk olunup ve ze‘âmet-i mezbûrun sâhib-i evveli olan kimesneler zabt eylediği minvâl üzre taraf-ı mirînin mu‘accele ile beher sene mirîye bin guruş virmek üzre yüz sekiz senesinde mu‘accele ile der-uhde olunup ol seneden beru sâhib-i evvel olan kimesnelerin zabt eylediği üzre mutasarrıf iken kazâ‘-yı mezbûr garbında vâki‘ Yeniköy sipahîsi kendi havâssına tâbi‘ müşâhidleri ile mukâta‘a-i mezbûrun hâsıl olan mâl-ı mirîsinin nısf-ı mezbûresi Yeniköy toprağıdır deyû tımârına ilhâk itmek murâd itmekle mâl-ı mirîye gadr ve noksân tertip itmekle mukâta‘a-i mezbûr havâss-ı hümâyûna ilhâk olunduğu günden ne hudûddan zabt olageldi ise yine zabt idüp Yeniköy sipahîsi tarafından müdâhale olunmak üzre emr-i şerîf virilmek recâsına inâyet recâ etmeğın Hazîne-i Âmirem’de mahfûz olan Başmuhâsebe defterlerine nazar olundukda Paşa sancağında Kızılağaç nâhiyesinde kârye-i Kösekalfallu ve kârye-i Azizhalife an nefsi Zağra-i Eskihisâr ve tevabi‘ mukâta‘ası mukaddemâ hüccetde Çerîbaşı Mehmed’in ze‘âmeti iken havâss-ı hümâyûna tashîh ve bin yüz sekiz martı ibtidâsında beher sene malın Âsitâne-i Sa‘âdet’de her bir sene edâ eylemek üzre Mustafâ nâm kimesne der-uhde ve sâdır olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket makrûn mûcebince mâlikâne berâtı virildüğü

derkenâr olunup Zağra-i Eskihsâr nâhiyesine tâbi‘ yüz elli nefer re‘ayâ ile dört bin dört akçe yazar kârîye-i Yeniceköy der nâhiye-i Kömlük defter-i icmâlde üç bin akçe ber-icmâl ve icmâl-i mezbûrun altı bin akçesi Mehmed’in nâ kıyâs (yazu ve kurâ ücretleri) müştekînin ve defter-i icmâlde an ze‘âmet olmak üzere kırk bin akçe yazu ile anekall (bir görülüp üç bin akçe) Zağra-i Eskihsâr’ın yigirmi bin akçesi yüz sekiz tarihinde nişâncı kalemiyle havâss-ı hümâyûna tashîh olunup bu akdimce tarafının icmâl ve mufassalları başka başka tahrîr ve lâkin hudûd ve mestûr tahrîr olunup ve kadîmden bu vechile hatt oluna geldiği mahâllinde ma‘lûm olduğun defter emîni arz itmekle taraf-ı nizâ‘ olup bu taraftan kabâhat virilmek mümkün olmaduğundan mahâllinde hasta ve ihtiyâr adamları ile nizâ‘ olunan mahâlle varulub kadîmden bu vechile zabt olunageldiği arz ve hüccet olunup i‘lâm olunmak üzere emr-i şerîf tahrîri bâbında telhis-i arz olundukda telhis-i mûcebince hüküm virilmek fermân-ı âlî sâdır olmağın şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 29 Safer Sene 1111

160. s.71/hk.2

Üsküp, Ohri, İlbasan sancaklarında bulunan kadılara, adı geçen elviyelerdeki alaybeylerine ve çeribaşlarına:

Bin yüz on bir senesinde adı geçen elviyelerde zuemâ ve erbâb-ı timârdan olan çocuk ve mütekâidlerin cebelü bedeliyyelerinin tahsilinin Kürd Mustafa Paşazâde Ebubekir mübâşeretiyile yapılması, bazı mütekâidlerin mücerred cebelü bedeliyyesi vermemek için öne sürdükleri bahanelere bakılmaksızın tahsil edilmesi hakkında

Üsküp ve Ohri ve İlbasan sancaklarında vâki‘ olan kâdîlara ve elviye-i mezbûrun alaybeğlerine ve çeribaşlarına hüküm ki ;

Bin yüz on bir senesine mahsûb olmak üzere mezkûr olunan elviyede vâki‘ zu‘emâ ve erbâb-ı timârdan olup sıbyân ve mütekâ‘idin cebelü bedeliyyeleri tahsîli fermân olmağla sene-i mezbûre mahsûb olmak üzere zikr olan sancaklarda vâki‘ cebelü bedeliyyeleri Kürt Mustafâ Paşazâde Ebûbekir *zîde mecdühû* mübâşeretiyile cem‘ ve tahsîl olunmak fermân-ı âlî-şânüm sâdır olmuştur buyurdum ki ;

Hükm-i şerîfim ile mübâşir-i mezbûr vardukda bu divânda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrüm mûcebince amel idüp dahî elviye-i mezbûrede zu‘emâ ve erbâb-ı

tımârdan olup sabî ve mütekâ'idin yedlerinde olan cerîde berâtları mücebince her beş bin akçe yazulandan bir nefer cebelü ve her bir cebelüden ellişer guruş bedelleri mübâşir-i mezbûr ma'rifetiyle cem' ve tahsîl ve teslîm-i hazîne ittirilmekte her biriniz mecd ve sâ'iy olasız ve siz ki elviye-i mezbûre alaybeğlerisiz, elviye-i mezbûrede olan sıbyân ve mütekâ'idin ze'âmet tımârı kurâlarıyla ve yazuları ile müfredât üzre mübâşir-i mezbûrun yedine memhûr defter virüp bir ferdi ihfâ' ittirmekden be-gâyet ihtirâz eyleyesiz ve zikr olunan sancaklarda ba'zı sabî ve mütekâ'idi mücerred cebelü bedeliyyesin virmemek için biz kendümüz varup teslîm-i hazîne ideriz deyû avk u te'hîr ve kimi dahî nısf cebelü virmek için ze'âmet tımârlarımız çorak ve bî-hâsıldır deyû kendüleri ihfâ' veyahud âher kazâya firâr idüp mâl-ı mirîye gadr-ı murâd idenlerin mutasarrıf oldukları ze'âmet ve tımârı karyeleri mahsûlünden veyahud subaşılardan ma'rifet-i şer'le tahsîl bir ferde te'allül ve nizâ' ittirilmeye ve sen ki mübâşir-i mezbûrsun bu mukavelene firâr ve gayb idüp mâl-ı mirîye gadr idenlerin ze'âmet ve tımârı âherda tevcih olunmak için arz ve i'lâm eyleyesiz deyû şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 8 Safer 1111

161. s.72/hk.1

Diyarbakır valisine ve kadısına:

Diyarbakır voyvodası mukâtaasının birkaç yıldır Ekrâd tâifesi tarafından harab edildiği, halkının perişan olmasından dolayı iltizama cevap veremediği, aylık bin yirmi beş guruş olmak üzere altı aylık kalemiye alınması hakkında.

Diyârbekir vâlîsine ve kâdîsına hüküm ki ;

Diyarbakır mukâta'atı voyvodalarından Diyarbakır vâlîlerine kalemiye nâmıyla mukaddemâ tokuz yüz on ikişer buçuk guruş virilülmüş mukâta'a-i mezbûr sinîn-i sâbıkâdan hâlâ terettüb bulmağla voyvodalar iltizâmına cevap viremeyüp ol mikdâr kalemiye tahsîlli olunmamağın beher mâh beş bin guruş virilüp ziyâde taleb olunmamak üzere sâdır olan fermân-ı âlî mücebince yüz dört ve yüz altı senelerinde emr-i şerîf virilmiş idi. Lâkin ba'd Dursun Mehmed Paşa vâlî iken Diyârbekir voyvodası olanlar mâtekaddemden vâlî olanlara beher mâh bin yigirmi beş guruş vire gelmişlerdir deyû yüz on senesinde emr-i şerîf olmuş ve hâlâ vâlî olan Yûsuf Paşa dahî bu def'â yine Dursun Mehmed Paşa'nun olduğu üzere emr olmuşlar ve her aylığı bin yigirmi beş guruş

olmak üzere altı aylık kalemiyyesin ber-vech-i nakd voyvoda olan Ahmed'e olmağla kendüye gadr olduğun i'lâm ve mukaddemâ yüz dört ve altı senelerinde virilen fermân mûcebince beher mâh beşer yüz guruş kalemiyye virilüp ziyâde mutâlebe olunmayup ve paşa-yı mûmâ-ileyhin altı aylık kalemiyye nâmıyla aldığı bin yigirmi beşer guruş şehriyyesi beşer yüz guruş taksîm olunup ziyâde talebi ile rencîde ittirilmemek üzere emr-i şerîf virilmek recâsına Diyârbekir voyvodası Ahmed istid'â-yı inâyet ider. Diyârbekir voyvodalığı mukâta'asınun birkaç seneden beri ba'zı kurâsı ekrâd eşkiyâsı musâllatından harâb ve ekseri re'âyâları perîşân ve der-uhde idenler iltizâmına cevap viremeyüp bu kadar mahsûbat olduğundan mâ'adâ iki sene der-uhde idenler için bir senenin iltizâmına cevap ve bir senenin mâlî kâsid ile zâyî' otluk olup mâl-ı mirîye gadr ve zaruretleri mukadder olmağla fîmâba'd olanlarına kemâ-fi'l-evvel beşer yüz guruşdan izdiyâd kalemiyye talebiyle voyvodayı rencîde eylemeyüp ve Yûsuf Paşa hâlâ voyvodadan şehriyyesi bin yigirmi beş guruş olmak üzere aldığı altı aylık kalemiyyenin her beş yüz guruşu bir aya mahsûb olmak şartıyla taksîm olunup kaç ayı iktizâ ider ise lüzûm olunup bâ'de'l-lüzûm ziyâde talebi ile rencîde ittirilmemek üzere mahâlline kayd ve emr-i şerîf virilmek telhîs olunup arz olundukda telhis mûcebince mahâlline kayd ve emr-i şerîf virilmek fermân-ı âlî sâdir olmağın emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 14 Safer Sene 1111

162. s.73/hk.1

Çetrofça hâss kurâsına iskanları ferman olan Kursluların yerlerine yerleştikten sonra tohumluk ihtiyaçlarının narh-ı cârî ile satın alınıp ücretlerinin Üsküp, Ohri ve İlbasan sancakları cebelü bedeliyyesi kaleminden ödenmesi, anılan mikdarda zahirenin Kurslulara teslim edilmesi için Kürd Mustafa'ya gönderilen ferman hakkında.

Çetrofça hâss kurâsına iskân-ı fermân olunan Kursluların mahâll-i mezbûre yerleşüp temekkün idince tohumlukları tedârîki görülmek fermânum olmağla mesfûrlara tohumluk olmak için beş bin kîle hinta ve üç bin kîle çavdar ve iki bin kîle darı ve iki bin kîle şa'îr tohumluk olunmağla zikr olunan zahâ'iri sen ki mûmâ-ileyhsin bulunân yerlerde narh-ı carî üzere mübâya' ve lâzım gelen bahâları tahsîline me'mûr olduğun yüz on bir senesi Üsküp ve Ohri ve İlbasan sancaklarının cebelü bedeliyyeleri kaleminden ashâbına edâ vü teslîm idüp ol mikdâr zehâyîri mesfûrlara bi't-tamâm teslîm idüp işbu

emr-i âlişân mazmûnu üzre amel idüp hılâfından ihtirâz eylesesiz deyû Kürt Mustafâ Paşazâde Ebûbekir beye hitâben emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

163. s.73/hk.2

Çetrofça hâss kurâsına iskan olunan Kurslular yerleştikten sonra kendilerine çift için damuzluk verilmesi, her bir başın altışar guruş olmak üzre altı yüz baş öküz ve her başı dörder guruş olmak üzre üç yüz baş ineğin Eflak vilayetinden tayin olunan mübâşir vasıtasıyla satın alınması, ücretlerinin Eflak hazinesi malından ödenmesi hakkında.

Çetrofça hâss kurâsına iskânı fermân olunan Kurslular mahâll-i mezbûre yerleşüp temekkün idince tedârik görülmek fermân olmağla mesfûrlara çift için ve damuzluk için her re'sin altışar guruş olmak üzre altı yüz re's öküz ve her re'sin dörder guruş olmak üzre üç yüz re's inek vilâyet-i Eflak'dan mübâya' ve lâzım gelen bahâları bin yüz senesi Eflak hazînesi malından mahsûb olmak üzre zikr olunan davâr “?” için tâyife-i mesfûr taraflarından vilâyet-i Eflak'a kimesne gitmeyüp ta'yîn olunan mübâşir ma'rifetiyle sen ki Eflak voyvodasının zikr olunan davârları bi't-tamâmen tedârik ve mübâşiri mûmâ-ileyh ma'rifetiyle irsâl ve mesfûrlara tamâmen teslim ittirmek üzre ziyâde mecd ve sa'yi ve ihtimâm eyleyüp bir dürlü özr ve bahâneye sâlik olmakdan ihrâz eylesesiz deyû fermânı olmağın emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

164. s.74/hk.1

Şehirköy kadısına, Mot ve Kanluyer voyvodalarına:

Âsitâne'den hareket-i hümayûn için Şehirköy kazasına bağlı Mot ve Kanluyer karyelerinden yüz adet mekkari davarının gönderilmesi fermân olunup, ancak altmış baş davarın ihrac edilebilmesi dolayısıyla Şehirköy kadısının İsterne ve Maryokça'dan kırk baş davar ihracı için arzuhal etmesi hakkında.

Şehirköy kâdisına ve Mot ve Kanluyer voyvodasına hüküm ki ;

Şehirköy kâdisına; Âsitâne-i Sa'âdet'den hareket-i hümayûn için Şehirköy kâzasına tâbi' Mot ve Galos nâm kâryenin sinîn-i sâbıkâ üzre yüz adet mekkâri davârı ihrâcı fermân olunup lâkin kazâ-i mezbûrdan ancak altmış davâr ihrâcı mümkün olup mâ'adâsı mümkün olmayup altmış davâr ihrâc olunduğuna Şehirköy kâdisı arz-ı hâl itmekin kırk re's İsterne ve Maryokca'dan ihrâc ve mâh-ı Safer'in yiğirmisinde

Edirne’de mevcûd ittirilmek üzere fermân olmuştur. Şurûtle emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 13 Safer Sene 1111

165. s.74/hk.2

Keşan kadısı ve Keşanlı Ahmed’e:

Hareket-i hümâyûn için lazım olan develerin Keşan taraflarında bulunan Türkmen cemâatlerinden ücretleri devlet tarafından verilmek şartıyla Safer’in yirmisinde Edirne sahrasında hazır edilmesi hakkında.

Keşan kâdisına ve Keşanlı Ahmed zîde kadrühûya hüküm ki ;

İnşa’alîlâhü te’âlâ Âsitâne-i Sa’âdet’e hareket-i hümâyûn için ziyâde mekkârî devesi tedârik ve irsâli lâzım olmağla ol tarafta sâkin Türkmân cemâ’atlerinin olan develer ücret-i mekkârileri taraf-ı mirîden virilmek üzere şehir-i Saferü'l-hayr’ın yiğirmisinde Edirne sahrasında mevcûd bulunmak üzere bundan akdem şerîfim gönderilmiş idi. Hâlâ ol tarafta mevcûd olmağla gelmek üzere tesbit olunup defteri gönderilen deve ashâbından mâ’adâ yine ol tarafında sâkin Hâcî Mehemmed ve Küçük Hasan ve Yakup ve Seyyid Sâmî ve Kürt nâm kimesneler ve dahî sâyirinin mekkârî devesi olduğu mesmû’-u hümâyûn olmağla imdi mezbûrların dahî her ne mikdâr mevcûd develeri var ise cümlesi inşa’alîlâhü te’âlâ hareket-i hümâyûnum için bu tarafa irsâl ve bir dürlü özr ve bahâne ittirilmeyüp Edirne sahrasında mevcûd ittirilmekde ziyâde dikkat ve ihtimâm idüp ihmâl ve müsâhileden ihtirâz eylesesiz deyû fermân olunmağın şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 14 Safer Sene 1111

166. s.74/hk.3

Belgrad’dan Edirne’ye gelinceye kadar yol üzerinde bulunan kadılara, kale dizdarlarına, neferât ağalarına ve sâir ayân vilayetinin iş-erlerine:

Nemçe Çasarı’nın Edirne’ye gelecek elçisi için Belgrad’dan Edirne’ye gelene kadar konaklayacağı menzillerde gerekli mikdarda zahire ve odunun hazır edilmesi, fakat menzillerde yeterli mikdarda zahire bulunmadığından vekîl-i harç Yusuf

tarafından halkın vergilerine karşılık zahire mikarının artırılması ve mühürlü temessük verilmesi hakkında.

Belgrâd'dan Edirne'ye gelince yol üzerinde vâki' olan kâdîlara ve kal'a dizdârlarına ve neferât ağalarına ve sâyir a'yân-ı vilâyetin iş-erlerine hüküm ki ;

Hâliyâ Nemçe Çasarı tarafından der-i devlete gelecek elçisi için Belgrâd'dan Edirne'ye gelince nüzûl eylediği menâzilde altı yüz çift nân ve otuz kîle şa'îr ve yigirmi araba otluk ve yüz kantâr saman ve otuz araba odun beher menzilde tedârik ve hâzır ve amâde olunmak için bundan akdem fermân olmuş idi, lâkin elçi-i mesfûr için beher menzilde ol mikdâr zahîre kifâyet eylemez ise üzerine vekîl-i harç ta'yîn olunan Dergâh-ı Mu'allâm kapucu başlarından Yûsuf *dâme mecdühû* ma'rifetiyle beher menzilde ne mikdâr izdiyâd dahî virilmek iktizâ ider ise lâzım gelen bahâları her tekâliflerine ba'zı olunmak üzere vekîl-i harç mûmâ-ileyhin mutlak mikdârı zahîre tedârik ve teslîm alunup ve yedinden memhûr temessük alup sâdır olunan emr-i celîlü'ş-şânım mazmûnu üzere amel idüp tarafından ihtirâz eyleyesiz deyû fermânım olmuştur. Şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 14 Safer Sene 1111

167. s.75/hk.1

Kilîdü'l-bahr kadısı ve Kilîdü'l-bahr sakinlerinden Ahmed'e:

Sultaniye kalesinde orta kulenin harab olması nedeniyle Sultaniye kalesi dizdârı Mustafa'nun mübaşir tayin edilmesi, tamire gücü yetmediğinden Sultaniye kadısının ilâmı üzerine Kilîdü'l-bahr sakinlerinden Ahmed'in girişimiyle kalenin tamir edilmesi hakkında.

Kilîdü'l-bahr kâdîsına ve Kilîdü'l-bahr sâkinlerinden Ahmed Ağazâde İsmâ'îl *zîde kadrühûya* hüküm ki ;

Sultâniye Kal'ası'nun orta kulesi harâb ve ta'mîre muhtâc olduğun vezîr-i mükerrem Kapudân Paşa i'lâm itmekle iki bin guruş ile gereği gibi metîn ve müstahkemle ta'mîr ü termîm olunmak üzere Sultâniye Kal'ası dizdârı Mustafâ *zîde kadrühû* mübaşir ta'yîn ve ta'mîri için emr-i şerîf virilüp lâkin kal'a-i mezbûrun ta'mîr ü termîmine mübaşerete bir vechile iktidârı olmayup sâhib-i öZR-ü alîl olduğun Sultâniye Kal'ası kâdîsı arz ve i'lâm itmekle imdi Kilîdü'l-bahr sâkinlerinden Ahmed

Ağazâde İsmâ'îl zîde kadrühû mübâşeretiyle ta'mîr olunmak üzere fermânum olmağın şurûtle emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 15 Safer Sene 1111

168. s.75/hk.2

İstanbul kadısına ve kaymakamına, defterdar vekiline ve şehreminine:

Âsitâne'de Hâss Bahçe'de bulunan kasr-ı hümâyûnların tamir ve yenilenmeye ihtiyacı olan keten perdelerin masrafının ne kadar tutacağına keşf olunup, hassa mimarı ve perdecibaşı tarafından mühürlü müfredât defteri gönderilmesi ve tamir için ahkâm yazılması hakkında.

İstanbul kâdisına ve kâyim-makâmına ve defterdâr vekiline ve şehremîni zîde mecdühûya hüküm ki ;

Âsitâne-i Sa'âdet Hâss Bâğçe'de olan kasr-ı hümâyûnları ta'mîr ve tecdîdi lâzım gelen kirbâs perdeleri ta'mîr ü termîme muhtâc olduğu i'lâm olmağla ne mikdâr ile olacağı keşf ve defterî ve ta'mîr olunmak üzere bundan akdem emr-i âlî-şânım ısdâr ve irsâl olunmuş idi. Hâliyâ bin yedi yüz kırk yedi keşf ve tahmîn olduğuna hâssa mi'mârî ve perdecibaşı memhûruyla müfredât defteri gönderilmekle inşâ'a'llâhü te'âlâ ba'de't-tekmîl yine keşf olunmak üzere ta'mîr için ahkâm tahrîr olunmak üzere arz ve telhîs olundukda telhîs mücebince ahkâmı yazılmak fermân-ı âlî sâdır olup ziyâde lüzûmu olan mahâllere mehmâ emken şimdiden görülüp kusûr-u tedârikinle tekmîl olmak üzere fermân sâdır olmağın şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 16 Safer Sene 1111

169. s.75/hk.3

Âsitâne kaymakamı ve defterdar vekili ve şehreminine:

Saray-ı Cedîd-i Âmire'de kasırlar ve suyollarının tamire ihtiyacı olduğu, buranın üç bin iki yüz kırk yedi gurus ile keşf olduğunun hâssa mimarı ve su nazırının müfredât defterinde kayıtlı olduğu, buna göre tamirin yapılması hakkında.

Âsitâne kâyim-makâmı ve defterdâr vekili ve şehremînine hüküm ki ;

Âsitâne-i Sa'âdet'de Sarây-ı Cedîd-i Âmire'de kasırlar ve Hâss Bâğçe'nin suyolları mürûr-u eyyâm ile harâbe masraf ve ta'mîre muhtâc olduğu i'lâm olunmağla

keşf defter olunup lüzûmu mertebe ta'mîri için emr-i âlî-şânım gönderilmiş idi. Hâliyâ üç bin iki yüz kırk yedi guruş keşf olduğuna hâssa mi'mârı ve su nâzırının memhûr müfredât defteri nâtik olduğu üzere inşâ'allâhü te'âlâ ba'de't-tekmîline yine keşf olunmak üzere ta'mîr ittürülmek için emr-i şerîf tahrîr olunmak üzere telhîs olduğu arz olundukda telhîs mûcebince ta'mîri için hükm yazılmak fermân-ı âlî sâdır olup ve ziyâde lüzûm olan mahâllerin mehmâ emken şimdiden görülüp kusûru tedârikinle tekml olmak üzere fermân sâdır olmağla vech-i meşrûh üzere emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 16 Safer Sene 1111

170. s.75/hk.4

Âsitâne kaymakamı, defterdar vekili ve şehreminine:

İstanbul Hâss Bahçe'sinde Bâlî Mustafa Paşa ve diğer kasırların deniz tarafından tamire ihtiyacı olduğu, on dört bin beş yüz kırk üç guruşa keşf ve defter olduğu, tamirden sonra yine keşf ve tahmin edilmek üzere tamirinin yapılması hakkında.

Âsitâne kâyim-makâmına ve defterdâr vekiline ve şehreminine hüküm ki ;

İstanbul'da Bağçe-i Hâssa'nun derya tarafından Bâlî Mustafâ Paşa ve sâyir kasr-ı hümayûnları ve sur duvarları bi'l-cümle dîz (?) ba'zı mahâlleri mürûr-u eyyâm ile harâb ve ta'mîre muhtâc olduğu i'lâm olunmağla keşf ve defter ve lüzûmu mertebe ta'mîr olmak için bundan akdem emr-i âlîşân ısdâr ve irsâl olunmuş idi. Hâliyâ on dört bin beş yüz kırk üç guruşa keşf ve defter olunmamağla inşâ'allâhü te'âlâ ba'de't- ta'mîr yine keşf ve tahmîn ittirilmek üzere ta'mîr ve tekml ittirilmek arz ve telhîs olundukda telhîs mûcebince ta'mîri için hükm yazılmak fermân-ı âlî sâdır olmağla ziyâde lüzûmu olan mahâller mehmâ emken şimdiden görülüp kusûru tedbîrinle tekml olmak üzere fermân-ı şerîf sâdır olmağın vech-i meşrûh üzere emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 11 Safer Sene 1111

171. s.76/hk.1

Niğbolu mübâyacısı Ahmed'e:

Temeşvar ve Belgrad'dan görevle Niğbolu'ya gelen Erdelli ve Macar Kursluların Çetrofça'ya iskan edilip, yerlerine vardıklarında dağdan odun nakli için bir mikdar öküz arabası verilmesi, çiftleri için Eflak'tan altı yüz baş davar alınıp arabalara koşulması ve değerinin taraf-ı mirîden verilmesi hakkında.

Niğbolu mübâya'acısı Ahmed *zîde mecdühûya* hüküm ki ;

Bundan akdem Temeşvar ve Belgrâd ve ol havâlilerde olup hâlâ me'mûren Niğbolu'ya gelen Erdellü ve Macar Kursluları Çetrofça'ya iskânı fermân olunup ancak mahâl-i iskânlarına vardukda dağdan odun nakli ve ba'zı levâzımları nakli için yanlarına daima mevcûd bulunmak üzere bir mikdâr öküz arabaları virilmek recâsına iltimâs itmeleriyle hâlâ çiftleri için vilâyet-i Eflak'dan mübâya' ve mesfûrlara virilmesi fermân olunan altı yüz re's davârdan iktizâ eyledikçe arabalarına koşup istihdâm eylemek üzere ancak Niğbolu'dan kırk adet öküz arabası lâzım gelen bahâları taraf-ı mirîden virilmek üzere sen ki mûmâ-ileyh Ahmed *zîde mecdühûsun* mübâya' ve tedârik ve kendülere teslim eylemek bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdir olmuştur. Vech-i meşrûh üzere emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 13 Safer Sene 1111

172. s.76/hk.2

Çetrofça'ya iskân edilecek Erdellü ve Orta Macarların iskaniyla görevli Dergâh-ı Âlî kapucubaşlarından Ali'ye :

Çetrofça'ya iskanları ferman olan Orta Macar ve Macarların elçileri ve zabitleri vasıtasıyla yerleşecekleri yerlerin tayin edilip sınırlarının belirlenmesi hakkında.

Çetrofça hâss kurâsına Erdellü ve Macar Kursluların iskânına ta'yîn ve me'mûr olan Dergâh-ı Âlî kapucubaşlarından Alî *dâme mecdühûya* hüküm ki ;

Hâliyâ Çetrofça'ya iskân-ı fermân olunan Kurslular ve Macarluların ma'rifetiyle ve kendü ve kapudânları ve içlerinde olan zâbitleri ma'rifetiyle her kimesnenin yerleri ta'yîn ve hudûtları telhîs olunup ve belki herkes mihmâ emken birer

sekbân tedârikine şürû' idince Niğbolu'da cümlesi amâde olduğun ve kutû' kaldırmamak için yerlerine emr-i şerîf virilmek recâsına istid'â-yı inayet itmeleriyle vech-i meşrûh üzere emr-i şerîf virilmek bâbında telhîs ve arz olundukda telhîs-i mûcebince hükmü verilmek fermân-ı âlî sâdır olmağın şurûtla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî minhu

173. s.76/hk.3

Çetrefça'ya iskan olunacak Kurslu ve Erdelliler için gönderilen ulufelerin bir elde tutulup hepsi bir araya geldikten sonra defter edilmesi hakkında.

Bir kıt'a dahî hüküm ki ;

Hâla Çetrefça'ya iskânı fermân olunan Kurslu ve Erdellülerin iskânları için sen ki mûmâ-ileyhsin Alî *dâme mecdühûsun*. İnşa'a'llâhü te'âlâ mahâlline varup tahrîrinde beher birisinin yerleri göstermesine mübâşeret eyledüğün İstanbul'dan geleceklere ve ba'zı havâle olunan ulûfeleri ahz yine kendüleri harcayup koymayup cümlesi bir yere cem' ve hâzır olduktan sonra kapudânları ma'rifetiyle yoklatdırup ve sebt-i defter eylemek bâbında fermân-ı âlîşân sâdır olmuştur. Şurûtla emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 13 Safer Sene 1111

174. s.77/hk.1

Çetrefça'ya iskânı ferman olan Erdelli ve Kursların kaptanları ve zabitleri vasıtasıyla yerleşecekleri yerlerin gösterilmesi ve deftere kayd edilmeleri hakkında.

Bir kıt'a dahî hüküm ki ;

Hâlâ Çetrefça'ya iskânı fermân olunan Kurslu ve Erdellülerin her birilerine yerleri gösterilüp yerleştirilmek üzere sen ki mûmâ-ileyhsin Alî *dâme mecdühûsun* emr-i şerîfimle mübâşir ta'yîn olunmuş idüğün gün tâyife-i mesfûrun içlerinden ba'zıları mukaddemâ köy sahibi ve a'yânlardan olmalarıyla ol ma'külelere ve sâyir a'yâna nefer koşulu görülmeyüp gerek hâlâ anda ve gerek Âsitâne'den gelmek üzere olanları yine iktizâsına göre arâzilere ta'yîn olmak için emr-i şerîfim virilmek recâsına istid'â-yı inayet itmeleri ile inşa'a'llâhü te'âlâ mahâll-i mezbûre varduğuna tâyife-i mesfûrun

kapudânları ve içlerinde olan zâbitleri ma'rifetiyle her birinin arâzîleri iktizâsına göre gösterüp ve hudûtları vaz' ve gerek ânda mevcûd olanların ve gerek Âsitâne'de gelecekleri bi'l-cümle sebt-i defter idüp birisini hâriç komayup tâyife-i mesfûr (?) yerlisi dahî gösterilmiş yerlerden hâriç mahâlle tefahuz eylememek üzere yerleşdirmek için emr-i şerîf tahrîri bâbında telhîs olunup arz oldukda telhîs mûcebince hükm yazılmağa fermân-ı âlî sâdır olmağın emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 13 Safer Sene 1111

175. s.77/hk.2

Mamalu mirî aşiretinin Bozok sancağında boş ve uzak yerlerine iskan edilip buralarda zirâat ve çiftçilikle uğraşmaları, elde ettikleri ürünlerin öşrünün adı geçen Bektaş tarafından toplanıp defter edilmesi hakkında.

Nişân-ı Hümâyûn yazıla ki ;

Mamalu mirî aşireti Bektaş *zîde kadrühû* Dîvân-ı Hümâyûnum'a arz-ı hâl gönderüp Bozok sancağının Mamalu kabilesinin hâlî ve harâbe olan derbende iskân olup hâsıl olan a'sâr-ı şer'iyeye alup beher sene taraf-ı mirîye virilmek üzere fermân olup bin yüz on senesine mahsûb olumak üzere hâsıl olan a'sâr-ı şer'iyeleri beher sene taraf-ı mirîye virmek üzere fermân olunup bin yüz on senesine mahsûb olmak üzere hâsıl olan a'sâr-ı şer'iyeleri tahsîli bâbında inâyet recâ itmeğın Hazîne-i Âmirem'de mahfûz olan Başmuhâsebe defterlerine nazar olundukda Bozok sancağının hâlî ve harâbesine iskân olunan Mamalu Türkmânı kabilesinin ve zirâ'at ve harâset eyledikleri mahsûllerin öşrleri bahâsı yüz tokuz senesi için yüz seksen gurus olmak üzere mahâlline kayd olmak fermân olunup yüz on senesi mahsûlleri tahsîli henüz fermân olmadığı derkenâr olup yüz on senesi itmâmen zabtiçün fermân-ı âlî-şânım sâdır olmağın bu berât-ı hümâyûnu virdim ve buyurdum ki ;

Dahî Bozok sancağının hâlî ve harâbe yerlerine iskânı fermân olunan Mamalu Türkmânı kabilesinin zirâ'at ve harâset ittikleri külli ve cüz'î mahsûllerininin a'sâr-ı şer'iyeleri mûmâ-ileyh Bektaş *zîde mecdühû* ber-vech-i emâneten ma'rifet-i şer'le mîri için ahz ve kabz olup her ne hâsıl olur ise ihyâsıyla defter olunup defteri mühür idüp ve imzâ idüp Dîvân-ı Hümâyûna irsâl ola bâ'de ne türden fermân olunur ise mûcebince amel oluna deyû vech-i meşrûh üzere berât yazılmak için tezkire virildi.

Fî 15 Safer Sene 1111

176. s.78/hk.1

Mardin voyvodası vali İsmâil'e:

(Bebe) Süleyman'ın sıkıntısını def etmek için yirmi bayrak olmak üzere bin nefer piyâde levendâta ne mikdar bahşış, ulûfe, zahire, eşya ve beygir verileceği, tahrirde yazılan levendâtın her birinin cenge kadir olup, sadık, güçlü olması, yaşlı, hasta, çocuk olanların seçilmeyip bir an önce tahririn yapılması hakkında.

Mardin voyvodası olan vâlî İsmâ'îl zîde mecdühûya hüküm ki ;

İnşâ'a'llâhü te'âlâ avn-ı hakk ile senesine Süleyman'ın ga'ilesi def'i için senin ma'rifetin ile yiğirmi bayrak olmak üzere tahrîr-i fermân olan bin nefer piyâde levendâtın her neferine onar guruş bahşış ve ayda ikişer buçuk guruş ulûfeleri ve beher neferine yevmi yârimşar vakıyye lahm ve beher yârimşar vakıyye nân ve her bayrağa yevmi yârimşar kîle şa'îr ve ancak bir def'a her bir bayrağa birer çerge ve birer çadır ve bir kazgân ve ikişer lenger ve ikişer erakk kırbaşı ve ikişer re's bârgîr verilmek üzere irsâl olunan defterde tahrîr olduğu vech üzere tedârik ve her bayrağa teslim idüp ve zikr olunan zehâyîr ve eşyâların lâzım gelen bahâları defterde ta'yîn ve tasrîh olduğu üzere bi'l-cümle ba'zı emvâlden sebep-i tahrîr hükmü ile ta'yîn ve havâle olunmağla imdi sen ki mûmâ-ileyh İsmâ'îl zîde mecdühûsun zikr olunan bin nefer piyâde levendât yiğirmi bayrak olmak üzere yine ol havâlîye karîb mahâllerden tahrîre muhtâc olup lâkin tahrîr olunan levendât ol havâlîden yazıldığından iktizâsı vaktinde gayret ve asabiyet ile eşya yazılacak adamlardan olmak üzere hîn-i tahrîrde ziyâde ihtimâm ve tekayyüdü tam idüp ve yazılan levendâtın her biri cenk-i harbe kâdir ve her vechile vakt-i iktizâda dîl-ü sadâkatden nükûl itmeyüp sebât-ı kadîmleri me'mûl olunur tüvânâ yiğitlerden tâamü's-silâh olmak üzere pîr ve alîl ve sabî ve marazî olmamak şartıyla intihâb ve inşâ'a'llâhü te'âlâ cümlesin tahrîr ve ihzâr eyledükden sonra sen dâhî bi'l-fi'l kendün ma'an gidüp fermân olduğu üzere me'mûr olduğun fermân-ı âlîyyemde mevcûd olup itmâm-ı hizmet bezl-i makdûr idüp emr-i âlî-şânuma hılâf hareketden ihtirâz idüp fermân olduğu üzere zikr olunan levendâta bir gün evvel tahrîr ve tekmîlinde ziyâde tekayyüd ve ihtimâm eylesesiz ve zikr olunan zehâyîr ve mühimmâtın lâzım gelen bahâlardan defterde tasrîh olduğu üzere tarafından ashâbına tamâmen edâ vü teslim

olunup bu bahâne ile kimesneye cevri ve te'addî itmenizden ziyâde ihtirâz eyleyesin deyû fermân-ı âlî-şânım sâdır olmağın emri şerîf yazılmak için işbu tezkire virildi.

Fî 14 Safer Sene 1111

177. s.79./hk.1

Eski Musul beylerbeyine:

Musul malından, Bağdad kalesine teslim edilmesi gereken yirmi altı bin dört yüz yirmi altı buçuk guruş bahası ve Rakka mukâtaatı malının bir an önce teslim edilmesi, Bağdad hazinesi için göndermekle görevli olduğu zahireyi tam olarak göndermesi, eksik kalanı Mirâhur-ı Sâni aracılığı ile teslim edip temessük alması hakkında.

Sâbıkâ Musul beğlerbeğisi olan *dâme ikbâlühûya* hüküm ki ;

Yüz altı Rebî'u'l-âhiri'nün on altıncı gününden, sekiz Cemâziye'l-evveli'nün ikinci gününe gelince yigirmi dört ay on dört gün zamân-ı zabtından gayr-ı ez tenzîl eyâlet-i merkûm malından yigirmi iki bin guruş ihrâcât ve Bağdâd kal'asına teslim idüp temessük gelen üç bin yüz seksen altı guruş ki bu mecmu' yigirmi beş bin yedi yüz seksen altı guruş olur târih-i mezbûreden iltizâma iktizâ iden elli iki bin iki yüz on iki guruştan aşığı varıldıkda yigirmi altı bin dört yüz yigirmi altı buçuk guruş deynine iktizâ idüp bu zimmet mukâbelesinde Bağdâd muhafazası hazinesi için narh-ı cârî üzere on beş bin beş yüz yigirmi keyl hinta ve on sekiz bin keyl şa'îr mübâya' ve irsâl ve tesellime temessük alup gönderesiz deyû emri âlî-şânım ısdâr ve irsâl olmuş idi. Zıkr olunan zehâyîri irsâl eyledin ise temessükât, ve eğer henüz göndermedin ise zimmetinle iktizâ iden akçe-i alâ eyyihâl götürüp Hazîne-i Âmirem'e teslim eyleyesin ve bundan mâ'adâ toksan tokuz Rakka eyâlet-i mukâta'âtı malından teslim me'mûra gayrî zimmetinle lâzım gelen yigirmi üç bin yedi yüz otuz bir guruş ve yüz bir senesinde Hazîne-i Âmirem'den karz aldığın iki bin beş yüz guruş ki bu vechile yüz altı ve yedi sekiz seneleri mevâcib-i mukâta'âtı malından iktizâ iden Bağdâd zahîresi bahâsından havâle olunan akçeden mâ'adâ yigirmi altı bin altı yüz bir guruş dahî zimmetin iktizâ imdi. Sen ki mûmâ-ileyhsin, Bağdâd hazînesine irsâl eyledin ise temessükât, eylemedin ise yigirmi altı bin dört yüz yigirmi altı buçuk guruş bahâsından ve kezâlik Rakka mukâta'âtı malı ve Hazîne-i Âmirem'den karz aldığın akçeleri emri âlî-şânım varduğu sâ'at bir dürlü özri ve bahâneye tasaddî olmayup alâ eyyi-hâlin tedârik ve irsâl

ve Hazîne-i Âmirem'e teslîm ettiresin bu def'a dahî tekâsül ve bahânen olur ise i'tizârın makbul olmaz mu'ateb olursun ana göre tasaddî üzre hareket eylemek fermân olup emr-i âlîşân îsâl ve irsâl olmuş idi. İmdî zikr olduğu üzre Bağdâd hazînesi için irsâline müte'âhhid eylediğün hınta ve şa'îri tamâm göndermeyüp kusûru kalmış ise ânı dahî tekâmîl ve mîrâhûr-u sanî İbrâhîm *dâme mecdühû* ma'rifetiyle irsâl ve hâssa anbârına teslîm ve tesellümünle temessük alup Hazîne-i Âmirem defterlerine kayd için irsâl eylesin bundan sonra dahî bir dürlü özr ile kal'a-i mezbûre muhâfazasında olan kapum kulları ve yerlü neferâtınun zahîreleri irsâl eylememekle bir dürlü müzâyaka çektirir iseniz bir vechile özrün bahânen makbûl olmaz mu'ateb olursun âna göre tasaddî üzre hareket ve müte'âhhid olduğun Bağdâd zahiresin kal'a-i mezbûreye ve dimekle lâzım gelen akçeyi Rikâb-ı Hümâyûn'a irsâl ve Hazîne-i Âmirem'e teslîm itdirmekde bezl-i kudret eylesiniz deyû fermân olmuştur. Emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 16 Safer Sene 1111

178. s.80/hk.1

Mîrâhûr-ı Sâni'ye:

Adı geçenin Musul mukâtaatı malından Bağdad'a göndermekle yükümlü olduğu arpa ve buğdayı tamamen gönderip, teslim edip senet alması, Rakka mukâtaatı malından kabz ettiği ve toplamda elli iki bin dört yüz yirmi yedi buçuk guruş tutan meblağın hazineye teslim edilmesi hakkında.

Mîrâhûr-ı sanî İbrâhîm *dâme mecdühûya* hüküm ki ;

Mûmâ-ileyhin Musul mukâta'âtı malından zimmetine lâzım gelüp mukâbelesinde Bağdâd'ta irsâl eylemek üzre müte'âhhid olduğun hınta ve şa'îri tamâmen irsâl ve teslîm ittirüp temessük aldırarsın ve göndermediği halde mukâta'ât-ı mezbûre malından yigirmi altı bin dört yüz yigirmi altı buçuk guruş (Rakka mukâta'âtı malından hazîneden gabz eylediği yigirmi altı bin) otuz bir guruşa ki mecmu' elli iki bin dört yüz yigirmi yedi buçuk guruş olur tamâmı tahsîl ve irsâl ve Hazîne-i Âmire'm'e teslîm ittirmekde bezl makdûr eylesin deyû balâda muharrer (?) siyâkdan emr yazılmak bâbında fermân olmuştur. Emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 16 Safer Sene 1111

179. s.80/hk.2

İstanbul kaymakamı ve kadısına:

Serçeşme Melek Ahmed Paşa'nın kendisi ve neferâtının İstanbul'da sakin olacakları yerlerinin henüz belirlenmemesi ve göçün yakın olmadığına dair şikâyeti hakkında.

İstanbul kâyim-makâmına ve kâdisına hüküm ki ;

Serçeşmenin Dîvân-ı Hümâyûn'uma arz-ı hâl idüp kendüsün ve neferâtının İstanbul'da sâkin olacak yeri bu âna değin ta'yîn olmayup göç dahî karîb olmamağla Melek Ahmed Paşa hayât-ı konak ta'yîn olunmak bâbında inâyet recâ eylemeğın han-ı mezbûr ücretleri taraf-ı mirîden virilmek üzere hâzır ittirilmek bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdir olmuştur. Şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 15 Safer Sene 1111

180. s.80/hk3

Rakka valisi vezir Mustafa Paşa'ya:

Diyârbekir voyvodalığına bağlı olan Döğlerli aşireti bazı mukâtaalarının gelirlerini voyvodalara teslim etmediğinden, on dokuz bin bir buçuk guruş tutan mâl-ı mirî ve kalemiyelerin bir an önce toplanması hakkında.

Rakka vâlisi vezir-i mükerrem Mustafâ Paşa'ya hüküm ki ;

Diyârbekir voyvodalığına tâbi' senede üç yüz toksan tokuz guruş malı olan Seylanlu ve İlmekanlu\ İlmeskânlu “?” gayrî mukâta'ası hâss uhdesinde olup beş yüz otuz üç buçuk guruş malı olan Döğlerli cemâ'atinin Serküranlı mukâta'ası Hâss uhdesinde olup ve iki yüz kırk tokuz guruş malı olan Kûh-ı Sekmenlü mukâta'ası yazılı uhdesinde olup ve yedi yüz yigirmi guruş mâl-ı mirîsi olan Berârî ve diğer Berârî mukâta'ası yapıranlar ve Seyyid Amir uhdesinde olup misli cem' an zikr olunan mukâta'aların bin tokuz yüz bir buçuk guruş mâl-ı mirîleri olup bin yüz on senesine mahsûb olmak üzere mâl-ı mirîyi ve kalemiyeleri Diyârbekir voyvodasına teslim eylemediklerin Diyârbekir voyvodası olan Dergâh-ı Mu'allâm kapucu başlarından Ahmed *dâme mecdühû* i'lâm itmekle imdi sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin zikr olunan mukâta'aların mâl-ı mirîleri ve mu'tâd üzere kalemiyeleri iş bu emr-i şerîfim varduğı

gibi alâ eyyi-hâl mezbûrlardan bi't-tamâm tahsîl idüp voyvoda-yı mûmâ-ileyh tarafından gabcına me'mûr olan âdemine teslim ittirir de siz mezbûrların defterlerinde olan mâl-ı mirî olmağla kimesneye himâyeye ile mâl-ı mirîye gadr eylemekten ziyâde ihtirâz idüp sâdır olan emr-i âlî-şânım mazmûnu üzre amel idüp hılâfındna be-gâyet ictinâb eyleyesiz deyû fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 16 Safer Sene 1111

181. s.80/hk.4

Edirne'den Âsitâne'ye kadar yol üzerinde bulunan kadılara:

Edirne'den Âsitâne'ye gönderilen aşiretlere bekledikleri yerlerde konak tayin edilmesi hakkında.

Edirne'den Âsitâne'ye varıncaya yol üzerinde olan kâdîlara hüküm ki ;

Edirne'den Âsitâne'ye gönderilen Arslan ve Kürd ve sâyir cemâ'at için nüzûl eyledikleri menzillerde konak ta'yîn idesiz deyû fermân-ı şerîf sâdır olmağın emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 17 Safer Sene 1111

182. s.81/hk.1

Kastamonu, Bolu, Kengiri, Angara, Hüdâvendigâr ve Karasi kadıları, alaybeyleri ve zuemâ ve erbâb-ı timâr çeribaşlarına:

Adı geçen sancaklarda buluna zuemâ ve timâr erbâbından olup çocuk ve yaşlı olanların bin yüz on bir senesi cebelü bedeliyyesinin Matbah-ı Âmire masrafları için kullanılmak üzre, Matbah-ı Âmire emîni Seyyid Hacı tarafından toplanması hakkında.

Kastamonu ve Bolu ve Kengiri ve Angara ve Hüdâvendigâr ve Karasi kâdîlarına ve alaybeylerine ve zu'emâ ve erbâb ve çeribaşlarına hüküm ki ;

Matbah-ı Âmire emînî olan Seyyid Hâcî zîde mecdühû Dîvân-ı Hümâyûn'uma arz-ı hâl idüp bin yüz on bir senesine mahsûb olmak üzre Kastamonu ve Bolu ve Kengiri ve Angara ve Hüdâvendigâr ve Karasi sancaklarınınun cebelü bedeliyyeleri tahsîli için kendüye virilmek bâbında emr-i şerîfim recâ etmeğın Hazîne-i Âmirem'de mahfûz olan Başmuhâsebe defterlerine nazar olundukda zikr olunan sancaklarda vâki' zu'emâ

ve erbâb-ı timârdan olup sâbî ve mütekâ'id olanların bin yüz on bir senesine mahsûb olmak üzere cebelü bedeliyyesi tahsîli henüz kimesneye fermân olunmadığı derkenâr olunup arz oldukda mâlî Matbah-ı Âmirem masrafına sarf olmak üzere emr ve defteri Matbah-ı Âmire emîni Seyyid Hâcî zîde *mecdühûya* virile deyû fermânım olmuştur. Buyurdum ki ;

Hükm-i şerîfimle vardukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlül-kadrüm mücebince amel olup dahî siz ki kâdîlar ve alaybeğleri ve çerîbaşılırsız elviye-i mezbûrede erbâb-ı timârdan sıbyân ve mütekâ'id yedlerinde olan cedîd berâtları mücebince her beş bin akçe yazulandan bir nefer cebelü ve her bir nefer cebelüden kırkar guruş bedelleri cem' ve tahsîl ve teslîm-i Hazîne-i Âmire ittirile ve zikr olunan elviyelerden bir nefer cebelü hâriç olmak üzere siz ki alaybeğlerisiz mübâşir-i mezbûrun yedine memhûr defter virüp birimizden ihfâ ve ihtifâ ittirmekten be-gâyet ihtirâz eylesiniz ve zikr olunan sancaklarda ba'zı sıbyân ve mütekâ'idin üzerlerine edâsı lâzım gelen cebelü bedeliyyesi virmemek için biz kendümüz varup teslîm-i Hazîne-i Âmire ideriz deyû te'hîre bâ'is olup ve kimi dahî nısf cebelü virmemek için ze'âmet ve timârım çoraktır ve bî hâsıldır deyû kendüyü ihfâ ve yahud âher kâzaya firâr ve mâl-ı mirîye gadr-i murâd itmeleri ma'rifet-i şer'le subaşılırlarından ve karyeleri mahsûlünden tahsîl ve bu fukarâların ze'âmet ve timârları âhere tevcih olunmak için sen ki mübâşir-i merkûmsun arz eylesin ve husûs-u mezbûrçün bir ferde te'allül ve nizâ' ittirilmeye deyû şurûtıyla altı adet sancağa başka başka emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 14 Safer Sene 1111

183. s.81/hk.2

Avlonya, Delvine, Yanya ve Tırhala sancaklarında bulunan kadılara, alaybeyleri, zuemâ ve timâr erbâbı çeribaşılırlarına:

Adı geçen sancaklarda buluna zuemâ ve timâr erbâbından olup çocuk ve emekli olanların bin yüz on bir senesi cebelü bedeliyyesinin Matbah-ı Âmire masrafları için kullanılmak üzere, Matbah-ı Âmire emini Seyyid Hacı tarafından tahsil edilmesi hakkında.

Avlonya ve Delvine ve Yanya ve Tırhala sancaklarında vâki' olan kâdîlara ve alaybeğlerine ve zu'emâ ve erbâb-ı timâr çeribaşlarına hüküm ki ;

Matbah-ı Âmire emîni olan Seyyid Hâcî *zîde mecdühû* Dîvân-ı Hümâyûnum'a arz-ı hâl sunup bin yüz on bir senesine mahsûb olmak üzere Avlonya ve Delvine ve Yanya ve Tırhala sancaklarınınun sıbyân ve mütekâ'idin cebelü bedeliyyeleri tahsîli Matbah-ı Âmire masrafı için kendüye virilmek bâbında inâyet recâ itmeğın Hazîne-i Âmirem'de mahfûz olan Başmuhâsebe defterlerine nazar oldukda zıkr olunan sancaklarda vâki' zu'emâ ve erbâb-ı timârdan olup sıbyân ve mütekâ'id olanların bin yüz on bir senesine mahsûb olmak üzere cebelü bedeliyyesi tahsîli henüz kimesneye fermân olmadığı derkenâr olup arz olundukda mâlî Matbah-ı Âmire masârifına sarf olunmak üzere emr ve defteri Matbah-ı Âmire emîni Seyyid Hâcî *zîde mecdühûya* virile deyû fermânı olmuştur. Buyurdum ki ;

Hükm-i şerîfim ile vardukta bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrüm üzere amel idüp dahî siz ki kuzât ve alaybeğleri ve çeribaşlarısız. Elviye-i mezbûrede erbâb-ı timârdan ve sıbyân ve mütekâ'idin yedlerinde olan cedîd berâtları mücebince her beş bin akçe yazulandan bir nefer cebelü ve her bir nefer cebelüden altışar gurus bedelleri cem' ve tahsîl ve teslîm-i hazîne ittirüle deyû zıkr olunan elviyelerden bir nefer cebelü hâriç kalmamak üzere siz ki alaybeğlerisiz, mübâşir-i mezbûrun yedine memhûr defter virüp bir ferde dahî ihfâ ve ihtifâ ittirmekden be-gâyet ihtirâz eyleyesiz ve zıkr olunan sancaklarda ba'zı sıbyân ve mütekâ'idin üzerine edâsı lâzım gelen cebelü bedeliyyesi virilmek için biz kendümüz varup teslîm-i hazîne itdiririz deyû te'hîre bâ'is olup ve kimi dahî nısf cebelü virmek için ze'âmet ve timârım çorak ve bî hâsıldır deyû kendüsü ihfâ veyahut âher kazâyâ firâr ve mâl-ı mirîye gadr-ı murâd idenleri ma'rifet şer'le subaşlarından ve kâryeleri mahsulünden tahsîl ve bu fukaraya terk-i ze'âmet ve timârları âhere tevcih olunmak için sen ki mübâşir mezbûresin arz eyleyesiz ve husûs-u mezbûr için bir ferde te'allül ve nizâ' ittirmeye deyû şurûtıyla dört sancağa başka başka emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 14 Muharrem Sene 1111

184. s.82/hk.1

Silistre, Niğbolu, Çirmen, Vîze ve Kırkkilise sancaklarında bulunan kadılar, alaybeyleri, zuemâ ve erbâb-ı timâr çeribaşlarına:

Adı geçen sancaklarda bulunan zuemâ ve erbâb-ı tımardan çocuk ve emekli olanların bin yüz on bir senesi cebelü bedeliyyelerinin, Matbah-ı Âmire masrafları için kullanılmak üzere Matbah-ı Âmire emini Seyyid Hacı tarafından toplanması, yükümlülerin bedeliyyelerini vermemek için öne sürecekleri bahanelere hiçbir şekilde itibar edilmemesi hakkında.

Silistre ve Niğbolu ve Çirmen ve Vize ve Kırkkilese sancaklarında vâki' olan kuzâtlara ve alaybeğlerine ve zu'emâ ve erbâb-ı tımâr çerîbaşlarına hüküm ki ;

Matbah-ı Âmire emîni olan Seyyid Hâcî *zîde mecdühû* Dîvân-ı Hümâyûnum'a arz-ı hâl idüp bin yüz on bir senesine mahsûb olmak üzere Silistre ve Niğbolu ve Çirmen ve Vize ve Kırkkilese sancaklarınınun cebelü bedeliyyeleri tahsîli için kendüye virilmek bâbında emr-i şerîf virilmek recâ itmeğin Hazîne-i Âmirem'de mahfûz olan Başmuhâsebe defterlerine nazar oldukda zikr olunan sancaklarda vâki' zu'emâ ve erbâb-ı tımârdan olup sıbyân ve mütekâ'id olanların bin yüz on bir senesine mahsûb olmak üzere cebelü bedeliyyesi tahsîli henüz kimesneye fermân olunmadığı derkenâr olunup arz olundukda mâlî Matbah-ı Âmire masârifina sarf olunmak üzere emr ve defteri Matbah-ı Âmire emîni Seyyid Hâcî *zîde mecdühûya* virile deyû fermân olmuştur. Buyurdum ki ;

Hükm-i şerîfim ile vardukta bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrüm üzere amel idüp dahî siz ki kâdî ve alaybeğleri ve çerîbaşlarısız elviye-i mezbûrede erbâb-ı tımârdan sıbyân ve mütekâ'idin yedlerinde olan cedîd berâtları mücebince her beş bin akçe yazulandan bir nefer cebelü ve her bir nefer cebelüden ellişer gurus yollayup cem' ve tahsîl ve teslîm-i hazîne ittirile ve zikr olunan elviyelerde bir nefer cebelü hâriç kalmamak üzere siz ki alaybeğlerisiz mübâşir-i mezbûrun yedine memhûr defter virüp bir ferdi ihfâ ve ihtifâ ittirmekden be-gâyet ihtirâz eyleyesiz ve zikr olunan sancakların ba'zı sıbyân ve mütekâ'idi üzerine edâsı lâzım gelen cebelü bedeliyyesi virmemek için biz kendümüz varup teslîm-i hazîne iderüz deyû te'hîre bâ'is olup ve kimi dahî nısf cebelü virmek için ze'âmet ve tımârım ve çorak ve bî hâsıldır deyû kendüsü ihfâ veyahut âher kazâ'ya firâr ve mâl-ı mirîye gadr-ı murâd idenleri ma'rifet-i şer'le subaşlarından ve karyeleri mahsulünden tahsîl ve bu ma'külelerin ze'âmet ve tımârları âhere tevcih olunmak için sen ki mübâşir mezbûrsun arz eyleyesin ve husûs-u mezbûr

için bir ferde te'allül ve nizâ' ittirilmeye deyû şurûtuyla beş sancağa başka başka emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 16 Safer Sene 1111

185. s.83/hk.1

Üsküdar'dan Bağdad'a yol üzerinde bulunan kadı, mîri emval tahsildarlarına ve ayân vilayeti iş-erlerine:

Bağdad kalesi muhafazası için yeniçeri defterlerine kayd olunan dört bin nefer aceminin her biri kendi mahalinde yazılırsa kendilerine verilecek zahirenin kırkar guruş değerinin sahiplerine verilmek üzere her menzilde tedarik edilmesi hakkında.

Üsküdâr'dan Bağdâd'a varınca yol üzerinde vâki'olan kâdîlara ve emvâl-i mirî tahsildarlarına ve a'yân-ı vilâyet iş-erlerine hüküm ki ;

Bağdâd Kal'ası muhâfazası için yeniçeri ocağı başçavuşu ma'rifetiyle müceddeden tashîh be dergâha fermân olunan dört bin nefer Dergâh yeniçerilerinin her biri mahâllinde be dergâh olunur ise oldukları mahâllden her beş neferine bir vakıyye lahm ve her vakıyyesi on ikişer sağ akçeye beher nefere birer çift nân ikişer sağ akçe ve ne mikdâr şa'ir virildi ise küllîsi kırkar sağ akçeye olmak üzere bahâsı ashâbına mirî emvâlden verilmek şartıyla her menzilde tedârik ve zâbitleri ma'rifetiyle teslim ve ümena'nun deynlerine mahsûb olmak için hüccet-i şeri'yye olunup ve her ne mikdâr nefer be dergâh olunur ise hesâb-ı merkûm olan zîmmet bahâları ümena'dan alundıkda zabitlerinden temessük alınıb hıfz eylemeleri fermân olmuştur. Vech-i meşrûh üzere emr-i şerîfim yazılmak için tezkire virildi.

Fî 19 Safer Sene 1111

186. s.83/hk.2

Danişmendlü kadısına:

Danişmendlü Türkmen reâyâsının bir senelik mallarının Hama ve Misis taraflarına iskan edilen cemaâtlerden on altı bin dört yüz elli yedi guruş fazla olduğu, bin yüz on bir senesi için hesaplanarak Mustafa'ya deruhde olunması hakkında.

Danişmendlü kâdîsına hüküm ki ;

Danişmendlü Türkmânı re'âyâsının bir senede malları Hama'ya ve Misis câniblerine iskân olunan cemâ'atlerden mâ'adâ on altı bin dört yüz elli yedi gurus olup bin yüz on bir senesine mahsûb olmak üzere Mustafâ *zîde mecdühûya* der-uhde olunup yedine berât-ı âlişân ve imzalu ve mühürlü defter virilmekle mücebince cem' ve tahsîl ittirülüp deftere kesr ve noksân gönderilmeye deyû fermân-ı âlişân sâdır olmağın emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 16 Safer Sene 1111

187. s.83/hk.3

Diyarbakır vilayeti kadısına ve voyvodasına:

Bağdad muhafazası için Dergâh-ı Âlî Yeniçeri Başçavuşu mübaşir Alî'nin yardımıyla yeniçeri defterlerine kayd edilecek beş bin nefer aceminin kaydedilip hazır ettirilmesi hakkında.

Diyârbekir vâlisîne kâdîsına ve voyvodasına hüküm ki ;

Bağdâd behiştâbâd muhafazası için Dergâh-ı Âlî yeniçeri ocağı başçavuşu mübaşir Alî müceddeden tashîh be dergâh olunacak beş bin neferi Dergâh-ı Âlî yeniçerileri lâzım gelen âhere Diyârbekir voyvodalığı aklâmından mahsûb olmak üzere kifâyet mikdârı gelip hâzır ve amâde ittirmeğın bâbında fermân-ı âlişân sâdır olmuştur. Şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 18 Safer Sene 1111

188. s.84/hk.1

Rakka'nın zuemâ ve erbâb-ı timârının Bağdad tarafına gönderilmesi ancak yüz on bedeliyyelerinin Rakka valisi Mustafa Paşa tarafından toplanması hakkında.

Rakka'nın zu'emâ ve erbâb-ı timârı Bağdâd tarafına me'mûr olmuşlar iken amd olunmalarıyla yüz on senesi bedeliyyeleri Rakka vâlisi vezir-i mükerrerrem Mustafâ Paşa tahsîl eylemek üzere emr defteri itmek bâbında telhîs olup mücebince fermân-ı âlî sâdır olmağın emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 19 Safer Sene 1111

189. s.84/hk.2

Sultaniye Kalesi kadısına ve dizdarlarına:

Sultaniye Kalesi sakinlerinden Yenişehir zimmîlerinin kalede tek bir iskele olması ve buranın İstanbul ve Akdeniz'den gelen sefinelere tahsis edilmesinden dolayı sıkıntı çektikleri, bu yüzden kendi mallarıyla daimî bir iskele yaptırmak istemeleri hakkında.

Kal'a-i Sultâniye kâdısına ve dizdârlarına hüküm ki ;

Sultâniye Kal'ası'na ta'yîn olunan Hâlil *zîde fazlihû* Dîvân-ı Hümâyûnuma arz gönderüp Sultâniye Kal'ası sâkinlerinden olup peksimadçı zimmî tâyifesinden Üstüvâdır “?” ve Vartan ve sâyir zimmîleri meclis-i şer'ime gelüp kal'a-i mezbûrede yalnız bir iskele olup mezbûrları ba'îd olmağla İstanbul ve Akdeniz'den gelen sefineleri tâyifesi peksimad aldıklarından ba'îd olan iskeleye ta'yîn olunan zimmî sefinelerine tahsîs eyledikleri küllî zahmet çekmekle firûnları olduğu mahalde bir iskele binâ itmekle mübâşir mevzu hâlinde kendi mallarıyla müceddeden kifâyet mikdârı bir iskele binâ ittirmek bâbında arz ve i'lâm itmeğın mücebince kendi mallarıyla binâsına muhâlefet olunmaya deyû fermân-ı âlî sâdır olmağın vech-i meşrûh üzere emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 19 Safer Sene 1111

190. s.84/hk.3

Bozok kadısına:

Mamalu Türkmen kabilesinin yerleştirildikleri Bozok sancağında çiftçilik yaptıkları, elde ettikleri az miktarda mahsullerinin öşrünün adı geçen Bektaş tarafından emanete uygun olarak mirî için toplanması, defter edilip Dîvân-ı Hümâyûn'a gönderilmesi hakkında.

Bozok kâdısına hüküm ki ;

Mamalu mirî aşireti Bektaş *zîde mecdühû* Dîvân-ı Hümâyûnum'a arz-ı hâl gönderüp Bozok sancağından Mamalu kabilesinin hâli ve harâbe olan derbendine iskân olup hesâb üzere a'sâr-ı şer'iyeleri beher sene taraf-ı mirîye virilmek üzere fermân olup bin yüz on senesine mahsûb olmak üzere hâsıl olan a'sâr-ı şer'iyelerin tahsîli bâbında

mâyet recâ eylemeğin Hazîne-i Âmirem'de mahfûz olan Başmuhâsebe defterlerine nazar olundukda Bozok sancağının hâli ve harâbesine iskân olunan Mamalu Türkmân kabilesinin der-uhde ve zirâ'at ittikleri mahsûllerin öşrleri bahâsı yüz tokuz senesi için yüz seksen gurus olmak üzere mahâlline kayd olunmak fermân olup yüz on senesi mahsûlleri tahsîli henüz fermân olmadığı derkenâr olup yüz on senesi emâneten zabtı için fermân-ı âlî-şânım sâdir olmağın bu berât-ı hümâyûnu virdim ve buyurdum ki;

Dahî Bozok sancağının hâli ve harâbe yerlerine iskânı fermân olunan Mamalu Türkmânı kabilesinin zirâ'at ve harâset eyledikleri küllî ve cüz'î mahsûllerinin a'şâr-ı şer'iyeleri mûmâ-ileyh Bektaş *zide mecdühûya* ber-vech-i emânet ma'rifeti şer'le mirî için ahz u kabz eyleyüp her ne hâsıl olur ise ihyâsıyla defter olup defteri mühürleyüp ve imzalatırıp Divân-ı Hümâyûnum'a irsâli evveli ba'îdine bundan fermân olur ise mücebince amel oluna deyû vech-i meşrûh üzere emr-i şerîf yazılmak için tezkire

Fî 19 Safer Sene 1111

191. s.85/hk.1

Rakka valisi Mustafa Paşa'ya:

(Bebe) Süleyman'ın sıkıntısını def edip ardından Bağdad'a gidip o tarafın nizamını sağlamak için yirmi bayrak olmak üzere bin nefer piyâde levendâtına ne mikdâr bahşiş, ulûfe, zahire, eşya ve beygir verileceği, bunların değerinin yüz on yılı Rakka mukâtası malından ve yüz on bir senesi malından, Rakka ve Birecik sancakları bedeliyesi malından, Haleb muhassallığı malından karşılanması, anılan bin nefer levendâtın cenge kâdir ve sağlıklı kişilerden seçilmesi hakkında.

Hâlâ Rakka vâlisi vezir-i mükerrem Mustafâ Paşa'ya hüküm ki ;

Dîvân-ı Hümâyûnum tarafından virilen emr-i âlî-şânım mazmunu üzere inşâ'a'llâhü te'âlâ böyle Süleyman'ın gâ'ilesi def' ve bâ'de Bağdâd'a girüb ol tarafta dahî nizâm-ı hizmetinde ihtimâm eylemek üzere senin ma'rifetin ile tahrîr ve tarafından mahâlline irsâli fermân olan yigirmi bayrak olmak üzere bin nefer piyade levendâtın her neferine otuz gurus bahşiş ve ayda ikişer buçuk gurus ulûfeleri ve beher neferine yevm-i yârimşar vakıyye lahm-ı bakara ve yârimşar vakıyye nân ve beher bayrağına yevm-i yârimşar kîle şa'îr ve mu'tâd-ı kadîm üzere her bayrağına birer çerge ve birer çadır ve

ikişer adet erakk kırbası ve ikişer re's bârgîr ve bir kâzgan ve ikişer lengeri virilmek üzere irsâl olunan defterde tahrîr olunduğu vech üzere tedârik ve beher bayrağına teslîm idüp ve zikr olunan zehâyîr ve eşyaların lâzım gelen bahâları defterde ta'yîn ve tasrîh olunduğu üzere beş bin guruş iken uhdesinde olan yüz on Rakka mukâta'atı ve on bin guruş dahî gîne mukâta'at-ı mezbûrun yüz on bir senesi malından ve yedi bin beş yüz guruş dahî Rakka ve Birecik sancakları ve erbâb-ı tımârın yüz on senesi bedeliyyeleri malından ve on beş bin üç yüz elli iki buçuk guruş dahî yüz bir Haleb muhassillığı malından sebep-i tahrîr-i ahkâmı ile ta'yîn ve havâle olunmağla imdi sen ki vezir-i müşârun-ileyhsin zikr olunan bin nefer piyade levendâtı yigirmi bayrak olmak üzere gîne ol havâlîlerden her biri ceng ve harbe kâdir ve her vechile vakt-ü iktizâda harb ve cidâlden nükûl itmeyüp sebât-ı kadîmleri meğmûl olunur tüvânâ yigitlerden tâamü's-silâh olmak üzere pîr ve alîl ve sıbyân ve marâzî olmamak şartıyla intihâb ve inşâ' allâhü te'âlâ cümlesin tahrîr ve mevcûd idüp ve üzerlerine yarâr ve mu'temedün aleyh başbuğu nakîl idüp ve mahâlline irsâl eyleyüp Dîvân-ı Hümâyûnum tarafından virilen emr-i âlî-şânım mazmûnu üzere me'mûr olduğu vech üzere hıdemât-i âliyyemden mevcûd ve itmâm, hıdmetde bezl makdûr eylemek üzere başbuğlarına muhkem tenbih ve te'kîd idüp sâdır olan emr-i âlîşân temessük-ü mazmunu üzere hareket idüp hılâfından ziyâde ihtirâz ve zikr olunan levâzımâtı bir gün evvel tahrîr ve tekâmilden tekayyüd ve ihtimâm idüp ihmâl ve müsâheleden ihtisâb eylesesiz zikr olunan zahâ'ir ve mühimmâtından lâzım gelen bahâların defterde ta'yîn ve tasrîh olunduğu üzere tarafından ashâbınâ edâ vü teslîm olunup bu bahâne ile kimesneye cevr ve te'addî eylemekden ihtirâz eylesesiz deyû fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur. Emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 18 Safer Sene 1111

192. s.85/hk.2

Serçeşme beyine:

(Bebe) Süleyman'ın sıkıntısını def etmek sonra Bağdad'a gidip o tarafların düzenini sağlamak için otuz bayrak olmak üzere bin beş yüz süvariye ne miktarda zahire, gıda, eşya, bahşiş ve ulûfe verileceği, bunların bahalarının serçeşme beyine nakit olarak verildiği, bin beş yüz levendâtın her birinin cesur harbe kâdir, mücadeleden sakınmayan, güçlü kişiler olup hasta, yaşlı, çocuk olmamalarına dikkat edilmesi hakkında.

Serçeşme beğine hüküm ki ;

Dîvân-ı Hümâyûnum tarafından virilen emr-i âlî-şânım mazmûnu üzere inşâ'a'llâhü te'âlâ yine Süleyman'ın gâ'ilesi def'i ve bâ'de Bağdâd'a gidüp ol havâlinin dahî nizâm-ı hizmetinde ihtimâm-ı hidemât-ı âliyyede bezl ikdâm eylemek üzere senin ma'rifetinle tahrîr-i fermân olan otuz bayrak olmak üzere bin beş yüz süvâri levendâtınun her neferine on ikişer guruş bahşiş ve on ikişer buçuk guruş ulûfeleri ve beher neferine yevmi birer çift nân ve beş neferine bir kîle şa'îr ve beher neferine yüz dirhem pirinç ve yiğirmi beş dirhem revgan-ı sâde yüzer dirhem (?) ve mu'tâd-ı kadîm üzere her bayrağına birer sekbân çergesi ve sükker zuhrına birer çadır ve birer çeşme ve ikişer çift garâr ve ikişer erakk kırbası ve birer kazma ve birer mekkâri bârgîri ve birer bakır kâzgân ve üçer tencere ve dörder lengeri ve birer çift keykir ve kepçe ve birer (?) virilmek üzere yedine virülen sûret defteri tahrîr olunduğu vech üzere zikr olunan zehâyîrin ve eşyaların lâzım gelen bahâların defterde ta'yîn ve tasrîh olduğu üzere bi'l-cümle Hazîne-i Âmirem'de ber-vech-i nakd sana teslîm olunmağla imdi sen ki mûmâ-ileyhsin zikr olunan bin beş yüz nefer süvâri levendâtı otuz bayrak olmak üzere her biri ceng-i harbe kâdir ve her vechle vâkt-ı iktizâda harb-i cidâlden nükûl itmeyüp sebât-ı kadîmleri ile me'mûr olup tüvânâ yiğitlerden tâamü's-silâh olmak üzere pîr, alîl ve sabî ve marâzî olmamak üzere cümlesini tahrîr ve mevcûd idüp ve Dîvân-ı Hümâyûnum tarafından virilen emr-i âlî-şânım mazmûnu üzere hidemât-ı âliyyede bezl makdûr eylesiz ve zikr olunan zehâyîr ve mühimmâtın lâzım gelen bahâları defterde ta'yîn ve tasrîh üzere tarafından ashâbına tamâmen teslîm olunup bu bahâne ile kimesneye cevri ve te'addî den ziyâde ihtirâz eylesiz deyû fermân-ı âlî-şânım sâdir olmuştur. Emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 18 Safer Sene 1111

193. s.86/hk.1

Haleb valisine, kadısına ve muhassılına:

Haleb muhassallığı kalemlerinden kurâ ve mevrâ mukâtaâtı üzerinde olanlardan bazılarının vergileri ödemede zorluk çıkardıkları, defterde kayıtlı olan vergilerin ikişer taksit halinde ödenmesi hakkında.

Haleb vâlîsine ve kâdisına ve muhassılına hüküm ki ;

Haleb muhassallığı aklâmından mâlikâne mukâta'at ve kurâ ve mezâri' der-uhde idenlerin defterinde olan mâl-ı mirîlerin ba'zılarını edâda te'addî idüp virmediklerinden mâ'adâ muhassıla tevcih itmeye melâ'in kelâmı ile cevâb virdikleri mesmû'-u hümâyûn'um olmağla ol makûle mâlikâne der-uhde idenlerin defterinde olan mâl-ı mirînin ikişer taksîdi her ne mikdâr ise bir dürlü özr ve bahâne, te'addî ve muhâlefet ettirmeyüp bir gün evvel bî eyyi-hâl tahsîl ve umûr-u mühimme için havâli-i Van sancağa ihrâc olmağın yüz on re's (?) koyun ve fermân olunan akçe için Rikab-ı Hümâyûnum icmâline iriştirilmesi umûr-u müsta'melden olmağla bir sâ'at te'hîr ve avka müsâ'ade ve zahmet virilmeyüp her bir malikâneye (?) ile tefâsîl-i alâ-eyyi vechin kân zimmeti tahsîl ve bir gün evvel irsâl ve Hazîne-i Âmirem'e teslîm olunmak için alacağı “?” muhassıla teslîm ittirüp kimesneye bir dürlü özr ve bahâne ve te'addî ve muhâlefet ittirmeyesiz mütevekkile te'addî ve muhâlefet iden olur ise umûr-u mühimme-i müst'melenin defterlerine bâ'is olmalarıyla bu ma'kuleleri elzem viregelmeleriyle arz ve i'lâm eylesin ve sen ki muhassıl-ı mûmâ-ileyhsin *zîde mecdühûsun* mâlikâne mutasarrıflarından senesi içinde berâtları (?) kıtt ve Haleb hazînesi defterleri derecesi mücebince virdükten mâl-ı mirîlerini tamâmen virmemelerin mâlikâne meşrûtu alâka ve ahkâma mukâvemet ve mu'akkib hareket eyledikleri için mâlikâne uhdelerinde olan mukâta'at ve kurâ ve mezâri' ismi ve resmi ve müşhîrleri ile yazdığı arz ve i'lâm eylesiz deyû fermânı olmuştur. Emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 18 Safer Sene 1111

194. s.87/hk.1

Çirmen kadısı ve ayân vilâyetinin iş-erlerine:

Âsitâne'ye yapılacak hareket-i hümâyûn için gerekli at arabaları ve beygirlerin Çirmen sakinlerinden adı geçen kişiler tarafından tedarik edilip, ücretlerinin mirî tarafından verilerek Edirne'ye gönderilmeleri hakkında.

Müsellemân-ı mekân-ı Çirmen kâdîsı efendi *zîde fazlihûya* ve a'yân-ı vilâyetin iş-erlerine *zîde kadrühûma* hüküm ki ;

Hâlâ Âsitâne-i Sa'âdet'e hareket-i hümâyûn için ziyâde at arabası tedâriki elzem ve mühimm olmağla Çirmen sâkinlerinden Kara Mustafâ nâm kimesnede bir kıt'a ve Hasan nâm kimesnede dahî bir kıt'a ve İbrâhîm ve Mehmed nâm kimesnelerde

dahî bir kıt'a ve sâbıkâ Çirmen sancağı olup hâlâ Çirmen sâkini Mehmed nâm kimesnede dahî bir kıt'a at arabası olduğu mesmû'-u hümâyûnum olmağla imdi işbu emr-i şerîfim varduğu gibi mezbûrelerde olan beş kıt'a at arabalarını bârgîrleri ile bir def'a işâ'at yine hareket-i hümâyûnum için ba'zı eşyâ tekmîli için ücretleri mirîden virilmek üzere varan mübâşir ile ber-vech-i müşâ'ra-ât Edirne'ye irsâl itdirmekten ziyâde ihtimâm idüp bir dürlü özr ve bahâneden be-gâyet ihtirâz eylesesiz deyû emr-i şerîf yazılmak için fermân olunmağın emr-i şerîf tezkire virildi.

Fî minhü

195. s.87/hk.2

Pravişte kârhâne emini Ali'ye:

Bin yüz Cemâziye'l-âhır'ına kadar Pravişte Kârhânesi'nde ne kadar yuvarlak işlendiğinin defter edilip bildirilmesi hakkında.

Pravişte kârhâne emîni Alî Çorbacı'ya hüküm ki ;

Bin yüz Cemâziye'l-âhırını gâyetine gelince görülen muhasebenin ruznâmçesinde Kavala ve Pravişte mevcûd olmak üzere tahrîr eyledüğün yetmiş tokuz bin yüz toksan adet yuvarlakdan mâ'adâ târih-i mezbûreden bu âna gelince ne mikdâr yuvarlak ve humbara işlemişsindir ve kaçır vakıyye hazırdır i'lâm eylemediğinden imdi görülen muhâsebenin elli sene tarihinden bu âna gelince işlediğün yuvarlak ne mikdârdır ve kaçır vakıyyedir hesâblarına ve adet ve emti'asıyla defter idüp i'lâm eylemek bâbında fermân olmuştur emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 18 Safer Sene 1111

196. s.87/hk.3

Âsitâne kaymakamına ve defterdar vekiline:

Eski Mısır valisi vezir Hüseyin Paşa'nın kethüdâsı Yusuf'un hizmet kethüdâsının, Mısır'dan gönderilen bazı mal ve eşyaları ayırıp göndermediği, tahrir olunan mercimek, pirinç, kahve ve şekerden başka ne kadar mal varsa bunların ayrıntılı şekilde defter edilip bildirilmesi hakkında.

Âsitâne kâyim-makâmına ve defterdâr vekîline hüküm ki ;

Sâbıkâ Mısır vâlisî vezîrüm Hüseyin Paşa'nun kethudâsı Yûsuf'un hizmet kethudâsı mîriyle gelüp taraf-ı mirîden kabz ve mâlî kapanından hıfz olunup defteri gönderilen dahî bizden ba'zı eşyanun ayırup tahrîr olunmayıp ve ba'zı dahî ba'zı kenîn olmak üzere mikdârı nâ ma'lûm mercimek ve pirinç ve kahve ve on bir kafes şeker tahrîr olunmuş idî. Ki pâs mukaddem kaç aded ve yüz yetmiş iki (?) mercimek ve pirinç ve kahvenin mikdârı kıyyeleri ve mısırın kezâlik vakıyyesi nerde ve kimlerindir ale't-tefâsîl defter idüp göndermeniz bâbında fermânım olmuştur. Emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 18 Safer Sene 1111

197. s.88/hk.1

Âsitâne kaymakamına ve defterdar vekiline:

Eski Mısır valisi Hüseyin Paşa'nın kethüdâsı Yusuf'un kethüdâsı Salih'in Harem-i Hümayûn için elhacc Ahmed'e teslim ettiği kahve ve pirinçden arta kalanının satılıp, elde edilen gelirin tamir edilecek kayıkların masrafında kullanılmak üzere Tersâne eminine teslim edilmesi hakkında.

Âsitâne kâyim-makâmına ve defterdâr vekîline hüküm ki ;

Sâbıkâ Mısır vâlisî vezîrüm Hüseyin Paşa'nun kethudâsı Yûsuf'un kethudâsı Salih mirîyle Âsitâne-i Sa'âdetüm'e gelüp Harem-i Hümayûnum mu'tenâtı için el-hacc Ahmet'e virilmesi fermânım olan bin tokuz yüz yetmiş üç vakıyye kahveden mâ'adâ bâkî kalan kahveden bin iki yüz vakıyye kahve ve bin kîle pirinci ol taraftan değer-i bahâsıyla fûrûht ve Tersâne-i Âmirem emîni ma'rifetiyle ta'mîr olunan kayıklar masârifi için ne mikdâr akçe hâsıl olur ise emîn-i mûmâ-ileyhe teslîm ve emr-i âlî-şânım hüccet ittiresiz deyû fermânım olmuştur. Emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 18 Safer Sene 1111

198. s.88/hk.2

Yolcuların rahat ve emin bir şekilde geçemedikleri Diyarbakır taraflarında bulunan bazı tehlikeli derbentlerin Evlü hanım'ın ölümü üzerine bu göreve uygun olan Tahsin adlı şahsa salyâne ile tevcih edilip, buraların şenlendirilip çiftçilik yapılması yolcuların güvenliğinin sağlanması hakkında.

Nişân-ı Hümâyûn yazıla ki ;

Diyârbekir voyvodası olan Ahmed *zîde mecdühû* Dîvân-ı Hümâyûnuma arz gönderip Diyârbekir etrâfi ve havâlisinde vâki' ba'zı mahûf ve hatarnâk olan derbendlerde mürûr u ubûr iden ebnâ-yı sebîlin hıfz ve harâsetiçün bundan akdem Evlü hanım bint nâm kimesne tevâbi'yle ol derbendlerin hıfz ve haraseti için Diyârbekir hazînesinden senede bir iki akçe ta'yîn olup ebnâ-yı sebîle bu âna değin hıfz ider iken mezkûr Evlü hanım bint fevt olup ol havâlilerin hıfz ve haraseti lâzım ve mühimm olmağla erbâb-ı (?) olup zikr olunan derbent ve mahûf olunan yerlerin hıfz ve harâsete kâdir Tahsîn'in her vechile mâhall-i müstehakk mu'tâd-ı kadîm üzre ebnâ-yı sebili emîn ve selîm mürur u ubûr ittirmeğin şartıyla Diyârbekir hazînesinden senede bir bozuk akçe sâlyâne virilmek üzre tevcih ve berât-ı şerîf virilmek bâbında inâyet recâ eylemeğin Hazîne-i Âmirem'de mahfûz olan Başmuhâsebe defterlerine nazar olundukda sâlyâne-i mezbûre kadîmden bin beş yüz guruş olmak üzre vire deyû sancağa mutasarrıf Evlü bint Diyârbekir hazînesinden olmak üzre mutasarrıf olup bin yetmiş senesinden toksan beş senesine gelince minvâl-i meşrûh üzre Diyârbekir voyvodası livâmızın defterlerine mahsûb olup toksan altı senesinde mevt olup mahlûlünden yüz sekiz akçe seksen bin akçe ile livâ-i mezbûr mutasarrıfı evlü hanım bint nâm kimseneye tevcih bâ'de toksan yedi Cemâziye'l-âhire'nin on altıncı gününde yigirmi bin akçe dahî seksen bin akçe üzerine cem' ve senesi yüz bin akçe olmak üzre Van beğlerbeğisine arz itmekle senesi yüz on akçe olmak üzre müceddeden berât-şerîf virilüp ve kerrâren maân tokuz senesinden havâss-ı hümâyûna vâki' olmadığın tahrîr-i berât eylediği mestûr ve mukayyid ve ta'yîn Diyârbekir hazînesinden yüz bin akçe sâlyâneye mutasarrıf olan hanım bint bâ emr-i eşref mevt olup ol havâlileri hıfz ve harâset lâzım olmağla Tahsîn Beğ her vechile hıfz ve harâsetdenen kâdir olmağla mürûr iden ebnâ-yı sebili zikr olunan derbendlerimizden emîn ve selîm göçürmek şurûtuyla zikr olunan bozuk akçe sâlyâne-i merkûma tevcih olup berât-ı âlî-şânım virilmek için Diyârbekir voyvodası Ahmed *zîde mecdühû* arz ve mücebince tevcih olunmak bâbında bi'l-fi'l Başdefterdâr olan Mustafâ *dâme ulüvvuhûye* arz ve telhîs eylemeğin telhîs mücebince tevcih olunmak fermân-ı âlî-şânım sâdir olmağın şurûtuyla berât-ı âlîşân yazılmağa tezkire virildi.

Fî 19 Safer Sene 1111

Musul valisine ve kadısına:

Erbil menzili için Musul mukâtaatı malından verilmek üzere Musul mukâtaasının Mustafa adlı şahsa mâlikâne olarak tevcih edilmesi hakkında.

Musul vâlisine ve kâdîsına hüküm ki;

Erbil sancağında vâki‘ Akyâr kâryesi ahâlîsi arz-ı hâl sunup Erbil menzîli için Musul hazînesi malından ta‘yîn olunan mâlî vilâyetden usretleri olduğundan gayrî virdikleri sûrete dahî noksân virdiklerin bildirib livâ-i mezbûrede müceddeden havâss-ı hümâyûna ilhâk olunan Caferî kâryesi malından yüz elli guruş kusûru Musul hazînesi malından virilmek üzere emr-i şerîfim virilmek bâbında istid‘â-yı inâyet eylemeleriyle Hazîne-i Âmirem’de mahfûz olan Başmuhâsebe defterlerine nazar oldukda Erbil menzili için Musul mukâta‘âtı malından iki yüz altmış guruş ta‘yîn ve Musul vâlîlerinin mahsûllerine îrâd ve masraf olagelüp Erbil zahîresine tâam olan altı bin altmış akçe yazusu olan Caferî kâryesi yazusu beher sene Musul hazînesinden virilmek üzere mîrlivâ halkından havâss-ı hümâyûnuma ilhâk ve mukâta‘âtı mezbûre malına tahattüm olup Mustafâ nâm kimesneye te‘bîden mâlikâne mutasarrîf olmak üzere tevcih ve bin yüz on Ramazân’ın yigirmi dördüncü gününde berât-ı şerîf virildiği derkenâr vech-i meşrûh üzere kârye-i mezbûrun on altı bin akçe hâss yazusu olup kalemiyyesi yüz altmış guruş balığ olur yüz altmış guruşa kârye-i mezbûre malından ta‘yîn ve yüz guruş dahî Musul hazînesinden virilmek üzere mahâlline kayd ve emr-i şerîf virilmek telhîs olundukda mûcebince mahâlline kayd ve emr-i şerîf virilmek bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmağın şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 16 Safer Sene 1111

Bir kıt‘a dahî küçük mîrâhûr Bayram *dâme mecdühûya* siyâkât emr-i şerîf yazılmak bâbında fermânım olmuştur. Emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 18 Safer Sene 1111

200. s.90/hk.1

Rakka valisine:

Basra civarında bulunan Arab eşkıyasına karşı inşâ edilecek Donanma-yı Hümâyûn gemilerinin nerde inşa olacağı, Fırat ve Şatt nehrinde atıl vaziyette olan

kalite ve gırabların bakıma ihtiyacı olduğu ve ne kadar cenkçi ve kürekçinin temin edilebileceği hakkında

Rakka vâlisi vezîr-i mükerrem Mustafâ Paşa'ya hüküm ki ;

Basra'nun zabt u rabtı ve nehrinin etrâfında olan arabân eşkiyâsının def'i ve ref'i için Birecik sükkânundan Şeyh oğlu Hüseyin ve sâyir vukûf olanlar ile müzakere olmayup inşası tashîh olan Donanmâ-yı Hümâyûnum'da sefinelerin ahvâli şimdiden arz ve i'lâm olunmak mühimm ve muktezî iken bu ittiği henüz i'lâm olmamağla imdi mukaddemâ emr-i hümâyûnum'la istihbâr olunduğu üzre zikr olunan Donanmâ-yı Hümâyûnum'da sefinelerin ne mahâlde inşâ olunmaları ve Fırat ve Şatt nehirlerinin kalyata (kalite) ve gırab “?” dahî nehirden kalmayup muta'atıl olmamak üzre ne hizmette olmağa muhtâctır ve ne mikdâr cenkci ve kürekci ve toy mütehammildir ve cenkci ve kürekçiyân olmağa münâsîb ol havâlîden ne mikdâr münâsîb ve asâr vardur münâsîb gördüğün vech üzre sıhhat ve hakîkât ile arz ve i'lâm eylemek bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur. Emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 18 Safer Sene 1111

201. s.90/hk.2

Rakka valisi Mustafa Paşa'ya:

Rakka tarafından Bağdad muhafazasında bulunana kapı kulları ve yerli neferât için irsal olunacak zahirenin nakil edileceği gemilerin inşasında sıkıntı yaşandığı, bu sene gönderilecek elli bin kîle zahirenin nakli için gerekli gemilerin masrafının Mustafa Paşa'nın uhdesinde olan bin yüz on Rakka eyaleti mukâtaâtı malından karşılanması hakkında.

Rakka vâlisi vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki ;

İşbu sene-i mübârekede Rakka cânibinden Bağdâd Kal'ası muhâfazasında olan kapum kulları ve yerlü neferâtı için irsâli fermânım olan iki bin kîle zahirenin lâzım gelen sefinelerin inşasına belli vakît mübâşeret olduğundan vâfir meşakkat çekmekle imdi bu sene dahî getireceğın elli bin kîle zahîre için iktizâ iden sefinelerin lâzım gelen masârifi uhdende olan bin yüz on bir Rakka eyâleti mukâta'âtı malından mahsûb olmak üzre şimdiden inşasına mübâşeret ve bir sa'ât mukaddem temlik ve zahire için hâzır ve amâde ittirüp ve ne mikdâr akçe virilir ise hîn-ü hesâbda deynine mahsûb olmak için

zahrına emr-i âlişân hüccet eyleyüp hıfz eylemek ve itmâmın i'lâm eylemek bâbında fermân-ı âli-şânım sâdir olmuştur. Emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 18 Safer Sene 1111

202. s.90/hk.3

Bundan önceki Şehrizol beylerbeyi Süleyman'a:

Musul mukâtaâtından yirmi bin guruş borç karşılığında Bağdad muhafazası için Bağdad'a göndermekle yükümlü olduğu zahireyi Rikâb-ı Hümâyûn'a gönderip hazineye teslim edilmesi, Bağdad'a gönderilmek üzere ise Şehrizol'dan zahire satın alınıp gönderilmesi hakkında.

Sâbıkâ Şehrizol beğlerbeği Süleyman *dâme ikbâlühûya* hüküm ki ;

Sen ki mîr-i mîrân mûmâ-ileyhsin Musul mukâta'âtından olan yigirmi altı bin guruş zimmetin mukâbelesinde Bağdâd muhafazası için zahîre irsâl eylemek üzere mukaddemâ müte'ahhid olmanla irsâl eyledin ise temessükât ve eylemedin ise eylemediğin mikdârının bahâsı tahsîl ve Bağdâd muhafızı düstûr-ı mükerrerem müşîr-ı mufahham vezîrüm İsmâ'îl Paşa'ya teslîm eylemek üzere ve Hazîne-i Âmire'mizden karz alup ve bin toksan tokuz Rakka mukâta'âtı malından yigirmi altı bin guruş zimmetin tahsîl ve Rikâb-ı Hümâyûnum'a irsâl ve Hazîne-i Âmirem'e teslîm eylemek üzere küçük mîrâhûr Bayram *dâme mecdühû* ile emr-i şerîfim virilmiş idi. İnşâ'a'llâhü te'âlâ Bağdâd'a irsâl eylemek için müte'ahhid olduğun zahîreden irsâl eyledüğünden mâ'adâ kusûr kalmış ise bi't-tamâm tekmîl ve irsâl eyleyesin ve tahsîl olunup Rikâb-ı Hümâyûnum'a irsâl ve Hazîne-i Âmirem'e teslîm eylemek üzere fermân olunan akçeyi dahî muhafazasının bundan sonra gönderilmeyip zahîrelerine mahsûb olmak şurûtuyla Şehrizol'dan zahîre mübâya' ve gelenlere tahmîl ve Bağdâd'a irsâl ve ekâribe kalem ittirülüp temessükün götürmek üzere mûmâ-ileyhe tamâmen kalem eyleyüp bir türlü avk u bahâneye dahî ehli eylemeyesin deyû zahîreden emvâli umûr-ı mu'azzamadan olmağla şevketli fermânım olan akçeyi edâda tekâlifin zuhûr ider ise özrüm makbul olmaz mu'ateb olursun âna göre basîret üzere hareket eylemek bâbında fermânım olmuştur. Emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 18 Safer Sene 1111

203. s.91/hk.1

Diyarbakır voyvodasına:

Bağdad muhafazasında görevlendirilecek dört bin nefer Dergâh-ı Âlî yeniçerilerin yeniçeri defterlerine kayd olup, Diyarbakır'a dahil olmaları hakkında.

Diyârbekir voyvodası *zîde mecdühûya* hüküm ki ;

Bağdâd behiştâbâd muhâfazası için Dergâh-ı Âlî yeniçerileri başçavuşu mübâşeretiyle müceddeden tashîh ve be dergâh olacak olacak dört bin nefer Dergâh-ı Âlî yeniçerileri inşâ'a'llâhü te'âlâ Diyârbekir'e dahl olup gelmekle süvâr olduğun Musul'a varınca iktizâ iden zâd u zevâdelerin irsâl olunan defteri mücebince Diyârbekir voyvodası virüp ve zubbâtlarından temessük eylesiz deyû emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 20 Safer Sene 1111

204. s.91/hk.2

Musul valisine:

Bağdad muhafazasında görevlendirilmek üzere yeniçeri defterlerine kayd olacak dört bin nefer yeniçerinin Diyârbekir'den gelenlerin Musul'a dahil olduklarında ihtiyaç olan yol azığının deftere uygun olarak zabitlerine verilip senet yapılması hakkında.

Musul vâlisine hüküm ki ;

Bağdâd behiştâbâd muhâfazasından Dergâh-ı Âlî yeniçerileri başçavuşu mübâşeretiyle müceddeden tashîh ve be dergâh olunacak dört bin nefer Dergâh-ı Âlî yeniçerileri inşâ'a'llâhü te'âlâ Diyârbekir'den gelenler ile Musul'a dahl olduklarında iktizâ iden zâd u zevâdenin irsâl olunan defter mücebince Musul'dan Bağdâd'a varınca Musul vâlisi virüp zubbâtlarından temessük idesiz deyû emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 20 Safer Sene 1111

205. s.91/hk.3

Eflak voyvodasına:

Eskiden beri Eflak vilayetinden ocaklık olarak getirilen sarı balmumu, bal ve tuzun sene içerisinde tamamen gönderilmediğinden mirîye gadr olduğu, adı geçen eşyaların değerinin kendisinden peşin olarak tahsil edilmesi hakkında.

Eflak voyvodasına hüküm ki ;

Vilâyet-i Eflak'ta Matbah-ı Âmirem için kadîmden tokuz bin vakıyye şem'-i asel zerd ve on beş bin vakıyye asel ve dört yüz kıyye tuz ocaklık olup bin yüz senesi ibtidâsından yüz sekiz senesi âhırına değin tokuz senede seksen bir vakıyye şem'-i asel zerd ve yüz otuz beş bin vakıyye asel mâ'adâ bin altı yüz kıyye tuz ayırup sinîn-i mezbûrelerden Matbah-ı Âmirem emînlerinin gördükleri muhâsabeleri mûcebince Matbah-ı Âmirem'e teslîmât olan altmış iki bin iki yüz tokuz buçuk vakıyye şem'-i asel zerd ve seksen tokuz bin toksan bir vakıyye asel ve bin iki yüz kıyye tuz aşağı varıldıkda on sekiz bin yedi yüz toksan buçuk vakıyye şem'-i asel zerd ve kırk beş bin dört yüz tokuz vakıyye asel ve iki bin dört yüz kıyye tuz zimmetin olduğu mukayyid olmağla sen ki gurm mukayyidin misîl ile senesi içinde tamâmen irsâl ve Matbah-ı Âmirem'e teslîm eylemediğünden bu taraftan matbah emînleri ve kadîmden ziyâde bahâsıyla mübâya' eylediklerinden mirîye gadr olmağla senesi içinde gönderilüp Matbah-ı Âmire'ye teslîm eylemediğün ecîlden matbah emînlerinin bu taraftan hîn-i iktizâda mübâya' eyledikleri üzre zimmetinde iktizâ iden ol mikdâr eşyanın bahâları senden tahsîli lâzım gelmekle şem'-i asel zerdin beher vakıyyesi yüz üçer akçeye ve aselin beher vakıyyesi yigirmi beşer akçeye ve tuzun beher kıyyesi beşer akçe alınmak üzre bâ mu'accele otuz iki bin beş yüz seksen sekiz buçuk guruş zimmet iktizâ eylemekle imdi sen ki voyvoda-i mûmâ-ileyhsin zimmetinle lâzım gelen meblağ-ı mezbûru işbu emr-i şerîfim varduğu gün kat'a te'hîr ve tevkîf eylemeyüp tedârik ve kîseleyüp ve mühürleyüp ta'yîn, mübâşir ma'rifetiyle ve tarafından dahî yarâr ve ta'ahhüd idenlerin ile irsâl ve teslîm-i Hazîne-i Âmirem ittirüp husûs-u mezbûrede bir vechile âlet ve mühimmâta sâkil olmayup meblağ-ı mezbûru ber-vech-i müsâra'at mübâşir-i mezbûr ma'rifetiyle irsâl ve teslîm-i hazîne ittirmekde ziyâde dikkat ve ihtimâm idüp avk u te'hîrden ihrâz eylesiz deyû fermânun olmuştur emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 19 Safer Sene 1111

Yukarıda tahrir olunan kazaların kadılarına, kethudâyîlerine, yeniçeri serdarlarına ve ayân vilâyetinin iş-erlerine:

Hareket-i hümâyûn için yardım gerektiğinden kazalarda bulunan Türkmen devecilerin ellerinde bulunan yük develerinin hareket-i hümâyûn'dan önce Edirne sahrâsında hazır edilmesi, develerini gizleyenler ve hizmetde bulunmayanların kazalarda iskan ettirilmemesi hakkında.

Bâlâ'da tahrîr olunan kazâların kâdîlarına ve kethudâyîlerine ve yeniçeri serdârlarına ve a'yân-ı vilâyetin iş-erlerine hüküm ki ;

Hareket-i hümâyûn mekkâri develeri gâyet iktizâ itmekle kazâlarınızda sâkin Türkmân deveci tâyifelerinin yedlerinde mevcûd bulunân mekkâri develerinin fermân olunduğu üzre vakt-ü zamânla hareket-i hümâyûndan mukaddem Edirne sahrâsında mevcûd bulunmak üzre her biriniz gereği gibi dikkat ve ihtimâm idüp tâyife-i mezbûreden firâr idüp develerin ihtifâ' iden Türkmân tâyifesinden bâ'de hidmete her vakt mevcûd olduğuna sârbânbaşları tarafından memhûr rûknleri olmayanları kazâlarınızda iskân ittirmeyip âher diyara def' eylesesiz ve sizler dahî mezbûrlara mu'âvenet üzre olursanız bu husûsda mu'ateb olmanız emri mukarrerdir deyû başka başka iki kıt'a mükerrer emr-i şerîf yazılmak bâbında fermân olmağın emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 17 Safer Sene 1111

207. s.93/hk.1

Van neferâtının ocaklığı olan ipekböceği mukâtaası karyelerinden Sis karyesinin hasılatının Şeyh Aziz ve evladı ve dervişân tarafından ortaklaşa toplanması hakkında.

Nişân-ı Hümâyûn yazıla ki ;

Van neferâtının ocaklığı olan harîr-i dut mukâta'ası karyelerinden Sis nâm kâryesinin hâsılâtı divânında sekiz bin tokuz yüz on altı akçe olup bir çiftlik zimmeti (?) izâm ve sulehâ'yı virüp illâ huddâmdan Şeyh Abdulkadir'in babası Şeyh Ömer karşısında el-Azîz'in evladı ile fukarâ ve dervişândan hâriç bu taraflarına ber-vech-i ma'şeriyet kadimden ta'yîn olunmağla babaları mutasarrıf olduğu üzre oğlanları Abdülaziz dahî kemâkân zabt eylemek üzre te'bîden yiğirmi yedi Rebî'u'l-evvel'inde

virilen berât-ı âlîşân mûcebince hâlâ Azîz müşârun-ileyhin evlâdlarından Hâcî Abdûllâtîf ve oğlu Abdurrahmân dahî yedlerinde olan berât-ı sûretin gönderip müceddeden mahâlline kayd ve cedîden berât virilmek recâsına istid'â-yı inâyet itmekle zikr olunan bir çiftliğin zimmeti kimesnenin tımâr ve ze'âmet ve ocâk ve emlâkı olmayup kadîmden tahrîr-i mezbûrun evlâd ve fukarâ ve dervîşânun harç ve hizmetlerine ta'yîn olup âherin i'lâmı ise olmadığı vâki' ise kemâ-fi'l evvel Aziz müşârun-ileyhin evlâd ve dervîşânı tarafından zabt ittirmek üzere mahâlline kayd ve müceddeden berât virilmek bâbında telhîs olup telhis mûcebince mahâlline kayd ve müceddeden berât virilmek bâbında fermân-ı âlî sâdır olmağın berât-ı şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 19 Safer Sene 1111

208. s.93/hk.2

Erzurum'da bulunan darbhânenin gümüş ihtiyacının Gümüşhâne'den karşılanması, mesafenin uzak olmasından kaynaklan zaman ve para kaybı nedeniyle darbhânenin Erzurum'a taşınması, nazır Hasan'ın görevinin kendisinden alınacağı ve yerine İsmâîl adlı şahsın tayin olunduğu hakkında.

Nişân-ı Hümâyûn yazıla ki ;

Bundan akdem Darbhâne Erzurum şehrinde olmak üzere fermân olup lâkin darbhâne-i mezbûrede kat' olunan sîm Gümüşhâne'de hâzırûn olan gümüşten tedârik olup alınan sîmi Erzurum'a nakilde mesâfe-i ba'ide olmağla zarûriyyet mukarrer olduğundan mâ'adâ harçdan ve sâyir masârif dahî kesîr olup ve mukâta'a-i mezbûreden iştirâ' olunacak sîm dahî vâkti ile gelüp işlemediği darbhâne Gümüşhâne'de olduğu taraf-ı mirîye ilgâ' olduğun bundan akdem ihbâr eylediklerin zikr olunan darbhâne Gümüşhâne'ye nakîl ve nâzırı olan Hasan *zîde mecdühû* ref' ve İsmâ'îl nâm kimesne nâzır ta'yîn olup yüz on Zi'l-kâ'desi'nde berât virildiği derkenâr olup mezbûr Hasan *zîde mecdühû* nâzır olduğun günden berü darbhânesinin nizâmı ile ihtimâm idüp lâkin vâlî-yi vilâyetten olmadığından sikke-i hümâyûn dahî revâc olmayup merkûm ise mâmelekin bezl ve sarf idüp Erzurum ve Trabzon'a vâlîler gelüp tamâm-ı nizâm virilüp dakik sâdırına mu'âdil ve mirîye dahî der def' hâsıl olacak mahâllin üzerinden ref' ve İsmâ'îl nâm kimesneye tefvîz olup lâkin mezbûr İsmâ'îl'in ahâlî-i vilâyet sebt a'yânları olmayup Hasan *zîde mecdühû* ise müstakîm ve dizdâr ve mirîye nâfi' ve sikke-i

umûruna vukuf tâam ile vâfık olmağla yine nezâret-i mezbûre darbhâne Gümüşhâne'de olmak şurûtuyla ibkâ' ve mukarrer kılınmak recâsına Erzurum vâlîsi vezîr-i mükerrer İbrâhîm Paşa bu vâziyyeti arz itmeleri merkûm ibkâ' ve mukarrer kılınmak bâbında telhîs olunup arz olunduğın telhîs mücebince ibkâ' ve mukarrer kalınmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmağın mâliyeden şurûtle berât-ı şerîf yazılmak için tezkire virilsin.

Fî 20 Safer Sene 1111

Vech-i meşrûh üzere tevliyeti mezbûrlar üzerinde olmağla müceddeden berât yazılmak için emr-i şerîf virildi.

Fî 20 Safer Sene 1111

Vech-i meşrûh şurûtuyla berât yazılmak için işbu tezkire virildi.

Fî 20 Safer Sene 1111

Vech-i meşrûh üzere şurûtuyla tezkire yazılmak için işbu tezkire virildi.

Fî 20 Safer Sene 1111

209. s.96/ hk.1

Darbhâne nazırı Mehmed'e:

Bundan önce kesilmesi ferman olan hâlis para ve yeni akçelerden başka iki bin beş yüz kuruşun yarısı hâlis para, yarısında yeni akçe olmak üzere bastırılıp acele olarak gönderilmesi hakkında.

Âsitâne'de Darbhâne-i Âmire nâzırı Mehmed'e hüküm ki;

Mukaddemâ kat'ı fermân olan hâlis pâre ve cedîd akçeden mâ'adâ bu def'a irsâl olunan iki bin beş yüz guruş nısfı hâlis pâre ve nısfı dahî hâlis akçe olmak üzere kat' itdirüp icâlet irsâl ü îsâl itmekle ihtimâm eyleyesiz deyû fermân olmuştur şurûtle emr- i şerîf yazılmak için tezkire verildi.

Fî 21 Safer Sene 1111

210. s. 96/hk.2

Diyarbakır kadısı, mütesellimi, voyvodası ve sâir iş-erlerine:

Halen Bağdâd taraflarında görevli serçeşme için Diyarbakır'da çadırlar için bazı ihtiyaç ve levâzımâtın görülmediği, ihtiyaçların değerinin narh-ı cârî üzerinden sahiplerine verilmesi ve defterde yazılan malzemelerin hazır edilmesi hakkında.

Diyabekir kadîsı ve mütesellimi ve voyvoda ve sâyir iş-erlerine hüküm ki;

Hâliyâ Bağdâd tarafına me'mûr olan serçeşme recâlinin tarafından Diyârbekir'de çadırları ba'zı tedârîki iktizâ iden levâzımât görülmeyüp muktezî olmağla lâzım gelen bahâları narh-ı cârî üzre kendü tarafından tamamen ashâbına edâ olunup bir akçeleri teslîm olunmamak üzre tarafından gönderdüğün defterde tahrîr olunan levâzımât her ne ise bir gün evvelce tedârik ve hâzır ve âmâde ittürülmeğün her biriniz ziyada dikkat ve kendüsü inşâ'a'llâhü te'âlâ varıncaya bir kusûru kalmamak bâbında ihtimâm eylesiz emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 21 Safer Sene 1111

211. s. 96/hk.3

Trablusşam valisi Arslan Mehmed Paşa 'ya:

Yüz dokuz senesi sefer imdâdiyyesi için yirmi beş kîse akçe olmak üzre on iki bin beş yüz kuruş talep olunup bu mikdarın cebeciler, mirâhur, Trablusşam muhafazasında olan yeniçerilerin aylıkları ve giysilerine harcandığı, gönderilen paradan bin dört yüz kırk buçuk kuruş kaldığı, bunun cebehâneler havvâsına acil olarak gönderilmesi hakkında.

Trablusşam vâlisi Arslan Mehmet Paşa ya hüküm ki ;

Bin yüz tokuz senesinde vâki' sefer-i hümâyûn masârifi imdâdiyyesi çün senin yiğirmi beş kîle akçe olmak üzre on iki bin beş yüz guruş hatt-ı hümâyûn-ı şevket makrûn mücebince talep olunup meblağ-ı mezbûru bundan akdem Dergâh-ı Âlî cebecilerinin resûl-ü hattı yüz tokuz senesi mirâhûru için on bin guruş Trablusşam muhafazasında olan Dergâh-ı Âlî yeniçerileri mevâcibi için yedi yüz elli beş buçuk guruş ve yeniçeriyân-ı mezbûreden hâzırlanmaları için yüz altmış yedi buçuk guruş ve yine neferât-ı mezbûrenin zimetâtı çuka bahâları yüz otuz altı buçuk guruş cem'an on bir bin elli tokuz buçuk guruş sebab-i tahrîr-i ahkâmı ile ve ta'yîn ve havâle olunup bâkî zimmetinden bin dört yüz kırk buçuk guruş kaldığı Hazîne-i Âmirem'de mahfûz olan Başmuhâsebe defterlerinde mukayyid olmağla havâlinden gayrî bin dört yüz kırk buçuk

guruş zımmeti te'allül eylemeyip tesliminden mâ'adâsını tahrîr hükümleri mûcebince cebehâneler havâssına iktizâ için iki bin beş yüz guruş aceleten edâ vü teslim eylesiz deyû fermânı şerîfim sâdır olmağın şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire veridi.

Fî 22 Safer Sene 1111

212. s.96/hk.4

Sekbanbaşuya :

Rikâb-ı Hümâyûn'a gönderilecek araba ve beygirlerin sekbanbaşının ihmali sonucu dağıldığı, tamamının gitmediği, kalan araba ve beygirlerin tespit edilip yanlarına adamlar tayin edilerek gönderilmesi hakkında.

Sekbânbaşı *dâme mecdühûya* hüküm ki ;

Âsitâne-i Sa'âdet medârıma hareket-i hümâyûnum ziyâde kurb olup bu taraftan Harem-i Hümâyûn (?) si ile mukaddemâ gönderilen mekkâri bârgîrleri ve arabalarının tamâmlanıp cümlesi bir yere cem' veya yine adamları koşup yine Rikâb-ı Hümâyûn'uma irsâl uhde-i ihtimâmınla lâzım iken senin ihmâl ve tekâsülün sebebi ile vâran araba ve bârgîrlerin cümlesi dağılup perîşân olmağla müzâyakaya bâ'is olur. İmdi sen ki mûmâ-ileyhsin bi'n-nefs takayyüd ve ihtimâm ve ne mikdâr araba ve mekkâri bârgîrleri var iseecessüs ve cümlesin yerinde cem' ve ahz idüp yanuna adamları ta'yîn ve irsâl eylesin bu dakîka dahî tekâsülün tezâhür olur ise özrün makbul olmaz mu'ateb olursun âna göre basîret üzre hareket eylemek bâbında fermân-ı âlî sâdır olmağın vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 19 Safer Sene 1111

213. s.97/hk.1

Sivas ve Malatya paşalarına:

Bağdad muhâfazası için yeniçeri ocağına kayd olacak beş bin nefer Dergâh-ı Muallâ yeniçerileri Sivas menziline dahil olduğunda ihtiyaçları olan zahirenin hazır ettirilip mevcut olan yeniçerilerin zahirelerinin verilip, ücretlerin Bağdad tarafı mirîden verilmesi hakkında.

Sivas Paşası ma'rifetiyle (...) Malatya Paşası ma'rifetiyle

Bağdâd muhâfazası için Dergâh-ı Mu'allâm yeniçeri ocağının başçavuşu ma'rifetiyle müceddeden tashîh olunacak beş bin nefer Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerileri inşâ'a'llâhü te'âlâ tashîh olunup menâzil-i mezbûreye dahîl olduklarında zahîre için bir dürlü müzâyaka çekmemek üzere her neferât beş bin altı yüzer akçe kifâyet mikdârı zahire ta'yîn ve hâzır âmâde ittirilüp nüzüllerin mevcûdları her ne kadar olur ise mevcûdları olduğu mikdârınun zahîreleri virdirüb ve ne mikdâr nefere zahîre virilür ise Bağdâd taraf-ı mirîden virilmek üzere üzerlerine ta'yîn olunan baş çavuşa temessük eylesiz deyû üç menzil Sivas Paşasına ve üç menzil Malatya Paşasına başka başka iktizâsına göre emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 18 Safer Sene 1111

214. s 97/hk.2

Erzurum valisine ve kadısına:

Erzurum, Bayburt, Erzincan, Tercan, Kemâh, Sivas ve Kemâliye kazalarında bulunan Bedel-i Gilman mukâtaasının yüz on senesi gelirinin Hazîne-i Âmire'ye gelir ve masraf olduğu, yüz on bir senesi başından irsâliyye malı olan yetmiş yedi bin üç yüz yirmi akçenin Niksar'dan Erzurum'a altı menzil masrafı için paylaştırılması hakkında.

Erzurum vâlisine ve kâdisına hüküm ki ;

Nefs-i Erzurum ve Bayburt ve Erzincan ve Tercan ve Kemâh ve Kevâş ve Kelkid “?” kazâlarına vâki' bedel-i gılmân mukâta'asının bir senede malı kadîmdem senede sekiz bin akçeye olup Kemâh kâzasına tâbi' Köçürge nâm kâryenin hissesine düşen sekiz yüz seksen akçe tenzîl olunduktan sonra yüz yedi bin yüz yigirmi akçe bâki kalup mukaddemâ Niksar'dan Erzurum'a varıncaya dört menzil masârifüçün ta'yîn olup ba'de menziller ref' olundukda maktû'-u mezbûrun malı maktû'su beher sene teslîmi hazîne eylemek üzere Erzurum'un mâliye defterdârı Alî'ye itmekle mukâbili der-uhde ve berât virülüp mezbûr fevt olmağla oğlu Mehmet der-uhde olunduğu mâl-ı mezbûreden yigirmi sekiz bin sekiz yüz akçesi Hınıs Kal'ası neferâtına ocaklık ta'yîn olmağla hâlâ yetmiş yedi bin üç yüz yigirmi akçe irsâliyye malı olduğu mukayyid olmağla zikir olunan menziller masârifî ref' olmağla menzile süvâr ve mürur u ubûr idenler yolcu yükleri bırakup yerinden bârgîrleri ahz idüp gerek yolcu ve gerek kurâ fukarâsına eyledikleri cevr ve eziyyetin bahânesi olmamağla fukarânun hallerine merhameten yüz ellişer guruh menzilcilere sermaye olmak üzere altı menzil vaz'olunup lâzım gelen tokuz

yüz guruş mezkûr bedel-i gılman malından ta'yîn ve havâle olunmak bâbında sen ki vâlî-i müşârun-ileyh ve kâdî-i mûmâ-ileyhsin arz ve i'lâm eyledüğünüz ecîlden mukâta'a-i mezbûrenin Hınıs neferâtına ocaklık olan yiğirmi sekiz bin sekiz yüz akçeden mâ'adâ irsâliyye malı olan yetmiş yedi bin üç yüz yiğirmi akçe olmağla zikr olunan altı menzile bir mikdâr akçe taksîm ve lüzûm olup ahâlî-i memleket ma'rifetleriyle beledîlerinden menzîlcileri nasb-ı ta'yîn ve ba'de'l-yevm fukarâyâ te'addî ittirilmemek bâbında telhîs mûcebince fermân-ı âlîşân sâdır olmağın zikr olunan bedel-i gılman akçesi yüz on senesi Hazîne-i Âmirem'e îrâd ve masârif olmağla yüz on bir senesi ibtidâsından irsâliyye malı olan yetmiş yedi bin üç yüz yiğirmi akçesi Niksar'dan Erzurum'a varınca altı menzil masârifüçün lüzûm ve taksîm olunup ahâlî-i memleket ma'rifetiyle beledlerinden menzîlcileri nasb ve ta'yîn ve ba'de'l-yevm fukarâyâ te'addî itdirmeyesiz deyû emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 24 Safer Sene 1111

215. s.98/hk.1

Hassa menzillerinden Âsitâne'ye kadar yol üzerinde bulunan kadılara, ayân vilâyetinin iş-erlerine:

Edirne'den hareket edildiği esnada yol üzerinde bulunan menzillerde on beş nefer kılavuz ihtiyacı olduğundan, bu yerlerin kadıları, ayân vilâyetinin iş-erleri Dergâh-ı Muâlla çavuşlarından tayîn olunan çavuş mağrifetiyle her menzilde on beş nefer kılavuzu hazır ettirip ücretlerinin tayîn olan çavuş elinden verilmesi hakkında.

Hâssa menzilinden Âsitâne-i Sa'âdet'e varınca yol üzerinde olan kâdîlara ve a'yân-ı vilâyet iş-erlerine hüküm ki ;

İnşa'allâhü te'âlâ Edirne'den hareket-i hümâyûnum kurbî olup Âsitâne'ye varıncaya menzillere on beş nefer kulağuz iktizâ eylemeğın imdi siz ki kâdîlar ve a'yân-ı vilâyet iş-erlerisiz hâlâ Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından ta'yîn (...) çavuş *zîde kadrihû* ma'rifetiyle beher menzilde on beş nefer yol bulur ve kulaguzluk etmiş adamlardan tedârîki ve hâzır âmâde ve lâzım gelen ücretleri ta'yîn olunan mûmâ-ileyh *zîde kadrihû* yedinden virilüb bir ferde te'addî ve tecâvüz ittirilmemek bâbında fermânım olmuştur şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 23 Safer Sene 1111

216. s.98/hk.2

Konya monlâsına ve Eski-il kadısına:

Karaman'da bulunan İblîshisarî reâyasının eskiden beri verdikleri vergileri zirâat edenlerden hüccet ile alınmış ancak bu sene mahsulün az olması nedeniyle hüccet-i öşr alınırsa nüzülün noksan olacağına Konya monlâsına bildirilmesi için vâlîde sultanın kethüdası Mehemed'in sunduğu arzı hakkında.

Konya monlâsına ve Eski-il kâdîsına hüküm ki ;

Vâlîde sultân *dâmet ismetühâ* hazretlerinin kethudâları olan Mehemed *dâme mecdühû* Edirne'de Dîvân-ı Hümâyûnuma arz-ı hâl idüp devletlü efendimizin huzurundan vilâyet-i Karaman'da vâkî 'İblîshisar havâssı re'âyâsı kadîmden umûm üzre (?) viregelmişler iken be-gâyet arâzîye mutasarrîf olup zirâ'at idenlerden hüccet-i öşr ile gelüp ancak bu sene-i mübârekede arâzîye mutasarrîf olduğun mahsulleri malı olmayup kalîl olmağla hüccet-i öşrü alınır ise havâss malına göre noksân nüzul eylemeye mukarrer olduğu Konya monlâsına i'lâm itmeğın havâss-ı mezbûr re'âyâsının mahsûlü malı olmayan kurâlardan fermâyîş üzre (?) ve mahsulü olan kurâlardan hüccet-i öşür eyledilüp kimesneye te'allûl ve nizâ' ittirilmemek bâbında emr-i şerîfim virilmek recâ eylemeğın vech-i meşrûh üzre müvekkel emr-i şerîf virile deyû fermân olmağın fermân-ı âlî bin yüz yedi senesi Zi'l-hicce'sinin on sekizinci gününde Konya monlâsına ve Eski-il kâdîsına mütekâmilen emr-i şerîf virildüğü Başmuhâsebe kalemінде derkenâr olunup arz olundukda derkenâr mücebince tahrîr olunmak fermân-ı âlî sâdır olmağın mâliyeden şurûtuyla fermân-ı âlî emr-i şerîf yazılmak için işbu tezkire virildi.

Fî 23 Safer Sene 1111

217. s.99/hk.1

Üsküb kadısına ve adı geçen kale dizdarına:

Klementli Arnavud tâîfesinin diğêr asileriyle toplanıp Ocakzâdeler ve ehl-i vukufların yardımlarıyla Avsunlu'da bir palanga yapmak istemeleri ve ihtiyaçları olan güllelerin Üsküb ve Niş'den gönderilmesi hakkında.

Üsküb kâdîsına ve kal'a-i mezbûrun dizdârına hüküm ki ;

Klementli ta'bir olunur Arnavud usâtı tâyifesi sâyir asîleriyle cem' iyyet olup herbâr ol havâlîde baĝ ve fesâddan hâlî olmamaĝla ol taraftan Ocakzâdeler ve ehl-i vukûfların infâkları üzre taraf-ı mirîden bir akçe masrâf talep olmamak üzre usât-ı mezbûrenin mecrâ olan Avsunlu nâm mahâlde kendü mallarından bir palanga binâ olunmak fermân olmaĝın zikr olunan palanga ahâlî-i memleket ma'rifetiyle ve mübâşir ta'yîn (...) olunan ma'rifetiyle binâ olundukda Üsküp'de olan iki kıt'a ve Niş'den iki kıt'a ki palanga-i mezbûreye irsâli fermân olan zikr olunan dört kıt'a topun çaplarına göre kifâyet mikdârı gülle virilmek lâzım gelmeĝin Üsküp'de olan gülleden zikr olunan dört kıt'a topun çaplarına göre kifâyet mikdârı gülle virüp ve temessük olup hıfz eylesiz deyû fermânım olmuştur emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 23 Safer Sene 1111

218. s.99/hk.2

Niş kadısına ve cebecibaşı vekili ve dizdara:

Klementli Arnavudlarının kendi imkânları ve Ocakzâdeler ve ehl-i vukufun yardımları ile Avsunlu adlı yerde bir palanga inşa ettirmeleri ve ihtiyaçları olan on kantar barutun Niş cebehânesinden gönderilmesi hakkında.

Niş kâdisına ve cebecibaşı vekiline ve dizdârına hüküm ki ;

Klementli ta'bir olunur Arnavud usâtı tâyifesi sâyir asîleriyle cem' iyyet olup herbâr ol havâlîde bâĝ ve fesâddan hâlî olmamaĝla ol tarafda Ocakzâdeler ve ehl-i vukûfların ittifâkları üzre taraf-ı mirîden bir akçe masraf talep olunmak üzre usât-ı mezbûrenin mecrâ olan Avsunlu nâm mahâlde kendi mallarından bir palanga binâ olunmak üzre fermân olunmaĝın inşâ'a'llâhü te'âlâ zikr olunan palanga ahâlî-yi memleket ma'rifeti ve mübâşir ta'yîn olunan (...) ma'rifetiyle binâ olundukda baruta muhtâc olmaĝla imdi on kantâr barut Niş cebehânesinde mevcûd olan barutdan virüp ve temessük alup işbu emr-i şerîfim zahrına hüccet itdiresiz deyû fermân olmuştur emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî minhu

219. s.99/hk.3

İpek kadısına ve kale dizdarına:

Avsunlu mevkiinde kendi imkânları ile bir palanga inşa ettirecek olan Klementli Arnavud tâifesinin ihtiyacı olan topların gönderilmesi hakkında.

İpek kâdîsına ve İpek Kal'ası dizdârına hüküm ki ;

Klementli ta'bir olunur Arnavud usâtı tâyifesi sâyir asîleriyle cem'iyet idüp herbâr ol havâlîde bağ ve fesâddan hâli olmamağla ol taraftan Ocakzâdeler ve ehl-i vukûfların infâkları üzre taraf-ı mezbûreden bir akçe masraf talep olunmamak üzre usât-ı mezbûrenin mecrâ olan Avsunlu nâm mahâlde kendü mallarıyla bir palanga binâ olunmak fermânım olmağın inşâ'a'llâhü te'âlâ zikr olunan palanga ahâlîleri ma'rifeti ve ta'yîn olunan mübâşir ma'rifetiyle binâ olundukda dört kıt'a şayka topa muhtâc olmağla mukaddemâ Mahmud Paşa'sın. Sen ki ta'yîn olundukda Üsküp'ten ihrâc ve nakîl eylediğün iki kıt'a topu İpek'de bırakup hâlâ onda olmağla zikr olunan iki kıt'a top ol mahâllden nakîl ve palanga-i mezbûre irsâl ve teslîm ve temessük alup hıfz eyleyesiz deyû fermânım olmuştur. Şurûtle emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî minhu

220. s.100/hk.1

Yenipazar kadısı ve dizdarına:

Klemenli Arnavud taifesinin Avsunlu adlı mevkide memleket ahalisi ve mübâşir marifetiyle yaptıracığı palanganın ihtiyacı olan kurşunun Bosna valisi Mehmed Paşa tarafından Yenipazar'da bulunan kurşundan karşılanması, bu iş için görevlendirilen memura teslim edilmesi hakkında.

Yenipazar kâdîsına ve dizdârına hüküm ki ;

Klemenli ta'bir olunur Arnavud usât tâyifesi sâyir asîleri ile cem'iyet idüp herbâr ol havâlîde bağ ve fesâddan hâli olmamağla ol taraftan Ocakzâdeler ve ehl-i vukûfların ittifâkları üzerinde taraf-ı mirîden bir akçe talep olunmamak üzre usât-ı mezbûrenin mecrâ olan Avsunlu nâm mahâlde kendü mallarıyla bir palanga binâ olunmak fermân olmağın inşâ'a'llâhü te'âlâ zikr olunan palanga ahâlî-yi memleket ma'rifetiyle ve ta'yîn olunan mübâşir (...) ma'rifetiyle binâ olundukda kurşuna muhtâc olmağla mukaddemâ Bosna vâlîsi Mehmet Paşa ma'rifetiyle sûdıyla gelüp senden kal'a ve Yenipazar'da olan kurşundan bakır on kantâr kurşun zikr olunan palanga için kabzına me'mûr olana teslîm ve zikr olunan on kantâr kurşun virildikde dahî

Yenipazar'da ne mikdâr kurşun mevcûd kalur sıhhat üzre der-i devlet medârıma arz ve i'lâm eylesiz deyû fermânım olmuştur emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 23 Safer Sene 1111

221. s.100/hk.2

Sadâret kaymakamına ve şehreminine ve mimârbaşına:

Tersâne-i Âmire'de bulunan kasrın tamîr edilmesi için keşif yapılması, masraf defteri geldikten sonra tekrar keşif yapıp tamir edilmesi hakkında.

Âsitâne kâyim-makâmına ve şehremînine ve mi'mâr başına hüküm ki ;

Tersâne-i Âmirem'de Güzeller adasında vâki' kasr-ı hümayûn kurbnda müstahdem olup muhtâc-ı ta'mîr olan duvar mukaddemâ fermân olduğu üzre keşif olunup altı yüz yetmiş guruşa ta'mîr olunacak defteri gelüp inşâ'a'llâhü te'âlâ vardukta tekrar keşif olunmak üzre ta'mîri için emr-i şerîf tahrîr bâbında telhîs ve fermân-ı âlî emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 25 Safer Sene 1111

222. s.100/hk.3

Adana beylerbeyine, Rakka valisine ve kadısına:

Adana Mimârbaşı Câmii'inde otuz seneden beri hocalık yapan Ömer'in iskânı ferman olan Ekrâd taifesinden kabul edilerek zor durumda kalması üzerine sunduğu arzuhale cevaben Şeyhülislâm tarafından ders verdiği medresenin kendisine baki kılınması hakkında.

Adana beğlerbeğine ve Rakka vâlisine ve Adana kâdısına hüküm ki ;

Kıdvetü'l-ulemâ'i'l-muhakkikîn Mevlânâ Edîs zîde ilmihû arz-ı hâl sunup ve Adana'da Emirler mahâllesinde sâkin Mi'mârbaşı câmi'nde ders-i âmm olup iskâna me'mûr olanlar tarafından rencîde olmak icâb itmez iken iskânları fermân olunan Ekrâd tâyifesindensiniz deyû rencîde idildikleri bildirüp iskâna me'mûr olan Ekrâd tâyifesi ve ihrâca me'mûr mübâşir tarafından rencîde ittirilmemek bâbında emr-i şerîf virilmek recâ eglemeğin Hazîne-i Âmirem'de mahfûz olan Artuk mahâllesi defterlerine mürâca'at olundukda medîne-i Edirne'de Emirler mahâllesinde sâkin ulemadan Edîs şer'î olup nefsi Edirne'de mavtın ve eyyâm-ı sabâvetden otuz sene kadar ilm-i şerîfe hizmet ve

tahsîl-i ilm eylemekle Edirne'de vâki' mi'mârbaşı câmi'nde vazife-i ta'yîn ile ders-i âmmlığa bundan akdem *âlemü'l-ulemâ'i'l-mütebahhirîn* Mevlânâ şeyh'ul-islâm *edâma'llâhü te'âlâ fezâilehü* işaretleri ile tevcîh ve elli seneden mücâvirdir tedris-i ulûma müdâvemet ve iştigâl üzre olup bir vechile dahli îcâb itmez iken iskâna me'mûr olan Ekrâd tâyifesinden ba'zıları sen dâhî ol remzdensiniz deyû müdâhâleden hâlî olmamalarıyla min-ba'd iskâna me'mûr olan taraflarından dehn ve rencîde olunmayup men' u def' olunmak üzre itmâm ve husûs-u mezbûr minvâl muharrer üzre olduğu mukarrerdir deyû Adana kâdîsı Mevlânâ Mâlik Mahmut *zîde fazlihü* arz mezbûr nefsi-i Edirne'de mütevellilerimizden Ömer'in hizmet-i ulûm ile kerretân idüp ve şimdi kesîre hâlâ müderrisi olduğu medresede tadrîs ile meşgul kurâ-i ulemâdan olmağla müderris olduğu medresede talâvet tadrîs idüp suhde ihrâc teklîfi ile rencîde olunmamak üzre müceddeden medrese-i mezbûr kendüye ibkâ' ve mukarrer kılmak üzre *âlemü'l-ulemâ'i'l-mütebahhirîn* bi'l-fi'l şeyhu'l-islâm Mevlânâ Seyyid Hasan *edâma'llâhü te'âlâ fezâilehü* işaret itmeleriyle mücebince tevcîh olunup bin yüz on bir Safer'inin on tokuzuncu günü tarihli müverrih sâdır olan Rûûs-u Hümâyûn mücebince berât-ı şerîf virilmekle derkenâr oldukda derkenâr mücebince ihrâca teklîf ile rencîde olunmayup men' ve mukarrer itdirilmek fermân olmağın şurûtıyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 2 Safer Sene 1111

223. s.101/hk.1

Rakka valisine ve Adana beylerbeyine ve kadılarına:

Adana Çakır Mecid mahallesinde bulunan medresede müderris olan Mevlâna Ömer'in, iskâna ferman olan Ekrâd taifesi tarafından iskâna zorlanması üzerine Adana kadısına sunduğu arz üzerine şeyhülislâm tarafından görevinin kendisine sürekli kılınması hakkında.

Rakka vâlisine Adana beğlerbeğsine ve kuzâtına hüküm ki ;

Kıdvetü'l-ulemâ'i'l-muhakkikîn Mevlânâ Ömer zât-ı ulemâ arz-ı hâl sunup Karaman Ebûbekir nâhiyesinde sâkin Aydınlu cemâ'atinden ve hâlâ Adana'da sâkin ve medîne-i mezbûrede vâki' Çakır Mecid mahâllesinde Hâcî Abdurrahmân medresesi

müderrişi olup iskâna me'mûr olanlar tarafından rencide olmak icâb itmez iken iskânları fermân olunan Ekrâd tâyifesindensiniz deyû rencide idenleri bildirüp iskâna me'mûr olanlar tarafından Ekrâd tâyifesi ve ihrâca me'mûr olan mübâşir tarafından rencide olunmamak bâbında emr-i şerîf virilmek recâ eylemeğin Hazîne-i Âmirem'de mahfûz olan Anatoli muhâsebesi defterlerine mürâca'at olundukda medîne-i Adana'da sâkin ulemâdan Mevlânâ Ömer meclîs-i şer'e varup kânûn-u hâkânîden beri Ebûbekir nâhiyesinde sâkin Kürtler cemâ'atden olup eyyâm-ı sabâvetinden yiğirmi otuz sene ilm-i şer'e hizmet ve tahsîl-i ulûm itmekle Adana'da Çakır Mecîd mahâllesinde Hâcî Abdurrahmân medresesinin vazife-i mu'îne ile müderrişinle bundan akdem mezkûra Mevlânâ şeyh'ül-İslâm'ın işaretleri ile mücebince tevcih ve tadrîs-i ulûma müdâvemet ve iştigâl olup bir vechiyle dahli icâb eylemez iken iskâna me'mûr olan Ekrâd tâyifesinden ba'zıları sen dahî zümremizdensin deyû müdâhaleden hâlî olmamağla min ba'd iskâna me'mûr olanlar tarafından dahîl ve rencide olunmayup men' u def' olunmak üzere el-hacc eylediğün Adana kâdisı Mevlânâ Mâlik Mehmmmed *zide fazlihûya* arz ve mezbûrun nefsi-i Adana menşe'-i mevlidî olup müddetü'l fahrî hizmet-i ulûmda evkât kezâ ve Seyyid Abdullâh hâlâ mutasarrıf olduğu medresede tadrîs idüp zimmet-i ulemâdan olmağla ber-vech-i ihrâc teklîfi ile rencide olunmayup fârigü'l-bâl hizmet-i tadrîsle meşgûl olmak üzere medrese-i mezbûra müceddeden ibkâ' kalınmak üzere *â'lemü'l-ulemâ'i'l-mütebahhirîn* Mevlânâ şeyh'ül-İslâm es-Seyyid Fazlullâh “?” *edâma' allâhü Te'âlâ fezâilehû'nun* mücebince tevcih olunup bin yüz on bir Safer'inin on tokuzuncu günü tarihli müverrih virilen Rûûs-u Hümâyûn mücebince berât-ı şerîf virildiği derkenâr olundukda derkenâr mücebince ihrâc ve teklîf ile rencide olunmayup men' u def' ve takrîr ittirmek fermânım olmağın şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 24 Safer Sene 1111

224. s.102/hk.1

Sadâret kaymakamına, defterdar vekiline ve şehreminine:

Davut Paşa bahçesinde bulunan kârhânelerin tamir edilmesi hakkında.

Âsitâne-i Sa'âdet kâyim-makâmına ve defterdâr vekiline ve şehremînine hüküm ki ;

Hâssasında çerîbaşı ve yüz çerîbaşı ve kal'abend “?” çerîbaşı Dîvân-ı Hümâyûnuma arz-ı hâl sunup Âsitâne-i Sa'âdet'in Davut Paşa bâğçesinde olan kârhânelerin harâbe olup mümkün mertebe ta'mîr ü termîm olunmak bâbında inâyet recâ itmeleri ile keşf idüp mihmâ emken ta'mîr ve keşf ve defterin irsâl itmek üzere fermânım olmuştur vech-i meşrûh üzere emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 27 Safer Sene 1111

225. s.102/hk.2

Edirne'den İstanbul'a kadar menzillerde dinlenilecek konakların tamirine memur Ebubekir'e:

Hareket-i Hümâyûn olacağından yol üzerinde adı geçen yerlerde bulunan harabelerin donatılması, hayrâtların ve köprülerin tamir edilmesi, yolların temizlenmesi ve nüzül-ü humâyûn olacak konakların bakımının, ahır ve odaların tamirinin yapılması hakkında.

Edirne'den Âsitâneye varınca menâzilde nüzül-ü hümâyûn buyrulacak konakların ta'mirine me'mûr Ebûbekir *zîde mecdühûya* hüküm ki ;

Hâlâ hareket-i hümâyûn gayet lüzûm olup ve inşâ'a'llâhü te'âlâ menba'ıyla gitmeyüp Yapağcı'ya yolundan mürûr iden Çatalca'ya varulup ba'de Çatalca'dan Davut Paşa kâzasına hareket-i hümâyûn mukarrer ve (?) olmağla bundan akdem zikr olunan tarafda vâki' meskûnların donatdırılması ve ta'mîri iktizâ iden hayrların ta'mîri için fermânım dahî vardır bundan akdem irsâl olunmuş idi lâkin menzilden Yapağcı ve Çatalca'ya ondan Davut Paşa'ya varınca yol üzerinde olan hayrların ta'mîri ve meskûnların doldurulması ve yolların tathîri Âsitâne Bostâncıbaşısı ma'rifetiyle görülüp gereği gibi ta'mîr ü termîm ittirilmek üzere hâlâ emr-i şerîfim vârid olmağla mûmâ-ileyh tarafından bir sâ'at mukaddem mübâşeret olunmak üzere virilmeğin gerek Edirne'den Yapağcı'ya ve Çatalca'ya ve ordan Davut Paşa'ya varınca yol üzerinde olan meskûnların doldurtulması ve köprülerin ta'mîri ve nüzul-ü hümâyûn buyrulacak konakların ta'mîri ve gerek Davut Paşa Sarâyı ve etrafında olan âhûrlar ve odaların bi'l-cümle ta'mîri tekâmül olunmuş idi kusûrları var mıdır gereği ne ise cümlesin görüb ve bakup ve ne kusûrları fâhiş var ise ta'cîl en itmâm ve tekâmül ve me'mûr olandan tenbih ve sipâriş idüp ve zahmet üzere ber-vech-i müsâra'at Rikâb-ı Hümâyûn'uma i'lâm eylemek üzere siz me'mûr olmuşsunuz. İmdi işbu emr-i şerîfim varduğu sâ'at bu husûs-

u sâ'ire mübâşir olmayup bilcümle esnâ'-i tarîkde olan ta'mîri ve meremmât her ne ise hâsılı cümlesi (?) gördüğün mu'âf ve müsâ'ade idüp temekkün olundu ve kusûrları mülâzımları cümle-i zahmet üzre yazub ber-vech-i müsâra'at i'lâm eyleyesiz deyû fermânum olmağın şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için işbu tezkire virildi.

Fî 26 Safer Sene 1111

226. s.102/hk.3

Belgrad muhafızı vezir Ali Paşa'ya:

Istabl-ı Âmire'den gönderilen atların salimen Belgrad'a ulaştırılması hakkında.

Belgrâd muhâfızı vezîr-i mükerrerem Ali Paşa'ya hüküm ki ;

Hâlâ lâzım gelen ücretleri *emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm* elçi-yi İbrâhîm Paşa *dâmet ikbâlühû* tarafından zikr olunan kazâ'lardan yalnız rahtları ihrâc olunmak üzre ol cânibden gönderilen on yedi re's Istabl-ı Âmirem davârları inşâ'a'llâhü te'âlâ salâhıyla Belgrâd'a vasıl oldukda mahâll-i mezbûre varınca yine lâzım gelen yalnız rahtları “?” tedâriki lâzım ve tevcih adamlar (?) mübâşir gönderilür ise re'y-i rezîn ile tedârik ve irsâl olunmak üzre fermânum olmağla imdi lâzım gelen ücretleri yine elçi-yi müşârun-ileyh tarafından virilmek üzre on yedi nefer nalkırcı “?” tedârik ve müşârun-ileyhe mensûb zikr olunan atları emîn ve sâlim (?) me'mûr ittisâlâtda tekayyüd ve ihtimâm idesüz deyû fermân olmuştur. Şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 25 Safer Sene 1111

227. s.103/hk.1

Edirne'den Belgrad'a kadar yol üzerinde bulunan kadılar, kethudâyeri, yeniçeri serdarı ve ayân vilâyetinin iş-erlerine:

Istabl-ı Âmire'den gönderilen davarların menzillere zamanında ulaştırılması hakkında.

Edirne'den Belgrâd'a varınca yol üzerinde vâki'olan kâdılar ve kethudâyiri ve yeniçeri serdarı ve a'yân-ı vilâyetin iş-erlerine hüküm ki ;

Hâlâ *emîru'l-ümerâ'i'l-kirâm* elçi İbrâhîm Paşa *dâme ikbâlühû* ile Istabl-ı Amire davârlarından ifrâr olunup gönderilen on yedi re's (?) atları tekmîl için ücretleri

ile kazâ'lardan nalkırcı “?” ihrâc ve müddetinde menzile ulaştırılmak mühimm olmağla imdi lâzım gelen ücretleri mîr-i mîrân mûmâ-ileyhe hizmetinden virilmek üzere hizmetlerinde on yedi nefer nalkırcı “?” ihrâc ve zıkr olunan atları menzil menzil kazâdan kazâyâ ulaştırub edâ-yı hizmet idesiz deyû fermân olmuştur şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 25 Safer Sene 1111

228. s.103/hk.2

Sultaniye kadısına ve dizdarına:

Sultaniye Kalesi'nde sakin zimmî peksimetçilerin, fırınlarının iskeleye uzak olması dolayısıyla kendi imkânları ile bir iskele yaptırmak istemeleri hakkında

Sultâniye kâdisına ve dizdârına hüküm ki ;

Sultâniye Kal'ası nâyiibi Mevlânâ Hâلیل *zîde fazlihû* Dîvân-ı Hümâyûnum'a arz gönderüp Sultâniye Kal'ası sâkinlerinden olup peksimadçı tâyifesinden Üstüvâdır “?” ve Vârtân ve sâyir zimmîler meclîs-i şer'e gelüp kal'a-i mezbûre kayıklarından yalnız bir iskele olup bizim firunlarımıza ba'îd olmağla İstanbul ve Akdeniz'den gelen sefineler tâyifesi peksimad aldıklarından ba'îd olan iskeleye nakîl ve ondan dahî sefinelerine tahmîl eylediklerinde küllî zahmet ve usret çekmekle firunların olduğu mahâlde bir iskele binâ itmekle mübâşirin müzâyaka hâlinde kendü malları ile müceddeden kifâyet mikdârı bir iskele binâ ittirmek bâbında arz ve i'lâm eylemeğin mücebince kendü malları ile binâsına muhâlefet olunmaya deyû fermân-ı âlî yazılmak için tezkire virildi.

Fî 19 Safer Sene 1111

229. s.103/hk.3

Diyarbakır voyvodası ve ayân vilâyetine:

Diyarbakır voyvodalığı kalemlerinden ubûr-ı kelekdir mukâtaasının²⁰³ adı geçen Fazlı'ya deruhde olunması hakkında.

Diyârbekir kâdisına ve voyvodasına ve a'yân-ı vilâyete hüküm ki ;

²⁰³ Kelek adı verilen kayıklarla nehrin öbür yakasına taşıma. Bkz. Özlem Başarır, (2014), “Diyarbakir Eyâleti Örneğinde 18. Yüzyıl Taşrasında Mukataalar”, *Tarih İnceleme Dergisi*, C: XXIX\1, s.127-168.

Diyârbekir voyvodalığı aklâmından senede altmış buçuk guruş mâlî olan ubûr-ı kelekdir Şatt mukâta'asına beher sene voyvodalara virilmek ve te'bîden mâlikâne mutasarrıf olmak üzere berât-ı âlîşân ile mutasarrıf olan el-hacc Fazlı hacc-ı şerîfe garâmât eyledikde Mısır'da emânet ve vaz' ve iki sene mücâvirinden sonra Şâm yolundan gelüp Mısır'a uğramamağla zıyâ' olunmak ihtimâli olduğundan zay'adan berât virilmek recâsına i'lâm eylemeğin Hazîne-i Âmirem'de mahfûz olan Başmuhâsebe defterlerine nazar olundukda Diyârbekir voyvodalığı aklâmından senede altmış buçuk guruş tâm mâlî olan ubûr-ı kelekdir Şatt mukâta'ası Diyârbekir hazînesi defterleri mücebince mâlın beher sene voyvodalara virilmek ve sâdır olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket makrûn şurûtuyla te'bîden mâlikâne olmak üzere teslîm-i hazîne eylediği üç yüz seksen guruş mu'accele mukâbelesinden mezkûr Fazlı'ya der-uhde olunup bin yüz yedi Ramazân'ın dördüncü gününde mâlikâne berâtı virildiği derkenâr ve vech-i meşrûh üzere hâsıl tevcih olup mukarrerât ile zay'adan berât ittirüp mutasarrıf eylemeğin veyahud rûhn vaz' idüp bu tarafı ile berât eylemeniz ihtimâli olmağın zay'adan berât virilmek mümkün olmayup ancak sâhib-i berât olup mahlûl olmak ve yahut rûhn vaz' idüp bu tarîk ile berât olmak ihtimâli olmayup bir dürlü muhâlefet deyû aynı ma'rifetinüz ile arz ve i'lâm olundukda berât virilmek için arz ve i'lâm olmak üzere emr-i şerîf virilmek telhîs oldukda mücebince amel olunmak bâbında fermân-ı âlîşânum sâdır olmağın şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 27 Safer Sene 1111

230. s.104/hk.1

Boğdan voyvodasına:

Kamaniçe kalesinde olan barut ve elvâh-ı bellût ve üzerlerini kaplamak için koyun derisi ve yuvalaklar için bir mikdar akçe gönderilmesi ve gereken levâzımâtın görülmesi hakkında.

Boğdan voyvodasına hüküm ki ;

Kamâniçe Kal'ası'nda olan bâruta ve elvâh-ı bellût²⁰⁴ ve üzerlerine post için cild-i ganem ve top yuvalaklarına hizmetler ve sâyir masârife bir mikdâr akçe havâle olunmak recâsına kal'a-i mezbûre muhâfızı vezir-i mükerrem Kahraman Paşa'ya i'lâm

²⁰⁴ Top kundağı için kullanılan bir kereste çeşidi. Bkz. Salim Aydüz (2006), *XV Ve XVI. Yüzyılda Tophâne-i Âmire Ve Top Döküm Teknolojisi*, TTK Yayınevi, Ankara : s.248.

itmeğle iktizâ iden levâzımâtlar mihmâ emken görülmek üzere sen ki voyvoda-i mesfûrsun virüp ve ne mikdâr akçe olur ise hüccet ve hîn-i hesâbda üzerinize edâsı lâzım gelen hazîneleriniz malından mahsûb olmak üzere hıfz ve mihmâ emken levâzımları görmek üzere fermân-ı âlî sâdır olmuştur şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi

Fî 26 Safer Sene 1111

231. s.104/hk.2

Kırşehirli paşasına ve Kalecik kadısına:

Ayas, Berendi ve Kınık kazâlarına iskânı fermân olan İfrâz-ı Zu'l-kadiriyye'den Abdallu cemaâti kendileri ile birlikte götürmek istedikleri Beni Rebi' Arab cemaâtinin iskânı kabul etmemesi, vergi vermemesi ve devlet malına zarar vermeleri nedeniyle bunların adı geçen yerlere iskân edilmesi, muhalefet edenlerin Kayseri kalesinde haps edilmesi hakkında.

Kırşehirli paşasına ve Kal'acık kâdısına hüküm ki ;

Konar ve göçer Beni Rebi' Arab tâyifesinden Hüseyin ve Bayezid ve sâyireleri Dîvân-ı Hümâyûnuma arz-ı hâl sunup bundan akdem Türkmân tâyifesinden İfrâz re'âyâsı Abdallu cemâ'ati ile birkaç eyyâm konup ve göçüp lâkin cemâ'at-i mezbûr iskâna fermân olundukda elbet sizi dahî ma'an götürürüz iskân ideruz deyû nizâ' ve bundan akdem murâfa'a-i şer' olduklarından bunlar cemâ'at-i mezbûrdan olmayup virilen fermana dahîl değil idükleri zâhir oldukda mezbûrlar dahî şer'le men'-i bilâ “?” yedlerine hüccet-i şer'iyye virilmişken hâliyâ Şehsuvâr oğlu Mehemed Paşa siz dahî iskânsınız deyû hılâf-ı ümenâ' ile fermâna dahîl değil iken mücerred Halîl mâlı için üç adamların ahz ve Kalecik Kal'asına kal'abend ve mâlı ve evlerini tâyife-i mezbûr ile ma'an sorup götürmekle meclis-i şer'le görülüp ma'rifet-i şer'le habs olan adamlardan ıtlâk olunmak bâbında istid'â-yı inâyet itmeleriyle Hazîne-i Âmire'mde mahfûz olan Başmuhâsebe defterlerine nazar olundukda İfrâz-ı Zu'l-kadiriyye re'âyâsından konar ve göçer cemâ'atlerinden Abdallu cemâ'ati Ayâs ve Berendi ve Kınık semtlerinde sâkin olup İfrâz-ı Zu'l-kadiriyye cemâ'atlerinden olduğu iskân defterlerinde mukayyiddir. Abdallu cemâ'ati otuz beş kadar evleriyle Kırşehirli kurbunda Arab Emir Paşa'nun aşireti içinde olup iskâna me'mûr oldukları Ayâs ve Berendi ve Kınık kazâlarına iskân olmaları için birkaç def'a fermân ile i'lâm olup iskâna murâd olduklarından kethudâları

ve söz sâhibleri ve ihtiyârları Ömer Paşa ve akrabasıyla yekdîl ve yekcihet olup yüz elli seneden mütecâviz rûsûm ra'iyetleri ifrâz ve hâss tarafına viregelmişler iken mücerred iskân olmamak için bedellerin Rebî' Arablarıyız deyû suça illet olanları dahî habse dıkub virdirmeleri ile dört beş seneden beru üzerlerine edâsı lâzım gelen rûsûm ra'iyetleri dahî virmeyüb ve virdirmeyüp kethudâları ve ihtiyarları ve aşiret-i mezbûrede söz sâhibleri insân ve bâğ ve havâss-ı mezbûr malına gazez üzre olmaları ile cemâ'at i mezbûru alâ eyyihâl kaldurup mahâl- i iskâna nakîl ve mâl-ı mirîleri tahsîl ve kemîn mâl-ı mirîleri edâda inâd ve muhâlefet iderler ise alâeyyihâl ahz ve Kayseriyye Kal'asına kal'abend ve der-i devlete i'lâm ve iskân olundukda arz gelmedikçe ıtlâf olmamak üzre bin yüz on Şa'ban'ının yigirmi birinci gününde emr-i şerîf virildüğü derkenâr olunup arz olundukda imdi mezbûrlar iskâna me'mûrlar ise habs olunup iskâna me'mûr degîller ise ıtlâkları için hükm ve çavuş "" virilmek fermân-ı âlî sâdır olmağın şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 28 Safer Sene 1111

232. s.105/hk.1

Bor kadısına:

Bor kazasına bağı bazı karyelerde akan suyula nöbetleşe yapılan tarla sulama sırasında tarafların yaşadığı anlaşmazlık sebebiyle mahkemeye başvurmaları hakkında.

Bor kâdisına hüküm ki ;

Bor kâdisı Mevlâna Seyyid Osman *zîde fazlihû* Dîvân-ı Hümâyûnum'a arz gönderip Bor kâzasına tâbi' İpresan nâm kârîye defterde Mahmutlu nâm kârîye ve medîne-i Niğde kâzasına tâbi' Sazalı nâm kârîye kazâ-i mezbûr toprağında vâki' Kurban baytarı dimekle ma'rûf ve meşhûr olan baytardan hurûc idüp arsa ve evlerinden cârî olan sudan her bir kârîyelerin bağı ve bağca ve tarlaları alâ vech almağa ve bir çoğu miskâtleri olup Sazamet nâm kârîyenin sekiz gün sekiz gece ve Kara Mahmutlu nâm kârîyenin bir gün bir geceye ve ondan San nâm kârîyenin üç gün üç geceye nöbetleri yüz seneden mütecâvüz aya ve icrâ'ları zikr olunduğu üzre her yerleri nöbetlerine mutasarrıf olup ve mezbûrlar dahî kırk elli seneden beru ve minvâl-i meşrûh üzre (?) bilâ nizâ' mutasarrıflar iken kazâ-i mezbûreye tâbi' bundan akdem perîşân ve harâb olan Kara Hasan nâm kârîye toprağından alâkası olan Mustafâ nâm kimesne nöbetlerine razı olmayup zikr olunan sudan sizlerin alâkanız yoktur deyû bundan akdem nizâ'dan hâlî

olmadığından mübâşereti kerrâren ve merrâren murâfa‘a-ı şer‘ olup yedimize mukayyid hüccet-i şer‘ler virilmeyüp ve Dîvân-ı Hümâyûn’uma i‘lâm eyledikleri meşhûr ve mütevâtirin hilâf-ı câbir ve şer‘ degiller “?” deyû fermân ve kuvvânî menî‘ i‘tâ olunup men‘ u def‘ olunmuşken yine kanâ‘at itmeyüp bir tarîkiyle bir kaç kimesneler Niğde sancağında mutasarrıf olan Mustafâ Paşa’nun iânâtları ile medine-i Niğde’ye ihzâr idüp meşhûr ve mütevâtirin hilâfına beyyineye mesâğ-i şer‘ yoğiken bunların sudan alâkaları yoktur deyû paşa-yı müşârun-ileyhe istinâd ile mezbûrların nevbetlerin men‘ idüp ve bağ ve bâğçe ve tarlaları saky olunmayup mezbûrlara küllî gadr ve hakk olmağın (kadîme mugâyir müdâhale olunmamak bâbında emr-i şerîf yazılmak için Niğde kâdîsına i‘lâm etmeğın) Hazîne-i Âmirem’de mahfûz olan Başmuhâsebe defterlerine nazar olundukda Niğde kazâ’sına tâbi‘ Saraylı nâm kâryeleri Gavs-ı merkûn “?” Hazret-i Mevlânâ *kaddes’allahü sürrihü’l azîz*’in evkâfindan olup Bor kâzası surunda vâki‘ kurbân baytârı dimekle ma‘rûf Baytâr’dan çıkıp İzen deresinden cârî olan sudan kadîmden bağ ve bahçe ve sâyir merz ve atları saky idegelmişler iken kazâ-i mezbûre tâbi‘ Celal nâm kâryeden Hüseyin ve Yûsuf ve Kara Hasan nâm kâryeden Hâlil ve Mustafâ nâm kimesneler ve gayrîleri karyesi sınırında suyun harkını bozup suyundan men‘ ve küllî gadr eylemeleri ile ma‘rifet-i şer‘le üzerine varulup keşf olundukda kadîme mugâyir müdâhale olmamak üzere yedlerine hüccet-i şer‘iyye ve kadîme muhâlif müdâhale ittirilmemek bâbında emr-i şerîf virilmek recâ eylemeleriyle şer‘le görülmek bâbında emr-i şerîf virildiği derkenâr olunup arz olundukda derkenârı mücebince hüküm virilmek babıda fermân-ı şerîf sâdır olmağın şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 28 Safer Sene 1111

(Vech-i meşrûh üzere suret-i defter olmuştur.

Fî 10 Şevval Sene 1111)

233. s.106/hk.1

Sofya kadısı ve o havâlide olan kadılık, kethudâyirleri, yeniçeri serdarlarına ve ayân vilâyetinin iş-erlerine :

Ebubekir adlı şahsın mübâşeretiyle Sofya civarında satın alınacak arpa, buğday, çavdar ve darıdan oluşan toplam on iki bin keyl zahirenin adı geçen mahale

nakli için gerekli arabaların temin edilmesi ve ücretlerinin sahiplerine ödenmesi hakkında.

Sofya kâdısına ve ol havâlide olan kâdılık ve kethudâyirleri ve yeniçeri serdârlarına ve a'yân-ı vilâyetin iş-erlerine *zîde kadrihûma* hüküm ki ;

Hâlâ Çetrefça hâss kâryelerinde iskânı fermân olan Kurslulara tekâlif “?” olmak üzere Sofya ve ol havâlide Ebûbekir *zîde kadrihû* mübâşeretiyile mübâya'ası fermân olan hinta ve şa'îr ve çavdar ve erzen cem' an on iki bin keyl zahîrenin mahâll-i mezbûreye nakli için araba tedârîki lâzım ve mühimm olmağla imdi lâzım gelen ücret-i nakliyyesi mûmâ-ileyh Ebûbekir *zîde kadrihûya* yedinden tamâmen ashâbına edâ vü teslîm olmak üzere ol mikdâr zahîre nakline kifâyet idecek mertebe öküz arabaları mevkiye ve ol havâlide ber-vech-i müsâra'at tedârik ve ihrâc ve zahîre-i mezbûru vaz' ve tahmîl ve bir gün evvel mahâll-i mezbûreye nakîl ve irsâl eylemeğın her biriniz dikkat ve ihtimâm idüp avk u te'hîrden ve ihmâl ve müsâhileden bir dürlü özr ve bahâneden be-gâyet ihtirâz eyleyesiz deyû fermân-ı âlî sâdır olmağın şurûtuyla emri şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 28 Safer Sene 1111

234. s.106/hk.2

Sebil kadısına:

Tokat voyvodalığı kalemlerinden Kapudzâde Hüseyin'in üzerinde olan Sebil mukâtaası karyelerinden Ozadçayı karyesinden Hasan, Bekir ve Bekrî Hüseyin, Ağcakoyunlu karyesinden Yusuf, Veli ve (?) adlı reâyâların tahrir-i cedîd defterinde reâyâ olarak kayıtlı ve vergilerini öderler iken bundan sonra emekli olduk, eşkinçi sipahi olduk, bunlardan başkalarının da imam, müezzin, kayyım olduk bahanesiyle rüsûm raiyyetlerini vermedikleri, rüsûm raiyyetlerinin mirî için tahsîl edilmesi hakkında.

Sebil kâdısına hüküm ki ;

Karahisar ve Sebil kazâlarına nâyîbü'ş-şer'olan Mevlânâ el-hacc Mehmet *zîde fazlihû* arz gönderüp Tokat voyvodalığı aklâmından te'bîden mâlikâne Kapudzâde Hüseyin uhdesinde olan Sebil mukâta'ası kâryelerinden Ozadçayı nâm kârye re'âyâlarından Hasan, Bekir ve Bekrî Hüseyin ve Ağcakoyunlu nâm kârye re'âyâsından

Yûsuf Veli, Melik Mehmed (?) nâm rea'yânun esâmîleri tahrîr-i cedîd defterinde re'ayâ olmak üzere mukayyîd olup bu ana gelinceye üzerlerine edâsı lâzım gelen rûsûm ra'iyetleri defter mücebine cânib-i mirîye edâ iderler iken şimdi evlerinde oturup bu ana gelinceye dek sefere sifriilmeyüp “?” bir dirlikden alâkaları yoğiken mezbûrân Hasan Bekir ve Bekrî Hüseyin mütekâ'id sipahi olduk deyû ve mezbûr Yûsuf hesâbı dahî eşküncü sipahi oldum deyû ve bunlardan ma'ada defterde mukayyîd ba'zı re'ayâ dahî imâm ve müezzin ve kayyûm ve ferrâş olduk deyû üzerlerine edâsı lâzım gelen rûsûm ra'iyetleri virmekden te'allül ve ol vechile cânibi mirîye gadr ve iltizâmına göre tertîb eylemekle re'âyâ-i mezbûre tahrîr-i cedîd defterinden derkenâr ve tavzih rûsûm ra'iyetleri mirî için tahsîl ittirmek bâbında i'lâm eylemeğın Hazîne-i Âmirem'de mahfûz olan Başmuhâsebe defterlerine nazar olundukda Tokat voyvodalığı aklâmından hâce hâslarından senede bin üç yüz beş buçuk esedî malı olan Sebil kabilesi mukâta'ası beher sene virile gelen malın voyvodalara virilmek ve te'bîden mâlikâneye mutasarrıf olmak üzere mezkûr Hüseyin'e der-uhde ve bin yüz yedi senesinde mâlikâne berâtı virilüb ve mezkûr Hasan Bekir ve Bekrî Hasan mukâta'a-i mezbûresine tâbi' Ozadçayı nâm kışlak re'ayasından ve mezbûr Yûsuf'un hesâbı Ağcakoyunlu nâm kışlak re'ayâ malından senet olduğı tahrîr-i cedîd defterinde mukayyîddir deyû derkenâr olundukda hılâf-ı berât ve deftere te'allül ve muhâlefet ittirmemek bâbında fermân-ı âlî sâdır olmağın şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 28 Safer Sene 1111

235. s.107/hk.1

Kamaniçe muhafızı vezir Mustafa Paşa'ya:

Kamaniçe Kalesi'nden Akkirman veya Bender Kalesi'ne gönderilecek topların nakli için sağlam salların mevcut olup olmadığı bilinmediğinden Turla suyundan köprü ile geçirilip karadan nakledilmesi, bu esnada hava muhalefeti nedeniyle dağılan malların korunup saklanmak üzere Belgrad voyvodasına teslim edilmesi hakkında.

Kamâniçe muhâfızı vezîr-i mükerrerem Kahraman Mustafâ Paşa'ya hüküm ki ;

İ'lâmın üzere hâliyâ Kamâniçe Kal'ası'nda ihrâc ve nakîl olunacak topların on beş mikdârı ziyâde ağır olmağla nakline kavî ve muhkem salı olup olmadığı ecîlden Turla suyundan köprü ile geçirip karadan nakli lâzım gelmekle mevâdın müsâ'id sene günde mümkün olur ise Akkirmân'a ve yahut Bender Kal'ası'na irsâl idüp lâkin kesret-i

bâran ve vuku'na müsâdif olup yerleri kağşayup bir vechile mesafe-i bâ'ideye nakîl ve irsâl olunmaları mümkün olmadığı sûrette inşâ'a'llâhü te'âlâ yine münâsib olan mahâlle vaktinde nakîl olunmak üzere Çopur nâm mahâllin baş kâdîsına gönderilüb ânda bir hâmî ve muhâfiz mahâlle vaz' ve Boğdan voyvodasına teslîm ve hüccet olunup bu kış gereği gibi hıfz ittirmek üzere ve avn-ı hakkıyla muhâfazasına emrîni kemâl-i ihtimâm ittirmek üzere telhîs-i fermân-ı âlî emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 28 Safer Sene 1111

236. s.107/hk.2

Kamâniçe Kalesi'nden ihraç olacak eşyaların Turla suyu ile nakl olunması için sallara ihtiyaç olduğu, bu salların kirasını karşılamanın darlık yarattığı bu yüzden eşyaların bir kısmının karadan taşınması için Belgrad voyvodasının yanında bulunan arabaların kullanılması, ancak cebehâne, mühimmât ve diğer eşyaların bir defada taşınması mümkün olmadığından iki ay içerisinde taşınması hakkında.

Bir kıt'a dahî hüküm ki ;

Yine Kamâniçe Kal'ası'ndan ihrâc olunacak eşyânun Turla suyu ile nakîl olunması için ziyâde sallara muhtâc olup salların dahî kirasının bi'l-cümle yetiştirilmesine usret olmağla bir mikdârı sudan sallar ile ve bir mikdâr dahî karadan arabaları ile Çopur nâm mahâllden mukaddemâ fermân olunan mahâlline nakîl ve irsâli ehemmiyet olmağla gerek bundan akdem Karluca nâm mahâllden akd olan mevâd salcıdan ve gerek bu taraftan Leh elçisi ile vâki' olan mutâlebede ittifâkıyla akd olunan kavlin iki ayın içinde itmâm ve zâ'i' olmak üzere olmağın ve hâlâ Boğdan voyvodasının yanında mevcûd bin dört yüz ve bin beş yüz mikdârı Eflak ve Boğdan arabaları olup bundan ziyâdeye dahî imkân olmamağla zikr olunan arabaları bi'l-cümle cebe-hâne ve top-hâne ve sâyir mühimmât ve halefinin eşyaları def'aten nakli imkân olmadığı ma'lûm olup husûs-u mezbûr senin re'y-i savâblarınla havâle olunup eşya-i mezbûrenin hudûda nakli mümkün olanı sudan ve karadan gönderilmesi müsâit olanı dahî karadan nakîl ittirmek üzere ihtimâm ve avn-ı hakk'la iki ayı içinde nakliyye ve husûsu mühlet ile tekmîl ve itmâm eylemekde ikdâm eylemek üzere fermân-ı âlî-şânun sâdır olunmuştur. Şurûtle emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî minhü

237. s.107/hk.3

Silistre mutasarrıfı vezir Yusuf Paşa 'ya:

Yirmi yıldır Silistre mutasarrıfı vezir Yusuf Paşa 'nın yanında bulunan dört yüz baş camış ve yüz on baş beygirin taşımacılıkta kullanılmak üzere vezir Kahraman Paşa 'ın yanına gönderilmesi hakkında.

Silistre eyâletine mutasarrıf vezîr-i mükerrem Yûsuf Paşa 'ya hüküm ki ;

Yiğirmi sene sefer tâyifesinden senin yanında mevcûd olan yüz dört re's camış ve yüz on re's bârgîr dahî zikr olunan tahliye hizmetinde istihdâm olunmak üzere bir gün mukaddem vezir-mükerrem Kahraman Paşa yanına irsâl ve teslim olunmak üzere emr-i şerîf tahrîri bâbında telhîs olunup arz olundukda telhîs-i mücebince iktizâ iden aklâmı yazılmak fermân-ı âlî sâdır olmağın emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 28 Safer Sene 1111

238. s.108/hk.1

Edirne bostancıbaşına:

Edirne bostancılarının at mukâtaası mahsulünden eskiden beri ocaklık olan beş yüz altmış kîle buğday ve yüz kîle mercimeğın kaldırılması, bin yüz on bir Muharrem'in ilk gününden Mart başına kadar tekrar ocaklık tayin olması fakat ocaklık tayininin bin yüz on senesi Muharrem'in ilk gününden Mart başına olmasından dolayı tahl fiyatlarındaki artışın günlük olarak hesap edilerek zahirenin talep edilmesi hakkında.

Edirne bostancıbaşısı zîde mecdühûya hüküm ki ;

Edirne bostancılarının at mukâta'ası mahsûlünden kadîm-i ocaklıkları olan beş yüz altmış kîle hinta ve yüz kîle mercimek bundan akdem ref' olmuşken tekrar yüz on bir senesi Muharrem-i guresinden müceddeden ocaklık ta'yîn olunup lâkin mukâta'a-i mezbûrenin fermân-ı zabtı Mart ibtidâ'sında olmağla yüz on senesi Muharrem-i guresinden yüz on bir Mart ibtidâ'sına gelince kat'û'l-yevm hesâb üzere mukâta'a-i mezbûrun yüz on bir senesi hesâbına mahsûb iktizâ iden dört yüz üç kîle hinta ve yetmiş kîle mercimek ihticâb itmekle imdi yüz on senesi mahsûlünden inâyet iden dört yüz üç

kîle hınta ve yetmiş kîle mercimekten ziyâde talebiyle mukâta‘a-i mezbûr emîni rencide itdirmeyesiz deyû fermân olmağın şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 4 Rebî‘u'l-evvel Sene 1111

239. s.108/hk.2

Edirne bostancıbaşına:

İskender ve Saruhanlı karyelerinde bulunan mirî çiftlikler ve Harem-i Hümâyûn’da yaptırılacak yeni havuz için gerekli meblağın Edirne bahçeleri mahsulünden karşılanması hakkında.

Edirne bostancıbaşısı zîde mecdühûya hüküm ki ;

İskender ve Saruhanlı karyelerinde olan mirî çiftliklerin lüzûmu mertebe ta‘mîrleri senin ma‘rifetinle üç bin beş yüz otuz dört guruş keşf ve bundan mâ‘adâ Harem-i Hümâyûn’da binâsı fermân olan cedîd havzı dahî altı yüz on altı guruş ile olacağı başka keşf ve Edirne mi‘mârı Alî’nin mühürlü defteri olmağla bu vechile ta‘mîrâtın keşf defteri mücebince lâzım gelen masârifi akçelerinin iki yük sağ akçesi yüz on senesine mahsûb olmak üzere Edirne bāğçeleri (?) mahsûlünden küsûru sana havâle olunan akçeden görülmek üzere ta‘mîr itdirüp ba‘de’l-itmâm hatt ve hıfz üzere Dersa‘âdetüm’e i‘lâm eyleyesin deyû fermân-ı âlîşân sâdır olmağın emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 8 Rebî‘u'l-evvel Sene 1111

240. s.108/hk.3

İstanbul ağasına:

Tershâne-i Âmire ve Bahçe-i Hümâyûn’a hareket edilmesi kararlaştırıldığından ihtiyaç olan odunun temin edilmesi hakkında.

İstanbul Ağasına hüküm ki ;

İnşâ‘a’llâhü te‘âlâ devlet-i ikbâl ile Âsitâne-i Sa‘âdet’den estâneye nüzul “?” olduğu gün taraf-ı hâssamızdan Tershâne-i Âmirem Bâğçe-i Hümâyûn’a hareket mukarrer olmağın bāğçe-i mezbûrede iktizâ iden odunun tedârîki görüb bir dürlü müzâyaka çektirmeyesin deyû fermân olmağın emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 7 Rebî‘u'l-evvel Sene 1111

241. s.108/hk.4

Âsitâne kaymakamına, defterdar vekiline ve sekbanbaşına:

İstanbul'dan Tershâne-i Âmire Bahçe-i Hümâyûn'a hareket olunacağından gidecek eşyaların nakil için Ebâ Eyyüb Ensârî iskelesinde hazır edilmesi hakkında.

Âsitâne kâyim-makâmına ve defterdâr vekîli ve sekbânbaşına hüküm ki ;

İnşâ'a'llâhü te'âlâ devlet-i ikbâl ile Âsitâne-i Sa'âdet'den estâneye nüzûl olduğu günden taraf-ı hâssımızdan Tershâne-i Âmirem'den Bâğçe-i Hümâyûna hareket olunacağı mukarrer olmağın iskelelerde ne mikdâr mâ'ûn ve eşyâ mâbakiye var ise ıgrâk olmamağla ve naklî için cümlesi Ebâ Eyyüb Ensârî rahmetü'l-bârî iskelemizde mevcûd idesin deyû fermân olmağın emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî minhü

242. s.109/hk.1

Dimetoka kadısına:

Edirne'de kalarak daha sonra Âsitâne'ye gelecek elçiler için gerekli olan yüz elli baş yük taşıyan beygirin ücretlerinin verilerek adı geçen bostancıbaşı'ya teslim edilmesi hakkında.

Dimetoka kâdisına hüküm ki ;

Edirne'de kalup hareket-i hümâyûndan sonra Âsitâne-i Sa'âdet medâra gelecek elçiler için ziyâde bârgîr tedârîki lâzım ve mühimm olmağla imdi iktizâ iden ücretleri taraf-ı mirîden virilmek üzere kazâ-i mezbûreden yalnız yüz elli re's mekkâri bârgîrleri ihrâc ve Bostâncı başı *dâme mecdühûya* teslim ittirmen bâbında fermân olmağın emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 8 Rebî'u'l-evvel Sene 1111

243. s.109/hk.2

Çirmen kadısına:

Elli baş yük beygirinin ihracı hakkında.

Çirmen kâdisına hüküm ki ;

Elli re's mekkâri bârgîri ihrâcı için fermân olunmağın emr-i şerîf yazılmak için tezkire virile.

Fî minhü

244. s.109/hk.3

İstanbul yolunda bulunan konaklama yeri olacak konakların tamirine memur Ebubekir'e:

İstanbul yolunda konaklama yeri olacak konakların tamiri ve Harem-i Hümayûn'un tamire ihtiyacı olan yerlerinin onarılması, masrafların Çirmen ve taşrasında bulunan bahçelerin öşürlerinden karşılanması hakkında.

İstanbul yolunda vâki' nüzl-u hümayûnum olacak konakların ta'mirîne me'mûr Ebûbekir'e hüküm ki ;

Büyükçekmece medînesi dahî nüzl-u hümayûnuma mukarrer olmağla Hasan Paşa yanuna konulmak mühim olmağla Çirmen ve taşrası ve bâğçe öşürü kendüsünde olan çiftliği cümle Harem-i Hümayûnum nüzûl ider iktizâ iden mahâlleri ve haddâmları ta'mir ve mehzûm olan bağca duvarı tarafına perde çekdürülüb mümkün mertebe ta'mirîne göre deyû fermân olunmağın emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî Gurre-i Rebî'u'l-evvel Sene 1111

245. s.109/hk.4

Sivas beylerbeyine ve Sivas ve Bozok kadısına :

Hama'ya iskân ettirilecek Mamalu Türkmenlerinin iskânı ve ödeyecekleri vergiler hakkında.

Sivas beğlerbeğine ve Sivas ve Bozok kâdîsına hüküm ki ;

Erbâb-ı tımârdan Boğaz nâhiyesinde Saruhanlu ve Kâfirkıran cemâ'atleri re'âyâsından Murad ve monlâ Mehmed ve Hâcî Yûsuf nâm kimesne Ordu-yı Hümayûnum'a arz-ı hâl idüp üzerimize edâsı lâzım gelen hukûk u rüsûm-ı hamrı kânûn ve defter mücebince sipahîlere edâ idüp lâkin Kâfirçakal cemâ'ati Mamalu Türkmânı cemâ'ati kadîmden Kızılkocalu cemâ'ati mezbûr kethudâsı Bektaş, muhaddedsiz, cemâ'at-i mezbûredensiz deyû karyeme bir seneden berü illet-i ağnâm nâmına benim

akçemden alup adet itmeğin Başmuhâsebede mu‘accele derkenâr olunup hılâf-ı kânûn-ı defter olduğu akdimiz ker ve ittirdüğün “?” bâbında emr-i şerîf recâ itmeğin eclinden Hazîne-i Âmirem’de mahfûz Başmuhâsebe defterlerine nazâr olundukda Mamalu Türkmânı kabilesinden Hama’ya iskânı fermân olunan cemâ’atden mâ‘adâsı Bozok sancağının civâr yerlerine iskân ittirilüp ve Mamalu Türkmânından Kâfirkıran cemâ’atleri dahî ma‘an iskân olunup bu ahâlîyi avâriz ve nüzülleri mukâbelesinde maktû‘ları olan senevî iki bin beş yüz guruş beher hâne hâlinde mirîye edâsı ba‘de’l-yevm ahâlî-yi mezbûr ile dahî vâki‘ olan avâriz ve nüzül yeniden ma‘an virilüb öşürleri dahî mirîye virmek şurûtuyla sancağ-ı mezbûrede ba‘zı muhavvif ve muhtıradır bu mahâllere iskân oldukları defterde mukayıddır (silik) lâkin ale’l-esâmî defterleri olmamağla derûn-ı arz-ı hâlde olan cemâ’atin ne mikdâr gâyet i‘zâm olduğu defterde ma‘lûm olmayup vech-i meşrût üzere iskân olunmaları mestûr ve mukayıddır ve Defterhâne-i Âmire’de Boğaz nâhiyesine tâbi‘ bin yetmiş tokuz akçe yazusu olan Kâfirçakal ve defter-i Çakal, defter-i Mamalu’dan yetmiş cemâ’at, Saruhanlı ve aşîre ile bir gönderilüp üç bin sekiz yüz seksen bir akçe yekûn birden müzâyaka ile ihmâl ve ihtimâl mezbûrelere Hâlis ile Ömer’in nakd ve berâtlara dahîl mesâğî ifrâz cemâ’ati Kâfir Çakal’a tâbi‘ tâyife-i cedîdin Selmân Fakîlar ile mensûb-ı Balâzlu hâss resm-i bennâk ve mücerred ve resm-i arûsâne ile nısf bâd-ı hevâsı tımâra hâsil mukayıd ve illet-i i‘timâdı havâss-ı hümâyûndan olunmak üzere kayd ve tahrîr olduğu Defterhâne-i Âmire’de derkenâr olunup arz olundukda imdi defter emîni *dâme mecdühûnun* i‘lâmı ve Başmuhâsebe’nin derkenârı mücebince emr-i şerîf virile deyû fermân olmağın vech-i meşrûh üzere Kafirkırân cemâ’ati havâss-ı hümâyûn’dan Mamalu Türkmânı kabilesi cemâ’atinden olup ve Saruhanlı ve Kâfirçakal cemâ’atleri tımâr olup tımâr-ı mezbûrenin re‘âyâsı Mamalu Türkmânından Kafirkıran cemâ’atine dahîl değiller ise hılâf-ı emr-i defter rencîde ittirmeyesiz.

Fî 8 Rebî‘u’l-evel Sene 1111

246. s.110/hk.1

Edirne bostancıbaşına:

Edirne bostancıbaşının at mukâtaası mahsulünden beş yüz altmış kîle buğday ve yüz kîle mercimek kaldırılıp tekrar yüz on bir senesi yılın ilk gününden Mart başına kadar lazım olan dört yüz üç kîle buğday ve altmış üç kîle mercimeğin ayrı tutulup, bin

yüz on bir senesi mahsulünden dört yüz üç kîle buğday ve yetmiş kîle mercimekten başka talep edilmemesi hakkında

Edirne bostâncıbaşı *zîde mecdühûya* hüküm ki ;

Edirne bostâncıbaşlarınınun at mukâta'ası mahsûlünden kadîmî ocaklıkları üzre beş yüz altmış kîle hinta ve yüz kîle mercimek bundan akdem ref' olmağın tekrâr yüz on bir senesi Muharrem-i guresinde müceddeden ocaklık ta'yîn olunup lâkin mukâta'a-i mezbûrenin fermân-ı zabtı Mart ibtidâsından olmağla yüz on bir senesi Muharrem-i guresinden yüz on bir Martı ibtidâsına gelince kattü'l-yevm hesâb üzre mukâta'a-i mezbûrun yüz on bir senesi hesâbına mahsûb iktizâ iden dört yüz üç kîle hinta ve altmış kîle mercimek ayrı olmağla imdi yüz on bir senesi mahsûlünden olup dört yüz üç kîle Hinta ve yetmiş kîle mercimekten ziyâde talebinle mukâta'a-i mezbûre ahâlisi rencîde itdirmeyesiz deyû fermân olunmağın şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 8 Rebî'u'l-evvel Sene 1111

247. s.110/hk.2

Edirne kadısına ve bostancıbaşına:

Âsitane'ye getirilmek üzre Edirne'de Kiler-i Âmire'de bulunan zahirenin nakli için öküz arabalarının temin edilmesi, zahirenin yüklenip nakil edilmesi hakkında.

Edirne kâdısına ve bostâncıbaşına hüküm ki ;

Hâlâ Kîlâr-ı Âmirem zahîresinden Âsitâne'ye gelmek üzre Edirne'de Kîlâr-ı Âmire'de mutlâk zahîrenin nakli lâzım ve muktezî olmağla kîlâr kethudâsı dahî ol tarafda olmağın lâkin ma'rifet ile görölüp zikr olunan zahîre nakli için ne mikdâr öküz arabası tedârîki ve ücretleri taraf-ı mirîden virilmek üzre zehâyîr-i mezbûreyi bir gün evvel vaz' ve tahmîl ve kaç arabasına zâhire tahmîl olunur ise aynı ile hüccet-i şer'îyye iddirüp Âsitâne'ye irsâl ü îsâl eylesesiz deyû fermân olunmağın emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 2 Rebî'u'l-evvel Sene 1111

248. s.111/hk.1

Edirne kadısına ve bostancıbaşına:

Edirne’de bulunan Saray-ı Hümayûn, Matbah-ı Âmire ve diğer binalar için satın alınan odunların bostancıbaşı tarafından hayvanlara yükletilip gönderilmesi hakkında.

Edirne kâdîsına ve bostancıbaşı *zîde mecdühûya* hüküm ki ;

Odun emîni Ahmet *zîde mecdühû* Dîvân-ı Hümayûn’uma arz-ı hâl sunup Edirne’de vâki’ Saray-ı Hümayûn ve Matbah-ı Âmire ve mebnâ-i sâyire için mübâya’ası fermân olunan mahâllerden değeri mübâya’ eyledüğün hatabı çeküp mevcûd-u anbâr olan odun ne mikdâr olduğu ma’rifet-i şer’ ile mahâllinden gönderüp ve hüccet-i şer’iyye olunup mahâlline kayd olunmak üzere emr-i şerîfim virilmek üzere bâbında inâyet recâ eylemeğin imdi mücebince bostancıbaşı mevcûduna mekkâri idüp izâ’at ve itlâf ittirilmemek üzere keşf ve sahîb üzere arz-ı i’lâm olunmak fermânım olunmağın şurûtle emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 8 Rebî’u'l-evvel Sene 1111

249. s.111/hk.2

Draç kadısına, Pravişte yuvarlak kârhânesi emîni Ali çorbacı ve kethüdayeri ve yeniçeri serdarı ve ayân vilâyetine:

Draç kazâsına yakın mesafede bir mağrada çıkan güherçile Draç sakinleri tarafından Ervan adlı yerde işleme kolay olduğundan kârhânebaşı tarafından adı geçen yerde bir ocak kurmanın uygun olduğu burası için kazgan, fıçı ve diğer edevatın ve yapılacak kârhâne için iki yüz elli kuruş gerektiğini belirtmesi, gereken ücretin taraf-ı mirîden verilmesi, bir mikdâr numunelik güherçilenin gönderilmesi ve bir vakıyye güherçilenin kaç akçeye mâl olduğunun belirtilmesi hakkında.

Draç kâdîsına ve Pravişte yuvarlak kârhânesi emîni Ali çorbacı *zîde kadrühûya* ve kethüdâyiri ve yeniçeri serdârları ve a’yân-ı vilâyete hüküm ki ;

Draç kâzâsına yevmi müsait mikdârı mesâfe-i yerde vâki’ bir mağârada atıyyet güherçile zuhûr idüp yine Draç’da sükkanunda ve Ervan nâm mahâllde olan arsa hâlinde işlenmesi âsân olmağla kârhâneci başı mahâll-i mezbûrede ocak münâsib idüp yiğirmiştir vakıyye ile kazgân ve lâzım gelen fuçular ve sâyir cümle edevâtı ve ta’mîr olacak kârhânesi masârifi iki yüz elli guruş olduğu sen ki kârhâne-i mezbûre emîni Ali

zîde kadrühûsun Ordu-yı Hümâyûnum'a i'lâm ve i'lâmın üzre mahâll-i mezbûrede kârhâne-i mezbûrenin binâsı ve zikr olunan gühercilenin işlettürülmesi lâzım ve mühimm olmağla meblağ-ı mezbûr emr-i şerîfimle yine tarafınla havâle olmuştur. İmdi meblağ-ı mezbûr ile lâzım gelen kazgân ve fuçular ve sâyir edevât ve mühimmâtı ve kerestesin tedârik ve mahâll-i mezbûre kârhâne-i mezbûrenin binâ ve bir gün evvel gereği gibi ta'mîr ve itmâm ittirilüp masrafınla hüccet-i şer'îyye ittiresin ve zikr olunan gühercilenin tabhı için ücretleri taraf-ı mirîden virilmek üzre işleyenlerine tedârik ve tabhına mübâşir idüp ve ba'de'l-kâl hâlis gühercileden numûnelik için bir mikdâr gühercile irsâl ve bir vakıyye gühercile ne mikdâr akçe masraf ile zuhûra gelür âna dahî arz ve i'lâm eylesiz deyû fermân olmağın emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 17 Rebî'u'l-evvel Sene 1111

250. s.111/hk.3

Draniçe kadısı ve Pravişte'de yuvarlak kârhânesi emini Ali çorbacıya:

Adı geçen yerde bulunan Eğridere adlı yerde bir mağrada güherçile toprağı bulunduğı, halâ Draç kazasında inşa edilen kârhânedede işlenmesinin uygun olduğı, güherçilenin işlenmesinin kaç akçeye mâl olduğunun bildirilmesi hakkında.

Draniçe kâdısına ve Pravişte'de bulunân yuvarlak kârhânesi emîni Ali Çorbacı *zîde kadrühûya* hüküm ki ;

Kazâ-yı mezbûrede vâki' Eğridere nâm mahâllde bir mağârada dahî gühercile toprağı olduğı i'lâm olunmağla hâliyâ Draç kazâsında binâsı fermân olunan kârhânedede işlettirilmesi münâsib olduğun i'lâm itmişsin imdi iktizâ iden işçilerin tedârik ve zikr olunan gühercile tabhına mübâşiri ve inşâ'a'llâhü te'âlâ tabh eyledüğün gühercileden bir mikdâr kal olacak hâlis gühercile-i numûne olumak üzre bu tarafa irsâl ve her bir vakiyye gühercile kal ve hâlis olunca masrafı kaç akçe ile olur sıhhât üzre i'lâm eylesiz deyû fermân olmağın emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 17 Rebî'u'l-evvel Sene 1111

251. s.112/hk.1

Edirne bostancıbaşı'na:

Edirne'den yola çıkıldığında bostancılar kethudâsı tarafından tutulan yirmi beş parça öküz arabasının ücretleri olan yüz yirmi beş guruşun bostancıbaşına teslim edildiği halde arabacılara verilmeyip tekrar mirîden alınması üzerine anılan meblağın adı geçen kethüdâdan tahsil edilip hazineye teslim edilmesi hakkında.

Edirne bostancıbaşı *zîde mecdühûya* hüküm ki ;

Bundan akdem Edirne'den hareket olunduğu esnâda bostancılar kethudâsı ma'rifetiyle tutulân yigirmi beş kıt'a öküz arabasının beş guruşdan lâzım gelen yüz yigirmi beş ücretleri tamâmen mezbûre virilmişken arabacılara virilmeyüp tekrar mirîden edâ olunmağla mezbûre yüz yigirmi beş guruş kethudâ-yı merkûmdan tahsîl ve irsâli ve teslîm-i hazîne itdiresiz deyû fermân olmağın emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 17 Rebî'u'l-evvel Sene 1111

252. s.112/hk.2

Pravişte kadısına ve Pravişte kârhânesi emini Ali çorbacı ve sâir iş-erlerine:

Adı geçen kazada en büyük mağrada güherçile toprağının ortaya çıkması, bu toprağın top yapımı için uygun olması dolayısıyla kârhâne odalarından bir odanın bu toprağın işlenmesi için tahsis edilmesi, gereken malzeme ve mühimmatın ve ücretlerin gönderilmesi hakkında.

Pravişte kâdısına ve Pravişte'de yuvarlak kârhânesi emîni Ali Çorbacı *zîde kadrühûya* ve sâyir iş-erlerine hüküm ki ;

Hâlâ kazâ-i mezbûrede gühercile toprağı zuhûr itmiş uzmâ-i mağâra olup barut-u siyah top ”?” top için zikr olunan toprağın gereği gibi işletdirilmesi mühimm ve yine Pravişte mîri kârhâne odasında işlenmesin münâsib idiğü i'lâm olmağla imdi kârhâne-i mezbûrede odalarından bir odayı gühercile toprağı işletdirilmesi için tahsisi lâzım gelen bahâları taraf-ı mirîden virilmek üzere iktizâ iden levâzım ve mühimmât görüb ve ücretleri ber-vech-i mu'tâd taraf-ı mirîden virilmek üzere lâzım gelen işçileri dahî tedârik ve işletdirdüp tedârik olunan mühimmât bahâları ve işçilerin mübâşeret olunduğu tarihten ücretleri aynı ile defter ve defterin imzâ itdirdüp Dersa'âdetüm'e i'lâm eylesiz deyû fermân olmağın emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 17 Rebî‘u'l-evvel Sene 1111

253. s.112/hk.3

Samakocuk kadısına:

Pravişte kârhânesinde dökülecek toplar için Samakocuk kazasından günlük otuzar sağ akçe ulûfe ile iki nefer demir eğerici gönderilmesi hakkında.

Samakocuk kâdisına hüküm ki ;

Pravişte kârhânesinde dökülecek yuvarlak ve humbaralar için temür eyerirci ta‘yîn olunmak üzere kârhâne-i mezbûr emîni i‘lâm eylemeğın kazâ-i mezbûreden iki nefer temür eyerirci beher nefer için yevmiyye otuzar sağ akçe ulûfe ile ihrâc ve kârhâne-i mezbûre ta‘yîn olup ve lâzım gelen ulûfeleri emîni yedinden virilmek üzere ta‘yîn olunmak bâbında telhîs olup arz olundukda telhîs-i mücebince iktizâ iden ahkâmı yazılmak fermân-ı âlî sâdır olmağın vech-i meşrûh üzere emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 11 Rebî‘u'l-evvel Sene 1111

254. s.112/hk.4

Novakovca kadısına:

Adı geçen kârhânedede dökülecek toplar için Novakovca kazasından günlük otuzar sağ akçe ile iki nefer cevher yakıcı gönderilmesi hakkında.

Novakovca “?” kâdisına hüküm ki ;

Kârhâne-i mezbûrede dökülecek yuvarlak ve humbaralar için cevher yakıcı ta‘yîn olunmak üzere kârhâne emîni i‘lâm eylemeğın iki nefer cevher yakıcı kazâ-i mezbûreden ihrâc ve beher nefer için yevmiyye otuzar sağ akçe ulûfe ile kârhâne-i mezbûreye ta‘yîn olup ve lâzım gelen ulûfeleri emîn-i mezbûre yedinden virilmek üzere ta‘yîn olunmak bâbında telhîs olup arz olundukda telhîs-i mücebince iktizâ iden ahkâmı yazılmak fermân-ı âlî sâdır olmağın vech-i meşrûh üzere emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 11 Rebî‘u'l-evvel Sene 1111

255. s.113/hk.1

İstanbul'da kapan ve kayık iskelesi sefîneciyan kethüdâlığı Hacı Mahmud'un üzerinde iken kalemiyyeden kaydının silinmesi, Hacı Mahmud'un bilirkîşi olduğu, İbrahim Paşa topçubaşı ve diğerlerinin hak ettikleri görevlerine devam etmeleri bunun rûûs-ı hümayûna kayd edilmesi hakkında.

Nişân-ı Hümayûn yazıla ki ;

İstanbul'da kapan ve kayık iskelesi sefîneciyân kethudâlığı Hâcî Mahmud üzerinde iken on akçe çavuşlar ulûfesi mukâbelesinde hassına tevcîh mukaddemâ kalemiyyeden kayd-ı terkîn ve Başmuhâsebe'ye kayd olunduğu mezbûr ücretten Mahmud ehli vukûf olduğu elçi İbrâhîm Paşa ve vukûf-ı Hâcî “?” ve topçubaşı ve sâyir ma'lûm olunur ihtiyâr ve istihkak olduğu zâhir olmağla berâtı mücebince ibkâ' ve mukarrer kalmak üzere bi'l-fi'l baş defterdâr olan Elhâc Mustafâ *dâme ulüvvühû* i'lâm itmeğın i'lâm mücebince tevcîh ve ibkâ' olunup bin yüz on bir Safer'in yiğirmi tokuzuncu günü tarihli müverrih virilen rûûs-u hümayûn mücebince mahâlline kayd olunup şurûtıyla berât-ı şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 17 Rebî'u'l-evvel Sene 1111

256. s.113/hk.2

Sayda beylerbeyine ve mübaşir Salih Ağa'ya:

Sayda ve Beyrut eyaleti mukâtaalarının mültezimliği üzerinde olan mübaşir Salih Ağa'nın geçen sene ödenmesi gereken yüz kîse akçeyi peşin olarak zamanında ödeyememesinin kendisini sıkıntıya düşürdüğü ancak bu zamanın diğer zamanlarla kıyaslanamayacağından bin yüz on bir senesi mevâciblerinin zamanında yetiştirilmesi ve hazineye teslim edilmesi hakkında.

Sayda ve Beyrut beğlerbeğine ve mübâşir Salih Ağa'ya hüküm ki ;

Sen ki mîr-i mîrân mûmâ-ileyhsin eyâlet-i mezbûre mukâta'tın bin yüz on senesi uhde ve iltizâmında olup yüz on bir senesinin dahî tevcih-i vakti hülûl eylemekle sene-i sâbık üzere yüz kîse akçe peşin ile yine sana ibkâ' ve mukarrer kalınmış idiken geçen sene fermân olan yüz kîse akçe peşin vakt-i mezbûrunla irsâl ve teslîm-i Hazîne-i Âmirem eylemediğinde müzâyakaya bâ'is olmuş idin ancak bu vâkit sâyir evkâta kıyâs olunmaz meblağ-ı mezbûr inşâ'a'llâhü te'âlâ bi-kadriyyen ihrâc olunacak mevâcib için tertîb olunmuş akçelerden olmağla fazl-ı hakk ile mevâcibe irişmelidür ıyâzen bi'llâhi

te'âlâ günü güne müteallik ile meblağ-ı mezbûru vakti ile eriştirmemek ihtimâlin olur ise mevâcib ihrâcî te'hîrine illet-i müstakille sen olmuş olursun bir vechile özrün ihfâ olunur mu'ateb ve mu'âkib olmakla mukarrer bilüb işbu emr-i şerîfim varduğu gibi alâ eyyi-hâl meblağ-ı mezbûru te'ahhüd üzre tamâmen tedârik ve kîseleyüp mühürleyüp Âsitâne-i Sa'âdetüm'e irsâl ve bir gün mukaddem teslîm-i Hazîne-i Âmirem eylemeğin ihtimâm-ı tam eylesin ve sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin fermân olunduğu üzre meblağ-ı mezbûru bir gün mukaddem mîr-i mîrân mûmâ-ileyhden tahsîl ve tedârik ve götürüp Hazîne-i Âmirem'e teslîm eylemekle takdîr ve ikrâm eylesin mukâbili meblağ-ı mezbûru mûmâ-ileyhe tamâmen mu'accelen tedârik ve edâ eylemeğin te'ammüden ve taksîri zuhûr ider ise sen gerekenlerin meks idüp keyfiyyet hâli ber-vech-i müsâra'at arz ve i'lâm eylesin deyû emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 20 Rebî'u'l-evvel Sene 1111

257. s.114/hk.1

Trablusşam beylerbeyine ve mübaşir Salih Ağa'ya:

Trablusşam eyâleti mukâatalarının iltizamı üzerinde olan Salih Ağa'nın yüz on senesi tevcih vakti gelmesine rağmen ödemekte sıkıntı yaşadığı, fakat bu senenin diğer senelerle kıyaslanamayacağından dolayı yüz elli kîse akçenin mevâcibler için hazırlanmış akçelerden acil olarak gönderilmesi, yetişmemesi durumunda sorumluluğunun kendisinde olacağı, bu nedenle mevâciblerin gönderilmesinde gereken özenin gösterilip hazineye teslim edilmesi hakkında.

Trablusşam beğlerbeğisine ve mübaşir Salih zîde mecdühûya hüküm ki;

Sen ki mîr-i mîrân mûmâ-ileyhsin hâlâ uhde ve iltizâmında olan bin yüz on eyâlet-i mezbûr mukâta'asının yüz on bir senesi tevcîh-i vakti dahî hulûl eylemekle sene-i sâbık üzre yüz elli kîse akçe peşîn ile yine senden ibkâ' ve mukarrer olunmuş idi lâkin geçen sene fermân olan yüz elli kîse akçe peşîn vakt-ü zamânıyla irsâl ve teslîm-i Hazîne-i Âmirem eylemediğinden mirî kalyonları levendât mevâcibleri için ta'yîn ve havâle olunmuş idi. Meblağ-ı mezbûru bu âna değîn dahî tamâmen edâ eylemediğinden ol husûsda müstahak-ı ikâb olmuş idin ancak bu vakt sâyir evkâta kıyâs olunmaz meblağ-ı mezbûr yüz elli kîse akçe inşâ'a'llâhü te'âlâ bi-kadriyyen ihrâc olunacak mevâcib için tertîb olunmuş akçelerdendi te'hîr kabul itmeyüp fazl-ı hakk ile mevâcibler ihrâcından mukaddem te'ahhüdü ale'l acîl bi-eyyi-hâl irişmelü olup ıyâzen

bi'llâhi te'âlâ geçen sene gibi vakti ile erişmemek ihtimâli olur ise mevâcib ihrâcı te'hîrine illet-i müstakille sen olunmuş olursun bu bâbda bir vechile özr ve cevabın mesmû'-u hümâyûnum olup mu'ateb ve mu'âkib olmağla mukarrer ve muhakkak bilüp âna göre bir vech ile avk u te'hîr ve özr-ü bahâne eylemeyüb bi-eyyi-hâl meblağ-ı mezbûru tedârik ve irsâlinde bezl-i ihtimâm eyleyesin ve sen ki mübâşirsın sen dahî fermân olunduğu üzre meblağ-ı mezbûru bir gün mukaddem mîr-i mîrân mûmâ-ileyhden tahsîl ve tedârik ve kötürüp Hazîne-i Âmirem'e teslîm eylemekle takdîr-i ikrâm eyleyesin şöyle ki meblağ-ı mezbûru mîr-i mîrân ve mûmâ-ileyhe tamâmen mu'accelen tedârik ve edâ eylemeğın tamâmından ve ta'arruz zuhûr ider ise sen kendün ânda meks idüp keyfiyyet hâli ber-vech-i müsâra'at arz ve i'lâm eyleyesin deyû emri şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 20 Rebî'u'l-evvel Sene 1111

258. s.114/hk.2

Aydın ve Saruhan sancağı mutasarrıfı Nasuh'a:

Aydın ve Saruhan sancağının muhassıllığı mukâtaasının yüz on bir senesi tevcih zamanı geldiğinden, otuz bin gurus peşin olarak, hazırlanmış akçelerden zamanından önce gönderilmesi, yetiştirilemeye ihtimali halinde sorumlusunun kendisi olacağı, bu nedenle anılan meblağın bir an önce hazîneye teslîm edilmesi hakkında.

Hâlâ Aydın ve Saruhan muhassılı olup ber-vech-i arpalık Aydın sancağına mutasarrıf Nasûh dâme ikbâlühûya hüküm ki ;

Sen ki muhassıl-ı mûmâ-ileyhsin hâliyâ uhde ve iltizâmında olan yüz on senesi Aydın ve Saruhan muhassıllığı mukâta'sınun bin yüz on bir senesi tevcih-i vakt-i hulûl itmeğın sene-i sâbık üzre otuz bin gurus peşin ile yine sana ibkâ' ve mukarrer kılınmışdır. İmdi sen ki mîr-i mîrân mûmâ-ileyhsin meblağ-ı mezbûr inşâ'llahû te'âlâ bi-kadriyyen ihrâc olunacak mevâcib için tertip olunmuş akçelerden olmağla bir vechile te'hîr kabul itmez fazl-ı hakk ile eyn-i mevâcib ihrâcından mukaddem gelüp irişmelidür ıyâzen bi'llâhi te'âlâ vakti ile irişdirmemek ihtimâli olur ise mevâcib ihrâcı te'hîrine illet-i müstakille sen olmuş olursun bir vechile özr ve illet-i istimâ' olunmaz mu'ateb ve mu'âkib olursun âna göre ihtimâm-ı tâm idüp meblağ-ı mezbûreyi işbu emri şerîfim varduğu gün tedârik ve ber-vech-i müsâra'at Âsitâne-i Sa'âdetüm'e irsâl ve teslîm-i

Hazîne-i Âmirem ittirülmeğin sarf-ı makdûr itmek bâbında emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 20 Rebî'ü'l-evvel 1111

259. s.115/hk.1

Adana beylerbeyi Mehmed'e:

Hâlâ Adana beylerbeyi olan ve eyâletde bulunan mukâtaâtları ve koyun vergilerini toplayan Mehmed Paşa'nun yüz on bir senesi tevcih zamanının gelmesi nedeniyle on beş bin guruş peşin olarak, hazırlanan akçelerden geciktirmeden yetiştirmesi, yetiştirilmemesi halinde öZRÜNÜN kabul olmayacağı bu nedenle gereken özenin gösterilip anılan meblağın hazineye teslimi hakkında.

Hâlâ Adana beğlerbeğisi olup eyâlet-i mezbûrede vâki' mukâta'âta nâzır ve kabz-ı mal olan Mehmet dâme ikbâlühûya hüküm ki ;

Sen ki mîr-i mîrân mûmâ-ileyhsin eyâlet-i mezbûre mukâta'tınun bin yüz on senesi uhde ve iltizâmın olup yüz on bir senesi tevcih vakti dahî hulûl itmekle sene-i sâbık üzre on beş bin guruş peşin ile yine sana ibkâ' ve mukarrer kılınmışdır lâkin meblağ-ı mezbûr inşâ'a'llâhü te'âlâ bi-kadriyyen ihrâc olunacak mevâcibi için tertîb olunan akçelerden olmağla bir vechile te'hîr kabul itmeyüp fazl-ı hakk ile bir sâ'at evvel irişmelüdür ıyâzen bi'llâhi te'âlâ vakti ile irişdirmemek ihtimâli olur ise sakın bir dürlü öZR ve cevabın mesmû'-u hümayûnum olmayup mu'ateb ve mu'âkib olmanla mukarrer ve müstehakk ile sen âna göre ihtimâm idüp meblağ-ı mezbûru işbu emr-i şerîfim varduğu gibi tedârik ve kîseleyüp mühürleyüp irsâl olunan mübâşir ve yarar ve mu'temed-i aliyye adamlarıyla te'ahhüdü ale'l-acele Âsitâne-i Sa'âdetüm'e irsâl ve bir gün evvel ve bir sâ'at mukaddem teslîm-i Hazîne-i Âmirem ittirmeğin ziyâde dikkat ve ihtimâm idüp avk-u te'hîrden ihtirâz eylemek bâbında emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 20 Rebî'ü'l-evvel Sene 1111

260. s.115/hk.2

Adı geçen esnafın ehl-i hibresi olmadığından silahdarlardan Ali Hasan Seyyid'in aylık ulûfesi hazineye kalmak karşılığında adı geçen yere ehl-i hibre olduğu ancak esnafa böbürlendiğinden ehl-i hibrelik kaydının kaldırılması hakkında.

Nişân-ı Hümâyûn yazıla ki;

İstanbul Derzîyân “?” kethudâsı Mehmed bin Mustafâ arz-ı hâl sunup zikr olunan kethudâlığı bundan akdem Dergâh-ı Âlî yeniçerileri tekâ’üdlerinden elli beşinci cemâ’atden yevmi yiğirmi yedi akçe mutasarrıf olduğu ulûfesi hazîne mânde ve mukâbelesinde ber-vech-i te’bîd kendüye tevcîh olunup berât ittirdüp üzerine ve bu âna dek esnâf-ı mezbûrenin başka ehl-i hibresi yoğiken silahdârlardan yevmi on akçe ulûfesi olan Ali Hasan Seyyid’in şehriyye ulûfesin hazîne mânde ve mukâbelesinde zemîn-i mezbûra ehl-i hibre olmak üzere başka berât ittirmekle kethudâlık emînine müdâhale ve esnâf yanunda ihtiyâli bâ’is olmağla ehl-i hibrelik kaydı ref’ ve kethudâlık ibkâ’ ve mukarrer kalınmak bâbında inâyet recâ eylemeğın ehl-i hibre lede'l-muharrerât olmağla mahâllinde kaydı ref’ olunup mahâllinde kethudâlık ibkâ’ olunmak üzere bin yüz on bir senesi Rebî’u'l-evvel’in on tokuzuncu gününde sûret-i rûs-u hümâyûn virilmekle şurûtle berât-ı şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 20 Rebî’u'l-evvel Sene 1111

261. s.116/hk.1

Erzurum valisine ve kadısına ve Kiğı kadısına:

Erzurum’a bağı Kiğı kazâsında bulunan yuvarlak ve ham demir madeni mukâtaası masrafları için hâss tayin olunan Ağdarcı ve Mahlas tuzlaların gelirlerinin toplanmasında gecikme ve birikme olması, Rumî takvim ile Arabî takvim arasında oluşan on bir günlük farkdan oluşan eksik miktarın da birikmiş olan meblağla eklenerek toplanması hakkında.

Erzurum vâlisine ve kâdısına ve Kiğı kâdısına hüküm ki ;

Erzurum kâdısı Mevlânâ İsmâ’îl Âsitâne-i Sa’âdet’den Dîvân-ı Hümâyûn’uma arz gönderüp medîne-i Erzurum’a tâbi’ Kiğı kâzasında yuvarlak ve âhen-i ham ma’deni mukâta’ası bin yüz tokuz senesine mahsûb olmak üzere berât-ı âlîşân ile emîn olan Hasan zîde kadrühû gelüp ma’den-i mezbûreyi zabt ve keşfde ve sinîn-i sâbık üzere mâl-ı mirîsin hâzır ve âmâde itmek murâd eyledikde ahâlî-i vilâyetin sagîr ve kebîrleri ma’den-i mezbûrun harç ve masrafı için hâss ta’yîn olunan Mahlas ve Ağdarcı memlehalarnın zabt-ı tedâhül üzere dövdüğün yüz sekiz senesi emîni bin yüz tokuz senesi ve bin yüz on senesi memlehât-ı mezkûrunda zabt ider deyû şahâdet idüp yedine

hücceti makarrda virilmiş iken bin yüz sekiz senesinde ber-vech-i iştirâk emîn olan el-hacc Ali ve el-hacc Hâbip nâm kimesneler memlehât-ı mezkûrun ber-vech-i tedâhül iki seneden sonra zabt eylemek üzere hesâb-ı mezkûrdan yüz on senesinde memlahalarının zabtı yüz sekiz senesinde emîn olanlarıdır deyû bu vechi dahl itmeleriyle yüz tokuz senesinde emîn olan merkûm Hasan Ağa zabtına mâni' ve ma'denin ta'tiline bâ'is olmağla emîn-i merkûm Hasan Beğ'in yedine virilen hüccet-i şer'iyye mücebince bin yüz tokuz senesinde ma'den-i mezkûru emâneten zabt ittirülüb alâ vech-i tedâhül yüz on senesi memlahaları ile mutasarrıf olup dahl iden yüz sekiz senesinde emîn el-hacc Ali ve el-hacc Hâbip nâm kimesneler men' u def' olunmak bâbında emr-i şerif virilmek recâ eylediği ecilden Hazîne-i Âmirem'de mahfûz olan Başmuhâsebe defterlerine nazar oldukda Kiği ma'deni mukâta'asınun zabtı târih-i gurre-i Şevvâl'den olmak üzere yüz yedi senesi Ali nâm kimesneye ve yüz sekiz senesi el-hacc Ali'ye der-uhde olup ma'den-i mezbûr mülhakâtından olan Mahlas ve Ağdaric memlahalarından hâsıl olan mâlın ictihâdî meşhûr Rûmîyye'den Hâziran, Temmuz ve Ağustos mâhlarından vâki' olur ise Arabiyye'nin sene-i Rûmîyye'den on bir gün noksânı sebebiyle mürur u a'vâm ile tedâhül iktizâ idüp yüz yedi senesi emîni Ali'nin tedâhül iddiâsı sahîh olup sene-i sâbıkâ müdâhil iktizasıyla yüz sekiz senesi mahsûlatından zikr olunan memlahalarda müneccemeten olan tevzî' yüz tokuz senesi tarih-i mezbûrlarda vâki' olup minvâli meşrûh üzere zabt eylemek lâzım gelüp mahâllinde ma'rifet şer'le görölüp olageldiği üzere tedâhül-ü tarîk ile zabt beynlerinde olan nizâ'larına kabûl virilmek için nâ telhîs ve fermân-ı âlî mücebince bundan akdem emr-i şerif virildiği derkenâr olunup derkenâr mücebince zabt ittirilüp müdâhale-i tarîk ile zâbitlerine virülen nizâmı ahâlîye virilmeye deyû fermân-ı şerif sâdır olmağın şurûtuyla emr-i şerif yazılmak için tezkire virildi.

Fî 19 Rebî'u'l-evvel Sene 1111

262. s.117/hk.1

Sadâret kaymakamı ve defterdar vekili ve tershâne eminine:

Vâlîde sultan için yaptırılması emrolunan büyük kayığın tamamlanmasında tershâne emininin kayıtsızlığı ve ihmâlinin söz konusu olduğu, adı geçen kayığın tüm eksikleri görülerek Rebî'u'l-evvel'in on beşinci gününde Eyyüb Ensâri iskelesinde hazır olması, bu iş için gerekli işçi ve marangoz tedarikinin görülmesi hakkında.

Âsitâne kâyim-makâmına ve defterdâr vekîline ve tershâne eminine hüküm ki ;

İnşâ'a'llâhü te'âlâ devlet ü ikbâl ve sa'âdet ve iclâl ile Âsitâne-i Sa'âdetüm'e nüzül-u hümâyûn olunca hâzır ve âmâde olunmak üzere vâlidem sultân *dâmet ismetühâ* hazretleri için müceddeden inşâsı fermân olan büyük kayık henüz itmâm ve tekmîl olmadığı mesmû'-u hümâyûnum olup zikr olunan kayık bu âna dek itmâm olmadığı tershâne emîni âdem-i takayyüdünden deryada ihmâl ve tekâsülünden bulunduğu zâhir olup bu mânde mu'ateb olmağa müstehakk olmuştur imdi zikr olunan kayık inşâ'a'llâhü te'âlâ işbu şehr-i Rebî'u'l-evvel'in on beşinci hamsîn gününde bi'l-cümle levâzımât ve mühimmâtı görülüp itmâm ve tekmîl ve Eyyûb Ensarî İskelesinde yevm-i mezbûrede hâzır olması mâ'adâ mühimmâtım olmağın ol bâbda bir dürlü özr ve bahâne makbul-ü hümâyûnum olmaz.

İmdi, gerekdir ki işbu emr-i şerîfim varduğu Tershâne-i Âmirem'de ve sâyir mahâlde zikr olunan kayık için iktizâ iden işçi ve marângoz her ne mikdâr var ise cümlesi mu'accelen cem' ve üstüvârî ittirilüp kat'en gecede ve gündüzde ârâm ittirmeyüp inşâ'a'llâhü te'âlâ yevm-i mezbûrda tekmîl ve iskele-i mezbûrede hâzır ve âmâde ittirmekde ihtimâm eylesesiz ıyâzen bi'llâhi te'âlâ yevm-i mezbûre değin irişmemek ihtimâli olur ise sonra bir dürlü i'tizârın makbûl-u hümâyûnum olmaz eğer gün ziyâde basiret üzere olmanız bâbında emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 8 Rebî'u'l-evvel Sene 1111

263. s.117/hk.2

Havsa'dan Âsitâne'ye kadar yol üzerinde bulunan kadı, kethüdâyeri ve iş-erlerine:

Havsa'dan Âsitâne'ye hareket eden Padişah'a yol açmakla görevli neferlere ihtiyaç olduğundan on beş neferden başka beş nefer daha arttırıp yirmi nefer kılavuz bulup kılavuz çavuşuna teslim edilmesi hakkında.

Havsa'dan Âsitâne'ye varınca yol üzerinde vâki' kâdîlara ve kethudâyirleri ve iş-erlerine hüküm ki ;

Hâlâ Âsitâne'ye hareket-i hümâyûnum olup kimesnelerde kulâguz tedâriki ülümüm mukaddem fermân olan on beş neferden mâ'adâ beş nefer dahî zamm olunup yalnız yigirmi nefer kulâguz tedârik ve kulâguz çavuşu teslim eyleyüp bir dürlü özr ve bahâne eylemesiz deyü emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî Sene 1111

264. s.117/hk.3

Edirne kadısına:

Saray ahırî mühimmatından Edirne'de kalan mühimmatların nakli için on beş öküz arabası kiralanması, malzemenin İstabl-ı Âmîre ocağı tarafından görevlendirilen kişiler vasıtasıyla yüklenip bir an önce nakledilmesi hakkında.

Edirne kâdîsına hüküm ki ;

İstabl-ı Âmirem mühimmâtından Edirne'de kalan ba'zı mühimmâtın nakli lâzım ve makbûz olmağla lâzım gelen kirâları taraf-ı mirîden virilmek üzere yalnız on beş öküz arabası tedârik ve zikr olunan mühimmâtı İstabl-ı Âmîre ocağı tarafından ta'yîn olunan kimesneler ma'rifetiyle tahmîl ve bir gün evvel Âsitâne'ye nakîl ve irsâl olmağın ihtimâm eylesiz deyû emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 5 Rebî'u'l-evvel Sene 1111

265. s.117/hk.4

Edirne gümrük eminine:

Yeni baştan yazdırılacak beş kıta arabanın her kıt ası altmış beş kuruş olmak üzere toplam üç yüz yirmi beş kuruşun yüz kuruşunun verildiği, nakit gerektiren iki yüz yirmi beş kuruşun Edirne gümrük malından verilip toplam dört bin akçeye senet yapılması ve lazım olan koşum takımlarının alınıp elçi İbrahim Paşa'ya teslim edilmesi hakkında.

Edirne gümrük emîni zîde mecdühûya hüküm ki ;

Müceddeden yapıldırılması fermân olan beş kıt'a arabaların her kıt'ası altmış beşer guruşa olmak üzere lâzım gelen üç yüz yigirmi beş guruşun yüz guruşu virilüp nukûd iktizâ iden iki yüz yigirmi beş guruşu uhdende olan gümrük malından virüb bir gün mukaddem tekmîli dört biner akçeyi zuhûr fermân-ı âlî-şânuma hüccet ittiresiz ve kezâlik lâzım gelen beş kıt'a koşum mühimmâtı dahî her ne olur ise ânı dahî alıvirüp aslıdur kusûrları kalmak üzere tekmîl ve elçi İbrâhîm Paşa'ya teslîm olmak üzere emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 22 Rebî'u'l-evvel Sene 1111

266. s.118/hk.1

Edirne'den Niş'e kadar yol üzerinde bulunan kazalardan gerekli zahire, saman ve odun ücretinin vergilerine karşılık olmak üzere menzil kazalarında saklanıp hazır edilmesi, adı geçen defterde kayd edilmesi hakkında.

Edirne'den Niş'e varınca yol üzerinde olan kazalarda iktizâ iden onar kîle dakîk ve ikişer yüz kîle şa'îr ve onar araba otluk ve ikişer kantâr saman ve on beş araba odun bahâları tekâliflerine takas olmak üzere menzil kazalarında mübâya' ve hâzır ve âmâde ittirilüp iktizâ eylediği mikdârı yazanları ikişer yüz dirhem olmak üzere zikr olunan dakîkden tabh ve yevmiyye ta'yînlerin tevdi' ve masraf olduğu mikdârı zahîreye paşa-yı mûmâ-ileyhden temessük alup hıfz eylesiz deyû fermân.

267. s.118/hk.2

Her menzilden belirtilen miktarda zahire, saman ve odunun halkın vergilerine karşılık olmak üzere Niş muhafızı Süleyman Paşa tarafından senet karşılığı alınıp saklanması hakkında.

Her menzilden onar kîle dakîk ve ikişer yüz kîle şa'îr ve onar araba otluk ve elli kantâr saman ve on beş araba odun olmak üzere Niş ve (?) vezzânına virilmeğin menziller için lâzım gelen sekiz yüz kîle şa'îr Mûsî Paşa palangasında menzil malından olan şa'îrden arabalara tahmîl ve nakîl ittirilüp ve Niş menziline iktizâ iden dakîk ve kebbân ve saman ve hatab bahâsı tekâliflerine takas olmak üzere yine Niş kâzasında mübâya' ve kezâlik (?) vezzânuna virilmeğin menzillerine lâzım gelen otuz kîle dakîkin dahî bahâsı yine tekâliflerine takas olmak üzere Niş kazâsında mübâya' ve arabaları ile nakîl ve dizdârlarına teslîm ve ikişer yüz dirhem olmak üzere yazıp tabh ittirüp masraf olduğu mikdârı paşa-yı mûmâ-ileyhden temessük idüp hıfz eylesiz deyû Niş muhafızı Süleyman Paşa'ya ve kuzâtlarına ve (?) vezzânuna virilmeğin palangaları iktizâ için emr-i tahrîr olmak bâbında fermân.

268. s.118/hk.3

Yagodina, Baticina, Hasanpaşa, Kolar ve Zaharcık menzilleri için lazım olan zahirenin Belgad'dan nakledilmesi, terazi, saman ve katırların her menzilde dizdarlar tarafından temin edilip palangalarda pişirilip dağıtılması, adı geçen paşanın senet

yayıp Belgrad muhafızı, anbar emini ve kale dizdarlarının ihtiyacına göre yazılması hakkında.

Ve kezâlik Yagodina ve Baticina ve Hasanpaşa ve Kolar ve Zaharcık menzilleri için iktizâ iden dakîk ve şa'îri münâsib olan vech ile Belgrâd'dan nakîl ve dizdârlarına teslîm ve kebbân ve saman ve katırları dahî her menzilde palanga dizdârları tedârik ve âmâde ve lâzım gelen nânları nakîl olunan dakîkden ikişer yüz dirhem olmak üzere palangalarda tabh ve tevzi' ittirülüb masraf olunduğu mikdârı yine paşa-yı mûmâ-ileyhden temessük olup hıfz idesiz deyû Belgrâd muhafızı ve anbâr emîni ve palanga dizdârlarına iktizâsına göre emr-i şerîf tahrîr olunmak.

269. s.119/hk.1

Belgrad'da ne kadar bekleceğine göre adı geçen levâzımın anbar emini tarafından verilmesi ve adı geçen paşa tarafından senet yapılması hakkında.

Ve kezâlik Belgrâd'da dahî kaç gün meks iderler ise anbâr emîni ma'rifetiyle virdirülüb meks eyledikleri mikdâr paşa-yı mûmâ-ileyhden temessük idip hıfz eyleyesiz deyû Belgrâd muhafızı ve anbâr emînine emr-i şerîf yazılmak bâbında fermân

270. s.119/hk.2

Edirne'den Belgrad'a kadar olan menzillerde gerekli eşyaların değerinin adı geçen paşa tarafından halka ödenerek hazır edilmesi, halka sıkıntı çektirilmemesi, yol üzerinde mutasarrıf, muhafız, vezirler, mîr-i mîran, kadılar ve kale ağalarına da emir yazılması hakkında.

Edirne'den Belgrâd'a varınca menâzilde iktizâ iden ehemm ve sâyir eşyânun dahî bahâları paşa-yı mûmâ-ileyh tarafından ber-vech-i nakd ashâbına virilmek üzere hâzır ve âmâde ittirilüb bir dürlü müzâyaka çektirilmemek üzere yol üzerlerinde eyâlet mutasarrıfı ve muhafız ve vüzerâ-i izâm mîr-i mîrân ve kâdîlar ve palanga ağalarına ve sâyir a'yân-ı vilâyete dahî emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi. Vech-i meşrûh üzere her birine başka başka emr-i şerîf tahrîr olunmak bâbında emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 5 Rebî'u'l-evvel Sene 1111

271. s.119/hk.3

Diyarbakır valisine:

Seyyid Mustafa'nın günlük yedi akçe ile kale mustahfiz ocağında tahsildarlık görevine getirilmesi, ulufesinin yıllık yüz yirmi bin akçe geliri olan Diyarbakır kapanlık mukâtaası malından gönderilmesi, mukâtaa malının yüz bin akçesi Seyyid Mustafa'ya artanın ise hazineye gönderilmesi görevinin Diyarbakır tüccarlarından Abdülvahhab'a mâlikâne ile verilmesi hakkında.

Diyârbekir vâlisine ve kâdîsına ve Diyârbekir'de kapanlık mukâta'ası emînine hüküm ki;

Seyyid Mustafâ nâm kimesne Âsitâne'de Dîvân-ı Hümâyûnum'a arz-ı hâl idüp Diyârbekir'de yevmi yedi akçe ulûfe ile müstahfiz ocağında berât-ı şerîf ile tahsildar olup ulûfesin dizdâra virmen te'allül üzre olup yüz yigirmi akçe müstahfizân ulûfeleri Diyârbekir kapanlık mukâta'ası malından havâle olup ve kapanlık mukâta'ası mâlikâne olmağla beher sene müstehakk olduğu ulûfesin mukâta'a emîni yedinden olmak üzre emr-i şerîf virilmekle inâyet recâ eylemeğın Hazîne-i Âmirem'de mahfûz Başmuhâsebe defterlerine nazar olundukda Diyârbekir Kal'ası'nun müstahfizân ulûfe tahsildarlığı yevmi yedi akçe ulûfe ile Seyyid Mustafâzâde nâm kimesnenin üzerinde olup ve müstehakk olduğu yevmi yedi akçe taraf-ı mirîden olmayup kendülere ocaklık olan mukâta'adan olmak üzre bin yüz beş senesinde mezbûra berât-ı şerîf virilüb ve müstahfiz-ı mezbûrenin senevî yüz bin akçe mevâcibleri Diyârbekir kapanlık mukâta'ası malından ta'yîn olunup ve mukâta'a-i mezbûrun malı senede yüz on bir bin akçeye olup beher sene yüz bin akçeyi zevâta ve kusûru Hazîne-i Âmirem'e teslim eylemek üzre Diyârbekir sâkinlerinden bâzergân Abdülvahhâb nâm kimesneye mâlikâne ile der-uhde olduğu derkenâr olunup arz olundukda derkenâr mücebince virdürülüp muhâlefet ittirmeye deyû emr-i şerîf virilmek fermân-ı şerîf sâdır olmağın şurûtuyla emr-i şerîf virilmek için tezkire virildi.

Fî 24 Rebî'u'l-evvel Sene 1111

272. s.120/hk.1

Kayseri kadısına:

Kayseri kazasına bağlı Germür karyesi reâyasının hububatlarının pazarda satıldıktan sonra toplam gelirden birer akçe verdikleri, tahrirde ancak kendi ihtiyaçları

için depoladıkları zahilerden de, birer akçe talep edilmesi ile zor durumda kalacaklarını bildirmeleri hakkında.

Kayseriye kâdisına hüküm ki ;

Kayseriye kâzasına tâbi' Germür kâryesi re'âyâları olup Dîvân-ı Hümâyûnum'a arz-ı hâl sunup eyâlet-i Karaman'da vâki' İşküdân "?" mukâta'asına tâbi' bâc-ı kîle mukayyed olmağın bâc-ı arpa ve buğday ve şa'irin ve sâyir hubûbât bâc-ı bâzârda fûrûht olundukda her kilesinden birer akçe virmekle bilâ zamm iken hâlâ kendü nefsimiz ve zahîremiz ocak için evvel tahrîrde der an bâr ittiğümüz arpa ve buğday ve şa'irin ve sâyir hubûbâtın dahî her kilesinden bir akçe alurum deyû gadr itmeğın hâlâ kendü nefsimiz için evvel tahrîrde der an bâr olan hubûbâtdan birer akçe talebi ile rencîdeleri men' u def'olunmak bâbında emr-i şerîf recâ ve hılâf-ı emr-i defter men' u def'olundu deyû Mâliyye'den hüküm virilmek fermân olunmağın şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 23 Rebî'u'l-evvel Sene 1111

273. s.120/hk.2

1112 senesi Trabzon gümrük mukâtaasının kendi üzerine verilmesini talep eden Abdullah'a Trabzon gümrük iskelesinin belediye vergisi, dellâliye ücreti, ipek kapanının satış ve kahve ve misk mukâtaası gelirlerinin mevâcipleri karşılamak ve artan mikdar ile Sinop'da yapılan gemilerin kereste masrafını karşılamak ve her yıl onbeş bin akçe artırmak kaydıyla verilmesi hakkında.

Nişân-ı Hümâyûn yazıla ki ;

Vezîr-i A'zam sâbık müteveffâ Mehemmed Paşa'nun tahmîscisi Abdullah zîde mecdühû Dîvân-ı Hümâyûnum'a arz-ı hâl sunup Trabzon gümrük mukâta'ası bin yüz on iki senesine mahsûb olmak üzere kendüye der-uhde ve berât-ı âlişân virilmek bâbında inâyet recâ itmeğın Hazîne-i Âmirem'de mahfûz olan Başmuhâsebe defterlerine nazar olundukda Trabzon gümrüğü iskelesi ve ihtisâb ve dellâliye ve mesmû'hâne virilmek ve mîzân-ı harîr fûrûht itmek ve tahmîs-i kahve ve post ve misk mukâta'ası Trabzon Kal'ası'na mislü ağalığı ile ma'an senede mal aldığı seksen beş bin akçeye ve zabtı tarih-i gurre-i Muharrem'de olup meblağ-ı mezbûrdan üç yük yetmiş beş bin altı yüz toksan altı akçesi mevâcib teslîmen ve masârif için işâ'a

vardukda üç yük tokuz bin üç yüz dört akçe irsâliye malı kalup bin yüz on bir Muharrem-i guresinden üç sene ber- tahvîl ile ve beher sene elli bin akçe izdiyâd ile Dergâh-ı Âlî yeniçerileri çavuşlarından Süleyman nâm kimesneye der-uhde olduğu zikr olunup yüz on iki senesi irsâliyesi malı hâliyâ Sinop cânibinde binâsı fermân olunan kalyonların kerestesi bahâsına havâle olunmak üzere on beş bin akçe izdiyâd ile bin yüz on iki senesinin mezbûr Abdullah *zîde mecdühûya* der-uhde ve berât-ı âlîşân virilmek bâbında telhîs ve arz olundukda telhîs-i mücebince der-uhde ve berât-ı âlî-şânım virilmek bâbında fermân-ı âlî sâdır olmağın bu berât-ı hümâyûnu virdim ve buyurdum ki;

Mûmâ-ileyh Abdullah *zîde mecdühû* tarafından (...) *zîde kadrühû* mâ'adâ Trabzon gümrük iskelesi ihtisâb ve dellâliye ve mesmû'hâne ve (?) ve mîzân-ı harîr ve fûrûht itmemek ve tahmîs-i kahve ve post ve misk mukâta'ası kal'a-i mezbûrun muslu ağalığı ile bin yüz on iki Muharrem-i guresinden bir sene tamâmına değin on beş bin akçe izdiyâd ile ma'an senesi büzürg akçe olmak üzere olageldiği iânât-ı kânûn üzere zabt u rabt idüp vâki' olan hukûk-ı mersûmu tahsîl el kânûn mirî için ahz u gabz idüp taraf-ı âherdan bir ferde müdâhale eylemeyeler ve mukâta'a-i mezbûrdan vezâyife mutasarrıf olan mütekâ'id duagûyan berâtı olan cerîde berâtları fermân olunduğu üzere vazîfeleri virilüp ve sûret-i berâtları nâzırına hüccet-i zuhûruna ittirüp hîn-i hesâbda deynine mahsûb olmak üzere zabt eyleye ve Trabzon Kal'ası müsellemanınun mevâcibleri dahî yedlerinde olan ocaklık berâtları mücebince mevâcibleri bi't-tamâm neferât-ı mezbûr zabıtları ma'rifetiyle teslîm idüp ocaklık yerlerinin sûret-i zuhûra hüccet-i şer'iyye itdirüp muhâfazasından temessük olup hîn-i hesâbda deynine mahsûb itmeğle ve inşaallah malı olan üç yük yiğirmi dört bin otuz dört akçeyi Sinop cânibinde binâsı fermân olunan kalyonların kerestesi bahâsı için havâle olmağla zabtına me'mûr olana teslîm idüp yedinden temessük alup senesi âherinde temessükâtıyla ma'an muhâsebesin görüb kat'a i'lâm ola deyû berât-ı şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 24 Rebî'u'l-evvel Sene 1111

274. s.121/hk.1

Gümüşhane Darbhânesi nazırına:

Gümüşhane Darbhânesi'nde yaptırılacak yirmi çift zolata ve sümün sikkelerinin yapımının hızlandırılıp merkeze gönderilmesi, sikkelerin yapım masrafı

olan on bin üç yüz sağ akçenin ise darbhâne rusûmatından geriye kalan para ile karşılanması hakkında.

Hâlâ Gümüşhâne Darbhânesi nâzırı Hüseyîn zîde mecdühûya hüküm ki ;

Darbhâne-i mezbûrede olan sikkelerin bir mikdârı isti'câlde kalup müceddeden yigirmi çift zolata ve sümün sikkeleri yapıdırılıp irsâli muktezî olduğu bundan akdem i'lâm olunmuş idi lâkin zikr olunan sikkelerin her çifti beşer yüz on beşer sağ akçe masârif ile vücuda gelip ve lâzım gelen masrafı Darbhâne nâzırlığın mukâta'asında hâsılları olan akçenin virile gelib hesâbı merkûm üzre zikr olunan yigirmi çift sikkenin masârifî mecmu' yalnız on bin üç yüz sağ akçe itmekle meblağ-ı mezbûru Darbhâne-i mezbûrede hâsıl olan kıyâsından taraf-ı mirîye irsâl itmek üzre bu taraf-ı mirîden virilmekle imdi sen ki nâzır mûmâ-ileyhsin işbu emr-i şerîfîm vardıği gün sikke-i mezbûrları masârif için iktiza iden meblağ-ı mezbûr on bin üç yüz sağ akçeyi Darbhâne-i mezbûrda hâsıl olan mâbâkî rûsûmundan mübâşire teslim ve irsâl ve teslim-i hazîne eylesin ve sikkelerin senden vâsıl olup mübâşir yedinden ahs u kabz eylediğünle mahâlline kayd olunmak için memhûr temessük gönderesin deyû fermân yazılmak için tezkire virildi.

Fî 22Rebî'u'l-evvel Sene 1111

275. s.121/hk.2

Haleb kadısına:

Haleb muhassalığı kalemlerinden Haleb'de bulunan kasaba ve Han-ı Abrak, ipek ve beledî ve tevâbi mukâtaası kendi uhdesinde olan Abrurrahman'ın şikâyet konusu olan eskiden beri alına gelen otuz ikişer sağ akçe verginin bazı kişiler tarafından eksik gösterilmesi, bunun üzerine iki bin beş yüz malı olan adı geçen mukâtaaların vergilerinin kadimden alınageldiği gibi alınması hakkında.

Haleb kâdîsına hüküm ki ;

Kıdvetu'-l emâsili ve'l-akrân Abdurrahmân zîde kadrihû arz-ı hâl sunup Haleb muhâssallığı aklâmından Haleb'de vâkî' kassâbiye ve Hân-ı Abrak ve harîr-i sitr ve beledî ve tevâbi' mukâta'ası mâlikâne uhdesinde olup mukâta'a-i mezbûreye tâbi' ve mahsûsu olan harîrin beher Haleb batmanundan otuz ikişer sağ akçe almak mu'tâd-ı kadîm ve kırk elli seneden beru alınıp noksân teklîf ile zâ olunmaz iken hâlâ ba'zı

kimesneler mücerred mâl-ı mirîye ve kendüye gadr-ı murâd ve noksân tekâlîf ile nizâ' ve cevri ve eziyyetden hâli olmayup kırk elli seneden bu âna gelince edâ idegeldikleri beher Haleb batmanundan otuz ikişer sağ akçe resmi edâ ittirülüp noksân tekâlîf ile nakîl ve zâ ittirülmemek bâbında emr-i şerîfim virilmek recâ eylemeğin Hazîne-i Âmirem'de mahfûz olan Başmuhâsebe defterlerine nazar olundukda Haleb muhâssallığı aklâmından senede on iki bin beş yüz guruş malı olan Hân-ı Abrak ve sitr-u beledî ve kassâbiye mukâta'aları Haleb hazînesi defterleri derecesi deyû hâlince virüle gelen malından beher sene muhassalları virmek ve sâdır olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket makrûn şurûtuyla te'bîden mâlikâne mutasarrıfı olmak üzere mûmâ-ileyh Abdurrahmân'a deruhde ve mâlikâne berâtı virilüp harîrin beher Haleb batmanundan kaç akçe alına geldiği Başmuhâsebece ma'lûm olmayup kadîminden bu âna gelinceye değin kaç akçe alınageldiği mahâllinde ma'lûmdur deyû derkenâr olundukda derkenâr olunduğu üzere kadîminden ne vechile alındı ise yine ol vechile aldırılıb bir ferde te'allül ve muhâlefet ittirilmemek fermân olmağın şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 25 Rebî'u'l-evvel Sene 1111

276. s.122/hk.1

Haleb kadısına:

Haleb'de bulunan kassâbiye, Abrak Han, ipek ve beledî ve tevâbi mukâtaaları adı geçen Abdurrahmân'ın mâlikâne uhdesinde olduğu, tüccarların Haleb'e götürdüğü ipeklerin Abrak Han'a götürülüp tartdırıldıktan sonra alışalageldiği gibi resmi alınmadıkça başka yerlere gönderilmemesi hakkında.

Haleb kâdısına hüküm ki ;

Kıdvetu'l-emâsili ve'l-akrân Abdurrahmân zîde kadrihû arz-ı hâl sunup Haleb muhâssıllığı aklâmından Haleb'te vâki' kassâbiye ve Hân-ı Abrak ve harîr-i sitr ve beledî ve tevâbi' mukâta'ası te'bîden mâlikâne berât-ı âlişân ile uhdesinde olmağla mukâta'a-i mezbûreye tâbi' olup tüccarın Haleb'e götürdükleri harîrleri doğru Hân-ı Abrak'a nüzûl ve meyveyi mîzân ile vezn ve rûsûm-ı mirîsi Haleb'te mu'tâd olduğu üzere alınmadıkça âher mahâllere nüzûl ittirilmemek bâbında Mâliyye'den emr-i şerîf virilüp ve hâlâ Başmuhâsebe'de mahâlline kayd ve mücebince müceddeden emr-i şerîf virilmek bâbında istid'â-yı mâyet itmeğin Hazîne-i Âmirem'de mahfûz olan Başmuhâsebe defterlerine nazar oludukda Haleb muhâssıllığı aklâmından senede on iki

bin beş yüz guruş mâlî olan Hân-ı Abrak ve sitr-u beledî ve kassâbiye tevâbi' mukâta'aları Haleb hazînesi defterleri derecesi mûcebince virülegelen mâldan beher sene muhâssıllara vermek ve sâdır olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket makrûn mûcebince te'bîden mâlikâneye mutasarrıf olmak üzere mûmâ-ileyh Abdurrahmân'a der-uhde ve mâlikâne berâtı virildiği derkenâr ve Mâliyye ahkâmı defterlerine dahî mürâca'at olundukda tüccar tâyifesinin götürdükleri harîri doğru Hân-ı Abrak'a götürüp mirî mizân ile vezn olunup rüsûmu alınmadıkça âher mahâle götürmeyeler deyû bin yüz on bir senesinde emr-i şerîf virildiği derkenâr olundukda derkenâr mûcebince amel olunmak fermân olmağın şurûtuyla emr-i şerîf yazılmazk için tezkire virildi.

Fî 25 Rebî'u'l-evvel Sene 1111

277. s.122/hk.2

Temeşvar muhafızı Paşa'ya:

Temeşvar Kalesi'nin bazı ağaç duvarlarının tamiri için gerekli olan kerestenin adı geçen paşa tarafından satın alınması, nakledilmesi ve ücretlerinin cerrahor ve neccârlar için gönderilen meblağdan karşılanması hakkında.

Temeşvar muhâfızı paşaya hüküm ki ;

Temeşvar Kal'ası'nun ba'zı dolma ve ağaç duvarları ta'mîre muhtâc olduğundan sen ki mîr-i mîrân mûmâ-ileyhsin arz itmekle yüz sekiz senesinde iktizâ hasebiyle ta'mîr olundukda ücreti neccârların ve cerahorların için sekiz yüz kırk iki guruş Hazîne-i Âmirem'de virdüğü mukayyid olup bu def'a dahî ta'mîre iktizâ iden yerleri var ise lâzım gelen bâlvân ve sâyir kerestesi senin mübâya' mutasarrıf kılınân mübâşir olan mahâllerden vaz' ve kal'a-i mezbûre nakl ve iktizâ iden ta'mîrâta sarf olunup ve ücreti neccârların ve cerahorların için havâle olunan otuz guruş ile gereği gibi ta'mîr ü termîm olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmağın vech-i meşrûh üzere emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 25 Sene 1111

278. s.123/hk.1

Trablusşam mukâtaasına tâbi Atar karyesinin Trablus ulemasından Abdullah Şeyh Ali, Abdurrahman Bin Mustafa ve Ahmed Bin Yusuf'un ortak talepleri üzerine kendilerine malikâne olarak verilmesi hakkında.

Nişân-ı Hümâyûn yazıla ki ;

Trablusşâm beğlerbeğisi arz gönderüp Trablusşâm muhâfazasından Attar nâhiyesinde mezari'sinde han odasında vâki' ma'lûm Elhudûd Kalimati nâm mezra'sının mâl-ı mirîsi defter-i cedîd-i hâkânîde mukayyid olmasından resm-i haraç-ı eşcâra ve resm-i davâlib-i harîr ve maktû' kurâ deyni ve uhde iden sekiz bin akçe kayd ve tahrîr olunup beher yetmiş akçe bedeliyyesi gurus olmak üzere senevî iki yüz elli yedi gurus ber-vech-i maktû' mâl-ı mirîsi olup ve mezra'-i merkûmundan tahrîr ve cedîd defterde altı nefer re'ayâ kayd olunup ve lâkin kırk seneden mütecâviz tezkire ve bir nişân olmağla müteveffâ “?” oğlunun tût eşcârı kurulub “?” devâlib-i harîr resmi dahî mâlikiyle mümteni'ü'l-husûl olunup mezra'nun evleri hâlî ve arâzisi ikişer senelerde zirâ'at ve harâset olunmayup muta'atıl olduğundan mirîye (?) kalîl olup mezra'-i mezbûreye hıdmetde dahîl olan arâzisi içinde bir göz dahî değirmeni bin yüz on bir senesinde tokuz seneye dek beher sene seksen gurus ve ba'de mâl-ı maktû'âtından mâ'adâ on gurus dahî zamm beher sene iki yüz yetmiş gurus te'yîd olmak üzere hâlâ Trablus'da sâkin ulemâdan Abdullah Şeyh Ali ve Abdurrahmân Bin Mustafâ *zîde fazlihû* ve Ahmet Bin Yûsuf *zîde kadrühû* iştirâk üzere talibler olup şol şurûtla ki arazîde zirâ'at ve harâset ve malları ile isticâr-ı gurus idüp ve harâbe evlerin değirmeni yine hâlî ol evvel mâ'mûr ve âbâdân ve içinde gurus alınan isticâr ve sâyir menâfi' mülkiyyet üzere mutasarrıf-ı merkûm Ahmet ve Mustaf âher mezkûrdan Abdülkadir ve Abdülhak “?” Seyyidlerin minnâ hakikât üzere taksîm olunmak taraf-ı şer'iiyyâtdan hüccet olunup zikr olunan tokuz senenin beher senesinde seksen gurus virmeyüp ba'de'l-mirî mezra'nun asıl mâl-ı maktû' olan iki yüz elli yedi gurusdan mâ'adâ zamm eyledikleri on üç gurus ki cem' an iki yüz yetmiş gurus der-uhde kavî idüp min-ba'd mezra'nun minnâ mu'temede mâl-ı maktû' âtından ziyâde resm-i devâlib-i harîr (?) ve sâlyân nâmıyla bir akçe talebin olmayup cümle minnâ dahî ber-vech-i te'bîd mülkiyyet üzere virilmiş mâl-ı mirîye (?) olduğu Atar şeyhi ve a'yân haber ve recâlarıyla Hazîne-i Âmirem'de mahfûz olur ise Baş defterlerine nazar olunup Trablusşâm mukâta'âtına tâbi' Atar nâhiyesinde ma'lûm kârye-i Atar mahsûlatı ma'a harâsetinden “?” ve el-yevm bâd-ı hevâ senede on sekiz bin beş yüz akçe ve yetmiş akçe ze'âmet olmak üzere senede iki yüz altmış beş gurus maktû' ile kayd olunacağı derkenâr vech-i meşrûh mezra' mâlî Trablus beğlerbeğisinin iltizâmlarına tamâmıyla dahîl olmağla tenzîl ile başka ifrâz olup benim dahî deynimden aşağı varılmasından deyû bir tarîkiyle iddiâ' olmamak üzere

Başmuhâsebe'ye kayd ve i'lâm üzere merkûmları ber-vech-i mâlikâne der-uhde ve nüzûl ve berât virilmek telhîs olundukda mücebince meşrûtuyla berât olunmak bâbında fermân-ı âlîşân sâdır olmağın berât-ı şerîf-i âlî-şânım yazılmak için tezkire virildi.

Fi 25 Rebî'ü'l-evvel 1111

279. s.123/hk.2

Şam valisi ve defterdarına:

Padişah için her sene pişirilen ribas şerbeti için gerekli şeker, misk, anber ve ribasın temin edilip Âsitâne'de bulunan Helvahâne'ye gönderilmesi hakkında.

Şâm vâlisine ve defterdârına hüküm ki ;

Ol cânibde nefis-i nefis-i hümâyûn için beher sene ribâs şerbeti tabh olmak mu'tâd-ı kadîm olmağın işbu bin yüz on senesine dahî mahsûb olmak üzere tabh olunmasıçün hâssa helvacılarından (...) nâm kimesne mübâşir ta'yîn olup gönderilmiştir. Vardukda zikr olunan şerbetin şeker ve misk ve anberi ve ribâsı vakt-ü zamânla gayet âlâ ve güzîdesinden mezbûra edâ vü teslîm itdirilüp tabh olundukdan sonra kavî zarflara konub olageldiği üzere dâr-ı mekkârinle tahmîl ittirüp Âsitâne-i Sa'âdet'e irsâl ve Helvahâne-i Âmirem'e teslîm ittirilmesiçün şurûtiyla emr-i şerîf yazılmak fermân-ı şerîf sâdır olmağın emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fi 27 Rebî'ü'l-evvel Sene 1111

280. s.124/hk.1

Trablusşam mukâtaasından Zâviye nâhiyesi Kâfiralakuş köyünde bulunan değirmenin uzun süredir harabe olması dolayısıyla İbrahim çavuş tarafından kendi imkânlarıyla tamir ettirilmesi, buranın senede yirmi beş kuruş şartla kendisine der-uhde olunması hakkında.

Nişân-ı Hümâyûn yazıla ki ;

Emîrû'l ümerâi'l-kirâm Trablusşâm beğlerbeğisi el-hacc Arslan Paşa dâme ikbâlühû arz gönderüp Trablusşâm mukâta'atından Zâviye nâhiyesinde vâki' Kâfiralakuş nâm karyede vâki' bir bâb değirmen müddet-i medîde beri hâlî ve harâbe kalup mahlûl olmağla İbrâhîm Çavuş zîde kadrihû kendi malıyla ta'mîr ü termîm eyledüğü mir-i mukâta'anun senede Trablusşâm zahîresi yigirmi beş esedî gurus şartla

ber-vech-i temlik der-uhde olunup berât-ı âlîşân virilmek mâyet recâ eylemeğin Hazîne-i Âmirem'de mahfûz olan Başmuhâsebe defterlerine nazar olundukda Trablusşâm mukâta'asına tâbi' Zâviye nâhiyesine vâki' Kâfiralakuş kâryesinin senede altmış iki akçe malı olduğu derkenâr ve vech-i meşrûh üzre zikr olunan değirmen başka ifrâz olunmağla kâr-ye-i mezbûrenin iltizâmı olan meblâğ-ı mezbûrdan tenzîl izâ'asın almamak şartıyla i'lâm üzre merkûm İbrâhîm'e ber-vech-i te'bîd der-uhde ve berât-ı âlîşân virilmek telhîs olundukda mücebince şurûtuyla berât olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olunmağın şurûtuyla berât-ı şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 26 Rebî'u'l-evvel Sene 1111

281. s.124/hk.2

Haleb kadısına:

Haleb muhassallığı kalemlerinden Adak Hânı'nda bulunan kumaş ve ipek kantarının vezzanlığının iki yüz elli gurusu peşinât ile adı geçen Abdurrahmân'a tevcih edilmesi hakkında.

Haleb kâdisına hüküm ki ;

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Abdurrahmân zîde kadrihû arz-ı hâl sunup Haleb muhâsallığı aklâmından kassâbiye ve Hân-ı Adak ve harîr, sitr ve beledî mukâta'aya tâbi'-i mîzân-ı harîrin vezzânlığı ber-vech-i te'bîd ve mâlikâne berât-ı âlîşân ile uhdesinde olup vezzânlık-ı mezbûrede kimesnenin alâkası olmayup âherdan dahîl olunmak icâb etmez iken Hân-ı Adak (?) tahsîsi müdâhâleden hâli olmamağla mahâllinden derkenâr ve mücebince zikr olunan harîr vezzânlığı bu kulundan zabt ittirilüp âherdan bir ferde müdâhâle ittirilmemek bâbında emr-i şerîf recâ itmeğin Hazîne-i Âmirem'de mahfûz olan Başmuhâsebe defterlerine nazar oldukda Haleb'de vâki' harîr, sitr ve beledî ve Abdullâh'ın vezzânlığı beher sene Haleb muhâsıllarına sekiz yüz bâre maktû'ât edâ ve kalemiyyesin virilmek ve bin yüz on bir Muharrem-i guresinden zabt eylemek sâdır olan hatt-ı hümâyûn şevket makrûn şurûtuyla te'bîden mâlikâne mutasarrıf olmak üzre iki yüz elli gurusu mu'accele mukâbelesinde mezkûr Abdurrahmân'a tevcih olunup bin yüz on Zi'l-hicce'sinin yigirmi ikinci gününde mâlikâne berâtı virildiği derkenâr olundukda berât-ı mücebince zabt ittirilüp âherden müdâhâle ittirilmemek fermân olmağın şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 28 Rebî' u'l-evvel Sene 1111

282. s.124/hk.3

Mısır valisine:

Mısır'dan gönderilecek zahirenin yüz dokuz yılında yetişmeyip yüz on yılında gönderileceği, gönderilen zahirenin teftiş edileceğinden Kiler-i Âmire için uygun olması, uygun olmayan zahirenin alınmaması hakkında.

Mısır vâlisine hüküm ki ;

Mısır Kahire'den Kılâr-ı Âmire için ocaklık olan irsâliye zâhîre bahâsı bin yüz on senesinde Hazîne-i Âmirem'e zamm olunmuş idi. Ba'de bin yüz tokuz senesinden aynı zahîre göndermekle fermân olmuşken mevâsimi ile irişmeyüp yüz on senesine hakkında gelmekle müzâyaka bâ'is olduğundan Kılâr-ı Âmirem için iktizâ iden zehâyîri Matbah-ı Âmirem emîni Âsitâne-i Sa'âdet medârımda akçe ile mübâya' ve tedârik itmeğin sene-i mezbûrede gelen zahîre yüz on senesine mahsûb olmak üzere yüz tokuz senesi zahîresinin bahâsı Hazîne-i Âmirem'e irsâl için mukaddemâ emr-i âlî-şânım ısdâr ve irsâl olunup bu irsâliye zahîresi teftîş-i hümâyûnum için olmağla gâyet güzîde zahîrenin irsâl olunmak lâzım ve vâlîlerin uhde ihtimâmlarına tefvîz olmuş iken Âmireme takyîdden başa gelen zahîreleri gâyet alçak ve Kılâr-ı Âmirem'e sâlih olmamağla imdi kadîmden gelmekle zahîreye mûlahhas günündeki te'ahhüd ve şekerleri mu'tâd ve başka ve birinci menzili birinci olmak üzere tedârik ve irsâl eyleyesin emr-i âlî-şânım hılâfî için ve Kılâr-ı Âmirem'e sâlih olmayan zahîre irsâl olundu ise almayub bahasının sana ta'yîn ittirileceği ma'lûmun olup iki gün gâyet ıslâh mâ'adâsından olmak üzere irsâl ve Kılâr-ı Âmirem ittirmek bâbında fermân olunmuştur şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 29 Rebî' u'l-evvel Sene 1111

283. s.125/hk.1

Konya kadısına:

Tuğrakeşlik hizmeti için bin yüz on senesinde kendisine hass tayin edilen Eskün mukataasının Kütahya beylerbeyi Mehmed Paşa'ya hass tayin edilmesinden rahatsız olan tevkî Kibri Mehmet Paşa'nın şikâyeti hakkında.

Konya kâdîsına hüküm ki ;

Emîru'l-ümerâ'i'l-kiram sâbıkâ tevki'î olan Kibrî Mehmed Paşa *dâme ikbâlühû* Dîvân-ı Hümâyûnum'a arz-ı hâl gönderüp bundan akdem tuğrâkeşlik hizmetinde bin yüz tokuz senesinde kendüye hâss ta'yîn olan Eskün mukâta'ası muhâlefetden savb ile hâss karyeleri yiğirmi seneden mütecâvüz tedâhül üzre zabt ve takas olunagelmekle sene-i mezbûre mahsûlatı yüz on senesi için tarafından nıfısdan ve erzaklarından hâss-ı mezkûr bin yüz on senesinde Kütâhiyye beğlerbeğisi Mehmed Paşa'ya hâss ta'yîn olmağın tedâhülден i'tibâr olunmayup yüz on senesi birer hâss ta'yîn olunmuştur. Sene-i mezbûre için vücuda gelen mahsûlatı kabz ve tâ'sîr olunageldiği kendüye hâss ta'yîn olunan mezkûr Suberde kâryesinin yüz tokuz senesi mahsûlatı ber-vech-i tedâhül yüz on senesi için tarafından zabt ve tâ'sîr ittirilmek bâbında emr-i şerîf virilmek recâ eylemeğın mukâta'a-i mezbûre tedâhül ile zabt olunageldi ise ma'rifet-i şer'le kadîmden olunageldiği üzre tâ'sîr ittirilüp âhere müdâhale ittirilmemek fermân olmağın şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 29 Rebî'u'l-evvel Sene 1111

284. s.125/hk.2

Haleb valisine ve kadısına:

Haleb muhassallığı kalemlerinden Antakya mukataasına bağlı Zeytuniye karyesi ve buraya tâbi olanların kırk elli senedir mâlikâne uhdesinde olduğu, bazı kişilerin buna muhalif olması üzerine adı geçen arazinin havâss-ı hümâyûn için zabt edilip ahaliye kötü davranılmaması hakkında.

Haleb vâlîsine ve kâdîsına hüküm ki ;

İftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim hâlâ Dîvân-ı Hümâyûn'da başmuhâsebeci olan Elmas Mehmed *dâme mecdühû* Dîvân-ı Hümâyûnum'a arz-ı hâl sunup Haleb muhâssallığı aklâmından Antâkiyye mukâta'asına tâbi' Kârye-i Zeytûniye ve tevâbi' te'bîden ve mâlikâne uhdesinde olup kırk elli seneden beru taraf-ı mirîden zabt ve teslîm olunup olunugelen arâzîsinden ba'zı sene olagelmişe muhâlefet ba'zı kimesneler müdâhale ve cânib-i mirîye gadr ve iltizâmına kesîr terettüb eyledüğün bildirüp kârye-i mezbûre ve tevâbi'nin kırk elli seneden beru hudûd dahîlinde olup cânib-i mirîden zabt

ve kısm olunagelen havâss-ı hümâyûn arâzîsi mirî için tarafından zabt ittirilüp âherdan bir ferde müdâhale ittirilmemek bâbında emr-i şerîf virilmek recâ itmeğin otuz kırk seneden beru mirî tarafından zabt olunan arâzî yine kâfi ol evvel taraf-ı mirîden zabt ve vâki' olan mahsûlatı ahz ittirilüp âherdan bir ferde dahl ve ta'arruz ittirilmemek fermân olmağın şurûtle emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 29 Rebî'u'l-evvel Sene 1111

285. s.126/hk.1

Bin yüz altı Cemâziye'l-âhırı'nın yirminci gününde gerçekleşecek cülüs töreni için Musul hazînesi kalemlerinden havâss-ı hümâyûn mezrâlarından Musul beylerbeyine her sene verilen dokuz yüz akçenin, yüz akçe artırılarak Musul beylerbeyine verilmesi görevinin Seyyid Abdurrahman'a verilmesi hakkında.

Nişân-ı Hümâyûn yazıla ki ;

Bin yüz altı Cemâziye'l-âhire'sinin yiğirmi üçüncü gününde cülüs-ı hümâyûna vâki' olmağla umûmen berât-ı tahrîr olunmak fermân olmağın Musul hazînesi aklâmından havâss-ı hümâyûn mezra'larından Kürt Kolan ve Zerdana mezraatü'z- ziyare nâm mezra'ya beher bin akçe malın Musul beğlerbeğisine verilmek üzere berât-ı âlî-şânım ile mutasarrıf olan es-Seyyid Abdurrahmân *zîde sıyâdete* yedinde olan atîk berât gönderüp Dersa'âdetüm'den tahrîr-i recâ etmeğin Hazîne-i Âmirem'de mahfûz olan Başmuhâsebe defterlerine nazar olundukda Musul mukâta'asına tâbi' mezra'-i Kürt Kolan ve (?)'da beher sene tokuz yüz akçe yazusuna yüz akçe izdiyâd ve bin akçe olmak ve Musul beğlerbeğisi'ne virilmek üzere Musul beğlerbeğisi Ali Paşa'nun arzıyla mezkûr Seyyid Abdurrahmân der-uhde virmek toksan altı senesi Zi'l-kâdesi'nin on sekizinci gününde berât-ı şerîf virilmekte derkenâr olundukda derkenârı mûcebince tahrîr olunmak fermânım olunmağın şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 29 Rebî'u'l-evvel Sene 1111

286. s.126/hk.2

Tokat ve Osmancık kadılarına:

Osmancık'da bir camii inşa ettirmek üzere müteveffâ Mehmed Paşa tarafından Osmancık Obruk karyesinden dört bin akçe yazılması, defter ekinde on beş bin akçe

yazılan diğerk Obruk karyesi ile karışması sonucu Tokat voyvodaları ile evkaf mütevellileri arasında çıkan anlaşmazlık hakkında.

Tokat ve Osmancık kâdîlarına hüküm ki ;

Kıdvetu'l-emâsil ve'l-akrân Osmancık'ta müteveffâ Mehmed Paşa evkâfının evlâdiyet ve meşrûtiyet üzere mütevellisi olan Mehmed *zîde kadrühû* arz-ı hâl sunup Amasya Sancağında Eravma “?” nâhiyesinde vâki‘ Hâcîköy nâm kâryenin mâlikânesi sahipleri mutasarrıf Mehmed Paşa'nun Osmancık'ta vâki‘ hayratı evkâfından iken Vezîr-i A‘zam sâbık müteveffâ Mehmed Paşa'nun kârye-i mezbûrede müceddeden binâ eylediği câmi‘de vakf eylemek üzere hibe olmasının ol makûle mukâbelesinde Osmancık nâhiyesinde havâss-ı hümayûndan dört bin akçesi yazusu olan Obruk nâm kâryenin divâniyyesi müteveffâ mezbûr Cedîd Mehmed Paşa vakfından olmak üzere bin yetmiş bir tarihinde emr-i şerîf ile icmâl-i tashîh olunup defter-i mevsilde sehven on beş bin akçe yazusu olan diğerk Obruk kâryesi tashîh olunup mezbûr dört bin akçe yazusu olan Obruk kâryesinin defter-i mevâsilde mahâlli açık kalmağla bin yüz altı senesinde Tokat voyvodalığı aklâmından tahrîrine me‘mûr olan Ömer havâss-ı hümayûn kayd ve voyvodalığı olmak ve vakf-ı şerîf gadr eylemeğın bundan akdem yüz yedi senesinde vech-i meşrûh üzere olduğu i‘lâm olundukda tekrâren defter-i mevsilde mahâlli tashîh olunup lâkin Başmuhâsebe’de voyvodalık-ı mezbûr malından fûru-nihâde olmağla defter-i mevsilde dahî tashîhinin fâyidesi olmayup kârye-i mezbûre-i Obruklar zabt ve cânib-i vakfa gadr olmağla kârye-i mezbûreye muharrir-i mezbûrun kayd eylediği malı her ne ise fûru-nihâde ve taraf-ı vaktinde zabt için emr-i şerifim virilmek bâbında mâyet recâ eylemekin Hazîne-i Âmirem’de mahfûz olan Başmuhâsebe defterlerine nazar olundukda Tokat voyvodalığı aklâmından Çorum sancağında vâki‘ Osmancık mukâta‘asına tâbi‘ Obruk ve Dereyazı kâryesinin senede elli yedi adedî bir rub‘ malı olup beher seneye voyvodalara virilmek ve te‘bîden mâlikâne mutasarrıfı olmak üzere Hasan ve Mehmed nâm kimesnelere ki yüz sekiz senesinde der-uhde ve mâlikâneye berât virilüp kârye-i mezbûreye Osmancık'ta vâki‘ Mehmed Paşa evkâfının mütevellileri tarafından müdâhale ve vakfin iddîa ve Tokat voyvodaları ile nizâ‘ üzere oldukları Câfer ve recâli “?” ile vakf-ı mezbûr mütevellisi tarafından temessük talep olduğun yerlerde olan defter-i hakanî sûretiyle ibrâz idüp nâzır olduğun havâss-ı hümayûndan ihrâc ve vakf olmak üzere tashîh olduğuna işâret olmayup ve muharrir sâbık Murâd Efendi defterde dahî havâss-ı hümayûndan olmak üzere mukayyîd olmağın

tahrîr-i atîk defterleri mûcebince yine kemâkân havâss-ı hümayûn olmak üzere tesbît olundu deyû tahrîr-i cedîd defterlerine mukayyiddir deyû derkenâr ve havâss-ı hümayûn olmak üzere dört bin akçe yazusu olan Obruk nâm kâryenin dîvânesi Hâcîköy nâm kâryenin mâlikânesi mukâbelesinde Mehmed Paşa vakfı olmak üzere yetmiş bir tarihinde defter-i icmâlde mahâlle tevki'î kalmağla tashîh olunup defter-i mufâssalda olan mahâllinde dahî şerh virilmek lâzım geldiği kazâ-i merkûmdan on beş bin akçe yazusu olan diğêr Obruk nâm kâryenin mahâlli sehven tashîh idildiği arz olundukda ber mûceb- i tashîh icmâl siyâkları kesr dört bin akçe yazusu olan Obruk nâm kâryenin dîvânesi yüz yedi senesinde tevki'î kalmağla defter-i mufassalda mahâlle Mehmed Paşa vakfı olmak üzere tashîh idilmiştir deyû defter emîni i'lâm vech-i meşrûh üzere ancak Başmuhâsebe'de olan kayd açık kalmak ile Tokat voyvodalarının etrâfına dahîl ve Osmancık mukâta'ası ile emânet-i “?” mâlikâne virilüp hâlâ Defterhâne-i Âmirem'de kârye-i mezbûre vakf olmak ile taraf-ı vakıfdan zabt olunmak için Defterhâne-i Âmirem'de sûret ve mûcebince Dîvân-ı Hümayûn tarafından emr-i şerîf virilüp bu sûretde re'ayâ fukarâsı üzerlerine iki taraftan zabta varup rüsûm ve a'şâr talep itmeleriyle kârye-i mezbûrenin perîşânlığına bâ'is ve def'i gadr-i küllî olmasına (sebeup olmağın deftere hatt-ı derkenâr ve defter emîni arz mûcebince muharrîrin mukaddemâ sehven kayd eylediği elli yedi guruşdur ve rub'-ı maktû' fûru-nihâde ve taraf-ı vakıfdan zabt olmak üzere Başmuhâsebe'ye kayd ve emr-i şerîf virilmek telhîs oldukda mûcebince Başmuhâsebe'ye kayd ve emr-i şerîf virmek bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmağın şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi).

Fî 2 Rebî'u'l-âhır Sene 1111

287. s.127/hk.1

Defter-i hâkânî sarraflığı hizmetinde olan Mustafa'nın başka bir topluluğa katılmasıyla boş kalan göreve adı geçen zümreye mensub Kürt Ali'nin uygun olduğunun defter emini Mustafa'ya bildirilmesi hakkında.

Nişân-ı Hümayûn yazıla ki;

Defter-i hakanî sarraflığı hizmetinde olan Mustafâ Fevzî âher dersle sülûk idüp hizmet-i mezbûr ol vechile mahlûl olmağla yine zümre-i mezbûre mülâzımlarından olan Paşa Kürt Ali ulvî için mahâll-u müstehakkdır deyû tevcih olunacak hissesi mukâbil defter emîni olan Mustafâ *dâme mecdühûya* arz eylemeğın mûcebince tevcih

olunup bin yüz on bir senesi Rebî‘u'l-evveli'nin yiğirmibeşinci günü tarihli müverrih virilen rûs-u hümayûn mücebince mahâlline kayd olunup berât-ı şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 5 Rebî‘u'l-âhır Sene 1111

288. s.127/hk.2

Karamürsel kadısına:

Tophâne-i Âmire'de yapılacak fırınlar için gerekli taşların ücretlerinin toplam on dokuz bin altı yüz yirmi akçe tuttuğu, bu meblağın sekiz yüz seksen iki buçuk kuruşunun Rus pâre ile hassa mimarbaşı tarafından ödenmesi ve bir an önce Tophâne-i Âmire'ye gönderilmesi hakkında.

Karamürsel kâdısına hüküm ki ;

Hâliyâ Dergâh-ı Âli Topçubaşısı Abdülkerim zîde kadrühû Dîvân-ı Hümayûnum'a arz-ı hâl sunup Kârhâne-i Âmire'de top furunu îfâ bulup müceddeden kalup iktizâ eyledikde Karamürsel cânibinde taşları vaz' ve lâzım sonra bahâsı nâzırlar tarafından virile gelüp hesâblarına mahsûb ola geldükleri mu'tâd-ı kadîm olmağla hâlâ furunun yerinde top döküldüğünde îfâ bulup müceddeden bahâsı lâzım gelmekle bahâsı lâzım gelen furuna iktizâ iden sekiz adet seng-i kebîr beher danesi seksen sekizer akçe ve dört adet kalıp beher danesi yedi yüz seksen beş akçeye ve on adet seng-i mahallûd “?” beher danesi altı yüz altmış sekizer akçe ve iki adet seng-i kuvars her danesi beşyüz seksener akçe ile cem'an on tokuz bin altı yüz yiğirmi akçe idüp meblağ-ı mezbûrun yüz altmış bir guruşdan sekiz yüz yiğirmi iki buçuk guruş Rus pâre ile hâssa mi'mârbaşısı zîde mecihu tarafından irsâl olunan mübâşir ma'rifetiyle Tophâne-i Âmirem'den virilen habere göre vaz' ve zikr olunduğu üzre bahâların mübâşir-i mûmâ-ileyh yedinden ashâblarına virilüp ve zikr olunan sengler ziyâde ve noksân gelmeyüp irsâl olunan habere göre gelüp bir gün evvel irsâl ve teslîm-i Tophâne-i Amirem olmak bâbında emr-i şerîf yazıla deyû fermân-ı şerîf sâdır olmağla vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 4 Rebî‘u'l-âhır Sene 1111

289. s.128/hk.1

Rakka valisine ve kadısına:

Rakka valisi vezir Yusuf Paşa tarafından döktürülen topların yerinde dökülüp dökülmediği, kaç adet döküldüğü, nerede bulunduğu konularında Haleb hazinedarı Abdurrahman aracılığıyla merkeze bilgi verilmesi hakkında.

Hâlâ Rakka vâlisine ve kâdîsına hüküm ki ;

Sâbıkâ Rakka vâlisi vezîr Yûsuf Paşa ma'rifetiyle bundan akdem ol havâlîde dökürülen topların ne mahâlde olduğu ma'lûm olmamağla imdi zikr olunan topları ne mahâlde döktürülmüşdür ve kaç adet top dökülmüşdür ve ol toplar hâlâ ne mahâlldedir ve kaçar vakıyye eser-i sıhhat üzre mahâllinden Haleb hazînedârı Abdurrahmân zîde mecdühû mübâşeretiyle tefahhus ve istîbâr ve vuku' üzre Dersa'âdetüm'e arz ve i'lâm eylesiz deyû fermân olmuşdur emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildü.

Fî 4 Rebî'u'l-âhır Sene 1111

290. s.128/hk.2

Rakka valisine, Birecik kadısına ve ayân vilâyetine:

Haleb hazinedarı Abdurrahman nezaretinde Birecik'de yapılması emrolunan gemiler için gerekli malzemelerin buldukları bölgelerden bir memur ve muhafız vasıtasıyla alınıp uygun bir yere nakledilmesi ve gelen mühimmâtın kaydedilip korunması hakkında.

Rakka vâlisine ve Birecik kâdîsına ve a'yân-ı vilâyete hüküm ki ;

Hâliyâ Haleb hazînedârı Abdurrahmân zîde mecdühû nezâretiyle Birecik'te inşâsı fermân olan sefînenin bulunân mahâllerden kendü ma'rifetiyle tedârik ve Birecik'e fermânım ihzâr için sâdır olunan mühimmâtın bir me'mûr ve mahfûz mahâlde vaz' ve zabt ve hirâseti lâzım ve mühimm olmağla imdi mahâll-i mezbûrda bir münâsib mahâlde tahliyye ve tedârik ve gelen mühimmâtı vaz' ve zabt ittiresiz deyû fermân olmağın emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 4 Rebî'u'l-âhır Sene 1111

291. s.128/hk.3

Rakka valisine ve Birecik kadısına:

Birecik'de inşa edilen altmış kıta Donanmâ-i Hümayûn gemilerinin yirmi kıtası fırkate, kırk kıtası da fırkateden küçük olmak üzre yapılması lazım gelip,

Birecik’de Fırat ile Şatt’ül-Arâb arasında bulunan yerlerin sularının çekildiği zamanlarda gemi yapımına ve diğer işlere devam edilmesi hakkında.

Rakka vâlisine ve Birecik kâdîsına hüküm ki ;

İnşâ’a'lâhü te'âlâ Birecik'te müceddeden inşâ olunacak altmış kıt'a Donanmâ-yı Hümâyûnum sefinelerinin yiğirmi kıt'ası firKate cirmin ve kırk kıt'ası dahî firKateden kûçerk olmak üzere inşâsı tashîh olunup lâkin Birecik'de Fırat ile Şatt'ül-Arab'a varınca olan havâlilerin keyfiyeti ne vech üzere idüğü ma'lûm olduğundan mahâlline varup beher mezbûrun suları görölüp yaptırılacak sefinelerin dahî hademeleri ve ne mikdâr adam ve top ma'mûl olduğu ve zikr olunan sefineler suların kıllet vâktinde dahî yine kasîrde kalmayup hidemat-ı lâzımede kullanacak sâlih olacak her ne hizmet yapılmış ise iktizâ ider ise ve vuku' ve ma'lûm olanlar ile hareket ve iki gün inşâsına mübâşir olmak lâzım gelmeğın zikr olunan sefinelerin inşâsına hâlâ Haleb hazînedârı Abdurrahmân zîde mecdühû Dersa'âdetüm'den me'mûr ve husûs-u mezbûr tarafından alınıp gönderilmiş idi. İmdi mahâll-i mezbûra varup bu husûsa vukûf olanlar ile gerekli mürekkib ve suların kıllet mahâllinde dahî kasîrde kalmamak üzere yaptırılacak sefinelerin inşâve binâsı yine hizmet olmak münâsîb görölür ise iki gün ma'kûl ve münâsîb görülen ve cihet-i ayn ile Dersa'âdetüm'e arz ve i'lâm eylesesiz deyû fermân olunmağın emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 4 Rebî'u'l-âhır Sene 1111

292. s.129/hk.1

Haleb hazinedarı Abdurrahman'a:

Birecik’de inşa edilecek altmış kıta Donanmâ-i Hümâyûn gemilerinin yapımına Haleb hazinedarı Abdurrahman’ın tayin edilmesi, gerekli kerestenin Rakka, Haleb, Maraş ve Antep taraflarında uygun yerlerden alınması, gerekli mühimmat ve levazimat ücretlerinin yeni tayin edilen mimar tarafından verilmesi, lazım olan amelelerin buldukları bölgelerden gönderilip ücretlerinin hizmete başladıkları günden itibaren ödenmesi, kereste, amele, nakliye ücreti her ne olursa olsun gönderilen akçelerden senet karşılığı ödenmesi hakkında.

Haleb sâkinlerinden olup hâlâ Birecik'te ta'mîri fermân olunan Donanmâ-yı Hümâyûnum sefineleri inşâ'sına nâzır ta'yîn olunan Haleb hazînedârı Abdurrahmân *zîde mecdühûya* hüküm ki ;

İnşa'a'llâhü te'âlâ senin nezâretinle Birecik'de müceddeden inşâ'sı tashîh olunan altmış kıt'a Donanmâ-yı Hümâyûnum sefinelerinin münâsib görüldüğü vech üzere binâsı mühimm olmağla husûs-u mezbûrda seni nâzır ta'yîn ve inşâ'a'llâhü te'âlâ avn-ı hak ile bir gün evvel itmâm ve tekmîl-i ihtimâm-ı tam eylemek üzere sen me'mûr olmuşsun ki imdi zikr olunan sefinelerin iktizâ iden kerestesini Rakka ve Haleb ve Maraş ve Malatya ve Ayıntap cânibinde kat'ı münâsib olan mahâllerden oydurtulup sana havâle olunan emvâlden virilmek üzere yeni ta'yîn olunan mi'mâr ma'rifetiyle ve Birecik'de virülen o emr-i âlî-şânım mücebince kat'ı ve sâyir iktizâ iden mühimmât ve levâzımât dahî yedinle virilen muhâzır defterde mezkûr olduğu üzere zikr olunan eyâletlerde bulunân mahâllerde râyic olduğu bahâları tarafından virilmek üzere mübâya' ve tedârikte mecd ve sâ'î olup ve zikr olan sefine inşâsına iktizâ iden amele ve hademesin dahî fermân üzere oldukları mahâlliden gönderüp hizmete istihdâm olundukları günden ücretleri virüp gerek kereste ve mühimmât bahâları ücreti katına ve takliyyedir her ne mikdâr olur ise sana havâle olunan akçelerden virüp ve ma'rifet-i şer'le defter-i ve hüccet-i şer'iyye ittirüp bir tarikîyle izâ'at ve itlâf mâl-ı mirî olmak üzere sa'y defter idüp cânib-i mirî (?) ihtimâm ve hidemâta me'mûr kerre-i kemâl-i sadâkat üzere ikdâm-ı ta'am inşâ'a'llâhü te'âlâ bir gün evvel inşâ ve tekmîlinde dikkat eylesin ve zikr olunan Donanmâ-i Hümâyûnum sefinelerinin bir an mukaddem inşâ ve tekmîli elzem mühimmâtdan olmağla hidemâta me'mûr kerre bir tarafıyla muhâlefet ider olur ise ol ma'küleleri teslîm ve resmiyyâtıyla Dersa'âdetüm'e arz ve i'lâm idüp sen dahî bir vechile tekâsül ve teaddiyâtdan ihtirâz eylemek bâbında fermân olmağın emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 4 Rebî'u'l-âhir Sene 1111

293. s.129/hk.2

Rakka valisine:

Birecik'de inşa edilecek altmış kıta geminin yapımında ihtiyaç olan cenkçi ve kürekçinin Ruha, Birecik, Maraş, Ayntab, Haleb ve Rakka'daki aşiretlerden karşılanması, her birinin ihtiyaç zamanında harbe kadar yazılmaları hakkında.

Rakka vâlisine hüküm ki;

Hâlâ Birecik'te müceddeden inşâsı fermân olan altmış kıt'a sefinenin hizmetine göre ne mikdâr nefer cenkçi ve kürekçi vaz' olmak iktizâ ider ise görülüp Rûha ve Birecik ve Maraş ve Ayıntap ve Haleb ve Rakka Kal'a ve sâyir aşâyirlerinden her kangı aşâyirden talep ve râgıb olurlar ise ta'yîn olunan mübâşir Abdurrahmân *zîde mecdühûnun* icâb eyledüğü üzre her biri cenk ve harbe kâdir tevânâ tüfenkendâz işe yarar hîn-i iktizâda cenke ve harbe kâdir adamlardan yazılmak üzre ol dahî bir sûret-i ifrağ ve ne vech üzre olacağı mübâşir mûmâ-ileyh ma'rifetiyle bir gün evvel Rikâb-ı Hümâyûnum'a arz ve i'lâm eylesiz deyû fermân olmağın vech-i meşrûh üzre şurûtle emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 4 Rebî'u'l-âhır Sene 1111

294. s.130/hk.1

Rakka valisine ve Rakka eyaletinde olan kadılara ve kethüdayîrlere ve yeniçeri serdarlarına ve ayân vilâyeti iş-erlerine:

Birecik'de inşa olacak gemilerin yapımında kullanılmak üzre gerekli kerestenin Fırat nehri kenarında bulunan yerlerden kesilmesi, nakli ve tedariki, ayrıca Tershâne-i Âmire'den gereken marangoz, demirci, kürek yapımcıların gönderilmesi için Haleb hazinedarının görevlendirilmesi hakkında.

Rakka vâlisine ve Rakka eyâletinde vâki' olan kâdîlara ve kethudâyirleri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyet iş-erlerine hüküm ki ;

İnşâ'a'llâhü te'âlâ Birecik'de müceddeden inşâ' olunacak altmış kıt'a Donânma-yı Hümâyûn sefineleri inşâsı için iktizâ iden kereste odunun mahâllinden kat' ve nakli ve levâzımât-ı sâyiresinin tedârik ve ihzârına katârı için Haleb sâkinlerinden olup hâlâ Haleb hazînedârı olan Abdurrahmân *zîde mecdühû* me'mûr ve nâzır ta'yîn olmağla Dersa'âdetüm'de olan marângozlardan tâyi' mi'mârı olmak üzre bir nefer marângoiz ile ve Tershâne-i Âmirem'de dahî ehl-i vukûf bir nefer kapudân ve bir nefer temürcü ve bir nefer kürek yapucu dahî yanuna koşup ma'an ol tarafa gönderilmiştir. İnşâ'a'llâhü te'âlâ mahâl-le-i mâ'mûra vardukta iktizâ iden kerestenin bir mikdârı Rakka etrâfından nehr-i Fırat kenârında Yolun nâm mahâllden ve dahî ol havâlide münâsib olan mahâllden haberli “?” ta'yîn olan dut eşcârından ücretleri nâzır

mûmâ-ileyhe yerinden virilmek üzere kat' kat' ve dahî iktizâ ider ise ba'zı bâğçelerde olan dut ağaçlarının kurularından ve dahî eshâbı rızâsıyla bahâlarıyla ba'zı bâğçelerden mi'mâr-ı mezbûr ma'rifetiyle sefine inşâsına yarar kereste kat' ve tedârik ve kat' olunan keresteyi Birecik'e nakîl için lâzım gelen mekkâri davârı tedârik ve kereste-i mezbûrun tahmîl ve mahâlline irâdında her biriniz mecd ve sâ'î olup nâzır mûmâ-ileyh ma'rifetiyle sefâyin-i mezkûrun inşâsına mübâşir ve lâzım gelen ameleden ol tarafda bulunânları bir an mukaddem tedârik ve ihzâr ve işe girdikleri günden her birinin ücretleri nâzır mûmâ-ileyh tarafından virilüp kimesneye gadr ve te'addî olunmamak üzere hidemât-i mezbûrede istihdâm ittirdüp ücret-i nakliyye ve kereste bahâ ve icârât her ne olur ise nâzır-ı mezkûrun ba'de hesâbına mahsûb olmak üzere ma'rifet-i şer'le defter ve hüccet ittirmek üzere gerek kereste kat'ında ve gerek mahâlline nakîl ve îsali husûsunda ve sâyir mühimmât tedârikinde her vech ile gereken sen dahî dikkat ve ihtimâm eylesin ve bu sefinelerin inşâ ve tekmîli husûsunda her biriniz iânet ve ihtimâm (?) olmağın nâzır-ı mûmâ-ileyh gereken iânet ve itmâm havâss-ı hümayûn'dan kemâl-i dikkat ve ihtimâm idüp bir vech ile ihmâl ve müsâmahadan ihtirâz eylesiz deyû fermân olmağın emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 4 Rebî'u'l-âhır 1111

295. s.130/hk.2

Haleb valisine ve Haleb eyaletinde bulunan kadılara, kethüdayirlere, yeniçeri serdarlarına ve ayân vilayetine:

Münasip olan kerestenin adı geçen mimar vasıtasıyla tedarik edilmesi hakkında.

Bu siyâkda Haleb vâlisine ve Haleb eyâletinde vâki' kâdiya ve kethudâyîrleri ve yeniçeri serdârı ve a'yân-ı vilâyete hüküm ki ;

İktizâ iden keresteden bulunân mahâllerde mi'mâr-ı mezbûr ma'rifetiyle münâsib olan kereste deyû zikr oluna bu siyâkda Maraş beğlerbeğisine ve kâdisına ve a'yân-ı vilâyete hüküm ki; bulunân mahâllerin bir kıt'a dahî bu siyâkda Malatya beğlerbeğisine ve kâdisına ve a'yân-ı vilâyete ve sâyir iş-erlerine.

296. s.131/hk.1

Adana beylerbeyine:

Haleb hazinedarı Abdurrahman'ın nezaretinde yapılacak Donanma-yı Hümâyûn gemilerinin ihtiyacı olan demirin, Adana eyaleti Kozan mukâtaasından karşılanması, yük develeri ile Birecik'e nakledilmesi hakkında.

Adana beğlerbeğisine hüküm ki ;

Haleb sâkinlerinden olup hâlâ Haleb hazînedârı olan Abdurrahmân zîde mecdühü ma'rifetiyle ve nezâretiyle hâlâ Birecik'te müceddeden inşâ olacak altmış kıt'a Donanma-yı Hümâyûnum sefinelerinin iktizâsı mertebe temürü yine Adana eyâletinde Kozan mukâta'asından hâsıl olan temürden gönderilmek lâzım olmağla imdi sen ki mîr-i mîrân müşârun-ileyhsin nâzır mûmâ-ileyh Abdurrahmân zîde mecdühûnun memhûr temessükü mücebince iktizâ iden temürü mukâta'a-i mezbûr mahsûlünden tedârik ve nakli için dahî lâzım gelen mekkâri develerde ihzâr ve temürü tahmîl ve Birecik'e nakîl ve nâzır mûmâ-ileyhe teslîm ittirüp ücret-i nakliyye ve temür bahâsı her ne olur ise uhdende olan Adana muhâssallığı malından olan hesâbınla mahsûb olmak üzere ma'rifet-i şer'le hüccet-i şer'iyeye ider deyû hıfz eyleyesin ki hîn-i hesâbınla mahsûb olundu deyû fermân olmağın emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 7 Rebî'u'l-âhır Sene 1111

297. s.131/hk.2

Haleb valisi ve Haleb eyaletinde bulunan kadılara ve kethüdayîrlere ve yeniçeri serdarlarına ve diğer iş-erlerine:

İhtiyaç dolayısıyla Birecik'de yapılan gemilerin yelken bezi, kurşun, katran, kalıp gibi levazımat ve mühimmatın bulunduğu yerlerden rağbet olan fiyatları ile satın alınması ve nakledilmesi hakkında.

Haleb vâlisine ve Haleb eyâletinde vâki' kudât ve kethudâyîrleri ve yeniçeri serdârları ve sâyir iş-erlerine hüküm ki ;

İktizâ hasebiyle hâlâ Birecik'te Haleb hazînedârı Abdurrahmân zîde mecdühü nezâreti ve mübâşeretiyile inşâ olacak altmış kıt'a Donânma-yı Hümâyûnum sefineleri için tedâriki lâzım gelen yelken bezi ve kurşun ve katran ve sâyir kalıp ve kebîr mühimmât ve levâzımâtınun yedine virilen imzalu müfredât defteri mücebince bulunân mahâllerden nâzır mûmâ-ileyh ma'rifetiyle râyic olan bahâları mûmâ-ileyhe yedinden ashâbına virilmek üzere mübâya'ası lâzım olmağla bahâlarında ihtimâm ve rayicinden

izdiyâl ile teklîf olunmağla cânib-i mirîye gadr olunmak şartıyla bulunân mahâllerden mübâyâ' ve tedârik ve yine ücretleri mûmâ-ileyh tarafından virilmek üzere iktizâ iden mekkâri davarları dahî ihzâr ve mühimmât-ı mezkûr mahâll-i mezbûreye nakîl itirilmekte mecd ve sâ'î olup ve zikr olunan mühimmâtdan her biri her ne bahâya olur ise hizmet üzere ma'rifet-i şer'le mahâllinde defter ve hîn-i hesâbınla mahsûb olmak üzere hüccet-i şer'iyye ittirilüp ziyâde bahâya yazılmağla cânib-i mirîye garp tarafından olmakdan ve bu bahâne ile kimesneye te'addî den ihtirâz eylesin deyû emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 7 Rebî'u'l-âhır Sene 1111

298. s.131/hk.3

Bu siyâkda bir kıt'a dahî Diyârbekir vâlîsine ve bir kıt'a dahî Ayıntap ve bir kıt'a dahî Maraş ve bir kıt'a dahî Malatya beğlerbeğine ve kâdîsına ve sâyir iş-erlerine fermân bir kıt'a dahî Rakka vâlîsine ve kâdîsına.

299. s.132/hk.1

Mısır valisine ve kadısına ve Dergâh-ı Muallâ kapıcıbaşlarına:

Mısır yolluğu ve imdâd-ı seferiyye için ve mirî kalyonların maaşları ve irsaliye hazinesi için İngiliz ve Fransız tüccarlardan senet karşılığı borç alınması hakkında.

Mısır vâlîsine ve kadîsına ve Dergâh-ı Mu'allâm kapucubaşları kethudâsına Ali *dâme mecdühûya* hüküm ki ;

Selefin vezîrüm Hüseyin Paşa bin yüz on Mısır caîzesi ve imdâd-ı seferiyye için kapu kethudâsı Ali'nin Mısır ve İngiltere ve İfranca tüccârı ve sarrâf ba'zı kimesnelerden Başbâki kulu Hasan *zîde mecdühû* ma'rifetiyle mirî kalyonları mevâcibi ve irsâliye hazînesi için istikrâz ve memhûr temessük virdüğü akçelerden irsâl olunan defter mücebince merkûm Ali'nin ashâbınâ edâ eyledüğü ve birinci ma'lûm olup aşağı varılan ve birinci ma'lûm olmayup işbu deftere virildiğin merâsimiyye aylara kıyâsen fûrû-nihâde olunandan mâ'adâ yüz seksen tokuz bin sekiz yüz yetmiş üç guruş ashâb-ı düyûnun matlûbları olup meblağ-ı mezbûrdan sarrâflar ile İngiltere tüccârına otuz tokuz bin beş yüz yetmiş sekiz guruş taraf-ı mirîden edâ ve temessükât ve ashâbı bu taraftan mevcûd olan elli yedi bin sekiz yüz otuz altı guruş Mısır'da Hüseyin Paşa'dan evvel be evvel tahsîl olunan akçeden merâsimiyyesinden gayrı mirî edâ olunmak üzere yedlerine

birer sûret virilüp ancak asıl temessükleri mevcûd olmayup ol taraftan temessüklerinden olmağla sûret-i temessük ile talep eyledükleri toksan iki bin dört yüz altmış bir guruh keyfiyyât sıhhati üzre yine ol taraftan ma'lûm olmağın imdi vezîr müşârun-ileyh tarafından edâ olunmuş değil ise virilen sûret-i defter mücebince temessükleri talep idüp bakub göresin emr-i şerîfim vürûduna değin bir mikdârı edâ olunmuş bulunup birinci aşığı varuldukta kusûru kalur var ise teslîmatından mâ'adâsın ve henüz edâ olmayanlara defter mücebince bilâ resm hakları ma'rifet-i şer'le edâ ve yedlerinde olan asıl temessükâtı olup hıfz eyleyesin deyû emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 5 Rebî'u'l-âhır Sene 1111

300. s.132/hk.2

Büyük Çekmece ve Çatalca ve Silivri kadısına:

Çatalca ve Yapağcı menziline bulunan Saray-ı Hümayûn ve hassa ahırların tamiri için gönderilen kerestenin nakli ve muhafaza edilmesi hakkında.

Çekmece-i Kebîr ve Çatalca ve Silivri kadısına hüküm ki ;

Çatalca ve Yapağcı menâziline vâki' Saray-ı Hümayûnum ve Hâssa âhûrların ta'mîr ü termîmi için bu taraftan sefîneler ile irsâl olunan kereste her kangınızın taht hükümetine dahîl iskeleye varır ise lâzım gelen ücretleri varan mübâşir yedinden virilmek üzre taht-ı kazânuzda kifâyet mikdârı araba ihrâc ve kereste-i mezbûru tahmîl idüp varınca kâzanızda mirî keresteye hıfz için muharrir götürüp ve tamâmı nakle lâzım geldiğın arabalara tahmîl ve mübâşir-i mezbûr ma'rifetiyle mahâllerine nakl ittirmekde mecd ve sâ'iy olasız deyû fermân olmağın şurûtle emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 5 Rebî'u'l-âhır Sene 1111

301. s.132/hk.3

Çatalca ve Silivri kadılarına ve Çatalca ve Yapağcı ustasına:

Çatalca ve Yapağcı Bahçe-i Hümayûnlarında bulunan ahırların tamiri için gereken kirecin kireç ocaklarından satın alınması, kerestenin ise Istranca dağlarından kesilmesi ve değerinin mübâşir tarafından ödenmesi hakkında.

Çatalca ve Silivri kâdîlarına ve Çatalca ustası ve Yapağcı ustasına hüküm ki ;

Hâliyâ Çatalca ve Yapağcı Bâğçe-i Hümâyûnlarında olan âhûrları ta'mîr için ve tahrîri için iktizâ iden kireç ve kereste lâzım gelen bahâları narh-ı carî üzere ta'yîn olan mübâşir yedinden ber-vech-i nakd virilmek üzere Istranca dağından kat' idenlerden ve hânelerinde mevcûd bulunânlardan ve kireci dahî kireç sarf iden ocaklardan mübâya' ve tedârik ittirmen ta'yîn olunan mübâşir *zîde kadrühû* herbiriniz iânet ve dikkat ve ihtimâm eylesiz değın bu bahâne ile fukarâdan bir ferde cevr ve eziyyet olunmayup ve bir akçeleri ketm olunmayup narh-ı carî üzere gerek kireç ve gerek kereste bahâları mübâşir yedinden virilmek üzere emr-i şerîf virilmek fermân olunmağın şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 5 Rebî'u'l-âhır Sene 1111

302. s.133/hk.1

Samakov kadısına ve Dobruca sakinlerinden Şahin'e :

Tershâne-i Âmire'de yapılan kalyon için gerekli demirin satın alınıp arabalara yüklenerek bir an önce Tekfurdağı iskelesine nakil edilmesi hakkında.

Samakov kâdısına ve Dobruca sâkinlerinden Şahin *zîde kadrühûya* hüküm ki ;

Hâlâ Tershâne-i Âmirem'de müceddeden inşa olunan kalyon için temür tedârîki lâzım ve bir gün evvel irsâli muktezî ve mühimm olmağla imdi lâzım gelen bahâsı yine Samakov tevâbi' aklâmının yüz on iki senesi hazînesi malından havâle olunup virilmek üzere ber-vech-i müsâra'at yigirmi bin beş yüz kantâr temür mu'accele mübâya' ve tedârik ve arabalara tahmîl ve bir sâ'at mukaddem Tekfurdağı iskelesine nakîl ve irsâl idüp bir dürlü özr ve bahâneden ve avk u te'hîrden ihrâz eylesiz deyû fermân olunmağın şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 5 Rebî'u'l-âhır Sene 1111

303. s.133/hk.2

Açu kalesi muhafazasında bulunan Hasan'a:

Vezir Abdurrahman Paşa'nın Açu kalesinde tahrir ettiği iki yüz elli süvari ve dört yüz nefer yerli neferâtı için kale etrafında yeterli yer olmadığından tahrir olunan neferâtdan Çerkes ve Nogay olanların kalede kalmak şartıyla seçilip bunların ale'l esâmî defterlerine yazılması hakkında.

Açu Kal'ası muhâfazasında olan Hasan *dâme ikbâlihûya* hüküm ki ;

Açu Kal'ası'nda mukaddemâ Vezîr Abdullah Paşa iki yüz elli neferi süvâri ve kusûru bâbında olmak üzere dört yüz nefer yerli neferâtı tahrîr idüp lâkin ba'd deyû kalındıkta ol mikdâr nefer muhâfazaya kifâyet ittirilenden gayri kal'a-yı mezbûrenin etrâfından süvâri gezecek yeri olmamağla tokuz yüz altmış adet nefer varınca kusûru bâbında olmak üzere tahrîr olmak için bundan akdem emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olmuş idi. Zikr olunan neferât henüz tahrîr ve tekmîl olduğu mesmû'-u hümâyûnum olmağla imdi sen ki kal'a-yı mezbûr muhâfazasına me'mûr mîr-i mîrân müşârun-ileyhsin kal'a-yı mezbûrede şimdiye değin tahrîr ve mevcûd olan neferâtdan mâ'adâ mukaddem fermân olunandan kusûr kalan neferleri dahî Çerkes ve Nogay tâyifesinden kal'ada sâkin olunmak şartıyla kabul idüp bulunânları yine tahrîr ve defter ve kal'ada sâkin olmayup hizmet-i muhâfazada mevcûd bulunânları min-ba'd nefer yazmayub cümlesin kal'â muhâfazasına ve kal'ada sâkin olmağa riayet ider adamlardan olmak üzere tahrîrinde ihtimâm ve olacak sâkinlerinden dahî yazdırılıub tekmîl ve ihtimâm eyleyesin ve her ne mikdâr nefer tahrîr ve mevcûd kal'a ibtidâsınun müfredâtı üzere ale'l-esâmi defteri Dersa'âdetüm'e irsâl eyleyesin deyû fermân olmağın emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 6 Rebî'u'l-âhır Sene 1111

304. s.133/hk.3

Adı geçen mîr-i mîrân'a:

Adı geçen kale muhafazasında bulunan dört yüz neferin yüz on senesi Muharremi'nden bir senelik aylıkları için havâle olunmuş olan paranın ne kadarının neferâta dağıtılıp dağıtılmadığının araştırılıp bildirilmesi hakkında.

Yine mîr-i mîrân müşârun-ileyhe hüküm ki ;

Kal'a-yı mezbûr muhâfazasında olan yerli neferâtlarından dört yüz neferin yüz on senesi Muharrem'inden bir senelik mevâcibi için on bir yük yetmiş yedi bin üç yüz toksan altı akçe havâle olunmuş idi. Meblağ-ı mezbûr varan kal'aya gidüp sâkin olan neferâta virilüp taşrada ondan virilmek üzere mukaddem emr-i şerîf ısdâr ve irsâl olunmuş idi. Hâlâ kal'a-i mezbûrede ancak otuz mikdâr nefer olup sâyiri mevcûd olmadığı mesmû'-u hümâyûnum olmağla sen ki paşa-i mûmâ-ileyhsin neferât-ı mezbûre

içün havâle olunan ol mikdâr akçenin ne mikdârı neferâta virilmiştir ve kusûru kimde kalmıştır ve yorulan neferât cümle mevcudumuzdur gereği gibi sıhhat üzre tefahhus ve vâki' hâli arz ve i'lâm idüp mâl-ı mirînin itlâf ve izâ'atde be-gâyet ihtirâz eylesiz deyû fermân-ı âlî sâdır olmağın emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 2 Rebî'u'l-âhır Sene 1111

305. s.134/hk.1

İzник kadısı ve İzник'de taşçıbaşıya:

Davut Paşa Sarayında yapılması emrolunan bir ocak için gereken taşın, gönderilen ölçüye göre oydurulması, bu mümkün değil ise acele olarak taş ocaklarına dağıtılması ve üç dört güne kadar hazırlanmasında gereken özenin gösterilmesi hakkında.

İzник kadısına ve İzник'te taşçıbaşıya hüküm ki ;

Hâlâ Davutpaşa Saray-ı Hümayûn'umda müceddeden yapılması fermân olan bir ocak için taş tedâriki iktizâ itmekle hâlâ bu taraftan gönderilen ölçüye göre eğer mevcûd olunan taşlardan oydurulmak mümkün oluyor ise hemân vardığı sâ'at oydurub ve lâzım gelen bahâsı mübâşir ma'rifetiyle ashâbına virilmek üzre ber-vech-i müsâra'at irsâl eylemekte ihtimâm eylesiz ve eğer hâzır olan taşlardan oydurulmak mümkün olmaz ise heman icâleten taş ocağına tevzî' ve üç dört güne değin yapırmayup tekâmiline ziyâde ikrâm ve ihtimâm idüp bir gün mukaddem irişdirilmesine ziyâde dikkat idesiz ihmâl ve müsâheleden ve bir dürlü özr ve bahâneden be-gâyet ihtirâz eylesiz deyû fermân olmuştur emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 22 Rebî'u'l-âhır Sene 1111

306. s.134/hk.2

Mısır valisine:

Yüz dokuz senesinde Kahire'den gönderilen zahirenin ve öteberinin yanında gelmesi gereken gelirlerin gelmemesi üzerine Mısır'da irsâliye toplamakla görevli kalanların gelirleri tahsil edip bundan sonra her sene gelecek zahirenin yanında gelir ve aidatların gizlenmeden gönderilmesi hakkında.

Mısır vâlisine hüküm ki ;

Hâssa Kîlârcıbaşı Süleyman *dâme mecdühû* Dîvân-ı Hümâyûn'a arz-ı hâl idüp Mısır Kâhire'nin Kîlâr-ı Âmirem'de mu'tâd olan irsâliye zahiresine yüz tokuz senesinin gelmesi için mukaddemâ fermân ve vekîl-i harçlık umûru Mısır vâlisine tefvîz olunup hâssa kîlârcıbaşularına senevî mu'tâd olan ötüberinin yanında avâ'idleri yüz tokuz senesine mahsûb olmak üzere gelmeyüp gadr oldukta kîlârcıbaşı Seyyid *zîde mecdühû* i'lâm ve Mısır'da irsâliye cem'îne me'mûr kalanlar Mısır'dan mu'tâd üzere avâ'idleri tahmîl ve fî-mâ-ba'd dahî her sene ocaklık zahîresi gelecekse mu'tâd-ı kadîm olan avâ'idleri ketm olunmayup irsâl olunmak üzere emr-i şerîf virilmek istid'â-yı inâyet eylemeğin vech-i meşrûh üzere emr-i şerîf virilmek için telhîs olunup arz olundukda telhîs-i mücebince hüküm yazıla deyû fermân-ı âlîşanum sâdır olmağın şurûtle emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 8 Rebî'u'l-âhır Sene 1111

307. s.134/hk.3

Mülknâme-i Hümâyûn yazıla ki :

Bin yüz dokuz senesinde vefât eden Abdülbaki Paşa'nın devlete olan borcu için müteveffanın emlak ve erzağından Güzelhisar kasabası taşrasında bulunan değirmenlerin iki yüz altmış esedi kuruşa Şeyh Mehmed'e satılması ve mülknâme verilmesi hakkında.

Mülknâme-i Hümâyûn yazıla ki ;

Güzelhisar sâkinlerinden Şeyh Mehmet *zîde fazlihû* Dîvân-ı Hümâyûnum'a arz-ı hâl idüp bundan akdem emîr-i muhâssal iken bin yüz tokuz senesinde fevt olan Abdülbâki Paşa'nun mirîye olan deyni için taraf-ı mirîden emlâk ve erzâk fûrûhtuna me'mûr olan Dergâh-ı Âli Kapucubaşılardan Eyyüp *zîde mecdühû* mübâşiriyle müteveffâ-yı mezbûrun emlâkından olmak üzere Güzelhisar kasabasının taşrasında iki ocak Alagöz değirmeni ve bir ocak buğdayı olduğu dimekle ma'rûf değirmenleri lede'l-ahâlî ma'lûmu'l-hudûd ve sûk-î sultâniye'de kerrâren ve merrâren mezâbit olunup rağbet-i baş munkatı' olduktan sonra iki yüz altmış esedî guruşu işbu darende-i fermân-ı Şeyh Mehmet *zîde fazlihûya* üzerinde karârdade olup ziyâde ile talep ücret zuhûr itmekle muma ileyh Şeyh Mehmed'e bey' olunup meblağ-ı mezbûru tamamen ahz u gabz eyledüğüne yedine memhûr temessük virilmekle mücebince mahâlline kayd ve zabtı için mülknâme-i hümâyûn virilmek bâbında istid'â-yı inâyet itmeğin Hazîne-i

Âmirem'de mahfûz olan Başmuhâsebe defterlerine nazar olundukta ibkâ iden muhâssalı iken fevt olan Abdülbâki Paşa'nun emlâkından olmak üzere ibkâsı tahsiline ve emlâk ve erzağa me'mûr olan Eyyûb zîde mecdühûnun götürdüğü mahâzır ve mahtûm muhâlefet defterinde zikr olunan iki bâb Alagöz değirmeni yüz seksen guruşa ve bir bâb değirmen dahî seksen guruşa fûrûht olduğu derkenâr olunup arz olundukda mahâlline kayd olunup mülknâmesi virilmek fermân olmuştur. Buyurdum ki ;

Sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrüm üzere amel idüp dahî vech-i meşrûh üzere şurûtiyla mülknâme-i hümâyûn yazılmak için tezkire virildi.

Fî 8 Rebî'ü'l-âhır Sene 1111

308. s.135/hk.1

Karaman eyaletinde bulunan kadı ve alaybeyleri ve çeribaşlarına :

Bin yüz on bir senesine sayılmak üzere Karaman eyaletinde Beyşehir, Konya, Aksaray, Akşehir, Kayseri, Niğde ve Kırşehir sancaklarında bulunan timâr sahiplerinden cebelü bedeliyyelerinin toplanması ve Matbah-ı Âmire masrafı için teslim edilmesi hakkında.

Eyâlet-i Karaman'da vâki' kazâların kadîlarına ve alaybeğleri ve çeribaşlarına hüküm ki ;

Hâlâ Matbah-ı Âmire emîni es-seyyid Tahsîn zîde mecdühû Dîvân-ı Hümâyûnum'a arz-ı hâl sunup bin yüz on bir senesine mahsûb olmak üzere eyâlet-i Karaman'da vâki' zu'emâ ve erbâb-ı timârdan olup sabî ve mütেকâ'idin cebelü bedeliyyeleri cem' ve tahsîl Matbah-ı Âmire masârifi için ta'yîn ve havâle olunup emr defteri virilmek bâbında inâyet recâ eylemeğin Hazîne-i Âmirem'de mahfûz olan Başmuhâsebe defterlerine nazar olundukda Karaman eyâletinde Beyşehir ve Konya ve Aksaray ve Akşehir ve Kayseriyye ve Niğde ve Kırşehir sancağına vâki' cebelü bedeliyyeleri yüz on senesine mahsûb olmak üzere tahsili fermân buyrulup yüz on senesi henüz tahsîl-i fermân olduğu derkenâr olunup arz oldukta malı Matbah-ı Âmirem masârifi için havâle olunmak üzere emr ve defteri virilmek fermân olmuştur. Buyurdum ki ;

Hükm-i şerîfim ile mübâşir-i mezbûr vardukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrüm üzere amel idüp dahî eyâlet-i mezbûrda vâki' zu'emâ ve erbâb-ı timârdan

olup sabî ve mütekâ'idin mutasarrıf oldukları ze'âmet ve tımârlarının her beş bin akçe yazulandan bir nefer cebelü ve her bir nefer cebelüden kırkar guruş bedelleri cem' ve tahsîl ve Matbah-ı Âmirem masârifi için teslim olunup bir ferde te'allül ve nizâ' ittirilmeye ve eyâlet-i mezbûrede olan sipahîlerin alaybeğleri kethüdâyîleri mezbûrun yedine ma'ruzât üzere memhûr defter virüp bir ferde ihfâ itdirmekten be-gâyet ihtirâz eyleyeler ve dahî alunan sipahîlerede ba'zı sabî ve mütekâ'idin mücerred cebelü bedelleri virmemek için biz kendümüz varup teslim-i hazîne ittirürüz deyû avk u te'hîr ve kimi dahî noksân teslim eylemek için kendüsü ihfâ ve âherde firâr idüp mâl-ı miriye gadr-ı murâd idenlerin ze'âmet tımârı kâryeleri olduğundan ve yahut subaşılardan ma'rifet-i şer' ile tahsîl ittirilüp te'allül ve nizâ' itdirmeyesiz deyû şurûtle emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 9 Rebî'u'l-âhır Sene 1111

309. s.135/hk.2

Saruhan sancağına :

Bin yüz on bir yılına hesaplanmak üzere Saruhan sancağında bulunan cebelülerden bedeliyelerinin toplanması ve Matbah-ı Âmire masrafı için gönderilmesi hakkında.

Vech-i meşrûh üzere bin yüz on senesine mahsûb olmak üzere Saruhan sancağında dahî cebelü bedeliyelerini her bir neferden kırkar guruş cem' ve tahsîl ve Matbah-ı Âmire masârifiçün havâle olunup şurûtle başka başka emînle kat' î emr-i şerîf virilmek için tezkire virildi.

Fî 9 Rebî'u'l-âhır Sene 1111

310. s.136/hk.1

Nişân-ı Hümâyûn yazıla ki:

İzmir'de yapılan darbhâneye ayarçı olarak görevlendirilen David isimli şahıs ile bu görevin kendisine verilmesini isteyen Refuzan Mehemed arasındaki anlaşmazlıkta, görevin David'e verilmesi hakkında.

Nişân-ı Hümâyûn yazıla ki ;

David zımmî Âsitâne-i Sa'âdet'de Dîvân-ı Hümâyûnum'a arz-ı hâl sunup İzmir'de müceddeden binâ olunan darbhâneye sâhib-i ayâr (?) ve ta'yîn olunup ve yedine berât virilüp ve hizmet-i umûru için on iki nefer kimesne ücret ile ahz ve malından beş altı yüz guruş harç ve sarf idüp Mehemed nâm kimesne zabt ittirmeyüp küllî gadr olmağın mezbûr Mehemed'in ref'inden sâhib-i ayârlık kendüye virilmek üzere berât-ı şerîf-i âlî-şânım virilmek bâbında istid'â-yı inâyet eylemekte Hazîne-i Âmirem'de mahfûz olan Başmuhâsebe defterlerine nazar olundukda İzmir'de Darbhâne-i Âmirem'de sâhib-i ayârlık David zımmî Refuzan Mehemed nâm kimesneye tekmîli yüz sekiz senesi Şa'bânı'nın ikinci gününde berât-ı şerîf virildüğü derkenâr olmağın mesfûr David zımmî hıdmet-i mezbûre için on iki nefer kimesneye ücret ile döküp ve beş altı yüz guruş malından hâriç ve sarf idüp küllî gadr olmağın sâhib-i iyârlık-ı mezbûr yine kendüye ibkâ' ve mu'tâd kalınmak bâbında telhîs olunup arz olundukda telhîs-i mücebince tevcîh ve ibkâ' ve mu'tâd kılınmak fermân-ı âlî-şânım sâdir olmağın şurûtuyla berât-ı şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fi 11 Rebî'u'l-âhır Sene 1111

311. s.136/hk.2

Erzurum Bedel-i Gilman mukâtaası'nın gelirini hazineye teslim eden Mehemed adlı kişinin vefat eden Pir Ali Efendi'nin malını hazineye teslim etme görevine talip olması üzerine mukâtaa geliri olan yedi yüz bin yüz yirmi akçenin yirmi sekiz bin sekiz yüz akçesinin Erzurum kalesi neferâtına, artan yetmiş sekiz bin üç yüz yirmi akçenin hazineye teslimi görevinin Erzurum Defterdarı Ali'ye verilmesi hakkında.

Nişân-ı Hümâyûn yazıla ki ;

Mehemed nâm kimesne Dîvân-ı Hümâyûn'uma arz-ı hâl idüp Erzurum'un Bedel-i Gilman mukâta'ası senesine mirîsin teslîm-i hazîne eylemek üzere etmekle mukâbelesinde Pir Ali Efendi'nin uhdesinde olup mezbûrda emri'llâhi te'âlâ fevt olmağla senesine mâl-ı mirîsin teslîm-i hazîne eylemek üzere yerinde müteveffânun mahâllinde kendüye virilmek bâbında inâyet recâ eylemek Hazîne-i Âmirem'de mahfûz olan Başmuhâsebe defterlerine nazar olundukda Erzurum'un Bedel-i Gilman mukâta'asının senede yüz yedi bin yüz yigirmi akçe malı olup menba'-ı mezbûrun yigirmi sekiz bin sekiz yüz akçesi Hıms Kal'ası neferâtına ocaklık olmağla kusûru yetmiş sekiz bin üç yüz yigirmi akçe eyâlet-i hazînesi olup Erzurum maliye defterdarı

Ali *zîde mecdühû* itmekle mukâbelesinde ber-vech-i te'bîd der-uhde ve yüz tokuz ve yüz on senelerinin mâlların teslîm-i hazîne eylemeğin derkenâr olunup derkenâr olunan maktû' hâsılı arz-ı hâlin idüp Erzurum Mâliyye defterdârı Ali'ye ve âsâr ve mahâll-ü müstehakk olmağla te'bîden der-uhde olunmuş idi. Hâliyâ bi-emri'llâhi te'âlâ mevt olmağın sulbî oğlu sâhib-i arz-ı hâl Mehemed beher sene malından Hazîne-i Âmire'ye teslîm eylemek üzere babası mahsûlünden kendüye der-uhde olunup mücebince berât-ı âlî-şânum virilmek üzere telhîs olunup arz olundukda telhîs-i mücebince berât olunmak bâbında fermân-ı âlî sâdır olmağın bu berât-ı hümâyûnu virdüm ve buyurdum ki ;

Mezbûr Mehemed varup pederi mahlûlünden mukâta'a-i mezbûreyi zabt u rapt idüp bu senede mâl-ı mîrisin beher sene teslîm-i hazîne idüp ve muhâsebesin görüb mukâta'a-i mezbûr bin yüz on bir senesinde zabt idüp hesâbın görmek üzere şurûtle berât-ı şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 15 Rebî'u'l-âhır Sene 1111

312. s.137/hk.1

Üsküdar kadısına:

Geçimini deniz taşımacılığı ile sağlayan Büyükkada, Heybeliada ve Burgazada sakinlerinin eski ve yeni saray için adı geçen yerlerden dört bin çeki odunu İstanbul ağası vasıtasıyla satmaları, ücretlerinin malın tesliminde kendilerine ödenmesi hakkında.

Üsküdar kâdisına ve Ada-i Kebîr ve Heybeli ve Burgaz adaları Âsıtâne-i Sa'âdet'e karîb ve ahâlîsinin ekseri hâsıl-ı sefîne olup mirî için odun ve kütük götürmekle bir vechile isnâd olmağla Saray-ı Cedîd-i Âmirem ve Saray-ı Atîk-i ma'murem îtinân-ı sâ'irem için livâ'-i mezkûreden dört bin çeki hatab beher çekisi otuzar sağ akçeye ve dört yüz çeki kütük beher çekisinin altmışar sağ akçeye İstanbul ağası ma'rifetiyle mübâya' ve bahâları malın teslîmde mûmâ-ileyh yedinden ashâbına tamâmen virilüp bir akçeleri ketm olunmamak üzere zikr olunan odun ve kütüğü götürüp Anbâr-ı Âmirem'e bi't-tamâm teslîm eyleyeler deyû telhîsi mücebince fermân-ı âlî-şânumım sâdır olmağın emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 14 Rebî'u'l-âhır Sene 1111

313. s.137/hk.2

Selanik kadısı ve gümrük eminine:

Selanik'te her sene işlenilen yeniçeri çukalarının Âsîâne'ye nakli için dokuz yüz sağ akçe ücretle mekkari develerinin temin edilmesi, adı geçen malzemenin bunlara yüklenip nakil edilmesi ve ücretin Selanik gümrük malından karşılanması hakkında.

Selanik kâdisına ve gümrük emînîne hüküm ki ;

Selanik'te beher sene işletilmesi mu'tâd olan Dergâh-ı Âli Yeniçeri çukaları işbu sene-i mübâreke Âsîâne-i Sa'âdetüm'e nakli lâzım ve mühimm olmağla beher mihmer deveye sinîn-i sâbık üzere tokuz yüz sağ akçe ücretleri Selanik gümrüğü malından virilmek üzere kifâyet mikdârı mekkâri devesi Selanik ve ol havâlinden ihrâc ve tahmîl ve bir gün evvel Âsîâne-i Sa'âdetüm'e nakil ve irsâl ittirilüp ve ne mikdâr deveye tahmîl olunuyor ise beher mihmerine tokuz yüz sağ akçe ücretleri gümrük-i mezbûre malından bi't-tamâm ashâbına edâ vü teslim idüp ve işbu hükm-i şerîfimün zuhûrunda hüccet ittirüp ve nakline me'mûr olandan memhûr temessük olup hıfz eyleyesin deyû fermân olmağın şurutıyla emr-i şerîfim yazılmak için tezkire virildi.

Fî 19 Rebî'u'l-âhır Sene 1111

314. s.137/hk.3

Birecik'de yapılacak gemilerin yapımı için gönderilen Murad Kaptan'ın, gemilerin yapımı tamamlandığında Donanma-ı Hümâyûn kethüdâsı yapılması hakkında.

Nişân-ı Hümâyûn yazıla ki ;

İnşâ'allâhü te'âlâ işbu sene-i mübâreke Birecik'te müceddeden inşâsı fermân olunan Donânma-yı Hümâyûn sefîneleri binâsıçün bu taraftan gidecek Murad kapudân inşâ'a'llâhü te'âlâ Donânma-yı Hümâyûn sefîneleri tamâm oldukça mezbûr Donânma-yı Hümâyûn'um kethüdâsı olup mu'tâd üzere sâlyâne virilmek şartıyla şehrinde yedine berât virilmek bâbında telhîs olduğu arz olundukda telhîs mücebince kethudâlık meşrût-ı mezkûr üzere tevcîh olmak fermân-ı âlî-şanum sâdır olmağın şurutıyla berât-ı şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fi 15 Rebî'u'l-âhır Sene 1111

315. s.138/hk.1

Belgrad muhafızı vezir Ali Paşa'ya:

Belgrad kalesinde görevli kırk nefer marangoz ile on nefer kalfanın ücretlerinin bin yüz on senesi Rebî'u'l-evveli'nin ilk gününden Zi'l-hicce'nin son gününe kadar ödenmesi hakkında.

Belgrâd muhâfızı vezîrüm mükerrerem Ali Paşa'ya hüküm ki ;

Yüz on senesi Rebî'u'l-evveli guresinden sene-i mezbûre Zi'l-hicce gâyetine gelince Belgrâd Kal'ası'ndan işleyen kırk nefer neccâr ve on nefer kalfa ücretleri için tarafından ücret deyû virdikleri temessük mücebince hesâb oldukda bin tokuz yüz on yedi buçuk guruş ayırıp o gün zikr olunan neccârların ahâleden sinîn-i sâbık üzre ber-vech-i musâlaha virile gelmekle sene-i sâbıkâda olan musâlahaya kıyâs ile bu dahî hesâb olunduğundan yalnız tokuz yüz yetmiş dört guruş virmek iktizâ itmeğın temessükün mücebince olmak üzre zikr olunan bin tokuz yüz on yedi buçuk guruşın tokuz yüz yetmiş dört guruşu yüz on senesi Rebî'u'l-evveli'nin guresinden sene-i mezbûr Zi'l-hicce'sinin gâyetine varınca ücretlerine musâlih tarîkiyle mahsûb olunup ve kusûr tokuz yüz kırk üç buçuk guruş yüz on bir Muharrem'inden işleyecekleri ücretlerine mahsûb ittirülmek bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur. Vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 16 Rebî'u'l-âhır Sene 1111

316. s.138/hk.2

Tershâne-i Âmire'de bulunan mahzen-i sürbde yazıcı olan Seyyid Ahmed'in görevini hakkıyla yerine getirdiği için üçüncü halifelik hizmetinde istihdam edilme talebi hakkında.

Nişân-ı Hümâyûn yazıla ki ;

Tershâne-i Âmire'de vâki' mahzen-i sürbde şâkirdliği hizmetinde olan Seyyid Ahmet arz-ı hâl sunup ehl-i kalem ve sâhib-i rakam olup mahâll-ü müstehakk olduğundan üçüncü hâlifelik hizmetinde istihdâm olmak üzre tezkire dîvândan virilmekle mücebince inâyet recâ itmeğın mücebince hizmet-i mezbûreye istihdâm olmak için bin yüz sekiz Şevvâl'inin tokuzuncu gününde Âsitâne tarafından rûs virmekle Başmuhâsebe'ye kayd ve berât virilmek fermân olunur tezkire virildi.

Fî 16 Rebî‘u'l-âhır Sene 1111

317. s.138/hk.3

Midilli mukâtaası nazırına:

Dârülhadîs medresesinde ikamet eden Monlâ Mehemmed'in bundan sonra Midilli Kalesi'ne tayin olması, kendisine Midilli mukâtaası'ndan her gün on akçe verilmesi hakkında.

Midüllü mukâta‘ası nâzırî zîde kadrihû 'ya hüküm ki ;

Müslimân-ı Dâru'l-hadîs Medresesi'nde sâkin Monlâ Mehemmed kendi hâlinde olmadığından bundan akdem Midüllü Kal‘ası'na ta‘yîn ve ihâle olunmağla mezbûr kal‘a-i merkûmda oldukça ıtlâkına fermân-ı sâdir oluncaya değin Midillü mukâta‘ası'ndan beher yevm nafaka bahâne olunmak üzere kendüye on akçe virüp ve ne mikdâr virür ise hüccet-i şer‘iyye ve temessük olasız deyû fermân-ı âlî-şânüm sâdir olmuştur. Emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 16 Rebî‘u'l-âhır Sene 1111

318. s.138/hk.4

Bozcaada hazinedarına:

Mesa kule beylerinden olan Bektâşiyân Derviş Ahmed, Servi mahallesinde sakin olan yabancıların kötü hallerinden dolayı kaleden bırakılmaları ve kendilerine senet karşılığı günlük onar akçe verilmesi hakkında.

Bozcaada hazînedârına hüküm ki ;

Mesa kule beğisinden Bektâşiyân kayyumu çakar “?” Derviş Ahmed olup mahâllinden Servi mahâllesinde sâkin müşir ecnebiyye da‘vet ve sû‘-i halleri zuhûr ile bundan akdem Bozcaada Kal‘ası'na bâ-fermân nakd ve ihâle olmağla mezbûrlar kal‘a-i mezbûrede oldukça ıtlâkına fermân-ı âlî sâdir oluna deyû beher yevm nafaka bahâne olmak üzere kendüsün onar akçe virüp ve ne mikdâr akçe viriyor ise hüccet-i şer‘iyye ve temessük eylesiz deyû fermân-ı âlî-şânüm sâdir olmuştur emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 16 Rebî‘u'l-âhır Sene 1111

319. s.139/hk.1

İzmit hazinedarına:

Ayazma'da sakin Mevlevi Derviş Ahmed kendi halinde olmadığından bundan sonra İzmit Kalesine gönderilmesi, buradan salıverilinceye kadar bulunduğu sürede kendisine günlük otuz akçe nafaka verilmesi hakkında.

İzmit hazînedârına hüküm ki ;

Ebû'l-feth muvakkît müneccîm Osman Eyûp'la yürütmekle Ayazma'da sâkin çakar “?” Mevlevî Derviş Ahmet kendü hâlinde olmadığından bundan akdem İzmit Kal'ası'na bâ-fermân nefer ve ahâlî olunmasıyla mezbûrlar kal'a-i mezbûrede oldukça itlâkına fermânı sâdır oluncaya deyû beher yevm nafaka bahâne olmak üzere kendülere otuz akçe virilüb ve ne mikdâr akçe virilür ise hüccet-i şer'iyeye ve temessük eylesiz deyû fermân-ı âlişân sâdır olmuştur. Emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 16 Rebî'u'l-âhır Sene 1111

320. s.139/hk.2

Rumeli valisi vezir AbdîPaşa'ya:

Sayda kalemiyyesine verilmek üzere Âsîtâne'ye gelen elli kise akçenin gelir gider olarak kayd edilmesi ve müteveffa Elmas Paşa'ın sefer masrafı olarak sarf etmesi nedeniyle teslim edilemeyen mikdarın yarısının Hâlil Paşa'dan diğer yarısının ise Rumeli valisi vezir Abdi Paşa'dan tahsil edilmesi hakkında.

Rumeli vâlisi vezîr Abdî Paşa'ya hüküm ki ;

Sayda beğlerbeğisine Kaplan dâme ikbâlühûya bin yüz sekiz Sayda kalemiyyesine virilmek için Âsîtâne'ye gelen elli kîse akçesi eyâlet-i mezbûrda vezîr Hüseyin Paşa'ya tevcih olunmuş olmağla yüz tokuz kalemiyyesine mahsûb olmak üzere mirî tarafından ba'zı masârif sarf için yüz sekiz Receb'inin dördüncü günü sâdır olan fermân-ı mücebince Ruznâmçe-i Hümâyûnum defterdârına îrâd-u masraf kayd ve sûret virilüp fevt vezîr-i a'zam sâbık müteveffâ Elmas Mehemmet Paşa yüz tokuz Mısır defteri hazînesinden kendüye ayrılmayıp sefer masârifî için sarf olunmak üzere taraf-ı mirî hîbe eylediği seksen kîse akçeyi bir mikdârı ile geri almak murâd eylemeğin zikr olunan elli kîse akçesi yine sene-i mezbûre Şa'bân'ın on altıncı gününde defterdâr sâbık

Hâlıl Paşa'nun telhîs-i mûcebince temessük bedelin ile edâsı olunup taraf-ı mirîye hîbe eylediği akçe ibrâz ve masraf olduktan sonra mûmâ-ileyh Kaplan *dâme ikbâlühû* yüz sekiz Trablus eyâletinde tevcîh eyledüğünde sene-i mezbûre Zi'l-kâde'sinin yiğirmi ikinci günü tarihli müverrih yedine virülen berât-ı âlî-şânum meblağ-ı mezbûr mukâta'a-i merkûm malından mahsûb olmak üzere tasrih olunmuş iken mukaddem edâ ile kalmayup hîbe olan akçeye geçirdiğinden dikkat-i zuhûr ve mirî kendüden talep itmekle gadr olduğu Ruznâme-i Hümâyûn'um kâ'idesi üzere gönlüyle alınmış ise ondan talep olunagelmeğın ol vâkit kethudâsı bulunduğunda akçe temessük bedelin ile geçüp ve kalemde edâsı yazılan akçesinin müverrih tarihli Hâlıl Paşa arzıyla virilen berâtı Trablus mukâta'asına mahsûb olunmak tasrîhini hılâf-ı defter olunmağla meblağ-ı mezbûr elli kîse akçenin nısfı Hâlıl Paşa'dan tahsîl olmak üzere senden tahsîli fermân olunan on iki bin beş yüz guruş nısf ücret ber-vech-i müsâra'at ta'yîn olunan mübâşır ma'rifetiyle irsâl ve Hazîne-i Âmirem eylemek bâbında fermân-ı âlî-şânum sâdır olmuştur emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 16 Rebî'u'l-âhır Sene 1111

321. s.140/hk.1

Bin yüz sekiz Sayda kalemiyyesine verilmek üzere Âsitâne'ye gelen elli kîse akçenin vezir Hasan Paşa'ya tevcîh olunması, Ruznâmçe defterine gelir gider olarak yazılması, sâbık müteveffâ Elmas Mehmed Paşa'nın Mısır hazînesinden sefer masrafı için hibe ettiği seksen kîse akçeyi geri alınıp bunun elli kîsesinin vezir Abdi Paşa'ya ödenmesi hakkında.

Bosna vâlısi Hâlıl Paşa'ya hüküm ki ;

Sayda beğlerbeğisi Kaplan *ikbâlühû* bin yüz sekiz Sayda kalemiyyesine virilmek için mukaddemâ Âsitâne'ye gelen elli kîse akçesi eyâlet-i mezbûr vezîri Hüseyin Paşa'ya tevcîh olunmuş bulunmağla yüz tokuz senesi kalemiyyesine mahsûb olmak üzere mirî tarafından ba'zı masârif sarfı için yüz sekiz Receb'in dördüncü günü sâdır olan fermân mûcebince Ruznâmçe-i Hümâyûn defterlerine îrâd ü masraf kayd ve sûreti virilüp be-gâyet vezîr-i a'zam sâbıkâ müteveffâ Elmas Mehmet Paşa yüz tokuz mu'tedî Mısır hazînesinden kendüye ait olunup sefer masârifî için sarf olunmak üzere taraf-ı mirîye hîbe eylemekle seksen kîse akçeyi bir neferin ile geri alup almak murâd eylemeğın zikr olunan elli kîse akçeyi yine sene-i mezbûrede Safer'in on altıncı

gününde senin telhîsin mûcebince Rumeli eyâletine mutasarrıf vezîr Abdî Paşa ile edâsı olunup taraf-ı mirîye hîbe eylediği akçeden îrâd ve masraf olduktan sonra mûmâ-ileyh Kaplan *dâme ikbâlühû* yüz sekiz Trablus eyâletine tevcîh eylediğünde sene-i mezbûre Zi'l-kâde'sinin yiğirmi ikinci günü tarihli müverrih yedine virilen berât-ı âlî-şânum meblağ-ı mezbûr malından mahsûb olmak üzere tasrîh olunmuş iken mukaddem edâ ile kalunub hîbe olunan akçeye geçirdüğün vâkit zuhûr ve mirî kendünden talep eylemekle gadr olduğun iddiâ Ruznâmçe-i Hümâyûn kâ'idesi üzere gümrükle alınmış ise ondan talep olagelmeğin ol vâkit kethudâsı bulunmağla akçe Rumeli vâlisî vezîr müşârun-ileyh yediyle göçüp ve kalemiyyeden edâsı yazılan akçenin müverrih tarihli senin arzın ile virilen berât Trablus mukâta'asına mahsûb olunmak tasrîh-i hılâf-ı defter olmağla meblağ-ı mezbûr elli kîse akçenin nısfı Abdî Paşa'dan tahsîl olunmak üzere senden tahsîli fermân olundu on iki bin beş yüz guruş nısf ücreti ber-vech-i müsâra'at ta'yîn olunan mübâşir ma'rifetiyle irsâl ü Hazîne-i Âmirem eylemek bâbında fermân-ı âlî-şânum sâdir olmuştur emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 16 Rebî'u'l-âhır Sene 1111

322. s.140/hk.2

Yapağcı ve Çatalca Bâhçe-i Hümâyûnlarının su yollarının tamire ihtiyacı olduğu, tamir ile görevlendirilen Ebubekir'in buraları belirleyip defter etmesi esnasında özen gösterilmesi hakkında.

Hâlâ Yapağcı ve Çatalca Saray-ı Hümâyûn'ları ta'mîrine me'mûr Ebubekir *zîde kadrühûya* hüküm ki ;

Yapağcı ve Çatalca Bâğçe-i Hümâyûn'larının su-yollarınınun ba'zı mahâlleri ta'mîre muhtâc olup lüzûm ve muktezî olan mevâzi' görülüp keşf ve atık defter olunmak lâzım olmağla imdi işbu emr-i şerîfim varduğu gibi gerek Yapağcı ve gerek Çatalca Bâğçe-i Hümâyûn'larının su-yollarında ta'mîr ü termîme muhtâc her ne mahâlleri var ise ba'de'l-muâyene keşf ve temîn ve ne mikdâr masraf ile olacağı defter olunup defterin ber-vech-i müsâra'at irsâl eylesin emr-i şerîf bâbında ziyâde ihtimâm ve dikkati tâmm idüp ta'mîrde muktezî olmayan mahâlleri dahî deftere idhâl ile mâl-ı mirînin itlâfından be-gâyet ihtirâz idüp ancak lüzûmu ve ta'mîrde muktezî olanların keşf defterini mu'accelen irsâl eylemek bâbında fermân olmuştur emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 16 Rebî‘u'l-âhır Sene 1111

323. s.141/hk.1

Şam yeniçerilerinden Abdurrahman'ın üzerine vazife olan hizmetleri yapmaması, ocağını terketmesi ve mevâcipleri harcaması nedeniyle cemaâtin ileri gelenleri vasıtasıyla kethüdalık görevinin Mustafa Çorbacı'ya verilmesi hakkında.

Nişân-ı Hümâyûn yazıla ki ;

Şâm-ı Şerîf yerlü yeniçerisinin kethudâsı olan Abdurrahman bî-şu‘ur olup üzerine lâzım gelen hidemât-ı hümâyuna iktidâr olmayup ve ocakları umûru mu‘attal olduğundan mâ‘adâ mukaddemâ hıdmet-i mezbûreye kethudâ olup neferât mevâciblerin ifnâ ve ihlâk ider deyû cemâ‘atleri a‘yânun ihbârıyla def‘i lâzım gelmekle def‘ olup yine zümre-i mezbûr ihtiyarlarından Mustafâ Çorbacı için mahâll u müstehakk olmağla tevcîh olunup berât virilmek recâsına Şâm vâlîsi vezir-i mükerrerem Hasan Paşa arz eylemekle mücebince tevcîh olunup bin yüz on bir Rebî‘u'l-ahır’ın on altıncı günü tarihli müverrih ruûs-u hümâyûn mücebince tevcîh olunup mahâlline kayd idüp berât-ı şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 16 Rebî‘u'l-âhır Sene 1111

324. s.141/hk.2

Birecik’de yapılacak gemiler için gerekli kerestenin kesilmesi, tahsil ve irsalı, gerekli mühimmât ve levâzımâtın temini, amelelerin nafaka ve ücretlerinin ödenmesi görevlerinin adı geçen Abdurrahma’a verilmesi hakkında.

Hâlâ Haleb hazînedârı olup Birecik’te inşâsı fermân olan Donânma-yı Hümâyûn sefinelerine nâzır ta‘yîn olunan Abdurrahmân zîde mecdühûya hüküm ki ;

Sen ki mûmâ-ileyh Abdurrahmân zîde mecdühûsun Devlet-i Aliyye’de sadâkat ve istikâmet üzre hizmete me‘mûr-ı hümâyûnum olduğun hasebiyle husûs-u mezbûrsun nâzır ta‘yîn olunmağla inşâ‘a’llâhü te‘âlâ umûr-ı hümâyûn üzre fermân olan Donânma-yı Hümâyûn sefineleri inşâsı husûsunda gereği gibi ihtimâm ve kereste kat‘ olunacak mahâllerde tarafından ma‘mûr-ı aleyhe evâmir ta‘yîn ve irsâl ve ücretleri taraf-ı mirînden virüp kat‘ı iktizâ iden keresteyi yerli yerinden bir gün evvel ücretiyle kat‘ ve irsâline ve ihzâr ve ihmâline hayır ve ikrâm idüp etrâf ekserîmizden gelecek kereste ve gerek mühimmât ve levâzımât ucuzdur, tahsîli illâ kuzât ma‘rifetiyle icâb-ı

zimmet olan harç masârifî bi'l-cümle sana havâle olunan maldan hesâbınla mahsûb olmak üzere fermân olmağla inşâ'a'llâhü rahmân “?” doğru bineceği nüzl ve şayka-i hümâyûnum itmâmına değin kuvâyı ve rahat gitdüğü hareme ve avn-ı hak ile şayka-i mezkûrun itmâm ve temîninde umurun hâriç masârifinin husûsunda kemâl-i taharrî ve istikzâ‘ ile hîn-i mirî olunmak üzere hidemât-i mezbûrede iktizâ hasebiyle gerek senin hidemât-i hümâyûnun mübâşir eyledüğün günden levâzımâtın lâzım gelen masârifin ve sâyir amele masrafının virilmesi muktezi nafaka ve ücretleri masârifî makbul-u hümâyûnumdur. İmdi mahâll-i mezbûra varduğun gibi bir an adam “?” ve tevakkuf idüp yeni virülen adamların alem-i mevzû üzere etrâfindan kereste ve kat‘ına ve ihzârına mübâşir ve iktizâ iden mühimmât ve levâzımâtın gönderüp Donânma-yı Hümâyûnum sefinelerinin evvel-i evvel inşâ ve tekmîline bezl-i kudret idüp ancak bu bâbda yevm-i masârif kifâyet îrâd-ı mülahasasında olur ise sonra bir dürlü özr ve cevaba kalıp olacağın nümâyân olmağla sen dahî bu husûsta kemâl- i taherrî ve istikzâ‘ ile hareket ve (?) (?) itmemek üzere kemâl-i ihtimâm idüp gerek kereste kat‘ına iktizâ iden ücret ve hizmette olan hademe ve amelenin bi'l-cümle nafaka ve ücretleri ve hizmette olan hademe ve amelenin bi'l-cümle nafaka ve ücretleri ve iktizâ hasebiyle virdüğün harcırah ve yevmiyye masârifin ki her ne ise alâ ellâ neferât defteri ve defterin muhafaza ittirir deyû hüccet-i şer‘iyye ile Dersa‘âdetüm’e arz ve i‘lâm eylesin ki hîn-i hesâbın hesâbınla mahsûb olundu deyû fermân olunmağın emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 15 Rebî‘u'l-âhır Sene 1111

325. s.142/hk.1

Birecik’de inşa olacak sefineler için gerekli kerestenin Malatya sancağı Ezaş nâhiyesinden temin edilip, Köksuyu ve Şekersuyu denilen nehirler ile Muratsuyu’na dahil ettirilip buradan salar ile Birecik’e nakil olunması, amelelerin ücretlerinin adı geçen nazır tarafından ödenmesi hakkında.

Sâbıkâ Maraş beğlerbeğisi olan Reşvanzâde Hâilil dâme ikbâlühûya hüküm ki ;

Hâlâ Birecik’te inşâsı fermân olan Donânma-yı Hümâyûnum sefineleri için ziyâde kereste lâzım ve mühimm olup Malatya sancağında vâki‘ Ezaş “?” nâhiyesinde (?) vakt-ı tahsîli tâmm mevzu‘larda kûhî-ı cebellerde sefine inşâsına birer kereste olduğu ve mahâll-i mezbûrda Köksuyu ve Şeker suyu demekle ma‘rûf nehirler ile

Murad suyuna dahîl ve Murad suyundan dahî kanallar ve sallar ile Birecik'e nakîl olacak eşyan olduğu mesmû'-u hümâyûnum olmağla imdi husûs-u mezbûrda nâzır ve mübâşir ta'yîn olunan mi'mârımız nûkûd ma'rifetiyle sefâyin-i mezbûrun inşâsına birer keresteyi zikr olunan mahâllerden kat' için iktizâ iden amelelerin ücretleri nâzır mûmâ-ileyh yedinden virilmek üzere sen dahî ihtimâm eylemek lâzım olmağın sen ki mîr-i mîrân mûmâ-ileyhsin zikr olunan keresteyi kifâyet mikdârı mûmâ-ileyh ma'rifetiyle zikr olunan mahâllerden gereği gibi kat' ittirilmesi ve zikr olunan sulara indirilüb sâlların ve kelekler ile Murat suyuna ve ânda dahî mahâlline nakîl ve irsâli husûsunda mecd ve sâ'iy olasız deyû mükerrer fermân olmağın emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 15 Rebî'u'l-âhır Sene 1111

326. s.142/hk.2

Rusçuk sakinlerinden Kara Şaban'ın çocuksuz vefât etmesi sonucu geride kalan emlâkı, malları, eşyası ve nakdinin mübâşir yardımıyla yazılıp, defter edilip merkeze gönderilmesi hakkında.

Rusçuk kâdîsına hüküm ki;

Bundan akdem Rusçuk sâkinlerinden olup anbar emîni olan Kara Şâbân nâm kimesne *hedâ'llâhü te'âlâ* bilâ-veled fevt olup taraf-ı mirî ile küllî hesabı olduğu hasebiyle kazâ-i mezbûrda olan hâne ve çiftlik ve emvâl ve eşyası bi'l-cümle taraf-ı mirîden tahrîr olunmak lâzım gelmekle imdi müteveffâ-yı mezbûrun kazâ-i mezbûrda gerek hâne ve gerek çiftlik ve gayrîden olan emlâkın ve eşya-i sâ'ire ve nukûdu her ne ise ma'rifet-i şer'le ve ta'yîn olunan mübâşir ma'rifetiyle ehemm mâlı itlâf olunup küllî defterli her ne ise alâ ellâ neferât mirî için tahrîr ve defter ve defterin imzalayup mühürleyüp Dersa'âdetüm'e arz ve i'lâm eyleyesiz deyû fermân olmağın emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 17 Rebî'u'l-âhır Sene 1111

327. s.142/hk.3

Maraş zuemâ ve erbâb-ı tumârın bedeliyyelerinin mabeyn mahsulünden karşılanması, bu göreve Haleb sakinlerinden Abdurrahman'ın getirilmesi ve tahsil edilen bedeliyyelerin dağıtılması, havale edilmesi hakkında.

Maraş beğlerbeğisine ve eyâlet-i mezbûrda vâki' kazâların kâdîlarına ve zu'emâ ve erbâb-ı timârların alaybeğlerine ve çeribaşlarına hüküm ki ;

İmdi Maraş'da zu'emâ ve erbâb-ı timârın bedeliyyeleri malı mabeyn mahsûlü ile ber-vech-i maktû' senesi otuz bin guruş olup yüz on bir senesi henüz kimesneye der-uhde olmayup na-fürûht olduğu Başmuhâsebe'den ihrâc olup hâliyâ bedeliyye-i mezbûrda bin yüz on bir senesi yevmiyyesi vakt-i hulûl itmekle Haleb sâkinlerinden olup Birecik'te Donânma-yı Hümâyûn sefineleri inşâsına me'mûr olan Abdürrahman *zîde mecdühû* tahsîldar ve hizmet-i mezbûrenin uhdesinde gelmekle gadr olmağla zikr olunan bedeliyyenin mabeyn mahsülleri ile sene-i sinîn-i sâbıkâ üzre ber-vech-i maktû' otuz bin guruş olmak üzre yüz on bir senesi tahsîl-i merkûm tefvîz olunmak bâbında telhîs olunup arz olundukda telhîs mücebince tefviz ve şurûtle emr-i defteri virilmek fermân-ı âlî sâdır olmağın sâdır olan fermân-ı âlî-şânımım mücebince Mâliyyeden emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 17 Rebî'u'l-âhır Sene 1111

328. s.143/hk.1

Gercüş Kalesi neferâtının mevâciblerinin Tortum sancağı mahsulünden ve Erzurum gümrük mukâtaası malından ocaklık tayin olunarak ödenmesi, Erzurum hazinesi malından takviye yapılması, bunun Başmuhâsebe'ye ve hazine kalemlerine kayd olunması hakkında.

Nişân-ı Hümâyûn yazıla ki ;

Gercüş “?” Kal'ası neferâtı Dîvân-ı Hümâyûnum'a adam ve arz-ı hâl gönderüp kal'a-i mezbûr neferâtının iki yüz nefer ve yevmiyyeleri üç bin yedi yüz akçe ve senevî mevâciblerin on üç yük tokuz bin sekiz yüz akçe yüz altmış akçesi bir guruş hesâb üzre sekiz bin yüz seksen altı guruş olup meblağ-ı mezbûrun bin iki yüz guruşa Tortum sancağı mahsulünden ve iki yüz guruşa Tortum arâzîsi malından altı bin tokuz yüz seksen altı guruş Erzurum gümrük mukâta'ası malından mukaddemâ ocaklık ta'yîn olunup bu takdirce “?” senevî mevâciblerinden iki yüz guruş ziyâde olur neferât-ı mezbûra yüz sekiz senesinin mevâciblerinden sene-i mezbûrda Erzurum gümrük emîni İsmâ'îl'den alacakları 6986 guruşdan 5000 guruşu merkûm İsmâ'îl'e virmeyüp ve ol zamanında yüz neferleri Kars Tomân muhâfazasına fermân olunmağla mevâcibleri istid'âsı ile virdirilüb kal'a-i mezbûr talebiyle Torul tarafından ta'yîn olunan kimesneler

bu tarafa gelince mezbûr İsmâ'îl katliyen fevt olmağla meblağ-ı mezbûr beş bin guruş kendülere vâsıl olmağla taraf-ı mirîden kendülere alınan ve zikr olunan mevâcibleri her sene Erzurum gümrüğü emînlerinden olmağın usret çekmeleri ile Erzurum hazînesi malından her sene ta'yîn olacak istid'â-yı inâyet emrleri neferât-ı mezbûre tarafından gelen vekilleri götürölüp husûs-u mezbûra hareket olundukda ba'de'l-yevm meblağ-ı mezbûrun altı bin tokuz yüz seksen altı guruş Erzurum hazînesi malından olmak üzere tayin olundu ise müteveffâ-yı mezbûrun zimmet malından beş bin guruş ba'de'l-yevmine mirînden ve yine müteveffâ-yı mezbûrun vereselerinden talep ve iddia' itmemek şartıyla te'âhüd iderler o gün “?” meblağ-ı mezkûr müteveffâ-yı mezbûrun vereselerinden mirî tarafından talep ve tahsîl olmak üzere mahâllinde kayd ve zikr olunana altı bin tokuz yüz seksen guruş bin yüz on iki senesine Erzurum hazînesi malından olmak üzere müceddeden ocaklık ta'yîn olunup yedlerine berât virilüp asıl ocaklıkları Tortum ahâlîsi malından ziyâde olan iki yüz gruş dahî yüz iki senesinden tenzîl olmayup Başmuhâsebe ve hazîne kalemiyyelerine kayd ve yedlerine berât-ı şerîf virilmek bâbında minvâl-i meşru' üzere telhîs olunup arz olunduğun mûcebince Başmuhâsebe'ye ve hazîne kalemlerine ve berât virüle deyû fermân olunmağın bu berât-ı hümâyûnum virdüm ve buyurdum ki;

Dahî Gercüş Kal'ası gönüllülerinin senevî müstehakk oldukları sekiz bin yüz seksen altı guruş mevâcibleri ile bin iki yüz guruş kâr-ı akıl Tortum sancağı havâssı husûsunda ve altı bin tokuz yüz seksen guruş bin yüz on iki senesi ibtidâsından ve beher sene Erzurum hazînedârı oldukları hazîne kaleminden virülen berât-ı şerîf mûcebince mürtehin “?” olup zikr olunan elli bin tokuz yüz seksen altı guruşun hazînedâr olanlardan tamâmen alup neferât-ı mezbûra emr ve nüfus eyleyenlerden hazîne kaleminden virilen berât-ı şerîf sûreti zahrîna hüccet ve zâbitlerinden ma'mûlün-bih temessük olunup her sene ücret-i zâhire tedârîki deynine mahsûb oluna deyû emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 20 Rebî'u'l-evvel Sene 1111

329. s.144/hk.1

Adana'da vefât eden İshak'ın varislerinin adı geçen şahsın meskenleri, çiftliği, davarları, küçükbaş hayvanları ve Adana'da bulunan yedi yüz baş camışının

satılıp devlete teslim edilmemesinden dolayı haklarını istemeleri üzerine konu olan mülkün satılıp hazineye teslim edildiği hakkında.

Adana

Adana kâdısına hüküm ki ;

Müteveffâ İshak varisleri Dîvân-ı Hümâyûnuma arz-ı hâl sunup mezbûrun Sis mülkleri “?” üzerine çiftlik ve davârı ve mevâşîsi ve Adana’da olan bin yedi yüz re’s câmûsları fûrûht olunup cânib-i mirîye teslim olunmayup merkûmun zimmetinde kalmış ise hakkımız alıvirilmek bâbında emr-i şerîf recâ eylemeğin ahâlînin Sis yanında olan çiftliği bin toksan altı senesinde ma’rifet-i şer’le mirî tarafından fûrûht olunup ve yedi yük on sekiz bin akçesi teslim-i hazîne olunup hâliyâ Adana’da zabt olunan bin yedi yüz re’s câmûs bahâsı için taraf-ı mirîye hem teslim olunduğu kayd olunmayup zikr olunan câmûsun ta’yîni mahâllinden ma’rifet-i şer’le görülüp tahsîs ve takas olmağın her kimin beher sene maktû’atı olunur ise ba’de’s-subut mukaddemâ şerh üzre infâk-ı hak ittirmek bâbında telhîs olduğu arz olundukda mücebince şartla hükm-ü hümâyûn virilmek fermân-ı âlî-şânım sâdır olmağın vech-i meşrûh emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 20 Rebî’u'l-âhır Sene 1111

330. s.144/hk.2

Maraş eyaletinin mal karşılığının tahrir olunup mahsullerin mazeret gösterilmeden mirî için toplanması, bu esnada malların eksik gelmesi ve mazeret gösterilmesi üzerine zeamet ve timârların havâss-ı hümâyûna eklenmesi hakkında.

Maraş beğlerbeğisine ve kâdısına ve alaybeğlerine hüküm ki ;

Bundan akdem eyâlet-i Maraş’ın bedel malı alaybeğlerinden ve gerek zu’emâ ve erbâb-ı timârdan her kimin defterinden zuhûr ider ise ma’rifet şer’le tahrîr ve defter olduktan sonra ber-vech-i ta’cîl tahkîr ve te’allül ittirilmeyüp edâda muhâlefet surdet olurlar ise ol makûlelerin ze’emet timârları mirîye olan deynleri mukâbelesinde zabt ve hâsıl olan mahsûlden mirî için ahz olunmak üzre ve yine eyâlet-i mezbûrede ba’zı zu’emâ ve erbâb-ı timâr mevcûd olunmayup bedel malı tahsîlinde avk u te’hîre bâ’is olmağla mevcûd bulunmayan zu’emâ ve erbâb-ı timârın subaşlarından ve zirâ’atcilerinden bedel malı tahsîl olunup te’hîr olunmamak üzre ve yine eyâlet-i

mezbûrelerde olan zu‘emâ ve erbâb-ı tımâr icmâlleri mûcebince bedelleri cem‘ine me‘mûr olan edâda tekâsül üzere olduklarından mâl-ı mirî kesr ve noksân gelmekle vakt-i zamanla yerlerinde sinîn-i sâbık üzere edâda teallül üzere olurlar ise cem‘ine me‘mûr ider ise ve a‘yân ve kuzzâları ma‘rifetiyle ol makûle gerek zu‘emâ ve tımârları havâss-ı hümâyûna ilhâk olunmak üzere defter olunup der-i devlet medâra arz olunmak üzere ve yine eyâlet-i mezbûrenin zu‘emâ ve tımârların ekseri zayî ve mahlûl olmağın beğleri tarafından hılâf-ı emr-i defter kalemiyye talebi ile rencîde itmemek üzere emr-i şerîf virilmek bâbında mezbûrun bedel cem‘ine me‘mûr olan Abdurrahmân *zîde mecdühû* i‘lâm eylemekle vech-i meşrûh üzere bundan akdem emr-i şerîf virülür ise Hazîne-i Âmirem’de mahfûz olan Başmuhâsebe defterleri tarafında olunmağla mûcebince hüküm virilmek bâbında fermân-ı âlî sâdır olmağın emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 20 Rebî‘u'l-âhır Sene 1111

331. s.145/hk.1

Kars, Ahışha ve Erzurum eyâletlerinde ikâmet eden Ekrâd tairesinin iskân ettirilmesi, iskânları esnasında sıkıntı, düşmanlık ve zarar görmeden münâsib yerlere yerleştirilmeleri hakkında.

Erzurum vâlisi vezîr-i mükerrrem İbrâhîm Paşa’ya hüküm ki ;

Mahâlle-i asâbirinden olup senin ma‘rifetinle bundan akdem iskâna fermân olan ekrâd tâyifesi fermân olan mahâllere nakîl ve iskân olunmak üzere hâzır olduklarında tâyife-i mezbûrenin Kars ve Ahışha ve Erzurum eyâletinden birkaç seneden beru mütemekkin ve ne mikdâr Ekrâd tâyifesi olup bunları dahî iskân olmazlar ise sâyir iskân olanlar dahî oturdukları mahâllerinden kalkmayup bunların yanlarına cem‘ ve ihtarlarından bâ‘is olması mukarrerdır bunlar dahî sâyireleri bî-eyyi hâl iskân olunmağa muhtâc olduğu vezir müşârun-ileyhe mektup ile i‘lâm etmeğle ve o gün tâyife-i mezbûre ne mikdâr evdir ve buldukları mahâll-i kâryede iskânlarına münâsib sâkin yer vardur görülüp mürûr u ubûrlarından ve gerek oturacakları mahâllerde inde'l-kahr ızrâr ve cevr-i te‘âddîleri olunmamak üzere iskânlarına münâsib mahâll her ne muhitde ise iskân ve te‘ahhüd der devlet-i medârıma arz eylemek üzere emr-i şerîf virilmek bâbında telhîs olunup arz olunduğun telhîs mûcebince emr-i şerîf virilmek fermân-ı âlî sâdır olmağın şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 20 Rebî‘u'l-âhır Sene 1111

332. s.146.hk.1

Bosna vezirine ve Kilis sancağı kadılığı ve Akhisar kadısına:

Bosna eyâletinde bulunan Udobine Kalesi neferâtı ve câmii hizmetlilerinin aylıklarının İstobe ve Eflâklı rüsûmâtından ödenmesi hakkında.

Bosna muhafızı vezîr paşaya ve Kilis sancağı kâdîlığına ve Akhisar kâdîsına hüküm ki ;

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân el-hacc İbrâhîm zîde kadrühü arz-ı hâl sunup ber-vech-i mâlikâne uhdesinde olan Bosna'da vâki' İstobe Eflaklı rüsûmâtından Udobine Kal'ası neferâtı ve hademe-i câmi'-i şerîf mevâcib ve vazîfelerin rüsumatı mezkûr re'âyâdan cem' ve tahsîl olundukça almak lâzım iken tahsîl-i ücret mezkûrlar kendüye rencîde vü ta'cîz hâli olmayup mahsûlât ve rüsûmât tahsîl olmadığı neferât tarafından ta'cîz olmayup ve mukâta'a-i mezbûre kurâsına taraf-ı âherdan kimesne müdâhale itmeyüp yedine virülen berât-ı âlî-şânım mücebince zabt ittirülmek bâbında emr-i şerîf virilmek recâ vech-i meşrûh üzre neferât ve hademenin mevâcib ve vizâ'ifi mukâta'a-i mezbûrenin mahsûllerinden rüsumatından tahsîl eyledikçe edâ idüp lâkin bu bahâne ile mâl-ı mezbûru tahsîl eylediği halde dahî i'tizâr idüp neferât ve hademe mevâcibi ve vazîfenin edâda âfiyet ile bir tarafıyla cevr ve eziyyet olmayup müstehakk olmadıkları vazîfelerinde edâ eylemeniz üzre arz-ı hâli mücebince şurûtu mezkûr üzre emr-i şerîf virilmeğin telhîs olunduğun mücebince şurûtuyla amel olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdir olunmağın şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 21Rebî'u'l-âhır Sene 1111

333. s.146/hk.2

Şâm valisi vezir mükerren Hasan Paşa'ya:

Hacc yolunda bulunan Katran Kalesi direğinin tamire ihtiyacından dolayı buraların tespit edilip tamir olunması, masrafların karşılanması ve münasib görülen bir kişinin müteahhid olarak tayin edilmesi hakkında.

Şâm-ı Şerîf vâlisi vezîr-i mükerrem Hasan Paşa'ya hüküm ki ;

Tarîk-i hacc-ı şerîf'in bundan akdem garben istikbâlü tahrîb eylediği Katran Kal'ası direğinin hâliyâ muhtâc dûn olacağı avdetlerinde kal'a-i mezbûr direğinin

ta'mîri lâzım olan mahâlleri sâbıkâ Mekke-i Mükerrreme kâdîsı Mevlânâ Şeyh Mehmed *zîde fazlihû* keşf ve hüccet ve gereği gibi ta'mîr olunur ise ta'yîn olunan ta'mîr masrafından mâ'adâ elli bin guruş ile ta'mîr olunduğun Şâm-ı Şerîf kâdîsı Mevlânâ *atâ'llâhü zîde fazlihû* arz eylemekle inşâ'allâhü te'âlâ kal'a-i mezbûrun ta'mirine a'bâ-i sâmir her kimi münâsib görülecek münâsib ve ma'kûl gördüğünüz bir müte'ahhid kimesneyi ta'yîn ve bir gün evvel irsâl idüp zikr olunan kal'a direğinin ta'mîr ü termîminde dikkat olunup mesâmir masrafı dahî keşf olunan altı bin guruştan çıkmak üzere ziyâde tekayyüd ve ihtimâm eylemek için ta'yîn eylediğün kimesneye muhkem talebine ve te'kîd idüp arz olunduğu üzere lâzım gelen altı bin guruş masrafı havâle olunan emvâlden virilmek şartıyla kal'a-i mezbûrun direğinin keşf olunduğu üzere ta'mîri lâzım gelen mahâllerin ziyâde metîn ve müstahkem olmak üzere bir gün evvel ta'mîr ü termîm ittirilüp bâ'de't-ta'mîr Dersa'âdetüm'e arz ve i'lâm eylesin deyû fermân-ı âlî-şânım sâdir olmağın emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 21 Rebî'u'l-âhır Sene 1111

334. s.146/hk.3

Trabzon eyaleti mutasarrıfı vezir Abdülbaki Paşa'ya:

Açu kalesi muhafazasında bulunan Dergâh-ı Âlî topçuları, top arabacıları ve yerli neferâtın zahire bahalarının Tersâne emini merhum Yusuf'un zimmetinden karşılanması gerektiği ve bunun Ruznâmçe defterlerinde kayıtlı olmasına rağmen havâle olunmaması üzerine adı geçen görevin Trabzon eyaleti mutasarrıfı vezir Abdülbaki Paşa'ya verilmesi hakkında.

Hâliyâ Trabzon eyâletine mutasarrıf olan vezîr-i mükerrrem Abdülbâki Paşa'ya hüküm ki ;

Açu Kal'ası muhafazasında olan Dergâh-ı Âlî topçuları ve top arabacıları neferâtının bin yüz tokuz senesi kusûr-u zahîre bahâları ve kal'a-i mezbûrede olan yerli neferâtın dahî bin yüz on senesi zahîre bahâları icmâli iki bin üç yüz elli yedi buçuk guruş idüp meblağ-ı mezbûrun sâbıkâ Tersâne emîni müteveffâ Yûsuf'un senin zimmetinde olan üç bin guruş zimmî akçesinden havâle olunup Ruznâmçe-i Hümâyûnum'a îrâd u masraf kayd olunduğu Ruznâmçe-i Hümâyûn defterlerinde mukayyid olmağla meblağ-ı mezbûr senden tahsîl ve zikr olunan iki bin altı yüz elli yedi buçuk guruşun iki yüz sekiz guruşu Dergâh-ı Âlî topçularına ve kırk tokuz buçuk

guruşu top arabacıları neferâtına ve külli bin dört yüz guruşu yerlü neferâtının zahîre bahâları için virilmek iktizâ ider iken bu ana değin henüz mahâlline teslim eylemediğün azametlü hân-ı âlişân hazretleri mektupları ile i'lâm ve tahsîlde inâs itmekle imdi sen ki vezîr müşârun-ileyhsin mukaddemâ havâle olunduğu üzre zikr olunan iki bin altı yüz elli yedi buçuk guruş işbu emr-i şerîfim varduğu gibi alâ-eyyi hâl tedârik idüp neferât-ı mezbûrların zahîresi bahâları için kabzına me'mûr olan kimesneye bi't-tamâm teslim ve temessük olup bundan sonra bir dürlü özr ve bahâne ile neferât-ı mezbûrların zahîreye müzâyaka çekmelerinden ihrâz idüp emr-i âli-şânım mazmûnu üzre amel ve hılâfıyla hareketden ictinâb eylesin deyû fermân-ı âli-şânım sâdır olmağın şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 26 Rebî'ü'l-âhır Sene 1111

335. s.147/hk1.

Üsküdar kazasına bağlı Akemir nâhiyesine:

Üsküdar kazası Akemir nâhiyesinden istenen doksan çeki ocaklık odunun verilmesinde nâhiyede bulunan yeniçeri, tüfenkçi, doğancı, arabacı ve eğercilerin muaf tutulması, bundan rahatsız olan nâhiye ahâlisinin şikâyetleri ve görevlerin eşit olarak dağıtılması yönünde talepleri hakkında.

Üsküdar kâzasına tâbi' Akemîr nâhiyesine hüküm ki ;

Nâhiye-i mezbûre nâ'ibi Mevlânâ zîde fazlihû Dîvân-ı Hümâyûnum'a arz gönderüp Akemîr nâhiyesi işbu sene-i mübârekeye mahsûb olmak üzre nâhiye-i mezbûrda iki yüz toksan çeki ocaklık odunu defter-i mücebince viresiz deyû bundan akdem emr-i şerîf virilüp lâkin hîn-i tahrîrde nâhiyemizde yeniçeri ve tüfenkçi ve doğancı ve arabacı ve eğerci olup re'âyâmız olmamağla zikr olunan ocaklık odunu virmek üzre der-uhde ve kabul eylemediği mu'âf ve gayrı mu'âf vazîfeleri ale's-seviyye tevzî' eylesiz deyû fermân-ı şerîf sâdır olur ise cümlemiz nâhunyüz “?” atılmaz i'lâm eyleye deyû el-haccıma îrâ' idüp mâyet recâ eylemeleriyle Başmuhâsebe'de mahfûz olan tahrîr-i cedîd defterlerine nazar olundukda tahrîr-i cedîd mücebince elli sekiz nefer iki yüz toksan çeki odun kayd olunduğu derkenâr olunup arz olundukda derkenâr mücebince tahrîr-i cedîdden elli sekiz nefere kayd olunan iki yüz toksan çeki odunları edâ eyledikten sonra hılâf-ı emr-i defter ziyâde talebi ile rencîde olunmaya deyû fermân-ı şerîf sâdır olmağın şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 22 Rebî' u'l-âhır Sene 1111

336. s.147/hk.2

Haleb kadısı, mütesellimi ve muhassalına ve Sermin karyesi kadısına ve tahrîre memur Ahmed'e:

Sermin karyesi mâlikâne berâtı ile üzerlerinde iken Kavâlinzâde Ahmed'in Haleb'e tayin olması, ahâliyi değeri biçilenden başka öşr ve rüsumat vermek zorunda bırakıp haklarından vazgeçirmek istemesi üzerine ahâlinin itirazları ve ödedikleri vergileri geri istemeleri hakkında.

Haleb kâdısına ve mütesellimine ve muhâssalına ve Sermin kâdısına ve Haleb'te tahrîre me'mûr Ahmet'e hüküm ki ;

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Abdullah zîde kadrühû arz-ı hâl sunup Haleb muhâssallığı aklâmından Sermin nâhiyesinden nefsi Sermin kâryesi bir dürlü mâlikâne berât-ı âlîşân ile uhdesinde olup kârye-i mezbûre ahâlîsi ile bundan akdem mâl-ı maktû'âtından mâ'adâ öşr ve rüsûmâtın nâzırı bedeli beher sene maktû'an ma'lûm ol mikdâr akçe virmeleri üzre (?) rızâ' ve ittifâk vâki' ve cümle rea'yânun ikrâr ve i'tirazları üzre hüccet-i şer'iyeye virilüp dört sene bu minvâl üzre mutasarrıf olup te'allül ve nizâ' olunmak icâb itmez iken hâliyâ Haleb'e ta'yîn olan Kavâlinzâde Ahmed kendüye ta'ciz ittirdüp cebren ve kahren kârye-i mezbûreyi kendüye ferâgat ve kasrıyed ittirmek için ahâlî-i İslâm'ın ba'zı istid'âd üzerine tahrîrin ile bizler mücerred yazımız olan mâl-ı maktû'amızı virüp bedeli öşr olan mâ-bâkî virmeziz ve öşr ve rüsûm dahî virmeziz ve dört seneden berü virdüğümüz bedel-i öşr geri alırız deyû mukaddemâ virdükleri hüccet ve sâyir da'vâya şurûh ittiklerinden merkûm nâkib Ahmet kendü arz-ı ta'yîn için recâ bâbında öşürlerine her da'vâsına ta'yîn olup ve sâbıkâ Haleb kâdısı Hayırzâde Abdülkerim dahî Haleb malı için kendüye rızâsıyla viregeldikleri bedel-i öşürden men' ile hayf ve gadr olmağla bundan akdem telhîs-i fermân-ı âlî-şânım ile kârye-i mezbûrede hâsıl olan mahsûlâtının civârında olan ve sâyir kurâ ve mezarî ve a'sâr-ı şer'iyyle ve kânûn üzre rüsûm ze'âmetleri alıverilmek üzre Haleb ve Elbin kâzasında hitâben emr-i şerîf virmeyüp Haleb'e vardukta kârye-i mezbûrda mahsûlâtının öşrü ve rüsümü ze'âmetleri tahsîli olup emr-i şerîf mücebince Haleb ve Elbin (?) virüp ve a'sâr-ı şer'iyeye ve kânûn üzre rüsûmâtları almak üzre iken vâlî-i müşârun-ileyh Bağdâd tarafına me'mûr olmağla ol tarafa gidemedikden sonra mezkûren

nâ'kib Ahmet ve kâdî Abdülkerime arz ve tama'ları sözün başı “?” deyû karye aslında maktû'dır taksîr olunmaz ve rüsûm dahî alınmaz mücerred yazuları olan maktû'atları virdiklerinden sonra sana bedel ve öşr ve mâ-bâkî nâmıyla bir habbe virmezler deyû yedine virilen emr-i şerîfime muğayır karye-i mezbûrun mahsulatınınun tarafından zabtına giden adamlar kârye-i mezbûrdan kaldurub emr-i şerîf mücebince amel olunup tekrar kendüye cevr ü eziyyet ve hayf ve gadr eylediklerin bildirüp mukaddemâ virilen emr-i şerîf mücebince kârye-i mezbûrun mahsûlatı veyahud şer'î üzre taksîr ve kânûn üzre rüsûmâtı dahî tahsîl ittirmek bâbında emr-i şerîf recâ eylediği ecîlden Hazîne-i Âmirem'de mahfûz olan Başmuhâsebe defterlerine nazar olundukda kârye-i mezbûre de mezbûr Abdurrahmân Kadir'in “?” mâlikâne uhdesinde olup Alaköy kârye-i mezkûr arâzîsinden hâsıl olan mahsûlatından öşr ile rüsûm ra'iyetlerinden müstehakk olan mâl-ı dimoz hîn-i tahrîrde Defterhâne-i Âmirem'de icmâl üzre maktû' kayd olunup maktû'ları öşürden minvâl olunmağla mâl-ı dimozlarından mâ'adâ hüccet-i ma'lûm ol mikdâr senede mâ-bâkî virilmek üzre yedine hüccet-i şer'iyeye veya hâmişleri iken yine size sâkil olup bizim kâryemiz defterde maktû'u kayd olunmuşdur (?) yazımız olan maktû' tahrîr viririz deyû ta'âhhüd itmemeyle arazîden havâle olan öşr-ü mahsûlatdan ve rüsûmâtan ahâlî-i ve zirâ'atçiler kendülere intifâ' idüp kendüye gadr olunmağla kârye-i mezbûre civarında olan sâyir dimos kâryemizin deyû cümle öşr-ü şer'iyeye ve rüsûm virirler ise kârye-i mezbûrede dahî hâsıl olan mahsûlattan öşr-ü şer'iyeye ve rüsûm cem' ve tahsîl olunup bir dürlü nizâ' ittirmemek üzre mukaddemâ emr-i şerîf virildiği derkenâr vech-i meşrûh üzre hâliyâ ba'zıları ol emr-i şerîfime muğayır yine te'allül ve biz maktû' viririz deyû bedel-i öşür ve mâ-bâkî virmezüz deyû emr-i şerîfin mazmûnu icrâsına muhâlefet itmeleriyle mukaddemâ virilen emr-i şerîf mücebince amel olunup hâsıl olan öşr-ü şer'iyeleri ve rüsûmât sâyireleri ma'rifet-i şer'le tahsîl ve muhalefet ittirmeyüp bundan sonra mâni' olur var ise teslîm-i Dersa'âdet'e arz ve i'lâm olunmak muharrer mumâ-ileyh Ahmet mübâşir ta'yîn ve tahrîr olunmak üzre emr-i şerîf virilmek telhîs olundukda mücebince amel olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmağla şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 22 Rebî'u'l-âhır Sene 1111

337. s.148/hk.1

Temeşvar muhafızı Ahmed Paşa'ya ve kadısına ve neferât ağasına:

Temeşvar Kalesi'nde bulunan Rus Kapu Kalesi'nden Yamaklar tabyasına, Sipahiler tabyası ve Kanlıkule tabyasında kale duvarlarının tamire muhtaç olmasından dolayı buraların tespit edilip sekiz yüz yetmiş beş balvan ağacının kale ahâlisi tarafından hazır edilmesi, havâle olunan mikdârın yetmemesi ihtimâline karşı bu meblağın vezir Ali Paşa'nın mesuliyetinde olan Belgrad hazinesinden karşılanması hakkında.

Temeşvar muhâfızı Ahmet Paşa'ya ve kâdîsına ve neferât ağasına hüküm ki ;

Temeşvar Kal'ası on beş seneden berü keski yapu ile ta'mîr ve merammet olduğundan hâlâ kal'a-i mezbûrun yapıları sorulup Hurus Kapu Kal'ası'ndan Yamaklar tabyasına varınca yüz elli zirâ' kal'a duvarının bin yüz on bir senesi Rebî'u'l-evvel'in sekizinci gecesini nakliyye münhezim olup ve yine mezbûrun sipahiler tabyasına varınca iki yüz elli zirâ' kal'a duvarı harâbe ve masraf olup ve Yamaklar tabyasından sâbıkâ kal'a-i mezbûrun muhâfızı vezîr-i mükerrem Yûsuf Paşa'nun müceddeden binâ eylediği mahâlle varınca yüz yigirmi zirâ' kal'a duvarı harâbe ve masraf olup mahâll-i mezbûrun Kanlıkule tabyası tarafından toksan beş zirâ' kal'a duvarı harâbe ve masraf olmağla hâlâ münhezim ve harâbe ve masraf olan yerleri cümle ma'rifetiyle keşf ve tahmin olunup mecmu' beşyüz yetmiş beş zirâ' olup ta'mîr ü termîmine beher bâlvânun on dört zirâ' olmak üzere sekiz yüz yetmiş beş adet balvan-ı kebîr ve kebîrler için beher balvan on altışar zirâ' olmak üzere üç yüz elli adet balvan-ı kebîr ki mecmu' bin iki yüz yigirmi beş adet balvan-ı kebîr kal'a-i mezbûrun münhezim ve harâbe-i müsrif olan yerleri ta'mîr ü termîmi için muhtâc olduğun kal'a-i mezbûr ahâlisi mahâzır itmeleriyle işbu sene-i mübârekede kal'a-i mezbûrun sinîn-i sâbıkâyâ kıyâsen ta'mîri için bin yüz on bir senesi Rebî'u'l-evveli'nin yigirmi beşinci günü otuz gurus havâle olunduğu mukayyid olup bu sûrette kal'a-i mezbûrun ta'mîr olunacak mevâzi' sinîn-i sâbıkâdan ziyâde olunup mukaddemâ havâle olunan akçe vefâ itmemek ihtimâli ile sen ki mûmâ-ileyh Ahmet *ikbâlühûsun* senin ma'rifetinle görülüp ta'mîri iktizâ iden mevâzi' gereği gibi metîn ve müstahkem olmak üzere ta'mîr ü termîm ittirülmeyüp mukaddemâ havâle olunan altı yüz gurusun mâ'adâ ne mikdâr masraf olur ise hüccet-i şer'iyye olunup Belgrat muhâfızı vezîr-i mükerrem Ali Paşa'nun uhdelinde olan bin yüz on iki hazînesi malından virilmek için ta'yîn ve havâle olunup başka havâle emr-i şerîf virilmemekle imdi sen ki paşa-i mûmâ-ileyh ve sâyir kal'a-i mezbûre ağalarusuz ve zâbitlerisiz her biriniz bu bâbda ziyâde dikkat ve ihtimâm idüp bir taraf ile mâl-ı mirîyi itlâf ve izâ'at olmamak

üzre kemâl-i mertebe tekayyüd ve ikdâm idüp kal'a-i mezbûrun gâyet ta'mîr ü termîmi elzem ve ehemm olan mevazî'de kemâl-i münâsib ve istikam üzre ta'mîr ve bir gün evvel itmâm ve tekmîl ittirüp ve bâ'de'l-itmâm Dersa'âdetüm'e arz ve i'lâm eylemeniz bâbında emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 19 Rebî'u'l-âhır Sene 1111

338. s.149/hk.1

Belgrad muhafızı vezir Ali Paşa'ya:

Temeşvar Kalesi'nde tamir edilecek yerler için gereken bin iki yüz yirmi beş adet balvan ağaç direği için gönderilen altı yüz kuruşun yeterli olmaması ihtimâline karşı vezir Ali Paşa'nın sorumluluğunda olan bin yüz on iki hazinesinden takviye edilmesi hakkında.

Belgrâd muhâfızı vezîr-i mükerrerem Ali Paşa'ya hüküm ki ;

İşbu sene-i mübârekede Temeşvar Kal'ası'nun ba'zı mevâzi' ta'mîri için sinîn-i sâbıkâya kıyâsen bundan akdem altı yüz guruş havâle olunmuştu lâkin kal'a-i mezbûrun beş yüz yetmiş zirâ' mevâzi' münhezim olmağın âher kıt'ası on dört ve on altı zirâ' olmak üzre bin iki yüz yigirmi beş adet balvan-ı kebîr iktizâ iyledüğün kal'a-i mezbûrun ahâlîsi ve ağaları mahâzır itmeleri ile bu sûrette ta'mîr olunacak mevâzi' sinîn-i sâbıkâdan ziyâde olup mukaddemâ havâle olunan akçe vefâ itmemek ihtimâli ile kal'a-i mezbûre muhâfızı Ahmet Paşa ma'rifetiyle görülüp ta'mîri iktizâ iden mevâzi' gereği gibi ta'mîr ü termîm olunmak üzre fermân olup emr-i şerîf ısdâr ve irsâl olunmağla imdi sen ki vezîr müşârun-ileyhsin mukaddemâ havâle olunan altı yüz guruşda mâ'adâ ne mikdâr masraf olur ise hüccet-i şer'iyye olunup senin uhdende olan bin yüz on iki hazînesi malından virilmek için fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur. Vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 19 Rebî'u'l-âhır Sene 1111

339. s.150/hk.1

Nefs-i Âmid tüccarlarının sâlyânelerinin çokluğundan ve alınan vergilerin kendilerine sıkıntı ve eziyet çektirmesinden şikâyet etmeleri hakkında.

Diyârbekir vâlîsine ve kâdîsına hüküm ki ;

Tüccar tâyifesi Dîvân-ı Hümâyûnum'a arz-ı hâl sunup Nefs-i Âmid şehrinden merhûm Dûrsûn Mehmet Paşa Diyârbekir vâlisi iken sefer-i hümâyûna me'mûr olup ordu bazâr akçesi sâlyâne eyledikte boyacı tâyifesi bizim sâlyânemiz çokdur, Kürt tüccar tâyifesi bize imdâd itsünler deyû arz-ı hâl idüp yedlerine mücebince buyurıldı virmekle hîn-i fethden bu âna gelene değin tüccar tâyifesi fukarâyı aldıkları hâm bezden resm-i mirîsinden gayri birisi alınagelmiş değil iken yedlerinde olan buyurıldığı senet idüp hılâf-ı şer' virilen fermân kûtî peydâ idüp beher ham bez başına üçer para kûtî akçesi nâmına alup tüccar tâyifesine küllî cevır ve gadr olmağın kadîmden viregeldiğimiz resm-i mirî Başmuhâsebe'den derkenâr olduğundan sonra boyacılar ihdâs eyledikleri bir adet kûtîya, üçer para men' u def' olmak bâbında inâyet recâ eylemeleri ile Hazîne-i Âmirem'de mahfûz olan Başmuhâsebe defterlerine nazar olundukda muhâsebeden derkenâr olundukda Diyârbekir voyvodalığı aklâmından boyahâne mukâta'aları voyvodaların istihaklarına dâhil olup kûtî akçesi nâmına kaydı mukayyiddır deyû derkenâr olunup arz olundukda derkenâr mücebince amel olunup hılâf-ı emr-ü defter rencîde olunmayalar deyû hükm virilmek bâbında fermân-ı âlî sâdır olunmağın emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 23 Rebî'u'l-âhır Sene 1111

340. s.150/hk.2

Dergâh-ı Âli yeniçerilerinden İsmâil İbrahim'in İstanbul, Galata ve Hasköy bostancıbaşı kethüdası olan Ahmet Ali'nin ölümü üzerine mutasarrıf olduğu gelirlerin kendisine tevcih edilmesi talebi hakkında.

Nişân-ı Hümâyûn yazıla ki ;

Dergâh-ı Âlî yeniçerileri mütekâ'idlerinden altmışıncı cemâ'at'den yevmi on akçe ulûfesi olan İsmâ'îl İbrâhîm arz-ı hâl sunup İstanbul ve Galata ve Hasköy ve Bostancı kethudâsı olan Ahmet Ali fevt olup mirî hâli kalmamağla mutasarrıf olduğu ulûfesi hazîne malından olmayup mukâbelesinde kendüye virilmek bâbında inâyet recâ eylemeğın mücebince tevcih olunması bâbında bin yüz on bir senesi Rebî'u'l-âhire'nin yiğirmisi tarihli müverrih virilen sûret-i rüsûm-u hümâyûn mücebince berât-ı şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 25 Rebî'u'l-âhır Sene 1111

341. s.150/hk.3

Mardin ve kazalarında bulunan kâfirlerin ispençelerini noksan ödemeleri nedeniyle vergilerin kanûn-ı kadîm üzere ödenmesi ve kanuna aykırı davranılmaması hakkında.

Diyârbekir vâlisine ve Âmid monlâsına hüküm ki ;

Van'ın kulları mukaddemâ Dîvân-ı Hümâyûna beher adam arz-ı hâl idüp Mardin sancağı kırk elli senedir mütecâviz Van'ın köylerine ocaklık mikdarı bu âna gelince Mardin ve kazâlarında olan keferelerinden ispençeleri alagelmeğin bu sene-i mübârekede kefere tâyifesi te'allül üzere olup noksân tekâlif itmeleri ile Van'n kulların mevâciblerine kesir ve noksân tertîb ider deyû bildirüp sene-i sâbıkda viregeldikleri minvâl üzere ispençelerin edâ eylemek üzere emr-i şerîf recâ eyledikleri ecîlden Başmuhâsebe defterlerine nazar oldukda Mardin sancağı mukâta'sıyla ma'an Van Kal'ası kullarının ocaklıkları aklâmında olup ispençeleri içün ne alageldikleri ma'lûm olduğu arz olundukda beher nüzûl “?” kânûn-u kadîm üzere tahsîl ittirile deyû mukaddemâ yüz üç Rebî'u'l-âhır'nın on tokuzuncu günü tarihli müverrih emr-i şerîf virilüb mücebince tahrîr olunması recâ eyledikleri ecîlden tecdîd olunmak emrim olmuştur. Buyurdum ki ;

Emrim üzere amel idüp dahî Mardin sancağı mukâta'sıyla ma'an Van Kal'ası kullarının ocaklıkları aklâmından olduğu kayd olunmağla iltizâmlarına hâsıl kayd olunan ispençeleri kânûn-u kadîm üzere mukaddemâ ve hâlâ emr-i şerîf mücebince edâ ittirüp kânûn-u kadîm ve (?) -i hümâyûna mugâyır te'allül ve bahâne ittirmeyüp ocaklıkları malına kesir ve noksân getürmekten ve hılâf-ı kânundan ve olagelmiş mugâyır ta'addî ve tecâvüzden ihtirâz eyleyesiz. Emr-i şerîf yazılmak içün tezkire virildi.

Fî 25 Rebî'u'l-âhır Sene 1111

342. s.151/hk.1

Bağdad muhafazası için yeniçeri kütüğüne kayıt olacak dört bin acemiye Diyarbakır'dan Musul'a gidene kadar verilecek peksimetin zabıt olunması hakkında.

Diyârbekir voyvodasına hüküm ki ;

Hâlâ Bağdâd muhâfazası için yeniçeri başçavuşu ma'rifetiyle tashîh ve be dergâh olacak dört bin Dergâh-ı Âlî yeniçerileri inşâ'a'llâhü te'âlâ Diyârbekir'e dahîl olup ve gelenlere süvâr oldukda Musul'a varınca iktizâ idenler dizdârda dâhil irsâl olunan defter mücebince Diyarbakır voyvodası virüp temessük alunmak üzere bundan akdem fermân olunup Diyârbekir'den gelenlere süvâr oldukda kendülerine iktizâ iden nânları yarım peksimad virilüp zâbitlerinden temessük alunmak üzere emr-i şerîf yazılması bâbında fermân-ı şerîf sâdır olmağa iş bu tezkire virildi.

Fî 24 Rebî'u'l-âhir Sene 1111

343. s.151/hk.2

Bağdad Kalesi muhafazası için yeniçeri kütüğüne kayıt olan dört bin yeniçeriye verilecek yolluğun mikdarı, bu yollukların menzil ahalisinin avâriz ve nüzüllerine karşılık kendilerinden alınması hakkında.

Tokat'dan Diyârbekir'e varınca yol üzerinde vâki' olan kâdîlara ve mirî emvâl tahsildârlarına hüküm ki;

Bağdâd Kal'ası muhâfazası için yeniçeri ocağı başçavuşu ma'rifetiyle müceddeden tashîh ve be dergâh olması fermân olunan dört bin Dergâh-ı Âlî yeniçerileri her ne mahâlde be dergâh olunur ise oldukları mahâlde her beş neferine birer vakıyye lahm ve beher vakıyyesi on ikişer sağ akçe ve beher nefere birer çift nân ve beher çifte ikişer sağ akçe ve ne mikdâr şa'îr virilür ise kîlesi kırkar sağ akçeye olmak üzere ve bahâsı ashâbına mirî emvâlinden virilmek şartıyla her menzilde tedârik ve zâbitlerin ma'rifetiyle teslîm ve hüccet-i şer'îyye olunup ve her ne mikdâr nefer be dergâh olur ise hesâb-ı merkûm üzere zimmet bahâsı emti'anun ""?"" deynlerine mahsûb olmak üzere zabitlerinden temessük alunup hıfz eylemek üzere mukaddemâ emr-i şerîf virilüp yol üzerinde olan voyvodalar ve mültezimler bizim dimozda ""?"" yüz on senesinin mâl-ı mirîsi bu kayd deyû (nüzül yazmalarıyla) te'allül eyledikleri menâzil ahâlîlerinin üzerlerine edâsı lâzım gelen yüz on iki avâriz ve nüzüllerine takas olunmak üzere fermân-ı âlî-şânım sâdır olmağın şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için işbu tezkire virildi.

Fî 24 Rebî'u'l-âhır Sene 1111

344. s.152/hk.1

Haddâm, duâgûy ve diğêr vazîfelilerin alacaklarını Novagrad yakınında bulunan simhâne gelirinden almak istemeleri üzerine Proliçe ve Bırçka kale muhafızları ve Bırçka Kalesi topçu neferâtının mevâcibleri için Hanya mukâtaası malından ocaklık tayin olunması hakkında.

Hersek sancağı mutasarrıfı paşaya ve Hanya kâdısına hüküm ki ;

Prolosice ve Risan Kal'ası mutasarrıfı arz-ı hâl sunup bunların senevî müstehakk oldukları mevâcibleri mukâbelesinde Hanya ve tevâbi' mukâta'ası ocaklık ta'yîn ve yedlerine berât-ı âlişân virilüp müdâhale olunmak icâb itmez iken mukâta'a-i mezbûre malından olmak üzre ve vazîfeye mutasarrıf olan haddâm ve duâgûy ve gayrileri vazife-i mezbûre ve tevâbi' malından hâsıl olan akçeden ber-vech-i taksîm gurre-i Za "?" vazîfelerin almağa râzı olmayup bizler vazîfelerimizi mukâta'a-yı mezbûre tâbi' simhâne mahsûlünden aluruz deyû müdâhale ve kendülere gadr-i murâd eylediklerin bildirüp mukâta'a-i mezbûre ve tevâbi'nden olan simhâne ve gayrından her ne hâsıl olur ise kendüleri ve ehl-i vazîfe tesbîtlerin taksîmi gurre-i Za "?" olmak bâbında emr-i şerîf virilmek bâbında istid'â-yı inâyet eyledikleri ecîlden Hazîne-i Âmirem'de mahfûz olan Başmuhâsebe defterlerine nazar olundukda zikr olunan Prolosice ve Bırçka Kal'aları mustahfızları ve yine Bırçka Kal'ası topçuları neferât mevâcibleri için Hanya mukâta'ası malından ocaklık ta'yîn ve bin yüz tokuz Zi'l-kâde'sinin ikinci gününde berât virildüğü derkenâr olundukda berâtları mukâta'a hâsıllarından şer'le taksîm olunmak fermânım olmağın şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 25 Rebî'u'l-âhır Sene 1111

345. s.152/hk.2

Seyyid Mehmed, Şeyh Mahmud ve Ebûbekir, Derviş Mehmed ve el-hacc Hasan'ın Diyarbakır voyvodalığı aklâmından mutasarrıf oldukları kurâ mukâtaalarından vergi vermeye razılar iken, Diyarbakır voyvodasının Haleb malı için kendilerinden kalemiyye talep etmesi üzerine zaten ödemekte oldukları vergilerden dolayı sıkıntı çektiklerine dair şikâyetleri hakkında.

Diyârbekir vâlisine ve Amid kâdısına hüküm ki ;

Seyyid Mehmet ve Şeyh Mehmet ve Ebûbekir ve Derviş Mehmet el-hacc Hasan ve Ahmed Dîvân-ı Hümâyûnuma arz-ı hâl sunup Diyârbekir voyvodalığı aklâmından ber-vech-i mâlikâne mutasarrıf oldukları kurâ mukâta‘aların yedlerinde olan berât-ı âlîşân mücebince mâl-ı mirîleri virmekle râzılar iken Diyârbekir voyvadası olanlar kanâ‘at ittürüp Haleb malı için hılâf-ı kânûn ve defter guruşu yüz onar akçeye talep idüp malınla kalemiyye lâzım deyû rencîdeden hâli olmayup Hazîne-i Âmire’ye alındığı üzre guruşu yüz yigirmişer akçe olup mirî kalemiyye edâ eyledüğünden sonra ziyâde talebiyle rencîde ve te‘addî ittirilmemek bâbında istid‘â-yı inâyet itmeleriyle Hazîne-i Âmirem’de mahfûz Başmuhasebe defterlerine nazar olundukda Diyârbekir voyvodalığı aklâmından ber-vech-i te‘bîd ve mâlikâne kurâ ve mezârî‘ mutasarrıf olanlar beher sene Diyârbekir hazînesi defterleri mücebince virilügelen malın voyvodalara virilmek üzre berât virilüp voyvadalık-ı mezbûrun kadîmden malı guruş tam olup beher guruşu yüz yigirmişer akçe olmak üzre deynlerine mahsûb olageldiği derkenâr olunup arz olundukda hılâf-ı berât rencîde ittirilmeye deyû fermânı şerîf sâdır olmağın şurûtuyla Mâliyyeden emr-i şerîf yazılmak için tezkire verildi.

Fî 27 Rebî‘u'l-âhır Sene 1111

346. s.152/hk.3

İzvornik sancağında bulunan tuz kuyularının mahsulü öteden beri üç gün mirînin ve üç günü ehl-i mürtezikanın iken Fazlı Bölükbaşı ve Kibri Mustafa'nın burayı dört gün zabt etmeleri, emirlere itaat etmemeleri üzerine adı geçen kazada bulunan imam ve ehl-i mürtezikanın şikâyetleri üzerine, tuzla-i Zîr ve tuzla-i Bâlâ'nın vergi mikdarının tayin edilmesi hakkında.

Bosna kâdîsına ve vâlisine hüküm ki ;

İzvornik sancağında memleha-i Bâlâ kâzası imâm ve hattâb ve ehl-i mürtezika Dîvân-ı Hümâyûnum'a arz-ı hâl sunup kâza-i mezkûrede vâki‘ câmi‘-i şerîfin ehl-i mürtezika memleha-i Bâlâ mukâta‘ası mahsûlü kânûn-u hakânîden beru senede tuz kuyusunun soli ²⁰⁵ mikdârı dört gün mirînin ve üç günü ehl-i mürtezikanun olup bu ana gelince minvâl-i meşrûh üzre zabt oluna gelmeğın hâlâ taraf-ı mirîden mu‘tâd dört günü zabt iden Fazlı bölükbaşı ve Kibri Mustafâ ve Fazlı fevt olmağla oğlu Mehmet'in vekîli Katip Hüseyin altı seneden beru kendülerin mahsûlüne kanâ‘at itmeyüp hisselerinden

²⁰⁵ Boşnakçada tuz. (<https://www.bosnakmedya.com/adi-uzerinde-tuz-sehri-tuzla/>)

tecâvüz idüp mukaddemâ yedlerinde olan evâmir-i şerîflere itâ'at itmeyüp küllî gadr eyledikleri ecilden mahâllinden derkenâr ve kadîmi üzre icrâ ve fuzûlen zabt idenlerden tahsîl ve bir dahî dahîl ittirilmemek inâyet recâ eylemekle Hazîne-i Âmirem'de mahfûz olan Başmuhâsebe defterlerine nazar olundukda İzvornik sancağında vâki' memleha-i Bâlâ ve Zîr mahsûlünden olmak üzre vazîfeye mutasarrîf olan haddam olacak kulum ve hâssa imâm mutasarrîf olanların ellerinde senedleri olmayup ve cevâmi' ve mesâcidlerin harâb olmağla emvâl-i mirîyi itlâf iderler senetlerin tesellîm itmediği emti'adan hisse ve vazife virdirölmeye deyû memlehâ emîni recâsıyla mukaddemâ virilen emr-i şerîf mûcebince Bosna kâdîsı tarafından keşf ve defter olunduğu üzre ellerinde senetleri ve berâtı olmayânların vazîfe ve hisselerinin virilmeyüp emti'aya ve mirîye gadr ittirilmemek recâsına Bosna beğlerbeğisi arz idüp Defterhâne-i Âmirem'de derkenâr ve mukaddemâ defter emîni arz ve mazmûnu üzre virölen emr-i şerîf mûcebince memleha-i Zîr için şimdi i'tibârî ile üç yüz altmış altı gün olan seneden elli iki günlük hisse ve taksîmden hâriç tamâmen mirî için ifrâz ettikten sonra bâki kalan üç yüz on dört kütük dahî nısf hisse-i mirî olmak üzre yüz elli yedi günlük ifrâz ve bi'l-cümle mirî ve hisse-i mirî iki yüz tokuz gün olup beher yevmi üç yüz otuz altı akçe mahsûlü ile defter-i hâkânîye yetmiş bin iki yüz yigirmi akçe hâsıl kayd ve tahrîr olup hâssa-i rencberân için alduğundan yüz elli yedi günlük hesâb-ı merkûm üzre (mahsul-ü rencberânun olmak üzre) memlehayaya tahrîrden hâriç olduğu işbu tahrîrden zâhirdir ve memlehâ-i Bâlâ için dahî bu hesâb üzre beher yevmiye ikişer yüz seksener akçe mahsûlü ile elli iki günlük mirî için ifrâz olunduktan sonra bâki kalan üç yüz on üç günlük hâssa-i rencberânı yevmi elli takrîbi “?” buçuk itmeyüp nısfı imâm rencberân deyû mahsûlü yevmi otuz buçuk ve beher yevmiye yüz kırkar akçe ile tahrîr idüp satıp elli tokuz bin iki yüz otuz iki akçe mahsûlü kayd ve mahsûl-ü yevmiyyeden takrîbât “?” itmedüğü yüz kırkar akçe-i rencberân olup tahrîrden hâriç komuştur deyû takdîrce mukâta'a-i mezbûreden senevî hâsıl olur ise üç yüz altmış altı gün taksîm olunup elli günlük mirî için ifrâz olunduktan sonra bâki kalan üç yüz on dört günlük nısf-ı mirî ve nısf-ı hâssa-i rencberân iktizâ ider hâlâ vukûf olanların su'âl olundukda zikr olunan malı câmi'lerin rencberân işleyüp taleplerinde hisse ve taksîm itdükleri üzre ne mikdâr zaman işler ise dört gün mirî için işleyüb hâsılına mirî tarafından emîn alup ve üç gün kendüleri için işleyüb ücreti rencberân ve evkâf ve hisse-i yevm hesâbların bu üç günden virölüp ve emîn olduğun yevminden hâriç masrafları yoktur deyû haber mirî mîrânla kâ'id-i

mezkûr işleyüb tahrîrde mutâbık olmuş olur böyle olduğu sûrette tefâsîl olunduğu üzere emti'a-i mirî ve hâssa-i mirî emîni tarafından zabt olunduktan sonra hâssa-i rencberân tâyife-i mezkûrun kendü hakları olmağla mezbûrların mevki'-i sarf ma'mûr oluna harâb olan kendü hâsslarında vazîfe iddiâ idenlere ve gönül da'vâsında olanlara senetleri su'âl cânib-i mirîde iktizâ itmeyüp onların hissesinide mirînin alâmesi deyû kayd ve Anatoli kalemiyyesinde derkenâr olunduğu üzere duâgûy vazîfesine mutasarrıf olanları emînin deynine mahsûb olmak üzere emîn tarafından virilmek iktizâ ider mirî-i taraf-ı abâdan olacak mahsûlü rencberân tâyifesi ve rencberânun kendü cemâ'at ve hizmeti ile hâsıl olan günlük mahsûllerine asla müdâhale itmeyüp zirâ'atleri fâsıl ve kat' olunmak üzere yüz altı senesinde emr-i şerîf virildiği derkenâr ve arz olundukda derkenâr mücebince amel olmak fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur. Bin yüz on bir senesi Rebî'u'l-evvel'in yiğirmibeşinci gününde Bosna vâlisine ve kâdîsına emr-i şerîf virildiği derkenâr olunup arz olundukda zirâ'atleri kat' olunmak üzere mukaddemâ virülen emr-i şerîf mücebince yazıla deyû fermân-ı şerîf sâdır olmağın şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için işbu tezkire virildi.

Fî 26 Rebî'u'l-âhır Sene 1111

347. s.154.hk.1

Açu Kalesi'nde bulunan câmiinin mum ve kandil yağı ihtiyacı, câmii ve hamamın tamiri, içerde ve dışarda bulunan köprülerin mühimmâtı için kullanılmak üzere vakf olacak dükkân, fırın ve hamamın bina olunması, bu vakıflara müteveli tayin olunması hakkında.

Nişân-ı Hümâyûn yazıla ki ;

Açu Kal'ası'nda olan câmi'-i şerîfin şem' revgan ve kandîl yağı ve câmi' ve hamamın ta'mîri ve enderûn ve bîrûn'da olan köprüler mühimmâtı için sarf olmak üzere müceddeden binâ olunup vakf olan dükkânın ve hâneler ve fırın ve hamamın kal'a-i mezbûrede muhâfiz Hasan Paşa'nun memhûr müfredât defteri mücebince kal'a-i mezbûre dizdârı olanlar yevmi iki akçe vazîfe ile müteveli ta'yîn olunmak üzere telhîs olunup arz olunduğun telhîs mücebince mahâlline kayd ve berât virilmek fermân-ı âlî sâdır olmağın vech-i meşrûh üzere berât-ı şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 27 Rebî'u'l-âhır Sene 1111

348. s.154 hk.2

Açu Kalesi'nde bulunan câmiinin ihtiyaçları, iç ve dış köprü mühimmmatında kullanılmak üzere vakf olunan dükkan, fırın ve hamamın kiralari sonradan alınmak üzere üç yüz on iki akçe olup adı geçen vakfa Yamaklaroğlu'nun nazır tayin olunup, kira gelirinin iki akçesinin mum, iki akçesinin kandil yağı ücreti için, kalan mikdarın câmii, hamam ve köprülerin tamir masrafında kullanılması hakkında.

Nişân-ı Hümâyûn yazıla ki ;

Açu Kal'ası'nda olan câmi'ı şerîfin şem' revgan ve kandîl yağı ve câmi' ve hamamın ta'mîri ve enderûn ve bîrûnda olan olan köprüler mühimmâtı için sarf olmak üzere müceddeden binâ olunup vakf olan dükkan ve hâneler ve fırın ve hamamın kal'a-i mezbûrede muhâfız Hasan Paşa'nun memhûr ve müfredât defteri mücebince îcâre-i mu'accele senede yedi sekiz bin üç yüz on iki akçe olup ve kal'a-i mezbûrede Yamaklar oğlu dahî vakf-ı mezbûre Hüseyin nâzır ta'yîn olunup ve îcâr-ı mezbûreden yevmi iki akçesi revgan-ı şem' bahâsına ve iki akçesi dahî revgan kandîli bahasına ta'yîn olunup ve kusûru dahî câmi' şerîfin ve hamamın ve kal'anun enderûn ve bîrûnda vâki' köprülerin mühimmâtı ü termîmine beher sene masraf olmak üzere mahâlline kayd ve berât virilmek bâbında telhîs olunup arz olundukda telhîs mücebince mahâlline kayd ve berât virilmek fermân-ı âlî sâdır olmağın vechi meşrûh üzere berât-ı şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 22 Rebî'u'l-âhır Sene 1111

349. s.155/hk.1

Şam valisine, kadısına ve defterdarına:

Şâm'da bulunan Emeviyye câmiinde yatsıdan sabaha kadar tilâvet edecek insanların ışıktan faydalanmaları için şamdanlara dökülecek mumun mikdarı ve temini hakkında.

Şâm-ı Şerîf vâlisine ve kâdısına ve defterdârına hüküm ki ;

Şâm-ı cennet-meşâmm'da vâki' câmi'-i Emeviyye'de Hazreti Yahyâ salla'llâhü âlâ-nebîyyînâ ve âlîhi hazretü'l-muîn hibâb-ı nübüvvet-i mâbelûniye mensûp

makâm ve'l cibâl-i ikrâm sebt-i irtisâmın re's-i şerîf ve kadîm-i mübârekelerî hizâsına vaz' olunan iki kebîr şem'dânü't-tılâ' ile her bir kıt'ası yetmiş altışar buçuk vakıyye iki kıt'a şem'-i kâfûrundan sene-i tamâmında şem'dânludan bâki kalan yüz dirhem şem' dökülüp câmi'-i mezbûrede mukîm ve misâfirinden ol nebîyyullâh'ın hırka-i şerîfleri hizâsı ve mihrâb önünde beytü'l-mağrib ve'l a'sâr-ü sülüs-ü ahîreden sabahâ dek tilavet idenler ziyâ' evinden intifâ' eylemeleri için sen ki Mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin i'lâm eylediğün telhîs olunup arz olundukda sene-i tamâmında bâki kalan şem'lü yüz dirhem şem' dökülüp îkâd olunmak fermânım olmuştur şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 27 Rebî'u'l-âhır Sene 1111

350. s.155/hk.2

Karaman eyâletinde Bor kasabası yakınlarında ve Akşehir ile Kayseri kazalarında bulunan güherçile madenlerinden Âsîtâne'ye naklinde her vakıyyesinin elli ikişer akçe olarak belirlenip Haziran'ın onundan diğer senenin tamamına kadar elli bin vakıyye güherçilenin zamanında Baruthâne'ye teslim edilmek üzere Seyyid Ali'ye görev verilmesi hakkında.

Karaman eyâletinde vâki' olan kâdîlara ve a'yân-ı vilâyetin iş-erlerine hüküm ki;

Karaman eyâletinde Bor kasâbası kurbunda baruthâne civarında KİLİSEHİSARI ve Beşlibük “?” kâryelerinde ve Akşehir ve (?) ve Kayseriye kâzasında vâki' olan güherçile ma'denlerinden her vakıyyesi Âsîtâne'ye nakîl ile elli ikişer sağ akçeye olmak üzere yüz on Hazirân'ın onundan bir sene tamâmına değin elli bin vakıyye hâlis güherçile ihrâc ve vakt-ü zamanla Âsîtâne-i Sa'âdetüm'e irsâl ve baruthâneye teslim eylemek üzere Seyyid Ali *zîde şeref siyâdete* der-uhde ve emr-i şerîf virildiği Hazîne-i Âmirem'de mahfûz olan Başmuhâsebe defterlerinde mukayyed olup zikr olunan mahâllerden sene-i sâbık üzere elli bin vakıyye güherçile-i hâlis mübâya' ve tedârik ve yüz on bir Hazirân'ı ibtidâsından senesi tamâmına değin Âsîtâne'ye nakîl ve teslim eylemek şartıyla yine mezbûr Seyyid Ali *zîde şeref siyâdete* tefvîz ve der-uhde ve mübâya' için iktizâ iden ahkâm yazılmak bâbında telhîs olunup arz olundukda telhîs mûcebince tefvîz ve mübâya'ası için iktizâ iden ahkâm yazılmak fermân-ı âli sâdır olmağın emr-i şerîf yazılmak için tezkire verildi.

Fî 28 Rebî'u'l-âhır Sene 1111

351. s.156/hk.1

Osman adlı şahısın yüz on ve yüz onbir seneleri cebelü bedeliyyelerinin tahsili için görev verilmesi talebi üzerine bu görevin kendisine verilmesi ve adı geçen sancakta bulunan zuema ve erbâb-ı timârdan cebelü bedeliyyelerinin tahsili ve hazineye teslimi hakkında.

Aydın Sancağında vâki' kadîlara ve alaybeği ve zu'emâ ve erbâb-ı timâr çeri başlarına hüküm ki ;

Osman zîde mecdühû Dîvân-ı Hümâyûnum'a arz-ı hâl sunup bin yüz on ve on bir senesine mahsûb olmak üzere Aydın Sancağının cebelü bedeliyyeleri tahsîli için emr ve defter virilmek bâbında mâyet recâ eylemeğin Hazîne-i Âmireme mahfûz Başmuhâsebe defterlerine nazar olundukda bin yüz on ve yüz on bir senelerine mahsûb olmak üzere Aydın sancağının cebelü bedeliyyeleri tahsîli henüz kimesneye fermân olunmadığı derkanar olunup arz olundukda mûmâ-ileyh ait emr ve defter ve bir gün fermân olmuşuzdur demekle emr-i şerîfim ile mübâşir-i mezbûr vardığında bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrüm üzere amel idüp dahî zikrolunan sancakta vâki' zu'emâ ve erbâb-ı timârdan olup sabî ve mütekâ'id olanların yedlerinde olan cedîd berâtları mücebince her sancağın akçe yazularımızdan bir nefer cebelü ve her bir nefer cebelüden kırkar kuruş bedelleri mirî için cem'-i tahsîl ve teslîm-i hazîne itdirilüp bir ferde te'allül ve nizâ' ittirilmeye ve sen ki livâ'-i mezbûre alaybeğisin ne mikdâr mütekâ'id ve sabî var ise mu'accele memhûr ve defter idüp mübâşir-i mezbûre virüp ketm ve ihfâdan be-gâyet ısdâr eylesesiz ve sâdır olan emrin üzere sipahîleri bedeliyye malın virmemek için "biz kendimiz varup teslîm-i hazîne ideriz" deyû avk u te'hîr ve kimi dahî mezâr idüp bu mef'ûli mâl-ı mirîye gadr-ı murâd idenlerin ze'âmet timârları husûsunda ve mübâşirlerinden ma'rifet-i şer'le tahsîl ittürülüp te'allül ittirilmeye deyû şurûtle emr-i şerîf yazılmak için tezkire verildi.

Fî 29 Rebî'u'l-âhır Sene 1111

352. s.156/hk.2

Bin yüz on senesi için Hamid-ili, Teke ve Paşa sancaklarında bulunan tımar erbâbı ve zuemâyâ gönderilecek emr-i şerîf hakkında.

Şurût-u mezkûr ile bin yüz on bir senesine mahsûb olmak üzere Hamid-ili ve Teke ve Paşa sancaklarında vâki' zu'emâ ve erbâb-ı tımârdan sabî ve mütekâ'idin cebelü bedeliyyeleri dahî başka başka emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 29 Rebî'u'l-âhır Sene 1111

353. s.157/hk.1

Çemişgezek ahâlisinin kötü durumlarından şikâyet etmeleri üzerine Kığı ve Kozcahan halkının Kürd eşkiyalarının nâibliğinde iskân ettirilerek Çarşıcak kazası, Bargini ve Ovacık nâhiyeleri avâriz hânelerine dahil edilmeleri hakkında.

Kığı ve Kozcahan ve Çemişgezek kadîlarına ve beğlerine hüküm ki ;

Çemişgezek kâdîsı Mevlânâ Ebûbekir *zîde fazlihû* arz gönderüp Çemişgezek kâzası ahâlisi meclîs-i şer'e gelüp sû-i hâli izhâr tezallüm eyledüğü bundan akdem Kığı ve Kozcahan “?” re'âyâlarından olup Ekrâd ve otağ-ı Etrâk eşkiyâlarından Şeyh hanesiyle ekrâd nevvâblığı ile kadîm yerlerinden kaldurup gelüp Çarşıcak kazâlarında Bargini ve Ovacık nâhiyelerinde hâne-i avârizîma dahîl re'âyâyı tagallüben yerlerinden ihrâc ve kendüleri sâkin olup beş on senedir mütecâvüz fermân-ı âlişânüm ile vâki' olan iskânları ve sâkin oldukları kâryelerin öşür mahsûllerinden virmediklerinden gayrı kerde âyile ba'zı kâryelerin civarı ve ebnâ-i sebîlin yollarına eylenüp katli nüfûsu ve arî emvâli yoğiken emti'âsı kayddan hesâb olmadıkların bildirüp mezbûrundan Ekrâdî kadîm yerlerine iskân ettirmek bâbında emr-i şerîf virilmek recâsına i'lâm eylemeğin şer'le ahvâlleri görölüp icrâ-i hak olmak bâbında fermân-ı âlişânüm sâdir olmağın şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî Gurre-i Cemâziye'l-evvel Sene 1111

354. s.157/hk.2

Yeniçeri başçavuşu Kızılbaşoğlu Mehmed'in takibleri sonucu, firar ettiği anlaşılan dördüncü ağa bölüğü çorbacısı Ali Hüseyin'in silinen yüz beş akçe ulûfesinin hacc-ı şerîf masrafı için sarf edilmesi hakkında.

Nişân-ı Hümâyûn yazıla ki;

Şâm-ı Şerîf yerli yeniçerilerinin başçavuşu olan kızılbaş oğlu dimekle ma'rûf Mehmet çorbacının takipleri olmağla firâr idüp gördüğü hâli ve hizmeti mu'attal

olmağla yine zümre-i mezbûreden dördüncü ağa bölüğü çorbacısı olan Alî Hüseyin çorbacı, hizmet-i mezbûreye mahâll u müstehakk olmağla mutasarrıf olduğu yüz beş akçe ulûfesinin terkînde elli akçe terkîni masârif-ı hacc-ı şerîf'e sarf olunacak mala zamm ve Şâm-ı Şerîf hazînesinden hazîne malından olup ulûfesi bedeli başçavuşluk hizmet-i mezbûr Alî çorbacıya ber-vech-i te'bîd tevcîh olunup berât virilmek recâsına Şâm muhafızı düstûr-ı mükerrerem müşîr-i mufahham vezîrüm Hasan Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehü* arz itmekle mücebince tevcîh olunmak bâbında bin yüz on bir Rebî'u'l-âhır'ının on altıncı günü tarihli müverrih virilen rûûs-u humayunum sûreti ile bu berât-ı hümâyûnu virdüm ve buyurdum ki ;

Mûmâ-ileyh Alî Hüseyin varup mutasarrıf olduğu yüz beş akçe ulûfesinin terkînden elli akçe terakkisi “?” mutasarrıf hâcc-ı şerîf'e sarf olunacak mala zamm ve Şâm-ı Şerîf hazînesinden hazîne mânde itmekle yerine baş çavuşluğu zabt ve bundan evvel mutasarrıf olanlarına ve cümle mutasarrıf olan gelmişler ise mezbûr dahî evlü cümle mutasarrıf olup âherdan bir ferde ta'rruz eylemeye deyû berât-ı şerîf virildi.

Fî 23 Cemâziye'l-evvel Sene 1111

355. s.158/hk.1

Bağdad'da ikâmet eden el-hacc Mehemmed'in kırk elli seneden beri geçimini sağlamak için mirî arazide ziraat yaptığı ve senede üç bin üç yüz seksen iki kuruş değeri biçildiği ve bunun Başdefterdar'a bildirilmesi hakkında.

Nişân-ı Hümâyûn yazıla ki ;

El-hacc Mehemmed kırk elli seneden beru Bağdâd'ta ikâmet ve istikâmeti ile kitâbet idüp pîr ve iktidâr olmağla vech-i mâişeti için Halhala nâhiyesinde vâki' Hophop kâryesi kurbunda Babakırda nâm Karanlık mîri zemîni kendü zirâ'at idüp mâlikâne deyû onar sene pîr, velî, tekâ'üdü mu'âf olmak üzere mukaddemâ vâlisi Kadir Ömer Paşa tarafından memhûr mahsûb olunan tezkiresi virilüb Gelinbaşı mahâllesinde Bağdâd hazînesine tâbi' Halhala “?” nâhiyesinin icmâl üzere senede üç bin üç yüz seksen iki gurus malı maktû' olup kurâ ve mezarî'nin müfredâtı olmağla derûn tezkirede olan Kâzanlık zemîni ma'lûm olmadığı derkenâr olmağla vech-i meşrûh üzere Paşa Mahâllesine kayd ve mücebince berât virilmek üzere bi'l-fi'l Başdefterdâr olan el-hacc Mustafâ *dâme ulüvvühûya* i'lâm itmeğin i'lâm mücebince Başmuhâsebe'de kayd ve berât virilmek bâbında bin yüz on bir senesinin Rebî'u'l-âhır'ının yigirmi sekizinci günü

tarihi müverrih virilen rûs-u hümâyûn mücebince mahâlline kayd olunup berât-ı şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî Gurre-i Cemâziye'l-evvel Sene 1111

356. s.158/hk.2

Erzurum Bedel-i Gılman mukaatası mâl-ı mirîsi defterdar Ali'nin uhdesinde iken vefatı nedeniyle malı babasına kalıp, bunların toplanıp tahsil olunması ve Erzurum'dan Niksar'a varıncaya kadar yol üstünde olan menzillere tayin olunması görevinin kendisine verilmesi hakkında.

Erzurum vâlîsine ve kâdisına hüküm ki ;

Mehmet zîde kadrühû Dîvân-ı Hümâyûnuma arz-ı hâl sunup Erzurum'da Bedel-i Gılman mukâta'ası mirî malına defterdârı Ali beher sene malı mîriyesi teslim eylemek şartıyla uhdesinde iken (?) fevt olup mahlûlünde babası itmekle öldüğünde yüz on bir senesinden kendüye cem' ve tahsîl eylemek bâbında berât-ı âlişan ile tevcîh olundu lâkin iki yüz kırk gurus Hınıs Kal'ası neferâtı ocaklığında ta'yîn ve bâki kılınân malının yüz on bir senesinde Erzurum'dan Niksar'a varıncaya değin menzillere ta'yîn olunmağla yedinde olan berât-ı âlişan mücebince kendüsü cem' ve tahsîl idüp ikiyüz kırk kuruş Hınıs Kal'ası neferâtlarına ve bâki kalan mâl-ı merkûmu şer'le menzillere virüp bir ferde müdahale etmemek bâbında istid'â-yı inâyet eylemeniz ecîlden Hazîne-i Âmirem'de mahfûz Başmuhâsebe defterlerine nazar olundukda Erzurum kâzasında vâki' Bedel-i Gılman mukâta'ası senede bir yük sekiz bin akçe malı olup sekiz yüz seksen akçesi hâssa-i kârye-i Kemer iltizâm olunup ve yiğirmi sekiz bin yüz akçesi Hınıs Kal'ası neferâtı mevâciblerine ocaklık ta'yîn olundu yetmiş sekiz bin üç yüz yedi akçesi irsâliye malı kalup zikr olunan mukâta'a malı mukaddemâ Niksar'dan Erzurum'a varınca dört menzil masârifinden ta'yîn olunup ba'de menziller ref' olundukda malın teslim-i hazîne eylemek üzere Mâliyye defterdârı Alî'ye der-uhde olunup mezbûr Alî fevt oldukda oğlu Mehmed'e der-uhde ve berât virilüb zikrolunan maktû'u malı menzili mezbûrlar masârifinden ref' olunmağla menzile süvâr ve mürur u ubûr idenler yolcu yüklerinide yıkup menzilinde bârgîrlerini âhûr idüp gerek yolcu ve sâyir kurâ fukarâsına eyledikleri cevri ve eziyyete bahânesi olmamağla fukarânun hallerine merhameten yüz ellişer gurus menzilden sermaye olumak üzere altı menzil vaz' olundu ve lâzım gelen tokuz yüz gurus Bedel-i Gılman malından ta'yîn ve havâle olunmak recâsına Erzurum

vâlisi vezîr-i ekrem İbrâhîm Paşa arz eylemeleriyle irsâliye malı olan yetmiş sekiz bin üç yüz yigirmi akçe zikr olunan altı menzile tevzî' ve taksîm olunup ahâlî-i memalikin ma'rifetleriyle yanlarında menzilcileri (?) ta'yîn ve ba'de'l-yevm fukarâya te'addî ittirilmek üzere bin yüz on bir senesi Safer'nin yigirmi üçüncü gününde emr-i şerîf virilmek derkenâr olunup arz olundukda berât mücebince tahsîl ve menzilde ta'yîn olunanı virülmek üzere fermân-ı âlişan sâdır olunmuşdur emr-i şerîf için tezkire verildi.

Fî 3 Cem'âziye'l-evvel Sene 1111

357. s.159/hk.1

Sancaktarlık görevinin Osman adlı kişi ile Arnavud Hüseyin İbrahim Üsküblü tarafından yürütülürken es-seyyid Şeyh Ebubekir tarafından kadîme aykırı olarak on üç akçe ulûfe ile zorla alınması üzerine bu görevin tekrar Arnavud Hüseyine verilmesi hakkında.

Zikr olunan mahmel-i şerîf sancaktarlığı hizmeti merhûm ve ma'fûrûn-leh Sultân Süleyman Han *tâbe serâhü* hazretlerinin zaman-ı sa'âdetlerinden bu ana gelince Şâm'da yerli kulu ocağında yaya çorbacılarına merbût olup yaya çorbacılarından Osman nâm kimesne kadîmden yine yaya çorbacılarından Arnavud Hüseyin İbrâhîm Üskübliye bundan akdem tevcîh ve taraf-ı hacc-ı şerifin hüccâc-ı müselmân hizmet-i (?) mer'î kılındığından mâ'adâ her vechile umûrunda Ömere isti'mâl ile mevsûk ve amme-i halk kendüden razı ve şâkir ve anda yedi sene emekdâr ve hizmet-i mezbûrda bezl-i mağrûr idüp bu ana gelince hizmet-i mezbûreye mahlûl oldukca akd virüp ve azli icâb ider vaz'-ı hareket nâ hemvârı yoğiken âherdan es-şeyh Seyyid Ebûbekir nâm kimesne hılâf-ı inhâ' ve kadîme mugâyir sancakdarlık-ı mezbûreyi on üç akçe ulûfe mukâbelesinde alup gadr eyledükde tekrar mezbûr Arnavud Hüseyin İbrâhîm Üskübliye hatt-ı hümâyûn ile ibkâ' ve mukarrer kılup her sene mukayyed itmeğin bir tarafıyla mezbûr Şeyh Seyyid Ebûbekir alup mezbûr Arnavud Hüseyin İbrâhîm Üskübliye gadr itmekle kadîme mugâyir olmağla sancaktarlık-ı mezbûr için yedi seneden beru (?) iden hizmet-i mukâbelesinde merhameten mezkûr Arnavud Hüseyin'e ber-vech-i te'bîd tevcîh olunmak recâsına Şâm muhâfızı vezîr-i ekrem Hasan Paşa arz eylemekle vech-i meşrûh üzere merhameten sancaktarlık-ı (mezbûr olup mağrûr olmağla hâneye) merkûm Arnavud Hüseyin'e ber-vech-i te'bîd müceddeden tevcîh olunmak bâbında bi'l-fi'l Başdefterdârım el-hacc Mustafâ Ahmed'e i'lâm etmeğle i'lâm mücebince ber-vech-i

te'bîd tevcîh olunmak bâbında berât-ı âlîşan virilmek üzere işbu bin yüz on bir senesi Rebiu'l-ahresi'nin yigirmi beşinci gününde rûs-u hümâyun virilmeğın vech-i meşrûh üzere berât-ı şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 7 Cemâziye'l-evvel Sene 1111

358. s.160/hk.1

Şam zuemâ ve erbâb-ı tımârının bedelleri olan üç yüz bin guruşun hacc-ı şerîf masrafında ve gerekli işlerde kullanılmak üzere Şam defterdarına teslim edilmesi hakkında.

Şâm-ı Şerîf vâlisine ve kâdîsına ve defterdâr vekîlene hüküm ki ;

Şâm-ı Şerîf zu'emâ ve erbâb-ı tımârın sene-i sâbık üzere bedelleri malı üç yüz bin guruş olup bin yüz on bir senesi mahsûlü henüz kimesneye fermân olunmamağla tahsîl vakti karîb ve malı hacc-ı şerîf masârifine ve sâyir umûr-u mukteza için havâle olunmak üzere sene-i (?) kethüdâyîri Şâm-ı Şerîf hazînesine defterdârına tefvîz ve sipâriş ve şurûtla emr-i şerîf virilmek bâbında telhîs olunup arz olundukda telhîs mücebince şurûtla emr-i şerîf yazılmağa fermân-ı âlî-şânım sâdır olmağın buyurdum ki ;

Hükmü şerîfimle vardukta bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel olunup dahî eyâlet-i mezbûrede vâki' zu'emâ ve erbâb-ı tımârın bin yüz on bir senesine mahsûb olmak üzere sene-i sâbıkâ üzere bedelleri malı olan üç yüz bin guruş Şâm-ı Şerîf hazînesi defterdârın (...) *zîde mecdühû* ma'rifetiyle yerlü yerinde cem' ve tahsîl ittirüp bir dürlü kimesneye nizâ' ve te'allül ittirilmeyüb sâdır olunan emr-i âlî-şânım mu'tâd üzere amel idüp hılâfından ısdâr eylesiz ve sen ki defterdâr-ı mûmâ-ileyhsin bedeliyye-i mezbûrun mâlın fermân olunduğu üzere bi't-tamâm tahsîl ve emr-i şerîfle havâle olunan mahâllerde edâ idüp sene-i âherinden muhâsebesin görüb bir yeni suret-i muhâsebe eylesiz deyû emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 6 Cemâziye'l-evvel Sene 1111

359. s.160/hk.2

Kaptan paşaya ve Sakız kaymakamına:

Sakız adasında bulunan bazı kişilerin vakıf binalarını kasabhâne ve tabakhâne olarak kullanılırken kefil olan kasab ve debbağın kasabhâne ve debbağhânelerinin işlememesi nedeniyle tümüne celb gönderilmesi hakkında.

Kapudân paşaya ve Sakız kâyim-makâmına hüküm ki ;

Merhum Mehmed zâde İbrâhîm Paşazâde Abdullah, Âsitâne'de Dîvân-ı Hümâyûnum'a arz-ı hâl sunup cezîre-i Sakız'da vâki' evkâf müsakkafâtından nefsi-i şehirde kassâbhâne ve dibâgathânesinden gayri muvâfakat hîn-i fethden berü (?) ve dibâgat olageldiği mümkün iken ba'zı kimesneler kassâbhâne ve dibâgathâne ihdâs idüp ve kefil kassâbhâne ve dibâgathânesi mu'attal kalup vakıf-ı ser kefil îrâdına bi'l- küllîye celb gelmekle kassâbhâne ve dibâgathâne ihdâs idenleri men'û def'olup ve kefil kassâbhâne ve dibâgathânesinin yerleri mahâllinde fermân ve dibâgat olunmak bâbında emr-i şerîf inâyet recâ eylemeğin mücebince hüküm-ü hümâyûnum virilmeğin fermân-ı âlî-şânım sâdır olmağın vech-i meşrûh üzere emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 5 Cemâziye'l-evvel Sene 1111

360. s.161/hk.1

Hacc-ı şerîf ve karşılama masrafında kullanılmak üzere Şam hazinesinden, Nablus mukâtaa malından ve Aclun sancak beyinin taahhüd ettiği akçelerden tahsil edilecek meblağın yüz on senesinde tahsilinin imkânsız olması nedeniyle bu mikdarın diğer mallardan ve yeniçerilerin deve kiralarından temin edilip havâle olunması hakkında.

Şâm-Şerîf mîrû'l-hacc olan paşaya hüküm ki ;

Hacc-ı şerîf ve istikbâl masârif için Şâm-ı Şerîf hazînesinden ocaklık olup virile gelen toksan bin guruş dahîl Nablus mukâta'ası malından altı bin sekiz yüz guruş ve Aclun sancağı beyinin taahhüd akçesinden on bin guruşun ki bu mecmu' on altı bin sekiz yüz guruş yüz on senesinde mümteni' olunmak üzere i'lâm ve âher emvâlinden havâle olunmağla bu sene dahî icmâline tahsîli mümkün olup mevsim-i hacc'a irişmediği halde tadrîc ile tahsîl ve Şâm-ı Şerîf hazînesine teslim olunmak üzere ihtiyaten bir gün mevcûd bulunduğu hacc-ı şerîf emvâlinden müzâyaka ile mütehayyîr olmamak için tahsîli'z-zarûrî "?" mümteni'ül-husûl mukâbili olan meblağ-ı mezbûr ve izdiyâl surre ve hacc'ül-alemîn ve taraf-ı mihrâbın refik-i hacc-ı şerîfe me'mûr dört yüz nefer

Şâm yerlü yeniçerilerinin deve kiralaları dahî kabz-ı emvâl-i mirîden havâle ve umûr-ı lâzime-i hâcc'a temsîl virilmiştir, sen dahî kemâl-i mertebe ve uhdene ki tefvîz olan umûrda defter idüp bir dürlü tekâsül itmeyüp fermân olmağın emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 2 Cemâziye'l-evvel Sene 1111

361. s.162/hk.1

Hacc-ı şerîf masrafı için Şam hazinesinden ocaklık olarak verilen doksan bin guruşun ahâlden tahsilinin mümkün olmaması nedeniyle bu meblağın Nablus mukâtaa malından, Aclun sancakbeyinin teahhüd akçelerinden, Gazze, Remle, Necid ve Yafa iskelelerine tâbi olan yerlerden aşama aşama tahsili ve Şam hazinesine teslimi hakkında.

Şâm-ı Şerîf vâlisine ve kâdisına ve defterdârına hüküm ki ;

Hacc-ı şerîf ve istikbâl masârifî için Şâm-ı Şerîf hazînesinden ocaklık olup virülgelen toksan bin guruşun yüz on senesinde on altı bin sekiz yüz guruş mümteni' olmak üzere i'lâm ve âher malından havâle olunduğuna kıyâsen bu sene dahî icâleten tahsîli mümkün olmayup mevsim-i hacc-ı şerîfe irişmediği halde tederrüc ile tahsîl ve Şâm-ı Şerîf hazînesine teslim olunmak şartıyla ihtiyaten mîrû'l-hâcc paşaya yerinden mevcûd olunup hacc-ı şerîf umûrunda müzâyakaya mütehayyır olmamaları için tahsîli'z-zarûr toksan bin guruş tekâmiline mümteni'ü'l-husûl mukâbili on altı bin sekiz yüz guruş ba'zı emvâl-i mirîden havâle ve mîrû'l-hacc paşa ma'rifetiyle tahsîl ve mahâllerine sarf olunmak üzere evâmîrî kendüye irsâl olunmuştur ve kezâlik Mısır üzeri “?” malından ocaklık olan otuz tokuz bin yetmiş bir guruşa dahî Gazze rıhtımından irsâl ve Şâm hazînesine teslim eylemek üzere iken dahî fermânı gönderilmiştir. Hacc-ı şerîf ve istikbâl masârifine ta'yîn ve merbût olan Nablus Mukâta'ası malı ve Aclun sancağı beği olanların ta'ahhüd akçesinden temenni' götürdükleri meblağ-ı mezbûr livâ'-i mezbûreler mutasarrıfların ta'ahhüdlere kendülerden matlûb olmağla masârif-i hâcc-ı şerîf için Şâm hazînesinden vireceğiniz akçeden mahmûl idüp mümteni'ü'l-husûl mukâbelesinde havâle olunan akçeleri ba'de irsâl ve teslim-i hazîne olmak üzere mîrû'l-hacc paşadan ahz u gabz eyleyesin mahsülleri mevsim-i hâcc'a irişmediği sûrette tadrîc ile tahsîl ve Şâm hazînesine teslim ittirdüp ve bir dürlü özür ve bahâne ittirmeyesiz ve Gazze ve Remle ve Mecid ve Yafa iskelesi ve tevâbî' ve havâle ve süferâ ve vadiü'l-

Acem ve (?) tevâbî' ve Türkmenân-ı Şâm Mukâta'aları ve kurâ ve mezârî' mallarından ocaklık olanları dahî mâlikâne virilenlerin yedlerinde olan berâtları mücebince mâl-ı maktû'ları ve mâ'adâsının dahî mallarından gurre-i Receb'de mu'tâd-ı kadîm üzre mîrû'l-hacc paşaya teslim olunmak için tahsîl ve hâzır ve âmâde eyleyüp bir dürlü özr ve bahâne ile a'zâm-ı şegâyır-ı dîn olan hacc-ı şerîf umûrlarının te'hîrine bâ'is olmaktan ihrâz ve ictinâb eylemeniz bâbında fermân olmağın emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 2 Cemâziye'l-evvel Sene 1111

362. s.162/hk.2

Nablus sancağı mutasarrıfı paşaya ve hacc karşılmasına memur olan Aclun sancağı mutasarrıfına:

Hacc-ı şerîf masrafı için verilecek meblağın, mahsûlün hacc mevsimine yetişmemesi nedeniyle bu mikdarın başka mallardan aşama aşama tahsil edilmesi ve Hazîne-i Âmire'ye teslimi hakkında.

Ve Nablus sancağı mutasarrıfı mîrû'l-hacc paşaya ve istikbâl-i hacca me'mûr olan Aclun sancağı mutasarrıfı *dâme izzühûya* hüküm ki ;

Hacc-ı şerîf ve istikbâl masârıfı için Şâm hazînesinden ocaklık olup virüle gelen toksan bin guruşa dahîl ta'ahhüdünüz olan Nablus Mukâta'ası malından altı bin sekiz yüz guruş ve Aclun sancağı beği olanların ta'ahhüd akçesinden on bin guruş ki bu mecmu' on altı bin sekiz yüz guruş yüz on senesinden mümteni' olmak üzre i'lâm ve âher emvâlinden havâle olunmağla bu sene dahî âna kıyâsen mahsülleri mevsim-i hacca irişmedi hâlde hatasıyla meblağ-ı mezbûr tadrîc ile Şâm hazînesine teslim olmak üzre ihtiyâten yerinde mevcûd bulunup hacc-ı şerîf umûruna müzâyaka ve mütehayyız olmamanız için tahsîli'z-zarûri ba'zı emvâl-i mirîden havâle olmuştur. Ancak kadîminden hacc-ı şerîf istikbâl masârıfı için ta'yîn ve merbût olan Nablus Mukâta'ası malı ve Aclun sancağı beği olanların ta'ahhüd akçesi olup sizden matlûb olmağın imdi bu sene meblağ-ı mezbûru Şâm hazînesinden alacağınız akçeye mahsûb idüp mümteni'ül- husûl mübâya'asından havâle olan akçeler ba'de Âsîtâne-i Sa'âdetüm'e ve Hazîne-i Âmirem'e teslim olunmak üzre Şâm hazînesine teslim idilüp temessük eyleyesiz mahsülleri mevsim-i hacca irişmediği sûrette tadrîc ile Şâm hazînesine teslim

eyleyüp bir dürlü bahaneden tevakkî eyleyesiz deyu fermân olmağın emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 2 Cemâziye'l-evvel Sene 1111

363. s.164/hk.1

Hacc-ı Şerîf karşılama masrafı için Şam hazinesinden verilen ocaklığın tahsiline imkân olmaması nedeniyle bin yüz on iki senesi Şam malından havâle olunmasına dair gönderilecek ferman hakkında.

Hacc-ı şerîf ve istikbâl masrafıçün Şâm-ı Şerîf hazînesinden ocaklık olup virile gelen toksan bin guruşun yüz on senesinde on altı bin sekiz yüz guruş mümtenî' olmak üzere i'lâm ve âher malından havâle olundu âna kıyâsen bu sene dahî icâleten tahsîli mümkün olmayup mevsim hacc-ı şerîfe irişmediği halde tadrîc ile tahsîl ve Şâm hazînesine teslim olunmak şartıyla ihtiyâten mîrû'l-hâcc paşa yedinden mevcûd bulundu hacc-ı şerîf emrinde müzâyaka ile mütehayyîz olunmaları için sicîl-i zarure doksan bin guruş tekmîli mümtenî'ül-husûl mukâbili on altı bin sekiz yüz guruş ve izdiyâl (?)yüz toksan dört guruş ki bu mecmu' otuz altı bin tokuz yüz toksan dört guruş olur. Paşa-yı müşârûn ileyh tarafından tahsîl ve mahâllerine sarf olunmak üzere cebâbete me'mûr olduğun bin yüz on iki Şâm-ı Şerîf hazînesi malından on beş bin guruş ta'yîn ve havâle olunmağla kabzına me'mûr olana teslim ve tesellüm olduğuna hüccet ve zahriyye eyleyesiz deyû defter olunan emvâle siyâk-ı meşrûhada başka başka emr-i şerîf yazılmak için fermân olmağın emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Ocaklıkların mukâta'aları tarafından kendüleri tahsîl eylemek üzere şurûtuyla havâle emri yazılmak üzere fermân olunmağın emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Vech-i meşrûh üzere başka başka emrleri yazılmak için tezkire virildi.

Hacc-ı şerîf masrafı için tayin olunan mikdârın Şam hazinesine teslim edilmesi hakkında.

Hacc-ı şerîf mesârifinden ocaklık ta'yîn olunan otuz tokuz bin yetmiş bir guruş uhdesi Şâm-ı Şerîf hazînesine teslim eyleyesiz deyû emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 2 Cemâziye'l-evvel Sene 1111

364. s.165/hk.1

Salim adlı kişinin on beş senedir İstanbul terzilerinin yiğitbaşılığını yapan Hasan'ın yerine bu görevin kendisine tevcih edilmesini talep etmesi hakkında.

Nişân-ı Hümâyûn yazıla ki ;

Hasan arz-ı hâl sunup İstanbul derziyânının “?” yiğitbaşılığı bundan akdem kendüye tevcih olunup üzerinde ve esnaf-ı mezbûrda on beş seneden beri yiğitbaşı olup esnafı kendünden râzı ve sekiz on üzerinde iken âherdan Salim nâm kimesne esnafın (?) olmadığından gayrı umûrlarından bî-haber iken üzerinden olup gadr itmekle müceddeden kendüye virilmek bâbında inâyet recâ vech-i meşrûh üzre hizmet-i mezbûre anbârları ve ashâb-ı surresi mezkûr Hasan ma'ârîz olan halçün hizmet-i mezbûreye ehakk ve ahrâ olunduğu her virdiklerinde gayrî esâmî olan Salim dahî Hasan'ın kendünden akdem ve ehakk olduğu meclîs-i şer'-i şerîfte mutasarrıf olmuştur deyû İstanbul kadîsı Mevlânâ es-Seyyid mecdühû da i'lâm itmekle i'lâm mücebince tevcih olunup bin yüz on bir Rebî'u'l-ahır'ının yiğirmibirinci günü tarihi ile müverrih virilen rûûs-u hümâyûn mücebince berât-ı şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 5 Cemâziye'l-evvel Sene 1111

365. s.165/hk.2

Udobine kalesi neferâtının mevâciblerinin ödenmesi için vazifelendirilen Kilis sancağı Akhisar kazasına tâbi Uskupyne nâhiyesindeki kurâ ahâlisinin rüsumlarının kaldırılıp yerine öşür gelmesiyle mağdur olmaları hakkında.

Bosna vâlîsi vezîr-i mükerrerem Hâlîl Paşa'ya hüküm ki ;

Bosna eyâletinde Kilis sancağından Akhisar kâzasına tâbi' Üskübye nâhiyesinde vâki' kurâ ahâlîsi mukaddemâ öşre bedel resm kaldurup virmek üzre ve Udobine Kal'ası neferâtının mevâciblerine ve vezâife ta'yîn olundu lâkin neferât hâlâ Yahmanlı “?” Kal'ası muhâfazasına me'mûr olup nâhiye-i mezkûrda ba'zı yerleri hâlî ve mu'attal kalup mâl-ı mirîye küllî noksân tertip itmekle resmi kaldırınız ref'i ve öşr alınıp hâsıl olan a'şârdan neferât hidemâtının ulûfe ve vazîfeleri tamâmını edâ eylemek üzre ber-vech-i mâlikâne el-hacc İbrâhîm nâm kimesneye der-uhde olunmak recâsına sâbıkâ Bosna vâlîsi vezir-i mükerrerem Mustafâ Paşa arz eylemekle mahâlle nüfûsu

kalmayla tashîh ve senevî malı yüz altmış altı bin beş yüz akçe olmak üzere mezbûr el-hacc İbrâhîm ber-vech-i mâlikâne mukâbili ile der-uhde ve berât virildiği üzere umûru zikr olunan rûsûmu kaldırıp öşüre mu'adil ittirüp alınur ise re'âyâsı perişân olup hâlâ mümkün el-hâsıl olan malı dahî zaî olur deyû sen ki vezîr-i mükerreremsin arz eylediğün ecîlden kendüye eyâlet-i mezbûrede bu makûle resim kaldırıp virir ve Revgân-ı Hersek mukâta'ası'nun resm kaldırılmaları öşüre mu'adil tedbîr olunmak fermân olunur ise mirîye ıkmâ olmak üzere umûr-u gâyet dahî i'lâm eylemişsiz husûs-u mezbûr tekrar mahâllinde kemâl-i ihtimâm ile görülüp mirîye ve fukarâya ıkmâ olan her ne vech üzere ise sıhhat ve hakikat üzere tekrar arz-ı i'lâm eylemek bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur. Şurûtla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 8 Cemâziye'l-evvel Sene 1111

366. s.166/hk.1

Hayrabolu'da Sürmeli Mehmed'in yaylağında bulunan beş bin baş koyunun mübaşir yardımıyla Âsitâne'ye yollanması hakkında.

Edirne kâdîsına ve Edirne bostâncıbaşına hüküm ki;

Âsitâne'den Edirne ve Filibe'ye varınca yol üzerinde vâki' olan kâzâlara dâhi Âsitâne hazînedârı Sürmeli Mehmet'in yaylağında olup hâlâ Hayrabolu etrâfına kışlağa gelmek üzere olan beş bin re's koyun Âsitâne-i Sa'âdetüm'e götürülmek lâzım ve muktezî olmağla hâlâ taraf-ı mirîden ta'yîn olan mübaşir ile hazînedâr merkûm Mehmet'in ma'an kendilerinden adamları zikr olunan koyunları her ne mahâllden zamanunda gelürler ise Hayrabolu tarafına yollamayup Âsitâne-i Sa'âdetüm'e yollayasız deyû fermân olunmağın emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 28 Rebî'u'l-âhır Sene 1111

367. s.166/hk.2

İstanbul hazînedârı Sürmeli Mehmed'in Hayrabolu'daki çiftliğinde bulunan beş katar hassa devenin Âsitâne'ye götürülmesi hakkında.

Hayrabolu kâdîsına hüküm ki ;

İstanbul hazînedârı Sürmeli Mehmet'in hâlâ Hayrabolu'nda çiftliğinde beş katar hâssa develeri olup mirîyeye olan deyni mukâbelesinde Âsitâne-i Sa'âdetüm'e

götürülmesi muktezî olmağın imdi irsâl olunan mübâşir ile tarafından gönderdiği adamı vardığı gibi zikr olunan beş katar hassa develeri mübâşir-i mezbûr ve kendü adamları ile ma'an Âsitâne-i Sa'âdetüm'e irsâl eylesesiz deyû fermân olmağın emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 28 Rebî'u'l-âhır Sene 1111

368. s.166/hk.3

İstanbul hazinedarı Sürmeli Mehmed'in Hayrabolu'daki çiftliğinden Âsitâne'ye gönderilecek zahirenin Tekfurdağı iskelesinden nakil edilmesi hakkında.

Hayrabolu kâdîsına ve kışlak emînine ve mirî develer emînine olan Şeref'e hüküm ki;

İstanbul hazînedârı Sürmeli Mehmet'in Hayrabolu'nda olan çiftliğinde her ne mikdâr hinta ve şâ'ir zuhûr ider ise adamları ma'rifetiyle mirîye için Âsitâne'ye nakîl olunmak için Tekfurdağı iskelesine nakîl olunmak fermân olunmağla imdi her ne mikdâr zevat iktizâ ider ise Hayrabolu kışlağında olan mirî develerden ifrâz ve tahmîl ve Tekfurdağı iskelesine ta'yîn olan mübâşir ma'rifetiyle nakîl ve irsâlinde ihtimâm eylesesiz deyû fermân olmağın emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 28 Rebî'u'l-âhır Sene 1111

369. s.166/hk.4

İstanbul hazinedarı Sürmeli Mehmed'in Hayrabolu'daki çiftliğinde ne kadar zahire var ise bunların develere yüklenip Tekfurdağı iskelesine nakil edilmesi, burada defter edilerek mübâşire teslimi hakkında.

Hayrabolu kâdîsına hüküm ki ;

İstanbul hazînedârı Sürmeli Mehmet'in hazîne-i mezbûre malından taraf-ı mirîye küllî deyni olmağla hâlâ Hayrabolu çiftliğinden her ne mikdâr buğday ve şâ'ir var ise devr-i keyli idüp ve ol tarafta Hayrabolu âhûrunda olan mirî develere tahmîl ve Tekfurdağı iskelesine nakîl ve irsâl olunmak lâzım olmağla imdi hâlâ irsâl olunan mübâşir ve kendü çiftliğin kethudâsı ve adamları ma'rifetiyle ve ma'rifet-i şer'le görülüp her ne mikdâr buğday ve şâ'irdir anbâr mevcûdu var ise bir taraftıyla bir kîlesi telef ve zaî olmayup devr-i keyl her ne mikdâr ise defter ve defteri imzalatup ve

mühürleyüp varan mübâşire teslîmi bâ-fermân olduğu üzere mirî develere tahmîl ve Tekfurdağı iskelesine irsâl ü îsâlide ihtimâm eylesiz deyû fermânı olmuştur.

Fî 28 Rebî'ü'l-âhır Sene 1111

370. s.167/hk.1

Hayrabolu'daki mirî develerin ve zahirenin Tekirdağı iskelesine nakli ve sefîne kirasının gümrük malından ödenmesi hakkında.

Tekirdağ kâdîsına ve gümrük emînine hüküm ki ;

Hayrabolu'da mirî develer ile Tekirdağ iskelesine nakli fermân olan hinta ve şa'îr her ne mikdâr ise üzerine ta'yîn olan mübâşir ma'rifetiyle sefînelere vaz' ve nevl-i sefîneleri gümrük malından virilmek üzere bildirüp iskelesine irsâl eylemeniz bâbında fermân olmuştur. Emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 28 Rebî'ü'l-âhır Sene 1111

371. s.167/hk.2

Kıbrıs adası maktûasını ödeyemeyen reayanın durumunun derinlemesine araştırılması ve kendilerine merhamet edilmesi hakkında.

Kıbrıs cezîresi muhâfızı (...) dâme ikbâlühûya ve Lefkoşa kâdîsına hüküm ki;

Kıbrıs cezîresi maktû' malı mukaddemâ otuz altı bin guruş iken ol mikdâr maktû'yu edâya tekmîlleri olmadığından bundan akdem ahâlîye gazez ve mahzûr etmeleriyle hallerine merhamete fermân-ı âlî-şânım ile kadîm maktû'larından on iki bin guruşları tenzîl olundu ve hâlâ senesi bedeli dört bin guruş olmak üzere sen ki mirî-mîrân mûmâ-ileyhsin sana dahî otuzar guruş tenzîl ile yüz on bir senesinde der-uhde ve mukaddemâ berât-ı şerîf virilmiş idi. Meblağ-ı mezbûr on iki bin guruş avâtıf-ı aliyye-i hüsrevânemîn re'ayâ fukarâsına ve cezîre-i mezbûrda sükkânın zaman halleri için hallerine merhamet-i ref' ve tenzîl ittirüp bu sebep ile re'ayâ ve berâyaya rencîde ve mahcub olunmak lâzım gelmez iken tenzîl-u merkûm için bu taraf-ı mahsur ile gelenler cezîre-i mezbûreye vardıklarında bu maktû' tenzîline ziyâde masrafımız gitmiştir deyû re'ayâ fukarâsına tenzîl olan on iki bin guruşun mâ'adâ on beş bin bedelinin bin guruş dahî ziyâde akçe tevzî' ve tahsîl idüp küllî kusûr eyledikleri mesmû'-u hümâyûn ibkâ' olmağla husûs-u mezbûre mahâll üzere mahâllinde gereği gibi teftîş ve tefahhus elzem ve

ehemm olmağla imdi ta'yîn olan mübâşir ma'rifetiyle husûs-u mezbûreye gereği gibi tefahhus idüp göresin bunların bahânesi ile re'ayâ fukarâsına ne mikdâr akçe tevzi' etmiştir ve tahsîl eylediğün ne mikdâr akçeye balığ olup ve kimi tevzi' eyleyüp ve kimi ahz-u gabz eylemiş ma'rifet-i şer' ile ve mübâşir ma'rifetiyle tefahhus ve her kimin zîmmetinde zâhir oldu ise aynıyla defter ve tashîh üzre keyfiyyet hâli i'lâm eyleyüp tekrâr emr-i şerîf vürûduna mutasarrıf olasız deyû fermân olunmağın emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 28 Rebî'u'l-âhır Sene 1111

372. s.167/hk.3

Tamir edilecek Yapağcı sarayı için gerekli marangoz ve ustaların ücretlerinin işe girdikleri günden verilmesi hakkında.

Edirne kâdîsına ve bostâncıbaşısına hüküm ki ;

Hâlâ ta'mîri fermân olan Yapağcı sarayı için ziyâde neccâr iktizâ eylemekle imdi ücretleri işe girdikleri günden virilmek üzre Edirne'de Edirne kûyunda üstâd neccârlardan yüz nefer neccâr ihrâc ve yanuna bir usta ta'yîn ve Yapağcı'ya irsâl ve ta'mîrde me'mûr olan *dâme ikbâlühûya* teslim ittirmem bâbında fermân olmuştur. Emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 24 Rebî'u'l-âhır Sene 1111

373. s.168/hk.1

Çatalca ve Yapağcı'da inşa edilecek binaların yapımında çalıştırılacak marangoz ve yirmi nefer lağımıcının ücretlerinin bina emini tarafından virilmek üzre başlarına bir usta tayin edilerek bir an önce işe koşulmaları hakkında.

Edirne kâdîsına ve bostâncıbaşısına hüküm ki ;

Çatalca ve Yapağcı binâ-yı hümâyûnları için ziyâde neccâr tedârîki lâzım ve mühimm olmağla lâzım gelen ücretleri işe girdikleri günden binâ emîni yedinden virilmek üzre Edirne kûyundan yüz nefer üstâd neccâr ihrâc ve bir gün evvel irsâl ittirmek üzre bundan akdem emr-i şerîf ısdâr ve irsâl olunmuş idi zikr olunan saray-ı hümâyûnları için yigirmi nefer lağımıcı dahî Edirne'nin ihrâc ve irsâli dahî ücretleri işe girdükleri günden yine binâ emîni tarafından virilmek üzre ber-vech-i ta'cîl irsâli için

iktizâ itmekle sen ki bostâncıbaşı mûmâ-ileyhsin mukaddem fermân olan yüz nefer neccâr ile ma'an bu defa' yigirmi nefer lağımcıyı dahî koşup ve üzerlerine bir usta dahî ta'yîn ve bir sâ'at mukaddem Çatalca ve Yapağcı Saray-ı Hümâyûnları ta'mirinde mevcûd ittirilmek üzere irsâlinde ziyâde ihtimâm idüp avk u te'hîrden begâyet ihtirâz eyleyesiz deyû fermân olmuştur. Emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 28 Rebî'u'l-âhır Sene 1111

374. s.168/hk.2

Çatalca'da tamiri ferman olan Seyrû'l-Revân ahırında kullanılacak kiremitin nakli için araba temin edilmesi, bu arabalara altmışar akçe ücretin bina emini Ebubekir tarafından ödenmesi ve özen gösterilerek bir an önce nakledilmesi hakkında.

Terkos nâ'ibine ve ahâlîsine hüküm ki ;

Hâlâ Çatalca ta'mîri fermânım olan Seyrû'l-Revân âhûru için binâ emîni Ebûbekir *zîde kadrühû* ma'rifetiyle ol tarafta mübâya' olan altmış bin kiremitin nakli için bi-eyyi hâl araba tedârik ve bir sâ'at mukaddem nakîl ve irsâli ehemm ve elzem olmağla imdi her bir arabaya altmış akçe ücretleri mezbûr Ebûbekir *zîde kadrühû* yedinden tamâmen virilüp bir akçeleri ketm olunmamak şurûtuyla ne mikdâr araba iktizâ ider ise bi-eyyi hâl tedârik ve zikr olunan kiremiti tekmîl ve bir gün evvel nakîl ve irsâl eylemekde her biriniz dikkat ve ihtimâm idüp avk u te'hîr ile binâ-yı mezkûrun itimam-ı te'hîrine bâ'is olmakdan be-gâyet ihrâz eyleyesiz deyû fermân olunmağla emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 28 Rebî'u'l-âhır Sene 1111

375. s.168/hk.3

İstanbul'da bulunân Yedikulenin tamirâtı için gerekli meşe ağacının tanesine sekiz akçe ye satın alınarak dört bin meşe ağacının ücretlerinin kereste emini eliyle ödenerek sahiblerine ödenmesi ve İznikmid iskelesinde kereste eminine teslim edilmesi hakkında.

İznikmid kâdîsına ve kereste emînine hüküm ki ;

İstanbul'da vâki' yedikulenin ta'mîrâtı için ağaç-ı meşe tedârik ve lâzım ve mühimm olmağın İznikmid vadisinde tahta kat' idi (?) bey' olunduğu üzere beher danesi

sekizer sağ akçeye olmak üzere inâyet gününde sizden dört bin meşe ağacı tahtası tedârik ve bahâsı kereste emîni yedinden ashâbına virilmek üzere İznikmid iskelesinde kereste emînine teslîm itdirilüp bir gün mukaddem itmâmına ikrâm ve ihtimâm eylesesiz amma bu bahâne ile re‘ayâ fukarâsına tahmîl ve tekâlif ile te‘addîden be-gâyet ihtirâz ettiresiz deydü emr-i şerîf yazılmak bâbında fermân olmağın emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî Selh Sene 1111

376. s.169/hk.1

Çemişgezek, Pertek, Hozat ve Mazgirt kaza sakinlerinin kazalarını eskiden beri avâriz hânesi olması, bunları ödeyemeyenlerin Erzurum, Sivas, Karahisar, Diyarbakır ve Kars eyâletlerine yerleşmeleri ve yükümlü oldukları vergileri ödeyemeyecek durumda olmamaları nedeniyle tekrar eski yerlerine iskân edilmek istemeleri hakkında.

Erzurum ve Diyârbekir ve Kars ve Karahisar ve Sivas eyâletleri sancakları mutasarrıfları paşaları ve kâdîlarına hüküm ki ;

Çemişgezek kâdîsı Mevlânâ Ebûbekir *zide fazlihû* arz gönderüp Çemişgezek ve Pertek ve Hozat ve Mazgirt kazâları ahâlîsi meclis-i şer‘e varup kazâlarınınun kadîmden hâne-i avârizâ ve mâl-ı maktû‘ dahil defterlü re‘âyâlarından ekseri perâkende vü perîşân ve varup eyâlet-i Erzurum ve Sivas ve Karahisar ve Diyârbekir ve Kars eyâletinde sâkin olmasıyla üzerlerine edâsı lâzım gelen malı maktû‘ları bunlardan talep olunmağla bir vechile edâya tahammülleri olmamağın kendülere gadr olduğun bildirüp kadîmi yerlerine iskân ittirilmek recâsına i‘lâm etmeğın zıkr olunan eyâletlerde temekkün eylemiş re‘âyâların var ise oldukları mahâlde üzerlerine tahrîr komayup henüz avâriz hânesine kayd olmayup ve on sene mürûr itmiş değil ise nakîl itdirilüp lâkin bu bahâne ile kimesneye cevır ve te‘addî olunmamak şartıyla kânûn üzere iskân ittirilmek telhîs olduğun kânûn üzere iskân ittirilmek bâbında fermân-ı âlî-şânımım sâdır olmağın şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 9 Cemâziye’l-evvel Sene 1111

377. s.169/hk.2

Şam’da bulunan câmi-i şerîfin ihtiyaçlarınının gecen yıllarda görüldüğü gibi bu senede ihale ve sipariş yoluyla görülmesi hakkında.

Hâliyâ Şâm-ı Şerîf mîrû'l-haccı olan el-hacc Mehmet Paşa'ya hüküm ki ;

Tarîk-ı hidâyet Refik câmî-i şerîfin kılâr emîni Hüseyin sâbıkâda mîrû'l-hacc olanda tefvîz ve sipâriş oluna gelmekle sinîn-i sâbıkâda görüle gelindiği vech üzre işbu bin yüz on bir senesinde dahî emânet-i mezbûrede sâkin tefvîz ve sipâriş olunup sen ki mîr-i mîrân müşârun-ileyhsin emânet-i mezbûreyi sinîn-i sâbıkâda ne minvâl üzre görüle gelmiş ise işbu sene-i mübârekede dahî görmek bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur. Emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 9 Cemâziye'l-evvel Sene 1111

378. s.169/hk.3

Diyarbakır'ın bazı köylerine Kürd eşkiyasının musallat olmasından perişan olmaları dolayısıyla iltizâma cevap vermemeleri, mallarının zayi olması nedeniyle altı aylık kalemiyyenin bölünerek tahsil edilmesi hakkında.

Diyârbekir vâlîsi vezîr-i mûkerrem Yûsuf Paşa'ya ve kâdîsına hüküm ki ;

Diyârbekir voyvodalığı maktû'unun bir kaç seneden beru ba'zı kurâsına ekrâd eşkiyası tasallutundan harâb ve ekserî re'âyâları perîşân ve der-uhde idenler iltizâmına cevap vermeyüp bu kadar mahsûbât olduğundan mâ'adâ iki sene der-uhde idenler için bir senenin iltizâmına cevap virüp bir senenin malı küllîyet ile zaî ve telef olup mâl-ı mirî gadr ve zarar-ı tertûb-i mukarrer olmağla fi-mâ-ba'd Diyârbekir vâlîlerine kemâfi'l-evvel virile gelen beşer yüz guruşdan izdiyâd kalemiyye talebi ile voyvoda olanları rencîde olunmayup ve sen ki Diyârbekir vâlîsi vezîr-mûkerrem Yûsuf Paşasın hâliyâ Diyârbekir voyvodası olan Dergâh-ı Mu'allâm kapucu başlarından Ahmet *dâme mecdühû* yedinden aldığı fermân mücebince şehriyyesinin yigirmi beş guruş olmak üzre aldığı altı aylık kalemiyyenin her beş yüz guruş bedeline mahsûb olmak şartıyla taksîm idüp kaç aya iktizâ eyledi ise tevzî' idüp ve ba'de'l-yevm Diyârbekir voyvodası olanların beher mübâşir-i yüz guruş kalemiyye alup bundan ziyâde bir akçe ve bir habbe talebi ile te'addî ve rencîde eylemeyüp sâdır olan emr-i âlî-şânım mazmûnu üzre amel idüp hılâfıyla hareket ihrâz eyleyesiz voyvodalık-ı mezbûra tâbî' olan maktû'ât ve asâbirin mâl-ı maktû'ları tahsîl ve voyvoda-i mezbûreye teslim ittirmekle ziyâde dikkat ve ihtimâm idüp mâl-ı mirî zaî ve telef olmaktan ictinâb ettiresiz deyû fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur. Emr-i şerîf yazılmak bâbında fermân olmağın vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 8 Rebî'ü'l-âhır Sene 1111

379. s.170/hk.1

Kıbrıs beylerbeyi İsmâil Paşa'ya tevcih olunan Kıbrıs cezîresi maktûası otuz altı bin kuruş iken bin yüz on iki senesi maktûasının henüz tevcih olunmaması nedeniyle yirmi dört bin kuruş olarak kararlaştırılması ve bu fiyat üzerinden toplanması hakkında.

Nişân-ı Hümâyûn yazıla ki;

Hâlâ Kıbrıs beğlerbeğisi olan İsmâ'îl *dâme ikbâlühû* Dîvân-ı Hümâyûnum'a adam ve arz-ı hâl gönderüp Kıbrıs cezîresi maktû'uyla nüzul olageldiği üzre kendüye tevcih olmak bâbında inâyet recâ eylemeğin Kıbrıs cezîresi maktû' mâl-ı mukaddemâ otuz altı bin guruş iken ol mikdâr maktû' tahammülleri olmadığı bundan akdem ahâlîye arz ve mahzûr itmeleri on iki bin guruş tenzil olunup hâlâ senede yigirmi dört bin guruş olduğu Başmuhâsebe'den derkenâr olunup bin yüz on bir Muharrem-i guresinden müşârun-iley İsmâ'îl Paşa'ya der-uhde olunup yüz on iki senesi henüz tevcih olunmamağla İbkâ ve mukarrer kalınmak bâbında inâyet recâ eylemeğin arz ve telhîs olundukda mücebince maktû'âta berât-ı şerîf virile deyû fermân-ı âlî sâdır olmağın bu berât-ı sa'âdet (?) virdüm ve buyurdum ki;

Dahî müşârun-ileyh *dâme ikbâlühû* bin yüz on iki Muharrem-i guresinden cezîre-i Kıbrıs maktû'su senede yigirmi dört bin guruş olmak üzre tarafından bundan akdem nüzül olunan fermân-ı âlişân mücebince cem' ve tahsîl olunup ziyâde talebiyle takdim itmekle ve yüz on iki senesine mahsûb olmak üzre cezîre-i mezbûrda nüzül malın mevkûfatından virilen emr ve defter mücebince cem' ve tahsîl ittirilmeye deyû berât-ı şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 9 Cemâziye'l-evvel Sene 1111

380. s.170/hk.2

Kıbrıs adası maktû malının tahsil edilmesinde yaşanan sıkıntı üzerine, tahsilatın yapılması için tekrar emr-i şerîf yazılması hakkında.

Kıbrıs beğlerbeğine ve Lefkoşa monlâsına hüküm ki ;

Kıbrıs maktû' malından mukaddemâ nüzûl olan on iki bin guruş için bu tarafa gelenler cezîre-i mezbûreye vardıklarında bu maktû'anız talebine ziyâde

masrafımız gitmiştir deyû re'ayâ fukarâsına nüzul olunan on iki bin guruş için on beş yigirmi bin guruş dahî ziyâde akçe tevzî' ve tahsîl eylemedikleri ol taraftan gelen (?) sahihû'l-kelimât ihbâr eylemeleri ile imdi mahâllinde gereği gibi tefahhus ve husûsu mezbûr için re'ayâ fukarâsına ne mikdâr akçe-i büzürg almayup tahsîl eylemişler ise ma'rifet-i şer'le tefahhus ve yeniden maktû'ât zâhir oldu ise tekrâren emr-i şerîf ve zevâta tevkîf olup sıhhat ve hakikat üzre i'lâm olmak üzre emr-i şerîf tahrîr olmak üzre emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 9 Cemâziye'l-evvel Sene 1111

381. s.170/hk.3

Yüz sekiz senesi Hama ve Trablusşam mukâtası'nın bundan sonra Arslan Paşa'ya verilmeyip Hadım Mehmet Paşa'ya verilmesi, bu mukâtaa gelirlerinin toplanması esnasında yaşanan anlaşmazlık üzerine mukâta gelirlerinin Kaplan Paşa tarafından toplanması hakkında.

Şâm vâlisine ve Sayda ve Beyrut kâdisına hüküm ki ;

Yüz sekiz senesine mahsûb olmak üzre Hama mukâta'ası Trablusşam mukâta'ası ile Arslan Paşa'ya virülmeyüp min-ba'd Arslan Paşa mirü'l-hacc olmağla mukâta'a-i mezbûr Trablusşam'ın ifrâz ve Hadım Mehemed'e der-uhde ve kalemiyye hâriç sâyire ve peşîn virüp yedine berât olup zabt olmuş iken mukâta'a-i mezbûre yine Trablusşam mukâta'atı ile ma'an zabt olunmak üzre Kaplan Paşa'ya der-uhde ve mukaddemâ mûmâ-ileyh Hadım Mehemed'in mirîye virdüğü beş bin ve altı bin sekiz yüz seksen sekiz guruş kalemiyye ve haraç-ı sâ'iresini Kaplan Paşa kendüye virmek üzre emr-i şerîf virilüp ve mûmâ-ileyh Kaplan Paşa dahî mukâta'a-i mezbûreyi zabt idüp merkûm Mehemed ancak peşîn virdüğü akçeyi virüp kalemiyye ve sâyir haraç için fermân olunan altı bin sekiz yüz seksen sekiz guruşa mukaddemâ Arslan Paşa'ya vermiş idim deyû gadr ile virmediğin mukaddemâ merkûm Mehemed i'lâm eylediğün tekrâr emr-i şerîf virilüp lâkin yine Arslan Paşa'ya virdüm deyû illet idüp virmeyüp Arslan Paşa dahî almadum deyû mektup ile i'lâm eylemeleri ile mûmâ-ileyh Hadım Mehemed meblağ-ı mezbûru ikisinden (?) garaz eylemeyip gadr-i küllî olmağın zikr olunan kalemiyye ve haraç-ı sâ'ireçün iktizâ iden meblağ-ı mezbûr altı bin sekiz yüz seksen sekiz guruş Kaplan Paşa'dan tahsîl olunmak lâzım gelüp ve mukaddemâ dahî bir kaç def'a emr-i şerîf isdâr ve irsâl olunduğün kâh Arslan Paşa'ya virdüm deyû ve kâh

ba'zı illet ile bu ana değin edâ eylemekle husûs-u mezbûre için bir mübâşir ta'yîn ve mahâlline irsâl olunup meblağ-ı mezbûre altı bin sekiz yüz seksen sekiz gurus mûmâ-ileyh Kaplan Paşa'dan bi-eyyi-hâl tahsîl idüp Arslan Paşa'ya virdüğü var ise kendüsü dahî Arslan Paşa'dan köprü olmak üzere ahvâlleri şer'e havâle bundan sonra bir dürlü gadr ve bahâne ittirilmemek üzere mükerrer emr-i şerîf tahrîr olunmak telhîs olundukda telhîs-i mücebince şer'le amel olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmağın şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 10 Cemâziye'l-evvel Sene 1111

382. s.171/hk.1

Menteşe sancağında mutasarrıf olduğu mukâtaanın gelirinin dört taksitle ödemeye razı gelmeyen İstanköylü Mehmet'in her sene ocaklık olarak Baruthâne'ye gühercile vermesi hakkında.

Âsitâne-i Sa'âdet'den Baruthâne ruznâmçesi olan Mehmet zîde mecdühûya hüküm ki ;

Menteşe sancağında ber-vech-i mâlikâne mutasarrıfı olduğun (?) mukâta'asinun mâl-ı mirîsi dört taksit ile kalemiyyesiyle edâ olunmak üzere Akdeniz firkatecilerine başbuğu olan İstanköylü Mehmed Beğ'e sâlyâne mukâbili ta'yîn olunup lâkin mûmâ-iley dört taksit ile edâ olunmağa kanâ'at etmeyüp hılâf-ı berât-ı şerîf rencîde itmekle mâl-ı mukâbelesinde her sene Âsitâne-i Sa'âdet Baruthânesi'ne kaydı mübâya' hesâbınca gühercile virmek üzere ocaklık kayd olunmak üzere istid'â-yı inâyet itmekle Hazîne-i Âmire defterlerinden yoklandıkda mukâta'a-i mezbûrun yetmiş sekiz bin altı yüz altmış altı akçe malı olup ber-vech-i mâlikâne uhdende olduğu ve mâl-ı mirî mûmâ-ileyhin sâlyânesi mukâbili virilmek üzere nakîl olduğun derkenâr olunup ve baruthâneye mübâya' oluna gelen gühercilenin her vakıyyesi altmış sağ akçeye tezkiresi virildüğü mukayyid bulunmağla mukâta'a-i mezbûrun malı bedeli her bir vakıyye hâlis mâl-ı gühercileyi ellışer sağ akçeye virilmek üzere müte'ahhid ve kayd itmekle mukâta'a-i mezbûr mâl-ı mirî mûmâ-ileyhe sâlyânelikden “?” ref' olup müte'ahhidin mücebince kal'-ı mezbûr mukâbili beher sene hâlis kal' olunmuş gühercile virilmek üzere ber-vech-i ocaklık kayd olunmak bâbında telhîs ve arz olundukda telhîs mücebince mahâlline kayd olunup emri virile deyû fermân-ı âlî sâdır olmağın vech-i meşrûh üzere (mezbûrun senede malı olan yetmiş sekiz bin altı yüz altmış altı akçenin bir vakıyye

hâlis kal' olunmuş gühercileden bin yüz yetmiş üç buçuk vakıyye hâlis kal' gühercile ber-vech-i ocaklık Âsitâne-i Sa'âdet Baruthânesi'ne edâ vü teslîm idüp bu hükm ma'mûlün-bih temessük olup hesâbın üzre emr-i şerîf virilmiştir.)

Fî 7 Cemâziye'l-evvel Sene 1111

383. s.171/hk.2

Ankara sakinlerinden Bozulus cemâatlerinden Karamanlı, Kürd Mihmanlı, Ayanlı, Dokuz ve Yanân cemaatlerinin mirî mallarının muaccele ile satılması, bu gelirlere zamanında toplanması ve bu hususta özen gösterilmesi şartıyla mâlikâne kayıtlarının kaldırılması hakkında.

Angara monlâsına ve Bozulus Türkmeni kâdîsına ve Angara sâkinleri voyvodasına hüküm ki ;

Azametlü vâlide sultân *dâme't ismetühâ'nun* havâss-ı hümayûnlarından olup Angara sâkinlerinden olan Bozulus cemâ'atlerinden Başmuhâsebe'den derkenâr bulunduğu üzre zikr olunan cemâ'atleri rüsûm-u tahsilleri (vech-i meşrûh üzre sâlyâne der-uhde mukâta'ası kalemlerine fermân hükm-ü (?) kalemiiyesi virilmiştir. Fî minhu Muharrem) mu'accele ile ber-vech-i mâlikâne kethudâsı bundan akdem der-uhde idüp yedlerine mâlikâne berâtları virildiği derkenâr olunmuşidiken zikr olunan cemâ'at kethudâları voyvodaları üzerine cem'iyet idüp ve ba'zı malının tahsiline mâni' olduklarından gayrı kethudâlık berât-ı pâdişâhî ile mâlikânemizdir deyû zımmî malından gayrı re'ayâ fukarâsından ziyâde akçe talebiyle zulm ve te'addîlerinden re'ayâ ekseri perâkende vü perîşân olmağla bâ'is olmağla mâlikâneleri ref' olunmak için müşârun-ileyhin kethudâları Mehmed *zîde mecdühû* inâyet recâ eylemekle Hazîne-i Âmirem'de mahfûz olan Başmuhâsebe defterlerine nazar olundukda Karamanlı cemâ'atinin iki bin altmış beş guruş malı olup yedi yüz guruş mu'accele ile kethudâlığı Ali Beşir'e malı mirîsin voyvodalarına beher sene virilmek üzre mu'accele ile der-uhde olunup ve yine cemâ'at-i mezbûreden üç yüz yigirmi altı guruş mirîsi olan Kürt Mihmadlı Cemâ'ati iki yüz on beş guruş mu'accele ile Ali ve Mehmet nâm kimesnelere fûrûht olunup ve A'yânlu cemâ'atinin tokuz yüz otuz guruş malı olup ve yine A'yânlu ma'a Dokuz Cemâ'ati'nin iki yüz yetmiş altı guruş malı olup beş yüz elli guruş mu'accele ile Hasan nâm kimesneye fûrûht olunup ve yüz yigirmi altı guruş mirîsi olan Yanân ""?"" cemâ'ati mu'accele ile (?) guruşa fûrûht olunup mezbûr

kethudâlarına cemâ'at-i mezbûrelerin mâl-ı maktûlarınınun vakt ü zamânla cem' ve voyvodalarına kadîmden götürüp edâ vü teslim idegeldikleri üzre yine edâda her biri ihtimâm itmek şartıyla ancak mâlikâne kaydları üzerlerinden ref' ve ba'de-l yevm bizim mâlikânemizdir deyû bir dürlü nizâ' eylememek üzre emr-i şerîf virilmek bâbında telhîs olunup emr-i şerîf arz olundukda telhîs mücebince kaydları ref' olundu deyû fermân-ı âlî sâdır olmağın mücebince emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 9 Cemâziye'l-evvel Sene 1111

384. s.172/hk.1

Çukadârlık hizmetinde bulunan Ali adlı şahsa hizmetlerinden dolayı Galata'ya tâbi Arnavud köyünde bulunan yalı ve bağın yıllık on bin akçe maktû ile verildiğine dair senet yapılarak kendisine mülknâme verilmesi hakkında.

Mülknâme-i Hümâyûn yazıla ki ;

Çün hazret-i melikü'l-alâ mâlik ve hâlik ve arzın ve emlâk alet-i medârın sıfatına ve illet-i ayni'l-leker ve beyyânin-i ayn-i meşakkât zât-ı meşiyet kadime-i ifdâya ve irâde-i kavmiyye-i celiyye-i seniyye ile fermân-ı rivâyet-i tevâif-i ehemm olan husrevân bülend-i (?) sükkân buk'a-i iskân meyânunda celîlü'l-nâ'im ve kazâi'l-şiyem ile ser ifrâz AYET âyet-i bahdâbenî üzere memalik-i sâhire-i zamânunda temkîn eyleye beyne'l- berâyâ istifâ ve ifrâz itmekle beşâret-i nass-ı hayrih AYET ile eyyâm-ı miknet ve tevellüt-î şeş cihât-ı cihana işâr ve işâret-i hadîs-i sahîh ile ihbâr ve rûz-ı efz ve televvî “?” hayâr-ü küşâ-i rub'-u meskûnda inşâ idüp husûsen benim zât-ı hılâfet âyâtıma hazâne-i dîn-i enbiyâ-i izzet sudûyî ve ma'nûyî ve kısmet-hâne-i AYET din-i sâ'id-i ikbâl-i abdîyye-i ale't-sâlihî mütebîn ve kavî idüp kemâl-i fazl ve ifzâlîdin zabîd-i ma'mûre-i afâk ve güzîde-i aktâr olan memâlik-i Hicâz ve Irak'a benim vücûd-u kayze'l-cevdime müstehrî ve imdâd-ı fazl-ı hüdâdâd ile ashâb-ı hâcât ve metâlîbin tanzîmi ve tensîk-i umûrluk lahze-i iltifât sa'âdet nümâyânıma mefûz ve ma'rûd kalmağla kerde noksân ma'mûre-i hümâyûn atabe-i aliyye-i felâhın bünyânımda bilâ tapûsu ve amme-i ibâdullâh mevâyed-i avâyid merhamet bî iştiyâ hamd fîl- a'şî ve alâ bekkâ ve mühr-ü yâb “?” ve hâssa-i dâr olmağa me'nûs olmuşlardır AYET lâ cerim bu alâ velâ-i bîkuvânın “?” şükrânî için nice zamân şehrrûd-ı seniyye fart-ı şart vakâr ve temkin ile kesb-i marazî hasr ve âna merşede mişmâir “?” sâk hemt ve yevmen fermânen athâr mesâ'î-yi meşkûre-i mâbûde ile tahsîl-i merâsim ubûdiyyet iden

mukarrebân bâ i'imâd ve havâss-ı hademe-i mekremet i'tiyâdı her hâlde iltifât kû nâ kevn mezhûr olmak eşrâf islâf kemâm ve ecdâd-ı azâmetde nâ müstefiz ve meşhur ve mütevâris ve me'sûre şeymâ-i kerîme-i şehriyârî ve şubû-i hasene-i müstesnâ-i tâcidârı olmağla tâbe-i alâ hizâ işbu dârende-i misâl bî misâl vâcib alâ mütese'il sultân-ı ve nümâyân-ı tevâbi' bâliğ lâzıme'l-teblî'-i hakânî nihâl berû mend vücûd-u halîfe-i hâss harem mahâl-u mümeddet neşv ve nemâ bulup hâlâ Rikâb-ı Hümâyûn mu'adelet mukarrer ve nemded çûkadârlık hizmetiyle şerefyâb olan *iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'ül mehâmid ve'l-mekârim el-muhtassu bi-mezîdi inâyet-i melikü'l-dâyim* Ali *dâme mecdihû* mübâdî-i i'mâdetde huzur-u baht müdâvemet mukarreb ve makbûl ve zân-ı istikâmet nihâdî hisâl-i hamîde-i rüşd ve sedâd olan ma'zûr ve mecbûl her pâyede vâde-i inâ'm-ı feyzimizde fâyide-i itfâ kevnâ kevn ve bârik-i sîm meşkürî-i hilâl mâ tevânid “?” ve afüvvûn olup sınıfa ri'âyet ve eşfâka hakk istihkâk ile müstehakk ve müsta'idd ve inâyet bî gâyatıma dâimâ müstakîl ve müşemmed olmağla bu makûle câdde-i icâde-i hizmetde bir karâr evvel-ü emsâl ve hemsâlınden fehîd ”?” âtıfet ve efdâl ile tafdîl ve tercih makâsid me'âribî ile tenşit ve tenecih olunmak zimmet-i hatt-ı hümâyûn-ı is'âf hümâ hemtâmıza mütehattim ve vâcib mâ'u uhde-i saltanât-ı ebed-i soyumuza “?” lâzım ve lâzıb olmağın merhûm ve mağfurun-leh Hâlime Gevher Hân sultân tâbe't sırrahûnun elî el-vefât mutasarrıf olup ba'd ve fâtiha emlak-ı hümâyûna ilhâk olunmak mahrûsa-i Galata'ya tâbi' Arnavud köyü nâm karyede vâki' bağçasının senevî taraf-ı mirîye on bin akçe maktu' olan ind-i alâ kârb velâ cânib ma'lûme'l-hudûd ve'l-cevâb yâli ve nâ'î yedine virilen hüccet-i şer'iyede mestûr olduğı vech üzere (?) minhâr-ı cihân ve munâdî leh ve munâdî-i cihân bi'l-cümle tevâbi' ve levâhik ve kâffe-i hukûk ve her ufkî ile hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn ile müşârun-ileyhe hibe ve temlik ve silsile-i enâ'mî-i enâmil feyzü'l-nâm ile tahrîrin idüp bu mülknâme-i hümâyûn-ı şevket-i makrûnu virdüm ve buyurdum ki;

Zikr olunan yâli ve bâğ, müşârun-ileyhin mülkün sahîh ve hakk-ı hayrihî olup AYET Keyf mâ sâ âmme-i tevâbi' ve levâhik ve hamîle-i münâfi' ve murâfi' ile temlik mutasarrıf ve bu mülknâme-i hümâyûn-ı sa'âdet makrûna istinâd ve teşrif ile dîl-ü eşyâ ve (?) ve tesbîl ve irâde-i ebedâ rîşe bîğ “?” ve tebdîl idüp evliyâdan usûl-ü şecere-i keyânî ve fûrûğ dûha-i Osmânî hakânî evlâd-ı emcâd-ı âlî nesrâd ve insâb ve a'kâb-ı saltanât nihâl ve ahfâd ve encâdıma ve vüzerâ'-i a'zâm ve ahrâ-i kirâm ve müstevfiyân emvâl ve sâyir mübâşirin i'mâl ve müftiyân ve kuzzât ve nevvâb ve vülât deyn-i

tevcihim “?” oldukda ve sebbîyyen mine'l-sibâb (?) kân-ı ta'arruz ve te'addî ve tebdîl ve (?) ve (köylüye şürû' ve faslî eylemeler her kim ta'arruz ve te'addî ve ri'âyet ve şerâ'it mülkiyyet (?)) ider ise indallâhû'l-memleket olmağla i'nâd-ı mücrimîn i'dâdından me'alden AYET ve a'yd-ı a'zîm-i ileyh ve hüccet feyz-i mutlâkdan matrûh ve matrûd ola deyû mülknâme-i hümâyûn yazılmak için tezkire virildi.

(?) 8 Cemâziye'l-evvel Sene 1111

385. s.174/hk1

Haleb Maarratü'l-Mısr'în nâhiyesinde bulunân Batiha karyesi arazisinden toplanân rüsûmâtın Defterhâne'ye kayd olunması, adı geçen karyede zirâat yapanların vergiye razı olmamaları üzerine çıkan anlaşmazlığın çözülmesi hakkında.

Haleb vâlîsi ve kâdîsı ve Maarratü'l-Mısrîn kâdîsına hüküm ki ;

Ahmet ve İbrâhîm arz-ı hâl sunup Haleb muhassıllığı aklâmından Maarratü'l-Mısrîn nâhiyesinde vâki' mâlikâne uhdelinde olan Batiha nâm kâryenin an asıl arâzisinde müctemi' olan rüsûmâtı Defterhâne-i Âmirem'den icmâl üzre kayd olunup ve maktû'ları işbu öşür ve rüsûmlarına mu'âdil olmamağın hâliyâ kârye-i mezbûre arâzisinde zirâ'at edenlerden arâzîsi mezbûrede hâsıl oldukları mahsûllerinin etraklarından olan Karamanlu öşr ve rüsûmları talep olundukda a'sâr-ı şer'iyye virmekle razı olunmayup biz mücerred maktû' virirüz deyû te'alül ve nizâ' itmeleri ile vech-i muharrer üzre a'sâr-ı şer'iyyeleri alınup biz maktû' virirüz deyû te'allül ve nizâ' ittirilmemek için emr-i âlîşânın recâ eylemeleri ile Hazîne-i Âmirem'de mahfûz Başmuhâsebe defterlerine nazar olundukda Haleb muhassıllığı aklâmından Maarratü'l-Mısrîne tabî' Batiha kâryesinin on iki bin beş yüz on olup Haleb hazînesi defterleri ve ric'îsi mücebince verilü gelen malın beher mahsûlden virilmek üzre mûmâ-ileyhe mâlikâne der-uhde sâdır olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket makrûnum şurûtuyla berât-ı âlîşân virildiği ve Sermin kâryesi arâzisinde hâsıl mahsûllerinden öşrümü ve rüsûm raiyetlerinden müctemi' mâl-ı dimos hîn-i tahrîrde Defterhâne-i Âmirem'de olmak üzre maktû' kaydı değîn maktû' yazılıp arâzîlerinden hâsıl mahsûllerin öşr ve rüsûmuna mu'âdil olmamağla cümle rea'yânun ittifak ve hüsn-i rızâ'ları ile mâl-ı dimoslarından mâ'adâsından der-uhde ma'lûm ol mikdâr mâbâkîye virilmek üzre yerine hüccetleri virmişler iken ba'zıları şer' (?) ve kâryemiz dikkat maktû'a kayd olunmuştur. Yazımız olan maktû'ayı virirüz tezkire mâ-bâkiye öşür ve rüsûm virirüz deyû te'allül ve

arâzîlerinde hâsıl öşr mahsûlleri ve rüsûmâtıdır ahâlî ve ziraâtçıları intifa‘ ve kendüye der-uhde olmağla kârye-i mezbûrede hâsıl mahsûllerinden bir dahî öşr ve rüsûm cem‘ ve tahsîl ve bir dürlü te‘allül ve nizâ‘ ittirilmemek için mâlikâne mutasarrıfı Abdullah’a arz-ı hâl ile emr-i âlî-şânım virdiğü derkenâr ve vech-i meşrûh üzre kârye-i mezbûrenin maktû‘a öşr ve rüsûmlarına mu‘âdil olmamağla araziden hâsıl olan mahsûllerinden öşür ve rüsûmâtı tahsîl olmak için emr-i şerîf virilmek telhîs olundukda mücebince fermân-ı âlî-şânımım sâdır olmağın şurûtuyla mükerrer emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 5 Cemâziye’l-evvel Sene 1111

386. s.175/hk.1

Kalcıyân ve ifrazcı taifesinin kendilerine mahsus çalışma alanlarının olmaması dolayısıyla darbhâneye bağı kârhâneelerde madenleri işleyip bunları gerekli yerlere nakil etmeleri hakkında.

Edirne kâdısına hüküm ki ;

Kalcıyan ve ifrazcı tâyifesi için Edirne’de mahsûs mahâl olmamağla bundan akdem darbhâneye def‘ olundukda dahîlinde tâyife-i mezbûrçün kârhâne binâ olunmuş iken hâlâ darbhâne-i mezbûr bâ-fermân-ı âlî ref‘ olunmağla kalcıyân ve ifrazcı tâyifesi yine mezbûr kârhâneelerde işleyüp hâriç çağrılmamak üzre darbhâne ve kârhâne vekîli Abdullah *zîde mecdühû* inâyet recâ eylemeğın tâyife-i mezbûrun yer içinde olmasından mukayyet bir muhâfiz mahsûb olmaları mirîye ve ibâdullâha nâfi‘ olmağla yine darbhâne-i mezbûrenin dahîlinde oldukları kârhâneelerde işleyüb âher mahâlle nakîl ittirilmemek üzre emr-i şerîf tahrîr için telhîs olunup arz olundukda telhîs mücebince emr-i şerîf yazılmağla fermân sâdır olmağın emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 11 Cemâziye’l-evvel Sene 1111

387. s.175/hk.2

Trablusşam eyâletinde Fırat nehri kıyısında bulunan iskelenin burçlarının harabe olanlarının gerekli tamir ve onarımı görmesi, bunun için gerekli masrafın Trablusşam beylerbeyi Arslan Mehmet Paşa’nın bazı zamanlarda artan mahsûbatından karşılanması hakkında.

Hâliyâ Trablusşam beğlerbeğine ve kâdısına hüküm ki ;

Trablusşâm beğlerbeğisi el-hacc Arslan Mehmet Paşa Dersa'âdetüm'e arz gönderüp hâliyâ Trablusşâm ebrâclarından iskele-i Fırat'ın leb-i deryâda vâki' olan altmış tâm burç binâsı atık olduğundan deryanun rıhtımı şiddetinden ba'zı yerleri harâbe yüz top leyl-i nehâr ise korsan keferesi hâli olmayup burç-ı mezbûr eşet-i ihtiyâ hayli meremmata muhtâc olmağla derviye-i sükûnân mümkün olmadığı ecîlden şer'-i mutahhara-i Trablus monlâsı Seyyid Mehemmed *zîde fazlihû* ehl-i hiref-i vilâyet ve hâssa mi'marlarından ma'an varılup müşâhid eyleyüp mümkün mertebe fermâna eyitmek dört kîse akçe kifâyet eyledüğün keşf ve tahrîr eyledüğün arz ve i'lâm eylemeğün Trablusşâm ebrâcından altmış burç iskele-i Fıratın leb-i deryâyâ vâki' olup bâ'isi atık olduğundan şiddet-i derya ile ba'zı yerleri harâbeye yüz tutup ta'mîre muhtâc olduğun ve ta'mîri dört kîse akçe ile olacağın Trablusşâm beğlerbeğisi Arslan Mehmet Paşa *dâme ikbâlühûya* arz eyleyüp burç-u mezkûrun ta'mîre muhtâc her ne mahâlî var ise paşa-yı müşârun-ileyhe götürüp vakt ü sâ'ate göre ta'mîr için lâzım gelen masrafı kendü zamanlarda izdiyâda vâki' olan mahsûlatlarından mahsûb olmak üzere sarf idüp bir gün evvel gereği üzere ta'mîr ü termîm eylemek üzere telhîsi arz olduğun telhîs mücebince emr-i şerîf tahrîri bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmağın buyurdum ki;

Hükm-i şerîfimle vardukta bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel olunup zikr olunan altmış burç binâ'sı atık olduğundan şiddeti derya ile ba'zı yerleri harâbeye yüz tutup ta'mîre muhtâc olmağın imdi iktizâsına göre ta'mîr için lâzım gelen masrafı kendü zamanlarından izdiyâda vâki' olan mahsûbatınızdan mahsûb olmak üzere sarf idüp bir gün evvel gereğince ta'mîr ü termîm olunup itmâm olunması bâbında emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 11 Cemâziye'l-evvel Sene 1111

388. s.176/hk.1

Rikâb-ı Hümâyûn'a yüz sürmek üzere gelecek Lehistan büyük elçisinin konaklayacağı menzillerde gerekli zahirelerin hazır edilmesi hakkında.

Boğdan sınuru tamâm oldukda sınır-ı mezbûreden Âsitâne-i Sa'âdetüm'e gelince yol üzerinde vâki' olan menâzillerin kuzâtları ve kethudâyirleri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâtin iş-erlerine hüküm ki ;

Hâlâ avdeti murahhâss olan Lehin küçük elçisi mahâlline varduktan sonra Rikab-ı Hümâyûnum'a yüz sürmek için gelecek büyük elçisinin dahî menâzilden iktizâ

iden zahîrelerin tedârîki görülmek lâzım olmağla imdi sınır-ı mezbûreden Âsitâne-i Sa'âdetüm'e gelince her kâzasınun tekâliflerine takas olmak üzere elçisi sefûrun nüzûl ideceği menâzilde iktizâ iden yevmiyye zahîrelerin tedârik ve hâzır ve âmâde ve üzerine ta'yîn olunan mübâşir ma'rifetiyle tevzî' ittirüp yedinden temessük alup hıfz eyleyesiz deyû fermân olmuştur emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 2 Rebî'u'l-âhır Sene 1111

389. s.176/hk.2

Rikâb-ı Hümâyûn'a gelen Lehistan elçisinin geri gönişü esnasında konaklayacağı menzillerde yeterli mikdârda zahire ve samanun tedariki hakkında.

İstanbul'dan Boğdan sınırına varınca yol üzerinde vâki' olan kudât ve kethudâyirleri ve yeniçeri serdârları ve a'yân-ı vilâyetin iş-erlerine hüküm ki ;

Rikab-ı Hümâyûn-ı şevket makrûnum etrâfına gelen elçi avdet itmeğle imdi lâzım gelen bahâsı kâza ahâlîlerinin tekâliflerinden takas olmak üzere tahsîl kazâlarınızda nüzûl eylediği menâzilde kifâyet mikdârı beher yevm elli kîle şa'îr ve sekiz araba hatab ve yigirmi beş kantâr saman tedârik ve üzerine ta'yîn olunan mübâşir ma'rifeti ile tevzî' ve yedinden temessük alup bir dürlü zaruret ve müzâyaka çektilirmeye deyû fermân olmuştur. Şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 2 Rebî'u'l-âhır Sene 1111

390. s.176/hk.3

Lehistan elçisinin Âsitâne'den Boğdan sınırına kadar geçeceği kazalarda tedarik edilen zahire ve samanun ücretlerinin resmi fiyat üzerinden nakit olarak sahiplerine verilmesi hakkında.

Âsitâne-i devlet medârımdan Boğdan sınırına varınca yol üzerinde vâki' olan kuzât ve sipâh kethudâyirleri ve yeniçeri serdârları ve sâyir a'yân-ı vilâyetin iş-erlerine hüküm ki ;

Geri vilâyetine avdet iden Lehin küçük elçisi inşâ'allâhü te'âlâ her kangınızın taht-ı kazâsuna dahîl olup nüzûl eyledüğün bahâları tekâlifinde takas olunmak üzere tedârik ve ihrâcî fermân olan şa'îr ve saman ve hatabdan mâ'adâ sâyir iktizâ iden zehâyîrin narh-ı câri üzere lâzım gelen bahâları mübâşir yedinden ber-vech-i

nakd ashâbına virilmek şurûtuyla hâzır ve âmâde ve mevcûd ittirüp bir dürlü müzâyaka çektilirmemesine ihtimâm eylemeniz bâbında fermân olmuştur. Şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 2 Rebî‘u'l-âhır Sene 1111

391. s.176/hk.4

Diyarbakır'dan Bağdad tarafına gönderilecek acemilerin, yeniçeri kütüğüne kayıt edilmesi, saman harcı ve zahire bahalarının Diyarbakır voyvodalığı tarafından karşılanması hakkında.

Diyârbekir vâlisine ve kâdîsına ve bin yüz on iki senesine mahsûb olmak Diyarbekir hazînesi hameleye me'mur olana hüküm ki ;

Bağdâd tarafına gönderilmek üzere Diyarbekir ve ol havâleden müceddeden be dergâh olmak fermânım olan dört bin nefer Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerilerinin kehgil masârifi ve zahîre bahâları her ne mikdâr olur ise yüz on Diyarbekir voyvodalığı malından virilmek üzere mukaddemâ fermân olunmuş idi. Lâkin maktû'u mezbûrenin sene-i mezbûre malı yine Bağdâd'a gönderilmesi fermân olan zahîre bahâsı ve sâyir havâlâta virildüğünden bu masrafı kifâyet idecek mertebe akçe kalmayup zikr olunan kehgil masârifi ve zahîre bahâları ise yigirmi beş bin guruş bali olacağı i'lâm ve meblağ-ı mezbûr eyâlet-i mezbûrede mâlikâne kurâ der-uhde itdirilen yüz on bir senesi mallarından ve yüz on iki hazînesi malından virilmek üzere havâle olunmak için istidâ-i mâyet olunmağla Bağdâd için tashîh ve be dergâh olacak beş bin nefer olmayup dört bin nefer olmağla inşâ'a'llâhü te'âlâ ne mikdâr nefer olur ise kehgil masrafı hesâbından görülmek üzere on beş bin guruşa Diyarbekir eyâleti hazînesi malından ta'yîn ve havâle olunmağın işbu emr-i şerîfim varduğu sâ'at meblağ-ı mezbûr tamâmen kabzına me'mur olana edâ vü teslîm ittirmeyüp ve teslîm olunduğunda işbu emr-i âlî-şânım zahrına hüccet-i şer'iyye ittiresiz deyû fermân olunmağın şurûtuyla emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 7 Rebî‘u'l-âhır Sene 1111

392. s.177/hk.1

Diyarbakır hazinesinden gönderilen paradan eyâlet masrafları için sarf olmak üzere her bir köye dağıtılması hakkında.

Bir kıt'a dahî bâlâ'da olan siyâk üzere bin yüz on iki Diyârbekir hazînesi malından havâle olunan on beş bin guruştan mâ'adâ ne mikdâr kusûr iktizâ ider ise eyâlet-i mezbûrede mâlikâne kurâ ve mezâri' ve maktû'âtı der-uhde itdiğiniz yüz on senesi mallarına mahsûb olmak üzere mesârif-i mezkûrede kifâyet idecek mikdâr akçe her birinin tahmîllerine göre tevzi' ve defter ve masârif-i mezkûreye sarf olunmak üzere voyvoda tarafından tahsîl ve kabzına memur olana teslîm ve ne mikdâr akçe teslîm olunur ise be-gâyet sene-i mezbûrede voyvodasının deynine mahsûb olmak için ism ü resmleriyle zahrına emr-i âlî-şânuma hüccet idüp hıfz eyleyesiz deyû fermân olmağın emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 7 Rebî'u'l-âhır Sene 1111

393. s.177/hk.2

Şam'da katledilen Ahmet Paşa'nın gönderdiği defterler ve Mısır'da mîrû'l-hacc İbrahmin gönderdiği 18 kîse akçenin Rikâb-ı Hümâyûna gönderilmesi hakkında.

Mısır vâlisi Mehmet Paşa'ya Mısır kâdisına hüküm ki ;

Bundan akdem Şâm el-hacc iken katl olunan Ahmet Paşa'nun Mısır müselleminle gönderdiği defterler ile Mısır'da mîrû'l-hacc sâbık İbrâhîm irsâl ettiği on sekiz kîse akçenin sekiz kîse akçesi devlet masrafı olup bâki kalan on kîse akçenin müsr'an sebt-i tekâlif ve tahsîl olup hâliyâ kendisünden olduğun selefin Hüseyin Paşa memhûr mektupları ile i'lâm eylemeleriyle imdi meblağ-ı merkûm-u müşârun-ileyhden alup ve yolcu idüp ber vech-i ta'mîl Rikab-ı Hümâyûnum'a îrsâl ü îsâl eylemek bâbında fermân-ı âlî-şânımın sâdır olmuştur şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 22 Rebî'u'l-âhır Sene 1111

394. s.177/hk.3

Birecik tersânesinde yapılacak Donânma-ı Hümâyûn gemilerinin inşasında kullanılacak amelelerin Kıbrıs adasından gönderilmeleri hakkında.

Kıbrıs beğlerbeğisine ve kâdisına ve a'yân-ı vilâyete hüküm ki ;

İnşa'a'llâhü te'âlâ hâlâ Birecik'te inşası olunan Donânma-i Hümâyûn sefinelerine mübâşir olduğun bir gün evvel itmâmı için ziyâde marângoş ve kürekçi ve kalafatçı ve burgucu ve sâyir amele tedârîki lâzım ve cezîre-i Kıbrıs'a ücretleri ile

istihdâm olmak üzere îsâli mühimm olmağla imdi cezîre-i mezbûrede bulunân ol makûle marângoş ve kürekçi ve kalafatçı ve sâyir amelenin ücretleri bu sene mâ'adâ Abdurrahmân *zîde mecdühû* tarafından virilmek üzere kifâyet mikdârı ameleler tedâriki ve mahâll-i mezbûre irsâl ü îsâli dikkat ve ihtimâm idüp avk u te'hîr ve ihmâl ve müsâmaha eylemeyesiz deyû fermân olmağın emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 15 Rebî'u'l-âhır Sene 1111

395. s.178/hk.1

Trablusşâm ve Sayda ve Beyrut beğlerbeğine ve kâdîsına ve a'yân-ı vilâyete dahî vech-i meşrûh üzere başka başka fermân.

396. s.178/hk.2

İzmir Darbhânesi'ne sermaye olmak üzere gönderilen paranın mübaşir ve mutemed vasıtasıyla hazineye teslim edilmesi hakkında.

İzmir kâdîsına ve İzmir'de darbhâne nâzırına hüküm ki;

Bundan akdem darbhâne-i mezbûrede sermaye olmak üzere taraf-ı mirîden virülen beş bin guruş bu ana dek mâ-bâkiye her ne hâsıl olmuş ise sermaye olan meblağ-ı mezbûr ile ma'an aceleten bu tarafa irsâli lâzım gelmekle imdi meblağ-ı mezbûr yedi bin beş yüz guruşa hâsıl olan kabzı ile ma'an irsâl olunan mübaşir ve mu'temedün-aleyh adamların ile ber-vech-i ta'cîl ve Âsitâne-i Sa'âdetim'e irsâl ve teslîm-i Hazîne-i Âmirem itdirmekde ihtimâm-ı tam eyleyesiz deyû fermân olmağın emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 9 Cemâziye'l-evvel Sene 1111

397. s.178/hk.3

Ve Erzurum vâlîsine ve kâdîsına ve darbhânesi nâzırını dahî vech-i meşrûh üzere emr-i şerîf.

398. s.178/hk.4

Edirne kadısına, bostancıbaşına ve darbhâne nazırına:

Edirne Darbhânesi'nde kesilen akçenin Âsitâne'ye gönderilmesi ve hazineye teslimi hakkında.

Ve Edirne kâdîsına ve bostâncıbaşı ve darbhâne nâzırına hüküm ki ;

Edirne Darbhânesi'nde şehriye değin kat' olunan akçenin hâsıl olan kabzı her ne mikdâr olmuş ise ber-vech-i müsa'ra-at Âsitâne-i Sa'âdetim'e irsâl ve teslîmi hazîne olmak lâzım ve mühimm olmağla imdi bu ana değin nâzır mûmâ-ileyhin darbhâne-i mezbûrede kat' ittirdüğü sikke-i cedîd kabzından şehriye değin her ne olmuş ise bi'l-cümle Dersa'âdetüm'e irsâl ve bir gün evvel mübâşir-i mezbûr ile Dersa'âdetim hazînesine teslîm ittirmekde ziyâde ihtimâm eylesesiz deyû fermân olmağın emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 9 Cemâziye'l-evvel Sene 1111

399. s.178/hk.5

Ehli hirefden kazzazânların şikayetlerinin Enderûn-u Hümâyûn hazinedarbaşına iletilmesi hakkında.

İstanbul kâdîsına hüküm ki ;

Enderûn-u Hümâyûna tâbi' ehl-i hiref'den esnaf sâyire kıyâsen hâssa kazzâz başı olanlar mücerred ve ehl-i hibre olmağla mu'tâd-ı kadîm üzre kazzâzlık umûruna müteallik ibrişim ve kazgan ve tökme ve kuşak kulağı ve sâyir eşyaları hirafetleri mabeynlerinde kalıp işlemek için ehl-i hibreleri ma'rifetiyle teftîş ve aletlerinde kalıp işleri bulunup ve şikâyetleri vâki' ve töhmet izahir olunup iktizâsına göre takrir ve hilâfet olundu mu'tâd üzre men' u def' ittirilmek üzre Enderûn-u Hümâyûn hazinedârbaşı *zide mecdühû* arzı mücebince bin yüz on senesi Rebi'u'l-âhırında Âsitâne kâyim-makâmına emr-i şerîf virildüğü mukayyed bulunup derkenâr olunmuştur lâkin ba'zı kimesneler Âsitâne kâyim-makâmı Paşa tarafından rûs olunup ihtilaline bâ'is olmağla mukaddemâ virülen emr-i şerîf mücebince zabt ittirilüp âhere müdâhale ittirilmemek için emr-i şerîf virilmek bâbında inâyet recâ eylemekle mukaddemâ virülen emr-i şerîf mücebince müceddeden emr-i şerîf virilmek için telhîs olunup arz olundukda telhîs-i mücebince hüküm yazıla deyû fermân-ı âlî sâdır olmağın şurûtuyla emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 14 Cemâziye'l-evvel Sene 1111

400. s.179/hk.1

Kayseriye sancağında bulunan Ebrurin karyesi ve Köstek mukâtaasının Rikâb-ı Hümâyûn solaklarından Ali'ye, her sene doksan bin akçe malı hazineye teslim ve yirmi dokuz bin dokuz yüz yirmi akçe maldan mürtezikaya vermek şartıyla bırakılması hakkında.

Nişân-ı Hümâyûn yazıla ki ;

(...) Silahdarım Mehemmed mahmiyye-i İstanbul'da meclîs-i şer'in Rikab-ı Hümâyûn solaklarından Ali bin Mustafâ mahzûrunda takrîr-i kelâm idüp yedinde olan berât-ı âlîşân mücebince mâlikâne mutasarrıfı olduğu senede toksan bin akçe mâl-ı maktû' olan Kayseriye sancağında vâki' Ebrurin "?" nâm kârîye ve gayrîden zâviye-i mülk-ü Eratna, nâm-ı diğêr Köstek mukâta'ası bin yedi yüz guruş bedel mukâbelesinde hüsn-i rızâ' ve imtiyâzı ile mûmâ-ileyh Ali'ye ferâgat ve kasrı-yed ve tefvîz ve ol dahî tefevvüz ve kabul eyledikten sonra meblağ-ı mezbûrede kabz idüp fi-mâ-ba'd mezkûr Ali mukâta'a-i mezbûreye emsali gibi te'bîden mâlikâne mutasarrıf olundukda şurûtuyla mâlikâne berâtı virilmek için *a'lemü'l-ulemâi'l-mütebahhirîn* Rumeli kâzaskeri Mevlânâ ol şehri Ali *dâme fazlihû* bin yüz on bir Cemâziye'l-evveli'nin onuncu günü tarihli müverrih-i hüccet-i şer'iyye virüp *a'lemü'l-ulemâi'l-mütebahhirîn* Anatoli kâzaskeri Mevlânâ Ali *edâma'llâhü fazlihûnun* dahî manzûrı olup eylemeğin vech-i meşrûh üzre ecr-i berâtı hıfz ve mücebince hüsn-i recâsıyla ferâgat ve kasriyyet bin yüz on bir Martı ibtidâsından mezkûr Ali zabt ve beher sene toksan bin akçe maldan Hazîne-i Âmirem'e teslim ve kalemiyyesi virüp hesâbı görmek ve vakfın yiğirmi tokuz bin tokuz yüz yiğirmi akçe vezâifinin virmek üzre sâdır olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket makrûn şurûtuyla te'bîden mâlikâne mutasarrıfı olmak için berât-ı celîlü'l-kavânim virilmek telhîs olundukda mücebince şurûtuyla berât olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânımın sâdır olmağın bu berât-ı hümâyûnu virdüm ve buyurdum ki:

Mûmâ-ileyh Ali *zîde kadrühû* varup mukâta'-i mezbûre mezkûr Halîl Mehmet'in hüsn-i rızâsıyla ve ihtiyâsıyla ferâgat ve kasriyyetten bin yüz on bir senesinde vâki' Mart ibtidâsında zabt ve beher sene malın Âsitâne-i Sa'âdet hazînesine edâ ve kalemiyyesin virüp hesâbı görüb ve vakfın dahî yiğirmi tokuz bin tokuz yüz yiğirmi akçe vezâifin mürtezikasına virdükden sonra âherdan bir ferde ta'arruz ve te'addî eylemeye deyû mukaddemâ virülen müsâde ve sâdır olan fermân-ı âlî şurûtuyla berât-ı şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 15 Cemâziye'l-evvel Sene 1111

401. s.180/hk.1

Bağdad kalesi muhafızasında görevli kapıkulları ve yerli neferâtın ücretlerinin karşılanması için Rakka eyâletinden temin edilecek buğdayın Bağdad anbarına nakli hakkında.

Rakka vâlisi vezîrüm Mustafâ Paşa'ya hüküm ki ;

Bağdâd Kal'ası muhâfazasında olan kapumkulları ve yerli neferâtın bin yüz on bir senesinde virilecek zımmet için anbârda mevcûd bulunmak üzere sene-i sâbıkâ mücebince Rakka ve Birecik ve Suruç cânibinde lâzım gelen bahâ ve nakli mesârifi uhdende olan bin yüz on bir Rakka eyâleti mukâta'tı malından senin ma'rifetinle elli bin kîle hinta mübâya' ve sefineleri tedârik ve yanuna kifâyet mikdârı muhâfız ta'yîn ve Rıdvâniye Kal'ası'na irsâl ve Bağdâd-ı behişt anbârına teslim idüp ve havâle ma'lûm-u hümâyûnum olup Hazîne-i Âmirem defterlerine kayd olunmak için temessük olup der-i devlet-i medârıma gönderesin lâkin bu zahîrenin bir sâ'at mukaddem mübâya' ve nakli husûsunda ziyâde ihtimâm ve sene-i sâbıkâdan gerek bahâ ve gerek nakli icrâatından taraf-ı mirîye (?) zuhûr ve bir an evvel îsâl eylemekde ikrâm eyleyesiz ve el-hâssıl bu zahîre husûsu sâyire kıyâs olunmaz umûrunda ve kal'a-i mezbûre muhâfazasında olan kapumkulları ve yerlî neferâtının sene-i mezbûrede virilecek zahîreleri olmak ile bir an irsâlinde te'hîr olduğuna rızâ'-i hümâyûnum yoktur. İmdi *dâmet* gayret-i dermeyân idüp fermân olunduğu üzere elli bin kîle hinta mübâya' ve sefinelere tahmîl ve yanuna kifâyet mikdârı muhâfızları ta'yîn ve Rızvan Kal'ası'na irsâl ve Bağdâd anbârına teslim ittirüp temessükün der-devlet-i medârıma gönderilmek bâbında fermân-ı âlî-şânımın sâdır olmuştur. Emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 15 Cemâziye'l-evvel Sene 1111

402. s.180/hk.2

Bağdad kalesinde görevli askerlere 1110 senesinde verilecek zahîrenin Musul civarından tedârik edilip temessüklerinin gönderilmesi ve bu konuda gereken özenin gösterilmesi hakkında.

Musul vâlisi vezîrüm Ali Paşa'ya hüküm ki ;

Bağdâd Kal'ası muhâfazasında olan kapumkulları ve yerlü neferâtın bin yüz on bir senesinde virülecek zahirelerçün anbârda bulunmak üzere sene-i sâbıkâ mücebince Musul cânibinde lâzım gelen bahâ ve nakli masârifi uhdende olan bin yüz on bir Musul mukâta'âtı malından mahsûb olunmak üzere Musul sâkinlerinden Abdülmecid oğulları el-hacc Hâlil ve el-hacc İbrâhîm ma'rifetiyle sefer başı üzere on iki kîle bin hınta mübâya' ve iktizâ idegelenlerin tedârik ve tahmîl idüp Bağdâd'ta irsâl ve anbâra teslîm ve vusulü ma'lûm-u hümâyûn olup Hazîne-i Âmirem defterlerine kayd olunmak için temessüklerin alup der-i devlet medârıma gönderesin ki bu zahîrenin bir sâ'at mukaddemâ mübâya' ve nakli husûsunda ziyâde ihtimâm ve sene-i sâbıkâda gerek bahâ ve gerek nakli ücretinden taraf-ı mirîye (?) zuhûr bir an evvel îsâl eylemekde ikrâm eylesiz el-hâsıl bu zahîre husûsu sâyire kıyâs olunmaz umûrda kal'a-i mezbûr muhâfazasında olan kapum kulları ve yerlü neferâtının sene-i mezbûrede virilecek zimmetleri olmağla bir an te'hîr ile nükûl-ı vâkit olunduğuna kat'â rızâ'-i hümâyûnum yoktur. İmdi *dâmet* gayret-i dermeyân idüp fermânum olduğu üzere.

403. s.181/hk.1

Tuna nehrinden Belgrad'a sevk edilecek zahire gemilerinin Demirkapı, İnlık ve Tahtalı girdaplarında zarar görmemesi için kullanılacak kinnab ve cerahorların Demirkapı mübaşirine teslimi hakkında.

Eflak voyvodasına hüküm ki ;

Hâliyâ işbu sene-i mübâreke de aşağı nehr-i Tuna iskelelerinde mübâya' ve Belgrâd'a irsâli fermân olunan zahîre sefinelerinden Temürkapı ve İnlık ve Tahtalı girdaplarından işlemleri için sene-i sâbıkâ üzere iktizâ iden cerahor ve kinnab mürur u ubûr idecek sefinelerin iktizâsına göre yine Eflak cânibinden ihrâc olunmak lâzım gelmekle hizmetinde oldukça istihdâm olan mîrâhûrun sene-i sâbıkâ üzere her bir neferine ayda beşer guruş ücretleri azeplerine mahsûb olmak üzere mürûr iden sefinelere koyupta kifâyet mikdârı cerahor ihrâc ve Temürkapı'ya mübâşir olan Dergâh-ı Mu'allâm kapucu başlarından İbrâhîm *dâme mecdühûya* teslîm idüp beher mâh ne mikdâr cerahor istihdâm olunur ise yedinden memhûr temessük alıp hin-i hesâbında deyninle mahsûb olmak üzere hıfz eylesin ve kinnabın dahî sene-i sâbıkâda her bin kinnabı on ikişer buçuk guruş mübâya' olunagelmekle sene-i sâbıkâ mücebince her bin kinnab on ikişer guruşdan lâzım gelen bahâsı azeplerine mahsûb olmak üzere yüz bin

kınnab işbu emr-i şerîfim varduğu gibi mu'accelen mübâya ve Temürkapı mübâşiri İbrâhîm *dâme mecdühûya* teslim ve yerinde temessük olup hatt eyleyesiz deyû fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur. Vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 21 Şa'bân Sene 1111

404. s.181/hk.2

Güzelhisar sakinlerinden Abdülbâki Paşanın vefâtı üzerine Büyük Menderes kıyısında bulunân emlâkının müzâyede yoluyla satışı ve hazineye teslimi hakkında.

Güzelhisar kâdîsına hüküm ki ;

Hâcî Mehmet *zîde kadrühû* Dîvân-ı Hümâyûnuma arz-ı hâl sunup bundan akdem bin yüz tokuz senesi Güzelhisar sâkinlerinden olup cânib-i mirî merbutan fevt olup deden Abdülbâki Paşa'nun emlâk ve eşyası taraf-ı mirîden fûrûhta me'mûr olan Dergâh-ı Âlî kapucubaşlarından Eyüp *zîde mecdühûnun* ma'rifetiyle kazâ-i mezbûrede yapulu çiftlikle zirâ'at gerek Mâi-Derâz nehrinin karşı yakasında ve gerek beru yakasında çiftlik etrâfında olan arazîde harâb vekâle ve iki ocak harâbe değirmen ve iki harâbe bâğçe ve Mâi-Derâz nehrinin üzerinden bir kârgil sayfiye Eyüp *zîde mecdühû'nun* ma'rifetiyle müzâyede ve rağabât başı maktû'u ve Hâcî Veli *zîde kadrühû'nun* üzerinde üç yüz guruşa karârdâde kalup akçesinin tamâmı teslim olup *zîde mecdühûnun* virdiği temessük mücebince zabt olunan taraf-ı âherda müdâhale eylememek üzre emr-i şerîf virilmek bâbında inâyet recâ eglemeğin Hazîne-i Âmirem'de mahfûz olan Başmuhâsibenin muhâllefât defterlerine nazar olundukda yapulu çiftlik ve iki ocak harâbe değirmen iki yüz guruş ve iki harâbe bâğçe ve bir kârgil sayfiye yüz guruşa hazîne-i mezbûrede vâki' müteveffâ-i müşârun-ileyhin emlâkından olmak üzre Eyyûb *zîde mecdühûnun* ma'rifetiyle üç yüz guruşa fûrûht ve akçenin tamâmı teslim-i hazîne olunduğu derkenâr olunup arz olundukda Eyyûb *zîde mecdühû'nun* temessük ve derkenârı mücebince zabt için emr-i şerîf virilmek bâbında emr-i şerîf sâdır olmağın vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf yazılmak için tezkire virildi.

Fî 21 Şa'bân Sene 1111

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
HÜKÜMLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

4.1. MAD.9885 NUMARALI DEFTERİN DİPLOMATİK VE TEKNİK ÖZELLİKLER

Bu çalışmanın temelini teşkil eden 9885 numaralı Ahkâm Defteri, H.830-1346 / M.1427-1927 yıllarına ait defterlerden oluşan Maliyeden Müdevver serisinde yer almaktadır. Çalışılan 9885 no.lu Maliye Ahkâm Defteri'nin başlangıç tarihi 1 Muharrem 1111 bitiş tarihi ise 29 Zilhicce'dir.

Toplam 180 varak, 360 sayfadan oluşan defter kapak kısmıyla başlar. İkinci sayfa başında “ *Kuyûdu'l Ahkâm ve Bervât Tâbi'-i Kalem-i Muhâsebe-i Evvel El-Vâkî* ” ibaresiyle defterin çıktığı kalem olan Muhâsebe-i Evvel Kalem-i belirtilir. Bir alt satırda ise “ *Fi Gurre-i Muhârrem Sene 1111* ” şeklinde tarih atılmıştır. Tarih kısmından itibaren hükümler yer almaya başlar.

Arşiv belgelerinde en çok rastlanan yazı türü divânidir. Mühimme, Şikâyet ve Ahkâm Defterleri gibi hızlı yazılan kayıtlarla derkenârlarda yer yer siyakat, diğer kısımlarda ise Divânî kırması kullanılır²⁰⁶. Üzerinde çalışılan defterde de genellikle divânî kırması kullanılmıştır.

Ahkâm Defterleri de Divân'dan çıkan diğer defterler gibi burada görüşülen konularla ilgili hükümlerden oluşmaktadır. Hüküm, Divân-ı Hümâyun'dan padişah adına çıkan kararlardır²⁰⁷. Vezirlerle devlet erkânından oluşan Divân-ı Hümâyun, sadrazâmın başkanlığında Topkapı Sarayı'nda kubbe altında toplanır muhtelif işler hakkında müzakerede bulunarak kararlar verir. Bu kararlara “ hüküm ” adı verilir ve bunlar sırasıyla ahkâm defterlerine kaydedilirdi²⁰⁸.

Bu hükümler hitap formülü ile başlar. Bu hitap muhatap olan şahsın bulunduğu yer, makam veya ismi ile başlar ve “ hüküm ki ” ibaresiyle sona erer²⁰⁹. Örneğin “Tersâne emîni'ne hüküm ki”²¹⁰ veya “Kili nâzırı'na hüküm ki”²¹¹ gibi. Bazı

²⁰⁶ Mübahat Kütükoğlu, (2007), “Paleografya”, *DİA*, C: XXXIV, TDV, İstanbul : s.154.

²⁰⁷ Sertoğlu, a.g.e., s.155.

²⁰⁸ Yılmaz Kurt- Muhammed Ceylan, (2015), *Osmanlı Paleografyası Ve Osmanlı Diplomatası*, Akçağ Yayınları, Ankara: s.220.

²⁰⁹ Süleyman Polat, (2005), *17.Yüzyılda Mühimme Defterlerine Göre Kütahya*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya: s.192.

²¹⁰ MAD. 9885, s.3,hk.1.

²¹¹ MAD. 9885, s.48, hk.2.

hükümlerde ise birden fazla kişiye hitap vardır. “ Âsitane kâyîm-makâmına, defterdar vekiline ve şehremînine hüküm ki”²¹² gibi.

Hitaplarda genellikle isim veya makam yer almasına rağmen bazı hükümler isim belirtilmeden daha önce adı geçen kişi kastedilerek “ Paşa-yı mûmâ-ileyhe ve defterdar vekiline hüküm ki ”²¹³ şeklinde başlar.

Mühimme defterlerinde olduğu gibi Ahkâm defterlerinde de hitap kısmından sonra hükmün konusunu teşkil eden olayın nakledildiği kısım gelir ²¹⁴. Hükmün yazılma nedeni olan konunun anlatılmasının ardından, verilen karara dair emir kısmı yer alır. Burada bazen konunun tekrar edildiği görülürken ²¹⁵ bazen de hitap kısmından sonra doğrudan konu özetlenerek emir kısmına geçilir²¹⁶.

Sonuç kısmı “şöyle bilesin ki”, “şöyle ki” ibaresiyle başlar ve emir kısmıyla sona erer. Bunlar “..neferât-ı mezbûreyi yerleşdirüp bir dürlü müzâyaka çekdirmeyesiz deyû fermân olmuştur”²¹⁷, “vech-i meşrûh üzere emr-i şerîf yazılmağa tezkire verildi”²¹⁸, “ emr-i şerîf tezkire verildi”²¹⁹ veya “ işbu tezkire verildi”²²⁰ gibi kalıplardır.

Osmanlı devletinde her hangi bir görev veya memuriyete tayin edilenlere görevlerini yapma yetkisi veren izin, memuriyet veya atama emirlerine berât denilirdi. Belgelerde bunlara “*berât-ı şerîf*”, “*nişân*”, “*nişân-ı şerîf* ” denildiği de görülür²²¹. Çalışılan defterde “Nişân-ı Hümâyun yazıla ki” ibaresiyle başlayan belgelerde, şahsın şikâyeti veya bir görevin tevcihi ile ilgili dileği ayrıntılı olarak anlatılır. Ardından bu görev, memuriyetin veya tasarruf hakkının kendisine hangi şartlarda verildiği açıklanarak “mûcebince berât-ı şerîf yazılmak için tezkire virildi”²²² veya “fermân-ı alî sâdır olmağın şurutuyla emr-i şerîf virilmek için tezkire verildi”²²³ gibi ifadelerle padişahın buyruğu nakledilir.

²¹² MAD. 9885, s.2, hk.1.

²¹³ MAD. 9885, s.44, hk.2.

²¹⁴“ ...Cafer ve Mehmet ve vâlideleri Edirne’de Divân-ı Hümâyun’uma arz-ı hâl idüp”, MAD. 09885, s.4, hk.2.

²¹⁵ MAD. 9885, s.6, hk.3.

²¹⁶ MAD. 9885, s.48, hk.1.

²¹⁷ MAD. 9885, s.48,hk.3.

²¹⁸ MAD. 9885, s.2, hk.2.

²¹⁹ MAD. 9885, s.65,hk.3.

²²⁰ MAD. 9885, s.67,hk.2.

²²¹ Kurt- Ceylan, a.g.e., s.216.

²²² MAD.9885, s.22, hk.1.

²²³ MAD.9885, s.31, hk.1.

Tarih kısmı incelendiğinde defterde çalışılan bölümde (s.1-181.) yer alan ilk hükmün 1 Muharrem son hükmün ise 21 Şabân tarihinde yazıldığı görülür. Ayın ilk günü için gurre ifadesi kullanılırken ay isimleri sembolize edildikleri harflerle gösterilmiştir. Fî ile başlayan tarih kısmı 13 S Sene 1111²²⁴ şeklinde gösterilmiştir. Bazı hükümlerin sonunda tarih yerine ondan, bundan anlamına gelen “minhu”²²⁵ ya da ayın son gününü ifade eden “selh” kelimesi kullanılmıştır. Tarihler başlangıçta düzenli gitse de sonlara doğru düzensizlikler tespit edilmiştir. Tarih atılmayan hükümler de mevcuttur²²⁶.

09885 numaralı Ahkâm defteri ciltli ve ebrûsuz olup 16x44 ebadında toplam 380 sayfadan oluşmuştur. Defter sayfa numarası usulüyle numaralandırılmıştır. Defterin kapak sayfası (1.sayfa) ve 364-380 arasında bulunan sayfaları boştur. Ayrıca 56. sayfada yer alan hüküm 57. sayfada devam etmiş, ancak bu sayfanın devamı boş bırakılmıştır. Dolayısıyla 57. sayfaya ait bir hüküm bulunmamaktadır. Sayfa 94 de başlayıp 95'e kadar devam eden hükmün ise üzeri çizilmiştir. Bir hükmün de yarım kaldığı tespit edilmiştir²²⁷.

4.2. HÜKÜMLERİN KONULARINA GÖRE DAĞILIMI

4.2.1. Mukataalar İle İlgili Hükümler

Defterde en çok hüküm ihtiva eden konulardan birisi mukataalardır. Mukataa, önceleri devlete ait bir kısım vergiler ve resimlerin belirli bir meblağ karşılığı iltizama verilmesi anlamını taşıırken daha sonra hazineye ait bir kısım vergilerden oluşturulmuş birer mâli birim anlamında kullanılmaya başlanmıştır²²⁸. Devlete ait gümrük gelirleri gibi gelirden veya darphaneler gibi her hangi bir kuruluşun veya yeraltı kaynaklarından devlete düşen bölümün toplanması esasına dayalı işletilen işletmeler olarak da ifade edilir²²⁹. Bundan başka “vergi mükelleflerinden üretim hacmine göre alınması gereken öşür, haraç v.b. gibi vergilerin sabit bir meblağ olarak belirtilmesi” anlamını da taşıyordu²³⁰. Mukataa gelirleri devlete ait olmakla birlikte vakıflara tahsis edildiği, ulûfe karşılığı veya ocaklık olarak verildiği veya devlet adamlarına hâs olarak tayin edildiği

²²⁴ MAD.9885, s.74, hk.1.

²²⁵ Mehmet Kanar, (2012), *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, Birinci Baskı, Say Yayınları, İstanbul: s.1139.

²²⁶ MAD.9885, s.119, hk.1; s.118, hk.1-2-3.

²²⁷ MAD.9885, s.180, hk.2.

²²⁸ Mehmet Genç, (2006), “Mukâtaa”, *DİA*, C.XXXI, İstanbul: s.129.

²²⁹ Tabakoğlu, *Osmanlı Mâli Tarihi*, s.327.

²³⁰ Genç, a.g.m., s.129.

bilinir²³¹. Şayet mukataa gelirlerinin tahsili bir mültezim tarafından yapılıyor ise *iltizâmen* idare ediliyordu. Eğer devlet mukataayı kendi memurları vasıtasıyla idare ediyorsa *emâneten* (ber-vech-i emânet) idare ediliyordu²³². Bunlardan başka bir de *emânet ber-vech-i iltizam* (yarı iltizam- yarı emânet) denen bir uygulama vardır ki bu da zarar etme olasılığı yüksek olan işletmeleri kapatmak yerine bu yöntemle işletilmesidir. Emîn adı verilen memur devlete belli bir ücret ödemeyi kabul ettiğinde işletmenin kâr ve zararından sorumlu olurdu. Siyasi durumun kötüye gittiği savaş yıllarında bu yöntem bir ara formül olarak kullanılmıştır²³³.

Nakit para ihtiyacının arttığı yıllarda devletin en önemli işi bu vergi gelirlerini tahsil edip bir an önce hazineye nakit girişi sağlamaktır. Çalışılan defterde bu duruma paralel olarak imparatorluk sınırları içerisinde bulunan her türlü mukataa gelirlerinin toplanması ile ilgili oldukça fazla hükümlerle karşılaşıldı. Ancak bazı hükümler birden fazla konu ihtiva ettiği için iki farklı kategoriye de dâhil edildi. Defterde konuyla ilgili olarak 52, 58, 60, 62, 69, 77, 161, 193, 199, 201, 202, 207, 214, 229, 234, 238, 246, 256, 257, 258, 259, 261, 271, 272, 275, 276, 280, 281, 283, 284, 285, 286, 311, 317, 339, 341, 345, 356, 360, 361, 362, 363, 371, 379, 380, 381, 382 ve 400 numaralı hükümler olmak üzere toplam 48 hüküm mevcut. Bunlar mukataaların tevcih edileceği şahısların belirlenmesi²³⁴ ve hangi şartlarla kendilerine tevcih edileceği²³⁵, mukataa gelirlerinin hazineye teslim edilmesi²³⁶, mukataa gelirlerinin nerelere aktarılacağı hakkında bilgi vermektedir²³⁷. Nitekim Erbil menzili masrafını karşılamak üzere Musul Mukataasının Mustafa adlı şahsa Malikâne olarak tevcih edildiğini görülür²³⁸.

Yine Rakka tarafında Bağdâd muhafazasına gönderilecek yerli neferat için gönderilecek zahireyi taşıyacak gemilerin masrafı Rakka eyaleti mukataatından

²³¹ Tabakoğlu, gös. yer; Mukataa gelirlerinin ocaklık olarak verilmesine örnek olarak bkz. MAD. 9885, s.91, hk.3'de Matbah-ı Âmire için ocaklık tayin edilen Eflak'tan bal, sarı balmumu ve tuz getirtilmiştir. Yine mevâcib ödemelerinde kullanıldığına dair MAD.9885, s. 152, hk.1'de haddâm, duagû ve diğer vazifelilerin alacaklarını Novagrad yakınlarında bulunan simkâne gelirlerinden almaları, Birçka kalesi topçu neferâtının ise mevaciblerini Hanya mukataası malından almaları belirtilmiştir. Mukataa gelirlerinin devlet adamlarına hâs olarak verildiğine örnek olarak MAD.9885, s.125, hk.1'de tuğrakeşlik hizmeti için kendisine hâs tayin edilen Eskün mukataasının Kütahya Beylerbeyi'ne hâs olarak verilmesinden rahatsızlık duyan Kibrî Mustafa Paşa'nın şikâyeti anlatılır.

²³² Cezar, a.g.e., s.21.

²³³ Tabakoğlu, a.g.e, s.338-339.

²³⁴ bkz. MAD 9885, s.24, hk.1.; s.31, hk.4;s.93, hk.1; s.103, hk.3; s.124, hk.2.

²³⁵ bkz. MAD.9885, s.120, hk.2; s.124, hk.1.

²³⁶ bkz.MAD.9885, s. 43,hk.1;s.50, hk.1; s.79,hk.1; s.80,hk.1-3,

²³⁷ bkz. MAD.9885, s.97, hk.2; s.116, hk.1; s.119, hk.3.

²³⁸ bkz. MAD.9885, s.89, hk.1.

karşılacaktır²³⁹. Ayrıca talep edilen mahsulün miktarı²⁴⁰, mültezimlerin mukataa gelirlerini tahsil etmede sıkıntı çektiklerinden bahsedilmektedir²⁴¹. Mukataa vergilerinin eksik gösterilmesi²⁴²veya mukataasının Kütahya Beylerbeyine Hass olarak tayin olunmasından rahatsız olan Tevkî Kibrî Mustafa'nın şikâyeti gibi konuları içeren hükümler de mevcuttur²⁴³.

4.2.2. Malikâne Uygulaması İle İlgili Hükümler

XVI. ve XVII. yüzyıllarda artan nakit ihtiyacına çare olarak *iltizâm* sistemi getirildiği gibi XVII. yüzyılın sonlarında da devletin gittikçe artan para ihtiyacını karşılamak amacıyla *malikâne* sistemi getirildi²⁴⁴. Devlet sistemin getirildiği 1695 yılında acil ödemeleri finanse edebilmek için bu yolu denedi. Devletin bu yöntemi kullanmasını tetikleyen en önemli faktör on altı yıl süren savaşlar neticesinde oluşan bütçe açıklarıdır. Bu yıllarda masraflar yüksek düzeylere ulaşırken gelirler savaş sırasında elden çıkan bölgelerde kalmıştır. Bütçe açıklarını kapatmak üzere mukataalar vaktinden önce, artan oranlarla ve peşin ödeme şartıyla, tahvil süreleri bir yıl veya daha kısa sürelerle indirilerek iltizama verilmeye başlandı. Sık sık değişen ve verdikleri peşin meblağı faiziyle birlikte bir an önce mükelleflerden çıkarma kaygısı ile mültezimler sivil halk üzerindeki vergi yükünü üretim kapasitesinin çok üzerinde ağırlaştırıyordu. Üretim kapasitesini daraltan bu durum karşısında vergi gelirleri düşüyor, gelirler düştükçe hazinenin ihtiyacı ve talebi artıyordu. Malikâne sistemi bu kısır döngüden çıkmayı sağlayacak bir çare olarak görüldü²⁴⁵.

Daha önceki bölümlerde ekonomik tedbir olarak anlattığımız Malikâne sistemi, vergi iltizam usulünün belirli bir süreliğine değil ömür boyu tasarruf hakkına sahip olunan biçimdir. Mültezimler açısından risk taşıyan iltizam sisteminde mültezim her an başka bir şahsın daha yüksek teklif vermesi ile mukataanın elinden alınması tehlikesi ile karşı karşıya kalabilirdi. Oysa Malikâne sisteminde mukataa ömür boyu kendisinin tasarrufunda kalacaktı²⁴⁶. Müzayede en yüksek teklifi veren Malikâne sahibi satın aldığı

²³⁹ bkz. MAD.9885, s.90, hk.2-3.

²⁴⁰ bkz. MAD.9885, s.108, hk.1; s.110, hk.1.

²⁴¹ bkz. MAD.9885, s. 113, hk.2; s.114, hk.1-2; s.115, hk.1

²⁴² bkz. MAD.9885, s. 121, hk.2.

²⁴³ bkz. MAD.9885, s.125, hk.1.

²⁴⁴ Tabakoğlu, *Osmanlı Mâli Tarihi*, s.340.

²⁴⁵ Mehmet Genç, (2003), "Malikâne", *DİA*, C. XXVII, İstanbul: s.516-518.

²⁴⁶ Genç, *Osmanlı İmparatorluğunda Devlet ve Ekonomi*, s.147.

mukataanın satışı yapıldığında devlete temin ettiği “mal” denilen yıllık nakdî vergiyi ve bu verginin çeşitli oranlarda değişen kalem v.s. harçlarını her sene 3 taksitle ödemeyi taahhüd ediyordu. Bu vergileri zamanında ödemeyen Malikâne sahibinin mukataası elinden alınıyordu²⁴⁷.

1660’lı yıllardan itibaren büyüme eğilimine giren bütçe açıkları 1693 yılında en yüksek seviyesine ulaşmış (262.217.191 akçe), sistemin getirildiği 1695 yılından sonra ulaşılan ilk bütçe olan 1698\99 yılında ise 63.560.888 akçeye düşmüştür²⁴⁸. Çalışılan defterde Malikâne sistemi ile ilgili oldukça çok sayıda hüküme rastlanıldı. Bunlar 14, 32, 52, 57, 59, 62, 73, 77, 89, 97, 113, 156, 193,199, 229, 234, 271, 275, 276, 278, 281, 284, 286, 332, 336, 345, 355, 361, 365, 382, 383, 392, 400 numaralı hükümlerdir. Bunlar içerisinde Malikâne talebinde bulunanlara örnek verilebilir. Mesela 14 numaralı hükümde Erzurum sakinlerinden Mehemed adlı şahıs Kocakış nahiyesinde bulunan bakır madeninde kendi imkanlarıyla bir kârhâne açmış, buranın kendisine Malikâne olarak verilmesini talep etmiştir²⁴⁹. Yine 57 numaralı hükümde Diyarbakır voyvodalığına bağlı Amed kazasında bulunan Hatuniye ve Sakık karyeleri ile Selman, Cemeleddin, mezrâ-i Şeyh Matar ve kurâ-i Baytar karye ve mezraalarının mutasarrıfı olarak Seyyid Abdurrahman ve Seyyid Mehmed’e Berât verildiği görülmüştür²⁵⁰. Aynı kişilerin daha sonra bölgedeki diğer köyleri de malikâne olarak talep ettikleri tespit edildi²⁵¹. Yine 59 numaralı hükümde Diyarbakır voyvodalığı kalemlerinden olan Karakeçi ve Eğil kurâlarının müzâyede ile Ebûbekir ve monlâ Mustafa’ya verilmesi, monlâ Mustafa’nın ölümü üzerine hissesinin yarısının tekrar babası elhacc Derviş’a tevcih edilmesi diğer yarısının Ebûbekir’de kalmasından bahsedilir²⁵².

4.2.3. Ocaklık Uygulaması İle İlgili Hükümler

Devletin bir kısım giderlerinin karşılanması amacıyla bazı gelir kaynaklarının tahsis edilmesine *ocaklık* denirdi. Matbah-ı Âmire, Istabl-ı Âmire, Tersane-i Âmire ve

²⁴⁷ Genç, a.g.e., s.104.

²⁴⁸ Genç, a.g.e., s.110.

²⁴⁹ MAD.9885, s.7, hk.1.

²⁵⁰ MAD.9885, s.26, hk.1.

²⁵¹ MAD.9885, s.33, hk.1. Köy isimleri ve Malikâne uygulamasından sonra köylerin ayrı ayrı kişilere deruhte edilmesi ile ilgili olarak bkz. Özlem Başarır, (2011 Yaz), “XVIII. Yüzyılda Diyarbakır Voyvodalığı’nın Mekânsal Örgütlenmesi”, *Uluslar Arası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C.4, S.18, s.196-229.

²⁵² MAD.9885, s.7, hk.1.

bazı askeri görevlilerin maaşlarına karşılık kendilerine tahsis edilen gelir kaynakları özelliği taşır. Örneğin saray mutfağına ülkenin hangi bölgesinden hangi malzemelerin ne miktarda geleceği tespit edilerek bunların tahsil edileceği bir alan yani ocaklık oluşturulmuştur. Osmanlı mâli teşkilat ve mukataa sistemi içinde ocaklık uygulaması XVII. ve XVIII. yüzyılda yaygın olarak uygulanmıştır²⁵³. Mukataa sistemi içerisinde ocaklık uygulaması ile ilgili tespit edilen ancak daha önce Matbah-ı Âmire veya Tersane-i Âmire başlığı içerisinde değerlendirilen hükümler bulunmaktadır. Mesela defterde yer alan 282 numaralı hükümde Kiler-i Âmire için ocaklık olarak Mısır'dan zahire gönderildiğinden bahsedilmektedir²⁵⁴. Bundan başka 205 numaralı hükümde Matbah-ı Âmire'ye temin edilecek bal için ocaklık tayin edilen Eflak'tan bal, tuz ve sarı balmumu getirildiği anlatılmaktadır²⁵⁵. Yine 344 numaralı hükümde devlet görevlilerinden olan imam, haddam ve duagû gibi kişilerin vazife olarak adlandırılan maaşlarının, 328 numaralı hükümde Gercüş Kalesi neferâtının, 356 numaralı hükümde ise Hınıs Kalesi neferatının mevâcib ödemelerinin mukataa gelirlerinden ocaklık olarak tayin edildiği tespit edilmiştir²⁵⁶. 361 numaralı hükümde ise Hacc-ı Şerif masrafları için de Mısır malından ocaklık tayin edildiği görülmektedir²⁵⁷. Bu uygulama ile ilgili olarak 17 hüküm tespit edilmiştir. Bunlar 110, 205, 207, 214, 246, 271, 273, 282, 306, 328, 344, 356, 360, 361, 362, 363, 382 numaraları ile gösterilmiştir.

4.2.4. Darphânelerin Ekonomiye Gelir Sağlayan Faaliyetleri İle İlgili Hükümler

Osmanlılar piyasaların para ihtiyacını karşılamak üzere Edirne, Amasya, Ayasluğ, Diyarbakır, Belgrad, Cezayir, Tunus, Mısır gibi birçok yerde darphaneler kurmuştur. 1630'lardan sonra darphane sayısında keskin bir düşüş olduğu, Sultân İbrâhîm döneminde bu sayının dörde kadar düştüğü bilinir²⁵⁸.

II. Mustafa ülke içinde para birliği sağlamak ve yabancı para tedavülünü yasaklamak amacıyla büyük bir para reformu gerçekleştirmek istiyordu. Bunun için M. 1696 (H.1108) yılında ülkede tedavülde olan farklı ayardaki Esedî, Zolata gibi yabancı paraları toplatarak tek bir ayarda darp edilmesi için İstanbul, İzmir, Edirne ve

²⁵³ Orhan Kılık, (2007), "Ocaklık", *DİA*, C.XXXIII, TDV, İstanbul: s.317-318.

²⁵⁴ bkz.MAD.9885, s.124, hk.3.

²⁵⁵ bkz. MAD.9885, s.91, hk.3.

²⁵⁶ bkz. MAD.9885, s.152, hk.1; s.158, hk.2; s.143, hk.1.

²⁵⁷ bkz. MAD.9885, s.162, hk1.

²⁵⁸ Mehmet Ali Ünal, a.g.e., s.185-187.

Erzurum'da bulunan darphanelere gönderdi. Gönderilen bu paraların aynı ayarda ve üzerine tuğra basılarak Cedid Zolata adıyla piyasaya sürülmesiyle Osmanlı Devleti'nde para birliği sağlanmaya çalışıldı. Yabancı paraların yeni paraya çevrilmesiyle hazineye ek gelir sağlanmış oldu²⁵⁹. Defterde bulunan bazı hükümlerde bu uygulamanın 1699 yılında devam ettiği görülmektedir. Bununla ilgili Gümüşhane darphane nazırına gönderilen 274 numaralı hükümde Darphanede bulunan sikkelerin bazılarının sonraya bırakılması öncelikli olarak Sümün ve Zolata basılıp merkeze gönderilmesi, masrafların ise darphane rüsumatından karşılanması bildirilmiştir. Hükümde 20 çift Zolata ve Sümün sikkelerin acil olarak basılması istenmiş ancak her bir çift sikkenin 115'er sağ akçe masrafı olduğu, toplamda 10 bin 300 sağ akçe tutan masrafin darphane nazırlığı mukataası gelirlerinden karşılanması belirtilmiştir²⁶⁰. Defterde yer alan 76 numaralı hüküm oldukça ilginçtir. Defterdar vekiline ve darphane nazırına gönderilen hükümde Erzurum Darphanesi için İstanbul'da 60 adet Altın, Zolata, Rub'-ı Zolata sikkesi basılıp gönderildiği daha sonra bunlardan bazılarının tedavülden kalktığı için İstanbul'a geri gönderilmesi istenmektedir. Bu defa Gümüşhane Darphanesi için 16 çift Zolata sikkesi ile 4 çift Sülüs sikkenin İstanbul'da bastırıldığı ve gönderildiği, kullanılmayan sikkelerin toplatıldığı belirtilmektedir. Ardından İstanbul'da öncelikli olarak 16 çift Zolata ve 4 çift Sülüs sikkenin bastırılması için ferman verildiği bildirilmektedir²⁶¹. Buradan hareketle devletin yerli Zolatanın piyasada yaygınlaşması için tedbir aldığı ve bunu teşvik amacıyla Zolata basımına öncelik verdiği düşünülebilir.

Defterde darphanelerle ilgili mevcut olan 38, 70, 76, 98, 208, 209, 274, 386, 396, 397 ve 398 numaraları ile gösterilen on bir hükümde Erzurum, Gümüşhane, İzmir ve Edirne Darphanelerinden bahsedilmektedir. Mesela 396 numaralı hükümde İzmir kadısı ve darphane nazırına hitaben İzmir Darphanesine sermaye olarak beş bin kuruş gönderildiği, bundan elde edilen gelir her ne ise anapara ile birlikte mübaşir ve mutemed vasıtasıyla hazineye teslim edilmesi istenmektedir²⁶². Yine Edirne kadısına ve darphane nazırına gönderilen 398 numaralı hükümde Edirne darphanesinde kesilen yeni sikkelerinin kesiminden aylık her ne gelir elde edildi ise bunun merkeze gönderilmesi

²⁵⁹ Defterdar Sarı Mehmed Paşa, a.g.e., s. 608-609.

²⁶⁰ bkz.MAD.9885, s.121, hk.1.

²⁶¹ bkz. MAD.9885, s.34, hk.3.

²⁶² bkz. MAD.9885, s.178, hk. 2-3.

bildirilmektedir²⁶³. Yine darphane sahib-i ayarlığına talip olan kişilerin sundukları arzlarla ilgili hükümler mevcuttur²⁶⁴.

4.2.5.Müsadere İle İlgili Hükümler

Osmanlı devletinin kuruluşunun ilk yıllarında daha çok isyancılar ve devlet mallarını zimmetine geçirenlere uygulanan bir ceza yöntemi iken daha sonra Fatih Sultân Mehmet dönemi ile birlikte yaygın ve sistemli bir şekilde uygulanmaya başlandı. İstanbul'un fethinden sonra Bizanslılardan rüşvet aldığı için idam edilen Çandarlı Halil Paşa'nın mal varlığına el konulmasıyla başlayan *Müsadere* uygulaması bundan sonra ulemâ dışındaki devlet görevlilerinden yüklü miktarda mal varlığı bulunanlara suçlu suçsuz olduğu dikkate alınmaksızın uygulanan bir gelenek halini aldı. XVII. yüzyılda Osmanlı Devleti'nin içine girdiği bunalım döneminde *Müsadere* hazine gelirlerini arttırmaya yönelik bir uygulama olarak görülmüştür²⁶⁵. Çalışılan defterde dönem itibarıyla hazineye nakit para girişi sağlamak amacıyla getirilen müsaderenin uygulandığına kanıt teşkil edecek hükümler mevcuttur. Ölen devlet adamlarının mallarının müsadere yoluyla hazineye aktarılması²⁶⁶ ve şahıslara ait çeşitli emlakın satışı ile ilgili sekiz hüküm bulunmaktadır²⁶⁷. Mesela 151 numaralı hükümde Aydın Muhassılı Abdülbâki Paşa öldükten sonra geriye kalan malların satış işleminin Dergâh-ı Âli Kapucubaşlarından Abdî mübaşeretıyla yapıldığı, Güzelhisar kazasında bulunan Atkesen çiftliğinin 1500 kuruşa, 63 baş kısrağın tayların ise 500 kuruşa satıldığı bildirilir. 404 numaralı hükümde ise aynı şahsın Büyük Menderes kıyısında bulunan emlak ve mallarının müzayede yoluyla satışa çıkarıldığı belirtilir²⁶⁸. Defterde yer alan 157 numaralı hüküm ise Aydın muhassılı Abdülbâki Paşa'nın devlete olan borcu için bir takım mal ve emlakının satılacağı, Güzelhisâr kalesinde bulunan bir mülk menzili

²⁶³ bkz. MAD.9885, s.178, hk. 4; Bilindiği gibi elinde altın veya gümüş bulunan kişilerin serbest darp hakkı vardı. Hazine sikke kesiminden darp hakkı veya darp ücreti olarak anılan bir gelir elde ederdi. Bu da devlet için darphane gelirlerinin sürekliliği demektir. Bu hükümde bahsedilen gelir bu türden bir gelir olabilir. Bkz. Ahmet Tabakoğlu, *Türkiye İktisat Tarihi*, s. 393.

²⁶⁴ bkz. MAD.9885, s. 32, hk. 1, bu hükümde İzmir Darphanesi sahib-i ayarı olan Mehmed'in görevinin devam ettirilmesi ricası üzerine Başmuhasebe defterlerine bakıldığı, adı geçen görevin halen Mehmed'in üzerinde olduğu ve görevine devam etmesine karar verilmiştir; ayrıca s.18'de yer alan 38 numaralı hükümde Edirne Darphanesinin sahib-i ayarlık görevine talip olan bir zimminin arzı üzerine 1109 senesi Zilhiccesinin 5. günü darphane nâzırı Seyyid Yahya Efendi'nin i'âmî ile kendisine berat verildiğinden bahsedilmektedir.

²⁶⁵ Tuncay Öğün, (2006), "Müsâdere", *DİA*, C.XXXII, İstanbul: s.67.

²⁶⁶ bkz. MAD.9885, s. 40, hk. 1; s.41, hk.3.

²⁶⁷ Bkz. MAD. 9885, s.65, hk.3; s.69, hk.1; s.70, hk.1; s.142, hk.2; s.144, hk. 1; s. 181, hk. 2.

²⁶⁸ bkz. MAD.9885, s.65, hk.3; s.181, hk.2.

satmak üzere Dergâh-ı Âlî Kapucubaşlarından Eyyûb'un görevlendirileceği, ancak ölenin zevcesinin 1000 altın mehr-i mü'eccel²⁶⁹ hakkı olduğu, bu meblağı hazîneye teslim etmesi halinde kendisine bu menzilin mülknâmesinin verileceği anlatılmıştır²⁷⁰.

Bundan başka Adana'da vefât eden İshak'ın meskenleri, çiftliği, küçükbaş hayvanları ve Adana'da bulunan bin yedi yüz baş camışının satılıp devlete teslim edilmediği, bunun üzerine varislerinin hak talebinde bulduklarını anlatan bir hüküm mevcuttur. Adı geçen varislerin miras talebi üzerine, konu olan mülkün H.1096 senesinde satılarak hazîneye teslim edildiği ancak 1700 baş büyük baş hayvanın henüz değerinin teslim edilmediği, bunların buldukları yerden gönderilmesine katkı sağlayanların nafakalandırılacağı belirtilmektedir²⁷¹. Bir başka müsâdere örneği olan 91 numaralı hükümde ise Manisa sakinlerinden Mücellâ Nasariyye adlı kişinin vefatı üzerine mirasının yarısı eşine, yarısının devlete intikal edeceği, eşine ait olan kısmın haricindeki mal ve eşyaların mezar yerinde satışı çıkarılacağı ve gelirin hazineye aktarılacağı anlatılır²⁷². Bundan başka 326 numaralı hüküm Ruscuk sakinlerinden Kara Şaban'ın çocuğu olmadığından vârişsiz vefât etmesi sonucu geride kalan emlakı, malları, eşyası ve nakdinin mübâşir yardımıyla yazılıp, defter edilip merkeze gönderilmesi ile ilgilidir²⁷³. Son olarak 88 numaralı hüküm mütevefâ Mustafa'nın geriye kalan nakdinin Ordu-yı Hümâyun hazinesine teslim edilmesi, İstanbul'da satılan eşya gelirin, 15 baş katır ve İstanbul'da Hoca Ömer vakfında mutasarrıf olduğu eve el konulması hakkındadır. Defterde emlak satışı ve müsâdere konusuna dahil edilebilecek hükümler 88, 91, 151, 157, 158, 326, 329, 404 numaralı hükümlerdir.

4.2.6. Aşiretler İle İlgili Hükümler

XVI. yüzyıl sonlarından itibaren başlayan, XVII ve XVIII. yüzyıllarda artarak devlet için büyük bir sorun haline gelen iç karışıklıklar ve uzun savaşlar neticesinde meydana gelen ekonomik krizler büyük halk kitlelerinin yerlerini yurtlarını terk ederek onları yaşamak için daha uygun yer arayışına itmiştir. Bu kitlelerin göç etmeleri sonucu birçok köy harabeye dönerek zirai faaliyetler yapılamaz hale gelmiştir. Ekonomisi

²⁶⁹ Mehr-i mü'eccel, boşanma veya ölüm halinde kız tarafına verilmesi kararlaştırılmış para, bkz. Kanar, a.g.e., s.1152.

²⁷⁰ bkz. MAD.9885, s.69, hk. 1.

²⁷¹ bkz. MAD.9885, s.144, hk.1.

²⁷² bkz. MAD.9885, s.41, hk.3.

²⁷³ bkz. MAD.9885, s.142, hk.2.

tarıma dayalı Osmanlı Devleti azalan ziraâ gelirini artırabilmenin yolu olarak harap ve sahipsiz kalan yerlere bazı aşiretleri yerleştirmeyi ve buralarda tarımsal faaliyetleri yeniden başlatmayı denemiştir²⁷⁴. Osmanlı Devleti'ni 1691-1699 yılları arasında yürüttüğü zorunlu iskân politikasının temel noktasını oluşturan bu amaç dışında, yaylak kışlak faaliyetleri esnasında bölgedeki yerli halka zarar vermelerinin önlenmesi amacı da güdülmüştür. Nitekim aşağıda açıkladığımız 81 numaralı hüküm bu konuya örnek teşkil eder²⁷⁵. Bundan başka eşkıyalık yapan gruplara ve zararlı göçebelere karşı yerli halkın ekili topraklarını ve mallarını korumak gayesi ile bozulan derbend teşkilatında ve yol hizmetlerinde konargöçer unsurların kullanılması da düşünülmüştür²⁷⁶.

Defterde aşiretlerin iskânını konu alan hükümler²⁷⁷ olduğu gibi, yolcuları gasp etmeleri²⁷⁸ ve vergilere itiraz edenlerin merkeze bildirilmesi²⁷⁹ ile ilgili hükümler de mevcuttur. Bunlardan 112 numaralı hükümde, Rakka Diyârbekir eyâletinde 46 avârız hâneli Karakeçili aşiretinin ödemek istemedikleri avârız ve nüzüllerin tahsil edilmesi, muhalefet edenlerin bildirilmesi, ona göre fermân verileceği belirtilmektedir. 114 numaralı hükümde ise Diyârbekir voyvodalığı kalemlerinden Dögerli aşiretinin toplamda 737 kuruş malı eskiden beri ödediği, ancak adı geçen aşiretin “artık yeniçeri oldukları” bahanesiyle vergilerini ödemekten kaçındıkları bildirilir. Ayrıca iskân esnasında aşiretlerin bekleyecekleri yerlerde kendilerine konak tayin edildiği de görülür. Nitekim Edirne'den İstanbul'a gönderilen aşiretlerin geçecekleri kazaların kadılarına

²⁷⁴ Yusuf Halaçoğlu, (2014), *XVII. Yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu'nun İskân Siyaseti ve Aşiretlerin Yerleştirilmesi*, TTK, Ankara: s.6.

²⁷⁵ MAD.9885, s. 37, hk.1. Bu hükümde Malatya dolaylarında bulunan Cihanbeyli Aşireti'nden bazı oymakların, gelip yerleştikleri yerlerde ekinleri hayvanlarına yedirerek yerleşik halkın mahsulüne zarar vermeleri nedeniyle Arabkir kazasına iskan edilmelerinden bahsedilmektedir.

²⁷⁶ Cengiz Orhonlu, (1987), *Osmanlı İmparatorluğu'nda Aşiretlerin İskânı*, Eren Yayıncılık, İstanbul: s.39-47.

²⁷⁷ MAD.9885, s.8, hk. 2; s.77, hk.2; Bu hükümde Mamalu aşiretinin Bozok sancağının boş ve uzak bölgelerine iskân edildikten sonra buralarda tarımla uğraştıkları bildirilir. Elde ettikleri ürünlerin öşrünü toplama görevine talip olan Bektaş adlı kişinin talebi üzerine, Basmuhasabe defterlerine bakılarak bu görevin henüz kimseye verilmediği anlaşılmış, böylece görev adı geçen Bektaş'a emânet usulüyle verilmiştir. Yine s.104'de yer alan 231 numaralı hükümde Kırşehir paşası ve Kalecik kadısına hitaben Ayas, Berendi ve Kınık kazalarına iskânı fermân olan İfrâz-ı Zu ' İkadiriye'den Abdallu cemâati kendileri ile birlikte götürmek istedikleri Beni Reb ' i Arap cemaatinin iskânı kabul etmemeleri, vergi vermemeleleri ve devlet malına zarar vermeleri nedeniyle bunların adı geçen bölgelere iskân edilmeleri istenir. Muhalefet edenlerin Kayseri kalesinde haps edileceği belirtilir.

²⁷⁸ MAD.9885, s.37, hk.1. Malatya sancakbeyi Hasan'a gönderilen ve yukarıda da açıklanan bu hükümde Malatya dolaylarında Fırat nehrinin öte yakasında bulunan Cihanbeyli Aşiretlerinden bazı oymakların konakladıkları yerlerde ekinleri hayvanlarına yedirmelerinin yanı sıra, yolcuların eşyalarını yağmalamalarından da bahsedilmektedir..

²⁷⁹ MAD.9885, s.51, hk.1; 51, hk.3; s.80, hk.3; s.84, hk.3.

gönderilen 181 numaralı hükümde bu konu tespit edilmiştir²⁸⁰. Defterde aşiretler ile ilgili olarak tespit edilen hükümler 7, 16, 42, 81, 82, 112, 114, 115, 141, 175, 180, 181, 186, 190, 231, 245, 293, 323, 331 numaralı hükümlerdir.

4.2.7. Cebelü Bedeliyesi İle İlgili Hükümler

Tımar, Osmanlı Devleti'nde geçimlerini sağlamak veya hizmetlerine ait masrafları karşılamak üzere bir kısım asker ve memurlara belli bölgelerden kendi hesaplarına tahsil etme yetkisi ile birlikte tahsis edilmiş vergi kaynaklarına verilen isimdir²⁸¹. Tımar sahipleri kendisine tahsis edilen bu gelirlerin bir kısmıyla *tımarlı sipahi* denilen askerleri beslemek ve yetiştirmekle yükümlüydü. Kapıkulu askerleri gibi maaşlı olmayan bu askerler normal zamanlarda tarımla uğraşarak üretime dâhil olurken, savaşa zamanında savaşa katılırlardı²⁸².

Osmanlılar'da tımar sahiplerinin gelirleri oranında sefere götürmekle yükümlü oldukları tam teçhizatlı askerlere *cebelü* denirdi. Tımarlı Sipahiler gelirleri karşılığı *cebelü* çıkartmazlarsa kendilerinden *bedel-i cebelü* adı verilen vergi talep edilirdi. Bu uygulama hazinenin paraya olan ihtiyacının arttığı XVII. ve XVIII. yüzyıllarda hazinenin nakit ihtiyacını karşılamak amacıyla yaygınlaşmıştır²⁸³.

Defterde cebelü bedeliyesi ile ilgili olan 36, 45, 61, 72, 96, 100, 133, 152, 160, 162, 182, 183, 184, 188, 308, 309, 327, 351, 352 ve 358 numaralı 20 hüküm mevcut. Bu hükümler genellikle cebelü bedeliyesinin tahsili ile ilgilidir. Mesela Menteşe bölgesinin cebelü bedeliyesi toplama görevinin Aydın ve Saruhan muhassılı Nasuh Paşa'ya verildiği²⁸⁴ veya Silistre, Niğbolu, Vize ve Kırkkilise sancaklarının bedeliyelerinin Matbah-ı Âmire masrafında kullanılmak üzere Matbah emîni Seyyid Hacı'ya verildiği²⁸⁵ hükümler cebelü bedeliyesi tahsiline örnek teşkil etmektedir. Yine Avlonya, Tırhala, Delvine ve Yanya civarı ile Kastamonu, Çankırı, Bolu gibi sancaklara ait bedeliyelerin de Matbah-ı Âmire'ye aktarılacağı belirtilmektedir²⁸⁶. Karşımıza çıkan bir diğer konu Tımar erbâbı olan sıbyan ve mütekâidlerin bedeliye vermemek için "tımarlarının çorak olduğu" veya "biz kendimiz hazineye teslim ederiz" gibi

²⁸⁰ MAD.9885, s.80, hk.4.

²⁸¹ Ömer Lütfi Barkan, (1979), "Tımar", *İA*, C.XII/I, İstanbul: s.286.

²⁸² Cezar, a.g.e., s.28-29.

²⁸³ Emecen, (1993), "Cebelü", *DİA*, C: XII, TDV, İstanbul: s.188.

²⁸⁴ bkz. MAD.9885, s.60, hk. 1.

²⁸⁵ bkz. MAD.9885, s.66, hk.1.

²⁸⁶ bkz. MAD.9885, s.81, hk.1-2.

bahaneler öne sürmeleridir²⁸⁷. Üsküp, Ohri ve İlbasan sancakları kadılarına gönderilen hükümde sıbyan ve mütekaidin “tımarım çoraktır ve bî-hâsıldır” diye *nısf cebelü* (yarım bedel) vermek istemeleri, bazılarının başka kazalara kaçarak izlerini kaybettirdikleri belirtilmektedir. Bunların bedellerinin subaşılardan veya karye mahsulünden tahsil edilmesi istenmektedir²⁸⁸. 36 numaralı hükümde ise Adana, Tarsus, İç-il ve Sis bölgesi bedellerini toplama yetkisi Adana valisi Mehmet Paşa’ya verildiği, bedellerin bir nefer dahi eksik kalmamak üzere toplanıp hazineye teslim edilmesi istenmektedir. Ayrıca bunların geçen yılın defterleri ile karşılaştırılacağı, eksik gelmemesi için mümkün olduğunca dikkat edilmesi vurgulanmaktadır. Bedeliyyesini “biz kendimiz teslim ederiz” diyenlere ise müsamaha gösterilmeyeceği belirtilmektedir.²⁸⁹.

4.2.8. Mirî Binaların Bakım ve Onarımı İle İlgili Hükümler

Bu hükümler, devlete ait konak, saray, fırın veya İstabl-ı Âmire ahırları ve Tersâne-i Âmire’de bulunan kasırlar²⁹⁰ gibi mirî binaların veya su yollarının tamir ve bakımlarının yapılması ile masraflarının temin edilmesi²⁹¹, bazı bölgelere yeni konak ve saray yapılması²⁹², tamir sırasında kullanılacak demir, odun²⁹³, kiremit²⁹⁴ gibi malzemeler ile demirci ve marangoz gibi işçilerin ücretlerinin karşılanması²⁹⁵ ve bazı camilerin tamiri ile ihtiyaç maddelerinin karşılanması²⁹⁶ gibi meseleleri içerir.

Mesela Fâtıma Sultân’ın kullandığı Ayazma Bahçe-i Hümâyun’un tamiri masrafının İstanbul gümrük eminininden alınması²⁹⁷, Davutpaşa Bahçesi’nde bulunan ahırların tamiri öncesinde buralarda keşif yapılması²⁹⁸, İstanbul Has Bahçesi’nde bulunan kasırların tamiri²⁹⁹, Çatalca Bahçe-i Hümâyun’da bulunan ahırlar ile Çatalca-

²⁸⁷ Dirlik sahibi yaşlılık, hastalık veya geçerli herhangi bir nedenden dolayı sefere eşemeyecek durumda kalırsa yada ölümü halinde dirliğin intikal ettiği çocuğu küçük yaşta bulunursa veya dirlik kız çocuğuna intikal etti ise, o dirliğe ait sefer yükümlülüğünün karşılığı “bedel” olarak alınır. Bkz. Hülya Taş, (2013), Osmanlı Maliyesinde “Bedel” Uygulaması Üzerine Bir Değerlendirme, *İktisat Tarihi Kongresi Bildirileri 1*, Fırat Üniversitesi Matbaası, 24-25 Haziran 2010, Elazığ: ss. 291-311.

²⁸⁸ bkz. MAD.9885, s.71, hk.2.

²⁸⁹ bkz. MAD.9885, s.17, hk.3.

²⁹⁰ bkz. MAD.9885, s.100, hk.2.; s.64, hk.1.

²⁹¹ bkz. MAD.9885, s.167, hk.3.

²⁹² bkz. MAD.9885, s.62, hk.2.

²⁹³ bkz. MAD.9885, s.30, hk.2; s. 111, hk.1, s.137, hk.1.

²⁹⁴ bkz. MAD.9885, s.168, hk.2.

²⁹⁵ bkz. MAD.9885, s.168, hk.1.

²⁹⁶ Bkz. MAD.9885, s.58, hk.1; 154, hk.1; s.155, hk.1; s. 169, hk.2.

²⁹⁷ bkz. MAD.9885, s. 14, hk.3.

²⁹⁸ bkz. MAD.9885, s. 31, hk.2-3.

²⁹⁹ bkz. MAD.9885, s.2, hk.1; s.67, hk.1; s.67, hk.2; s.75, hk.2-3;

Yapağcı arasındaki su yollarının tamir edilmesi³⁰⁰ gibi meseler bu hükümlere konu olmuştur. Bu konu ile ilgili olarak 1, 2, 5, 9, 30, 37, 63, 64, 65, 67, 68, 111, 127, 140, 142, 143, 153, 154, 155, 168, 169, 170, 224, 225, 237, 238, 244, 248, 264, 265, 300, 301, 305, 312, 322, 347, 349, 372, 374 ve 377 numaraları ile gösterilen 40 hüküm tespit edildi. Uzun savaş yılları boyunca hazine gelirlerinin ordunun iâşe, nakliye ve mühimmat gibi giderlerine aktarılması, bütçe darlığı gibi sebepler mirî binaların ihmal edilmesinde etkili olmuştur. Devlet bu nedenle askerî giderlerin azaldığı barış döneminde bu binaların bakım ve onarım faaliyetlerine hız vermiş olabilir.

4.2.9.Kamaniçe Kalesinde Bulunan Osmanlı Askerinin Tahliyesi İle İlgili Hükümler

1111 yılında imzalanan Karlofça görüşmelerinde Lehistan ile yapılan antlaşma gereğince Kamaniçe Lehistan'a geri verilecekti. Bundan dolayı Kamaniçe Kalesi'nde bulunan Osmanlı askerinin tahliyesi söz konusuydu. Defterde bu konuyla ilgili 17, 40, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 116, 118, 119, 120, 121, 122,125, 126, 136, 138, 230, 235 numaralı hükümler olmak üzere toplam 22 hüküm mevcut. Genellikle Kamaniçe Kalesi'nden tahliye edilecek askerlerin hangi bölgelere nakil edilecekleri ile ilgili olan hükümlerde askerlerin Özi, Kılburun, Yanıkhisar, Akkirman, Bender ve Kili gibi kalelere yerleştirilmeleri bildirilmiştir³⁰¹. Yerleştirilecekleri yerlerde barınmaları için yaptırılacak meskenlerin inşaatında kullanılacak odun, çivi gibi malzemelerin temin edilmesi³⁰², çalıştırılacak amelenin zahire ihtiyacının³⁰³ giderilmesi ve gecikmeden teslim edilmesi³⁰⁴, üzerinde en çok durulan konulardır. Ayrıca Kamaniçe Kalesi'nde bulunan mühimmat ve cephanenin nakledilmesi üzerinde önemle durulmuştur³⁰⁵. Şöyle ki bu malzemelerin naklinin Turla suyu üzerinde sal ile bir kısmının da köprüler inşa edilerek karşıya geçirilmesi esnasında, hava şartlarında oluşabilecek olumsuzluklara karşı malzemenin Belgrad kalesinde muhafaza edilmesi istenmiştir.

³⁰⁰ bkz. MAD.9885, s.132, hk.3; s.140, hk.2.

³⁰¹ bkz. MAD.9885, s.47, hk.1-2-3, s.48, hk.1-2-3-4; s.52, hk.2. Mesala Kili nazırına gönderilen 105 numaralı hükümde Kamaniçe Kalesi'nden tahliye edilecek kapı kulları ve yerli neferatın Akkirman ve Kili Kaleleri'ne gönderilmeleri, bu askerlerin yerleşebilecekleri meskenlerin hazırlanması emredilmektedir. İhtiyaç halinde yeni mesken yapımı veya tamirinde kullanılmak amacıyla Boğdan'dan kereste temin edilerek, ücretinin Kili hazinesinden karşılanması bildirilmektedir.

³⁰² bkz. MAD.9885, s.54, hk.1-2; s.55, hk.12

³⁰³ bkz. MAD.9885, s.54, hk.3.

³⁰⁴ bkz. MAD.9885, s.56, hk.3-4; s.61, hk.1.

³⁰⁵ bkz. MAD.9885, s. 104, hk.1; s. 107, hk.1.

4.2.10.Yabancı Elçiler İle İlgili Hükümler

Çalışılan defterde Karlofça Antlaşması sonrasında İstanbul'a gelecek olan Avusturya, Lehistan ve Rus elçileri ile ilgili 12 hüküm tespit edildi. Bunlar 10, 11, 27, 86, 94, 95, 135, 166, 242, 388, 389, 390 numaralı ile belirtilmiştir. Bu hükümler konu itibariyle elçilerin konaklayacakları menzillerde atların hazır edilmesini ve her türlü ihtiyaçlarının giderilmesini³⁰⁶, elçilerin yanlarına tayin edilen vekil-i harç Yûsuf'un Belgrad anbar eminden gerekli zahireyi senet karşılığı almasını içerir. Ayrıca 10 numaralı hükümde vekil-i harç tayin edilen Yûsuf'un İstanbul'a gelecek elçiye eşlik etmek üzere Edirne'den Belgrad'a hareket ettiği, İstanbul'a dönüş esnasında elçi ile birlikte konakladığı kazaların tekâliflerine karşılık ne miktarda zahire verecekleri belirtilmiştir³⁰⁷.

Bilindiği gibi Karlofça Antlaşması sırasında yarım kalan Osmanlı-Rus görüşmelerini sonuca bağlamak amacıyla İstanbul'a gelen Rus elçisi ile M. 14 Temmuz 1700'de (H. 27 Muharrem 1112) İstanbul Antlaşması imzalanmıştır³⁰⁸. Defterde bulunan bazı hükümlerde bu elçilerin İstanbul'da kalacakları süre içerisinde kendilerine birer konak tayin edildiği görülmektedir³⁰⁹. Mesela 94 numaralı hükme göre Fener kapısı civarında bulunan Makadoki adlı gayri müslim şahsın konağı tahliye edilerek Rus elçisine tahsis edilmiştir. Dönemin ana kaynaklarına bakıldığında, yarım kalan görüşmeleri tamamlamak üzere İstanbul'a gelen Rus elçilerin, Kumkapı yakınlarında kendileri için hazırlatılan meskene yerleştirildikleri ve masraflarının karşılanacağını kendilerine bildirildiğinden bahsedilmektedir³¹⁰. Her iki bilgi karşılaştırıldığında bahsedilen meskenin 94 numaralı hükümde belirtilen konak olması ihtimali oldukça yüksektir ve bilgiler birbiriyle örtüşmektedir. Yine 95 numaralı hükümde Fener ile Balat arasında ölen Baba Yorgi'nin hanesine Lehistan elçisinin yerleştirileceği, tahliye masraflarının devlet tarafından karşılanacağı bildirilmektedir³¹¹.

Yine 86 numaralı hükümde İstanbul'a gelecek Rus elçinin İstanbul sınırına geldikten sonra geçeceği kazaların kadılarına, mukataa emine ve ayan-ı vilâyet iş-

³⁰⁶ bkz. MAD.9885, s.176, hk.1-2-3. 388, 389 ve 390 numaralı bu hükümler menzillerle ilgili bölümde ayrıntılı olarak anlatılmıştır.

³⁰⁷ bkz. MAD.9885, s. 5, hk.3; s.6, hk.1.

³⁰⁸ Abdülkadir Özcan,(2001), “ Karlofça Antlaşması”, *DİA*, C:XXIV, TDV, İstanbul: s.507.

³⁰⁹ bkz. MAD.9885, s.44, hk. 1-2.

³¹⁰ Raşid Mehmed Efendi, a.g.e., s.585.

³¹¹ bkz. MAD. 9885, s.44, hk.2.

erlerine gönderilen emirde, elçinin hangi kazaya dahil olursa, tayin olunan yolluk, zahire, eşya, araba veya beygirlerin bunlar tarafından temin edilmesi istenmektedir³¹². Bundan başka Dimetoka kadısına gönderilen 242 numaralı hükümde Edirne’de konakladıktan sonra İstanbul’a geçecek elçiler için beygirlere ihtiyaç duyulduğu, bunların ücretlerinin devlet tarafından ödenmek üzere adı geçen kazadan 150 baş beygir gönderilmesi ve Bostâncıbaşı’ya teslim edilmesi bildirilmektedir. 243 numaralı hüküm de bunun benzeri olup Çirmen kadısına gönderilerek beygir talebinde bulunulmuştur³¹³.

4.2.11. Macarların İskânı İle İlgili Hükümler

XVII. yüzyılın sonlarına doğru Habsburgların baskısından Osmanlı Devleti’ne sığınan Macarlar Erdel, Budin, Eğri gibi Osmanlı eyaletlerine kaçmıştı. Macaristan’ın Karlofça Antlaşması ile Avusturya’nın hâkimiyetine girmesiyle Avrupa’daki Türk hakimiyeti Temeşvar hariç sona erdi. Bu durum karşısında Macarlar tekrar Osmanlı devletine sığındı³¹⁴.

Karlofça Anlaşması sırasında Avusturya ile yapılan görüşmelerin önemli kısmı Macarlar ile ilgiliydi. Avusturya, görüşmeler sırasında Tökeli’nin teslim edilmesini istemiş ancak Osmanlı tarafı buna şiddetle karşı çıkmıştır³¹⁵.

Karlofça görüşmeleri sırasında Avusturya ile yapılan antlaşmanın 10. maddesi gereği Osmanlı ile işbirliği içinde olan Macar, Erdelli ve Kursluların aileleri ile birlikte Osmanlı sınırları içerisinde iskân edilmeleri kabul edilmişti³¹⁶. Bu konu ile ilgili 92, 162, 163, 171, 172, 173, 174, 233 olmak üzere toplam 8 hüküm tespit edildi. Bu hükümler, Macarların Rumeli’de Paşa sancağına bağlı Çetrofça bölgesine yerleştirilmeleri ve bu bölgenin tarım yapmak üzere kendilerine tahsis edilmesi ile ilgilidir³¹⁷. Ayrıca ihtiyaçları olan tohumlukların Üsküp, Ohri ve İlbasan sancaklarından temin edilmesi³¹⁸, çift için kullanılacak 600 baş öküz ve 300 baş ineğin Eflak’tan satın alınması, ücretlerinin Eflak hazinesi malından verilmesi istenmiştir³¹⁹. Yine

³¹² bkz. MAD.9885, s.39, hk.1. Bu hüküm elçilerin Osmanlı sınırlarına dahil olduktan sonra masraflarının devlet tarafından karşılanacağı teminatının uygulandığını gösterir.

³¹³ bkz. MAD.9885, s. 109, hk.1-2.

³¹⁴ Selim Hilmi Özkan, (2012-1), Karlofça Antlaşması sonrasında Osmanlı- Avusturya İlişkilerinde Macarların Durumu, *Avrasya Etüdleri*, Yıl: 18, Sayı 41, Ankara: ss.183-195.

³¹⁵ Uzunçarşılı, (2011), *Osmanlı Tarihi*, C.II, II. Kısım, TTK Basımevi, Ankara: s.77.

³¹⁶ Raşid Mehmed Efendi, a.g.e., s.568.

³¹⁷ bkz. MAD.9885, s.42, hk.1.

³¹⁸ bkz. MAD.9885, s.73, hk.1.

³¹⁹ bkz. MAD.9885, s.73, hk.2.

Niğbolu'dan iskân edilen Macarlara Eflak'tan verilen 600 baş davar ile iskân bölgelerine gitmeleri, bölgeye vardıklarında bu hayvanları dağdan odun nakli için kullanmaları belirtilmiştir³²⁰. Görüldüğü gibi Osmanlı Devleti bu grupları sınırları içerisinde iskân ederken her türlü ihtiyaçlarını da düşünmüştür. Bunu yaparken aynı zamanda bunları tarımsal faaliyetlere teşvik ederek üretime dâhil etmiştir.

4.2.12. Mısır İrsâliyesi İle İlgili Hükümler

İrsaliye, Osmanlı Devleti'nde taşradan merkeze ya da salyâneli eyaletlerden, özellikle Mısır'dan İstanbul'a gönderilen para, erzak gibi şeyler için kullanılan tâbirdir. XVII. yüzyıl başlarından itibaren ortaya çıkan malî darlık sebebiyle Mısır'dan irsaliye olarak gelen meblağa daha çok ihtiyaç duyuldu. Doğrudan iç hazineye giren ve saray masrafları için kullanılan Mısır irsaliyesi bu yıllarda dış hazinenin yetersiz kaldığı durumlarda destek olmuştur³²¹.

Çalışılan defterde Mısır irsaliyesi ile ilgili 19 hüküm mevcuttur. Bunlar 4, 21, 23, 27, 28, 53, 54, 55, 71, 132, 143, 146, 196, 197, 282, 299, 306, 321, 393 numaraları ile gösterilen hükümlerdir. Bu hükümlerin çoğu gönderilen kahve, şeker, mercimek gibi erzaktan gümrük resmi alınması ile ilgilidir³²². Ayrıca gönderilen zahirenin kalite kontrolünün yapılması, eksik olup olmadığının tespit edilmesi istenmiştir³²³. Gönderilen zahirenin yanında gönderilmesi gereken diğer irâdların gönderilmemesi gibi durumlarda Mısır'da irsaliye toplamakla görevli kişiler uyarılmışlardır³²⁴. Bununla beraber Mısır pâresi veya Tuğralı altın getirilmesi, Mısır'dan gelenlerden yolcu akçesi alınması gibi konular da mevcuttur³²⁵. Eski Mısır valisi olan Hüseyin Paşa'nın devlete olan borcu için bin beş yüz erdeb³²⁶ mercimeği satıp gelirini Âsîâne'de bulunan binaların tamir masrafı için şehremînine göndermesi de hükümlerde geçmektedir³²⁷.

³²⁰ bkz. MAD.9885, s.76, hk. 1-2-3; s.77,hk1.

³²¹ Seyyid Muhammed es- Seyyid, (2000), "İrsaliye", C: XXII, TDV, İstanbul: s.452.

³²² bkz. MAD.9885, s.88, hk.1; s.25, hk.3; s.14, hk.1. 28 numaralı hüküm Mısır'dan gelen kahve, şeker ve mercimekten gümrük resmi alındığına dair örnek olarak gösterilebilir. Sadaret kaymakamı ve defterdâra gönderilen hükümde alınacak gümrük resminin Yeniçeri odaları masrafında kullanılacağı bildirilir.

³²³ bkz. MAD.9885, s.87, hk.3;13, hk.2.

³²⁴ bkz. MAD.9885, s.134, hk.2.

³²⁵ bkz. MAD.9885, s.64, hk.2; s.25, hk.1; s.10, hk.1.

³²⁶ Erdeb veya irdeb: Dokuz kilelik bir arap ölçüğü, bkz. Kanar, a.g.e., s.70.

³²⁷ bkz. MAD.9885, s. 3, hk.2.

4.2.13. Donanma-yı Hümâyun ve Tersâne-i Âmire İle İlgili Hükümler

17. yüzyıl sonlarına kadar genellikle kürekli gemilerden oluşan Osmanlı Donanması, Venedik ve İspanyol Donanmasının yelkenli gemilerden teşekkül etmesi karşısında etkisiz ve başarısız kalıyordu. Osmanlı Devleti bunun üzerine kalyon yapımına başlamış ancak başarısız olmuştur. Bunun en açık örneği Girit Savaşı sırasında Osmanlı Donanmasının bir kısmının batması bir kısmının ise karaya oturmasıdır. Bundan dolayı kalyon yapımına bir süre ara verilmiştir. 1685-1699 yılları arasında kalyon yapımı tekrar başlamıştır³²⁸. 1701'de çıkarılan Bahriye Kanunnamesi ile Tersane-i Âmire'de mevcut olan yirmi adet kalyonun kırka tamamlanmasına dair bir kanun getirilmiştir³²⁹.

1685-1699 yılları arasında kalyon yapımına hız verilmesiyle kereste ve diğer malzemelere olan ihtiyaç da arttı. Donanma-yı Hümâyun ile ilgili olarak tespit ettiğimiz yirmi bir hüküm 3, 20, 75, 83, 111, 129, 200, 262, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 302, 314, 324, 325 numaralı hükümlerdir. Bunlar ağırlıklı olarak Birecik Tersânesi'nde yaptırılacak gemiler için malzeme ve işçilerin temin edilmesi ile ilgilidir. Mesala defterimizde bulunan 291 numaralı hükümde Halep Hazinesarı Abdurrahman'ın bu görev için nâzır tayin edilerek Birecik Tersânesinde gemi yapımına başlanması, Şatt nehrinde kullanılmak üzere yaptırılacak yirmi kıt'a firkate ve kırk kıt'ası firkateden küçük olmak üzere gemilerin yapılması istenmiştir³³⁰. Ayrıca Birecik'te yapılacak gemiler için lazım olan kerestenin Malata sancağına bağlı Ezaş nahiyesinden temin edileceği, bunların Köksuyu, Şekersuyu ve Murat suyu takip edilerek salları vasıtası ile Birecik'e nakledilmesi bildirilmiştir³³¹. Yine kereste ve demir tedariki ile birlikte marangoz, kürek yapıcı gibi işçilerin gönderilmesi³³², cenkçi ve kürekçilerin Ruha, Birecik, Maraş, Ayntap, Halep ve Rakka'da bulunan aşiretlerden karşılanması³³³, amelelerin ise Kıbrıs'tan gönderilmesi³³⁴ istenmektedir. Bundan başka Halep valisine, Halep'de bulunan diğer kadılara ve kethüdayirlere hitaben yazılan bir hükümde ise

³²⁸ Selim Hilmi Özkan,(2014), Amcazade Hüseyin Paşa Dönemi Denizcilik Alanında Yapılan Faaliyetler, *Uluslar Arası Piri reis Ve Türk Denizcilik Tarihi Sempozyumu*, TTK, 26-29 Eylül 2013, Ankara: ss. 325-337.

³²⁹ Anonim Osmanlı Tarihi, s.168.

³³⁰ bkz. MAD.9885, s. 128, hk.3.

³³¹ bkz. MAD.9885, s.142, hk. 1.

³³² bkz. MAD.9885, s. 129, hk.1; s.130, hk.1-2.

³³³ bkz. MAD.9885, s.129, hk. 2.

³³⁴ bkz. MAD.9885, s.177, hk.3.

Birecik’de yapılan gemilerin yelken bezi, kurşun, katran, kalıp gibi levâzımâtının Halep bölgesinden satın alınarak Birecik’e nakledilmesi üzerinde durulmuştur³³⁵.

Bundan başka Tersâne-i Âmire’de Vâlide Sultân için yaptırılması emrolunan büyük kayığın yapımının gecikmesi nedeniyle, Rebû’l-evvel’in on beşinci gününe kadar yapıp Eyyûb Ensarî iskelesinde hazır edilmesi için Tersâne eminine yazılan hüküm dikkat çekicidir³³⁶. Dönemin ana kaynakları incelendiğinde Karlofça Antlaşması’ndan sonra İstanbul’a gelecek yabancı elçileri karşılamak üzere Sultân II. Mustafa Edirne’den hareket ederek M. 13 Ağustos 1699 (H. 16 Rebiu’l-evvel 1111) günü İstanbul’a saraya varmıştır. Buradan Yalı köşkünden sandalla tersâne bahçesine gitmiştir. Aynı gün vâlide sultân’da Silivrikapı’dan şehre giriş yaptıktan sonra Bekrî Mustafa Paşa çiftliğinde alayı seyretmiş, ardından kafesli kayıkla karşıda bulunan tersâneye geçmiştir³³⁷. Buradan hareketle bahsedilen hükümde Rebû’l-evvelin on beşinci gününe kadar yapılması emrolunan kafesli kayığın Vâlide Sultân’ın ertesi gün tersâne bahçesine geçerken kullanacağı kayık olması kuvvetle muhtemeldir.

Bunların dışında defterde bulunan ve Tersâne-i Âmire emîni İbrâhîm’e hitaben yazılan 3 numaralı hükümde saraya ait tüm kayıkların, Hasbahçe’de bulunan sandal-ı hümayûn, Ümmî Sultâna’a ait büyük ve küçük kayıklar, üç parça kırlangıç kayığının, darüssâde ağası, silahdar ağa ve diğer ağaların sandalları ile Tersâne-i Âmire’de bulunan filika³³⁸, piyade³³⁹ ve biniş³⁴⁰ sandallarının bir an önce inşa edilmesi, tamire ihtiyacı olanların tamir edilmesi ve döşemelerinin yenilenmesi istenmektedir. Ayrıca defterde bulunan 111 numaralı hükümde Vâlide Sultân’ın büyük kafesli kayıkları ile kırlangıç kayıklarının köhne olduğu bunların marangozlar tarafından tamir edilmesi

³³⁵ bkz. MAD.9885, S.131, hk.2.

³³⁶ bkz. MAD.9885, s.117, hk. 1.

³³⁷ Silahdar Fındıklılı Mehmet Ağa, (2001), *Nusretnâme Tahlil ve Metin (1106-1113/ 1695-1721)*, Haz. Mehmet Topal, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul: s.438.

³³⁸ Filika, genellikle savaş gemilerinde bulunan kürek veya yelkenle yürütülen güvertesiz kayıklardır. Bkz. İdris Bostan, (2003), *Osmanlı Bahriye Teşkilâtı: XVII. Yüzyılda Tersâne-i Âmire*, TTK, Ankara:s.94.

³³⁹ Piyade, ıhlamur ağacından yapılan, ince ve uzun bir yapıya sahip olan, çok hızlı yol alabilen ve daha çok gezintilerde kullanılan kişiye özel ulaşım aracıdır. Bkz.Mehmet Mazak, (2010), *Boğaziçi ve Ka Kültürü*, Yeditepe Yayınevi, İstanbul: s.45- 49.

³⁴⁰ Biniş, Osmanlı padişahlarının saltanat kayıkları ile yaptıkları kısa süreli gezintiler. Bkz. Abdülkadir Özcan, (1992), “Biniş”, *DİA*, C:VI, TDV, İstanbul :s.184.

üzerinde durulmuştur³⁴¹. Hükümde adı geçen *kafesli kayık* tabiri, saltanat kayıklarında bulunan kafeslerden dolayı kullanılmış olmalıdır³⁴².

4.2.14.Be Dergâh Uygulaması İle İlgili Hükümler

Be dergâh Acemi Ocaklarında hizmet görenlerin belli bir zaman sonunda Yaya Kapıkulu Ocaklarına alınmaları anlamına gelen bir tâbirdir. Ancak 17. yüzyıl ortalarından itibaren ocağa kanunsuz olarak dışardan adam alınması uygulamasına da bu ad verilmiştir³⁴³. Acemi ocağında bilfiil bulunan veya ocak haricinde çeşitli hizmetlere verilmiş acemilerin Yeniçeri ocağına kayıt ve kabullerine *çıkma, kapuya çıkma, yeni kapu olmak, yeni kapulanmak* denildiği gibi *be dergâh* ismi de verilirdi. Acemi ocaklarında bilfiil çalışan acemilerin *kapuya çıkma* müddetleri 7-8 senede bir olduğu kural olarak belirtilse de buna her zaman uyulmuyordu. Yeniçeri ocağındaki ihtiyaca göre hareket ediliyordu. Özellikle savaş yıllarında Yeniçeri ocağındaki boşlukları doldurmak amacıyla acemilerin sık sık kapuya çıkarıldıkları ve savaşların bunu sürekli hale getirdiği görülmüştür³⁴⁴. Devletin bu kuvvetleri sadece savaş yıllarında değil, Karlofça Antlaşması'ndan sonra da önemli kalelerin muhafazasında kullandığı bu konuyla ilgili olan hükümlerde görülmektedir.

Defterde bununla ilgili sekiz hüküm mevcuttur. Bunlar 149, 185, 187,203, 204, 342, 343 ve 391 numaralı hükümlerdir. Bunlar Yeniçeri ocağına be dergâh olarak yazılan 4000 neferin Bağdat muhafazasına gönderilmeleri hakkındadır. Diyarbakır voyvodası veya yol üzerinde bulunan kadılara gönderilen hükümlerde bu askerlerin Bağdat'a intikal edene kadar yol boyunca ihtiyaçları olan gıda, barınma gibi ihtiyaçlarının görülmesi istenmiştir³⁴⁵. Yine bu askerlere verilecek zahirenin kırkar kuruluş ücretlerinin sahiplerine verilerek yol üzerinde bulunan her menzilde hazır bekletilmesi istenmiştir³⁴⁶. Burada dikkat çeken nokta batı sınırının Karlofça Antlaşması ile güvence altına alınmasından sonra bu kuvvetlerin bu defa doğu sınırına

³⁴¹ bkz. MAD.9885, s.50, hk.2. Kırılmaç kayıkları padişah zevcelerinin yazlık saraylara geçerken yada gezintiye çıkacağı durumlarda bindikleri beyaz tenteli, 24 kürekli ve kafesli kayıklardır. Bkz. Sâmîha Ayverdi, (2002), *Boğaziçi'nde Tarih*, Kubbealtı Neşriyat, İstanbul: s.60-61.

³⁴² Saltanat kayığı olarak tabir edilen kayıkların arka tarafında bulunan mücevherlerle süslü köşk, gümüş sütun ve parmaklıklarla çevrilir ve oldukça pahalı döşemelerle döşenirdi. Bkz Sâmîha Ayverdi, a.g.e., gös. yer.

³⁴³ Sertoğlu, a.g.e., s.41-42.

³⁴⁴ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, (1988), *Osmanlı Devleti Teşkilatında Kapıkulu Ocakları I*, TTK, Ankara: s.61.

³⁴⁵ bkz. MAD.9885, s.91, hk.1-2; s.151, hk.1-2, s.176, hk.4.

³⁴⁶ bkz. MAD.9885, s.83, hk.1-3.

kaydırılmasıdır. Nitekim *be dergâh* olarak yazılan yeniçerilerin hepsi Bağdat muhafazası için gönderilmiştir.

4.2.15. Matbah-ı Âmire İle İlgili Hükümler

Matbah-ı Âmire saray mutfağına verilen isimdir³⁴⁷. Osmanlı devlet saraylarının beslenme işini yürütmekle görevli olan bu teşekkül, özellikle Topkapı Sarayı'ndaki Matbah-ı Âmire çerçevesi içinde çeşitli matbahlar, helvahâne, kiler, fırın ve diğer kârhaneleri de barındıran idari bir kurum haline gelmiştir. Bütün saray personeline, misafirlere ve bazen de yeniçerilere yemek veren Matbah-ı Âmire'nin masrafı da aynı oranda büyük idi³⁴⁸.

Osmanlı malî sistemi içerisinde bazı kurumların giderlerini karşılamak amacıyla, bir kısım gelir kaynaklarının buraya aktarıldığı bilinmektedir³⁴⁹. Çalışılan defterde konuyla ilgili hükümler incelendiğinde bu gelir aktarımının saray mutfağı için de uygulandığı görülmüştür. Nitekim tımar sahiplerinden alınan cebelü bedeliyyesinin Matbah-ı Âmire masraflarında kullanılmak üzere buraya aktarıldığı olmuştur³⁵⁰. Defterde bulunan 152, 182, 183, 184 ve 308 numaralı hükümler bu uygulamaya örnek olarak gösterilebilir. 152 ve 184 numaralı hükümlerde Matbah-ı Âmire ağası Seyyid Hacı'nın talebi üzerine Silistre, Niğbolu, Çirmen, Vize ve Kırkkilise sancaklarından 1111 senesi için toplanacak cebelü bedeliyyelerini, Matbah-ı Âmire masraflarında kullanmak üzere tahsil etme görevinin kendisine tevcih edildiği, vergi ödemekle yükümlü olanların öne sürecekleri bahanelere hiçbir şekilde itibar edilmemesi bildirilmektedir. 182 numaralı hükümde, adı geçen Seyyid Hacı'nın Kastamonu, Bolu, Kengiri, Angara, Hüdavendigâr ve Karasi sancaklarının, 183 numaralı hükümde ise Avlonya, Delvine, Yanya ve Tırhala sancakları cebelü bedeliyyelerini toplaması ve Matbah-ı Âmire masraflarında kullanması belirtilmiştir. Bundan başka 308 numaralı hükümde Matbah-ı Âmire emîni Es- Seyyid Tahsin'in arz-ı hali üzerine yine Matbah-ı Âmire masraflarında kullanmak amacıyla Karaman eyaletinde bulunan tımar ve zeamet sahiplerinden her beş bin akçe yazılıandan birer cebelü ve her bir neferden kırkar kuruş bedeliyye tahsil etme görevi kendisine verilmiştir.

³⁴⁷ Sertoğlu, a.g.e., s.211.

³⁴⁸ Arif Bilgin, (2003), "Matbah-ı Âmire", *DİA*, C: XXVIII, TDV, İstanbul: s.115-119.

³⁴⁹ bkz. Orhan Kılıç, a.g.m., s. 317.

³⁵⁰ bkz MAD.9885, s.135, hk.1; s.66, hk.1; s.81, hk.1-2.

Defterde Matbah-ı Âmire’de yakılacak odunun nakli³⁵¹, Mısır’dan Kiler-i Âmire’ye gönderilecek zahirenin kalitesi³⁵², sarayda yakılan sarı balmumu, bal ve tuz gibi malzemelerin temin edilmesi³⁵³ gibi konularla ilgili hükümler mevcuttur. Padişah için özel olarak hazırlanan bazı şerbetlerden Mısır’da hazırlanan hummâs şerbetinin kavanozlara konarak gemiyle İstanbul’a nakledilmesi³⁵⁴ veya ribâs şerbeti yapımında kullanılan şeker, misk, anber ve ribâs gibi malzemelerin İstanbul’a getirilip Helvahâne’ye teslim edilmesi³⁵⁵ ile ilgili gönderilen hükümler de ilgi çekicidir. Matbah-ı Âmire ile ilgili olan hükümler 27, 34, 90, 132, 148, 150, 152, 182, 183, 205, 248, 279, 282, 308, 309 numaralı olanlardır.

4.2.16. Menziller İle İlgili Hükümler

“İnmek, konaklamak, misafir olmak” anlamındaki nüzül kelimesinden türeyen menzil, mekân ismi olarak “ev, konak, iki konak arası, bir konak yol, posta ve posta tatarları beygirlerinin bulunduğu yer” anlamına gelir. Osmanlı Devletinde daha çok resmî haberleşmeyi sağlayan posta teşkilâtı ve ordunun konaklama noktaları için kullanılan bir terimdir³⁵⁶ ki çalışılan defterde yer alan hükümlerde daha çok bu anlamda kullanılmıştır.

Dönem itibarıyla Karlofça Antlaşması gereğince İstanbul’a gelecek olan Avusturya ve Lehistan elçilerin yolculukları esnasında konaklayacakları menzillerin bakım ve onarımına özen gösterilmiş, burada kalacakları süre içerisinde her türlü ihtiyaçlarının temin edilmesi istenmiştir. Mesela 388 numaralı hükümde Lehistan elçisinin Boğdan sınırından İstanbul’a kadar konaklayacağı menzillerin kadılarından gerekli zahirenin hazır edilmesi emredilmiştir. 389 ve 390 numaralı hükümlerde ise elçinin geri dönüşü sırasında geçeceği menzillerde tedarik edilen zahire ve saman

³⁵¹ MAD.9885, s.111, hk.1.

³⁵² MAD.9885, s.124, hk.3. Mısır kadısına gönderilen bu hükümde 109 senesi zahiresinin mevsim dolayısıyla yetişmediği bu yüzden değerinin gönderildiği ancak 110 senesi zahiresinin teslim alınmadan önce kalite kontrolünün yapılması, şayet kalitesiz zahire gönderilmiş ise kabul edilmeyip değerinin alınması bildirilmektedir.

³⁵³ MAD.9885, s.91, hk.3. Eflak vyvodasına gönderilen hükümde eskiden beri Eflak vilayetinden ocaklık olarak gönderilen sarı balmumu, bal ve tuzun sene içerisinde teslim etmediği, matbah emininin bu malzemeleri satın almak zorunda kaldığı anlatılmaktadır. Gönderilmeyen malzemenin değeri hesaplanarak Eflak voyvodasının bu meblağı bir an önce peşin olarak göndermesi istenmektedir.

³⁵⁴ MAD.9885, s.59, hk. 3. Hummâs şerbeti, Mısır’da yetişen limona benzer bir meyve olan hummâs, misk, anber ve şeker karışımının kaynatılmasından elde edilen şerbettir. Bkz. Evliya Çelebi, (1938), *Seyahatnâme*, Devlet Basımevi, C.X, İstanbul: s.504..

³⁵⁵ MAD.9885, s.64, hk.4; s.123, hk.2; s.65, hk.2.

³⁵⁶ Yusuf Halaçoğlu, (2004), “Menzil”, *DİA*, C:XXIX, TDV, İstanbul: s.159.

ücretlerinin yol üzerinde bulunan kadılar tarafından sahiplerine ödenmesi istenmiştir. Yine Edirne-Bender arasında bulunan kadılar ve görevlilere yazılan 135 numaralı hüküm ile Edirne-Belgrad arasında bulunan kadı, kale dizdarları ve neferat ağalarına hitaben gönderilen 166 numaralı hükümde Avusturya elçisinin İstanbul'a gelişi sırasında konaklayacağı menzillerde zahire ihtiyacının giderilmesi belirtilmiştir.

Defterde menzillerle ilgili 10, 135, 166, 181, 185, 199, 213, 214, 215, 25, 227, 266, 267, 268, 269, 270, 300, 343, 388, 389 ve 390 numaralı hükümler mevcuttur. Bunlar, menzillerde ordunun ihtiyacının görülmesi³⁵⁷, menzillerde bulunan saray ve ahırların tamiri³⁵⁸, menzillerde önemli olan atların hazır bekletilmesi³⁵⁹ ve menzillerde ihtiyaç duyulacak zahire, saman ve odun gibi malzemelerin hazır edilmesi³⁶⁰ gibi konular hakkında yazılmıştır. Ayrıca Erzurum Niksar arasında bulunan menzillere yapılacak görevlendirmeler³⁶¹, Edirne'den İstanbul'a gönderilen aşiretlerin konaklayacağı menzillerde eksiklilerin giderilmesi³⁶² Erzurum, Bayburt, Tercan, Kemah, Gevaş ve Kelkid kazalarından gelecek mukataa gelirlerinin Erzurum ile Niksar arasında bulunan altı menzilin masrafları için kullanılması³⁶³ da menzillerle ilgili hükümlere örnek verilebilir.

4.2.17.Mühimmat ve Cebehâne İmalâtı İle İlgili Hükümler

Bu başlık ile ilgili olarak 6, 20, 108, 195, 249, 250, 252, 253, 254, 289, 350, 354, 382 numaralı hükümler tespit edilmiştir. Bunlardan 288 numaralı hüküm Tophâne-i Âmire'de yaptırılacak top fırını için kullanılacak Karamürsel taşının Karamürsel'den temin edilip gönderilmesini konu alırken³⁶⁴, 6 numaralı hüküm Gümüşhâne'den temin edilen on bin batman bakırdan iki bin batman bakırın İstanbul'a gönderildiğini ancak gemilerin Kafkasya taraflarında bulunması nedeniyle kalan kısmının Trabzon'da

³⁵⁷ MAD.9885,s.83, hk.1; s.97, hk.1;s.151, hk.1.Bu hükümlerde Bağdat kalesi muhafazası için Yeniçeri kütüğüne yazılan dört bin neferin Bağdat sınırına varıncaya kadar geçecekleri menzillerde kendilerine verilecek iaşenin hazır edilmesi istenmektedir.

³⁵⁸ MAD.9885, s.132, hk.2.

³⁵⁹ MAD.9885, s.103, hk.1.

³⁶⁰ MAD.9885, S.118, hk.1-2-3; Bu hükümlerde Rumeli orta kol üzerinde Edirne- Niş arasında bulunan menzillerden bahsedilirken, s.119, hk.2'de Edirne- Belgrad arasında bulunan menzillerin ihtiyaçlarının temin edilmesi istenmektedir.

³⁶¹ MAD.9885, s.158, hk.2.

³⁶² MAD.9885, s.80, hk.4. Bu hükümde Edirne'den İstanbul'a gönderilen Arslan, Kürd ve diğer cemaâtlar için yol üzerinde dinlenecekleri menzillerde kendilerine konak tayin edilmesi istenmektedir.

³⁶³ MAD.9885, s.97, hk.2.

³⁶⁴ MAD.9885, s.127, hk.2.

bekletildiğinden bahsetmektedir³⁶⁵. Yine 20 numaralı hüküm atıl ve harap durumda bulunan mirî kalyonların toplarının Tophâne'ye teslim edilmesi ile ilgiliyken³⁶⁶, 194 numaralı hüküm Pravişte kârhânesinde imâl edilen yuvalak miktarı³⁶⁷, 249 ve 252 numaralı hükümler ise Draç'ta güherçile işleyecek bir kârhâne inşa edilmesi³⁶⁸ gibi konularla ilgilidir. Bundan başka Bursa top döküm işinde çalıştırılacak iki nefer demir eğercinin günlük otuzar sağ akçe ulûfe ile Samakov'dan gönderilmesi³⁶⁹ istenmiştir.

Defterde bulunan bazı hükümler barutun hammaddesi olan güherçilenin temin edilmesi ile ilgilidir. Mesela İzmir Baruthânesi'nde hazırlanacak barut için lazım olan güherçilenin temin edilmesi³⁷⁰, Karaman eyaletinde Akşehir ve Kayseri kazalarında bulunan madenden çıkarılan güherçilenin İstanbul'a nakledilmesi³⁷¹, Draç Kazasında bulunan güherçile madeninde imalat yapılabilmesi için gereken malzeme ve levâzımın gönderilmesi³⁷² gibi konular hakkında hükümler mevcuttur.

4.2.18. Nakliye İle İlgili Hükümler

Daha çok ordunun bir yerden başka bir yere nakil edileceği sırada ihtiyaç olan binek ve yük hayvanlarının hazırlanarak ihtiyaç duyulan yerlere gönderilmesini konu alan hükümlerdir³⁷³. Bunlardan başka neferatın göçü³⁷⁴, at ve öküz arabası ve taht arabası ihtiyacı hakkında hükümler mevcuttur. Az da olsa sayfiye yerlerine hareket etmek üzere görülecek hazırlıklardan bahseden hükümler de vardır³⁷⁵. Bu hükümler 141, 164, 165, 179, 194, 206, 212, 237, 240, 241, 243, 251, 263, 264, 265 numaraları ile belirtilmiştir.

4.2.19. Vakıflar İle İlgili Hükümler

Vakıf kelimesi sözlükte “durmak, durdurmak, alıkoymak anlamı taşıırken terim olarak “bir malın sahibi tarafından dini, sosyal ve hayır ya da yardım gibi

³⁶⁵ MAD.9885, s.4, hk.1.

³⁶⁶ MAD.9885, s.10, hk.3.

³⁶⁷ bkz. MAD.9885, s.87, hk.2.

³⁶⁸ bkz. MAD.9885, s.111, hk.2; s.112, hk.2.

³⁶⁹ bkz. MAD.9885, s.112, hk.3.

³⁷⁰ MAD.9885, s.49, hk.1.

³⁷¹ MAD.9885, s.155, hk.2.

³⁷² MAD.9885, s.111, hk.2,s.111, hk.3, s.112, hk.2.

³⁷³ bkz. MAD.9885, s.74, hk.1-2; s.92, hk.1; s.109, hk.2; s.112, hk.1; s.96, hk.4.

³⁷⁴ bkz. MAD.9885, s. 80, hk.2.

³⁷⁵ bkz. MAD.9885, s.108, hk.3-4.

amaçlarla ebediyen tahsis edilmesi şeklinde de özetlenebilir³⁷⁶. Vakıf, tahsis olunan anlamında olup, camii, medrese, türbe, mektep, imaret gibi dini veya hayır kurumlarının masrafı karşılığı olarak belirli bir mülkün veya paranın gelirini tahsis etmek anlamında da kullanılır³⁷⁷. Osmanlı Devleti harcamalarının büyük kısmını askeri giderlere ayırdığından sosyal hizmetler, daha çok hayırsever ve maddi durumu iyi vatandaşlar tarafından bağışlanan han, hamam, kervansaray, camii, medrese gibi vakıflar sayesinde karşılanmıştır³⁷⁸.

Osmanlı Devleti hâkimiyeti altında bulunan topraklar arasında Müslümanlarca kutsal kabul edilen Hicaz'a ayrı bir önem vermiştir. Devlet Hac yollarının güvenliğini aldığı gibi, Mekke ve Medine fukarasının geçimini de Anadolu ve Rumeli'de kurduğu vakıflarla sağlamıştır³⁷⁹. İncelenen defterde bu konuyla ilgili 333, 354, 358, 360, 361, 362, 363 numaralı hükümler bulunmaktadır. Hacc-ı Şerif ile ilgili olan hükümlerde buranın masraflarında kullanılmak üzere Şâm hazinesinden ocaklık olarak tayin edilmiş, Nablus mukataa malından ve Aclun Sancakbeyinin taahhüd ettiği akçelerden tahsil edilmiştir. Ancak 1110 senesinde bahsedilen miktarın tahsilinin imkânsız olması nedeniyle bu meblağın Yeniçerilerin deve kiralari gibi farklı kaynaklardan temin edildiği görülmektedir³⁸⁰. Bahsettiğimiz gelir kaynakları haricinde Gazza, Remle, Yafa ve Necid iskele gelirlerinden ve başka mallardan aşâma aşâma tahsil edilerek³⁸¹ Şam hazinesine teslim edilmesi gerektiği belirtilmiştir³⁸². Devlet Hicaz'a gönderilecek para olmadığında bile burayı ihmâl etmeyerek farklı gelir kaynaklarını buraya aktarmış, bölgenin masraflarını karşılamıştır. Defterde bunlardan başka çeşitli vakıflarla ilgili altı hükme daha rastlanıldı. Bunlar 31, 59, 47, 286, 347, 359 numaralı hükümlerdir.

Bunlardan 347 ve 348 numaralı hükümler Açu Kalesi'nde bulunan hamam ve câmii'nin tamiri, mum, kandil gibi ihtiyaç ve masrafların karşılanması için vakfedilmek üzere dükkân, hamam ve fırın gibi yerlerin inşa edilmesi hakkındadır³⁸³. Yine bir diğer hükümde Tokat'ta bulunan Mevlevihâne'den rızıklanan fukaranın masraflarının Mevlevihâne'ye vakfedilen Kapan Han ve Kadı Hanı'na gelen eşya ve zahire

³⁷⁶ Hacı Mehmet Günay,(2012), “Vakıf”, *DİA*, C:XXXXII, TDV, İstanbul: s.475.

³⁷⁷ Serdoğlu, a.g.e., s.105.

³⁷⁸ Mehmet Ali Ünal, (2010), *Osmanlı Müesseseleri Tarihi*, Fakülte Kitabevi, Isparta: s. 217.

³⁷⁹ Mehmet Ali Ünal, a.g.e., s.200.

³⁸⁰ bkz.MAD.9885, s.161, hk.1.

³⁸¹ bkz.MAD.9885, s.162, hk.1-2.

³⁸² bkz.MAD.9885, s.164, hk.1-2.

³⁸³ bkz. MAD.9885, s.154, hk.1-2.

vergilerinden karşılanması belirtilmiştir³⁸⁴. Bundanların dışında Osmancık'ta bulunan müteveffâ Mehmet Paşa evkafının mütevellileri ile voyvodalar arasında çıkan anlaşmazlık³⁸⁵ ve Sakız adasında bulunan vakıf binalarından bazılarının kasaphâne ve debbağhâne olarak kullanılması³⁸⁶ gibi meseleler vakıflarla ilgili hükümlere konu olmuştur.

4.2.20. Havâss-ı Hümâyun İle İlgili Hükümler

Has kelimesinin çoğulu olan Havâss, Osmanlılar'da padişaha, hanedan mensuplarına, yüksek rütbeli devlet memurlarına ait şahsî mülk arazi, yıllık gelir ve diriklere verilen addır. Padişah hasları şehirlerde alınan vergilerden, bac-ı ubûr, adet-i ağnâm, gümrük, cizye ve çeşitli cemaât gelirlerinden oluşurdu³⁸⁷. Padişah hasları İç hazinenin gelir kaynakları arasında yer alırdı. İç hazinenin savaş yıllarının bunalımlı dönemlerinde Dış Hazine'ye bir destek vazifesi gördüğü bilinmektedir. Bu nedenle Havvas-ı Hümâyun'a yeni toprak ilhakının, İç hazine gelirlerini arttırmaya yönelik yapılmış olması ihtimal dahilindedir.

Üzerinde çalışılan defterde bulunan hükümlerde padişah haslarına dâhil olacak yeni gelir kaynaklarından bahsedildiği görülür. Örneğin Sis sancağı Anavarza Mukataası'nın³⁸⁸, Zağra-i Atik'te bulunan ve eskiden beri zeamet'de olan karyelerin³⁸⁹ ayrıca Maraş eyaletinin tımâr ve zeametlerinin³⁹⁰ Havâss'a katılmasından bahsedilir. Yine Gümüşhane, Canik ve Torul kadılarına gönderilen hükümde, Canik ve Torul kalesi neferat tımarları ile imam, müezzin ve kethüdâ tımarlarının Havâss-ı Hümâyun'a ilhakı anlatılmıştır³⁹¹. 383 numaralı hükümde ise Vâlîde Sultân'ın Havvas-ı Hümâyunlarından olan Ankara sakinlerinden Bozulus camaâti gelirlerinin toplanması sırasında çıkan sorunlardan bahsedilmektedir. Hükümde cemaât kethüdalarının "berât ile malikâne sahibi oldukları" gerekçesiyle voyvodalara mani olduğu, bunun üzerine Başmuhasabe defterlerine bakılarak adı geçen cemaâtlerin mallarının tespit edildiği, cemaâtlerin malikânelerinin kaldırılarak mallarını eskiden olduğu gibi voyvodalara teslim etmeleri

³⁸⁴ bkz. MAD.9885, s.15, hk.1.

³⁸⁵ bkz.MAD.9885, s.126, hk.2.

³⁸⁶ bkz.MAD.9885, s.160, hk.2.

³⁸⁷ Cengiz Orhonlu- Nejat Göyünç, (1997), "Has", *DİA*, C: XVI, TDV, İstanbul: s.268.

³⁸⁸ bkz.MAD.9885, s.58, hk.1.

³⁸⁹ bkz. MAD.9885, s.68, hk.1.

³⁹⁰ bkz. MAD.9885, s.144, hk.2.

³⁹¹ bkz. MAD.9885, s.5, hk.1.

belirtilmiştir³⁹². Bunlardan başka 80 numaralı hükümde Merhum Dursun Mehmed Paşa'nın Halep valisi iken Halep eyaletinde Kilis ve Azaz havvaslarından aldığı akçelerden bahsedilmektedir. Bu akçelerin bir kısmı adı geçen valinin emiri tarafından teslim edilmiş ancak kalan bin dokuz yüz otuz kuruş Paşa'nın zimmetinde kaldığından kalan meblağın varislerinden alınarak el konulması emredilmektedir³⁹³. Defterde Havvâs-ı Hümâyün ile ilgili olarak 8, 80, 127, 139, 155, 159, 330 ve 383 numaralı hükümler tespit edilmiştir.

4.2.21. Çeşitli Vergiler İle İlgili Hükümler

Osmanlı Devleti'nin özellikle harcamaların arttığı savaş yıllarında olağanüstü vergiler getirdiği bilinmektedir. Hükümler incelendiğinde farklı kalemlere ait vergilerle ilgili on dört hüküm bulundu. Bunlardan Musul çevresinde su dolaplarından alınan resm-i devâlib³⁹⁴, resm-i ihzariyye³⁹⁵, Amediyye (Gümrük vergisi), İmdad-i seferiyye³⁹⁶ gibi konuları ihtiva edenler mevcuttur. Bunun dışında Gerger kazası Kâhta ve Taşeli nahiyeleri rusûmatlarının mîr-livâyâya teslim edilmesi³⁹⁷, Erzurum, Kars ve Ahıska eyaletlerinde bulunan çingenelerden ispençe, bâd-ı hevâ, cürm ü cınâyet ve resm-i arûs gibi vergilerin mîr-livâ tarafından toplanması³⁹⁸ istenmiştir. Çemişgezek halkının avârız hânesine dahil edilmeleri nedeniyle sıkıntı çektikleri, vergilerini ödeyemeyenlerin Erzurum, Sivas, Karahisar, Diyarbakır ve Kars eyaletlerine yerleştirilmeleri, ancak bunların eski yerlerine dönmek istemeleri de hükümlerde geçmektedir³⁹⁹. Bu konu ile ilgili olan hükümler 24, 78, 79, 89, 130, 211, 216, 241, 245, 278, 299, 341, 353, 376 numaraları ile gösterilmiştir.

4.2.22. Çeşitli Kalelerin Tamir, Mevacib ve İaşesi İle İlgili Hükümler

Osmanlı Devleti büyüklüğüne paralel olarak kalabalık bir orduya sahipti. Sınırlarının genişliği ve stratejik önemi nedeniyle ordu çeşitli bölgelerde bulunan kalelerde konuşlandırılmıştı. XVII. yüzyılda sadece Bağdad kalesinde İran'a karşı 3800, Basra kalesinde 1200, Kamanîçe'de 3600 yeniçeri muhafızı bulunuyordu. Toplamda

³⁹² bkz. MAD.9885, s. 171, hk.2.

³⁹³ Bkz. MAD.9885, s. 36, hk.2.

³⁹⁴ Kanar, a.g.e., s. 533; bkz. MAD.9885, s. 123, hk.1;

³⁹⁵ bkz. MAD.9885, s.59, hk.1.

³⁹⁶ bkz. MAD.9885, s.132, hk.1; s.96, hk.3.

³⁹⁷ bkz. MAD.9885, s. 41, hk.1.

³⁹⁸ bkz. MAD.9885, s.35, hk.2.

³⁹⁹ bkz. MAD.9885, s. 157, hk.1; 169, hk.1.

Anadolu'da 7042, Rumeli'de 9800 yeniçeri hizmette idi⁴⁰⁰. Bu konuyla ilgili defterde 39 hüküm tespit edildi. Bunlar 15, 26, 29, 33, 39, 41, 48, 49, 50, 51, 84, 87, 128, 162, 167, 176, 191, 192, 210, 213, 230, 276, 277, 303, 304, 312, 313, 315, 332, 334, 337, 342, 344, 347, 348, 358, 364, 375, 401, 402, 403 numaraları ile gösterilen hükümlerdir. Bu hükümlerin konusu ağırlıklı olarak kalelerin tamir ve tahkimi, burada bulunan yeniçerilerin mevâcibleri ve zahire ihtiyacıdır.

Kalabalık bir mevcudu bulunan kalelere zahire tedarik edilmesi devleti meşgul eden önemli bir meseledir. Bu konuyla ilgili olarak Belgrad Kocacık kalesi ve diğer kale muhafızlarına zahire gönderilmesi⁴⁰¹, ve buraya gönderilecek zahirenin Tuna nehri üzerinden nakledilmesi⁴⁰² gibi örnekler verilebilir. Bağdad kalesine gidecek yeniçerilere Diyarbakır'dan Musul'a kadar yolluk olarak peksimet verilmesi, Midilli kalesinde bulunan yeniçerilere peksimet pişirilmesi konusu diğer hüküm örnekleridir⁴⁰³.

Bundan başka Belgrad ve Bağdad kalelerinde muhafız olan yeniçerilerin mevâcibleri de hükümlere konu olmuştur⁴⁰⁴. Üç aylık zaman dilimlerinde ödenen maaşlar yerine bir yerin mukataasının tahsil edildiği de olmuştur⁴⁰⁵. Mesela Rumeli'de bulunan Proliçe ve Bıçka kale muhafızları ve Bıçka kalesi topçu neferatının mevâcibleri için Hanya mukataası malından ocaklık tayin edilmiştir⁴⁰⁶.

Bu kalelere mühimmat ve cephaneye takviyesi de yapılmıştır⁴⁰⁷. Mesela Belgrad kalesi için Filibe, Tatarbazarı ve Samakov kazalarından alınan mühimmatın arabalarla Belgrad cephanesine gönderilmesi, arabaların ücretlerinin sahiplerine ödenmesi istenmiştir⁴⁰⁸. Bunun dışında çeşitli kalelerin duvarları ve bazı tabyaların tamiri, bunun için kereste temin edilmesi⁴⁰⁹ çok sayıda hükme konu olmuştur. Mesela Karlofça Antlaşması ile Avrupa'daki hâkimiyeti sona eren Osmanlı Devleti'nin elinde sadece Temeşvar kalesi kalmıştır. Temeşvar kalesinin stratejik öneme sahip olmasından dolayı bu kalenin tahkim edilmesine önem verilmiştir. Temeşvar muhafızına gönderilen

⁴⁰⁰ Halil İncalcık, (2016), *Devlet-i Aliyye Osmanlı İmparatorluğu Üzerine Araştırmalar- II*, 2. Baskı, İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul: s.137.

⁴⁰¹ bkz. MAD.9885, s. 13, hk. 1; s.146, hk.3; s.14, hk.2; s.22, hk.2; s.180, hk.1-2; s.181, hk.1.

⁴⁰² bkz. MAD.9885, s. 13, hk.1.

⁴⁰³ bkz. MAD.9885, s. 8, hk.1; s.151, hk.1.

⁴⁰⁴ bkz. MAD.9885, s. 19, hk.1; s.152, hk.1; s.165, hk.2; s. 146, hk.1; s.16, hk.2.

⁴⁰⁵ Erhan Afyoncu, (2000), "Mevâcib", *DİA*, TDV, C.XXIX, İstanbul: s.418-420.

⁴⁰⁶ bkz. MAD.9885, s.152, hk.1.

⁴⁰⁷ bkz. MAD.9885, s.20, hk. 1; s. 104, hk.1.

⁴⁰⁸ bkz. MAD.9885, s.23, hk. 1-2-3; s.59, hk.2.

⁴⁰⁹ bkz. MAD.9885, s.122, hk.2; s.38, hk.1; s.39, hk.2; s.58, hk.2; s.75, hk.1; s.168, hk.3.

hükümlerde, Temeşvar kalesinde bulunan Rus kapı kalesinden Yamaklar tabyasına, Sipahiler tabyası ve Kanlı kule tabyasının sağlamlaştırılması için sekiz yüz yetmiş beş Balvan ağacı tedarik edilmesi istenmiştir⁴¹⁰.

Üzerinde çalışılan defterde Azak Kalesi'nin düşüşünden sonra inşa edilen Açu kalesi ile ilgili beş hükme rastlanıldı⁴¹¹. Bunlardan 303 numaralı hükümde Açu kalesinde tahrir edilen 250 süvari ve 400 yerli neferât için kale etrafında yeterli yer olmadığından tahrir olunan neferatdan Çerkes ve Nogay olanların kalede kalmak şartıyla seçilmesi ve ale'l esâmi defterlerine yazılması istenir⁴¹². 334 numaralı hükümde Açu kalesi muhafazında bulunan Dergâh-ı Âli topçuları, top arabacıları ve yerli neferatın zahire bahasının vefat eden Tersâne emîni Yûsuf'un zimmetinden karşılanması gerektiği, bu görevin Trabzon eyâleti mutasarrıfı Abdülbâki Paşa'ya verildiği bildirilir⁴¹³. 347 numaralı hükümden anlaşıldığına göre kalede sosyal hayatın gereği olan binaların imarına da önem verilmiştir. Nitekim kalede bulunan caminin mum ve kandil yağı ihtiyacı, hamamın tamiri ve köprülerin mühimmatı masraflarında kullanılmak üzere vakfedilecek dükkan, fırın ve hamam yaptırılması ve buralara müteveli tayin edilmesi istenmiştir⁴¹⁴.

4.2.23. Çeşitli Görevlendirmeler İle İlgili Hükümler

Çalışılan deftere ait hükümler incelendiğinde çeşitli görevlendirmeler ile ilgili yirmi hükme rastlandı. Bu hükümler 12, 22, 35, 42, 66, 85, 90, 98, 117, 149, 222, 223, 255, 260, 287, 310, 314, 316, 317 ve 357 numaraları ile gösterilmiştir. Bunlar çok farklı görev tevcihleri olup bazıları aşağıda anlatılmıştır. İzmir Darphanesi sâhib-i ayârlığına talip olan David adlı şahsa bu görevin verilmesi, Darphane muhafızlığın ise Ebû Bekir'e verilmesi⁴¹⁵, İstanbul'da bulunan Simkeşhâne yiğitbaşılığı görevinin Çerkes Hasan'a verilmesi⁴¹⁶, Razine kalesi dizdarlığının Hüseyin'in üzerinde olduğuna dair kaydına şerh düşülmesi⁴¹⁷ bu görev tevcihlerine örnektir. Bundan başka Kassapbaşılık⁴¹⁸,

⁴¹⁰ bkz. MAD.9885, s.148, hk.1.; s.149,hk.1.

⁴¹¹ MAD.9885, s.133, hk.2-3, s.146, hk3, s.154, hk1-2.

⁴¹² MAD.9885, s.133, hk.2.

⁴¹³ MAD.9885, s.146, hk.3.

⁴¹⁴ MAD.9885, s. 154, hk.1.

⁴¹⁵ bkz. MAD.9885, s.46, hk.1; s. 136, hk.3.

⁴¹⁶ bkz. MAD.9885, s. 38, hk.1.

⁴¹⁷ bkz. MAD.9885, s.6, hk. 2.

⁴¹⁸ bkz. MAD.9885, s.11, hk.2.

Zaviyedarlık⁴¹⁹, Mirü'l-Haclık⁴²⁰, Sefineciyan Kethüdalığı⁴²¹, Ehl-i Hibrelık⁴²², Donanma Kethüdalığı⁴²³, Medrese müderrisliği⁴²⁴ gibi makamlara yapılan atamaları konu alan hükümler mevcuttur.

4.2.24. Mülknâme İle İlgili Hükümler

Bazı kişilere verilen emlak hakkındaki mülknâmelerle ilgili oldukça az sayıda örnek mevcuttur. Bunlar 203, 307, 384 numaralı hükümlerdir. Bunlardan 307 numaralı hüküm Abdülbâki Paşa'nın vefatı üzerine Güzelhisar taşrasında bulunan değirmenin Şeyh Mehmed adlı şahsa 260 esedî guruşa satılması hakkındadır⁴²⁵. Yine aynı kişinin bir mülk menzilini satışı çıkarmak üzere Dergâh-ı Âli Kapucubaşlılarından Eyyub adlı kişiye görev verilmesi ile ilgili bir hüküm mevcuttur⁴²⁶. 384 numaralı hükümde ise çukadârlık hizmetinde bulunan Ali adlı şahsa hizmetlerini sürdürmesine karşılık Galata'ya bağlı Arnavud köyünde bulunan bir bağ ve bahçenin mülknâmesinin verilmesi anlatılmıştır⁴²⁷.

4.2.25. Diğer Meseleler İle İlgili Hükümler

Üzerinde çalışılan defterde yukarıda anlatılanlar haricinde farklı konuları içeren az sayıda hüküm bulunmaktadır. Bunlardan bazıları şahıslar arası anlaşmazlıklardan dolayı kişilerin şikâyetlerini anlatır. Bununla ilgili olarak 232, 318, 319 ve 335 numaralı hükümler tespit edildi. Mesela Bor kazasına bağlı köylerden akan suyla nöbetleşe yapılan tarla sulama nedeniyle köylüler arasında anlaşmazlık çıkmış, taraflar mahkemeye başvurmuştur⁴²⁸. Yine Üsküdar kazasına bağlı Akemir nahiyesi doksan çeki ocaklık odun vermekle yükümlü tutulurken, nahiyede bulunan yeniçeri, tüfenkçi, doğancı, arabacı ve eğercilerin bundan muaf tutulmaları, halkın rahatsız olmasına ve durumu Divân'a şikâyet etmesine sebep olmuştur⁴²⁹. Bundan başka halkın çeşitli

⁴¹⁹ bkz. MAD.9885, s.31, hk.1.

⁴²⁰ bkz. MAD.9885, s.53, hk.1.

⁴²¹ bkz. MAD.9885, s.113, hk.1

⁴²² bkz. MAD.9885, s.115, hk.2.

⁴²³ bkz. MAD.9885, s.137, hk.3.

⁴²⁴ bkz. MAD.9885, s. 100, hk.3; s.101, hk.1.

⁴²⁵ MAD.9885, s.134, hk.3.

⁴²⁶ MAD.9885, s. 69, hk.1.

⁴²⁷ MAD.9885, s.172, hk.1.

⁴²⁸ bkz. MAD.9885, s.105, hk.1.

⁴²⁹ bkz. MAD.9885, s.147, hk.1.

konulardaki şikâyetlerini veya taleplerini içeren 336, 340, 364, 378, 399 numaralı hükümler de bulunur.

Defterde kendi imkânları ile Sultaniye kalesinde iskele inşa etmek isteyen peksimetçi zımmîlerin mürâcatları⁴³⁰, Avsunlu'da kendi imkânları ile bir palanga inşa etmek isteyen Arnavutlara gönderilecek gülle, barut ve top gibi malzemelerin Niş ve Üsküp'ten gönderilmesi⁴³¹ gibi konuları içeren hükümler de bulunmaktadır. Bu hükümler 189, 217, 218, 219, 220 ve 228 numaraları ile gösterilmiştir.

Hükümlerde yer alan bir diğer konu İstanbul Hazinedarı Sürmeli Mehmed'in Hayrabolu'daki çiftliğinde bulunan beş bin mirî koyun, beş katar mirî deve ve zahirenin İstanbul'a gönderilmek üzere Tekirdağ iskelesine nakil edilmesidir⁴³². Bununla ilgili hükümler 366, 367, 368, 369 ve 370 numaralı olanlardır. Ayrıca 123 ve 124 numaralı hükümler 122 numaralı hükmün anlattıklarını tekrar etmeden gideceği yerin kadılarını belirten özet niteliğindedir⁴³³.

Dönemin siyasi olayları ile paralel olarak yazılmış hükümler de mevcuttur. Bunlardan üç tanesi Bebe Süleyman'ın isyanı ile ilgilidir. Bilindiği gibi Bebe Süleyman Şehrizar taraflarında hüküm sürerken İran'a ait bazı yerleri zabt edince 1699'da Bağdad valisi Hasan Paşa kumandasında üzerine kuvvet gönderildi. Bebe Süleyman mağlub olarak Hakkari taraflarına kaçmıştı⁴³⁴. MAD 9885 numaralı defterin 176, 191 ve 192 numaralı hükümleri Bebe Süleyman üzerine gönderilecek kuvvetlerin iâşe, levazım ve her türlü lojistik desteği ile ilgilidir. Mesela Rakka valisi Mustafa Paşa'ya gönderilen hükümde Bağdad tarafının nizamını sağlamak üzere bin nefer piyâde levendâtına ne kadar bahşiş, zahire, ulufe, eşya ve kaç beygir verileceği, bunların 1110 ve 1111 senesi Rakka mukataası malından, Rakka ve Birecik sancakları bedeliyye malından ve Haleb muhassallığı malından karşılanması bildirilmiştir⁴³⁵.

Son olarak ele alınacak hükümler, Mısır valileri ile ilgili olan 18, 19, 56, 74, 134, 146, 194, 196 numaralı hükümlerdir. Bu konuyla ilgili tespit edilen sekiz hükümde eski Mısır valilerinin yolsuzluklarından bahsedilir. Mesela Eski Mısır valisi Hüseyin

⁴³⁰ bkz. MAD.9885, s. 84, hk.2; s.103, hk.2.

⁴³¹ bkz. MAD.9885, s. 99, hk.1-2-3; s.100, hk.1.

⁴³² bkz. MAD.9885, s.166, hk.1-2-3-4; s.167, hk.1.

⁴³³ bkz. MAD.9885, s.56, hk.1-2.

⁴³⁴ Özcan, "Mustafa II", S. 278.

⁴³⁵ bkz. MAD.9885, s.85, hk.1.

Paşa'nın İstanbul'a gelen yolculardan yolcu akçesi adı altında bin beş yüz akçe tahsil ederek bunu gizlediği tespit edilince bu para ve yolculardan aldığı kumaşları devlete teslim etmesi istenmiştir⁴³⁶. Yine adı geçen vali ile kız kardeşi, kethüdası Yusuf, İskenderiye ağası Ali, ve İskenderiye gümrükçüsü İsmâil'in İstanbul'a geldiklerinde huzura getirilmeleri emredilmiştir⁴³⁷.

Bundan başka Hüseyin Paşa'nın kethüdası Yûsuf'un İstanbul'a gönderilen malları tam olarak göndermeyip kendisine ayırdığı, bunları ayrıntılı olarak bildirmesi istenmiştir⁴³⁸. Aynı kişinin Akşehir'de ele geçirildiğinde vakit kaybetmeden huzura getirilmesi emredilmiştir⁴³⁹. Osmanlı hazinesinin zor durumda olduğu dönemlerde Mısır'dan gönderilen irsaliyeye daha çok ihtiyaç duyulduğu bilinmektedir. Doğrudan iç hazineye girecek bu gelir, dış hazineye bir destek niteliğinde olduğundan her hangi bir yolsuzluk yapılmasına göz yumulmamıştır.

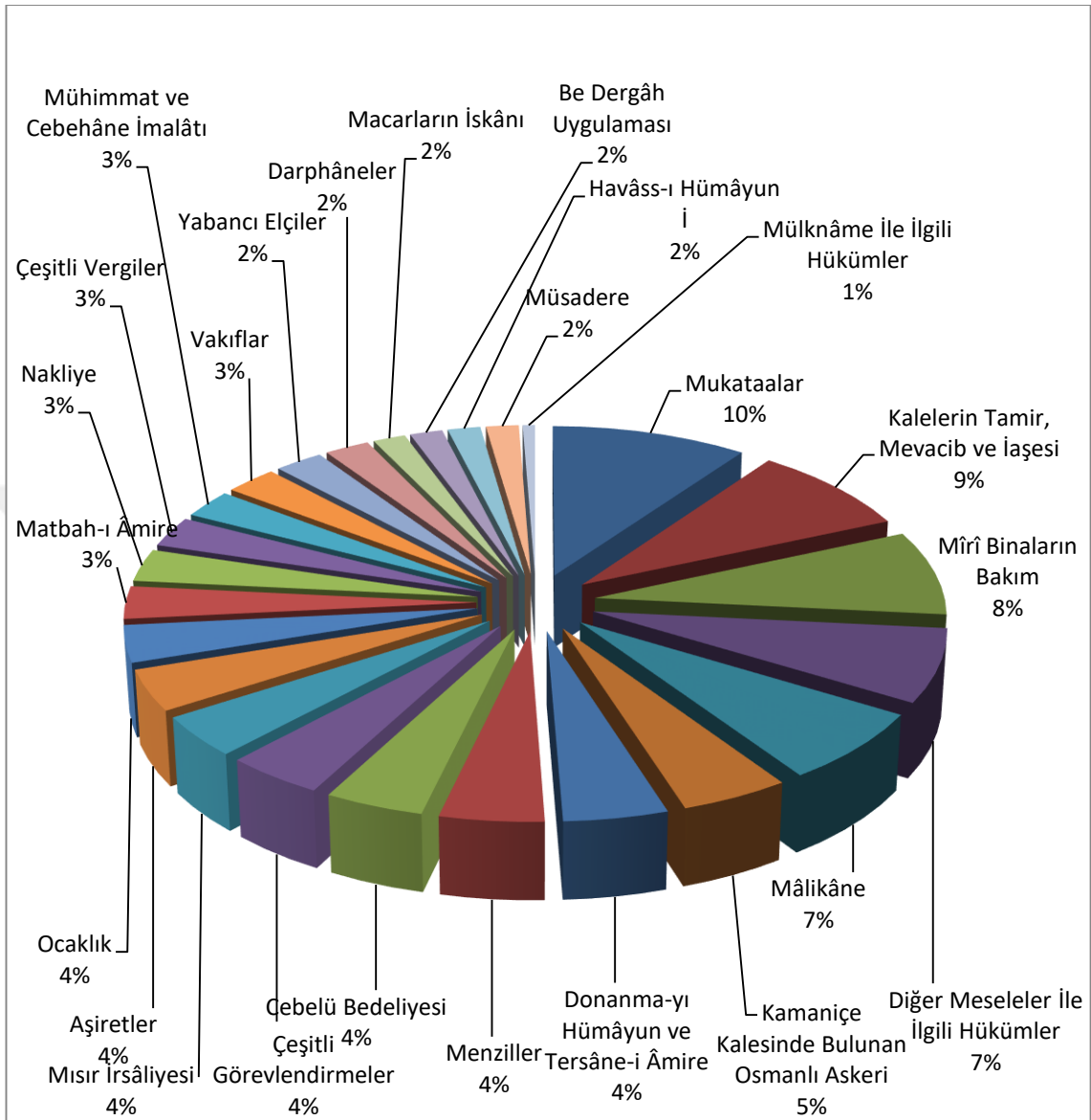
⁴³⁶ bkz. MAD.9885, s. 10, hk. 1-2.

⁴³⁷ bkz. MAD.9885, s.25, hk.4.

⁴³⁸ bkz. MAD.9885, s. 87, hk.3; s.64,hk.2.

⁴³⁹ bkz. MAD.9885, s. 34, hk.1.

4.2.26. Tespit Edilen Hükümlerdeki Konuların Yüzdelerle Dağılımına Dair Grafik

SONUÇ

1683 yılında 2. Viyana kuşatması ile başlayan 16 yıllık savaşlar silsilesi 26 Ocak 1699 tarihinde imzalanan Karlofça Antlaşması ile sona ermiştir. Çalışmamızın temelini oluşturan MAD 9885 numaralı Ahkâm defterinin birinci kısmı (s.1-181), M. 29 Haziran 1699 (H. 1 Muharrem 1111) - M. 11 Şubat 1700 (H. 21 Şaban 1111) tarihlerini kapsamaktadır. Karlofça Antlaşmasının imzalanmasından yaklaşık dört ay sonra tutulmaya başlanan bu defter Osmanlı maliyesi ile ilgili bilgi verdiği gibi dönemin siyasi olaylarının ekonomik yansımalarını da göstermektedir. Örneğin savaş yılları sırasında elden çıkan kalerde bulunan asker ve cephanenin tahliyesi ya da sınır bölgelerinde kalan ve stratejik öneme sahip kalelerin tahkim edilmesi ekonomik yönleriyle birçok hükme konu olmuştur. Karlofça Antlaşmasında yer alan maddelerin uygulamaya geçtiği Macarların iskânı ile ilgili hükümlerde açıkça görülür. Ayrıca anlaşma devletleri ile İstanbul'da yapılacak görüşmelere katılmak üzere gelen yabancı elçilerin yolculuk ve konaklamaları sırasında her türlü ihtiyaçlarının giderilmesi üzerinde durulmuştur. Bundan başka ekonomik bunalımlar sonucu uygulanmaya başlanan Müsadere, Malikâne, Ocaklık ve Bedel-i Cebelü gibi yeni usullerin uygulama alanlarına dair örnekler oldukça fazla sayıdadır.

MAD 9885 numaralı defterin Osmanlı maliye teşkilatının en önemli kalemlerinden olan Muhâsebe-i Evvel'den çıkması, devlete ait gelir ve gider kayıtlarının burada tutulması hasebiyle birçok gelir gider kalemini görmek mümkündür. Mukataa satışları, örfî ve şer'î vergiler gibi gelirlerin yanısıra bu gelirlerin nerelere aktarılacağı da belirtilmiştir. Dolayısıyla hükümlerin konularına göre dağılımı sırasında bu hükümleri keskin çizgilerle sınırlandırmak mümkün olmadığından tespit ettiğimiz bazı hükümler, iki farklı sınıflandırmaya da dahil edilmiştir. Mali tarih ile ilgili çok farklı bölge ve konuları ihtva etmesi, Osmanlı tarihinin malî açıdan incelenmesi gereken birçok yönü olduğunu göstermiştir.

KAYNAKÇA

- AFYONCU, Erhan, (2000), “Mevacib”, **DİA**, TDV, C.XXIX, İstanbul, ss.418-420.
- AFYONCU, Erhan, (2008), “Karlofça”, **DİA**, TDV, C.XXXV, İstanbul, ss.276-278.
- AKÇIL, N. Çiçek, (2012), “ Üç Şerefeli Camii ve Külliyesi”, **DİA**, TDV, C. XXXXII, İstanbul, ss. 277-280.
- AKTAŞ, Necati ve HALAÇOĞLU, Yusuf, (1992), “Başbakanlık Osmanlı Arşivi,” **DİA**, TDV, C.V, İstanbul, ss.122-126.
- Anonim Osmanlı Tarihi (1099-1116/ 1688-1704)**, (2000), Haz. Abdülkadir Özcan, TTK Basımevi, Ankara.
- AYDIN, Bilgin ve GÜNALAN, Rıfat, (2008), **XV- XVII. Yüzyıllarda Osmanlı Maliyesi ve Defter Sistemi**, Yeditepe Yayınevi, İstanbul.
- AYDÜZ, Salim, (2006), **XV Ve XVI. Yüzyılda Tophâne-i Âmire Ve Top Döküm Teknolojisi**, TTK, Ankara.
- AYVERDİ, Sâmihâ, (2002), **Boğaziçi’nde Tarih**, Kubbealtı Neşriyat, İstanbul.
- BARKAN, Ömer Lütfi, (1979), “Tımar”,**İA**, MEB Yayınları, C.XII/I, İstanbul: ss. 286-333.
- BAŞARIR, Özlem, (2011 Yaz) “ XVII. Yüzyıl da Diyârbekir Voyvodalıgı’nın Mekânsal Örgütlenmesi”, **Uluslar Arası Sosyal Araştırmalar Dergisi**, C.4, S.18, ss.196-229.
- BAŞARIR, Özlem, (2014), “Diyârbekir Eyâleti Örneğinde 18. Yüzyıl Taşrasında Mukataalar”, **Tarih İnceleme Dergisi**, C.29\1, ss.127-166.
- BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ, (2005), **Maliyeden Müdevver Defterler (MAD)(997-1323/ 1589-1905)**, C.XI, İstanbul.
- BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ, **Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi**, (2010), Başbakanlık Basımevi, 3. Baskı, İstanbul.
- BİLGİN, Arif, (2003), “ Matbah-ı Âmire”, **DİA**, TDV, C.XXVIII, İstanbul, ss.115-119.
- BOSTAN, İdris, (2003), **Osmanlı Bahriye Teşkilâtı: XVII. Yüzyılda Tersâne-i Âmire**, TTK, Ankara.

- CEZAR, Yavuz, (1986), **Osmanlı Maliyesinde Bunalım Ve Değişim Dönemi (XVIII. yyıldan Tanzimat'a Malî Tarih)**, Alan Yayıncılık, İstanbul.
- DANIŞMEND, İsmâil Hami, (1971), **İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi**, Türkiye Yayınevi, İstanbul.
- DEFTERDAR SARI MEHMED PAŞA, (1995), **Zübte-i Vekayiât Tahlil ve Metin (1066-1116/1656-1704)**, TTK Basımevi, Ankara.
- EMECEN, Feridun, (1992a), "Başmuhâsebe Kalemi", **DİA**, TDV, C.V, İstanbul, ss.133-135.
- EMECEN, Feridun, (1993), "Cebelü", **DİA**, TDV, C.XII, İstanbul, ss.188-189.
- EMECEN, Feridun, (2005), "Osmanlı Divanının Ana Defter Serileri: Ahkâm-ı Mirî-Kuyud-ı Mühimme Ve Ahkâm-ı Şikâyet", **Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi**, C.III, S.III, SS.1-33.
- ES SEYYİD, Seyyid Muhammed, (2000), "İrsaliye", **DİA**, TDV, C.XXII, İstanbul, ss.452-454.
- EVLİYA ÇELEBİ, (1938), **Seyahatnâme**, Devlet Basımevi, C.X, İstanbul.
- GENÇ, Mehmet, (2003) "Malikâne", **DİA**, TDV, C.XXVII, İstanbul, ss.516-518.
- GENÇ, Mehmet, (2006), "Mukataa", **DİA**, TDV, C.XXXI, ss.132-134.
- GENÇ, Mehmet, (2014), **Osmanlı İmparatorluğunda Devlet Ve Ekonomi**, Ötüken Neşriyat, İstanbul.
- GÜNEY, Hacı Ahmet, (2012), "Vakıf", **DİA**, TDV, C.XXXXII, İstanbul, ss.475-479.
- HALAÇOĞLU, Yusuf, (2004), "Menzil", **DİA**, TDV, C.XXIX, İstanbul, ss.159-161.
- HALAÇOĞLU, Yusuf, (2014a), **XVI-XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilatı Ve Sosyal Yapı**, TTK Basımevi, Ankara.
- HALAÇOĞLU, Yusuf, (2014b), **XVIII. Yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu'nun İskân Siyaseti Ve Aşiretlerin Yerleştirilmesi**, TTK Basımevi, Ankara.
- İNALCIK, Halil, (2012), **Devlet-i Aliyye I**, 50. Baskı, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.

- İNALCIK, Halil, (2016), **Devlet-i Aliyye II**, 2. Baskı, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.
- İPŞİRLİ, Mehmet, (2011), “Temliknâme”, **DİA**, TDV, C.XXXX, İstanbul, ss.430-431.
- KANAR, Mehmet, (2012), **Arap Harfleriyle Osmanlı Türkçesi Sözlüğü**, Birinci Baskı, Say Yayınları, İstanbul.
- KANTEMİR, Dimitri, (1980), **Osmanlı İmparatorluğunun Yükseliş Ve Çöküş Tarihi**, Çev. Özdemir Çobanoğlu, C.III, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- KARAMURSAL, Ziya, (1989), **Osmanlı Malî Tarihi Hakkında Tetkikler**, 2.Baskı, TTK Basımevi, Ankara.
- KILIÇ, Orhan, (2007), “Ocaklık”, **DİA**, TDV, C.XXXIII, İstanbul, ss. 317-318.
- KURT, Yılmaz ve CEYLAN, Muhammed, (2013), **Osmanlı Paleografyası Ve Osmanlı Diplomatikası**, Akçay Yayınları, Ankara.
- KÜTÜKOĞLU, Mübahat, (1994), “Defterdar”, **DİA**, TDV, C.IX, İstanbul, ss.94-96.
- KÜTÜKOĞLU, Mübahat, (2007), “Paleografya”, **DİA**, TDV, C.XXXIV, İstanbul, ss.153-154.
- MAZAK, Mehmet, (2010), **Boğaziçi ve Kayık Kültürü**, Yeditepe Yayınevi, İstanbul.
- MUMCU, Ahmet, (1986), **Divân-ı Hümâyun**, Birey Ve Toplum Yayınları, Ankara.
- ORHONLU, Cengiz ve GÖYÜNÇ, Nejat, (1997), “Has”, **DİA**, TDV, C.XVI, İstanbul, ss.264-267.
- ORHONLU, Cengiz, (1987), **Osmanlı İmparatorluğu’nda Aşiretlerin İskânı**, Eren Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul.
- ORHONLU, Cengiz, (1998), “Hazine”, **DİA**, TDV, C.XVII, İstanbul, ss.130-133.
- ÖĞÜN, Tuncay, (2006), “Müsâdere”, **DİA**, TDV, C.XXXII, İstanbul: ss.67-68.
- ÖZCAN, Abdülkadir, (2001), “Karlofça Antlaşması”, **DİA**, TDV, C.XXIV, İstanbul, ss.504-507.
- ÖZCAN, Abdülkadir, (1991), “Mustafa II”, **DİA**, TDV, C.XXXI, İstanbul, ss. 275-280.
- ÖZCAN, Abdülkadir, (1992), “Biniş”, **DİA**, TDV, C.VI, İstanbul,

- ÖZCAN, Abdülkadir, (1994), “ Edirne Vak’ası”, **DİA**, TDV, C.X, İstanbul, ss.445-446.
- ÖZEL, Ahmet, (1988), “ Ahkâm”, **DİA**, TDV, C.I, İstanbul, ss. 550-551.
- ÖZKAN, Selim Hilmi, (2012-1),”Karlofça Antlaşması Sonrası Osmanlı- Avusturya İlişkilerinde Macarların Durumu”, **Avrasya Etüdüleri**, Yıl:18, Sayı 41, Ankara: ss.183-195.
- ÖZKAN, Selim Hilmi, (2014), “ Amcazade Hüseyin Paşa Dönemi Denizcilik Alanında Yapılan Faaliyetler”, **Uluslar Arası Piri Reis Ve Türk Denizcilik Tarihi Sempozyumu**, TTK, 26-29 Eylül, Ankara, ss. 325-337.
- ÖZVAR, Erol, (2009), “Osmanlılar- Malî Yapı”, **DİA**, TDV, C.XXXIII, İstanbul, ss.521-524.
- PAKALIN, Mehmet Zeki, (1978), **Maliye Teşkilâtı Tarihi (1442-1930)**, Başbakanlık Basımevi, C.II, Ankara.
- POLAT, Süleyman, (2005), **17. Yılda Mühimme Defterlerine Göre Kütahya**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Râşid Mehmet Efendi ve Çelebizâde İsmâil Asım Efendi, (2013), **Târih-i Râşid ve Zeyli(1072-1141 1660-1729)**, C.I, Haz. Abdülkadir Özcan vd., Klasik Yayınları, İstanbul.
- SAHİLLİOĞLU, Halil, (1988), “Ahkâm Defteri”, **DİA**, TDV, C.I, İstanbul, ss.551.
- SERTOĞLU, Midhat, (1955), **Muhteva Bakımından Baş Vekâlet Arşivi**, TTK Basımevi, Ankara.
- SİLAHDAR FINDIKLILI MEHMET AĞA, (1969), **Nusretnâme**, C.II Fas.II, Sad. İsmail Parmaksızoğlu, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.
- SİLAHDAR FINDIKLILI MEHMET AĞA, (2001), **Nusretnâme Tahlil ve Metin (1106-1133/1695-1721)**, Haz. Mehmet Topal, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları, İstanbul.
- TABAKOĞLU Ahmet, (2012), **Türkiye İktisat Tarihi**, Dergâh Yayınları, İstanbul.

- TABAKOĞLU, Ahmet, (1985), **Gerileme Dönemine Girerken Osmanlı Maliyesi**, Dergâh Yayınları, Birinci Baskı, İstanbul.
- TABAKOĞLU, Ahmet, (2016), **Osmanlı Malî Tarihi**, Dergâh Yayınları, Birinci Baskı, İstanbul.
- TAŞ, Hülya, (2013), “Osmanlı Maliyesinde “Bedel” Uygulaması Üzerine Bir Değerlendirme”, **İkinci İktisat Tarihi Kongresi Bildirileri**, Fırat Üniversitesi Matbaası, 24-25 Haziran 2010, Elazığ: ss291-311.
- TERZİ TOZUDUMAN, Arzu, (1998), “Hazîne-i Hâssa”, **DİA**, TDV, C.XVII, İstanbul, ss.137-141.
- TOMAR, Cengiz, (2006), “Müsadere”, **DİA**, TDV, C.XXXII, İstanbul, ss.65-67.
- UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, (1988), **Osmanlı Devletinin Merkez Ve Bahriye Teşkilatı**, TTK Basımevi, Ankara.
- UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, (1988a), **Osmanlı Devleti Teşkilâtında Kapıkulu Ocakları**, TTK Basımevi, C.I, Ankara.
- UZUNÇARŞIL, İsmail Hakkı, (2011a), **Osmanlı Tarihi**, TTK Basımevi, C. III, I. Kısım, Ankara.
- UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, (2011b), **Osmanlı Tarihi**, TTK Basımevi, C.III, I.Kısım, Ankara.
- UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, (2011c), **Osmanlı Tarihi**, TTK Basımevi, C.IV, I.Bölüm, Ankara.
- ÜNAL, Mehmet Ali, (2010), **Osmanlı Müesseseleri Tarihi**, Fakülte Kitapevi, Isparta.
- ÜNAL, Mehmet Ali, (2012), **Osmanlı Sosyal Ve Ekonomik Tarihi**, Paradigma Yayıncılık, İstanbul.

DİZİN

A

Abdülbâki Paşa, 76, 145, 149, 255, 274,
324, 334, 355
Abdülkâdir, 84, 102
Acu kalesi, 252, 274, 286, 287, 350
Ahışa, 98, 272
Ahkâm Defteri, iii, iv, v, vi, 1, 41, 43,
326, 363
Akkirman, 339
Ali Paşa, 5, 7, 52, 62, 63, 65, 68, 77, 78,
79, 200, 261, 278, 279, 322
Amasya, 67, 75, 76, 241, 332
Amcazâde Hüseyin Paşa, 13, 16, 23
Anadolu, 6, 13, 20, 24, 25, 31, 35, 36,
38, 42, 353
Angara, 167, 310
Arslan Paşa, 236, 308
Avlonya, 9, 11, 35, 38, 86, 150, 168,
169, 337
Avusturya, 5, 8, 10, 12, 13, 14, 16, 38,
340, 341, 363
Ayas, 73, 74, 203
Ayazma, 65, 263, 338
Aydın, 28, 42, 43, 83, 135, 145, 149,
221, 334, 337
Azak, 7, 8, 13, 15

B

Bebe Süleyman, 356
Beğlerbeği, 86, 139, 150
Belgrad, 5, 9, 10, 12, 14, 25, 38, 72,
332, 339, 340, 353
Bender, 115, 118, 124, 125, 127, 128,
129, 131, 136, 137, 138, 207, 339
Berazi, 83
Berendi, 73, 74, 203
Beyrut, 219, 308, 319
Birecik, 122, 174, 175, 182, 244, 245,
246, 247, 249, 260, 266, 267, 269,
318, 322, 343, 356

Boğdan, 8, 56, 73, 115, 116, 117, 128,
129, 130, 131, 138, 202, 208, 315,
316
Bolu, 35, 167, 337
Bor, 204, 288, 355
Bosna, 11, 12, 38, 74, 139, 195, 264,
273, 284, 285, 299
Bozcaada, 262
Bozok, 25, 55, 162, 173, 174, 212, 213
Bursa, 35, 38, 349

C

Canik, 49, 351
Cebelü, 337, 359, 361
Cizye, 20, 33, 34, 38

Ç

Çatalca, 142, 199, 251, 252, 265, 303,
304, 338
Çekmece-i Kebîr, 251
Çemişgezek, 290, 305, 352
Çetrofça, 108, 154, 155, 160, 161, 206,
341
Çıldır, 53, 85
Çirmen, 145, 169, 170, 177, 211, 212
Çorlu, 18, 142

D

Danişmendlü, 48, 171, 172
Darbhâne, 20, 21, 71, 92, 96, 114, 187,
188, 258
Davutpaşa, 49, 50, 87, 90, 254, 338
Defterdâr, 4, 28, 80, 81, 82, 87, 89, 92,
93, 96, 140, 198, 224
Delvine, 9, 38, 168, 169, 337
Diyarbakır, 6, 23, 69, 84, 100, 124, 153,
188, 189, 229, 281, 282, 305, 317,
331, 332, 345, 352, 353
Diyarbakir, 61, 69, 82, 84, 94, 121, 122,
123, 143, 153, 166, 172, 179, 180,

184, 189, 201, 202, 229, 250, 279,
280, 281, 282, 283, 284, 305, 306,
317, 318, 331, 336, 360
Donanma, 11, 58, 96, 181, 249, 260,
343, 355
Draç, 35, 215, 216, 349
Dukakin, 38, 132

E

Edirne, 4, 5, 9, 10, 12, 16, 17, 18, 22,
23, 24, 34, 36, 48, 50, 51, 61, 71, 76,
83, 91, 98, 100, 102, 103, 120, 136,
142, 145, 156, 157, 167, 177, 178,
186, 192, 193, 196, 199, 200, 209,
210, 211, 213, 214, 215, 216, 217,
226, 227, 228, 289, 300, 303, 314,
319, 320, 327, 332, 333, 348, 363
Eflak, 138, 155, 160, 184, 185, 208,
323, 332, 342
Eğriboz, 35
Elçi, 200
Elmas Mehmed Paşa, 264
Erbil, 181, 329
Erdel, 6, 14, 161, 341
Erdelli, 108, 160, 161
Erzurum, 5, 7, 17, 53, 59, 60, 75, 76,
85, 91, 96, 97, 98, 144, 187, 191, 223,
258, 269, 270, 272, 292, 305, 319,
331, 333, 348, 352

F

Fırat, 100, 181, 182, 245, 247, 314
Filibe, 5, 10, 34, 78, 300, 353

G

Gümüşhâne, 47, 49, 53, 91, 97, 187,
232, 348
Güvercinlik, 67
Güzelhisar, 145, 255, 324, 355

H

Hacc, 202, 273, 283, 284, 290, 291,
294, 295, 296, 297, 298, 332
Haleb, 97, 99, 100, 174, 175, 176, 177,
232, 233, 237, 239, 244, 245, 246,
247, 248, 249, 266, 268, 269, 276,
283, 284, 313, 343, 356
Halep, 11, 25, 31, 33
Halil Paşa, 74
Hamid, 289, 290
Hanya, 12, 283, 353
Hasan Paşa, 7, 18, 127, 145, 212, 263,
264, 266, 273, 286, 287, 291, 293,
356
Havza, v, 67
Helvahâne, 134, 143, 236, 347
Hüdâvendigâr, 167
Hüseyin Paşa, 6, 10, 13, 14, 16, 46, 57,
59, 60, 63, 64, 80, 81, 82, 92, 136,
141, 142, 178, 179, 250, 318, 342,
343, 357, 363

I

II. Mustafa, v, vi, 5, 9, 10, 11, 16, 17,
19, 22, 23, 25, 332

İ

İç-il, 70
İlbasan, 38
İnlik, 323
İskerletzâde, 14
İsmail Paşa, 9, 53, 183, 307
İstanbul, 4, 5, 7, 8, 12, 13, 15, 16, 17,
18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 28, 29,
31, 32, 34, 35, 37, 41, 42, 43, 45, 57,
58, 61, 69, 80, 82, 88, 89, 92, 93, 95,
96, 97, 102, 103, 105, 114, 120, 136,
146, 147, 148, 158, 159, 161, 166,
173, 199, 201, 210, 211, 212, 219,
223, 259, 280, 299, 300, 301, 304,
316, 320, 321, 326, 328, 332, 337,

338, 340, 342, 347, 348, 349, 350,
351, 353, 354, 356, 357, 359, 360,
361, 362, 363, 364
İzmir, 34, 92, 119, 257, 258, 319, 332,
333, 349, 354
İznik, 254
İznikmid, 88, 304, 305
İzvornik, 284

K

Kâhire, 255
Kâhta, 100, 106
Kamanıçe, 12, 15, 56, 72, 115, 116,
117, 118, 124, 127, 128, 129, 130,
131, 137, 138, 202, 207, 339, 352
Kaplan Giray, 7, 13
Kaplan Paşa, 11, 126, 308
Kapudan Paşa, 58, 73, 157, 294, 295
Karaman, 193, 197, 230, 256, 288, 349
Karasi, 167
Karlofça, v, 1, 12, 14, 16, 17, 19, 22,
25, 339, 340, 341, 353, 359, 360, 362,
363
Kars, 98, 269, 272, 305, 352
Kastamonu, 35, 167, 337
Kayseriye, 229, 230
Kayseriyye, 133, 203, 204, 256, 321
Keşan, 156
Kıbrıs, 302, 307, 318, 343
Kılburun, 15, 116, 118, 119, 124, 125,
128, 137, 339
Kınık, 55, 73, 74, 203
Kırım, 6, 7, 12, 13, 15, 17, 35, 37
Kırkkilise, 169, 337
Kırşehir, 48, 256
Kiğı, 223, 290
Kili, 116, 117, 118, 124, 128, 129, 130,
131, 137, 326, 339
Kilis, 99, 100, 273, 299
Konya, 8, 193, 239, 256
Kurs, 14, 161, 341
Kurslu, 14, 161

Kütahya, i, ii

L

Leh, 111, 208
Lehistan, 4, 12, 14, 15, 16, 315, 316,
339, 340

M

Macar, 6, 14, 108, 160, 341
Malatya, 100, 101, 106, 112, 190, 191,
246, 248, 250, 267
Mamalu, 55, 162, 173, 174, 212
Maraş, 79, 107, 111, 114, 115, 132,
245, 246, 247, 248, 250, 267, 268,
269, 271, 343, 351
Mehmed Paşa, 4, 5, 6, 8, 9, 12, 13, 14,
15, 17, 19, 21, 23, 24, 43, 70, 99, 100,
132, 153, 189, 195, 222, 238, 239,
240, 241, 333
Menteşe, 135, 309, 337
Menzil, 347, 361
Mezemorta Hüseyin Paşa, 7
Mısır, 24, 30, 46, 57, 59, 60, 63, 64, 80,
81, 82, 92, 95, 96, 134, 136, 141, 142,
178, 179, 202, 238, 250, 254, 255,
263, 264, 296, 318, 332, 342, 347,
356, 357
Monla, 53
Moskov, 104, 110, 111
Mukataa, 21, 34, 38, 41, 328, 330, 359
Mustafa, 4, 9, 10, 16, 18, 23, 55, 63, 66,
68, 83, 84, 94, 104, 105, 114, 126,
138, 144, 147, 148, 151, 152, 154,
155, 157, 159, 166, 171, 172, 174,
177, 180, 181, 182, 204, 207, 219,
223, 229, 234, 235, 242, 266, 284,
291, 293, 299, 321, 322, 329, 330,
331, 356, 362
Mustafa Paşa, 4, 9, 10, 16, 23, 138, 147,
152, 155, 159, 166, 172, 174, 182,
205, 207, 299, 322

Musul, 23, 109, 110, 164, 165, 181,
183, 184, 240, 281, 282, 322, 323,
329, 352, 353
Mülknâme, 149, 335

N

Nablus, 295, 296, 297
Nasuh Paşa, 337
Nemçe, 6, 10, 50, 51, 156, 157
Niğbolu, 72, 73, 145, 160, 161, 169,
170, 337, 342
Niş, 9, 193, 194, 227, 356

O

Ocaklık, 331, 332, 359, 362
Ohri, 38, 152, 154, 341

Ö

Özi, 8, 9, 47, 116, 118, 119, 124, 125,
128, 137, 138, 339

P

Pravişte, 178, 215, 216, 217, 218, 349

R

Rakka, 25, 101, 109, 110, 121, 122,
164, 165, 166, 172, 174, 175, 181,
182, 183, 197, 243, 244, 245, 246,
247, 250, 322, 329, 336, 343, 356
Râmi Mehmed Paşa, 17
Razine, 51, 354
Remle, 296
Rodos, 35
Ruha, 122, 343
Rumeli, 6, 11, 13, 20, 24, 31, 34, 35, 38,
42, 148, 151, 263, 265, 321, 341, 353
Rus, 15, 16, 243, 278, 340, 354
Ruscuk, 133, 268, 335
Rusya, 12, 14, 15

S

Sakız Adası, 7, 295
Samakov, 78, 133, 134, 252, 349, 353
Saruhan, 83, 135, 221, 257, 337
Sayda, 219, 263, 264, 308, 319
Serçeşme, 166, 175, 176, 189
Silistre, 145, 169, 170, 209, 337
Silivri, 16, 251
Sis, 70, 132, 186, 271, 351
Sivas, 55, 56, 190, 191, 212, 305, 348,
352
Sivrikilise, 67
Sofya, 5, 9, 10, 36, 205, 206
Sultan II. Mustafa, 18
Sultan Mustafa, 12, 18
Sultaniye, 356

Ş

Şam, 61, 62, 126, 142, 143, 144, 202,
236, 266, 273, 274, 287, 290, 291,
293, 294, 295, 296, 297, 298, 305,
306, 308, 318
Şam-ı Şerîf, 143, 144, 266, 273, 274,
287, 290, 291, 294, 295, 296, 298,
306
Şatt nehri, 181
Şeyh, 17, 82, 83, 94, 182, 186, 197,
198, 234, 235, 255, 274, 283, 284,
293, 331, 355

T

Tahtalı, 323
Tarsus, 70
Tatar, 6, 7, 11, 56
Tatarbazarı, 353
Teke, 93, 289, 290
Tekfurdağı, 252, 301
Temeşvar, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 14, 25, 62,
108, 160, 234, 277, 278, 279, 341,
353

Tersâne, 45, 46, 58, 92, 96, 142, 179,
196, 274, 326, 338, 343, 344
Tırhala, 35, 38, 168, 169, 337
Tokat, 66, 87, 99, 206, 240, 241, 282,
350
Tophâne, 47, 58, 202, 208, 243, 348,
360
Torul, 49, 269, 351
Trablus, 234, 235, 264, 265, 308, 315
Trablusşam, 189, 220, 234, 235, 236,
308, 314, 315, 319
Trabzon, 7, 47, 187, 230, 231, 274, 348
Tuna, 6, 9, 10, 11, 13, 34, 37, 62, 72,
79, 323, 353
Turla suyu, 72, 73, 207, 208, 339
Türkmân, 156, 171, 174, 186, 203
Türkmen, 48, 55, 173, 186

Ü

Üsküdar, 23, 259, 275, 355
Üsküp, 36, 152, 154, 193, 194, 195,
341, 356

V

Vâlîde Sultan, 193
Van, 177, 180, 186, 281

Venedik, 7, 12, 14, 15, 16, 343
Vezîr, 52, 57, 63, 65, 68, 73, 74, 76, 77,
79, 80, 81, 90, 92, 95, 96, 102, 118,
119, 127, 128, 136, 137, 138, 142,
157, 166, 172, 174, 182, 188, 200,
202, 207, 209, 230, 241, 244, 251,
252, 253, 261, 263, 264, 266, 272,
273, 274, 278, 279, 293, 299, 306
Vize, 36, 76, 145, 170, 337

Y

Yalakova, 101, 102
Yanıkhisâr, 116, 118, 119, 124, 128,
130, 131, 137
Yanya, 38, 168, 169, 283, 337
Yapağcı, 142, 199, 251, 252, 265, 303,
339
Yeniçeri, 9, 17, 23, 37, 64, 171, 172,
247, 248, 249, 260, 275, 282, 290,
345, 352, 355
Yusuf Paşa, 8, 48, 101, 119, 128, 129,
137, 138, 141, 153, 209, 244, 278,
306

Z

Zenta, 10, 11, 12, 13

